

MİREK MUHAMMED NAŞBENDİ TAŞKENDİ'NİN
NEVÂDIRÜ'L-EMŞÂL ADLI ESERİ
(İNCELEME-TRANSKRİPSİYON-DİZİN)

Erem YILDIZ

Kasım 2017
DENİZLİ

MİREK MUHAMMED NAKŞBENDİ TAŞKENDİ'NİN
NEVĀDİRÜ'L-EMŞĀL ADLI ESERİ
(İNCELEME-TRANSKRİPSİYON-DİZİN)

Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Dili Bilim Dalı

Erem YILDIZ

Danışman: Doç. Dr. Levent KURGUN

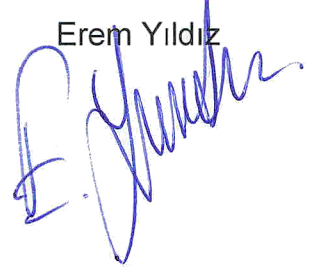
Kasım 2017
DENİZLİ

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

Erem Yıldız

ÖN SÖZ

Yazma eserler, kullanılan yazı ve işlenen konular bakımından çok çeşitli ve zengindir. Bunlarla ilgili çalışmalar hâlen devam etmektedir. Farklı tarihlere ait bu eserlerin incelenmesi Türk Dilbilgisi açısından büyük önem arz etmektedir.

Dillerin sınırları yoktur. Dillerin birbirleriyle olan kelime alışverişi her dönem yaşanmıştır. Bunun temelinde kültürel etkileşim yatmaktadır. Kültürel etkileşim, yazma eserlerde de kendisini göstermektedir. Özellikle tercüme eserler, bu kültürel etkileşimin en belirgin izlerini taşıyan nümûneler olarak göze çarpar. Mîrek Muḥammed Naḫşbendî Ṭaşkendî'nin, Nevâdirü'l-Emşâl adlı eseri de tercüme eserlerden biri sayılabilir. Dolayısıyla Nevâdirü'l-Emşâl'i, kültürler arasındaki etkileşimi gösteren eserlerden biri olarak görmek, yerinde bir tespit olacaktır.

Nevâdirü'l-Emşâl, Farsça atasözü, deyim ve kinâyelerin Türkçe açıklamalarını barındıran bir sözlüktür. Anlamın farklı boyutlarının, o zamanın dil imkanları ile Türkçeye aktarılması, eseri dil bakımından incelenebilir kılmıştır. Bu sebeple, Nevâdirü'l-Emşâl'i tez konusu olarak seçtik.

Eserin, tedarik edilebilen ve farklı müstensihler tarafından yazılmış on bir nüshasının içinde dayanağımız, hacmen daha geniş olduğunu belirlediğimiz Süleymaniye Kütüphanesi'nde 34 Sü-Tarlan 110/1 arşiv numarası ile kayıtlı olan nüshadır. Ayrıca Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 2949 ve Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 8452 kayıt numaralı olan nüshalardan da büyük oranda istifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, gerektiğinde diğer sekiz nüshaya da müracaat edilmiştir.

Çalışmanın giriş bölümü, yazarın ve eserlerinin tanıtımından oluşmaktadır. Daha sonra, eserin dil özellikleri, ses ve biçim bilgisi bakımlarından incelenmiş, ikinci bölümde ise metnin transkripsiyonu yapılmıştır. Son bölüm ise incelemeden çıkarılan sonuçları içermektedir. Çalışmanın sonuna metnin dizini eklenmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında bana bugüne kadar emek veren bütün hocalarıma beni yetiştiren aileme, bu eseri ortaya çıkarırken benden desteğini esirgemeyen nişanlıma, engin bilgileriyle yolumu aydınlatan saygıdeğer hocam Doç. Dr. Levent KURGUN'a teşekkürlerimi sunarım.

Erem YILDIZ
17.11.2017
Denizli

ÖZET

MİREK MUHAMMED NAŞBENDİ TAŞKENDİ'NİN

NEVĀDIRÜ'L-EMŞĀL ADLI ESERİ

(İNCELEME-TRANSKRİPSİYON-DİZİN)

YILDIZ, Erem

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yeni Türk Dili Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Levent KURGUN

Kasım 2017 XIII+237 Sayfa

Mîrek Muhammed Naşbendî Taşkendî, Osmanlı devletine sonradan göç etmiş önemli kültür adamlarından biridir. Hayatı hakkında, günümüze fazla bir bilgi ulaşmamıştır.

Mîrek Muhammed Naşbendî Taşkendî'nin üç eserinden biri olan Nevâdirü'l- Emşâl adlı eseri Süleymaniye Kütüphanesi'nden temin edilmiştir. İncelemeye esas olan diğer iki nüsha ise, Milli Kütüphane'den alınmıştır. Karşılaştırma yaptığımız diğer nüshalar Süleymaniye Aşir Efendi Kütüphanesi'nden, Süleymaniye Atif Efendi Kütüphanesi'nden, Kayseri Raşit Efendi Kütüphanesi'nden, Kütahya Vahidpaşa Kütüphanesi'nden ve Milli Kütüphane'den getirilmiştir. Eser Farsça-Türkçe bir lügattir. Farsça yazmış şairlerin divanlarında; kaside, gazel, rubai ve tek beyitlerinde, kasidelerin matla ve makta beyitlerinde tespit edilen atasözü , deyim ve kinayeler olmuş beyitler esere alınmış ve Türkçe açıklamaları bu beyitlerle örneklendirilerek verilmiştir.

Eserde, atasözü, deyim ve kinaye türünde olan maddeler yalnızca ilk harfleri esas alınıp bâb olarak kabul edilmiş ve bâblar alfabetik olarak sıralanmıştır. Bâblarda yer alan maddeler de ilk harflerin seslerine göre tasnif edilmiştir. Eserin transkripsiyonu yapıldıktan sonra ses ve şekil bilgileri yönüyle incelenmiş, örnekleri verilmiş ve dizini hazırlanmıştır. Eser Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmış olsa da Eski Anadolu Türkçesi özellikleri de görülmektedir.

Bu çalışma, 16. yüzyılın sonu ve 17. yüzyılın başına kadar farklı müstensihler tarafından farklı yazı türlerinde yazılan eserin, beyit beyit tespit edilip, döneminin dil özellikleri göz önünde tutularak değerlendirilmesinin, edebiyat ve bilim dünyasına ve dilimizin tarihi gelişimi açısından yapılacak araştırmalara katkı sağlayacağı düşüncesiyle hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkçe, Nevâdirü'l- Emşâl, Mîrek Muhammed Naşbendî Taşkendî

ABSTRACT

THE NEVĀDIRÜ'L-EMŞĀL by
MĪREK MUḤAMMED NAḶŞBENDĪ ṬAŞKENDĪ
(REVIEW-TRANSCRIPTION-INDEX)

YILDIZ, Erem
Department of Turkish Language and Literature
Field of New Turkish Language
Master Thesis
Thesis Advisor: Doç. Dr. Levent KURGUN

November 2017, XIII+237 Pages

MĪrek MuḤammed NaḶşbendĪ ṬaşkendĪ who have migrated Ottoman Empire, is the one of the important cultural man. We didn't have much information about his life in nowadays.

Nevādirü'l- Emşāl which is the one from three works of MĪrek MuḤammed NaḶşbendĪ ṬaşkendĪ. It had assured from Suleymaniye Library. The other two copies that were essential for the review had been taken from National Library. The other comparison copies had been taken from Suleymaniye Asir Efendi Library, Süleymaniye Atif Efendi Library, Kayseri Rasit Efendi Library, Kütahya Vahid Pasa Library and these also were brought from National Library. This work has a Persian-Turkish lexicon. In the Divan's of Persian written poets; qasida, gazel, rubai and in one couplet which was identified matla and makta of qasidas. Idiom, allegory and proverbs were out into this work and Turkish explanations were given by example with the couplets.

In work, items, which had types of idiom, allegory and proverb. It was just based on first letter and it was accepted as bāb and bābs lined up as on alphabetic. Also, items which have taken place in bābs, according to first letter's phonetics were classified. Transcription of work had made, it was examined with ways of sound and shape informations and by giving example was prepared index. Although the work was written in Ottoman Turkish period, Old Anatolian Turkish features have been also seen.

This study until, in the last of 16. century and beginning of the 17. century work which was written different types of written by different copyist and detecting couplet and couplet, while taking in to consideration, in terms of literature, science world and development history of our language by thinking that will provide contribution was prepared.

Keywords: Anatolian Turkish, Nevādirü'l-Emşāl, MĪrek MuḤammed NaḶşbendĪ ṬaşkendĪ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
KISALTMA VE İŞARETLER.....	xii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
Mîrek Muhammed Nakşbendî Taşkendi'nin Hayatı.....	1
Mîrek Muhammed Nakşbendî Taşkendi'nin Eserleri.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DİL ÖZELLİKLERİ.....	19
1.1. Yazım Özellikleri.....	19
1.1.1. Ünlülerin Yazımı.....	19
1.1.1.1. /a/ Ünlüsünün Yazımı.....	19
1.1.1.2. /e/ Ünlüsünün Yazımı.....	19
1.1.1.3. /ı/, /i/ Ünlülerinin Yazımı.....	20
1.1.1.4. /o/, /ö/, /u/, /ü/ Ünlülerinin Yazımı.....	20
1.1.2. Ünsüzlerin Yazımı.....	21
1.1.2.1. /ç/ Ünsüzünün Yazımı.....	21
1.1.2.2. /p/ Ünsüzünün Yazımı.....	21
1.1.2.3. /t/ Ünsüzünün Yazımı.....	22
1.1.2.4. /s/ Ünsüzünün Yazımı.....	22
1.1.2.5. /g/ Ünsüzünün Yazımı.....	23
1.1.2.6. /k/ Ünsüzünün Yazımı.....	23
1.1.2.7. [ŋ] Ünsüzünün Yazımı.....	23
1.1.3. Diğer Hususlar.....	23
1.2. Ses Bilgisi.....	26
1.2.1. Ünlüler.....	26
1.2.1.1. Uzun Ünlüler.....	26
1.2.1.2. Ünlü Değişmeleri.....	26
1.2.1.3. Ünlü Türemesi.....	26
1.2.1.4. Ünlü Düşmesi.....	26
1.2.1.5. Ünlü Birleşmesi.....	26
1.2.1.6. Kalınlık-İncelik Uyumu.....	27
1.2.1.7. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	27
1.2.2. Ünsüzler.....	27
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	28
1.2.2.2. Ünsüz İkizleşmesi.....	28
1.2.2.3. Ünsüz Türemesi.....	28
1.2.2.4. Ünsüz Düşmesi.....	28
1.2.2.5. Hece Düşmesi.....	28
1.3. Biçim Bilgisi.....	29
1.3.1. Yapım Ekleri.....	29
1.3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri.....	29

1.3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri.....	30
1.3.1.3. Fiilden İsim Yapım Ekleri.....	30
İsim-Fiil Ekleri	31
Sıfat-Fiil Ekleri	31
Zarf-Fiil Ekleri	32
1.3.1.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	33
1.3.2. İsimler	34
1.3.2.1. Hal Ekleri.....	34
1.3.2.1.1. Yükleme Hali Eki.....	34
1.3.2.1.2. Yönelme Hali Eki.....	35
1.3.2.1.3. Bulunma Hali Eki.....	35
1.3.2.1.4. Çıkma Hali Eki.....	35
1.3.2.1.5. İlgı Hali Eki	35
1.3.2.1.6. Vasıta Hali Eki.....	35
1.3.2.1.7. Eşitlik Hali Eki.....	36
1.3.2.1.8. Yön Gösterme Eki	36
1.3.2.2. Çokluk Eki	36
1.3.2.3. İyelik Ekleri	36
1.3.2.4. Aitlik Eki.....	37
1.3.3. Sıfatlar	37
1.3.3.1. Niteleme Sıfatları.....	37
1.3.3.2. Belirtme Sıfatları.....	37
1.3.3.2.1. İşaret Sıfatları	37
1.3.3.2.2. Sayı Sıfatları	38
1.3.3.2.3. Soru Sıfatları.....	38
1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları	38
1.3.4. Zamirler.....	38
1.3.4.1. Şahıs Zamirleri	38
1.3.4.2. Dönüştürme Zamirleri.....	40
1.3.4.3. İşaret Zamirleri	40
1.3.4.4. Belirsizlik Zamirleri	41
1.3.4.5. Soru Zamirleri.....	42
1.3.5. Zarflar	42
1.3.5.1. Zaman Zarfları.....	42
1.3.5.2. Yer-Yön Zarfları.....	43
1.3.5.3. Durum Zarfları	43
1.3.5.4. Miktar Zarfları	44
1.3.5.5. Soru Zarfları	44
1.3.6. Edatlar	45
1.3.6.1. Bağlama Edatları.....	45
1.3.6.2. Kuvvetlendirme Edatları	47
1.3.6.3. Çekim Edatları.....	48
1.3.6.4. Karşılaştırma Edatları.....	50
1.3.6.5. Gösterme Edatları	50
1.3.6.6. Ünlem Edatı	50
1.3.7. Fiiller	50
1.3.7.1. Şahıs Ekleri.....	50
1.3.7.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri.....	51
1.3.7.1.2. İyelik Kökenli Tıp Şahıs Ekleri.....	52
1.3.7.2. Şekil ve Zaman Ekleri.....	53

1.3.7.2.1. Bildirme/Haber Kipi Ekleri	53
1.3.7.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman	53
1.3.7.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	53
1.3.7.2.1.3. Şimdiki Zaman	54
1.3.7.2.1.4. Gelecek Zaman.....	54
1.3.7.2.1.5. Geniş Zaman.....	54
1.3.7.2.2. Tasarlama/Dilek Kipleri	55
1.3.7.2.2.1. İstek Kipi.....	55
1.3.7.2.2.2. Şart Kipi.....	56
1.3.7.2.2.3. Emir Kipi.....	56
1.3.7.2.2.4. Gereklilik Kipi	57
1.3.7.3. Birleşik Zaman Çekimleri.....	57
1.3.7.4.1. Hikâye Birleşik Çekimi	57
1.3.7.4.2. Rivâyet Birleşik Çekimi	57
1.3.7.4.3. Şart Birleşik Çekimi.....	58
1.3.7.5. Soru Eki.....	58
1.3.7.6. Birleşik Fiiller	58
1.3.7.6.1. İsim + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller.....	58
1.3.7.6.2. Fiil + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller.....	59
1.3.8. Ek Fiil	59
1.3.8.1. Görülen Geçmiş Zaman	59
1.3.8.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	59
1.3.8.3. Geniş Zaman.....	59
1.3.8.4. Şart Kipi.....	60

İKİNCİ BÖLÜM

2. TRANSKRİPSİYON	61
SONUÇ.....	131
KAYNAKLAR	132
DİZİN	136
ÖZ GEÇMİŞ.....	222
EKLER	223

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Madde Başlarının Nüshalara Göre Durumu	8
---	---

KISALTMA VE İŞARETLER

- : Fiilleri gösterir.
- + : İsimleri gösterir.
- /.../ : Sesbirim
- [...] : Alt sesbirim
- ~ : Benzerlik, yaklaşıklık, denklik
- < : Tarihi gelişimde sonraki şekli gösterir.
- > : Tarihi gelişimde önceki şekli gösterir.
- ° : Konulduğu ünsüzün önüne bütün ünlüler gelebilir.
- age. : Adı geçen eser
- Ar. : Arapça
- bk. : Bakınız
- c. : Cilt
- Far. : Farsça
- ∅ : Boş birim, ses düşmesi, düşme
- EAT : Eski Anadolu Türkçesi
- ET : Eski Türkçe
- s. : Sayfa
- öz. İs. : Özel İsim
- TAED : Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi
- vb. : ve benzeri
- Yay. : Yayınlar/Yayınları

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا, آ, إ, إ	ā, a, e
ء	◌
ب	b
پ	p
ت	t
ث	ṯ
ج	c
چ	ç
ح	ħ
خ	ħ
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	š
ص	ṣ
ض	ḏ, ž
ط	ṭ
ظ	ḏ
ع	c
غ	g
ف	f
ق	q
ك	g, k, ŋ
ل	l
م	m
ن	n
و	v / o, ö, u, ü, ū
ه	h / a, e
ی	y / ı, i, ĩ

GİRİŞ

Mîrek Muhammed Nakşbendî Taşkendî'nin Hayatı

Yazarın hayatı hakkında ulaşılabilen bilgi, Bahattin Kahraman, Yusuf Öz'ün birlikte hazırladıkları çalışmada verilmiştir: Mîrek Muhammed Nakşbendî Taşkendî, Osmanlı devletine sonradan göç etmiş kültür adamlarından biridir. Mîrek Muhammed, Özbekistan'ın Taşkent şehrinden olduğu için Taşkendî ve Nakşbendî tarikatine mensup olduğu için, Nakşbendî nisbeleriyle anılmaktadır. Doğumu ve ölüm tarihi, ailesi ve tahsil hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır¹.

Mîrek Muhammed, eserlerinden de anlaşılacağı kadarıyla sürekli göç etmiş biridir. Seyahatlerini Taşkent, Semerkand, Rumeli, Varna-Zigetvar (1595), Şiraz (1611) İstanbul ve tekrar Rumeli olarak özetlememiz mümkündür.

Mîrek Muhammed, görme engellidir. Şehrî ve Gulî'nin Farsça hatime kısmında, görme engelli olduğu için kalem ve kağıda el sürmediğini, Şehrî ve Gulî, Nevâdirü'l-Emsâl ve tespit edilemeyen ve hangi dilde yazıldığı bilinmeyen Sâkinâmesini ve diğer risalelerini katiplere yazdırmıştır².

Mîrek Muhammed Nakşbendî Taşkendî'nin Eserleri

Sâkinâme

Mîrek, Şehrî ve Gulî'nin hâtimesinde Sâkinâme adıyla bir eser meydana getirdiğini ifade etmektedir. Ancak bu eserin nüshası tespit edilememiştir.

Şehrî ve Gulî

Edipler ve şairler arasında, edebi meclislerde üzerinde görüş alışverişi yapılmış, anlamı üzerinde tartışılmış ve sohbetlere konu olmuş Farsça kaside, gazel, rubai, kıta ve mesnevilerde anlaşılmasında güçlük çekilen beyitlerin veya manzumelerin açıklamalarını içeren eserdir.

¹ Bahattin Kahraman, Yusuf Öz, *Şehrî ve Gulî*, Akçağ Yayınları, Ankara 2012, s. 65.

² B. Kahraman, Y. Öz, *age.*, s. 67-68.

Mîrek'in eserleri arasında nüshaları günümüze kadar ulaşmış iki eserinden biridir³.

Nevādirü'l-Emsāl

Farsça atasözü, deyim ve kinayelerin Türkçe açıklamalarını veren sözlüktür. 1020 yılında Muharrem ayında (Mart 1611) Şiraz'da yazılmıştır. Bu eser, Mîrek'in, edebi kültüre hakim olduğunu gösteren bir eserdir. Sözlük hazırlanırken, Fars edebiyatından pek çok önemli şairin divanlarını taratmış ve bu şairlere ait gazel, kaside, rubai ve tek beyitlerden tespit edilen atasözü, deyim ve kinayeler ile atasözü haline gelen beyitleri eserine almıştır.

Nevādirü'l-Emsāl, yukarıda da belirttiğimiz gibi Farsça yazmış birçok şairin divanı taranarak oluşturulmuş bir sözlüktür. Eserin ön sözünde adları geçen şairlerin divanlarında kaside, gazel, rubai ve tek beyitlerinde, kasidelerin makta ve matla beyitlerinde tespit edilen atasözü, deyim ve kinayeler olmuş beyitler esere alınmış ve bu tür deyim ve kinayelerin geçtiği beyitler örnek olarak yazılmıştır.

Sözlükte atasözü, deyim ve kinaye türünde olan maddelerin yalnızca ilk harfleri esas alınarak bab kabul edilmiş ve bablar alfabetik olarak sıralanmıştır. Bablarda yer alan maddeler de ilk harflerinin seslilerine göre tasnif edilmiştir. Ele alınan maddelerde bunların daha çok ne şekilde ve hangi anlamda kullanıldığına değinilmiş, Türkçede bu maddelere uygun anlamda deyim söylenmiştir.

Nevādirü'l-Emsāl Nüshaları Hakkında Bilgi ve Değerlendirmeler

Nevādirü'l-Emsāl, Farsça atasözü, deyim ve kinayelerin Türkçe açıklamalarını veren bir sözlüktür. Eserin Türkiye Kütüphanelerinde 11 nüshası vardır. Mîrek Muhammed Naşşbendî Taşkendî Türkçeyi iyi bilmediğinden dolayı eser, Türkçe'ye hakim farklı müstensihler tarafından kaleme alınmıştır. Bu nüshalar şunlardır:

- Nevādirü'l-Emsāl, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, 34 Sü-Tarlan 110/1,

³ B. Kahraman, Y. Öz, *age.*, s. 68.

- Nevādirü'l-Emşāl, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, 34 Sü Aşir 438/8,
- Nevādirü'l-Emşāl, Atıf Efendi Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, Atf 2051/2,
- Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 2949,
- Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 3441/1,
- Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 8452,
- Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 2792,
- Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Hk 916,
- Nevādirü'l-Emşāl, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi, Kayseri, Rāşid Efendi 588,
- Nevādirü'l-Emşāl, Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, 43 Va 1179/1,
- Nevādirü'l-Emşāl, Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, 43 Va 1179/2.

Üzerinde çalışma yapılan nüsha, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu'nda bulunan *34 Sü-Tarlan 110/1* arşiv numaralı nüshadır. İncelenen *34 Sü-Tarlan 110/1* arşiv numaralı eser, 60 yapraktan, toplamda 120 sayfadan oluşmaktadır. Eserin dış boyutu 200x140, iç boyutu 153x75 mm'dir. Eser, 1b-58b yaprakları arasında yer almaktadır. Yazı türü Nesih'tir. Kağıt türü ise duman renktedir. Eser, Çaharkuşe meşin, ebru kağıt kaplı, miklebli bir cilt içindedir.

Eser, harekesiz nesihle yazılmış olsa da metinde harekeli kelimeler de karşımıza çıkmaktadır (طُوَيْغَارُ 19b/10, ardına اَرْدَنَهُ 38a/11). Yazar kelimeleri harekelendirerek kelime okunuşundan kaynaklanacak hataların önünen geçmek istemiştir. Eserin giriş kısmı Farsçadır. Ancak metnin Türkçe olan kısımları dili anlaşılır bir dille yazılmıştır. Atasözü, deyim ve kinaye türünde olan maddelerin ilk harfleri esas alınarak bab kabul edilmiş ve bablar alfabetik olarak sıralanmıştır. Bu sıralamada madde başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Madde başlarına verilen örnek beyit, kıt'a, mesnevi, mısra, nazım, nesir, rubai, sözcükleri de kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Alfabetik sıralamaya göre verilmiş atasözü, deyim ve kinayelerle ilgili alıntı yapılan beyitler Farsçadır. Bu beyitlerden önce, alıntı yapılan şairin adı verilmiştir. Eserde Türkçe beyitlere de yer verilmiştir⁴. Eserin giriş kısmında beyitlerinden alıntı yapılan şairlerin isimleri şunlardır: Mevlânâ Firdevsî-yi Tûsî, Mevlânâ Enverî, Mevlânâ Hâkânî, Mevlânâ Câmî, Muḥlişî-yi Bedeḥşânî, Şeyḥ Nizâmî, Nizâm Esterâbâdî, Muḥammed °Aşşâr, H̄âce Hâfız Şîrâzî, Evḥadü'd-dîn Kirmânî, Evḥadü'd-dîn Işfahânî, Selmân Sâvecî, Monlâ °İmâd Kâtib, Monlâ °İmâd Faḳîh, Ferîd Aḥvel, Mevlânâ Şeyḥî-yi Nişâburî, Pehlevân Kâtibî Mevlânâ Tûsî, Mevlânâ Ümîdî Muḥteşem Kâşî Mevlânâ Vaḥşî-yi Yezdî Mevlânâ Âşafî, Mevlânâ °Urfî, Şeyḥ Feyzî-yi Hindî, Ġazâlî-yi Meşhedî, Velîdeşt Beyâzî, Mevlânâ Kemâl Işfahânî, Şeyḥ Kemâl Ḥucendî, Ḥüsrev Dihlevî, Ḥasan Dihlevî, Mecnûn Çebnûvîs, Yetîmî, Riyâzî-yi Semerḳandî, Seyfî-yi Buḥârî, Müşfikî-yi Buḥârî, °Ubeyd Zâkânî, Mîr Dîvâne, Mevlânâ Hilâlî, Sâḥib Tevârîḥ Timur Şeref Yezdî, Mevlânâ Şâlih, Mevlânâ Üftî-yi Ḥalvâger, Mevlânâ Şenâyî, Baba Figânî, Baba Sevdâyî, Mevlânâ Bismilî.

Eserde her yaprak 21 satırdan oluşmaktadır. 10. ve 11. yapraklar 22 satırdır; 18. 34. ve 35. yapraklar 20 satırdır. Fars edebiyatından pek çok önemli şairin divanlarında yer alan kaside, gazel, rubai ve tek beyitlerinde; kasidelerin matla ve makta beyitlerinde tespit edilen kinayelerden, atasözlerinden ve deyimlerden oluşmuştur.

Eserin diğer nüshalarıyla ilgili yapılan arşiv çalışmasında ulaşılabilen bilgiler şunlardır:

- **Nevâdirü'l-Emşâl, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, 34 Sü Aşir 438/8**

34 Sü Aşir 438/8 arşiv numaralı nüsha İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Süleymaniye Aşirefendi Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Nüshanın konusu sosyal ilimler olarak belirtilmiştir. Dili Türkçe'dir. Nüshanın dış boyutu 204x143 mm. iken, iç boyutu ise 143x70 mm.'dir. Nüsha 72b-131b

⁴ 38b/06 şādî-yi merk °adūden cesîm itdi cānı terk müddet-i °ömrümde bir şād oldum olda şādî-yi merk; 42a/06 güft ü gū ile pūr oldı yine şehir ü bāzār bāmdan düşdi dile taşt-ı meh-i nev bu gice; 42b/16 hezārān °özü-i leng eyler kaçar meydāna gelmezdi , eger tārār gāznen da°vet itse cenge timur

yapraktan oluşmaktadır. 19 satırdır. Yazı türü Talik'tir. Kağıt türü suyolu filigranlıdır.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Atıf Efendi Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, Atf. 2051/2**

34 Atf. 2051/2 arşiv numaralı nüsha İstanbul Atıf Efendi Yazma Eser Kütüphanesi, Atıf Efendi Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Nüshanın konusu *Arap Dili ve Edebiyatı* olarak belirtilmiştir. Dili Türkçe'dir. Nüshanın dış boyutu belirtilmemiştir. Nüsha 52-97. yapraklar arasında yer almaktadır. 27 satırdır ve haşiyelidir. Yazı türü Talik olarak belirtilmiştir. Kağıt türü gösterilmemiştir.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Kayseri Rāşid Efendi Eski Eserler Kütüphanesi, Kayseri, Rāşid Efendi 588**

Rāşid Efendi 588 arşin numaralı nüsha Kayseri, Kayseri Raşid Efendi Eski Eserler Kütüphanesinde bulunmaktadır. Konu *İslām Dini-Tasavvuf ve Tarikatlar* olarak belirtilmiştir. Dili Farsça'dır. Nüshanın dış boyutu 194x112 mm., iç boyutu ise 133x63 mm.'dir. Nüsha 1b-55b yapraklarından oluşur. 19 satırdır. Yazı türü Nesih'tir. Kağıt türü belirtilmemiştir.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, 43 Va 1179/1**

43 Va 1179/1 arşiv numaralı nüsha Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesinde bulunur. Konu belirtilmemiştir. Dili Türkçe'dir. Nüshanın dış boyutu 150x75 mm., iç boyutu ise 210x140 mm.'dir. Nüsha 37b-108b yaprakları arasında yer alır. 17 satırdır. Yazı türü Talik'tir. Kağıt türü filigranlıdır.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, 43 Va 1179/2**

43 Va 1179/2 arşiv numaralı nüsha Kütahya Vahidpaşa İl Halk Kütüphanesinde bulunur. Konu belirtilmemiştir. Dili Türkçe'dir. Nüshanın dış boyutu 150x75 mm., iç boyutu ise 210x140 mm.'dir. Nüsha 37b-108b yaprakları arasında yer alır. 17 satırdır. Yazı türü Talik'tir. Kağıt türü filigranlıdır.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Hk 916**

06 Hk 916 arşiv numaralı nüsha Milli Kütüphane, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesinde bulunmaktadır. Konu sosyal ilimler olarak belirtilmiştir. Dili Türkçe'dir. İstinsah tarihi Hicri 1144, miladı 1730 olarak belirtilmiştir. İstinsah yeri Saraybosna'dır. Nüshanın dış boyutu 195x130 mm., iç boyutu ise 180x105 mm.'dir. Nüsha 29 yapraktır. 31 satırdır. Yazı türü Talik'tir. Kağıt türü Eser-i cedit humayun markalıdır.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 2792**

06 Mil Yz A 2792 arşiv numaralı nüsha Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Konu *sosyal ilimler* olarak belirtilmiştir. Dili Türkçe'dir. Nüshanın dış boyutu 205x145 mm., iç boyutu ise 160x68 mm.'dir. Nüsha 51 yapraktır. 19 satırdır. Yazı türü Talik'tir. Kağıt türü taç filigranlıdır.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 2949**

06 Mil Yz A 2949 arşiv numaralı nüsha Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Nüshanın konusu *sosyal ilimler* olarak belirtilmiştir. Dili Türkçe'dir. Nüshanın dış boyutu 208x125 mm., iç boyutu ise 130x63 mm.'dir. Nüsha 53 yapraktan oluşur. 23 satırdır. Yazı türü Nesih'tir. Kağıt türü suyolu filigranlıdır.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 8452**

06 Mil Yz A 8452 arşiv numaralı nüsha Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Konu belirtilmemiştir. Dili Farsça'dır. Nüshanın dış boyutu 210x144 mm., iç boyutu ise 152x60 mm.'dir. Nüsha 119 yapraktan oluşmaktadır. 17 satırdır. Yazı türü Talik'tir. Kağıt türü suyolu filigranlıdır.

- **Nevādirü'l-Emşāl, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 3441/1**

06 Mil Yz A 3441/1 arşiv numaralı nüsha Milli Kütüphane, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Konu belirtilmemiştir. Dili Farsça'dır.

Nüshanın dış boyutu 191x130 mm., iç boyutu ise 150x75 mm.'dir. Eser 1b-57b yaprakları arasındadır. 18 satırdır. Yazı türü Talik'tir. Kağıt türü arma filigranlıdır.

Nevādirü'l-Emşāl'in nüshaları hakkında elde edilen bilgilerin birbirleriyle tutarsız olduğunu söyleyebiliriz. Gözümüze çarpan tutarsızlıkların en belirginini eserin konusunun ve dilinin farklı kaydedilmiş olmasıdır. Bazı nüshalarda dilin Farsça olduğu, bazı nüshalarda ise dilin Türkçe olduğu bilgisi verilmiştir. İncelediğimiz nüshaların hepsinde dil Türkçe'dir. Konular da her ne kadar farklı farklı belirtilmiş olsa da eser, aslında Farsça atasözü, deyim ve kinayelerin Türkçe açıklamalarını veren bir sözlüktür.

Teze başlamadan önce nüshalar tespit edilmiş, sonra yaprak sayısı fazla olan ve eserin orijinal nüshasına daha yakın olduğu düşünülen Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, *34 Sü-Tarlan 110/1* arşiv numaralı nüsha esas olarak seçilmiştir. Transkripsiyon yapılırken, okunamayan veya müstensihden kaynaklanan yazım hataları diğer nüshalardan hareketle ve ilgili sözlüklere bakılarak düzeltilmiştir. Nüshada siyah ve kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Kırmızı mürekkep madde başlarını ve beyit, kıt'a, mesnevi, mısra, nazım, nesir, rubai, şiir gibi sözcükleri gösterirken kullanılmış; açıklama kısımları ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Çalışmada madde başları, transkripsiyonlu biçimde verilmiş ayrıca Arap harfleri ile orijinal yazımı da gösterilmiştir. Nüshada kırmızı mürekkeple yazılan madde başları çalışmada koyu, altı çizili yazı tipinde verilmiş (3a/09, 3a/15 vb.), kırmızı mürekkeple yazılan beyit, kıt'a, mesnevi, mısra, nazım, nesir, rubai, şiir sözcükler ise koyu, italik yazı tipi ile belirtilmiştir (22a/21, 39a/08 vb.).

Çalışmada, transkripsiyon aşamasında metin içinde tekrar eden madde başları, Farsça, Arapça terkipler ve tamlamalar koyu yazı tipinde Arap harfleri ile, Farsça beyitler ince yazı tipinde Arap harfleri ile gösterilmiştir. Beyitleri birbirinden ayırmak için orijinal metinde kırmızı mürekkeple gösterilen işaretin yerine, transkripsiyonda virgül işareti kullanılmıştır.

Nevādirü'l-Emşāl'de Yer Alan Madde Başları

İncelemeye esas olan Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu'nda bulunan *34 Sü-Tarlan 110/1*

arşiv numaralı nüshada 329 madde başı bulunmaktadır. Eserin diğer nüshalarında bu sayı değişiklik göstermektedir. Aşağıdaki tabloda ana nüshaya göre madde başlarının diğer nüshalardaki durumları belirtilmiştir⁵:

Tablo 1. Madde Başlarının Nüshalara Göre Durumu

	34 Sü-Tarlan 110/1 (Ana Nüsha)	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
1	آنای (enāyī)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2	آفتاب یتیم کش بیوه کزار (āftāb yetīmkuş bīve gūzār)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3	آفتاب روی و سایه روی (āftāb-ı rūy u sāye rūy)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4	آب من از فلان کس کشاد (āb men ez filān kes kūşād)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
5	ازمن در گذاران و از فلان کس نیز در گذاران (ez men der gūzerān u ez filān kes niz der gūzerān)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
6	آب بروی کار آمد (ābem berūy kār emed)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
7	آب در حکرم نیست (āb der cigerem nīst)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
8	ازکا و کج می خواهدو فلان کس اذماهی درهم (ez kav genc miḥāhed u filān kes ez māhī derhem)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
9	آین (āyīn)	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+
10	ابرو بلاکرد و انداز من دارد (ebrū bālā kerd u endāz men dāred)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
11	ازین دست (ez īn dest)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
12	از باران کرخنجه و زیر ناودان آمده (ez bārān gūriḥte vū zīr nāvidān āmede)	-	-	+	-	+	-	-	-	+	+
13	آب بآب نمی رسد و آب بآب نمی آید (āb-be-āb nemī resed ü āb-be-āb nemī āyed)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
14	آفتابی (āftābī)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
15	از آتشفشان فلان کس دودی ندیده است (ez āteşhā filān kes dūdī nedīd est)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
16	ازین دندان (ez īn dendān)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
17	از ماست که بر ماست (ez māst ki ber māst)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
18	از کاو غدود نهد (ez kāv gedūd nedihed)	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
19	از کلها چه گل (ez gūlhā çe gül)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

⁵ + işareti maddenin bulunduğunu, - işareti maddenin bulunmadığını, ++ ise ana nüshada ve diğer nüshalarda bulunmayan farklı bir maddenin bulunduğunu göstermektedir, ? işareti ise nüshada sayfanın eksik olduğunu ve bu yüzden maddenin bulunmadığını gösterir. Nüshalar tabloda şöyle numaralandırılmıştır: **02**-Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, 34 Sü Aşır 438/8; **03**-Atıf Efendi Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, Atf. 2051/2; **04**-Kayseri Râşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi, Kayseri, Râşid Efendi 588; **05**-Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, 43 Va 1179/1; **06**-Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, 43 Va 1179/2; **07**-Milli Kütüphane, Ankara, 06 Hk 916; **08**-Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 2792; **09**-Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 2949; **10**-Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 8452; **11**-Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 3441/1.

20	آب روی آب جو نیست (āb-ī rūy āb-ī cū nīst)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
21	آحدی (āhđī)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
22	آهو دلست (ahū dilest)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
23	اختر در کدر بو دکه دعای من و دعای فلان مستجاب شد būd ki du ^c ā-yī men u du ^c ā-yī filān müstecāb şud)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
24	آب مرا بروی کار آورد (āb merā berūy kār āverd)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
25	آواز دهل شنیدن از دور خوشست est)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
26	ازین سپس (ez īn sepes)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
27	آش فلان کس را نجتم و اش تراخواهم چنت turā h̄āhem puht)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
28	از فلان کس دندان کندم و از فلان کس دندان نمی کنم dendān kendem u ez filān kes dendān nemī kenem)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
29	آهوی دنباله کشیده (āhū-yī dunbāle keşīde)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
30	از هیچ ویرانه دود نمی بر آید (ez hīç virāne dūd nemī ber āyed)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
31	از مار چه ذاید بخر از مار بچه beçe)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
32	از موده رآ از مودن پیشمالتق آرد ārd)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
33	ایله را در سخن توان شناخت (īle rā der suḥan tevān şināht)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
34	از بز برند بیای بز در بندند bendend)	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+
35	این سخن ته دارد وین نکته ره بجای آرد nūkte reh becā-yī āred)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
36	این از فلک است واذ حسن نیست (īn ez felek est u ez ḥūsn nīst)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
37	این یکی دیگر (īn yekī dīger)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
38	استخوان (üstühān)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
39	اشتمم کرد (uştulūm kerd)	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+
40	اوستاد (üstād)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
41	اشتر دل (uştur dil)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
42	باز آوردی (bāz āverdī)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
43	بر بامیدارد (ber pā mīdāred)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
44	بر انگار و چو انگار (ber ingār u çū ingār)	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+
45	بر افتد (ber ūfted)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
46	برلب کلوح مالید (ber leb kulūḥ mālīd)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
47	باریک می رسد (bārīk mīresed)	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+
48	بجج ناد اشت کشی میگر (behic nādāşt kiştī megīr)	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+
49	پای کم آورد (pāy kem āverd)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
50	پای چه بلا زد (pāy çe bālā zed)	+	+	+	+	+	?	+	+	+	+

83	پوشید زنج است و شنج د و شنج نشین است (pūšīde zeneḡ est u şeyḡ dū şeyḡ nešīn est)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
84	بور (būr)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
85	پشت کر می میکندو فلان کس بماسر کر انی میکند (pušt-i germī mīkuned u filān kes bemā ser girānī mīkuned)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
86	تنبک (tōnbek)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
87	تکلیف سمرقندی (teklīf semerqandī)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
88	تنگ چشمیست (teng-i çeşmist)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
89	تر شد و ترشدند (ter şud u ter şodend)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
90	تب دارد (teb dāred)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
91	یتز پرتاب ونیزه پرتاب (tīr pertāb u neyze pertāb)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
92	تیرک ذد (tīrek zed)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
93	تیرکی میکند (tīreki mīkuned)	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+
94	تو برسزنی و فلان کس بر سر شزندی (tū ber ser zen u filān kes ber sereş zened)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
95	تنگ بزم است و فلان بد مست و بی طرفست (teng bezm est u filān bad mest u bī şerefest)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
96	جان کرو و جامه کرو (cān kerū vū cāme kerū)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
97	جل (cel)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
98	چو نماندست (çū nemāndest)	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+
99	چشما وری (çeşmā verī)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
100	چشم چشمها دیده (çeşmem çeşmhā dīde)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
101	چرکه (çirke)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
102	چار تکبیر زدم (çār tekbīr zedem)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
103	چار قل (çār-ql)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
104	چار خایه است (çār ḡāye est)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
105	چشم آسمان کورست (çeşm-i āsmān kūrest)	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+
106	چناری و کدویی (çinārī vū kedūyī)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
107	چیره (çīre)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
108	چونک (çünük)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
109	چوب بر درخت خوش آینده است (çüb ber dirāht ḡoş āyend est)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
110	چوب تو در آبت و از برای فلان چوب در آبت (çüb tū der ābest u ez berāy filān çüb der ābest)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
111	چوینده یابنده است (çūyende yābende est)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
112	حاضر قندیل باش (ḡāzır qandīl bāş)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
113	حشر (ḡaşer)	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
114	حاضر دم باش (ḡāzır dem bāş)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
115	حال (ḡāl)	+	+	-	-	+	+	+	+	-	+

252	کفیدن (kefiden)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
253	کارد باسخوان رسید و این کار از سر گذست (kârd bā üstūhvān resīd ü in kār ez ser gūzest)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
254	با کار فلان کل کرد (bā kār filān kul kerd)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
255	کسی از بخرس خود رانه کشتست (kesī ez behrkes hūd rāne geštest)	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+
256	کاو دلست (kāv dilest)	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+
257	کاسه همسایه پپها دارد (kāse-i hemsāye payhā dāred)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
258	کدو افناد و بادنجان بر آمد (kedū ūftād u bādincān ber āmed)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
259	کیر کاوی خورد که خر نه خورد (kīr kāvī hūrd ki her ne hūred)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
260	کلّه تو تراوان من مرا (gile-i tū terāvān men merā)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
261	کیر خانه فاضیست (kīr hāne-i kāzīst)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
262	کیش (kīš)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
263	کریز پا (girīz pā)	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+
264	کوه فلان در آستین است (gūvāh-i filān der āstīn est)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
265	کل فلان کس شکفت و کل فلان کس شکوفه کرد (gül filān kes šegūft ü gül filān kes šūgūfe kerd)	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+
266	کلال کاسه کرد (kulāl kāse kerd)	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+
267	کشاده ابروست (gūšāde ebrūst)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
268	که میخورد و ره میرود (geh mīhūred u reh mīraved)	+	-	+	-	+	-	+	+	+	-
269	کوه بکوه نمی رسد مردم مردم میرسد (kūh be kūh nemī resed merdum be merdum mīresed)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
270	کوساله از پشت منخ پود (gūsāle ez pušt mīh pered)	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+
271	کره همه شب بخواب ببند دینه (ger be heme šeb be h'āb bīned dīne)	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
272	که ظریف (kuh zarīf)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
273	کوته بامست (kūte bārest)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
274	کُرک آشتی کردن (gurg āšti kerden)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
275	کل زمین (kul-i zemīn)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
276	کُرک باران دیده است (gurg bārān dīde est)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
277	کهنه سوارست (kūhne sūvārest)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
278	لب و سنک (leb ü seng)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
279	لغت بل کم را و لغت زرکم را (luḡat bel kem rā u luḡat zer kem rā)	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-
280	مرا از زیر لب پرسیدی و از سر با پرسیدی (merā ez zīr leb pūrsīdī vū ez ser pā pūrsīdī)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
281	من کردم و روزی فلان کس را بود (men kerdem ü rūzī filān kes rā būd)	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
282	من آسمان میگویم او ریسمان (men āsmān mīgūyem o rīsmān)	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+

1. DİL ÖZELLİKLERİ

1.1. Yazım Özellikleri

Metin, yanlış okumaya mahal vermemek için özellikle ünlüleri vurgulanmak istenen kelimeler dışında, harekesiz yazılmıştır.

1.1.1. Ünlülerin Yazımı

1.1.1.1. /a/ Ünlüsünün Yazımı

Metinde, /a/ ünlüsü ön seste medli elif (ā), üstünlü elif (ā, ā) ile belirtilmiş, iç seste elif (a) ile yazılmış ya da gösterilmemiş, son seste ise elif (a) veya güzel he (a) ile gösterilmiştir.

ayağı آيغى 04a/18, açub آچوب 04a/19, alub آلوب 07a/03, altına gizlenüb آلتنه 09b/10, alınması آلمنه سى 13a/18, ad آد 17b/06, atub آتوب 25b/21, ağzı آغزى 27b/05, altun آلتون 28a/09, ak آق 33a/10, aldamağ آلدماق 44b/02, aşık آشق 46b/02, arta kılsa آرته فالسه 50a/13, alçakların alçıkların آلچقلىق 50b/11, almağ آلمق 52b/13, ayak آيق 12b/11, aña آكا 13b/18, toyğar طويغار 19b/10, ayırub آيروب 34a/02, aşurı آشورى 37b/21, ardına آردنه 38a/11, at آت 55b/06, şataşmaq صتاشمق 55a/11.

Şu kelimeler metinde harekeli ve harekesiz iki farklı şekilde yazılmıştır:

aña آكا 03b/05 – aña آكا 09a/06.

anun آنك 17b/15 – anun آنك 24a/16.

ayağ آياق 13b/07 – ayak آيق 13b/06.

1.1.1.2. /e/ Ünlüsünün Yazımı

Metinde /e/ ünlüsü ön seste elif (e) veya üstünlü elif (ē, ē) ile belirtilmiş, iç ve son seste güzel he (e) ile yazılmış ya da gösterilmemiştir.

eger اگر 03a/06, nitekim نته كم 03a/20, gölgelik لك كولهك 03b/08, ölmeyi أُلْمَیي 05a/12, diyecek جك ديبه 05b/02, semer سَمَر 09b/10, eksük اكسك 21b/13, eşek اشك 24a/19, eylemiş ايلمش 26a/01, eyü ابو 35a/08, ellerine اَللرینه 39a/06.

1.1.1.3. /ı/, /i/ Ünlülerinin Yazımı

Metinde bu ünlüler, ön seste elif (ا), elif ye (ای), iç seste ye (ی), son seste ye (ی) ile yazılmış ya da gösterilmemiştir.

kış قيش 03a/16, ırmağ ارمق 06a/18, ışlanmaz اصلنمز 13b/03, ışmarlamağa اصمرلمغه 13b/09, ısıcak ايسجق 16a/20, şıyırılıb صيريلوب 28b/15, ırak ايراق 43b/07, iki ايكي 05b/19, bilinmesi بيلنمسی 10b/03, ipi ايبي 14a/06, bilüb بيلوب 16a/04, keçi كچی 16b/14, yedi یدی 21a/16, inege اينكه 21a/20 içildükde ايجلدكده 28a/15, giydügi كيدوكی 44b/15, ıssı اسى 50a/08, eski اسكى 50a/14.

1.1.1.4. /o/, /ö/, /u/, /ü/ Ünlülerinin Yazımı

Metinde bu ünlüler, ön seste elif vav (او) ve (ا) ile, iç seste ve son seste vav (و) ile yazılmış ya da gösterilmemiştir.

öldürüb اولدورب 03a/18, buzağı بوذاغی 03a/19, gölgelik لك كولهك 03b/08, ortalıga اورته لغه 04a/07, şol شول 04a/16, öküzden اوکوزدن 04a/16, sürerken سوررکن 04a/18, ol اول 04a/19, qor قور 04a/20, umub اوموب 04b/01, gördügi كوردوكی 04b/02, öküzi اوکوزی 04b/02, oğlı اوغلی 04b/12, oqıla اوقيله 04b/19, gözedür كوزه در 04b/19, qoluya اولويه 05a/08, ugradı اوغرادى 05a/08, ölmeyi اُلْمَیي 05a/12, oyununq اويونك 06a/09, ögretmemişler اوکرتمشلر 06a/11, büyüdün بيودك 06a/11, yüzinden يوزندن 06b/20, uydurur اويودرر 07b/19, üzerine اوزرينه 08a/03, söz سوز 08a/19, ötesi اوتسى 08a/21, yolunqدا يولكده 08b/10, usta اُستا 09b/03, uyluğun اويلوغن 11b/14, günden كوندن 13a/05, buz بوز 13a/16, oynağı اويناغی 13b/07, oqurlar اوقورلر 13b/11, oturaq اوتراق 14a/04, unutmuşam اونتمشم 14b/10, ucıla اوجيله 15a/08, ötüri اوتری 15a/14,

bozulsa بوزلسه 18b/03, yoğunluk يوغلنلق 19a/04, komiş قومش 19b/19, berü برو 22a/16, su سو 23a/16, ulu اولو 24b/08, diyü ديو 25a/13, öñünde اوکنده 27b/08, eyü ايو 30a/03, öğrenmişdür اوگرنمشدر 35a/12, qorur قورر 35a/13, üstine اوستنه 37b/02, olunur اولۇنۇر 38b/01, uqurdan اوغوردن 42a/12, öz اوز 51a/08, qo قو 53a/11, otdur اوتدر 53b/06.

1.1.2. Ünsüzlerin Yazımı

1.1.2.1. /ç/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde /ç/ ünsüzünün genellikle (چ) harfi ile yazıldığı görülmektedir. Bazı kelimelerde ise bu ünsüz (ج) harfi ile yazılmıştır. Metinde (ج) harfi ile yazılan bu kelimelerin transkripsiyonu /ç/ ile yapılmıştır.

çiçeklerden چچکلردن 06a/08, aqçe اقچه 07a/03, birkaç برقاچ 07a/13, çekirdek چکردک 09a/05, çumrayub چمره يوب 11b/15, çegnek چکنک 13b/07, keçi کچی 16b/14, üç اوج 16b/19, şıçramasını صچرامه سنی 18b/20, üç yüz اجبوز 28a/16, bıçağı بیچاگی 29b/11, kılıç قلیچ 39a/02, çalı kuşu چالی قوشی 45b/01, kerpiç کریچ 46b/03.

Şu kelimeler metinde iki farklı biçimde yazılmıştır:

nice نجه 22a/16, niçe نچه 22a/20.

gec کچ 03b/21, geç کچ 30a/15.

1.1.2.2. /p/ Ünsüzünün Yazımı

-p zarf-fiil eki düzenli olarak (ب) harfi ile yazılmıştır. Metinde /p/ ünsüzü iç seste düzenli kullanılmıştır, son seste yalnızca çöp چوپ 35b/11 kelimesinde karşımıza çıkar.

uqrayub اوغرایوب 05a/09, dolaşub دولشوب 06b/13, eyleyüb ایلیوب 07a/15, dib دیب 08b/05, gizlenüb کزنلوب 09b/10, yapraq ییراق 10a/11, salub سلوب 11a/11, idüb ایدوب 12a/18, fışqırub فشقروب 18b/20, qalub فالوب 25a/07, büyüyüb بیویوب 26a/20,

gezüb كزوب 29a/15, delüb دلوب 31b/17 oyub اويوب 43a/13, yağlayub يغليوب 52a/06, ipek ايپك 51b/04, bozub بوزوب 58a/09.

1.1.2.3. /t/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde kalın sıradan kelimelerde ön seste /t/ ünsüzü (ط) harfi ile gösterilirken; iç seste ve son seste ince ve kalın sıradan kelimelerde /t/ ünsüzü (ت) harfi ile gösterilmiştir. İç seste (ط) kullanımına yalnızca bir örnek vardır: usṭa اسطه 13a/11.

ṭatlu طتلو 03b/06, ṭoluya طلويه 05a/08, ṭonın طونن 11b/15, eteklerin اتكلرين 11b/15, ṭotalum طوتلم 13a/11, ṭapşurđı طپشوردی 13b/10, dört درت 21b/12, tūy توی 32b/07, ṭolamaya طولاميه 44b/15, ṭağ طاغ 49b/01, tengdūr تنكدر 49b/16, ṭaşdur طاشدر 52a/06.

ṭamğa sözcüğü metinde (ت) harfi ile yazılmıştır:

tamğalı تمغالی 33b/05.

Şu kelime metinde iki farklı biçimde yazılmıştır:

usṭa اسطه 13a/11, usta أستا 09b/03.

1.1.2.4. /s/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde kelimelerin incelik ve kalınlık durumuna göre /s/ ünsüzünün yazımı genellikle düzenlidir. İnce sıradan kelimelerin başında (س), kalın sıradan kelimelerin başında (ص) kullanılmıştır. İç seste (ص) kullanımına bir iki kelimedede rastlanmaktadır: işlanmaz اصلنمز 13b/03, işmarlamağa اصمرلمغه 13b/09.

sürerken سوررکن 04a/18, seni سنئ 05a/13, serden سردن 06b/02, söz سوز 08a/20, semer سمر 09b/10, semirüb سمروب 12b/02, söyle سويله 16a/06, şuçın صوچن 04a/01, şuyı صويی 06a/18, şağ صاغ 10a/21, şararsa صررسه 11a/18, şaklamaz صقلمز 13b/02, şonra صكره 19a/09, şuvaracağ صوراجق 34a/15, şordunڭ صوردك 51a/05.

1.1.2.5. /g/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde /g/ ünsüzü ince sıradan ünlü taşıyan kelimelerde (ك) harfi ile kalın sıradan ünlü taşıyan kelimelerde (غ) ile gösterilmiştir.

gölgelik كوكله 03b/08, yelegi يلگی 05b/17, öğretmemişler اوكرتميشلر 06a/11, yigide يگيده 06b/03, şıgadı صغادی 11b/15, oğlı اوغلی 26b/02, bağışlamazlar بغشلمزلر 32a/04, tamğalı تمغالی 33b/05.

1.1.2.6. /k/ Ünsüzünün Yazımı

Metinde /k/ ünsüzü ince sıradan ünlü taşıyan kelimelerde (ك) harfi ile kalın sıradan ünlü taşıyan kelimelerde (ق) ile gösterilmiştir.

çölmek چولمك 30b/13, köpek كوپك 35a/12, şakız صاقز 38a/16, kılıç قلیچ 39a/02, kargalar قرغه لر 40a/08, eksük اكسك 46a/17, ipek اپك 51b/04, yukaru یقارو 52a/14, kan قان 53b/05, kara قره 56b/06.

1.1.2.7. [ŋ] Ünsüzünün Yazımı

aŋmazdı آڭمازدی 39b/03 kelimesinde görülen üç noktalı kef (ڭ) hariç, metinde [ŋ] için (ك) kullanılmıştır.

aŋa اكا 03b/05, öküzünج اوکوزك 04a/18, sonra صكره 05a/13, saŋa سكا 06a/11, nüktenünج نكته نك 08a/21, aŋla اكله 08b/06, baŋa بكا 08b/09, şonınج صونن 10a/03, yalnızج يلكر 29b/05, yaŋa يكا 29b/16, gönülج كوكل 30b/06, önündenج اوندن 41b/14 kötegünج كوتكك 48a/03.

1.1.3. Diğer Hususlar

Çalışmada esas alınan Süleymaniye Kütüphanesi, **34 Sü-Tarlan 110/1** arşiv numaralı metinde Arapça, Farsça ve Türkçe kelimelerin yazımında görülen diğer hususlar şöyledir:

beyn (بين) 24a/08, (پ) ile yazılmıştır: بين

28a/10 oynardurđı = oynadurđı اویناردردی = اوینادردی

28a/16 bār-baṭṭ = ber-baṭṭ بربط = باربط

29b/03 daḥı = daḥı دخی = دحی

31a/13 ḥāqānīnūḡ ḥāqānīnīk metinde (ح) ile yazılmıştır: حاقانینک

13a/14, 36a/14, 35b/02, 40a/13, 41b/04, 56a/21 ṣīrīn شیرین ilk hecedeki (ی) yazılmamıştır: شرین

36a/19 eksüklüḡiḡi (ک) akslkkı harfi yazılmamıştır.

36b/10 melīḥa meliḥe (ی) harfi (م) harfinden sonra yazılmıştır: میلحه

38b/13 māverā maorāa ikinci hecede (ا) ile yazılmıştır: ماوراء

43a/20 cemāl = kemāl جمال = کمال

50b/03 ḥamūṣluḡın ḥomūṣluḡ (ح) harfi ile yazılmıştır: حموشلغک

51b/14 müftzenlik müftāzenlik kelimesi ana nüshada müftāzenlik, 34 Sü-Aṣir 438/8 nüshasında müftāzanlık, 06 Mil Yz A 2949 nüshasında ise müftenlik müftāzenlik biçiminde yazılmıştır.

52b/15 degülüz kelimesi degüliz okundu) (دکل ایز) biçiminde yazılmıştır.

55b/01 luḡavīsi luḡوی یسی (ی) harfi iki defa kullanılmıştır.

57a/05 muḥteṣem muḥšem (ت) harfi yazılmamıştır.

09b/21 gözın közın közın közın.

22a/02 āḥte lafz āḥte lafzın āḥte lafzın.

22a/02 köhe كَهه köhne كَهْنَه .

56a/16 °arş u kürş عرش و كرش و عرش و كرس °arş u kürs .

Metinde bazı kelimenin art arda yazıldığı tespit edilmiştir:

23b/10 ve و bağlacı, 28a/10 itmişler ایتمشلر 34b/20 meselinün مثلنك, 40a/01 şecā°at شجاعت şecā شجا .

1.2. Ses Bilgisi

1.2.1. Ünlüler

Nevādirü'l-Emşāl'de yazımdan hareketle belirlediğimiz /a/, /e/, /ı/, /i/, /o/, /ö/, /u/, /ü/, /ā/, /ī/, /ū/ ünlüleri kullanılmıştır.

1.2.1.1. Uzun Ünlüler

Eserde Türkçe kelimelerde uzunluğu gösteren herhangi bir işaret yoktur. Arapça ve Farsça kelimelerde /ā/, /ī/, /ū/ ünlüleri bulunmaktadır.

yāhūd 04a/13, ma^hūd 21b/15, ^hālim 08b/10, sūre 43b/02, maḥşūş 44a/11, fārsīden 43a/15, ta^hbīr 57a/11, maḥbūb 48b/05, ^hinād 46a/06, dūst 44a/20, şīr 39b/10, şā^hirūḡ 32b/15, müşābih 31b/14.

1.2.1.2. Ünlü Değişmeleri

Metinde tespit edilen ünlü değişmeleri şunlardır:

/i/~/e/, /e/~/i/

di-r+ler “de-” 03a/20, it-di+ler “et-” 04b/14, di-mek 06a/01, yimek 28b/15, eyü 30a/03, gice 38a/14.

/u/~/ı/, /ü/~/i/

içün 07a/05, 08b/03, 13b/10, demür (<temür) 18b/15, kapu (>kapı) 28b/07.

1.2.1.3. Ünlü Türemesi

azıcığın 120a/24, azacığ 132a/15, burusada 49a/07.

1.2.1.4. Ünlü Düşmesi

oğlı< oğulı 04b/12, beñzi< beñiz 11a/18, karşı< karşışu 36a/21, kimesne< kim+ise+ne 41a/10, 51a/09.

1.2.1.5. Ünlü Birleşmesi

Eserde *ne* ile ilgili kelimelerde ünlü birleşmesi tespit edilmiştir.

niçün (<ne+içün) 06a/17, nesne (<ne+erse+ne) 23a/08, 41a/01, 47b/04, 47b/18.

1.2.1.6. Kalınlık-İncelik Uyumu

Metinde genel olarak kalınlık-incecik uyumuna uyulmuştur.

doğduran 03a/20, düşdükde 14b/07, olıcağ 15b/02, olduğdan 21b/16, çalmağ 23a/14, geldigini 31b/04, söylemeden 32b/08, yolsuzluğdur 33b/10, diyecek 35a/09, gönülsüz 51a/05, tutacağ 52a/20.

Kalınlık-İncelik Uyumuna Aykırı Durumlar

-ken

kaçarken 05a/08, umarken 24a/15.

+lik

bahādırlık بحادرلك 09b/09.

1.2.1.7. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumunun yanı sıra yuvarlaklaşmanın izleri de görülür.

tatlu 02b/06, gördüğü 04a/21, kuluğ 08b/10, vardur 09a/01, kaldurub 09b/21, itmesün 14a/09, demür 18b/15, geçürüb 25b/05, koyub 28a/18, yalnız 29b/05, çıkardum 31a/02, eyü 35a/08, içerü 35b/09, uyub 38a/11, okuyub 42b/01, oyub 43a/13, kendüyi 46b/09, duyub 52b/04, yukaru 55a/07.

Metinde iyelik 3. teklik şahıs eki, yükleme hali, görülen geçmiş 3. teklik şahıs eki, öğrenilen geçmiş zaman ve soru eki düz ünlü olarak kullanılmıştır.

nesne+y+i 13b/06, ad+i+dur 17b/06, di-miş 22a/17, oğul+i 26b/02, kimesne+y+i 29b/19, gel-di 30a/03, tarla+sı+n+a 34a/16, atı sürç-di 38a/02, āvāze birağ-dı 42b/02, deve+y+i 45a/19, eyā bu mı eyüdü 47b/03, buḥārā kādı+sı 48a/19, maşhara mı 52a/21, kışş+sı+n+i 57b/01.

1.2.2. Ünsüzler

Metinde /^c/, /^ç/, /b/, /c/, /ç/, /d/, /ḍ/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /ḥ/, /h̄/, /k/, /ḳ/, /l/, /ḷ/, /l̄/, /m/, /n/, /ṇ/, /n̄/, /p/, /p̣/, /r/, /s/, /ş/, /ṣ/, /s̄/, /t/, /ṭ/, /v/, /y/, /z/, /ẓ/, /z̄/ ünsüzleri kullanılmıştır.

1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

/t~/d/

döküb (<tök-) 06a/17, dilese (<tile-) 19b/03, içinde durur (<tur-) 23a/17, doldurdu (<tol-tur-) 25a/06, dahı (<<tağı) 27a/21, dad (<tat) 27b/05, didi (<ti-) 34b/07, dek (<teg) 42a/21, daldan dala (<tal) kona 45b/01, depesi 37b/21, süd (<süt) gibi beyāzdur 40b/14, bıçağ kemüğe dayandı (taayan-) 46b/20.

Metinde /t~/d/ nin korunduğu örnekler de bulunmaktadır:

rūzgāra taayanub 22a/19, taaylak 22b/18, tağ tağa kavuşmaz 49b/01.

/k~/h/

Türkçe kelimelerde /h/ ünsüzü, /k/ ünsüzünden gelişmiştir. Metinde /k/ ünsüzünü koruyan günümüz Türkçesinde ise /h/ ünsüzünü taşıyan şu kelimeler tespit edilmiştir.

kanı (<kanı) (hani) 14b/09, kanı (<kanı) (hangi) 14b/09.

Aşağıdaki kelimelerde kelime içinde /k/ sesi /h/ ye dönmüştür.

yohsa 05a/13, aḥşamdan 55b/01.

1.2.2.2. Ünsüz İkizleşmesi

kışsa (<kışa<kışga) 09a/10, yaşşı (<yaskağ<yası/yasul) 23a/05.

1.2.2.3. Ünsüz Türemesi

kendü+y+i 56b/16.

1.2.2.4. Ünsüz Düşmesi

/g/, /ğ/ > Ø

gönül (<köngül) 30b/06, kapuyı (<kapığ) 28b/07, gerek (<kergek) 39b/09, kulağ (<kulgağ) 50b/18, ulu (<uluğ) 52a/07.

1.2.2.5. Hece Düşmesi

Bildirme işlevli tur- yardımcı fiilinin sonundaki düşme hece düşmesine örnek gösterilebilir.

yokdur (<yok turur) 23b/20, çokdur (<çok turur) 48a/17.

1.3. Biçim Bilgisi

1.3.1. Yapım Ekleri

1.3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

+CA+

kendüñ+çe 26b/16, aķ+ça 32a/18, ala+ca 51b/05.

+cak+

ısı+cak 16a/20.

+cl+

şerbet+ci+y+e 13a/19, büstān+cı+y+a 34b/02, baş+cı ve işkenbe+ci+dür 35a/11, ħammām+cı+lar+ı 48a/03.

+cik+

ince+cik 31b/15.

+düz+

gün+düz+in 55b/05.

+°nci+

biñ bir+inci 09a/02, iki+nci 56a/10.

+ll+

ħır+lu 08b/16, bağ+lı+dur 18b/16, tamğa+lı 33b/05.

+llK+

gölge+lik 03b/08, edebsiz+lik 16a/11, ip+lik 31b/12, yoğun+luğ 46a/06, uğur+luğ 55b/21.

+slz+

ħır+sız 17a/18, edeb+siz 21b/06, elem+siz 24a/08, ħāşıl+suz 28a/02, yol+suz+luğ+dur 33b/10, göñül+süz 51a/05, zaħmet+siz 54a/21.

+(u)z+

yal(i)η+uz 06a/14.

1.3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+A-

uğ(u)r+a-y-ub 05a/09, dil+e-se 12a/14, uz+a-dur 25b/06, göz+e-d-üb 37b/10, oy(u)n+a-r-lar 46a/16.

+(a)r-

şar(i)+ar-sa 11a/18, ağ+ar-d-ur-lar 27b/19, baş+ar-ub 42a/12.

+eT-

göz+et-mek+de 24a/18, göz+ed-üb 37b/10.

+da-

âdem al+da-r-lar 20a/14, al+da-y+ub 33b/15.

+l-

diri+l-ür 55a/21.

+lA-

giz+le-n-üb 09b/10, baş+la-dı 09a/15, kap+la-ma 32a/18, iş+le-n-miş 33b/04, ış+la-d-ub 48a/05, yağ+la-y-ub 52a/06.

+lAn-

giz+l-en-üb 09b/10, iriη+l-en-ür 31b/14, iş+l-en-miş 33b/04, ev+l-en-dür-mek 39b/04, yuva+l-an-ub 46b/03, ¸ār+l-an-ur 50b/12.

1.3.1.3. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-a+

yar-a 31b/14.

-lcl+

eri-d-ici 03a/19, güreş id-ici 17a/03, kes-ici 17a/15, ara-y-ıcı 23a/20, bul-ucı 23a/21, ot+ar-ıcı+y+a 29a/15.

-lm+

yıl-dır-ım 09a/17, yar-ım 51a/03.

-°K+

art-(ı)k 29b/19, eksü-k 34b/12, büyü-k 52a/08.

-l+

di-l 11a/12, 31b/21.

-ış+

şay-ış+la 18b/16.

İsim-Fiil Ekleri**-mAK+**

girdiğim yok ve gir-mek olmaz 14a/14, kötek çal-mak isteseler 23a/16, zebān-ı türkīde körel-mek didükleri edādur 32a/14, kısmından ol-mak lâzım gelür 32b/19, bizi alda-mak 44b/02, görüb söyle-mek ile işidüb söyle-mek 44b/06, yar-ıl-mak ve çatla-mak, 46b/17, yılan şok-mak ile kertenkeleden dağı korğar 51a/21, nesnesin al-mak murād idinse 52b/13, muşabbet itmek dileseler 53b/08.

-mA+

şâğırların giydüğü şola-ma+y+a 44b/15.

Sıfat-Fiil Ekleri**-AcaK+**

düş-me-y-ecek ma^cnā 08a/03, bit-ecek işde 13a/11, şuv+ar-acağ zamānda 34a/15, eyle-y-ecek yerlere 50a/05, el şut-acağ yer 52a/20, di-y-ecek yerde 52b/05.

-An+

zıkr ol-un-an edālar 05a/01, içinde ol-an beze 06a/07, zıkr ol-un-an meşel 07b/08, yazu altına tut-ul-an kâğıda 13b/13, lâyıķ ol-ma-y-an sözi 16a/03, kitāb-ı rüşhāt yaz-an monlā şakī 21a/15, çıban çık-ar-an kimesnenün aķçesi 31a/03, berāy-ı hātır iç-il-en kadehe 31a/12, armağan için get-ür-il-en nesneye 31a/21, eyle-y-en kimesne 34a/15, °acem diyārından gel-en üstād 39a/09, giceden kal-an ça°āma dirler 56b/13.

-dUK+

di-dük+ler+i ma°rūf oyunun ismidür 06a/08, başgun it-dük+ler+i zamānda 17a/16, aķçe řo-duķ+ları ķunbāra 46b/05, ek-dig+in biçer 56b/02.

-mAz+

yara-maz fi°linī 27a/18, geķ-mez aķçe 32a/18, dön-mez yollara 57b/15.

-miş+

yaşşı şar(ı)+ar-miş sepel 23a/05, irsāl eyle-miş ol mektübı 34a/03, yaz-ıl-miş kitāblarda 43a/10, doķu-n-miş alaca destāre 51b/05, beyāz ipek ile doķu-n-miş şarığa 51b/05.

Zarf-Fiil Ekleri**-U+**

di-y-ü 03a/12, 03b/15, 04a/02, 04a/20, 04b/02, 05b/03, 06a/12, 07a/12, 20a/05, 30b/06, 38b/16, 39b/15, 40a/07.

-Ub+

alda-n-ub doņarlar 03a/17, °aybı çık-ub bir hāli zuhūr itse 04a/06, cān u dilden çalış-ub hizmet itseydi 05b/07, günden güne ince+l-üb beņzi şararsa 11a/18, birisi girüye kal-ub ihvānı şaşsa 12b/12, önüne düş-üb mu°āvin olsa 13b/17, başın kes-üb ol yere atdı 14b/16, çok gör-üb geķürmişem 20b/08, ol nākesi besle-y-üb getüre 22a/06.

-mAdAn+

emşāldendür ki yi-meden semirüb bir işe kıadir olmaya 12b/02, ya^cnī söyle-meden dilim gögerdi 32b/08, ağla-madan çeşm ağırdı 35b/17, kıarnına hizmet ider di-meden ^cibāretdür 40a/15.

-inca+

güristāna var-inca tābūtı üzerine şaçarlar 37b/01, ^caselün müminı ayırma-y-inca ekli kıabil degüldür 51b/20.

-dıkça+

çeke var-dıkça gerdün-ı ğaddār 22a/06.

-ken+

çift sür-er-ken öküzlerinün ayağı bir delüğe girer 04a/18, yağmurdan kaç-ar-ken toluya uğradı 05a/08, fā^oide um-ar-ken ol şey^o elinden çıkub 24a/15, ta^cām yi-r-ken bir luqmeyi ağızına alub 27b/07, yolda gid-er-ken tāze bir maħbūba rast gelür 36b/04, ceng eyle-r-ken sipāh-pīllerinden ħavf eylediği 55b/09.

-erek+

eṭrāfa nazar eyle-y-erek yürür 09b/22.

-lcaK+

hizmetin gör-icek 11b/05, kārı yet-iş-dür-icek 25b/19, iskenderi gör-icek 26a/01 kıovma di-y-icek 46a/02; istişhād ol-ıcaķ 14a/21, zāħīre bul-un-ma-y-ıcaķ 20b/15, evde kıal-ıcaķ 25a/12, yek ol-ıcaķ 33b/09, ser germ ol-ıcaķ 39b/08.

1.3.1.4. Fiilden Fiil Yapım Ekleri**-ar-**

çıban çık-ar-an 31a/03, toz kıop-ar-mak 45b/11.

-dir-

doğ-dur-an 03a/20, uy-dur-ur 07b/19, kal-dur-ub 09b/21, it-dür-üb 20a/07, dol-dur-ub 24b/09, iriş-dir-ür-ler 34a/04, bil-dür-me-düg-i 35a/01, yi-dir-miş-im 35a/20, uş+an-dır-sa 38a/12, öl-dür-dük+de 47a/12, inan-dır-sa 52b/04.

-il-

gör-ül-dük+de 07a/10, boz-ul-du 11b/05, ādeme di-n-ül-se 23a/14, yap-ul-an 29a/19, getür-il-en nesneye 31a/21, kes-il-ür 33b/06, şar-ıl-mış-dur 38a/16, yaz-ıl-mış 43a/10, yar-ıl-mağ 46b/17.

-(I)ş-

çal-ış-ub 05b/07, yet-iş-e 15b/19, çek-iş-dük+den 49b/20, kar-ış-uğ 51b/05, çağ-ış-dır-ub 54a/10.

-n-/-In-

bil-in-me-si 10b/03, çek-in-mez 30b/03, sö-y-le-n-ür 36b/02, sev-in-me-den 38b/04, al-in-dı 55a/17.

-Ur-

bit-ür-ür-se-m 07b/06, toğ-ur-duğ+da 21a/19.

-T-/-IT-

oy(u)n+a-t-mağ 04b/18, şor-ud-ub 17b/04, sö-y-le-t-me-yüb 33a/02, kuru-d-ub 48a/03, ış+la-d-ub 48a/05.

1.3.2. İsimler**1.3.2.1. Hal Ekleri****1.3.2.1.1. Yükleme Hali Eki****+I / +(y)I / +n**

insān+ı 07b/19, ebrū+sı+n+ı 23a/04, kelle+y+i 23b/04, şu+y+ı 28a/15, oğ(u)I+u+n 34a/05, söz+i+n 51a/13.

1.3.2.1.2. Yönelme Hali Eki

+A

mazlûm+a 08b/21, yol+a 10a/04, baş-mağ+a 13a/01, iç+i+n+e 19b/08, ağ(ı)z+i+n+a 24b/09, yüz+i+n+e 28b/15, çanağ+a 29a/19, bağ+a 35b/08, eh(i)l+i+n+e 41b/18.

1.3.2.1.3. Bulunma Hali Eki

+dA

beyt+i+n+de 04b/05, it-düg+ümüz+de 06b/04, meşnevî+si+n+de 09b/02, mertebe+de 12b/17, kat+i+n+da 14b/01, luğat+da 16b/14, iç+i+n+de 26b/03, yer+de 29a/11, kitâb+i+n+da 32b/13, yol+da 39b/08.

1.3.2.1.4. Çıkma Hali Eki

+dAn

rûzgâr+dan 03b/16, taraf+dan 10b/01, gün+den 13a/02, şaf+dan 15b/11, luğat+dan 20a/21, kaş+ık+dan 28b/15, karşı+sı+n+dan 39b/08, kahve+den 45b/02, nesne+den 47b/10, gice+den 56b/13.

1.3.2.1.5. İlgî Hali Eki

+iη / +uη/ +nUη

buğa+nun bu kıt^casındaki 03a/20, balıg+un arkasında ki nakışı 04b/03, oyun+un isimidür 06a/09, nesne+nün 09a/09, çok kimesne+nün revnağı 14b/06, ışfahân+un 16a/14, kimesne+nün 15a/21, bu+nun 35a/09, ışfahân+iη 37b/08.

1.3.2.1.6. Vasıta Hali Eki

+IA

hırış+la 04b/01 okı+la 04b/19, ustası+la 13a/11, eli+le 13a/12, tariği+le 13a/19, kayış+la 18b/16, cân+la 27a/20.

1.3.2.1.7. Eşitlik Hali Eki

+ce

māhī+ce 28b/13, ni+ce (<nece/neçe) 38b/16.

1.3.2.1.8. Yön Gösterme Eki

+rA / +ArU

yuğ+aru 11b/15, şoñ+ra 27a/01, iç+erü+y+e 31b/17.

1.3.2.2. Çokluk Eki

+lAr

edā+lar 03b/03, yaz-an+lar 05a/18, kuş+lar 35b/19, söz+ler 37a/02, karga+lar 40a/08, luğat+lar+a 40b/14, aşık+lar 46b/03, kulağ+lar+ın+dan 50b/11, kār+lar 55b/06, yol+lar+a 57b/15.

1.3.2.3. İyelik Ekleri

1. Teklik Şahıs

+um

şuç+um+dan 03b/21, boynuz+um+ı 14b/15, maşlaḥat+um 19a/09.

2. Teklik Şahıs

+η / +uη

senüη kışşa+η 44a/02, senüη zebūn+uη+am 44a/15, senüη üzerü+η+e 53a/05.

3. Teklik Şahıs

+l / +sl

öküzlerinüη ayağ+ı 04a/18, sāyebān ma^cnā+sı+n+a 05a/17, kapu+sı 10b/08, revnağ+ı 14b/06, meze+si 28b/16, kuyu+su+n+a 37b/12, ara+sı+n+da 38a/18.

1. Çokluk Şahıs

+müz / +imiz

yüz+imüz 06a/17, iç+imiz 31a/07, söz+imüz, akçe+müz 50b/16.

2. Çokluk Şahıs

+uñuz /+iñüz

şerîf+iñüz olursa 24b/19, imām+uñuz nice oldu 38b/16.

3. Çokluk Şahıs

+IArI

ta^cbîr it-dük+leri+nün 04a/17, anlar hizmet+leri+n+e 06b/02, iç+leri+n+den 12b/12, çeñe+leri+n bağlarlar 17a/16, bir kısm giy+dik+leri 22b/13, degneg+leri+n+i 23a/16, di-dük+leri 31a/17, iste-dük+leri+n+de, alçaqlarun kulağ+ları+n+dan 50b/11, kaşd+ları 51b/10.

1.3.2.4. Aitlik Eki

+ki

beyt+i+n+de+ki 09a/17.

1.3.3. Sıfatlar

1.3.3.1. Niteleme Sıfatları

eyü hūyı 41a/08, uzun hizmetkâr 25a/12, incecik iplik 31b/15, beyâz âhūyı 36a/02, gizlü bir kâre 42a/11, kem yer 46b/10, aç tavuğ 49b/12, eski köpegi 50a/14, beyâz ipek 51b/05.

1.3.3.2. Belirtme Sıfatları

1.3.3.2.1. İşaret Sıfatları

bu

bu meşeli 34a/14, bu maķüle yer 37b/17, bu edā 38a/18, bu işden 39b/14, bu yigide 40a/01, bu ma^cnāya 40b/16, bu ħarf 41b/16, bu kemîne 45a/17.

şol /şu

şu altuna dirler 33b/03, şol zamānda 09b/08, şol maħallide 13a/10, şol kimesneye 17a/18, şu maķūle şahşā 29a/13, şol altuna 33b/06, şol meşeldür 40b/05, şol maķūle kimesneye 44b/20, şol ğulāmı 48b/09, şol kirpās 52a/12, şol kadar aķçe 54a/15.

o / ol

o üstād oğlı 26b/02; ol güneşe 03a/18, ol yere 03b/05, ol meşel 05b/10, ol söz 08a/20, ol mızrāğın 18b/15, ol peykere 20a/06, ol yarayı 31b/14, ol arslan 39b/12, ol aşıklar 46b/03, ol sengler 56a/15.

1.3.3.2.2. Sayı Sıfatları

iki kevkeb 06b/12, beş yüz altun 07a/03, bir söz 08a/19, bir yeşil yaprak 10a/11, üç yaşar deveye 16b/19, dört yerde evlendüğinden 21b/12, yetmiş seksen beyt 21b/17, on altun 33b/03, iki kulağından 39b/11, iki kişi 55a/12, iki bölüğüne 57b/09.

1.3.3.2.3. Soru Sıfatları

ne yerde büyüdüñ 06a/11, kañğı diyārdansın 14b/09.

1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları

nice rüzgārdan 22a/16, her nesne 23a/08, ba^cz müsāfir 37b/11, birkaç ādem 38a/19, niçe kārılar 55b/06, her bir keçi 56b/08.

1.3.4. Zamirler

1.3.4.1. Şahıs Zamirleri

1. Teklik Şahıs

ben

ben ol işüñ ehli 16b/09, ben zamān-ı kalīlde 22a/16, ben kemüm diyecek yerde 46a/10, ben kendüm için çalışub 51a/08.

2. Teklik Şahıs

sen

sen de hırlu degülsün 08b/16, sen bizi ol iki kere nisbet eyledün 28b/19, sen bizi aldayamazsın 52b/14, sen anuñla başa çıkamazsın 54a/04.

3. Teklik Şahıs

ol

dünyāda ol beni görmemişdür 45a/16, yāhūd ol eyüdü 47b/03.

1. Çokluk Şahıs

biz

biz saña aldanur degülüz 52b/15.

2. Çokluk Şahıs

siz

siz bu yigide bāde-i nāb içürmişsiz 40a/01.

3. Çokluk Şahıs

anlar

anlaruñ āmīnine rast gele 06b/13, anları ādem diline ala belki 36a/11, anlarda cevāb virdiler 39b/11, anlaruñ eli ile zulm ve ta^caddī itse 47a/16, anlar sağından binerler 55b/06.

Şahıs Zamirlerinin Hal Ekli Çekimi

Belirtme Hali Eki İle

beni gözedür 04b/19, kimse seni kırmaz 05a/13, bizi çegnek eyledi 13b/07, anı tahtuñuza geçürelüm 24b/19, anları ādem diline ala 36a/11, °afv iderüm sizi 40a/03.

Yaklaşma Hali Eki İle

ana işābet itse 03b/05, saña kötek çalınsa 23a/14, size bu mazmūnı bir kıt̄ca ideyim 47b/13, baña diyecek yerde 48a/14, saña aldanur 52b/14, bize ço diyecek 53a/11, anlara dirler 53a/16.

Bulunma Hali Eki İle

anda taħrīr olub 58b/07.

Ayrılma Hali Eki İle

bizden ötüri elem çekdi 15a/14, andan kalmışdur 41a/15.

İlgi Hali Eki İle

senün ħışşañ ortalığa düşdi 44a/02, anlaruñ eli ile zılm ve taʿaddī itse 47a/16, anuñ yalanın duyub diseler 52b/04.

1.3.4.2. Dönüşlülük Zamirleri

Metinde dönüşlülük zamiri “kendi”, “kendü” ve “öz” biçimleriyle kullanılmıştır.

kendüyi bilmese 03a/12, kendi kaçın oynatmağla 04b/18, kendi elinden bir iş gelmez 13a/11, kendüyi ortaya atub 30b/08, kendüyi bildürmediği maħallda 35a/01, kendi ħāliñ gör 43a/18 öz canuma niyyet 51a/08.

1.3.4.3. İşaret Zamirleri

bu

bu biñ birinci olsun 09a/01, bu bir cins diyecek yerde 11b/19, eyā bu mı eyüdü 47b/03, güyā bu ikisinüñ ħaqqında ibtidādan kināye olunmuş 47b/12, bunuñ peydāsıdur 52b/05.

şu

şu muħaddem olsa 16b/11.

o

o bir cins diyecek yerde 11b/20.

1.3.4.4. Belirsizlik Zamirleri

ba^czısı / ğayri

ba^czısı kebūter daħı getürüb 37b/01, belki ğayriye naşīb olur 56b/12.

biri / birisi

birisi birkaç def^ca da^cvet itdükde 07a/13, birisi dise ki 08b/09, içlerinden birisi girüye ğalub 12b/12, biri bulunur 18a/14, kefşlerden biri ğaddīn elf idüb 24b/17, biri ol faķīre dise 54b/06.

cümlesi

ħalkı cümlesi kāfirlerdür 17b/06, cümlesine vardum 46a/17.

herkes

herkese uyarsın 35a/07, herkese ri^cāyet üzre olsa 57b/18.

her kim

her kim buħārī şuyın içse 31b/13, her kim ne iderse 56b/01.

kimi

kimi ziyāde olsa 41a/06.

kimesne

kimesne ğaķķuñ virdüğine ğanā^cat itmeyüb 04a/21, bir kimesne ğorkaķ olub 06b/06, bir kimesne rüzgāruñ ālām ü şedāyidin çekmiş 08b/19, bir kimesne ğavī heykel olub 09b/09, bir kimesne şevķ muħabbetli olub 16a/18, bir kimesne bir şey^oden fā^oide umarken 24a/15, bir kimesneye ğuşūmet nigāhın itse 43a/08.

kimse

kimseye nevbet degmese 13a/02, şol kimseye dirler 29a/11, bir kimse dise ki 33a/01.

niçe biri

niçe birini ferdādan ferdāya şalursın 43b/06.

1.3.4.5. Soru Zamirleri**kim**

bu arslanı kim tutdı 39b/15.

ne

ne çiçekdür didükleri 06a/08.

1.3.5. Zarflar**1.3.5.1. Zaman Zarfları****bir gün**

bir gün zenān üşüb monlā ümīdīyi yıkarlar 21b/14, bir gün üstādımdan su^oāl itdüm 23b/05, bir gün bāğa varub 35b/07, bir gün sefer ihtiyār idüb 36b/03, bir gün şeyh meclisinde kedū laṭīfesinden ḥācı aḥmedgil alınub 47b/07.

evvel

evvel fikr eyle 16a/05, evvel anı gösterürler, 20a/05, evvel gerdenime ḥāk-pāyınđen bir ḥaṭṭ çek 25b/01, evvel şafā vü zevkle mürür 51b/10, evvel dilberi mülāyim itmek gerek 51b/21.

hemān

hemān öñüne baqar 10a/04.

imdi

imdi ma-pişānī esbe maḥşüş 21a/19, imdi neslünüzde pehlevān yok 38b/21.

şonra

şonra murād itdükde 07a/13, şonra peşimān olub 41a/12, şonra ma^cyüb olduğın 44a/21.

yarın

yarın virirüm 43b/06, yarın dağı ırak degüldür 43b/07.

1.3.5.2. Yer-Yön Zarfları**aşağa / aşağı**

nesne kalmamış aşağı komış 19b/19; baş aşağı egdi 36b/11, aşağı yanından aşılın taşdur 52a/06, aşağı teveccüh eyleyen 52a/20.

içerü

içerü girmek istedikde 35b/09.

1.3.5.3. Durum Zarfları**böyle**

meşeli böyle yerinde beslemişlerdür 19a/11, böyle kayd itmişdür 20a/13, böyle söz söyledün 25a/04.

hep

°acemün hep dırüb-ı emşāl-i anda taḥrīr olub 58b/05, oldı bir beyt ile hep istidlāl, 58b/08.

hîç

hîç murādum kalmadı 24b/14, hîç bundan yeg mazmün düşmez 47b/12.

şöyle

şöyle şıkar 21b/15, şöyle cilve ide 45a/13.

yine

içinde olan şuyı içildükde yine pür olurdu 28a/15, yine merdüm merdümdür diyecek yerde 30b/03, yine teşbīh itmişlerdür 32b/14, pür oldı yine şehri ü bāzār 42a/06, ferdāya şalursın yine dise ki yarın virirüm 43b/06.

1.3.5.4. Miktar Zarfları

bir kerre

bir kerre varṭa-i belāya uğrayub 51a/19, bir kerre daḥı teveccüh iderüm 56a/07.

çok

çok tek ü pū itdüm 05a/18, hizmetkārı çok olsa 15a/21, çok luġat tettebbu^c itdüm 17b/09, çok görüb geçürmişem 20b/08, çok belā çekse 25a/03, çok ıssı ve şovuk 50a/08.

ķadar

ol ķadar kār düşvār degüldür 22a/18, şerāb içilsün arslan ũutacak ķadar 40a/06, ol aķçenüñ yarusı ķadar ħaşmına virür 46a/15.

pek

kāra pek yapışdı 29a/21.

ġāyet

varub getüreyim didükde ġāyet alındı 14b/10.

1.3.5.5. Soru Zarfları

ne

ya muḥammed ne ararsın 45a/15.

niçün

şuyın niçün döküb ırzımız yıķarsın 06a/17, niçün böyle kārı irtikāb itdün 11a/06, niçün böyle söz söyledün 25a/04.

nice

nice oldu diyü su^oāl eyledükde 38b/16.

1.3.6. Edatlar

1.3.6.1. Bağlama Edatları

belki

kendi ma^cnāsına degüldür belki şol zamānda kināye olunur 07b/04, kendi ma^cnāsına degüldür belki şol maḥalalde isti^cmāl olunur 13a/17, isnād-ı medḥ degül belki zemmdür 26b/06.

eger

ustura ma^cnāsına gelür eger ustura daḥı fārsīde 12a/19, eger şöhret bulursa 14b/05, eger murād üzre geldise 46a/14, eger yuturdısa ol aqçenüñ yarusı qadar 46a/15.

egerçi

luğat-ı ğayr-ı meşhüredür üstühvān egerçi kemik ma^cnāsına gelür 09a/05, avına dirler egerçi luğat-ı nevādir-i şu^carā-yı ^cacem ebyātlarında getürürler 20b/12, keyḥüsrev ü lehrāseb didükleri egerçi pādişāh aşıldur 24b/21.

ile

^caşık ile ma^cşūk 26b/21, peder ü māderi ile ihvān u ḥullānı 37a/20, kūhistānīler ile bulğarīler 43a/04, ni^cmetullah ile ḥalīmī 46b/16.

ki

emşāldendür ki yimeden semirüb 12b/02, şol zamānda müsta^cmeldür ki zebān-ı türkīde 12b/21, ğaflet olunmasun ki istişhād olıcaq 14a/21, kināye olunur ki bir kimesne 16b/11, taḥrīr olundı ki zīrā bilinmesi evlādur 20b/13, kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese 24b/06, bir marāzdur ki her kim buḥārī şuyın içse 31b/13, dise ki dilden niyāz elden piyāz 37b/17, emr eyledi ki ihzār eyleñ tek ü pū idüb 39b/16, bir iş işleye ki dillerde söylene 45b/10.

kim

şol güneşe dirler kim kış günü tūlū^c eyler 03a/16, ḥaqq bu kim oldı nebī 58b/06.

lākin

aşlında rubā'īdür lākin bu 07a/15, ḥarf-i şād yokdur lākin ʿarabīden istiʿāre tārīkile istiʿmāl iderler 41a/20, kināye olunur lākin maḥbūba maḥşūş degüldür 44a/11, maʿnāsınadır lākin bunda kendi maʿnāsına olmayub 45b/12.

meger

eşegi düğüne oğumışlar meger odunla şu lāzım olmışdur 25b/16.

meşelā

şag u şavl dimekdür ki meşelā şag cānibinden diyecek yerde 10a/21, şikāyet maʿnāsına daḥı gelür meşelā pādişāha şikāyet iderüm 33a/17, taʿbīr iderler meşelā kabuğ dükendi 47b/19.

nitekim

kināye iderler nitekim ḥ^vāce āşafīnūḡ bu beytinden fehm olunur 05b/03, kināye iderler nitekim mevlānā evḥadū'd-dīnūḡ bu beytinden fehm olunur 06b/08, taḥrīr olundı nitekim mevlānā ḥātifīnūḡ bu beytinden fehm olunur 10b/04, ḡarb iderler nitekim veysī efendi 19a/10, ḡarb iderler nitekim şeyḡ kemāl ḡucendīnūḡ iki dervīş var imiş 47b/06.

ve

ayrılmam ve müttetik olmam 07b/12, olsa ve üzerine tutub 11a/05, olmayub ve ḡūn dil yutmadın 11a/12, bozuldu ve kıçı ḡonmadı 11b/05, ḡarınca ayağı oldu ve yılan ayağı oldu 12b/07, buza yaz ve güneşe ḡo 13a/16, aşagı ḡomış ve ḡālūḡde nesne yok 19b/19, aḡzına alub ve birin daḥı elinde tutub 27b/08, demek oldı ve menḡūldur 28b/18, yimişdür ve yidirmişim 35a/20, güzellenür ve zūrefādan birisi dir 36a/20, söz söylese ve kerāhetlü sözler söyleyüb 37a/02, mübāşeret eylese ve açmazdan işin başarub 42a/12, başdan aşdı ve bıçaḡ kemüḡe dayandı 46b/20, gerek eylik ve gerek kemlik olsun 56b/03.

ya^cnî

ya^cnî yetîmi öldürüb 03a/18, ya^cnî biñ yıl sa^cy itsen 04b/07, ya^cnî bizi ayağı altına tapşurdi 13b/10, ya^cnî bu kitābuñ şuya düşdükde 14b/07, ya^cnî çirkîn şüretdür 20a/13, ya^cnî şîr ile giren cānla çıkar 27a/20, ya^cnî deveden büyük fîl var 52a/08, ya^cnî luğmesin yukaru aşdı 55a/07.

yāhūd

bir kimesne pusuya girdi yāhūd qarınca ayağı oldu 12b/07, bir merdüm yāhūd merdümzāde 30b/02, bu mı eyüdüdür yāhūd ol giden mi eyüdüdür 47b/03.

zîrā

zîrā āhir yola gitdükde hemān öñüne bakar 10a/04, zîrā turfāndalık ki zamānda bahalı olub 13a/04, zîrā bir peyker-i maḥşūsanuñ ismidür 20a/16, zîrā bilinmesi evlādur 20b/13, zîrā eli uzun hizmetkār tenhā evde kalıcağ 25a/12, zîrā ol arslan 39b/12, zîrā dünyāda ol beni görmemişdür 45a/16, zîrā gice yinmeyüb 56b/11.

1.3.6.2. Kuvvetlendirme Edatları

ammā

ma^crūf olan bu edādur ammā gāh olur ki 09a/21, emirdür vir ma^cnāsına ammā bu kemīne böyle tetebbu^c eyledüm 15b/08, darb iderler ammā bu kemīne tek ü pū eyleyüb buldum 22b/07, bir kimsenüñ eyü hūyı var ammā eyüsinden kim hūyı çokdur 41a/08.

bile

eşek kaçub ḥarīz ipini bile götürmiş 24a/19, andan fā^oide umarken ipim bile götürdi 24b/01.

da / de

sen de ḥırlu degülsün 08b/16, şallallahu ta^cāla ^caleyhi ve sellem de dimişdür 39a/16, bāḳīnüñ bu beytinden ki timur da bulmuşdur 42b/15.

dağı

dirler ve dağı beni gözedür 04b/19, bu sözün bir hikmeti var ve bu nüktenün dağı ötesi vardur 08a/21, alub ve birin dağı elinde tutub 27b/08, kināye iderler ve dağı vahşî vü serkeş iken başa rām olub 44a/07, haşır olsalar ikisi dağı biri birinden şikāyet idüb 48a/13.

1.3.6.3. Çekim Edatları

diyü

nāmını kāvī diyü ad kor 04a/20, āmīn āmīn diyü dünyāyı dolaşub 06b/12, gönüle yol vardur diyü gönül düstın bilür 30b/06, çıban çıkardum diyü şikāyet eylese 31a/02, bir nev-cevān tutdı diyü cevāb virdiler 39b/15, gözin oyacak kadar diyü fermān itdi 40a/07, akçe vardur diyü hasedinden anı görececek 54a/16.

içün

hazret bārī için 08b/03, hātırumuz için zahmet çeküb 15a/14, bir kimesne için veled-i zinādur 17a/05, gaflet itdükleri için tahtır olundı 17b/09, gaflet itdüğü için 20b/05, halebe gitmek için 23b/06, hıfz için bir keştiye koyub 28a/18, yoldan armağan için getirilen nesneye 31a/21, hüsrev için öldürdükde 47a/12, ben kendüm için çalışub 51a/08, bu iş senün için degüldür 53b/13.

üzre

tedārik üzre ol ve kelleyi şağın 23b/04, ayağ üzre kalğub 24b/20, bir kelām üzre ittibāk itdüklerinde 38b/09, ri^cāyet üzre olsa 57b/19.

ötürü

ad kor andan ötüri ^cacem 04a/20, bizden ötüri elem çekdi 15a/14, maḥzūrdan ötüri terk olunduğı maḥallde 38b/12.

ile

bir yeşil yaprak ile gelüb 10a/11, kendinden zebün ile berāberlik eyleme 11b/02, filān kimse ipi ile kuyuya inmesün 14a/06, kibr ü gurūr ile şalınsa 17a/19, zıddı ile ta^cbīr olunub 18a/19, hīlekārlik ile meşhūr olsa 27a/11.

gibi

insān gibi güreş tutarlar 17a/05, kırım kâdîsî gibi şorudub otursa 17b/04, fışkırub ok gibi atıldı 18b/20, buyurdukları gibi zāhir olur 21a/19, anı elinde lāden gibi oynardırdı 28a/10, incecik iplik gibi bir nesne çıkar 31b/15, çorlu köpegi gibi herkese uyarsın 35a/06, şarı şakız gibi şarılmışdur 38a/16, süd gibi beyāzdur 40b/14, çalığışu gibi daldan dala kona 45b/01.

göre

hizmetlerine göre 06b/02, maħalle göre dārb olunur 10b/18, maħalline göre istiḥmāl olunur 35b/17, aña göre oynarlar 46b/04.

berü

nice rüzgārdan berü vāşıl olduğun 22a/16, şabāvetden berü şanḥat içinde büyümişdür 26b/02.

şonra

yoħsa öldükden şonra müfte gidersin 05a/13, bir iki kerre tecrübe itdükden şonra 08a/11, gitdükden şonra mācerā eksük olmasa 16b/12, maşlahatum bitdükden şonra var başuña çal 19a/09, haṭṭ çek andan şonra boynımı ur 25b/01, enbiyādan şonra gelüb 30a/07, iki kimesne çekişdükden şonra şüretā barışub 49b/20.

dek

tahtasına dek çeker 27a/21, şol zamāna dek ki hażret ḥömer raḍiyallahu ḥanh gelüb 42a/21.

karşu

güneşe karşu olub 03b/04, güneşe karşu olsa idi 03b/06, gölgelik ve gölgeye karşudur 03b/08.

1.3.6.4. Karşılaştırma Edatları

ne...ne...

ol ne görmışdür ālām-ı şedāyid-i rūzgārdan ne görüb geçürmişdür 05b/01, kuşdan ne kuşuñ ve hey³etüñ ne hey³etdür 06a/10.

yā...yā...

yā belli düst ol yā belli düşmen 54b/18.

1.3.6.5. Gösterme Edatları

işte

işte boynuzumı getürdüm didi 14b/15, işte arūs diyü evvel anı gösterürler 20a/05, işte kılıç işte meydān 39a/12.

tā

tā ki mazarratı ol peykere işābet idüb 20a/06, tā cān tendedür 41b/01.

1.3.6.6. Ünlem Edatı

ey

ey dervîş kañğı diyārdansın 14b/09, ey cevān kimüñ oğlısın 39b/17, ey faķīr sen anuñla başa çıķamazsın 54a/04.

ya

ya muħammed ne ararsın 45a/15.

1.3.7. Filler

1.3.7.1. Şahıs Ekleri

Metinde üç tip şahıs ekinin kullanılmıştır. Bunlar, zamir kökenli şahıs ekleri, iyelik kökenli şahıs ekleri ve emir kipinde kullanılan şahıs ekleridir. Şahıs eklerinin metinde kip ekleri ile kullanımı şu şekildedir:

Metinde zamir kökenli şahıs eklerinden öğrenilen geçmiş zamanda II. teklik şahıs ve I. çokluk şahıs; geniş zamanda II. çokluk şahıs ve istek çekiminde I. teklik şahıs ve I., II. çokluk şahıs örneği bulunmamaktadır. Şimdiki zamanda yalnızca III. teklik şahıs örneği vardır. İyelik kökenli şahıs eklerinden ise, görülen geçmiş zamanda II. çokluk şahıs; şart kipinde I. çokluk ve II. çokluk şahıs örneği bulunmamaktadır.

1.3.7.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

1. Teklik Şahıs

-em, -ım, -üm, -in

görüb geç-ür-miş-em 20b/08, şikâyet id-er-üm 33a/17, ben bil-ür-üm 45a/09, üveyse'l-ķarānīyi ara-r-ım 45a/16, bayıra çek-er-in 51a/15.

2. Teklik Şahıs

-sın

müfte gid-er-sın 05a/13, ırzımız yıka-r-sın 06a/18, maşaraya al-ur-sın 43b/01, ferdāya şal-ur-sın 43b/06.

3. Teklik Şahıs

Ø

aşağı ko-mış+Ø 19b/19, götür-miş+Ø 24a/19.

1. Çokluk Şahıs

-iz

anı dağı gör-ür-iz 43b/07, görüb söyle-r-iz 44b/03.

2. Çokluk Şahıs

-siz

bāde-i nāb iç-ür-miş-siz 40a/02.

3. Çokluk Şahıs

-IAr

kedüyı dik-miş-ler 22a/14, mülāyim it-miş-ler 28a/11 taş al-ur-lar 50b/05, müte³ellim ol-sa-lar 57a/03.

1.3.7.1.2. İyelik Kökenli Tip Şahıs Ekleri

1. Teklik Şahıs

-°m

çıban çık-ar-du-m 31a/02, ta^czīm eyle-dü-m 33a/19.

2. Teklik Şahıs

-°η

ağızla şor-du-η 51a/04, kenāra ço-du-η 57a/14.

3. Teklik Şahıs

Ø

geç gel-di-Ø 30a/03, luğmeler çal-dı-Ø 51b/14, yukāru aş-dı-Ø 55a/07.

1. Çokluk Şahıs

-k

zuhūra gel-dü-k 28a/13, ricā eyle-dü-k 34a/06, üç kadeh iç-ir-dü-k 40a/04.

3. Çokluk Şahıs

-IAr

seyrin it-se-ler 12b/12, haşr ol-sa-lar 48a/13, muḥabbet itmek dile-se-ler 53b/08.

1.3.7.2. Şekil ve Zaman Ekleri

1.3.7.2.1. Bildirme/Haber Kipi Ekleri

1.3.7.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

-dU

1. Teklik Şahıs

çek-dü-m 09a/01, getir-dü-m 14b/15, begen-dü-m 27a/06, it-me-dü-m 45a/17.

2. Teklik Şahıs

söyle-dü-η 25a/04, şor-du-η 51a/05, terk eyle-dü-η 57a/13.

3. Teklik Şahıs

ayağı altına tapşur-dı-Ø 13b/10, eş-di-Ø ve at-dı-Ø 14a/20, elem çek-di-Ø 15a/14, at-ıl-dı-Ø 18b/20, tut-dı-Ø 27a/06.

1. Çokluk Şahıs

yağ-du-ķ 27a/03, su²āl eyle-dü-k 39b/20, iç-ir-dü-k 40a/04.

3. Çokluk Şahıs

donat-dı-lar 04b/10, donanma it-di-ler 04b/14, di-di-ler 22b/16, mağrūr gör-dü-ler 36a/19, cevāb vir-di-ler 39b/15.

1.3.7.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Fiilin, içinde bulunduğu zamandan önce gerçekleştiğini; ancak konuşanın bunu görmediğini, başkasından duyduğunu bildiren kiptir.

-miş

1. Teklik Şahıs

yi-dir-miş-im 35a/20, çek-miş-im 45a/09.

3. Teklik Şahıs

ihsān it-miş-Ø 07a/04, ĩrād eyle-miş-Ø 07a/15, ma^cnā vir-miş-Ø 19b/08, aşıağı ıo-miş-Ø 19b/19, vālidesine di-miş-Ø 21a/16, başına ur-miş-Ø 56a/17.

2. Çokluk Şahıs

bāde-i nāb iı-ür-miş-siz 40a/02.

3. Çokluk Şahıs

kedūyı dik-miş-ler 22a/14, mülāyim it-miş-ler 28a/11.

1.3.7.2.1.3. Şimdiki Zaman

-yor

3. Teklik Şahıs

yoğunluğ id-e-yor-Ø 19a/04.

1.3.7.2.1.4. Gelecek Zaman

-sA gerekdür

3. Teklik Şahıs

ıoğ-ur-sa gerekdür 21a/18, ıek-se gerekdür 25a/03, bul-sa gerekdür 34a/17.

1.3.7.2.1.5. Geniş Zaman

-°r

1. Teklik Şahıs

şikāyet id-er-üm 33a/17, ben bil-ür-üm 45a/09, teveccüh id-er-üm 56a/07, ben gid-er-üm 57b/14.

2. Teklik Şahıs

uy-ar-sın 35a/07, masharaya al-ur-sın 43b/01, taħmīķ id-er-sin 52a/21.

3. Teklik Şahıs

lâzım gel-ür-Ø 15b/03, cem^c it-dür-ür-Ø 25b/07, yılan gibi depren-ür-Ø 31b/15, birer akçe vir-ür-Ø 38a/20 anuñla eglen-ür-Ø 49b/11.

1. Çokluk Şahıs

anı dañı gör-ür-iz 43b/07, görüb söyle-r-iz 44b/03.

3. Çokluk Şahıs

seper oñu-r-lar 13b/11, güreş tut-ar-lar 17a/05, bağla-r-lar 17a/16, yıķ-ar-lar 21b/14, yak-ar-lar 27a/02, saç-ar-lar 37b/01, kötek çal-ar-lar 48a/05.

Metinde geniş zamanın olumsuzu –mAz ile ilgili örnekler şunlardır:

kimse seni kır-maz 05a/13, kulaķ göster-mez 06a/02, ziyān it-mez 08a/17, filān kimesne söz şakla-maz 13b/02, đarb ol-un-maz 14a/07, ağız kapa-n-maz 45a/05, kimse dimez 46b/10, karnında kal-maz 47a/20.

1.3.7.2.2. Tasarlama/Dilek Kipleri

1.3.7.2.2.1. İstek Kipi

-A

2. Teklik Şahıs

arı-ķ-la-ma-y-a-sın 43a/19, dol-dur-a-sın 45a/05.

3. Teklik Şahıs

nişānlamış ol-a-Ø 27b/09, çerānlik eyle-y-e-Ø 29a/15, işlenmiş ol-a-Ø 33b/04.

3. Çokluk Şahıs

di-me-y-e-ler 32a/04.

1.3.7.2.2.2. Şart Kipi

-sA

1. Teklik Şahıs

bit-ür-ür-se-m 07b/06, berdüş ol-sa-m 24b/16, it-mez-se-m 41a/11.

2. Teklik Şahıs

sa^cy it-se-η 04b/07, oya-la-r-sa-η 34a/09, şor-sa-η 46b/09, söy-le-t-se-η 56b/16.

3. Teklik Şahıs

çekmiş ol-sa-Ø 08b/19, nesneden kork-sa-Ø 09b/11, ihvānı şaṭ-sa-Ø 12b/12, geç barış-sa-Ø 30a/15, ardına uy-sa-Ø 35a/06, cānından uşan-dır-sa-Ø 38a/12, eger yut-dur-dı-sa-Ø 46a/15.

3. Çokluk Şahıs

bir yerde bul-sa-lar 29b/10, haşr ol-sa-lar 48a/13, şeker-āb kal-sa-lar 49b/21.

1.3.7.2.2.3. Emir Kipi

1. Teklik Şahıs

-ayın / -eyim

varub getür-eyim 14b/10, bir kıṭ^ca id-eyim 47b/13, hudā ile meşğūl ol-ayın 50b/05.

2. Teklik Şahıs

Ø

geç gel-Ø 30a/03, kendi hālīñ gör-Ø 43a/18.

3. Teklik Şahıs

-sın, -sün, -sun

biñ birinci ol-sun 09a/02, teveccüh it-me-sün 14a/09, mihmān ol-ma-sın 19b/03, tek ü pū eyle-sün 45a/18.

1. Çokluk Şahıs

-AlUm

ıtut-alum kendi elinden 13a/11, anı tahtuñuza geç-ür-elüm 24b/19.

3. Çokluk Şahıs

-sunlar / -sünler

hazırlan-sunlar 15a/16, it-sünler 39b/19.

1.3.7.2.2.4. Gereklilik Kipi

-mek gerek

dilberi mülāyim itmek gerek 51b/21.

1.3.7.3. Birleşik Zaman Çekimleri

1.3.7.4.1. Hikâye Birleşik Çekimi

-di

tecāhül id-er-di 11a/13, ibn-i hācibe get-ür-di 14b/04, ipim bile göt-ür-di 24b/01, dirhem ol-ur+dı 28a/14, kabul eyle-r-ler-di 52b/09.

işābet it-se i-di 03b/05, bir kimesneye din-ül-se-y-di 05b/01, hizmet it-se-y-di 05b/07, dütün incit-se-y-di 29b/18.

zıkr olun-mış i-di 26b/13, naşīb ol-mış i-di 28a/12.

1.3.7.4.2. Rivāyet Birleşik Çekimi

-miş

keşt id-er-ler i-miş 06b/13, cevāb vir-ür-miş 24a/21, pādişāhda oqu-dur-lar i-miş 34a/02.

başına dağı gel-miş i-miş 36b/07, kuyusuna at-ar-lar i-miş 37b/12.

1.3.7.4.3. Şart Birleşik Çekimi

-sA

çıban çık-ar-sa 31a/02, niçe yuvalanub düş-er-se 46b/03, her ne id-er-se 49b/16.

ēāşık ol-dı-sa 10a/20, eger yut-dur-dı-sa 46a/15.

1.3.7.5. Soru Eki

zūrefādan birisi dir ki utanmaz mısın 36a/20.

1.3.7.6. Birleşik Fiiller

1.3.7.6.1. İsim + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

eyle-

murāduma vāşıl eyledi 03b/14, helāk eyledi 04b/18, irsāl eyler 06b/12, tecrübe eylemek 08a/11, zulm eyledi 08b/09, fikr eyleyüb 09b/19, tecāhül eylese 11a/07, feryād eylerdi 11a/10, tenezzül eylemez 11b/09, mübāşeret eyleme 14a/08, edebsizlik eylese 16a/11, ḥased eylese 18a/12, felek eyler 22a/06 şikāyet eylese 31a/02, ḥavāle eyledi 32a/08.

it-

kināye iderler 08b/07, dārb iderler 08b/12, gāflet idüb 24a/19, ḥavāle itse 32a/11, teşbīh itmişlerdür 32b/14, gāflet itmişdür 35b/05, kelām itse 36a/06, murād itseler 36b/19, pervāz itseydi 37a/20, ĩrād itmişdür 37b/06, zabt itdi 39b/11, fermān itdi 40a/07, ihmāl itse 42b/14, reng itdi 43b/16, ihtiyār itmişdür 46b/12, dārb itmezler 49a/17.

ķıl-

ferīn ķılıb 20a/05, muzāf ķılıb 22b/16, sevķ ķılır 28a/19, musallaṭ ķıldı, 32a/08.

ol-

fehm olunur 04b/06, kināye olunur 05a/21, ɗarb olunur 08a/07, münzevī olub 08a/20, zāhir olmayub 11a/12, kād̄ir olmaya 12b/03, bahalı olub 13a/05, ɗarb olunmaz 14a/07, şıfat olsa 16a/19, mest olub 19a/16, vaşıl oldum 24a/08, tayağ olsa 30b/18, ziyāde olur 31a/04, efgende oldı 36b/11, taħrīr olundı 48b/02, hāzır olub 48b/12, güler yüzlü olsa 49a/13, zıkr olunmuşdur 52a/01, kalīl olub 55b/21.

vir-

murādum virdi 06b/20, ma^cnā virmiş 19b/08, ɗalāk virüb 21b/16, cevāb virmişlerdür 23b/08, rüşvet virüb 33a/03, aqçe virür 38a/20, hāşmına virür 46a/15.

kal-

girüye kalub 12b/12, taban kaldurdı 14a/20, elinde kalur 18b/16, nesne kalmamış 19b/19, murādum kalmadı 24b/14, ihtiyāc kalmazdı 28a/14, hāıırı kaldı 30b/14, karnında kalmaz 47a/20, bürüdet kalmaz 48a/16.

1.3.7.6.2. Fiil + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

üstine şalıvirürler 37b/02, huzūr-ı pādīşāhīde cān vireyazdılar 40a/02.

1.3.8. Ek Fiil**1.3.8.1. Görülen Geçmiş Zaman**

bir kāse i-di 28a/15, bār-baı i-di 28a/16, geı barıssa i-di 30a/15, pādīşāh i-di 34a/04, nekbet i-di 47b/04, müşābih i-di 56b/18.

1.3.8.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

kimesne i-miş 07a/17, mağrūr-ı hūsni i-miş 36a/18, ikinci vezīri i-miş 56a/10, beyānī kureşīde i-miş 56a/13.

1.3.8.3. Geniş Zaman

ta^cbīr itdüklerinüñ vechi bu+dur 04a/17, biñ elemim var+dur 09a/01, hūsniyyātı yoı+dur 14b/08, bir şehrüñ adı+dur 17b/06, hükmi emvātda komaı+dur 20b/21, °özri günāhından çoı+dur 42b/18.

1.3.8.4. Şart Kipi

başına her ne gelür i-se 08b/10, merdümzāde ne kadar faķır i-se 30b/02, iy cevān cānuğ gerek i-se 39b/09, pehlevān yok i-se 40a/01, ne kadar ma^crifeti daĥı var i-se 40b/03.

2. TRANSKRİPSİYON

1b

- 01 nevādirü'l-emşāl
 02 bismillāhirrahmanirrahīm
 03 durud hamd bī şümār ber ān hālk leyl ü nehār ki ez °ālem ğayb be °ālem
 04 hestī şu°ünāt zāhire ibrāz mīkuned ilāhā hūdāyā īn mīrek rū siyāh
 05 der vaşf tū çe güyed ki °āşıkān tū ne güfta bā şed *naẓm* suhan
 06 der vaşf tū baħr °amīk est ne gunced der enāyī her enāyī der şeb
 07 tire çün dehem cān rā hamr hem kun çırāġ imān rā °ākibet bugseled çū bend
 08 ez bend bend bend merā be hud peyvend, meħzenem rā der nizāmīde saġerem
 şurb
 09 cāmī de āb de ħençer zebān merā tāb de gavher kelām merā tā revem der fişān
 10 be baħr kelām sūy medħ benī °aleyh selām ez hūdā der reh hūdā talebī
 11 maṭlab cüz muħammed °arabī *nesr* u ğurer taħiyat mālā yeşha ber eşref rüy u
 siyāh
 12 müy, والليताल إذ اسجى , اعنى كه محمد مصطفى عليه من الصلوات,
 13 yā resūlullah hūdā īn za°if gedā, و من التحيات انماها,
 14 ber tū çe güne na°t şāyiste güyed ki hūdāy hejdeh hezār °ālem der şān
 15 mu°lāy tū levlāk levlāk gufta est *beyt* ay burc māh hıttā-ı levlāk
 16 vey be qad ser u gulşen eflāk *şir* mā ena medħet muħammedan be maḳālatī u
 lākin
 17 medħet meḳāletī be muħammeden *nesr* u şad hezārān durūd ber aşhāb maħmūd
 tū

2a

- 01 bād ki her yekī nucūm hadī u muşbāħ decci and ki bā alfāz derd bār
 02 der ḥaḳḳ īşān lā ḥaḳḳ u sezā ve er fermūde ki aşhābī, كالتجوم بايهم
 03 *ale*'l-ħuşūş şad hezārān hezār teħiyet ber çahār, اقتندم اهتندم
 04 yār tū der muḳām niyāz her yekī şāh çār bālīş nāz rezvān allah ta°āla aleyhum
 05 ecme°in *kiṭa* evvel zı hūdā u ez benī mey güyem düvüm zı ebū birk taḳı mey
 güyem
 06 tā kūr şūd munāfikān rā çeşmān ez °ömer u °oşmān °alī mey güyem *ve ba°d*
 07 nā gāh rez ber ḥāṭır-ı fātır īn kemīne-i tāşkendī ā°nī mīrek muħammed naḳşbendī
 08 ki cārüb keşān rūze-i muşk büy °anber şemīm h°āce-i baħāü'l-ḥaḳḳ naḳş
 09 bend veli āmm u pūşīde nemāned ki ḥazret-i h°āce-i h°ācehā ü ser ḥalkā-ı
 10 evliyā ü merd rāh hūdā ü belā gerdān semerḳand u buħārā fermūda and ki segān
 11 gergin īn dergāh behter ez şir ān °ālem est huṭūr kerd ki ez đurüb
 12 emşāl °acem kitābı sāzem ki ez īn biçāre yādgārī be māned u bāşed ki kār
 13 kesī rā şāyed *beyt* çe karem ez īn be ki der rüzgār guzārem be-iħvān
 14 çunin yādgār *nesr* egerçi īn kār ḥadd īn ḳalīlü'l-bezā°at nīst īn nā ber
 15 muḳtażāy mālā yedruk kulli lā yetrel kulli itmām rā iḳdām nemüdem ü ez kerīmān
 16 ve nezer kunendegān teżzeru° ü iltimās ānest ki īn bende-i muhtāc rā be du°a-yı
 17 ḥayr yād kunend pes bā bisyār kūşeş ez çendin divānçe u ḳaşāyıd u rubā°ıyyāt
 18 fużalā-yı mutekaddemīn u şu°rā-yı müte°ahħirīn çünān ki gufta and *beyt* piş ü
 19 pes bād ki kabriyā pes şu°rā āmed ü piş enbiyā *nesr* mişl mevlānā firdevsī-yi

20 t̄ūsī vü mevlānā enverī vü mevlānā hāḳānī vü mevlānā cāmī vü ustād
21 ĩn kemīne muhliṣī-yi bedehṣānī vü şeyḫ nizāmī vü nizām sterābādī vü muḥammed

2b

01 °aṣṣār u ḥāce-i ḥāfız ṣīrāzī vü evḥadü'd-dīn kirmānī vü evḥadü'
02 d-dīn ıṣfahānī vü selmān sāvecī vü monlā °imād kātib ü monlā °imād
03 faḳīh ü ferīd aḥvel ü mevlānā şeyḫī-yi niṣāburī vü pehlevān kātibī
04 vü mevlānā t̄ūsī vü mevlānā ümidī vü muḥteṣem kāṣī vü mevlānā vaḥṣī-yi
05 yezdī vü mevlānā āṣafī vü mevlānā °urfī vü şeyḫ feyzī-yi hindī vü ḡazālī-yi
06 meṣhedī vü velīdeṣt beyāzī vü mevlānā kemāl ıṣfahānī vü şeyḫ kemāl ḥucendī
07 vü ḥüsrev dihlevī vü ḥasan dihlevī vü mecnün çebnūvīs ü yetimī vü riyāzī-yi
08 semerḳandī vü seyfī-yi buḥārī vü müṣfiḳī-yi buḥārī vü °ubeyd zākānī vü mīr
09 dīvāne ü mevlānā hilālī vü sāḥib tevārīḫ timur şeref yezdī vü mevlānā
10 şālīḫ ü mevlānā üftī-yi ḥalvāger u mevlānā şenāyī vü baba fiḡānī vü baba sevdāyī
11 vü mevlānā bismilī vü emṣāl ĩnhā çand diger dīde şed ü ez her yekī nükte ü meşelī
12 ki be muḳtażāy muḥel ĩrād kerde mey şūd çünānki şā°ir gufta est *mıṣra*° her suḥan
13 nükte ve her nükte mekānī dāred beyānī *nesr* vü be ki ānest ki suḥan muṭevvel nā
şūd ki zīrā
14 ĩn mecmū°a teḥemmül ān nedāred ü ber muḳtażāy ān ki ḥayrū'l-kelām mā kelle vü
delle
15 *beyt* mīrek efsane-i derd tū muṭevvel suḥan est t̄ül guftār zı ḥad reft
16 mekun zīn eṭvel *nesr* vü pūşīde nemānd ki fużalāyī ki der bālā zekr kerde būdīm
17 ez dīvān her yekī men ez ḳaşīde ü rubā°iat ü mufereddāt miyān beyt ve
18 maṭla° u maḳṭa° u der her şāḥ beyti ki ez ḡurüb-ı emṣāl °aceb der u meşeli
menzū-yı
19 būd ki mevḳūf bismā° u ez zebān °acem mevḳūf be şunīden būd der ĩn mecmū°-yı
20 ki nişān bād mincümle-i rebāt kerdek ve mey dehad āverdem ü ārzū-yı dūşīzegān
o perde
21 ber endāḥtem ü her meşel ü kināye-i rā beyek beyt iṣtihad ü istidlāl kerdem ü
emṣāl

3a

01 ü kināye bā turā ber uslūb ḥurūf tehteci sāḥtem evvelā babü'l-elifü'l-meftūḥat
şāniyā
02 babü'l-elifü'l-maksüre şālīşā babü'l-elifü'l-mazmūmat tā yāften her meşel meṭlūb
03 ü her kināye-i mergüb ber cūyande āsān şūd ü de tefsīr ma°ānā-yı her meşel
04 °ali ḥıddat tevzīḫ kerdem ü ĩn mecmū°a rā ez berāy yārān cānı u dūstan dū
05 cehānī ki şeb rüz der miyān men bende vü ĩşān ĩfikāl ne būd kerdem ü ez
06 ḥevāş tezzeru° ānest ki eger nazer şerīf ĩşān ber ĩn *şibh* çend ki ber hem
07 ber beste şud üfted ma°zūr fer māyend u °aybeş rā bezāl °afv be pūşānend
08 ve bā şılāḥaş ikdām ne māyend u nāmeş rā nevadirü'l-emṣāl nihādem *beyt* tevfiḳ
09 refiḳ rāḥ mākun mārā zı ḥūd-ı mā cüdā kun *bābü'l-elifü'l-meftūḥat* *أناي* (*enāyī*)
10 bu meşel-i bī-bedel beyne'l-a°cām şol zamānda kināye olunur ki zebān-ı türküide
11 bir kimesne ma°rifetden zerre vü şemme ḥaber-dār olmasaydı aḥmaḳ u denī olub
12 kendüyi bilmeşe bu maḳüle kimesneye zürefā-yı °acem فلان کس انايست diyü
13 ḡarb u kināye iderler nitekim maṭla°-ı kelāmda mevlānā ümidīnün bu beyti
14 ĩrād olunmuşdur kezālik sālifü'z-zıkr daḫı zāḥir ü bāhirdür *beyt* سخن در

- 15 (āftāb yetīmkuş bīve gūzār) آفتاب یتیمکش بیوه کزار وصف توجر عمیق است ، نکنجد در انابای خیق، هر آنابی
- 16 emşāldendür آفتاب یتیمکش şol güneşe dirler kim kış günü ŧulū^c eyler ki
- 17 ba^cz yetīmān ol güneşüñ ħarāretinden mūntefi^c olalum diyü aldanub doñarlar
- 18 zūrefā-yı ^cacem ol güneşe آفتاب یتیمکش بیوه کزار dirler ya^cnī yetīmi öldürüb
- 19 bīve eridici dimekdür ki ġālibā zebān-ı türki^cde bu maķūle güneşe buzaġı
- 20 doñduran dirler nitekim mañşūr ħara buġanuñ bu kıṭ^casındaki
- 21 efzalü'l-ķuzāt abdūlvahāb ṧūsī hicvinde dimişdür meşel-i mezkūr

3b

- 01 ħatı zāhirdür *ķıṭ^ca* قاضیا بر سر یتیمانی ، خون شان میخورى
- 02 مَکْرُسُپْشِي بْت ، کفتۀ افتاب شرع منم ، آفتابى ولی یتیم کشى
- 03 (āftāb-ı rūy u sāye rūy) bu edālar beyne'l-a^ccām şol zamānda ħarb olunur ki
- 04 zebān-ı türki^cde bir yer ki güneşe ħarşu olub bī-vāsıṭ ħarāret-i şems
- 05 aña işābet itse idi zūrefā-yı ^cacem ol yere آفتاب روى dirler ħattā bir
- 06 bāġ ki güneşe ħarşu olsa idi üzümü ṧatlu olur diyecek yerde
- 07 a^ccām-ı medḥ yüzinden آفتاب رويست باغ انکور diyü ħarb iderler kezālik
- 08 edāsi ^cacem روى سایه رويک آفتاب زiddidur ki gölgelik ve gölgeye ħarşudur
- 09 diyecek yerde ^cacem روى سايه رويست فلان dirler nitekim efşahū'ş-
- 10 şu^carā mevlānā selmān sāvecīnūñ bu beytinden āftāb-ı rūy edāsi fehm
- 11 olunur *beyt* بر سايه سواد سر زلف خویش کير ماراکه سو ختيم
- 12 (āb men ez filān kes kūşād) bu meşel-i bī-bedel şol zamānda
- 13 kināye olunur ki zebān-ı türki^cde filān kimesneden murādum ħāşıl oldı
- 14 ve beni murāduma vāşıl eyledi diyecek yerde beleġā-yı ^cacem آب من از فلان
- 15 üstād-ı şu^carā mevlānā zāḥīrūñ bu rubā^cīsinde rūzgārdan şikāyet
- 17 idüb dimişdür meşel-i sālīfū'z-zīkr ħatı zāhirdür *rubā^cī* هزاردامن
- 18 کوهر نثار شانه کردم ، که هیچکس شهبی درکنار من ننهاده ، هزار بیت
- 19 بکفتم که آب ازوبچکید ، که بخزردیده دؤکر آم ازکسی نکشاده
- 20 (ez men der gūzerān u ez filān kes niz der gūzerān) از من در گزاران و از فلان کس نیز در گزاران
- emşāldendür a^ccām şol
- 21 zamānda ħarb iderler ki zebān-ı türki^cde benüm şuçumdan geġ diyecek yerde

4a

- 01 ħatı zāhirdür آفتاب یتیمکش şol güneşe dirler kim kış günü ŧulū^c eyler ki
- 02 ħatı zāhirdür آفتاب یتیمکش şol güneşe dirler kim kış günü ŧulū^c eyler ki
- 03 nitekim kātībīnūñ bu beytinden fehm olunur *beyt* تیری زدوچشمتم
- 04 طلبد این دل کستاخ ، فرماکه نه رنجند واز و در گزارند

- 05 آمد بروی کار آمد (ābem berūy kār āmed) bu meşel-i mu^cteber beyne'l-a^ccām şol zamānda kināye olunur ki zebān-ı
- 06 türkide bir kimesnenün ^caybı çıkub bir hālī zühūr itse yāhūd ^cāşık
- 07 olduğu ortalığa şāyi^c olsaydı zürefā-yı ^cacem آب فلان کس بروی
- 08 آمد diyü ^cdarb iderler nitekim efşahü'ş-şu^carā^cü'l-mütekkaddimīn mevlānā
- 09 selmān sāvecīnün bu beytinden ^ckatı zāhirdür **beyt** ابی بروی کارمن
- 10 اب در جگرم نیست (āb der cigerem nīst) اب اگرچه بازنیامد بکارما
- 11 bu meşel şol zamānda kināye olunur ki zebān-ı türkide bir kimesne faķır
- 12 olub bir şey^ce ^cqādir olmasaydı ^cadem-i māliyyeden ^cibāret idüb
- 13 ^cab derjgarm nīst یāhūd اب درجگرم نیست
- 14 bu beytinden fehm olunur **beyt** باب آب درجگرم نیستهر شی، باشد
- 15 ez kav genc miḥ'āhed u filān kes ez māhī) از کاو گنج می خواهدو فلان کس از ماهی خیال روی توام مهمل چشم
- 16 derhem (derhem) bu edālar şol zamānda müsta^cmeldür ki filān kimesne öküzden genc
- 17 ester cümle fuşahā-yı mütekkaddimīn kāvī gencile ta^cbīr itdüklerinün vechi budur kim
- 18 behrāmgūr zamānında bir çiftci çift sürerken öküzlerinün ayağı bir delüğe
- 19 geçer ol delügi açub bir defīne bulur ki behrāmgūruḡ andan büyük ḡazīne
- 20 si yokdur ve ol gencün nāmını kāvī diyü ad ^ckor andan ötüri ^cacem
- 21 diyārında bir kimesne ḡakḡuḡ virdüğine ^ckanā^cat itmeyüb her gördügi şey^cden
- 4b**
- 01 fā^cide umub ziyāde ḡırşla ^cçalışsa zürefā-yı ^cacem فلان کس از کاو گنج
- 02 diyü kināye iderler ya^cnī behrāmgūr öküzi gibi her gördügi öküzün خواهد
- 03 ayağı altında genc şanur ve ^cderhem از didügi ya^cnī balıḡuḡ arkasındaki
- 04 naḡşı kīse-i zer şanub ^cḡama^c-ı ḡāmından baḡr u berrde bī-fā^cide ^cçalışur
- 05 dimekdür şeyḡ nīzāmī bu beytinde şan^cat-ı leff ü neşr-i müretteb ^ckaşd itmişdür
- 06 mezkūr edālar fehm olunur **beyit** کسی کو برد برتر و خشک رنج، زماهی درم
- 07 ^cnesrya^cnī biḡ yıl sa^cy itseḡ naşībinden ziyāde gelmez şā^cirün خواهد ازکاو گنج
- 08 bu beyti maḡalle münāsib olduḡiçün taḡrīr olundı **beyit** نه د هنت زیاده
- 09 (āyīn) ni^cmetullah ḡavr u uslūb ma^cnāsına gelür dimişdür ammā آیین از روزی
- 10 ^cşehir donanmasına daḡı dirler ki ^cşehir donatdılar diyecek yerde آیین
- 11 ^cşehir آیین dirler ^cşehir آیین donanma ma^cnāsına geldüḡini ni^cmetullah taḡayyüd شهر آیین پسنند
- 12 itmegin taḡrīr olundı keyū vü ^cgūderz siyāvūş oḡlı keḡyūsrevi diyār-ı ^cḡūrāndan
- 13 ^cīrāna götüreb ^cīrāniyān zevḡ u şafālarından bilād u ^ckurā vü kūçe vü bāzārı
- 14 donanma itdiler mevlānā firdevsī ^cḡūsī ^cīrād itdügi bu ebyātdan fehm
- 15 olunur **beyt** بر آیینی جهانی شداراسته درویان و دیار بر خواسته
- 16 ^csera ser ḡehir آیین بیست بیار است میدان خود بر نشست
- 17 (ebrū bālā kerd u endāz men dāred) ابرو بلا کرد و انداز من دارد
- 18 kendi ^ckaşın oynatmaḡla ^cāşıkların helāk eyledi diyecek yerde ابرو

- 19 incitmege fırsat arar diyecek yerde *dirler ve daḥı beni gözedür ki şīve oḳıla helāk ide diyecek*
 20 yerde kezālik دارد انداز من دارد *dirler ve gāh olur ki filān kimesne bizi*
 21 incitmege fırsat arar diyecek yerde *فلان کس انداز من دارد*

5a

- 01 zıkr olunan edālar ḥorāsānīler beyninde ḍarb olunur mevlānā °abd
 02 ürrezzāḳuḅ bu beytinden fehm olunur *beyt* باز ابر و کرد بلا ترک یتتر انداز من
 03 (ez Īn dest) ازین دست علمی راکشت دار داین زمان اندازمن
 04 üzre dimekden °ibāretdür nitekim ḥ^vāce ḥāfız şīrāzīnūḅ bu
 05 beytinden fehm olunur *beyt* ساقی از باده ازین دست بجم اندازد
 06 (ez bārān gürīḥte vü zīr nāvidān āmede) از باران کرخیتته و زیر ناودان آمده عارفاز اهمه در شرب مدام اندازد
 07 emşāldendür ki zebān-ı türkīde şol meşelūḅ mefhūmıdur ki
 08 yağmurdan kaçarken ṭoluya uğradı nitekim şeyḥ niżāmīnūḅ bu beytinden
 09 ki iskender girdāb-ı muḥīṭe uğrayub mużṭaribū'l-ḥāl olduḅunda
 10 dimişdür fehm olunur *beyt* کنون در خطر کاه جان آمدیم ، زیاران
 11 (āb-be-āb nemī resed ü āb-be-āb nemī āyed) bu meşel-i
 12 bī-bedel şol zamānda isti°māl olunur ki lisān-ı türkīde ölmeyi gör
 13 yoḥsa öldükden şonra müfte gidersin kimse seni kırmaz diyecek
 14 yerde zürefā-yı °acem diyü kināye iderler nitekim şā°irūḅ
 15 bu rubā°isinden fehm olunur *rubā°ī* بیداد جهان سر نخواهد آمد ،
 16 واندوه توکار کر نخواهد آمد ، صد هم چو توکر نجاک خواهد در شد ،
 17 (āftābī) sāye-bān ma°nāsına gelür bu kemīne
 18 çok tek ü pū itdüm luḡat yazanlar آفتابی سایبان ma°nāsına
 19 geldüḅini ḡaflet itmişlerdür bābū'l ḥā°ū'l meftūḥatda üstād beyti ile
 20 istidlāl olunmuşdur (ez āteşhā filān kes dūdī nedīde est) از آتשהا فلان کس دودی ندیده است
 21 bu meşel şol zamānda kināye olunur ki zebān-ı türkīde bir kimesneye

5b

- 01 dinülseydi ki ol ne görmişdür ālām-ı şedāyid-i rüzgārdan ne görüb
 02 geçürmişdür diyecek yerde zürefā-yı °acem فلان کس از آتשהا دودی
 03 ol ma°nā ḳatı zāhirdür *beyt* تویی که نیست عذار تومشک سو
 04 (ez Īn dendān) از ین دندان هنوز ، منم کز آتش عشقت ندیده دود هنوز
 05 cān u dilden dimekden °ibāretdür meşelā zebān-ı türkīde bir kimesne
 07 cān u dilden çalışub ḥizmet itseydi zürefā-yı °acem فلان کس
 08 از ین از ین دندان خدمت میکند
 09 sāvēcīnūḅ bu beytinden ol meşel ḳatı zāhirdür *beyt* فتح بابی فلک
 10 یافت کسی کوسیکرد ، خدمتی بردرشه ازین دندان چوکلید

- 12 vü daḥı mevlānā evḥadü'd-dīn ısfahānīnünj bu beytinden ƣatı zāhirdür
 13 *beyt* در جهان نوش لیبی رانشنا سیم امروز ، که غلام دهن اوزین
- 14 (ez māst ki ber māst) bu meşel şol zamānda müsta^cmeldür
 15 ki zebān-ı türki^cde kimden incinelüm ki bizden bizedür diyecek yerde
 16 fuşahā-yı ^cacem ماست که بر ماست از diyü ɗarb iderler ve ƣartala oƣ
 17 ƣoƣunmuş görmüş ki yelegi kendi perendendür nitekim şā^cirünj bu
 18 beytinden ol ma^cnā fehm olunur ve aşlında rubā^cīdür ḥāṭırda
 19 olmamağla iki mışra^c-ı lāzimesi taḥrīr olundu *beyt* نیکو چو نظر
- 20 کرد پرخویش بد ید ، کفت ازکه نیا لیم که از ما ست که بر ماست
 21 (ez kāv ƣedūd nedihed) bu edā şol zamānda ɗarb olunur ki bir ƣammā^c

6a

- 01 kimesneye dimek lāzım gelse idi ki deveyi ḥāvudı ile
 02 yuṭub deveden ƣulaƣ göstermez diyecek yerde zūrefā-yı
 03 ^cacem غدود ندهد از کاو دیرلر nitekim ƣuṭbū'l-^cārifīn ^cibadullāh
 04 enşārī ḥāzretleri bu beytinde irād buyurmışlar ez-ƣaşīde-i
 05 dāliyye *beyt* کی بود صوفی چنان خرطبع کو از حرصخویش
 06 می نخواست تا کسی راباشد از کاوی غدود
- 07 içinde olan beze dirlr ki yabana atılır (ez gülhā çe gül) bu
 08 meşel zebān-ı türki^cde çiçeklerden ne çiçekdür didükleri ma^crūf
 09 oyunun ismidür ol oyundan işāretdür ve gāh olur ki bir aḥmaƣa
 10 ıṭlāƣ idüb dinülseydi ki ƣuşdan ne ƣuşunj ve hey^cetünj
 11 ne hey^cetdür ve ne yerde ve ne yerde büyüdüñ ki saña edeb ögretmemişler
 12 diyecek yerde zūrefā-yı ^cacem از کلها چه کل diyü biri birine kināye
 13 vü i^cmā iderler ve gāh olur ki از کلها چه کل diyecek yerde
 14 yalnız dirlr nitekim ƣāḍī-yi faḥreddīnünj bu beytinden zāhirdür
 15 *beyt* کفتمش کل کل بر آمد عارضت از تاب مل غنچه اش خندان
- 16 (āb-ı rüy āb-ı cū nīst) bu meşel beyne'l-
 17 a^ccām şol zamānda kināye olunur ki yüzümüz şuyın niçün döküb
 18 ^cirzimiz yıƣarsın yüz şuyı ırmaƣ şuyı degüldür diyecek yerde
 19 ^cirzimiz yıƣarsın yüz şuyı ırmaƣ şuyı degüldür diyecek yerde
 19 ^cirzimiz yıƣarsın yüz şuyı ırmaƣ şuyı degüldür diyecek yerde
 20 bu beytinden zāhirdür *beyt* چند ریز دیده ما آب رو نیست
 21 (āḥdī) bu meşel hindīler lisānında müsta^cmeldür ki

6b

- 01 celāleddīn ekberünj bir miƣdār ƣulı var idi ki anlara ^cahdī dirlrdi
 02 zebān-ı türki^cde serden geçdi ta^cbīr iderler ki anlar ḥizmetlerine göre yüz
 03 yigide baş olduğda şadī ta^cbīr olunur ve biñ yigide baş olduğda
 04 hezarī dirlr lāmü'l-meftūḥat lekāt luğatın beyān itdügimizde beyt ile
 05 istidlāl olunur (āḥū dilest) bu meşel-i bī-bedel beyne'l-a^ccām şol zamānda
 06 müsta^cmeldür ki zebān-ı türki^cde bir kimesne ƣorƣaƣ olub cüz^cī nesneden

- 07 havf itse ve muhannes olsaydı zürefā-yı °acem دلست آهو فلان کس diyü
- 08 kināye iderler nitekim mevlānā evhadü'd-dīnünj bu beytinden fehm olunur
- 09 **beyt** کر صید عشق خواستی آهو دلی ممکن ، همراه عشق باش که شیر ست
- 10 ahter der güzer büd ki du°ā-yı اختر در گذر بود که دعای من و دعای فلان مستجاب شد درشکار
- men u du°ā-yı filān müstecāb şud
- 11 bu meşel beyne'l-a°cām şol zamānda müsta°meldür ki haqq °azze ve celle hazretleri
- 12 iki kevkeb vech-i zemīne irsāl eyler ol iki kevkeb āmīn āmīn diyü dünyāyī
- 13 dolaşub keşt iderler imiş herkesünj du°āsı anlarunj āmīnine rast gele
- 14 müstecāb olur dirler filān kesünj du°āsı müstecāb oldu diyecek yerde
- 15 müstecāb olur dirler nitekim h°āce āşafīnünj bu beytinden zāhirdür **beyt**
- 16 بیار ب آ صفی می حبستم اورا بو دینداری ، شب اختر درکزر تاکه گذشت
- 17 بساف فاللی از بار نیجه بر خواست ، چوا ختر می گذشت ان **beyt** ve şeyh nizāmīnünj bu beytinden dahı meşel-i sālifü'z-zıkr
- 18 zāhirdür **beyt** ان **(āb merā berüy kār āverd)** emşāldendür ki zebān-ı türkīde آب مرا بروی کار آورد فال شد است
- 19 beni murāduma vāşıl eyleyüb ve kerem yüzinden murādum virdi diyecek
- 20 yerde zürefā-yı °acem فلان کس آب مرا بروی کار آورد
- 21 yerde zürefā-yı °acem فلان کس آب مرا بروی کار آورد

7a

- 01 mevlānā cāmī bahāristānda bir kimesne bir çengī nigāra mā°il olub bī-çarār
- 02 olduğunda bir şāhib-i kerem aḥvāle muṭṭali° olub kenīzünj müşār-ı ileyhāyī
- 03 yüz biñ aqçe alub °āşık-ı bī-çāreye hibe idüb beş yüz altun dahı ḥafī
- 04 iḥsān itmiş ki ḥarc-ı yevmiyyesine şarf ide ol maḥallde mevlānā-yı mūmā
- 05 ileyh zebān-ı °āşıkdan vaşf-ı şāhib-i kerem içün dimişdür ki meşel-i
- 06 sābıku'z-zıkr fehm olunur **rubā°ī** آبم زکرم بروی کار آوردی، وز موج
- 07 فراقم بکنارا آوردی، صبر میدل از غم نکار آوردی، خواهم بدو چشم
- 08 āvāz dahul şunīden ez dūr ḥoşest آواز دهل شنیدن از دور خوشست اشکبار آوردی
- 09 beyne'l-a°cām şol zamānda kināye olunur ki zebān-ı türkīde bir kimesnenünj
- 10 nāmı zātına gālib nāmı eṭrāfa münteşir olsa görüldükde münteşir olduğununj
- 11 °aksī müşāhede olunsa zürefā-yı °acem دلست آهو فلان کس diyü
- 12 diyü çarb iderler emlahü'ş-şu°arā şāhib-i tevārīḥ-i timur-nāme-i şeref yezdīyi
- 13 şāhān-ı °acemden birisi birkaç def°a da°vet itdükde gelmeyüb şonra
- 14 murād itdükde şāh-ı °acem rencīde-ḥāṭır olub şeref-i yezdīye bir mektüb
- 15 tesvīd eyleyüb meşel-i mezḳūrī irād eylemiş aşlında rubā°īdür lākin bu
- 16 kimesnenünj ḥāṭırında olmağla dū mışra° taḥrīr olundu ve şeref şāhib-i şekm
- 17 kimesne imiş bu meşel katı nāzik vāki° olmışdur **beyt** زغار شرف دیزد
- 18 بیرون نشوی ، که آواز دهل شنیدن از دور خوشست ve dahı şeyh-i
- 19 hindistān ḥüsrev dehlevī nizām-ı şāh-ı vaşfında maḥzen-i isrārında dimişdür
- 20 ol meşel zāhirdür **beyt** سنجر اگر خوردنوبت غرور نوبت او یانک
- 21 ez īn sepes از این سپس دهل به زدور

7b

- 01 zebān-ı fārsīde از این سپس şimden şonra ma^cnāsınadır diyü
- 02 đarb iderler nitekim şā^cirüñ bu beytinden fehm olunur **beyt** ندانم چه
- 03 **(āş filān kes rā puḥtem)** آش فلانکس را پختم شاید بدل زین سپس ، که راز سپهری ندانست کس
- 04 **(u āş turā ḥ[~]āhem puḥt)** bu edālar emşāldendür kendi ma^cnāsına degüldür belki و اش ترا خواهم پخت
- 05 şol zamānda kināye olunur ki ben filān kimesnenüñ maşlaḥatın gördüm ve daḥı
- 06 filān kimesnenüñ işini bitürürsem gerekdür diyecek yerde آش فلانکس را
- 07 dirler nitekim mevlānā üfti⁻yi ḥalvāgerüñ cevān-ı āşpez vaşında پختم
- 08 ĩrād olunmuşdur zıkr olunan meşel zāhirdür **beyt** کفت آن شوخ که
- 09 **(ez filān kes)** از فلان کس اش تر اخواهم چنت ، چنت آشی که چنان اش من نحو رددم دیگر
- 10 **(dendān kendem u ez filān kes dendān nemī kenem)** bu edālar kendi ma^cnāsına دندان کندم و از فلان کس دندان نمی کنم
- 11 degüldür belki şol zamānda müsta^cmeldür ki filān kesden ayrılmam ve müttefik
- 12 olmam ve filān filān kārđan vazgeçmem diyecek yerde zürefā-yı ^cacem از فلان
- 13 dirler vü çeşm-i cādū murād idüb **beyt** مرالز سرهوی آن لب میگون نحو اهد
- 14 **(āhū-yı dunbāle)** آهوی دنباله شد ، نحو هم کند دندان از لبش تاخوان نخ اهد شد
- 15 **(keşide)** آهوی دنباله کشیده beyne'l-a^ccām katı meşhūr ve müsta^cmeldür ki آهوی
- 16 dirler vü çeşm-i cādū murād idüb آهوی آهوی دنباله کشیده
- 17 şöyle mesmū^cdur ki şol zamānda āhūya dirler ki کشیده
- 18 cānānuñ şūretine mütemeşşil olub insānı aldayub ardına uyudurur
- 19 anuñçün şu^carā isti^cāre ṭarīķile maḥbūbuñ çeşm-i sehḥāresine آهوی
- 20 ta^cbīr itmişdür nitekim şā^cirüñ bu beytinden fehm olunur آهوی دنباله کشیده

8a

- 01 **beyt** دنبال خودم می کشد آن نر کس جادو ، من نبده آزمز کس دنباله
- 02 **(ez hīç virāne dūd nemī ber āyed)** şol zamānda از هیچ ویرانه دود نمی بر آید کشیده
- 03 müsta^cmeldür ki bir
- 04 faķīr üzerine düşmeyicek ma^cnā murād idinüb da^cvā-yı büzürgi eylese
- 05 zürefā-yı ^cacem از هیچ ویرانه دود نمی بر آید
- 06 bu beytinden fehm olunur **beyt** مثل زددین انکه فرزانه بود ، که بر
- 07 **(ez mār çe zāyed becüz ez mār beçe)** şol zamānda از مار چه ذاید بجز از مار بیچه ناید از هیچ ویرانه دود
- 08 đarb olunur ki bir aẓlem ḥalkullahuñ evlādı ki luķme-i ḥarāmile ḥāşıl
- 09 olub günden güne şakāveti pederine müşābih olsa suḥan-ı şināsān
- 09 ^cacem bu mışra^c aynıla đarb iderler **mişra^c** ازمارچه ذاید بجز ازماریچه
- 10 **(āz-mūde rā āz-mūden pişimānī ārd)** şol zamānda kināye آرد موده را آز مودن پیشمانی
- 09 ^cacem bu mışra^c aynıla đarb iderler **mişra^c** ازمارچه ذاید بجز ازماریچه
- 10 **(āz-mūde rā āz-mūden pişimānī ārd)** şol zamānda kināye آرد موده را آز مودن پیشمانی
- 11 olunur ki bir şey²i
- 11 bir iki kerre tecrübe itdükden şonra tekrār tecrübe eylemek peşimānılık getirür diyecek

- 12 yerde a^ccām آرد پیشمانلق آرد diyü darb iderler ایله را (**īle rā**)
- 13 در سخن توان شناخت (der suhan tevān šināht) şol zamānda kināye olunur ki herkesün murādi
- 14 sözinden bellidür ve derün-ı kelāmında gizli olduğu erbāb-ı suhan kıatında
- 15 rüşendür diyecek yerde semerķandīler ایله را در سخن توان شناخت
- 16 dirler از بز برند بیای بز در بندند (**ez buz burend be pāy buz der bendend**) emşāldendür şol zamānda kināye olunur ki
- 17 ziyān itmez zahırcı içinden çıkar diyecek yerde zürefā-yı ^cacem از بز برند
- 18 dirler این سخن ته دارد وین (**īn suhan tehi dāred u īn**)
- 19 نکته ره بجای آرد (**nükte reh becā-yı āred**) şol zamānda kināye olunur ki bir söz içinde
- 20 bir nükte ve bir ma^cnā münzevī olub ol söz diķkate da^cir olsa zebān-ı
- 21 türkīde bu sözüñ bir hikmeti var ve bu nüktenün dağı ötesi vardur

8b

- 01 diyecek yerde zürefā-yı ^cacem این سخن ته دارد diyü kināye iderler nitekim
- 02 bu maķūle nükteye fuşahā-yı ^carab u fīh-i nażar dirler mevlānā işhāķuñ tevħīd-i
- 03 ħāzret bārī için bu beytinden ol meşel zāhirdür **beyt** دیر نا خودو
- 04 ğaflet گوهر خودو غوآص خوداست ، هان غوری کن که این سخن ته دارد
- 05 olunmasun ki zebān-ı türkīde tekellüm ve dib ma^cnāsına gelür ve غوری کن
- 06 emirdür çalış söz anla diyecek yerde zürefā-yı ^cacem در سخن غوری کن diyü
- 07 birbirlerine kināye iderler این از فلک است و از حسن نیست (**īn ez felek est u ez ħusn nist**) bu meşel-i bī-bedel
- 08 şol zamānda müsta^cmeldür ki zebān-ı türkīde bir kişi bir kimesneden şikāyet
- 09 idüb filān kimesne beni incitdü ve baņa zulm eyledi dise birisi dise ki
- 10 yolunđa gelecek var imiş ve kuluñ başına her ne gelür ise ^cālim belādandur
- 11 kimseden degüldür diyecek yerde zürefā-yı ^cacem bu mışra^c ki ^caynıla meşeldür
- 12 darb iderler **mışra^c** ایذ ازفلک است وار حسن نیست
- 13 bu kıt^casından meşel-i sālifü'z-zıkr fehm olunur **kıfca** بزں خو یش کفت
- 14 شاه محمّد ، کین پیچۀ و نشست کار من نیست ، این از حسن کلاه دورانست
- 15 حقا که درین سخن سخن نیست ، زن نیز جواب نچته کفت ، کا ینر از فلک
- 16 ğaflet olunmaya ki şubūĥ senüñdür sen de ħırlu است وازحسن نیست
- 17 degülsün diyecek yerde şu^carā-yı müte^oaĥĥirīn از حسن نیست diyü darb iderler
- 18 این یکی دیگر (**īn yekī diġer**) bu edā emşāldendür ki beyne'l-a^ccām şol zamānda kināye olunur ki
- 19 zebān-ı türkīde bir kimesne rüzgāruñ ālām ü şedāyidin çekmiş olsa ve ol
- 20 kimesne üzerine bir zālim hucūm idüb zulm eylese ehl-i dilden birisi ol
- 21 mażlūma dise ki ol zālim saña ^caceb zulm itdi ol mażlūm dise ki biz

9a

- 01 rüzgāruñ çok ālām ü şedāyidün çekdüm biñ elemim vardur bu biñ birinci
- 02 olsun diyecek yerde zürefā-yı ^cacem این یکی دیگر diyü darb iderler nitekim

- 03 şā'irūn bu beytinden fehm olunur **beyt** ، کفتی بد اغ هجر بسوز امنت جگر
- 04 **(üstühvān)** استخوان **bābū'l-elifū 'l-mazmūmat** صدداغ هست بر جگرم این یکی دیگر
- 05 luğat-ı ğayr-ı meşhūredür üstühvān egerçi kemik ma^cnāsına gelür çekirdek ma^cnāsına
- 06 daḥı gelür ḥattā ḥurmā çekirdegine استخوان ḥurmā dirler şeyḥ sa^cdī aḥa tuḥm-ı
- 07 ḥurmā ta^cbīr itmiş nitekim şeyḥ nizāmī münācāt-ı ḥazret-bārīde ol
- 08 luğatı irād eylemişdür **beyt** که از نطفه نیک بختی دهی که اراستخوانی
- 09 vü daḥı üstühvān esās ma^cnāsına gelür ve daḥı her nesnenūn در ختی دهی
- 10 aşılna استخوان dirler mevlānā āşafī daḥı metn-i kitāb u aşı-ı kışşa diyecek
- 11 yerde üstühvān-ı kışşa ta^cbīr itmiş zıkr olunan ma^cnā ḥ'āce āşafīnūn bu beytinden
- 12 katı zāhirdür **beyt** استخوان مز که از سنک جنون صد جاشکست
- 13 **(üştülüm kerd)** اشتلم کرد استخوان قصه فرهاد و مجنون بسته اند
- 14 zamānda ḍarb olunur ki filān kimesnenūn ṭurmayub müdārā iderken
- 15 müdārānūn zıddına başladı ve ceng ü ğavġāya bā'is ü bādī oldı
- 16 diyecek yerde fuşaḥā-yı māverā^oü'n-nehr کرد اشتلم فلان diyü kināye iderler
- 17 mevlānā ḥātifinūn bu beytindeki timur perviz cānibinden yıldırım bāyezīd
- 18 ḥān ḥaḳḳında dimişdür fehm olunur ez-timur nāme **beyt** طریق مدارا
- 19 گم شو ازین هسنی **beyt** nizāmī شدش اشتلم ، خم باده صلح روینه خم،
- 20 bu beytinde اشتلم lafzı taḥakküm ü ceza^c پراشتلم بلکه شوار کم کی بیز کم
- 21 ü feza^c ma^cnāsına gelür **(üstād)** اوستاد ma^crūf olan bu edādur ammā gāh olur ki
- 22 beyne'l-a^ccām usta daḥı dirler isti^cmāl olunur ki efşaḥü'l-^cülemā^oü'l-müteḥḥayirīn ü şeyḥü'ş-

9b

- 01 şuyūḥü'l-müteḥḥaddimīn ü kuṭbū'l-^cārifīn a^cnī ḥazret-i mevlānā ḳuddūs
- 02 sürretü'l-^cazīz meşnevīsinde ḥikāyet-i pādīşāh cehūdu pavlus nām vezīrūn üstād
- 03 şākir ü aḥvāl ḥikāyetinde olan ebyātında usta edāsı zāhirdür **meşnevī**
- 04 کفت استا احولی را که اندرا ، روبرون آور زطاق آن شیشه را،
- 05 کفت احول دان دو شیشه من کدام ، پیش توآرم یکن شر حش تمام،
- 06 کفت استان دو شیشه نیستد و احولی بکذار و افرن بین مشو،
- 07 **(uştur)** اشتی کفت ای استا مراطعنا مزن کفت استازان دویک رادرشکن،
- 08 **(dil)** dil bālāda zıkr olunan āhū dil meşeli gibidür ki beyne'l-a^ccām şol zamānda
- 09 müsta^cmeldür ki zebān-ı türkīde bir kimesne ḳavī heykel olub bahādırlık
- 10 da^cvāsın eylese ammā maḥall muḥārebede semer altına gizlenüb cüz^oī nesneden
- 11 ḳorḳsa bu maḳūle kimesneye zūrefā-yı ^cacem عجب اشتی فلان کس
- 12 است diyü kināye iderler nitekim bu kemīnenūn beytinden fehm olunur
- 13 **mü^oellife** کشت افنا مایه از بی حاصلی ، کار تو مشکل شد از اشتی دلی
- 14 ammā gāh olur ki ve gāh olur ki دوربین اشتی بین است
- 15 daḥı dirler zīrā دوربین اشتی ma^cnāsınadur nitekim şā'irūn است
- 16 bu beytinden fehm olunur **beyt** غا فل شدی ذحالم بانکه دور بینی

- 17 فلان کس خرین است عاجز شدم زدشت بانکه ذوفنوم
 18 daḥı dirler bu edālar şol zamānda ḍarb olunur ki bir kimesne bir kāra
 19 mübāşeret itdügünde ol kāruḅ āḥirin fikr eyleyüb °ākıbet-endiş bālā
 20 olsa medḥ yüzinden فلان کس اشتر بین است
 21 zīrā اشتر yürüdügünde gözın bālāya ḳaldurub eṭrāfa nazār
 22 eyleyerek yürür anuḅçün şu maḳūle şaḥşa teşbīh yüzinden

10a

- 01 اشتر بین kezālik خرین dirler اشتر بین است و دورین است
 02 zıddıdur ki bir kimesne °aleyhisin fikr itmeyüb bir işe mübāşeret idüb
 03 şonın fikr itmeyüb bir belāya mübtelā olsa zürefā-yı °acem zemm-i ḳaşd
 04 eyleyüb فلان کس خرین است dirler ki zīrā āḥir yola gitdükde hemān
 05 öñüne baḳar eṭrāfına nazār şalmaduḡıçün zürefā-yı °acem şonın fikr itmeyüb
 06 °ākıbet-endiş olmaduḡından خرین dirler ***bābü'l-bā'ü'l-meftūḥat***
 07 ***(bāz āverdi)*** bu meşel beyne'l-fuḳarā-yı °acem şol zamānda müsta°meldür
 ki
 08 bir kimesne bir küstāḥlıḳ itse ve ḳapudan °özrin dilemege gelse باز آوردی
 09 diyü ḍarb iderler nitekim kātibünüḅ bu beytinden fehmedür ***beyt***
 10 کفتم از کویت روم باز آمدم باص یناز هرکه کو بد ناسز ای باز آوردی
 11 ve gāh olur ki bir kimse bir kimseden incinse bir yeşil yapraḳ ile gelüb
 12 ḥāṭırın ele alsa kātibī ***beyt*** طریقی داشت ایزدر و یش باخال سیه
 13 ***(ber pā mīdāred)*** بر پا میدارد پو شست ، خطت آورد برک سبز وازخاطر بیر دانش
 14 şol zamānda kināye olunur ki filān menzilli filān kes iḥyā itmişdür
 15 ve daḥı filān kimesne sebebi ile ma°mürdür diyecek yerde فلا کس
 16 daḥı dirler nitekim ḥ°āce فلان منزل را بر پا میداشت و بر پا میدارد
 17 āşafınüḅ bu maṭla°ından fehmedür ***beyt*** پای مجنون نه همین سلسله
 18 ya°nī سو داد اشت، هرکه دیو انه شداین سلسله رابر پاداشت
 19 ṭarīḳ-i cünün ü silsile-i sevdā yalḥuz mecnūna maḥşūş degüldür her ki °aşıḳ
 20 oldısa ṭarīḳ-i °aşḳı iḥyā ider dimekdür ***(ber ingār u çü ingār)*** زبān-ı
 21 nevāyide şaḡ u şavl dimekdür ki meşelā şaḡ cānibinden diyecek

10b

- 01 زسوی جو انغار ṭarafdan dinlese و صول و صول
 02 dirler zıkr olunan edālar egerçi zebān-ı nevāyīdür ammā fuşahā-yı °acem و مئمنه
 03 diyecek yerde ol edāları nazmda götürmişlerdür bilinmesi ehemmedüḡün
 04 taḥrīr olundı nitekim mevlānā ḥātifinüḅ bu beytinden fehmedür ez-timur
 05 nāmedür vaşf-ı cihān şāḥ u şāḥzāde-i sulṭān ḥüseyn ki püserān timur
 06 end ***beyt*** جهان شاه شهزاد و سلطان حسین ، ذ سوی بر انغار جو یان
 07 ***(ber üfted)*** بر افتد فیذ şol zamānda müsta°meldür ki zebān-ı türkıde bir kimesneye
 beddu°ā

- 08 itmek lâzım gelse ki filân kimesnenün ħapusı ħapansun ve evlâdı munħaṭı^c
 09 olub nesli güselsün diyecek yerde beleġā-yı ^cacem du^cā^o-ı ^caleyh murād
 10 eyleyüb ^carā hāfız şirāzīnün bu beytinden zāhirdür *beyt* بیس تجربه
 11 کردیم درین دیر مکافات ، بادر دکشان هر که در افتاد بر افتاد،
 12 ve ġaflet olunmaya ki bir kimesne erbāb-ı dilden birisine cefā yüzinden görinüb
 13 incitse ol kāmīl ^carā gāh olur ki edāsı در افتادن از چه رو بما در افتاد دیر
 14 çekişmek ma^cnāsına gelür yaħa yaħa ne oldular diyecek yerde ^carā kāmīl
 15 ^carā kāmīl dirler ve daħı gāh olur ki ^carā kāmīl ^cacemden birisi
 16 şevħ u zevħ ehli ile müstaġriħ ve terk ^car u nāmūs eylese be-sevdā-yı
 17 ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl
 18 ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl
 19 ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl
 20 ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl
 21 ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl

11a

- 01 mevlānānuħ bu beytinden mışra^c-ı evvelinden meşel-i mezkūr fehmi olunur
 02 ve mışra^c-ı şānīde ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl
 03 mükemmelüm diyü iş^cār ider fel-ye-te^oemmel ber leb kulūħ mālīd bu
 04 meşel şol
 05 zamānda ħarb olunur ki zebān-ı türķīde bir kimesneden ħiṭāba
 06 mü^oeddī olıcaħ bir va^o şādır olsa ve üzerine ṭutub
 07 diseler ki niçün böyle kārı irtikāb itdün ol kimesne bilmezlikden
 08 gelüb nedür ol diyü tecāhül eylese bu maħūle maħalalde zūrefā-yı ^cacem
 09 kitāb-ı yūsuf ü zūleyħāsında zūleyħā ħazret-i yūsuf ^caleyhi ve sellem
 10 menāmında görüb şeb tā-be-rüz girye ü feryād eylerdi şabāħ olduħda
 11 zevcī ħaṭflerden gizleyüb çeşmānuħ salub bilmezlikden gelürdi
 12 ašlā eşer girye çeşmānında zāhir olmayub ve ħūn dil yutmadın
 13 lebānun daħı ħuşk idüb tecāhül iderdi mevlānā müşār-ı ileyh cānib
 14 zūleyħādan ol meşeli ĩrād itmişdür *meşnevi* جوشب بکدشت دفع هر،
 15 کما نرا، بشست از کره چشم خون فشانرا ، لبش تر بو داز خون خوردن
 16 ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl
 17 ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl
 18 bir za^cifeden günden güne incelüb beñzi şararsa ve lāġar olub
 19 bedeni nāle dönse ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl ^carā kāmīl
 20 ħazret-i mevlānānuħ bu beytinden zāhirdür *beyt* چون بنا شم داشک
 21 behic nādāşt هیچ ناداشت چون باریک ریس، من تھی دست فضول کاسه لبس

11b

- 01 kişti megir کشتی مکیر emşāldendür ki aħrān u emşālūħ ile da^cvā-yı merd ile

- 02 kendününden zebūn ile berāberlik eyleme diyecek yerde ډarb olunur
- 03 nizāmīdūr kıřřa-ı tūřābe be-iskender *beyt* چنين آمد ست از نقيبان
- 04 filān kimesne hizmetin göricek bozuldu ve kıçı tınmadı diyecek yerde
- 05 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 06 filān kimesne hizmetin göricek bozuldu ve kıçı tınmadı diyecek yerde
- 07 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 08 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 09 dur ve kimesneye boyun egmez ve tenezzül eylemez diyecek yerde
- 10 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 11 dirler nizām esterābādīnün bu beytinden ki imām °alī kerremullah veche şazretleri
- 12 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 13 vařfındadur edā-yı mezkūr fehm olunur *beyt* بی یا شود ز تیغ تو غتر
- 14 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 15 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 16 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 17 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 18 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 19 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 20 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 21 hindistān kināye iderler ve gāh kerret ma°nāsına ډarb iderler

12a

- 01 cins ma°nāsına geldügi hüsrev dihlevīnün bu beytinden fehm olunur
- 02 ez-kitāb-ı maşla°ü'l-envār der-na°t-ı şazret-i °aleyhi ve sellem *beyt* خال وی
- 03 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 04 mābeyninde keşret ma°nāsına ډarb olunur *(be suşan resīd)* بسخن رسيد ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 05 kināye olunur ki bir kimesne sāhib-şab° u suşan-řinās u müy-ı řikāf olsa
- 06 fuřařā-yı °acem رسید و بسخن می رسید و بسخن رسيد
- 07 řā°irün bu beytinden fehm olunur yārān-ı suřan řinās vařfında dimiřdūr
- 08 *beyt* چه خوشست هم ذبانی بحر یف نکته وانی ، که سخن نکرده باشی
- 09 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 10 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 11 başuņa diyecek yerde zūrefā-yı °acem بد مکن بد میندیش آبدت
- 12 ډarb olunur ki zebān-ı türkide hayr şan işiñe hayr gelsün
- 13 olunur ki bir kimesneden zille řādır olsa şaff-ı ni°āle geçüb °özrin
- 14 dilese fuřařā-yı °acem رفت پای ما چان رفت
- 15 şazret-i mevlānā meřnevīsinde ebül-beşer şazret-i ādem řalavātullah °aleyh
- 16 u °ala nebiyyūna řakķında olan bu beytinden meřel-i sālifü'z-zikr zāhirdūr *beyt*
- 17 ba°z az maz Ferdos vaz blāy heft , پای ماجان از بر ای عذر رفت

- 18 cūhelā ġalaṭ idūb peymençedür dirler اشل ما جاندر پاکی (**pāki**) bu luġat mu^cteber
 19 zebān-ı türkīde ustura ma^cnāsına gelür eger ustura daḥı fārsīde ve
 20 lisān-ı ^carabda aṅa mūsī dirler mūsī ma^cnāsına gelen پاکی şā^cirūn bu kıṭ^ca
 21 sindan ki cevān-ı berber vaşfında dimişdür کیٚا **kiṭ^ca** دل ادا می سر مرامی

12b

- 01 تراشید ، زمین از عکس رویش لاله کون شد، زیبی باکی چنان میراند پاکی ،
 02 بدولت (**be devlet**) emsāldendür ki yimeden semirüb
 03 bir işe kādır olmaya ve ḥarīz ü tenbel olan kimseye بدولت dirler
 04 niżāmīnūn bu beytinden fehm olunur **beyt** چو شیران با نندل خوری خو
 05 پای زغ شد و فلان کس پای زغ بکیر، که بددل بو دکار بسیار سیر (**pāy-ı zāġ şud u filān kes pāy-ı zāġ**)
 06 کرد (**kerd**) şol zamānda ḍarb olunur ki zebān-ı türkīde bir kimesne pusuya girdi
 07 yāḥūd ḳarınca ayaġı oldu ve yılan ayaġı oldu diyecek yerde zūrefā-yı
 08 ^cacem زغ کرد ve gāḥ olur ki پای زغ شد داḥı dirler dervīş
 09 dihlevīnūn bu beytinden fehm olunur **beyt** طاوس وارچون توجولان درآمدی
 10 پس خم زد درباغ بر پری صفتان پای داغ کرد (**pas ḥam zed**) bu meşel پای زغ meşeline
 11 müşābihdür şol zamānda ḍarb olunur ki birkaç yārān ittifāk ile ayak
 12 seyrin itseler içlerinden birisi girüye ḳalub ihvānı şatsa bu maḳūle
 13 yerde zūrefā-yı ^cacem زد پس خم زغ ve gāḥ olur ki فلان کس پای زغ کرد
 14 münācāt ḥazret bārīde olan bu kıṭ^casından zāhirdür ez-sāḳī nāme
 15 **beyt** بده ساقی ان شمع ساغرلک، کهرویت سحر پر توازیام من ، بغیر
 16 بازاریست (**bāzārīst**) şol zamānda kināye
 17 olunur ki zebān-ı türkīde bir maḥbūb her cāyī olub bir mertebede olsaydı ki
 18 her günde bir ^cāşıḳın yanına ṭaḳılıb ülfet itse bu maḳūle maḥbūba belegā-yı
 19 ^cacem پسر بازاریست فلان diyü ḍarb iderler evāhid-i mine'ş-şu^carā **beyt** امید
 20 بلبل بی دل رکل و فاد اریس ، ولی وفانکند شاهدی که بازاریست
 21 بز آزانه شد (**bez āzāne şud**) şol zamānda müsta^cmeldür ki zebān-ı türkīde bir maḥbūb
 ġāyet ile

13a

- 01 güzel ve evvelinde meşhūr-ı āfāk olub farazā yüzine baḳmaġa
 02 kimseye nevbet degmese birkaç günden şonra mübtezel olsa zūrefā-yı
 03 ^cacem bu maḳūle maḥbūba شد فلان جوان بز آزانه شد
 04 mīveye ve ġayri nesneye kināye iderler zīrā ṭurfāndalık ki zamānda
 05 pahalı olub birkaç günden şonra evzān u bī-revnaḳ olduḳda فلان
 06 میهوه بز آزانه شد dirler ammā şu^carā-yı müte^aahḥirīn isti^cāre ḳaşḍ
 07 idüb cevāne ḍarb iderler mīveye kināyesi ^cişmet buḥārīnūn
 08 bu beytinden fehm olunur **beyt** عصمت از محبوب هر جایى محبوب سم
 09 بدست دیگر آن میکیر و فزانکه بی لذت بود میوه چو بز آزانه شد (**bedest dīġer ān meygīr**)
 10 ماری (**mārī**) zīkr olunan mīşrā^c meşeldür şol zamānda kināye olunur ki

- 11 t̄utalum kendi elinden bir iş gelmez ğayrīler uştasıla bitecek işde
 12 ihmāl itmeye ve ğayri kimesneler elile hāşıl olıcağ murādāta ta^callül
 13 itmeye diyecek yerde bu mişrā^cı ^caynıla đarb iderler şeyh nizāmīnūñ
 14 bu beytinden fehm olunur ez-hüsrev ü şirīn **beyt** جو از دست تونا يد
 15 **(be rīh nevīs ü ber āftab neh)** بریخ نویس و بر آفتاب نه هیچ کاری ، بد ست دیکران میکیر ماری
 16 bu meşelūñ ma^cnāsı buza yaz ve güneşe ځo dimekdür kendi ma^cnāsına
 17 degüldür belki şol maħallde isti^cmāl olunur ki bir kimesnenūñ birisinde bir şey^ci
 18 olsa alınması muħāl olduğda z̄ürefā-yı ^cacem aña bu dirler
 19 nitekim bir şerbetçiye laṭīfe ṭarīķiyle kemāl-i ħucendī bu kıṭ^cayı
 20 dimişdür **kiṭ^ca** با فتاعی کفتم از زویجراح ، بد معال مل ینستم
 21 فرای خسیس ، وجه شر پتها که دادی تشنه ام ، کر فر اموشست شود

13b

- 01 kināye olunur ki zebān-ı türki^cde filān kimesne söz şağlamaz ve ağızında
 02 bakla işlanmaz diyecek yerde bend zebān ندارد bir neç نو یس
 03 bu beytinden fehm olunur **beyt** فی کفت دوش سوسن در کلستان
 04 **(bend zebān nedāred)** z̄ürefā-yı ^cacem beyninde şol zamānda
 05 kināye olunur ki bir nesneyi ayak altında çegneseler filān kimesne
 06 bizi çegnek eyledi ve bizi ayak altına alub atı oynağı eyledi diyecek
 07 yerde z̄ürefā-yı ^cacem mara bī siper ساحت
 08 **(bī siper)** şol zamānda
 09 aşlında siper idi ki siperden işmarlamağa ve ṭapşurmağa dirler
 10 ya^cnī bizi ayağı altına ṭapşurdı dimekdür gāhi vezne ri^cāyet içün
 11 pānuñ fetḫile seper oğurlar nitekim mevlānā cāmīnūñ bu beytinden fehm olunur
 12 ez-secce **beyt** به که چون کیل بھی بسرش وزلکد کوپ کنی سپرش
 13 ve gāh olur ki yazu altına t̄utulan kāğida dirler ^cacem aña zīr-meşğ dahı
 14 dirler nitekim mevlānā cāmī bu beytinde kilik-i ^canber bār-ı tavşif idüb
 15 ĩrād eylemişdür ez-secce **beyt** ماه و اختر کهر کلک تو باد ، لوح خوری
 16 **(pāy merdī kerdē)** şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne
 17 bir faḫīrūñ öñüne düşüb mu^cāvin olsa ve yārānına sipāriş eyleyüb
 18 mu^cāvenetine sa^cy eylese aña **beyt** کرم کجا شدو
 19 z̄ürefā-yı ^cacem aña **beyt** ماه و اختر کهر کلک تو باد ، لوح خوری
 20 đarb iderler nitekim kemāl şeyh ħucendī dimişdür **beyt** کرم کجا شدو
 21 ve mevlānā ümīdīnūñ انعام راجه پیش آمد چرازین دویکی پای مردمانبود

14a

- 01 bu kıṭ^casından fehm olunur ki erāzil-i vü e^cādī vü edāni-yi rüzgārdan
 02 şikāyet-i mutazammun dimişdür **kiṭ^ca** محمد الله که آمد بر سر پا ، جوان
 03 مردی درین دیرر یایی ، که پامردی نماید وارهند مرا از دست مشت
 04 cevānlıkdan oturağ ma^cnāsınadır پشت پای ناکس و دنی

- 05 berīsmān filān kes der çā murd (berīsmān filān kes der çā murd) ma^cnā-yı luğavīsi filān
kimesnenūḡ
- 06 ipile kuyuya girme dimekdür filān kimse ipi ile kuyuya inmesün
- 07 ammā bu edālar kendi ma^cnāsına ḡarb olunmaz belki şol zamānda müsta^cmeldür
ki
- 08 bir kimesnenūḡ mu^cāvenetiyle bir kāre mübāşeret eyleme ve filān kimesnenūḡ
- 09 mu^cāvenetiyle bir kāre teveccüh itmesün diyecek yerde بریسمان فلان
- 10 bir kimesnenūḡ mu^cāvenetiyle bir kāre mübāşeret eyleme ve filān kimesnenūḡ
- 11 zākūn vaşfında ĩrād itmişdür beyt دلا بعشوة ذلفش شدی
- 12 bāsk der çuvāl (bāsk der çuvāl) باسک در چوال اسیر ذقن ، بر یسمان کسان چند می روی در چاه
- 13 neşāyed reften (neşāyed reften) şol zamānda müsta^cmeldür ki zebān-ı türkīde seg ile
نشاید رفتن
- 14 bir çuvāla girdigim yok ve girmek olmaz diyecek yerde ^cacem باسک
- 15 diyü ḡarb iderler nitekim kemāl ḡucendī hicv-i در چوال نشاید رفتن
- 16 raķībde ĩrād eylemişdür *rubā'ī* ریسى چو چو ال دیدمش تادامن ،
- 17 کفتم که دران ریش دوم عقلم کفت ، باسک بچوال در نشاید رفتن
- 18 ber kāv cel best u māde kāv zīn kerd u dū šāh (ber kāv cel best u māde kāv zīn kerd u dū šāh)
بر کاو جل بست و ماده کاو زین کرد و دو شاخ شد

şud bu edālar

- 19 bir ma^cnāyadur beyne'l- ^cacām şol zamānda müsta^cmeldür ki filān kes
- 20 eşdi ve atdı ve filān taban ḡaldurdı diyecek yerde ḡarb olunur
- 21 ammā ḡaflet olunmasun ki istişhād olıcaḡ beyitde şā'ir ḡūsī kāvīyle

14b

- 01 ta^cbīr itdūḡinūḡ aşlı budur ki ḡūsīler ḡatında kāv u zıkr olunsa alınmaları
- 02 muḡḡadesdür ḡalife-yi ^cabbāsīden olan müsta^cşım billah ki baḡdād pādīşāhı
- 03 idi h'āce naşır ḡūsī ^cilm-i hey'etde bir kitāb te'līf eyleyüb müsta^cşım
- 04 billahūḡ h'ācesi ibn-i ḡācibe getürdi ol daḡı bir miḡdār müḡāla^ca itdükde
- 05 gördü ki naşır ḡūsī bir kitāb te'līf itmiş ki eger şöhret bulursa
- 06 çok kimesnenūḡ revnaḡı şikest olur ḡazḡ itmeyüb dicleye bıraḡdı
- 07 a^ccebnā ḡromba didi ya^cnī bu kitābuḡ şuya düşdükde o temennisinden ḡayri
- 08 ḡüsniyyātı yokdur naşır ḡūsīye ḡiḡāb idüb didi ki ey dervīş
- 09 ḡanḡı diyārdansın cevāb itdi ki ez şehr-i ḡüseme ibn-i ḡācib didi ki ḡanı boynuzūḡ
- 10 evde unutmuşam varub getüreyim didükde ḡāyet alındı oradan varub bir ḡuşe
- 11 de oturub usturlāba mürāca^cata başladı yedi iḡlīm mülūkınūḡ ḡālī^clerin
- 12 ḡutdı ḡuvvet-i ^cilmile māverā^cü'n-nehrde hülāḡūnūḡ ḡālī^ci sa^cd iddūḡun
- 13 bilüb varub hülāḡūya āli cengiz oḡlıdur baḡdāda getürüb baḡdādī ber-bād
- 14 eyleyüb ve ibn-i ḡācibi dest-i gerden beste götürüb naşır ḡūsī ma^czūr buyurunḡ
- 15 işte boynuzumı getürdüm didi ve dicleye kitābını nereye atdı ise
- 16 bu daḡı ibn-i ḡācibūḡ başın kesüb ol yere atdı ve a^ccebnā ḡromba didi ol
- 17 eclden ḡūsīler ḡatında kāv laḡīfesi mazmūmdur sālīfū'z-zıkr edālar
- 18 mevlānā ḡūsīnūḡ bu beytinden fehm olunur *beyt* بطوسی جامه ده کو ازین
- 19 be filān kes ser-i bī ābī dārem u āb (be filān kes ser-i bī ābī dārem u āb) بفلان کس سر بی آبی دارم و آب شهر ، همی خواهدکه جل بر کاوبندد
- 20 men piş filān kes rüşen est (men piş filān kes rüşen est) bu edālar beyne'l-a^ccām kendi
ma^cnāsına

21 degüldür belki şol zamānda müsta^cmeldür ki filān kimesne ile başum hoş

15a

- 01 degüldür ve andan rencīde ḥāṭıram diyecek yerde fuşaḥā-yı ^cacem
 02 درم آبی دارم دیوڭ فلان کس سر بی آبی دارم
 03 آیم پیش فلان آتاند سۆزۆم گچر و مرādum ḥāşıl olur diyecek yerde
 04 دیرلر کس روشن است بی آبی دارم meşeli mevlānā evḥadü'd-dīn işfahā
 05 در سینهد دست دل بایبها ست *rubā^ci* ninün bu rubā^cişinden fehm olunur
 06 دردیده ذ تاب سینه بی خوابیهاست ، ای دیده بر یز خون این دلکه مر ، ا
 07 (be ser zülf suḥan miğūyī) şol zamānda بسر زلف سخن میکوی دیر یست که با اوس بی آبیهاست
 08 بسر زلف دیارلر کی بیزه دل اویلا سۆیلرین دییوڭ یوڭ دییوڭ
 09 بسر زلف سخن میکوی دیوڭ دیارلر و گāh olur ki
 10 کرز خط پرممت *beyt* dirler nitekim şā^cirün bu beytinden fehm olunur
 11 bu beytden meşel از مشک ختن میکوی ، چند باما بس زلف سخن میکوی
 12 *beyt* daḥı zāhirdür بسر زلف میکی سجنی ، قتنه دان روی میکی
 13 şol zamānda kināye olunur ki zebān-ı türki^cde filān (pāy-ı renc burd) پای رنج برد بنیاد
 14 kimesne bizden ötüri elem çekdi ve bizim ḥāṭırumuz için zahmet çeküb çalışdı
 15 diyuڭ فلان کس از بر آ ما پای رنج برد
 16 ḍarb iderler ve gāh olur ki emr-i gā^cib murād idüb çalışub ḥazırlansunlar
 17 diyuڭ یوڭ رنج کشید پای رنج دیوڭ دیارلر زیکر-ی کوز^c irāde-i
 18 küll kâbilindendür nitekim şeyḥ nizāmīnün bu beytinden zāhirdür ez-iskender
 19 nāme *beyt* بفرمود شه تا رقیبان کنج کشند از بی میهمان پای رنج
 20 (bisyar^ckes merd bī kes būd) emşāldendür şol zamānda ḍarb
 21 olunur ki
 21 bir muḥteşem kimesnenün ne ḳadar ādemīsi ve ḥizmetkārı çok olsa ol

15b

- 01 kimesnenün ḥizmeti bitmez ve biri birine teklīf idüb ḥizmetde tekāsül
 02 iderler ve ḥizmet mu^caṭṭal olur eyle olıcaḳ ol kimesne nākes olmaḳ
 03 lâzım gelür şu maḳūle yerde zıkr olunan meşeli irād iderler nizāmīnün
 04 bu beytinden ki ersmene⁶ ḥekīm kenīzün cinnīye muḥabbet itdügünde naşīḥat
 05 yüzinden dimişdür fehm olunur *naẓm* ، یکی جفت همتا ترا بس بوده ،
 06 که بسیارکس مرد بی کس بود ، ازان مختلف رای شد روزکار ،
 07 (bidih) *bābū'l-bā^cū'l-meksūre* بیده که دارد پدر هفت و مادر چهار
 08 emirdür vir ma^cnāsına ammā bu kemīne böyle tetebbu^c eyledüm ki بیده برون
 09 ma^cnāsına daḥı gelür ammā ni^cmetullah برون بده ma^cnāsına geldügin ḡaflet
 10 eylemişlerdür gāh olur ki bāyı ḥazf iderler برون دییوڭ یوڭ
 11 irād eylemişlerdür ḥattā firdevsī-yi ṭūsī iki şaffdan şadāyı برون برون

⁶ ارسمنه

- 12 felek-i nīlgūna çıkdı diyecek yerde ۛ ma^cnāsını īrād eylemişlerdür
 13 ve mevlānā müşār-ı ileyhūn bu mışrā^cından ur ma^cnāsına geldügi
 14 ځatı zāhirdür *mışra^c* ، بر قصدلم کمان ابرویشده
 15 ü'l-mütekkaddimīn kemāl ismā^cīlūn bu rubā^cīsinden ki ځamze-i kemān u ebrū-yı
 16 dilber vaşfındadır bidih luğatı ur ma^cnāsına geldügi ځatı zāhirdür
 17 *rubā^cī* چون دیدکه کرد غمذه خیره بسته ، بر قصدلم کمان ابرویشده
 18 **(beresed)** برسد از پسته ههی کرد اشارت که مزن از کوش ۛ بادام ههی کوید ده
 19 ma^cnāsı yetiše dimekdür ammā allah vire diyecek yerde برسد diyü kināye
 20 iderler fuḳarā zūrefā-yı^cacem fitne geldükde برسد dirler ya^cnī allah vire dimekdür
 21 nitekim ṭūsīnūn bu beytinden fehm olunur *beyt* کفتم از غمزه خدنک

16a

- 01 **(bī šerfe)** بی صرفه بکدایان برسان ، چشم برهم زد و کفتا برسددرویشان
 02 **(guft u bī šerfe megū)** ځol zamānda ḍarb olunur ki bir kimesne
 ځaddinden
 03 ziyāde söyleyüb kendüye lāyık olmayan sözi söyledi diyecek
 04 yerde بی صرفه کفت dirler sözüñ bilüb söyle diyecek
 05 yerde سخن پرورده کوی سخن را بصرفه کوی
 06 ځonra düst yüzine söyle diyecek yerde سخن پرورده کوی
 07 dirler nitekim ṣā^cirūn bu beytinden zāhirdür *beyt* سخن دانان سخن
 08 بی صرفه ve zīkr olunan سخن پرورده کویید ، بروی یك دیگر پرورده کویید ،
 09 meşeli daḥı hātifīnūn bu beytinden fehm olunur *beyt* غیورانه بکشاد
 10 **(pišānī kerd)** ځol zamānda پیشانی کرد لب در جواب، ز کفتار بی صرفه ناصواب
 11 ḍarb olunur ki bir kimesne küstāhılık yüzinden edebsizlik eylese zūrefā-yı
 12 ^cacem ځol zamānda فلان کس پیشانی کرد
 13 kimesne edebsizdür diyecek yerde ځol zamānda فلان کس پیشانی دارست
 14 dirler bu meşel evḥadü'd-dīnūn işfahānuñ bu rubā^cīsinden zāhirdür
 15 *rubā^cī* در باغ شدی سر و سر افشانی کرد ، سبیل زینم تو پریشانی،
 16 کل روی تر ابد ید چون سجد ه نکرد، مردم همه کفتند که پیشانی کرد
 17 **(biḡāne ḥūst u filān kes ze dū āšīnāst)** zīkr olunan
 edālar
 18 emşāldendür ځol zamānda kināye olunur ki bir kimesne ševḳ muḥabbetli
 19 olub düstānla vaḥṣī šīfat olsa ol kimseye biḡāne ḥūd dirler
 20 ve bir kimesne daḥı muḥabbetli olub ḳanı ısıcaḳ olsa aña آشنا
 21 dirler edāsınūñ zıddıdur veliyy deşt beyāzīnūn bu beytinden

16b

- 01 ol edālar fehm olunur ez-ḳaṣīde-i mimiyye *beyt* از کفت غیر بامن و بر
 02 **(pīr āmūz est)** پیر اموذ است زغم من بغیر ، بیکانه خوچو شادی و زود آشنا چوغم
 03 ځol zamānda müsta^cmeldür ki bir kāruñ birlikde daḥı taḥṣīli ḳabl olsa

- 04 zūrefā-yı °acem است فلان کار پیر آموز است **diyü d̄arb iderler nitekim t̄ūsīnūn**
- 05 bu maḳṭa°ından fehm olunur **beyt** کرچه رندان ، آموز طوسی از رندان ،
- 06 ve daḥı evḥadü'd-dīnūn isfahānīnūn bu beytinden این کار هست پیر آموز
- 07 ḳatı zāhirdür **beyt** تا ، همچو فرهاد از غمش روزی بصرها روم ،
- 08 ve daḥı gāh olur ki پیران به بیند این جوانان عشق پیراموز
- 09 ma°nāsı ben ol işūn ehli پیران کارک **ma°nāsı ben ol işūn ehli**
- 10 vāriyem dimekdür bī ḳademest u filān kes bez ḳademest بی قدمست و فلان کس بز قدمست
- bu edālar
- 11 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne gāyetle şu muḳaddem olsa
- 12 uğraduđı yerde gitdükden şonra mācerā eksük olmasa zūrefā-yı °acem
- 13 بر قدمست بی دیرلر ve gāh olur ki قدم بی diyecek yerde بر قدمست
- 14 daḥı dirler bezz luğatda keçi ma°nāsınadır keçi nā-mübārek olduğıçün بز
- 15 diyü kināye iderler evḥadü'd-dīn isfahānīnūn bu beytinden
- 16 fehm olunur **beyt** چنین معشو قه در شهر وانکه دید نش ممکن
- 17 (pesīrāk) luğat-ı meşhūreden کسی کز پای بنشیند بغایت بی قدم باشد
- 18 dūr deve ma°nāsına gelür aşlı fārsīde بسره **kāf taşđiri**
- 19 getürüb üç yaşar deveye dirler şeyḥ niẓāmīnūn iskender yunānī
- 20 oğlu iskenderüya saltanatı teslīm itdükde vezn-i ḥāṭırıçün
- 21 esterān vaşfında ta°bīr itmişdür şeyḥ-i mezkūruḥ bu beytinden luğat-ı

17a

- 01 sābıḳu'z-zıkr fehm olunur ez-iskender nāme **beyt** هزار نجتین از و
- 02 پسیراک بکشتی کشی کو هر کرده جال ، هزار ذکر نجتی بارکش
- 03 (kuştı keş) güreş idici deve ma°nāsına **kuştı keş** گشتی کش همه بار ها شان خوشها ء خوش
- 04 dur ki zīrā diyār-ı °acemde beserek deve esrüdükde pādişāhlar nazarında insān
- 05 gibi güreş t̄utarlar (bī peder est) bir kimesne içün veled-i zinādur diyü kıylı بی پدر است
- 06 u ḳāl olsa zūrefā-yı °acem است فلان کس بی پدر است
- 07 filān kimesne rūspī zādedür diyecek yerde فلان کس مادر بخطا است
- 08 diyü kināye iderler mevlānā firdevsī-yi t̄ūsīnūn bu ḳıṭ°asından ki
- 09 küşende-i ḥazret-i °alī olan ibn-i mülcem ḥaḳḳındadır meşel-i پدر بی zāhirdür
- 10 ez-şāh nāme **ḳıṭ°a** هران کس که درد دلش بغض علیست ، از و
- 11 در جهان زار ترز ارکست ، بناشد خیر از بی پدر دشمنش ، که
- 12 (pūşide zeneḥ) پوشید زنج **bābü'l-bā°ü'l-mazmūmat** یزدان بسوزد باتش تنش
- 13 (est u şeyḥ dū şeyḥ neşin est) bu edālar şol zamānda است و شیخ دو شیخ نشین است
- müsta°meldür ki
- 14 zebān-ı türkıde ḥırsızdur diyecek yerde فلان کس دزد پوشیده
- 15 aşlı budur ki diyār-ı °acemde kesici dirler زنج است پوشیده زنج است
- 16 başgun itdükleri zamānda çenşelerin bağlarlar ki teşḥīş olunmasun

- 17 diyü ve دزدان dahı kezālik ol ecluden zürefā-yı °acem yalnız پوشیده زنج
 18 diyüb hırsız murād iderler şeyh rū şol kimesneye dirler ki nev devlete
 19 vāşıl olub kibr ü ğurūr ile şalinsa şeyh rū dirler nitekim
 20 şā°irüñ kâdî-yi peten hicvinde bu rubā°isinden fehm olunur *rubā°i*

17b

- 01 قا ضی پتن دزدیست پوشیده زنج ، وز مکر و خیال نشسته بر منبر
 02 شیخ این کرمی و سر دی که درومی بینی پک ینمه
 03 زنج ve dahı ğaflet olunmasun ki شیخ نشین edāsı şol zamānda kināye
 04 olunur ki bir kimesne kırim kâdîsî gibi şorudub otursa ve
 05 şişüb kabarsa است شیخ نشین است **(būr)** diyār-ı
 06 hindüstānda bir şehrüñ adıdur ve şehrüñ halkı cümlesi kâfirlerdür
 07 gāh olur ki کافر شد ید بی رحم dimek lâzım gelse bir yā-yı nisbiyye
 08 getürürler کافر بوری dirler ve dahı بور الوانده °aseli dimekdür bu
 09 kemīne çok luğat tetebbu° itdüm bu luğatdan ğaflet itdükleri için
 10 taħrīr olundı şā°irüñ bu beyitinden maħbüb vaşında kalpak °aseli
 11 olduĝın ĩrād eylemişdür fehm olunur *beyt* عقل و دین و دل بردان
 12 **(puş-t-i)** پشت تاج بور اندر سرش ، کافر بوری که میگوید تاج بور اوست
 13 **(germī mīkuned u filān kes bemā ser girānī mīkuned)** کرمی میکند و فلان کس بما سر کرانی میکند
 bu edālar beyne°l-a°cām
 14 şol zamānda müsta°meldür ki bir kimesne bir kimseye istinād idinüb
 15 mu°ayyen u zāhīr idinse ve anuñ sebebile fuķāraya zūlm u ta°addī eylese fuşahā-
 yı
 16 °acem فلان ظالم را بفلان کس پشت کر میکند
 17 ve gāh olur ki bir nādānuñ aķçesi çok olmaķ ile rast geldüĝi
 18 nāsa tekebbürlük şatsa zürefā-yı °acem فلان کس بما سر کرانی میکند
 19 dirler mevlānā vaħşī-yi yezdīnūñ ĥazret °alī keremullah veche vaşında
 20 olan kaşīde-i nūnniye bu kıt°asından ki ĥasīsān zāhir-
 21 ārā-yı rüzgār hicvinde dimişdür bu emşāl fehm olunur *kıťca* شها داد

18a

- 01 ازین ناکسان زمانه ، فغان زین خسیسان آخر زماى ، بصوف و مسقر
 02 لانتشان پشت کرمی ، بمردم زد ستار شان سرکرانی ***babü't-tā°ü'l-meftūħat***
 03 **(tönbek)** müdevver sīnī ma°nāsınadur bu luğata kimesne taķayyüd eylemedüĝi
 ecluden
 04 taħrīr olundı üstādum mevlānā muħlişīnūñ bu beytinden ki mu°cize-i resül
 05 °aleyhi ve sellem ki işāret-benān ile ķurş māhī-yi tönbek felekde şakķ
 06 idüĝine dimişdür ol ma°nā fehm olunur *beyt* بحر شهر که جرم مه
 07 تکلیف سمرقندی انکشت معجزش ، شق کرده همچودایره قرص درتینک **(teklīf semerķandī)**
 08 emşāldendür zebān-ı türķīde filān kimesne bize ķuzĝun teklīfin
 09 itdi diyecek yerde zürefā-yı °acem فلان کس ما را تکلیف سمرقندی

- 10 diyü d̄arb iderler تنگ چشمیست (teng-i çeşmist) şol zamānda müsta^cmeldür ki
 11 zebān-ı türkīde bir şāhib-i kerem kimesne bir faķīre iḥsān eylese bir ḥasīs
 12 mennā^cü'l-ḥayr olub ol ādemün iḥsānına ḥased eylese bu maķūle
 13 şahşa zūrefā-yı ^cacem چشمیست تنگ فلان کس diyü d̄arb iderler fī-
 14 zamānā ekābirün yanında elbette تنگ چشمک biri bulunur nitekim mevlānā
 15 ğazālī-yi meşhedīnün yādīgār pehlevān penbe-i ḥorāsānī hicvinde olan
 16 kaşīdesinün bu beytinden تنگ چشم edāsı zāhirdür *beyt* آکھی کور
 17 کردی از کمال تنگ چشمیها ، که در چشمت بود خال سیه کحل
 18 *nesr* ğaflet olunmasun ki meşel-i چشم ekşer zemm maḥallinde
 19 müsta^cmeldür ki ammā gāh olur ki židdi ile ta^cbīr olunub medḥ maḥallinde
 20 d̄arb iderler چشم خوبان diyecek yerde چشمان تنگ şeyḥ
 21 niżāmīnün bu beytinden ki ḥübān-ı şebistān-ı iskender vaşında

18b

- 01 dimişdür fehm olunur *beyt* تنگ چشمان می و مرغ ریخان و آواز چنک ، تن تنگ چشمان
 02 (ter şud u ter şodend) şol zamānda d̄arb olunur ki zebān-ı
 03 türkīde bir kimesne cüz^o nesneden bī-ḥuzūr olub bozulsa zūrefā-yı
 04 ^cacem فلان کس تر شد diyü d̄arb iderler nitekim şāh ṭāhir deknīnün bu beytinden
 05 fehm olunur *beyt* تر شود لاله چو بر داغ دل بر خویش ، ز زلب خنده زند
 06 *çeşmek* kaymağa dirler ve daḥı mevlānā evḥadū'd-dīn غنچه و نرکس چشمک
 07 işfahānīnün bu beytinden zāhirdür *beyt* چو اوحدی سخن از تر شدن
 08 (teb dāred) şol تب دارد آب دیده خواهد کفت ، کر یز نیست حدیس مراز تر کشتن
 09 zamānda kināye olunur ki zebān-ı türkīde bir kimesne nā-merbūṭ söyleyüb
 10 biri birile münāsebeti olmasa zūrefā-yı ^cacem zıkr-i sebeb irāde-i müsebbeb kaşd
 11 idüb
 12 didügi bir nev^c oķdur ki aña nāvek dirler تیر پرتاب و نیزه پرتاب *bābü't-tā^oü'l-meksüre* تیر پرتاب
 13 *beyt* کفتم ای شوخ مرا آتش هجران تو سوخت ، کفت ای عاشق مسکین
 14 didügi bir nev^c mızrā بیزه پرتاب
 15 oķdur ki rūmda aña ḥışt dirler ol mızrāğın aşağı demürine ḳarīb bir uzun
 16 ḳayışla bağlıdur ḥaşmından yaña atduğı zamānda uci elinde ḳalur anuṇçün
 17 aña *pertāb* تیر پرتاب dirler nitekim evḥadū'd-dīn işfahānīnün bu beytinden zāhirdür
 18 *beyt* کشیده چوکان دشمن مراد ربر مراز پیش میفکن چو نیزه پر تاب
 19 (tīrek zed) şol zamānda d̄arb olunur ki zebān-ı türkīde ḳanı yuḳaruya
 20 fişķırub oķ gibi atıldı diyecek yerde ḳanuṇ yuḳaruya şıçramasını
 21 ve atılmasını teşbīh ṭarīķile زخم خون تیرک زد dirler nitekim hātīfīnün

19a

- 01 bu beytinden ki şāhib-ḳırān timur vaşında dimişdür fehm olunur

- 02 ez-timur nāme-i der-ceng şāhzāde-i mansūr *beyt* زخون که تیرک دد از
- 03 emşāldendür (*tīrekī mīkuned*) تیرکی می‌کند فرا فکاه ، پهلوان یلانرا بر افروخت بر کلاه
- 04 şol zamānda kināye olunur ki yoğunluk ideyor diyecek yerde فلان
- 05 diyü đarb iderler nitekim şeyh nizāmīnūñ bu beytinden تیرکی می‌کند
- 06 fehm olunur der-ğadr güften şīrīn be-ħüsrev *beyt* و کر ز چشم ز تنکی
- 07 (*tü*) تو (*bābü't-tā'ü'l-mazmūmat*) تیر کی کرد ، بغدر آمد چو هندوی جوانرد
- 08 şol zamānda kināye (*ber ser zen u filān kes ber sereş zened*) بر سر زن و فلان کس بر سرش زند
olunur ki benüm
- 09 maşlahatum bitdükden şonra var başuñ çal diyecek yerde zürefā-yı °acem
- 10 diyü đarb iderler nitekim veysī efendi تو بر سر زن فلان کس بر سرش زند
- 11 meşel-i mezkūrī bir mertebe maħallinde beslemişdür ki şu°arā-yı °acem ol meşeli böyle yerinde
- 12 beslemişlerdür anuñçün taħrīr olundu *beyt* بی ستون غمی بن آهله ایتدم
- 13 (*tercimetü'l-mü°elife*) بر باد ، وارسون یتشه سنی باشنه چالسون فرهاد بی ستون
- 14 (*teng*) تنک رابه یکی آه چوکردم بر باد ، بر سرخویش زند یتشه خود رافرها
- 15 şol zamānda (*bezm est u filān bad mest u bī terefest*) بزم است و فلان بد مست و بی طرفست
kināye olunur ki
- 16 bir kimesne meclisde bādeyi cüz°ī içmekle mest olub getüricisi olmasa
- 17 ve gözüne gelüb gevherin zāhir eylese ol maķüle kimesneye zürefā-yı °acem بطریق
- 18 dirler nitekim kınāye فلان کس تنک بزم است و فلان بد مست و بی طرفست
- 19 nizām-ı esterābādīnūñ bu beytinden fehm olunur ez-kaşīde-i felekiyāt *beyt*
- 20 چون تنکان بزم من از می لعلی شفق ، کوهر خویش را عیان ساخت سپهر کوهری
- 21 *neşr* ve daħı zıkr olunan bī-taraf meşeli mevlānā zühürīnūñ bu beytinden zāhirdür

19b

- 01 *beyt* نکرد و خراب تو از باده مست ، باندازه ساغرمده صرف هست
- 02 şol zamānda (*cān kerū vü cāme kerū*) جان کرو و جامه کرو *bābü'l-cīmü'l-meftūħat*
müsta°meldür ki
- 03 bir kimesne dūstuna muħabbeten meclis-i üns idüb miħmān olmasın dilese ki cānum
- 04 ve mālum fedā olsun diyecek yerde zürefā-yı °acem bu mışra°ı °aynıla đarb
- 05 iderler mollā tūsīnūñ جان کرو و جامه کرو
- 06 bu beytinden fehm olunur *beyt* جان وتن ر هن فی ناب کن ازمن بشنو مثل
- 07 (*cel*) جل اینست دلا جان کر ووجامه کرو bu luğatı ni°metullah ħazretleri yazmış ki
- 08 der deryānuñ orta yerine ve āverdūñ içine dirler diyü ma°nā virmiş ammā جل
- 09 bir kuşa daħı dirler ki diyār-ı °acemde anı kafen içinde tūtī var beslerler ğālibā
- 10 tōyğar kuşuna müşābehete vardur murğ ma°nāsına geldügi taķayyüd
olunmaduğı
- 11 ecluden taħrīr olundu nitekim hilālīnūñ bu beytinden kıt°asından ki
- 12 şaħrā vü bāğ vaşında dimişdür fehm olunur ez-kaşīde-i lāmiyye *beyt*

- 13 ای خوش آن دایرهٔ دامن صحرا درو ، پر زنان هم چو جلاجل یفغان آمده جل
 14 باغ شد مکتب و هر غنچه خندان طفلی ، که بر آورده ورقهای کلستان زبغل
 15 ve daḥı üstādum mevlānā muḥliṣī-yi bedehṣānīnūḡ bu beytinden ki kūh u ṣaḥrāyī
 bedehṣān
 16 vaṣfında dimiṣdūr luḡat-ı mezkūr fehm olunur *beyt* بیک سو قهقهی کبک
 17 **(çū)** چو دری از قلّهای کوه ، زیگ سوجل نوادر دشت باصوت خرین دارد
 18 **(nemāndest)** emṣāldendūr ṣol zamānda kināye olunur ki zevḡ u ṣafāḡndan
 19 nesne ḡalmamıṣ aṣaḡı ḡomıṣ ve ḡālūḡnde nesne yok diyecek yerde zūrefā-yı
 20 °acem چو ماندست diyū beynlerinde isti°māl iderler ṣeyḡ niṣāmīnūḡ bu beytinden
 21 fehm olunur der-bāsiḡ dāden ṣīrīn ḡüsrev rā *beyt* شعر زان شعار

20a

- 01 **(çeṣmā verī)** emṣāldendūr ki چشمما روی نو نما ندست ، وکر تازی می ندانی انی چونما ندست
 02 zenān-ı °acem °arūsdan çeṣm-i bed maṣarratın def° itmek için peydā itdükleri
 peyker-i
 03 maḡṣūṣadur ki bir sebūya gülgūna vü āb-ı zerle ruḡsār-ı °arūsa naṣīr
 04 bir ṣūret dil peṣīr resm ü taṣvīr idüb elbise-i fāḡire giydürüb envā°-ı
 05 cevāḡir ile müzeyyen ḡılıb °arūsı ḡörmek isteyenlere işte arūs diyū evvel anı
 06 ḡösterürler tā ki چشم بد مضرتی maṣarratı ol peykere işābet idüb °arūsa tecāvüz
 07 itmeye ba°dehu ol sebūyı bālā-yı bāmdan pertāb itdürüb چشم بد böyle ṣikest
 08 olsun dirler ḡudreti olan içine aḡçe ve faḡīr olan çerez maḡūlesin
 09 vaṣ° iderler zīr-i bāmda olan kimesneler içinde olanı ṣikest olduḡdan
 10 ṣonḡra yaḡmā iderler nitekim mevlānā ḡencī-yi rümīnūḡ bu beytinden ki nādān
 müdbir
 11 zemminde dimiṣdūr fehm olunur *beyt* سغال حیفة نادان مدبر شکل چشمما روی
 12 bu luḡatınunḡ ma°nāsın چشمما روی bu الور داماد چراخ آکنده اخر خاکه یکسان اول
 13 ni°metullah böyle ḡayd itmiṣdūr ki چشمما روی düzgünlü ṣūret ya°nī çirkīn
 14 ṣūretdür ki düzmekle güzel ḡörinür anuḡla ādem aldarlar ammā faḡīr iderin
 15 bu چشمما روی ḡurüb-ı emṣāldendūr ni°metullah mezkūr ḡurüb-ı emṣālden olduḡın
 16 fehm itmiṣdūr zīrā bir peyker-i maḡṣūṣanunḡ ismidür ki °arūsdan چشم بد مضرتن
 17 def° ü cüdā itmek için ruḡsār-ı °arūsa müṣābih bir ṣūret naḡṣ idüb
 18 ve elbise-i fāḡire ile tezyīn idüb °arūsı seyr itmek dileyenler evvelā taṣvīri
 19 ḡösterürler ki چشم بد مضرتی anḡa işābet idüb °arūsa tecāvüz itmez ve ol peykeri
 20 bir yüksek yerden atub pāre pāre iderler ve boyunça ṣikest olursa چشم بد daḡı
 21 eyle ṣikest olsun dirler bu ḡā°ide el-ān diyār-ı °acemde icrā olunur ve bu luḡatdan

20b

- 01 murād budur naḡl-i min baḡrū'l-muḡiṡū'l-fārsī ve daḡı ḡāḡ olur ki zıkr olunan bir
 peyker-i maḡṣūṣaya چشمما رو
 02 didükleri gibi چشمما daḡı dirler ṣeyḡ sa°dī-yi ṣīrāzīnūḡ bu beytinden
 03 fehm olunur ez-büstān der-ḡikāye-i merd-i ḡasīs *beyt* چو چشمما

- 04 mevlānā servī انکه خوردند از توسیر ، که از بام پنجه کرافتی بر یز
- 05 meşelinden ğaflet itdügi için beyt-i mezkûruñ mışra^c-ı evvelîsinde چشمار
- 06 olan edā-yı çeşmārı ta^cbîr idüb ^ciyāl-ı tüvān ki خوردند از توسیر diyü
- 07 ma^cnā virmişdür چشم چشمها دیده (çeşmem çeşmhā dīde) bu rüz-merre beyne'l-a^ccām
- 08 şol zamānda kināye olunur ki çok görüb geçürmişem diyecek
- 09 yerde چشمها دیده چشم diyü kināye iderler nitekim şā^cirün bu beytinden
- 10 fehml olunur **beyt** دلم چندین فسون از چشم ترکان بلا دیده ، فریم
- 11 چرکه (çirke) zebān-ı nevāyide sürgün چون دهد نرکس که چشم چشمها دیده
- 12 avına dirler egerçi luğat-ı nevādir-i şu^carā-yı ^cacem ebyātlarında getürürler anuñçün
- 13 taħrîr olundu ki zîrā bilinmesi evlādur nitekim hātifinün bu beytinden
- 14 fehml olunur timur روز دشت قیچاق sâkinlerinden olan tohtamış
- 15 hân üzerine sefer itdükde zaħîre bulunmayıcağ sipāh-ı bî-kerāne sürgün
- 16 avın emr itdükde dimişdür ez-fetħ nāme **beyt** چو صفها چرکه بهم داد دست
- 17 mevlānā-yı müşār-ı ileyhün bu beytinden شد آن پیکر ان دست دیو اریست
- 18 daħı fehml olunur **beyt** مقدم نشینان درگاه شاه ، همه چرکه آرای
- 19 چار تکبیر زدم (çār tekbîr zedem) bir nesneden fāriğ olub el çekmekden ^cibāretdür
- 20 murād meyyit namāzında olan çār tekbîrdür mağşūd müferrağ-ı ^canhu چار تکبیر دن
- 21 ħük-m-i emvātda komağdur nitekim ħ^vāce ħāfızuñ bu beytinden fehml olunur **beyt**

21a

- 01 من همان دم که وضو ساختم از چشمه عشق ، چار تکبیر زدم پکسره
- 02 چار قل (çār-ku) emşāldendür mağşūd-ı mu^cavvez-i tîn ile قل
- 03 diseler چار قل ^cacem u ihlās-ı şerîfdür fuşahā-yı ایاکافرون
- 04 idi murād zıkr olunan sūrelerdür ve penç āyet diseler ^cöşr-ı şerîf murād
- 05 yāsin-i şerîf ü innā feteħnā vü tebāreke vü sūre-i ^camm u ezā vağı^ca murād olunur
- 06 nitekim ħazret-i cāmînün bu beytinden fehml olunur **beyt** از صراحی
- 07 egerçi çehār çār دویاره قلقا می پیش جامی یه از چهار قل است
- 08 ma^cnāsına gelür ammā gāh olur ki üzerinde pul pul munağkaş olan esbe
- 09 daħı çehār dirler ve ol esb-i çehāruñ alnı şağar olsa ma-pişānî dirler
- 10 nitekim mevlānā mecnün çeb nevîsiñ bu beytinden fehml olunur esb-i çehrî-yi
- 11 ma-pişānî vaşfinda dimişdür **beyt** توسن سرکش تدئ فلک از
- 12 ve gāh olur ki و کوکب و ماه ، آمد است چهری بھر نومه چیشانی
- 13 esb-i çehār diyecek yerde esb-i çehrî dirler ve ma-pişānî muṭlakā
- 14 şağar ma^cnāsınadur ħattā sulṭānū'l-müteħaqqıķin ħ^vāce bahā^ce'd-dîn nağş
- 15 bendiye kitāb-ı rüşħāt yazan monlā şaķı ħ^vāce müşārū'n-ı ileyhün kerāmetin
- 16 yazduğda getürmiş ki ol sulṭān yedi yaşından iken vālidesine dimiş ki
- 17 این فرا خشاخ ماکو ساله مه پیشانی خواهد زایید بو بزم
- 18 iy ana alnı şağar bir buzağı toğursa gerekdür fi'l-vāķi^c ol inek
- 19 toğurduğda buyurduğları gibi zāhir olur imdi ma-pişānî esbe mağşūs ammā
- 20 degüldür kaşşābān neccāran mābeyninde ma^chūd bir zebān var ki inege ferāħşāħ

21 ve koyuna körpe ve keçiye hāmešāh u ādeme bīh dirler meşelā فلان کس

21b

- 01 ناشی و خاینه کاواک و دریه ve ādeme ماشکی ve itmege dirler ve بیج شد
- 02 کفره dirler ve ikiye کفرتی و عروشه سفیده کی و تنکه
- 03 dirler zūrefā-yı آب آمد dirler yetişdi şaķın diyecek yerde ve düşmen بحمکی
- 04 māvērā'ū'n-nehr biri birile ma^chūdāne söyleşmek lāzım gelse zıkr olunan
- 05 edālari ta^cbīr iderler چار خایه است (çār hāye est) bu meşel şol zamānda müsta^cmeldür
ki bir
- 06 kimse edebsiz olub meclisde boyuca söz söyleyüb kimseyi söyletmese
- 07 ve nefsanī olub çok çok evlense ve hamākatı ğālib olsa zūrefā-yı ^cacem
- 08 diyü đarb iderler gāh olur ki a^ccām hindīleri چار خایه است
- 09 düşünām itdüklerinde چان غلام diyü söylerler mevlānā شش قیرغه
- 10 ümīdīnüh dest-i zenāndan şikāyet itdügi kaşīdesinden bu maṭla^cında
- 11 fehm olunur *beyt* پیر ایه سرکه فد امیددی دق باشده ، از چار زخایر کی دوسه
- 12 zenān elinden dermānde olub her gün hānesinde ceng ü ğavġā eksük
olmayub bir gün zenān üşüb monlā ümīdīyi yıkarlar ve yıkaduklarında birden
- 13 bedbaht monlānüh hāyesine yapışub şöyle şıkar ki ma^cnā-yı ma^chūdı ezer
- 14 monlā bī-çāre h[~]āce-serā olduġdan şonra zenāna ṭalāk virüb ġuşe-i
- 15 medreseyi ihtiyār ider ba^cdehu hicv-i zenānda yetmiş seksen beyt nazm itmişdür
- 16 ol kaşīdenüh maṭla^cı budur ki bālāda istişhā olundu ki mevlānā-yı müşārū'l-
17 ileyhüh h[~]āce-serā olduġı kaşīde-i mezkūrenüh bu beytinden fehm olunur
- 18 *beyt* پک جفت خایه بود متاع سرای او آن هم دد ست داده و خواجه
- 20 h[~]āce-serā hādīm dimekdür insāna hādīm didükleri gibi hayvāna
21 سرا شده

22a

- 01 ġayr-ı nāṭıķa āhte dirler meşelā anā diyār-ı rūmda اکیج dirler gāh olur ki
- 02 āhte lafzın hayvāna taḥşīş itmeyüb bāde-i köhne vü sirke-i köhne diyecek
- 03 yerde şerāb-ı āhte vü sirke-i āhte diyü ta^cbīr iderler nitekim şā'irüh
- 04 bu beytinden fehm olur *beyt* می آخته تاخت بر فرق سر ، بنا شد چرا دیده
- 05 چشم آسمان کورست (çeşm-ı āsımān kürest) emşāldendür şol zamānda kināye olunur
ki
- 06 bir denī nā-cinsi felek eyler ve çeke vardukça gerdün-ı ġaddār ol nākesi besleyüb
- 07 manşıb-ı a^clāya getüre ve erbāb-ı ma^crifeti hāk-i mezelletde pāy-māl eyleseyidi şu
- 08 maķūle yerde zūrefā-yı ^cacem چشم آسمان کورست diyü đarb iderler gāh
- 09 olur ki چشم دولت کورست چشم آسمان کورست diyecek yerde
- 10 daġı dirler mevlānā-yı kişverīnüh bu beytinden fehm olunur *beyt* ترا
- 11 می بیند و با مهره ماه خوریش می نازد کنون روشن شداین معنی کر چشم
- 12 چناری و کدویی (çınarı vü kedūyı) emşāldendür ki iki şey^oüh bīnende
- 13 münāsebeti olmaduġı beyān-ı maḥallinde đarb iderler naql olunur ki bir çenāruh
- 14 dibinde kedūyı dikmişler ol kedū neşv ü nemāda sūr^cat-i cibilliyesi ile

- 15 add ü bālā eküb zamān-ı yesīrde enāra berāber olduda zebān-ı a^cn-dirāz idüb
- 16 dimiş ki bu nice rüzgārdan berü vāřıl olduğu adde ben zamān-ı alīlde
- 17 nā^oil oldum enār cevāb virüb dimiř ki bira gūn iinde add ü bālāda
- 18 baa müřābih ü müsāvī olma ol adar kār düřvār degūldür hüner rüzgāra
- 19 ayanub řābit adem ü ber-arār olmadur fi'l-vāi^c didügi gibi bira günden
- 20 řonra kedü nā-būd u nā-peydā olub enār nie rüzgār yerinde řābit ü ber-arār
- 21 olur nitekim kemāl ucendīnū bu ı^casından fehm olunur *ı^ca*

22b

- 01 درياب كمال ايز سخن نازك و بارك , آرزده مكن خاطرت از كس سر مويی،
- 02 كرياتو برابرزند آن صوفی اقرع , بدست مراد رحق او بيت تكويی،
- 03 بد خواه توخودر ايه بزرگی چوتوداند، ليكن مثل است ايز كه چناری،
- 04 *bābū'l-cīmū'l-meksūre* چیره (*ire*) bahādır vālī uz ma^cnāsına gelür
- 05 meřelā filān kimesne fedāyīdür diyecek yerde فلان كس چیره دست است
- 06 dirler gāh olur ki iddīn murād idüb فلان كس چیره دست
- 07 hindūstān diyārında bir ıřm destāra daı dirler ki anı multānīler řararlar چیره است diyü arb iderler ammā bu kemīne tek ü pū eyleyüb buldum ki
- 08 attā buārā diyārına geldüklerinde anlara ملتانى چیره بند تكوچه پوش
- 09 mevlānā müřfikī-yi buārīnū bu ı^casından ki hindistānīler hicvinde dimiřdür
- 10 ma^cnāsına geldügi fehm olunur *ı^ca* عرضة هندشكر چیره دستار
- 11 ستان است ، طوطيان نش شكر فروش همه ، مكسانش چوهندويان سپاه
- 12 tekūe hindūlaru bir ıřm giydikleri sādesine چیره بندوتكوچه پوش همه
- 13 dirler ki ol sāde şınek anadı üstünde olan ma^cnāya müřābih olmağla
- 14 řā^cir aşd itmişdür ve zıkr olunan multānī hindīlerü bir ışmına dirler ki
- 15 zīrā multān ism-i řehirdür yā-yı nisbiyyeye muzāf ılıb multānī didiler *bābū'l-*
- 16 *īmū'l-mazmūmat* چونك (*ünük*) luğat-ı ġayr-ı meřhūredendür üç yařar deveye beře
- 17 varınca چونك dirler zebān-ı nevāda aa ayla dirler چونك شتر ma^cnāsına
- 18 geldügi hātifinū bu beytinden fehm olunur ez-timur nāme *beyt* طلبكار
- 19 چونك چونك ma^cnāsına gelen چونك كسته مهار بر آمد برآن آسمان رس منار
- 20 ayla müřfikīnū bu beytinden ki mīr dīvāne hicvinde dimiřdür fehm olunur

23a

- 01 ez-ařīde-i lāmiyye *beyt* ماده طيلاق قشنيكيست كه كسبسته مهار
- 02 bu beytinde müřfikīnū o رسيماں كيرو خطب ابرو دستارسپل
- 03 nezāketi vardır zīrā mīr dīvānenū salyarları aar imiř anı řismāna
- 04 vū ebrūsını aba ve destārını سپله teřbīh itmiřdür سپلدن
- 05 murādı mīr dīvāne destārın yaşşı şararmış سپل uşturu řīnesine
- 06 ve izine dirler ayla didügi ārūn deve dimekdür
- 07 *üb ber dıraht hoş āyend est* چوب بر درخت خوش آينده است
- 08 olunur ki her nesne yerinde yaıřur ve her nesne cinsile vū arānıla

- 09 hoşdur diyecek yerde چوب بر درخت خوش آینده است
- 10 dirler nitekim mevlānā cāmīnūñ bu beytinden fehm olunur *beyt*
- 11 دل نخدم بر جفا چون دیدم آن قد بلند ، بردن خت آن به که
- 12 (çüb tū der ābest u ez berāy filān çüb) چوب تو در آبت و از برای فلان چوب بوند مرد عاقل چوب
- 13 (der ābest) bu edālar beyne'l-a^ccām şol zamānda kināye olunur ki bir kimesneye
- 14 kötek çalmağ lāzım olsa ve ol ādeme dinülse ki saña kötek çalınsa
- 15 gerekdür diyecek yerde چوب تو در آبت dirler aşlı budur ki diyār-ı
- 16 °acemde bir kimesneye kötek çalmağ isteseler degneklerini müdām şu içinde
- 17 durur ol ecluden چوب در آبت diyü kināye iderler nitekim kātībīnūñ
- 18 bu beytinden ki kıdd-ı maħbūb vaşında dimişdür fehm olunur *beyt*
- 19 بدور قد تو سروی کشید بر لب چو ، ذعکس خویشتن اورا هزار
- 20 (cüyende yābende est) bu meşel zebān-ı türkiide arayıcı چوینده یابنده است چوب در آبت
- 21 bulucı ve arayan bulur diyecek yerde a^ccām چوینده یابنده است

23b

- 01 dirler nitekim şā'irūñ bu beytinden fehm olunur *beyt* چنین زد
- 02 bābü'l-ħā'ü'l- مثل شاه کونید کان ، که چویند کانید یابند کان
- 03 (ħāzır kındīl bāş) şol zamānda kināye olunur ki *meftūħat* حاضر قندیل باش
- 04 tedārik üzre ol ve kelleyi şaķın diyecek maħalide حاضر
- 05 tedārik üzre ol ve kelleyi şaķın diyecek maħalide حاضر
- 06 itdüm buyurdılar ki şeyħ seyyid nesīmī ħalebe gitmek için destür
- 07 diledüğünde pīrī olan şeyħ fazlullah velī bu beyt ile nesīmīye
- 08 cevāb virmişlerdür ve bu beytün mışra^c-ı şānīsı beyne'l-a^ccām rüz
- 09 merre olmuşdur *beyt* چون بسفر می روی از حلب اندیشه کن
- 10 (ħaşer) dernek ve cem^ciyyet ve چون مجلب می رسی حاضر قندیل باش
- 11 ve alay ma^cnāsına gelür nitekim hātīfīnūñ bu beytinden ki sipāh
- 12 bī şümār timur ħān vaşında dinmişdür fehm olunur ez-fetħ nāme *beyt*
- 13 ve daħı دکر باده خیال ستاره حشر شد از ظلّ عالیش فرخنده فر
- 14 ma^cnāsına geldügi ħüsrev dihlevīnūñ bu beytinden zāhirdür
- 15 ez-maħzenü'l-esrār der-vaş-ı şāh nizām *beyt* کاه بیانش ز ملائک حشر
- 16 (ħāzır dem bāş) şol zamānda müsta^cmeldür ki حاضر دم باش بر سخنش چون مکسان بر شکر
- 17 tedārik üzre olub müteyaķķız ol diyecek yerde zürefā-yı °acem حاضر دم
- 18 diyü kināye iderler nitekim pehlevān kātībīnūñ bu beytinden fehm olunur *beyt*
- 19 ای دل همه دم همدم ارباب ندم باش ، خون میروود از دیده من حاضر دم باش
- 20 (ħāl) ħal ħā lisān-ı °acemde yokdur isti^cāre řarīķile isti^cmāl iderler *neşr*
- 21 ma^cnāsınadır şarfıyyet ifādesiçün ziyāde olunmuşdur gāhī elifi حال فی حال

24a

- 01 ziyāde idüb ḥāliyā dirler ḥazret-i h'āce ḥāfızuñ bu beytinden fehm
 02 olunur *beyt* عاقبت منزل ماودائى حاموشانست حالياغلغه
 03 (ḥelvā miḥūrad u ḥelvā meḥūr) bir kimesne lisānina حلوا ميخورد و حلوا محور دركئيد افلال انداز
 04 geleni söylese zebān-ı türkide bal yime diyecek yerde zūrefā-yı °acem
 05 geleni söylese zebān-ı türkide bal yime diyecek yerde zūrefā-yı °acem
 06 olunur ez-meşnevī *beyt* کر سخن خواهی که کوئی چون شکر ، صبر کن از
 07 (ḥelvāy bī dūd ḥūrdam u filān kes ez dīg cū) حلواى بی دود خوردم و فلان کس از دیک چو حرصو این حلوا محور
 08 (beyn ḥelvā ḥūrd) elemsiz şafāya vāşıl oldum diyecek yerde حلواى بین حلوا خورد
 09 olunur ki bir kimesne bir şey°den fā°ide umarken ol şey° elinden çıkub
 10 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 11 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 12 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 13 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 14 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 15 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 16 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 17 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 18 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 19 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 20 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم
 21 yerde *beyt* حلواى بی دود خوردم

24b

- 01 ben andan fā°ide umarken ipim bile götürdi ol zamāndan berü bu meşeli
 02 ḍarb iderler ve gāh olur ki izālesi maḳşūd olunan şey° ile maḥlūb
 03 bile gitdükde daḥı *beyt* برد و رسن رفت و رسن برد
 04 ḥucendinüñ bu beytinden fehm olunur *beyt* بستاند رقیبم سرزلفت رکتفت
 05 (ḥāl ber dehanēş bād) خال بر دهنش باد و رفت ، نوشد مثل کهنه که خرفت و رسز برد
 06 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol
 07 söz anuñ ağızına düşmese du°ā°-ı °aleyh murād olunub خال بر دهنش
 08 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol
 09 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol
 10 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol
 11 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol
 12 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol
 13 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol
 14 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol
 15 şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne bir muḥālif söz söylese ol

- 16 berdūş olsam gerek keyāniyānuḡ taḡtına bir şāh buluḡ didükde ol mecma^cda zerrīne
 17 keřşlerden biri ḡaddīn elf idüb zemīn būs itdi ve didi ki iy ḡüsrev
 18 lehrāseb nām bir pādişāhzāde vardur ebā^can cedd pādişāhzādedür murād
 19 řerīfiḡüz olursa anı taḡtuḡuza geġürelüm didükde pādişāh bu sözden nā-
 20 maḡzūz oldı ve lehrāsebi iḡzāra emr eyledi şām oġlı zāl ayaġ üzre
 21 ḡalḡub didi ki yā keyḡüsrev ü lehrāseb didükleri egerġi pādişāh aşlıdur

25a

- 01 ammā faḡīrdür ve salḡanat-ı keyāniyāndan iḡḡilā^cı yokdur bu sözden
 02 pādişāh ḡazḡ itmeyüb derhem oldı zīrā ki ḡüsrev ḡuvvet-i velāyetile
 03 bildi ki bu sözden zāl u evlādı ġoġ belā ġekse gerekdür zāle ḡiḡāb
 04 idüb didi ki iy zāl niġün böyle söz söyledüḡ ve ādāb-ı keyāniyānı
 05 gözetmedüḡ zāl sözünden peřīmān olub tebbet ü ric^cat didi
 06 ve deḡānına ḡopraḡ alub doldurdu ol zamāndan berü diyār-ı^cacemde
 07 ol ḡā^cide ḡalub ilā ile'l-ān icrā iderler nitekim mevlānā cāmīnūḡ rubā^cīsinden
 08 meşel-i sālifü'z-zıkr fehm olunur *rubā^ci* ای کز غمت افتاده چاکت بکفن
 09 آلوده مکن مضمیر پاکت بسخن ، چون لاله توان بود بکوش پس ازین
 10 **(ḡāne behindū ki sūpürde est)** řol خانه بھندو کہ سپرده است کربل بسخن کشایی خاکت بدھن
 11 zamānda ḡarb olunur ki ḡizmetkār düzde evi kim işmarlamışdur
 12 zīrā eli uzun ḡizmetkār tenḡa evde ḡalıcāḡ ne olacaġı ma^clūmdur
 13 diyecek yerde fuřaḡā-yı^cacem diyü kināye است خانه بھندو کہ سپرده است
 14 iderler nitekim řikāyet-i rüzġārda maḡzenü'l-esrārında niżāmīnūḡ bu beytinden
 15 fehm olunur maḡāle-i sīr dehem *beyt* ، غازت ازین ترک نبردست کس
 16 zamānda **(ḡār kenem ü filān ḡār kenest)** şol خار کنم و فلان خار کنست خانه بھندونه سپردست کس
 17 müsta^cmeldür ki bir^cāřıġ-ı cefākeř ve meftūn-ı müřevveřim diyecek yerde
 18 zūrefā-yı^cacem men diyü kināye iderler nitekim evḡadü'd-dīn iřfahānıḡ
 19 bu rubā^cīsinden fehm olunur *rubā^ci* ، دل نبدہ بوی عنبر آویز کلست
 20 جان چاکر عارض دلآویز کلست ، بلبل کہ خرار خارکن بندہ اوست
 21 **(ḡaḡ ber gerdem keş)** şol خطّ بر گردم کش او نیز غلام خار سر تیر کلست

25b

- 01 olunur ki evvel gerdenime ḡāk-pāyiḡden bir ḡaḡḡ ġek andan şonra boynımı
 02 ur diyecek yerde **(ḡaḡ ber gerdem keş)** dirler aşlı budur ki bir mücrimi
 03 meydān-ı siyāsete götürdükleri zamānda cellād ol mücrimūḡ boynuna ḡāk-i
 04 řerḡaddan bir ḡaḡḡ ġeker ve gözin baġlar ve naḡ^c u rīġ döşer ve mücrimi doġḡim
 05 elinden alub naḡ^c-ı mezkūr üzerine geġürüb ḡıbleden yaḡa pāy-ı rāřtın
 06 cem^c itdürüb pāy-ı ġenīn uzadur ve mücrimūḡ pāy-ı rāřtın anuḡġün cem^c
 07 itdürür ki boynını urduġda mücrim bī-ġāre sitān düşe bu edālar
 08 sem^ce mevḡūf olduġıġün taḡrīr olundu nitekim řā^cirūḡ bu beytinden
 09 *edāsı* fehm olunur *beyt* سرم انکہ کہ اندازی بشمشیر
 10 جفای خود ، بکش برگردم اول خطی از خاکپای خود
 11 ġeřmin baġladıkłarı āřafīnūḡ bu beytinden zāḡirdür *beyt* قاتل من چش

- 12 *nesr* ve daḥı mebindu dm bsmll mra , tamān ārzū rūy āwrd dl mrad
- 13 naṭṭ^c ve rīg döşedükleri niżāmīnūḡ bu beytinden zāhirdür *beyt*
- 14 خورا (ḡar rā) نطع بیفکنندو بروریک رخیت ، دیو زدو انکیش می کریمت
- 15 be °arūsı ḡānda and meger āb u ḡizim lāzım بعروسی خوانده اند مکر آب و هیزم لازم آمده است
āmada est şol zamānda
- 16 müsta°meldür ki eşegi düğüne oḡumışlar meger odunla şu lāzım olmışdur
- 17 dimekdür nitekim dārā-yı benerd iskenderden maḡlūb olub firār iderken
- 18 ḡuddām-ı ḡaḡḡ nān ü nemeki ferāmūş idüb yemīn ü yesārdan dārāya zaḡmehā-yı
- 19 kāri yetişdüricek ḡāne-i zeninden rū-yı zemīne bī-ḡūde olub düşdükde
- 20 iskender dārā-yı bu ḡālde görüb bī-iḡtiyār kūhe-i zeninden kendüzin
- 21 rū-yı zemīne atub ser-i dārāyı zānūsına almış dārā gözin açub iskenderi

26a

- 01 göricek gerdiş-i miḡnet-i rūzgārdan ba°z naşīḡat u vaşiyet eylemiş
- 02 şeyḡ niżāmī zıkr olunan meşeli zebān-ı dārādan iskender nāmesinde īrād
- 03 itmişdür meşel-i sālifü°z-zıkr fehmi olunur *beyt* بخواند کسی در عروسی خواند
- 04 (ḡāḡır kuşāst) خاطر کشاست مکر آن زمان آب و هیزم نماند
- 05 beyn-i fuşāḡā-yı °acem şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne izlām-ı ḡalkullah
- 06 olub cüz°ī ḡuşūş iḡün gördüḡi ādemūḡ ḡāḡırın yıḡub dil-şikenlik
- 07 ile meşḡūr olsa zūrefā-yı °acem عجب خاطر کشاست
- 08 iderler nitekim zūḡūrīnūḡ bu kıḡ^casından ki iḡvān-ı dil-şiken rūzgār
- 09 ḡaḡḡında dimişdür meşel ḡatı zāhirdür der ez-sāḡī nāme *kiḡ^ca* همه کرک
- 10 طبعان صر خام کین ، همه زید ستان بلا نشین ، بخاطر کشانی سراسر
- 11 *nesr*ya°nī ḡāḡır yıḡmada °aḡreb kıyruḡı چودنبال عقرب کره برکره
- 12 gibi düḡün düḡün üzredür emr°ü°l-ḡays aḡa ḡaşīde-i lāmiyyesinde
- 13 °aḡaḡalı dimişdür (ḡāne bedūş est) خانه بدوش است beyne°l-zūrefā°ü°l-müte°aḡḡirīn şol
zamānda
- 14 kināye olunur ki filān kimesne dervīş-i dil-rīş ü seyyāḡ-ı °ālemdür diyecek
- 15 yerde yere dilerler ve ḡāḡ olur ki bir kimesne °ömrin خانه بدوش است
- 16 şafāyıla ḡeḡürüb ḡamm-ı ferdāda olmasa fuşāḡā-yı °acem aḡa خوش نشین است
- 17 dilerler nitekim bu edālar vaḡşī°yi yerzīnūḡ bu beytinden zāhirdür *beyt* ماران
- 18 کرده خانه بدوشیم و خوش نشین ، نه دان کرده خانه نکه دار عالمین
- 19 (ḡāne perver ü rīze perver ü berre perver) خانه پرور و ریزه پرور و بره پرور
zamānda kināye olunur ki
- 20 zebān-ı türki°de bir kimesne ḡelebilük ile büyüyüb ıssı ve şovuk ḡekmese zūrefā-yı
- 21 °acem ki بره پرور ile ریزه پرور خانه پرور است

26b

- 01 farkı budur ki ehl-i şānāyi° beyninde filān kimesne üstādzādedür
- 02 ve o üstād oḡlı olduḡıḡün şān°atınūḡ eridür ve şabāvetden berü şān°at
- 03 iḡinde büyümişdür diyecek yerde خانه پرور است
- 04 iderler zıkr olunan edāsını mevlānā serverī dimiş ki خانه پرور

- 05 diyār-ı °acemde ev barķ besleyüb ehl ü °iyāl şāhibi olana dirler ammā
 06 bu kemīnedür ki maḥbūba bu maķūle isnād-ı medḥ degül belki zemmdür خانه
 07 edāsı پرور سایه rüz-ı merresi gibidür zıkr olunan خانه پرور
 08 meşeli ḥāce ḥāfızuḡ bu beytinden zāhirdür **beyt** کفتمش مکرز زمانی
 09 **neşr** کفت معذوم بدار ، خانه پروردی چه تاب آردغم چندین غریب
 10 ve edāsı mevlānā vaḥşīnūḡ bu beytinden ki vaşf-ı ruḡ ü zülf-i
 11 maḥbūbdadur fehm olunur **beyt** بيش روی توافتا ئی زلف ، زیر زلف
 12 **neşr** ḡaflet olunmasun ki bu beyitde āftābī luḡatı sāye-bān توسایه پرورکل
 13 ma°nāsınadur nitekim bābü'l-elifü'l-meftūḡat da zıkr olunmuş idi **bāb**
 14 **ü'l-ḡā°ü'l-meksüre** خشم جهودانه (ḡeşm-i cehūdāne) zürefā-yı °acem şol zamānda
 isti°māl
 15 iderler ki bir cāhil nā-tırāş kimseye bir ehl-i fażl kimesne yap yap söyledikde
 16 ammā nā-tırāşuḡ ḡışmı kendūḡçe ziyāde olsa aḡa خشم جهودانه dirler
 17 nitekim ḡazret-i mevlānānuḡ pādīşāḡ cehūdu vezīr bolis ḡaḡķında ol
 18 meşeli īrād itmişdür **beyt** از بغل او ینر طوماری نمود تا بر آمد هر
 19 **(ḡırķa sūḡt u filān kes pīrāhan sūḡt)** خرقة سوخت و فلان کس پیراهن سوخت درو اخشم جهود
 20 bu edālar şol zamānda ḡarb olunur ki diyār-ı °acemde ḡā°ide-i müsellemedür ki
 21 °āşıķ ile ma°şūķ beyninde bürüdet vāķi° olub ḡubār-ı ḡāḡır olsalar

27a

- 01 barışdıķdan şoḡra meclis-i üns dirler ol meclisde pīrāhenlerin
 02 ḡıķarub āteşe yaķarlar ve dirler ki bürüdet ile ḡubār-ı ḡāḡırı āteşe
 03 yaķduķ mābeynlerinde artıķ bürüdet olmaz nitekim ḡāce ḡāfızuḡ
 04 bu beytinden fehm olunur **beyt** ماجرا کم کن و بازا که مرادم چشم
 05 **(ḡoş)** خوش **bābü'l ḡā°ü'l mażmūmat** خرقا از سر یدر آورد و بشکرانه بسوخت
 06 **(kerdem)** şol zamānda kināye olunur ki benüm gözüm anı ḡutdı begendüm
 diyecek
 07 yerde zürefā-yı °acem را خوش کردم من آن را خوش کردم
 08 bu beytinden fehm olunur **beyt** دامت دود و دل عود کرفت خوش و کرد
 09 **(ḡoş nuvīs est u filān ḡoş)** خوش نویس است و فلان خوش تابدانی که دم سوختکانرا اثر است
 10 **(ḡalemest)** şol zamānda kināye olunur ki küttābdan bir kimesne düzdlük
 11 ve ḡīlekārlik ile meşḡūr olsa خوش نویس است و خوش
 12 **(ḡalemest)** dahı dirler zıkr olunan edālar zıddıla ta°bīr olunur nitekim şeyḡ
 13 sa°dī naşīḡat pādīşāḡı murād idinüb büstānda bu edāları īrād
 14 itmişdür ki ḡīlekār iki kātibi bir ḡızmete ta°yīn itme meşel-i mezkūrlar
 15 ḡatı zāhirdür **nażm** دوهم جنس دیرین ء خوش قلم ، بناید فرستادیک
 16 **(ḡoş)** جاهم ، چه دانی که هم دست کر دند یار ، یکی دزد باشد یکی پرده دار
 17 **(ḡuyī ki bā şīr der şaved bā cān ber āyed)** خوبی که با شیر در شود با جان بر آید
 zamānda ḡarb
 18 olunur ki zebān-ı türķide bir kimesnenūḡ ḡuyı bed olsa ve yaramaz fi°lini ölmeyince

- 19 terk itnese zürefā-yı °acem ol maķūle şahşā در شیر که با شیر خوبی
 20 diyü darb iderler ya°nī şīr ile giren cānla çıkar dimekdür
 21 ve daħı teneşir tahtasına dek çeker dimekden °ibāretdür nitekim ħāce

27b

- 01 ħāfızuñ bu beytinden fehm olunur **beyt** عشق تودر دروتم و مهر تودر **beyt**
 02 (hoş °alef est şatranc) خوش علف است و شطرنج دلم ، باشیر اندرون و در باجان بدر شود
 03 zebān-ı خوش علف ile شطرنج bāzuñ farkı budur ki خوش علف (bāz est) باذ است
 04 türkīde şol kimesneye dirler ki ekūl olub yanında şekkeri baķlava ile
 05 terħāna şorbāsı berāber olub aġzı dadın bilmeyüb bulduġın yise
 06 zürefā-yı °acem ol maķūle şahşā است فلان خوش علف است
 07 şol kimseye dirler ki ça°ām yirken bir luķmeyi aġzına
 08 alub ve birin daħı elinde şutub ve biri daħı öñünde olduġdan şonra
 09 bir luķmeyi daħı şahānda nişānlamış ola ol maķūle kimesneye zürefā-yı
 10 °acem mecāzen خوش علف dirler فلان کس شطرنج باز است meşeli
 11 ħāce ħāfızuñ bu beytinden fehm olunur **beyt** صوفی شهر بین که
 12 چون لقمه بشبه میخورد ، پار دمش دراز باد آن حیوان خوش علف
 13 (hoş şuhbet est) bir kimesne meclis ārā olub cümle yārān anuñ
 şuhbetinden
 14 maħzūz olsalar zürefā-yı °acem است کس خوش صحبت است
 15 iderler nitekim kātībünüñ bu beytinden ki tecnīs-i tām̄m kaşd olunmuşdur
 16 bu meşel fehm olunur **beyt** می توان هر کرایا مردم خوش صحبت است ،
 17 (der sefid) در سفید **bābü'd-dālü'l-meftūħat** کفتن که اوخوش صحبت است
 18 (kerden) beyne'l-°acām ķā°ide-i müsellemedür ki bir faķīrünüñ ħānesine bir
 muħteşem
 19 kimesne mihmān olsaydı girec ile kapusın aġardurlar nitekim ħasan dihlevī
 20 ħāce-i her dū °ālem ü ser-defter-i evlād ādem-i muħħamed muştafa şallallah u
 ta°āla
 21 °aleyhi ve sellem ħazretlerinüñ na°t şerīflerinde dimişdür fehm olunur **beyt**

28a

- 01 عنكبوت غار را کفتم که از این پرده چه بود ، کفّت مهمان عظیم آمد
 02 (dāman darāz est) bir kimesne ħāşılsuz olsa دامن دراز است
 03 ve aħmak olsa فلان مکس دامن دراز است dirler nitekim mevlānā cāmī
 04 nüñ bu beytinden fehm olunur **beyt** نویشته بدان نکته جان کذار
 05 (dest-i hoş) el eglencesi dimekdür دست خوش که ای کوتاه اندیش و دامن دراز
 06 aña daħı dirler nitekim cāmī seccesinde bir kimesne ħaķķında ki دستنبوی
 07 şeyħ sa°diye inkāri var idi dimişdür fehm olunur **meşnevī**
 08 بادل دست خوش خوف و رجا ، کفت ای کرم روان تابکجا ، مژده داندکه
 09 (dest efşār) bir nev° altundur ki دست افشار سعدی بسخر ، سفد در حمدیکی تازه کهر

- 10 hüsrev pervîz anı elinde lâden gibi oynardurdu hükemâ anı hikmet ile mülâyim
 11 itmişler itmişler idi hüsrev andan istediği gibi şüretler düzdi hüsreve
 12 beş nâdire-i rûzgâr şey^o naşîb olmuş idi biri دست افشار در *zîkr*
 13 olundu ve biri °âcdan bir pençedür ki ferzendî zühûra geldük de engüşt
 14 dirhem olurdu haremde hayr çıkmağa ihtiyâc kalmazdı ve birisi
 15 bir kâse idi ki içinde olan şuyı içildükde yine pür olurdu ve birisi
 16 bir ber-bağt idi ki üçyüz altmış altı havâ peydâ olunmuş idi ve birisi
 17 dağı genc-bâd-âverdür ki hüsrev kayşerüñ mülküne kaşd itdükde kayşer ebâ vü
 ecdâdından
 18 intikâl eden hazâyinini havfından cezâ^oir-i deryâda hıfz için bir keştîye koyub
 19 irsâl eyledük de bād-ı muhâlif peydâ olub keştîyi cânib-i hüsreve sevķ kılur
 20 hüsrev bu tariķile hazâyin-i kayşere mâlik oldu anuñçün ol hazîneye genc-i
 21 bād-âver dirler şeyh nizâmînüñ bu beytinden ki hüsrev haķķında dimişdür دست

28b

- 01 ملك را از دست افشار در مست *beyt* *şîrîn* ez-hüsrev ü *feh*m olunur افشار
 02 کرا افشردن برون میرفت از انکشت ve dağı genc-i bād-âver şeyh mezkûruñ
 03 bu beytinden *feh*m olunur *beyt* مکر خود ، مکر افشردن برون میرفت از انکشت
 04 *(def keş ü küh dellâl)* emşâldendür şol zamânda دَف كَش و كُوه دَلَال كنج باد آور درآن بود
 05 kinâye olunur ki filân kimesne nigâr-ı pezevengidür diyecek yerde فلان
 06 فلان کس کوه دیرلر ve oğlan pāzengine کس دَف كَش است
 07 °āşık ile ma^oşûķ bir yere buluşdurub kapuyı دالست دیرلر ve dağı °āşık ile ma^oşûķ bir yere buluşdurub kapuyı
 08 bekleyene dirler mevlânâ ümîdînüñ bu kıt^oasından ki در بر نشین
 09 şikâyet-i rûzgârda dimişdür *zîkr* olunan emşâl دَف كَش و كُوه
 10 کفت حافظ فلان ما هیجه ، همه *kiṭca* *zâhirdür* *ḳatı* دَلال
 11 درویش رسم بغرای ، کوه دَلال ورف کَش صدبرا ، بخت از شاعری
 12 *nesr* bu kıt^oada *zîkr* olunan buğrâ-yı müft zân ma^onāsına و منلایی
 13 dur ki zîrâ buğrâ °acemde şaplama didükleri tūtmaça dirler mâhîce dağı
 14 kezâlik bir kısım eriştaye dirler anı elile yaparlar °acemî olan kimesne anı
 15 yimek istediükde kaşıkdan şıyrılıub yüzine çarpar anuñçün filân
 16 kimesnenüñ mezesi çıkub mâhiyye oldu diyecek yerde kinâyeten
 17 دیرلر eyle olıcaķ kıt^oada *zîkr* olunan کس عجب ماهیجه شد
 18 mâhîce meşhure dimek oldu ve menķüldür ki mevlânâ ümîdîyi bu kıt^oa-ı
 19 mezkûr için °ulemâ vü şu^oarâ-yı tebrîz rencîde itmişlerdür ki sen bizi
 20 ol iki kâra nisbet eyledüñ diyü دست کشیدن *(dest keşîden)* bir maḥbûbuñ
 21 küll vaşlı nef-s-i ğayrdan perîşân ü derhem ü pejmürde olsa zürefâ-yı

29a

- 01 °acem *ya^onî* *ḳatı* *meşhûr* ve müsta^omeldür nite *ḳatı* *meşhûr* ve müsta^omeldür nite
 02 *ḳatı* *meşhûr* ve müsta^omeldür nite *ḳatı* *meşhûr* ve müsta^omeldür nite
 03 kim ümîdînüñ bu kıt^oasından ki şerâb-nâb vaşfında dimişdür
 04 *feh*m olunur *kiṭca* بیا ساقی آن طفل یکساله را ، کر انمايه ياقوب

- 05 سینتاله را ، بده کرچه درکیش هشیارومست ، نشاید کشیدن
- 06 (derūn dar est) filān kimesne kīn tūtucıdur درون در است بیک ساله دست
- 07 ve deve kīnlūdūr diyecek yerde درون کس دراست
- 08 nitekim mevlānā mes'ūd k̄umīnūñ bu beytinden ol ma'c'nā fehm olunur
- 09 ez-kitāb-ı tīğ u kalem der-ṭa'c'n siper **beyt** درونش کره بر کره پر شکنج
- 10 (denkāse est ü kāse çalpānest) دنکاسه است و کاسه چلپانست درون دار چون مردمی کنیه سنج
- 11 zebān-ı türkīde şol kimseye dirler ki yiyecek gördüğü yerde çöküb
- 12 yārāna şıķlet vire ve rūzgārın televvüş ile geçürüb kirlü ve paşlu
- 13 ola şu maķūle şaḥşa zürefā-yı 'acem دنکاسه است diyü ḍarb iderler
- 14 ve şol kimseye dirler ki ḳapudan ḳapuya maḥzā ḳarnın do
- 15 yurumadın ötüri gezüb şekm-i çerānlik eyleye şekm-i çerān ḳarnın otarıcıya
- 16 dirler mevlānā ğazālī-yi meşhedīnūñ bu beytinden ki yādigār-ı ḥorāsānī
- 17 hicvinde dimişdür fehm olunur **beyt** کدو کشکول در کف بحر شوریا
- 18 **neşr keşkül** در بدرکردی ، نکردی سیر ازین دنکا سکی و کلسه چلپانی
- 19 dervīşānuñ ḳabağından yapılan çanağa dirler (dendān-ı be filān kār) دندان بغلان کار
- 20 (furū burd) şol zamānda kināye olunur ki filān kimesne kāra mübāşeret فرو برد
- 21 eyledi ve kāra pek yapışdı diyecek yerde فلان کس بغلان کار

29b

- 01 فلان کار ki gāh olur ki diyü ḍarb iderler ve gāh olur ki فرو برد
- 02 zebān-ı türkīde filān kārđan ferāğat itmeme dirler دندان نمی کنم
- 03 dimekdür ve daḥı gāh olur ki me'ād diyü kināye دندان چه کار می آید
- 04 iderler bal yimege diş ne lāzım diyecek yerde müsta'c'meldür ḥazf
- 05 iderler zürefā-yı müte'ahḥirīn yalnız diyü mābeynlerinde دندان چه کار می آید
- 06 ĩ'mā iderler دندان فرو meşeli evḥadü'd-dīn işfahānīnūñ bu rubā'īsinden
- 07 **zāhirdür rubā'ī** دشمن کرو وصل زمن برد آخر اوکشت بزرگ و من
- 08 شدم خرد آخر آورد بجان لب ترا از بوسه ، دندان برخت بنز فرو
- 09 (dest be kāse yāftem) دست بکاسه یافتم برد آخر emşāldendür zürefā-yı 'acem ḍarb iderler ki
- 10 bir 'āşıķı ma'şūķıla bir yerde bulsalar inkāra mecāl olmasa şu maķūle
- 11 yerde diyü kināye iderler ve daḥı bıçağı دست بکاسه یافتم
- 12 ḳınında buldum diyecek yerde dirler nitekim دست بکاسه یافتم
- 13 şā'irūñ bu beytinden fehm olunur **beyt** دوش بو قت صجدم طرف چمن
- 14 (dūd be sūy nīkuvān) دود بسوی نیکوان شتافتم ، ترکس می پراست را دست بکاسه یافتم
- 15 (şaved) beyne'l-a'cām rüz merre-i meşhūredür ki bir yere āteş yansaydı
- 16 etrāfında birkaç kimesne otursaydı dütün kimden yaña teveccüh itseydi ḥüb
- 17 rüy u māl-dār olduğuna işāretdür dirler ve daḥı meclisde bir kimesneye
- 18 dütün incitseydi laṭīfe ḳaşd idüb dirler ki خو بروی نیستم و زر
- 19 meşelinden ḥabīr olan zürefā ḥazḳ iderler ve ol kimesneyi artık ندارم

- 20 dütün incitmez ḥazret şeyḥ nizāmīnūḡ bu beytinden zıkr olunan edālar
 21 fehm olunur ez-ḥüsrev ü şīrīn der-belā vü zaḥmet keşīden şīrīn ez-sebeb-i

30a

- 01 ḥüsn **beyt** بھر جاکه اتشی کردد روان زود ، بسوی ینکوان خوشتر
 02 **(dīr āy u durust āy)** دیر آی و درست آی شود دود şol zamānda isti^cmāl
 03 olunur ki zebān-ı türkīde egerçi geç geldi eyü geldi ve geç gel eyü işiḡ
 04 eyüsi senesinde biter diyecek yerde fuşaḥā-yı a^ccām درست دیر آی و
 05 آی diyü ḡarb iderler nitekim kātībīnūḡ bu beytinden ki server-i kā^oināt
 06 ^caleyh efzālū’ş-şalavāt ḥazretlerinūḡ na^ct-ı şerīflerinde dimişdür meşel
 07 fehm olunur ve o sulṭānūḡ sā^oir enbiyādan şonra gelüb ḥātimü’l-mürselīn
 08 olduğuna işāretdür gülşen-i envār **mesnevi** محمد جان چون به مطاف آمدش
 09 قبله جاغا بطواف آمدش ، دیرودرست آمد عکس ملل زوشد دیر
 10 مثل زد سکندر **beyt** سخن مرد جهان کرد ، که دیرآید درست آید جواترد
 11 kitāb-ı ḥüsrev ü şīrīn der-ḥiṭāb būs zemīn **beyt** چه خوش گفت این
 12 مثل زد سکندر **beyt** سخن مرد جهان کرد ، که دیرآید درست آید جواترد
 13 **(dīr āştī)** دیر آشتی دران کو هسار ، که دیردرست آی اند مدار
 14 nesneden bī-ḥuzūr olub dūstuna incinse ve derūnunda giz ṭutub
 15 geç barışsa idi zūrefā-yı ^cacem دیر چشم و دیر آشتیست
 16 nitekim ḥātifīnūḡ bu beytinden ki toḡmış ḥān deşt-i kıpçak ^caskeri ḥaḡḡında
 17 dimişdür fehm olunur ez-timur nāme **beyt** همه زود چشمان دیر آشتی
 18 **(dīvār gec ber āverd)** دیوار گج بر آورد سرشته ز چشمنند پند اشتی
 19 ĩcād itse ḥalḡ anuḡ ĩcādından mutažaccır olsalar ol maḡūle şaḡşa
 20 zūrefā-yı ^cacem دیر آشتیست دران کس دیوار گج بر آورد
 21 dilber vaşfında dimişdür fehm olunur **beyt** از طاق ابرو انش رو کرده

30b

- 01 **(dībā köhne şevad ammā)** دیبا کهنه شود اما مجراب ، دریش خویش ناکی دیو ار گج بر آورد
 02 **(pāytāba negerded)** پایتابه نکردد bir merdüm yāḡūd merdümzāde ne ḡadar faḡīr ise
 rezālet
 03 ihtiyār idüb kimseye çekinmez yine merdüm merdümdür diyecek yerde beleḡā-yı
^cacem
 04 **(dil ber dil guvāhī)** دل بر دل کواهی diyü ḡarb iderler پایتابه نکردد
 05 **(dehad)** دهد emşāldendür ki ezkiyālar beyninde şol zamānda ḡarb olunur ki
 gönülden
 06 gönüle yol vardur diyü gönül dūstın bilür diyecek yerde دل بر دل
 07 **(dīḡ ṭevsī becūş āmed)** دیک طوسی بجوش آمد کواهی دهد
 08 olmayub tevḡīd şadāsından kendüyi ortaya atub ^camden taḡlīd-i vecd ü
 09 ḡālāt-ı ^cāşīḡān ḡudā itse şu maḡūle kimesneye zūrefā-yı ^cacem دیک
 10 **(dīḡ ṭevsī becūş āmed)** دیک طوسی بجوش آمد کواهی دهد

- 11 ki ʿalāddīn nām bir şūfī-yi hicvinde dimişdür fehm olunur **kiṭʿa** چون
- 12 علأ الدين قت سماع ، ذر فغان و خروش می آید ، کوییا از حرارت انکنت
- 13 **(dil girān kerd)** dil کران کرد **maʿnāsınadur** چۆلمک دیک دیک طوسی بچوش می آید ،
- 14 kimesne bize incindi ve hāṭırı څaldı ve bize bī-ḥuzūr oldı diyecek yerde
- 15 fuṣaḥā-yı ʿacem کران کردد بما دل کران کس دیو څارب iderler nitekim āṣafīnūṅ
- 16 bu beytinden fehm olunur **beyt** نجاهه بر دل کوه غمزسنک دلی ، سبی چه
- 17 **(düzd-ı efsār est)** دزد افشار است **bābūʿd-dālūʿl-maẓmūmat** بود دل خود بماران کردد
- 18 bir kimesne düzdānla bir olub ḥarāmzādelere muʿayyen ve tayaḡ olsa ve el elinden
- 19 düzdānile muʿāmele itse fuṣaḥā-yı ʿacem دزد افشار است فلان کس
- 20 diyü څarb iderler nitekim emīr ḥūsrev dihlevīnūṅ bu beytinden fehm olunur **beyt**
- 21 چو جوید متقی اور از دزد افشار خوان اور ، که لآبد می بیاید ساخت

31a

- 01 **(dümell āverde rā zer ziyāde mī şaved)** دمل آورده را زر زیاده می شود باذردان دیو انش
- 02 çıbarsa çıban çıkardum diyü şikāyet eylese zürefā-yı ʿacem زر زیاده می
- 03 dirler ve şöyle meşhūrdur ki çıban çıkararı kimesnenūṅ aḡçesi شود
- 04 ziyāde olur mevlānā ümīdīnūṅ bu beytinden ki maẓmūn-ı mezḡūrī ḡonçe-i ḡülde
- 05 bulmuşdur meşel zāhirdür ez-kaşīde-i lāmiyye **beyt** غنچه نبود زر شاه
- 06 cemʿ-i demāʿil gelür **(düşmen ḥāne kīst)** دشمن خانه کیست کل افروید بلی ، رزر یاده شود انرا که بر آرد دمل
- 07 **(düşmen ḥāne kīst)** دشمن خانه کیست **cemʿ-i demāʿil gelür** دشمنانم
- 08 dendür ve düst şüretinde düşmandur diyecek yerde zürefā-yı ʿacem فلان
- 09 vü düşmenān düst nümāda taḥrīr itdüḡi bu beytinden zāhirdür ez-sāḡī nāme
- 10 **(düstkāmi)** دوستکامی همه اشنايان بيکن نکي ، محل جوی چون دشمن خانکي **beyt**
- 11 meclis-i ünsde muḡabbeten ve berāy-ı hāṭır içilen ḡadeḡe دو ستکامی
- 12 ḡākānīnūṅ bu beytinden fehm olunur ez-kaşīde-i şefīyye **beyt** بدستم دوستکامی
- 14 داد و خاص از چام خرسندی ، که خال جرعه اوکشت حضر و آب حیو آتش
- 15 **(ra bedhī burd)** ره بدهی برد **bābūʿr-rāʿūʿl-meftūḡat** گاه olur ki نامده میبرد
- 16 iderler برد بدهی برد emşāldendür şol zamānda müstaʿmeldür ki فاش کرد و کشف
- 17 **kezālik** نامده میبرد **kezālik** اسرار کرد
- 18 zīkr olunan edānūṅ zıddıdur ki fāş itme diyecek yerde نامده میبرد
- 19 kināye iderler nitekim mevlānā ʿurfīnūṅ bu beytinden fehm olunur **beyt** داینست
- 20 ایز که رهبد هی میبردم ازان ، رفتن براه شوق زر هیبردیغ داشت
- 21 **(rāh āverd)** راه آورد **düst** için yoldan armaḡan için getürilen nesneye zürefā-yı

31b

- 01 °acem dirler ve zebān-ı vuḵū°da armağana soğātī dirler
 02 z راه یارم آکر آوری *beyt* edāsı kātibīnūñ bu beytinden zāhirdür
 03 غبارای باد ، مرا ازان بنود خوئره آوردی *nesr* ni°metullah راه luğatı
 04 armağan ma°nāsına geldigini ğaflet itmişdür *bābü'r-rā°ü'l-meksüre* ریش خند (*rīş ḥand*)
 05 چون اثر در دل *beyt* şaḳala gülmege dirler niẓāmīnūñ bu beytinden zāhirdür
 06 ریک فلان کس پوشیده است تو می نکند ، کریه بیرون ز ریشخند می خیست (*riḳ filān kes pūşide est*)
 07 filān kimesnenūñ kışşası gizlūdūr dimekdūr ve benüm ḥālüm ḥalkdan pūşidedür
 08 diyecek yerde ریک قصه ما پوشیده است dirler nitekim evḥadü'd-dīn
 09 ماریک قصه خود پوشیده ایم *beyt* ısfahānīnūñ bu beytinden fehm olunur
 10 رهی از خلق ، وانکه ز قصه ما علم خیر گرفته (*rehī*) kŭl bende ma°nāsınadır
 11 رهی را مکردان چنان سر فراز *beyt* mevlānā esedīnūñ bu beytinden fehm olunur
 12 رشته egerçi iplik ma°nāsınadır رشته بر آورد که نتواند اور ازان پایه باز (*rişte ber āvered*)
 13 ammā diyār-ı buḥārāda bir marāzđur ki her kim buḥārī şuyın içse belā te°ḥīr-i
 14 müşābih bir yara peydā olur ol yarayı ḳaşıyıcak irinlenür içinde bir beyāz
 15 incecik iplik gibi bir nesne çıkar ibtidā çıkduḳda yılan gibi deprenür رشته
 16 olduğuçün teşbīh ṭarīḳile aña رشته dirler anı te°ennā ile çekerler
 17 ol egrilüb çıkılmazsa içerüye kaçar bir ğayri yeri delüb çıkması muḳarrerdür
 18 nitekim şā°irūñ bu beytinden fehm olunur buḥārāya mensüb olub buḥārā şuyından
 19 خورد آب بخارا کفرشته ، بر آرد رشته کر باشد فرشته *beyt* olduḳi zāhirdür
 20 روی دل نمود (*rŭy dil nemūd*) *bābü'r-rā°ü'l-mazmūmat* bir kimesne bir kimesnenūñ
 21 dil nevāzlık eylese روی دل نمود (*rŭy dil nemūd*) olduḳi zāhirdür

32a

- 01 maṭla°ından fehm olunur *beyt* تاچال سینه از دم تیغت کشوده ایم
 02 مالیدن ile روی *rŭy māl* روی مال روی دل بمردم عالم نموده ایم
 03 mürekbedür maḳreme ma°nāsınadır ve semerḳandīler maḳremeye fedāyī dirler
 04 °acem birbirine fedāyī baḳışlamazlar ki آرد می جدایی dimeyeler şā°irūñ
 05 bu beytinden روی مال مقررمه *beyt* maḳreme ma°nāsına olduḳi fehm olunur
 06 روی مالم بکف پای توکر مالی نیست ، که مرابه زکف پای تورو مالی نیست
 07 *nesr* mışra°-ı şānīde olan رو مال maḳreme ma°nāsına geldügi zāhirdür
 08 *(rŭkeş men sāḥt)* baña ḥavāle eyledi ve benüm üzerime musallaṭ ḳıldı
 09 روی روکش dirler روکش من ساحت *beyt* diyecek yerde zŭrefā-yı °acem
 10 şol kimseye dirler ki bir kimse bir kimesneye cefā murād idinse idi
 11 daḳı kendi itmeyüb āḥir kimesneyi ḥavāle itse ol ḥavāle olunan
 12 kimesne روکش dirler muḥteşemūñ bu beytinden ki zemm-i raḳībde dimişdür fehm

- 13 olunur *beyt* سروکارم بینه غرالیست کز اغیار مدام ، می کندر و کش
- 14 *(rūnimā)* zebān-ı türkide körelmek didükleri edādur رونما مردم سک آدم دوتی
- 15 gāh olur ki رونما دییرونما یی diyecek yerde رونما یی dirler nitekim āşafīnūn
- 16 bu beytinden zāhirdür *beyt* مانع ز روی خوب تو آینه میشود ،
- 17 *bābü'l-zā'ü'l-meftūhat* تا اهل دیده جان وجهان رونماد هند
- 18 *(zer rüy best)* zer rüy best روی اندود meşeli gibidür kaplama ve geçmez akçe
- 19 ve altun dimekdür nitekim nizām esterābādīnūn bu beytinden fehm
- 20 olunur *beyt* پای قبول باطنت از هیچو ظاهرست ، کان زرکه روی
- 21 *neşr* muṭlaqā ḥarçlık ma^cnāsına gelür بست بود نقد نارو است

32b

- 01 *(zerde gūş)* bu meşel-i bī-bedel şol zamānda müsta^cmeldür ki lisān-ı türkide زرده کوش
bir
- 02 kimesne ğammāz olub münāfık olsa ve saḥn-ı çinlik eylese zūrefā-yi ^cacem فلان
- 03 dirler nitekim mevlānā ḥācevi-yi kirmānīnūn bu beytinden کس زرده کوش
- 04 fehm olunur ez-kitāb-ı kemāl nāme *beyt* بروای زرده کوش وازرق پوش
- 05 *(zebānam mūy ber āverd ü zebānem kebūd)* زیانم موی بر آورد و زیانم کبود شیخ زراق شوخ و زرق فروش
- 06 *(şud)* bu edālar şol zamānda ḍarb olunur ki zebān-ı türkide söyleyi söyleyi شد
- 07 dilimde tüy bitdi ve gāh olur ki ḥorāsānīler dilimde tüy bitdi diyecek
- 08 yerde ya^cnī söylemeden dilim gögerdi dirler şā^cirūn bu beytinden شد
- 09 fehm olur *beyt* تیغی کهر فروش زیاراکبود کرد از بسکه بر سختنت
- 10 *(zer bisyār sūht u sīm be sūht)* filān ^cāşık زر بسیار سوخت و سیم بسوخت امان الآمان نماد
- 11 çok altun ve akçe çevirdüb māl-ı bisyār telef eyledi diyecek yerde فلان
- 12 diyü ḍarb iderler ammā serverī-yi şanāyi^c şī^crde کس زر بسیار سوخت
- 13 sulṭān muşṭafa için te^clīf itdūgi kitābında dimiş ki zūlf ü leb
- 14 ü ḥālī yine teşbīh itmişlerdür cümleden biri sā^cid-i maḥbūbī sīme teşbīh
- 15 eylemişlerdür diyü şā^cirūn bu beyti ile istiḥād itmiş ve istidlāl itdūgi
- 16 beytūn mışrā^c-ı evvelīsinden zīkr olunan edāsı meşel olub سیم سوختن سیم
- 17 beyne'l-a^ccām vech-i meşrūḥ üzre müsta^cmel olduğundan ğaflet idüb
- 18 teşbīh eylemişlerdür diyü ol beyt ile istiḥād itmiş سیمه
- 19 ol beytūn ma^cnāsı beyne'l-a^ccām kısmından olmaḵ lāzım gelür mevlānā serverīnūn
- 20 istiḥād eyledūgi beyt budur şā^cirūn bu beyitden سیم سوختن سیم meşeli ḳatı
- 21 zāhirdür *beyt* سوختن سیم رغاشق رواست ، ساعد خودر اتو چراسوختی

33a

- 01 *(zebān merā be şikest)* bir kimse dise ki bir ḥuşūşçūn dilimi ṭutdı ve زبان مرا بشکست
beni
- 02 söyletmeyüb ağızımı ḳapadı diyecek yerde فلان کس زبان مرا بشکست
- 03 diyü kināye iderler ve daḥı el altından filān kimesneye rüşvet virüb

- 04 ağzın kapadum diyecek yerde zürefā-yı °acem فلان کس را بشکستم
- 05 dirler nitekim şā°irūn bu rubā°isinden sāķīye hīṭāb idūb dimiṣdūr
- 06 fehmlunur *rubā°ī* ساقی بده آن قدح زیانم بشکن ، وزیاده حمار دل و جانم
- 07 بشکن ، چیشانی تویه راشکستم ، زلیف ، کرتویه کنم دیکرد هام بشکن
- 08 zer sefīd mā ez berāy rūz siye bu meṣel beyne'l-a°cām ṣol maḥallde isti°māl زر سفید ما از برای روز سیه
- 09 olunur ki zebān-ı türkīde ḍurūb-ı emṣālden olub bir kimesnenūn başına bir
- 10 ḥāl geldükde aḳ aḳçe kara gün içündür diyecek yerde زر سفید از بی
- 11 belki روز سیاهست روز سفید نیست
- 12 edāsı از بی ma°nāsınadur nitekim niṣām esterābādīnūn bu beytinden ki
- 13 sevād-ı leyl ü nücūm vaṣfında dimiṣdūr ḳatı zāhirdūr *beyt* بود همیشه
- 14 *neṣr* از بی روز سیه زرسفید ، اختر و شب بصدق و اقع داد باوری
- 15 bāverīnūn ma°nāsı fars-ı ḳadīmde ṣāhid ma°nāsına gelūr zānū ez zeden ü teslīm ذنو ازدن و تسلیم
- 16 dimekdūr ve ḍano ḍdn (kerden) zebān-ı ḳaḡatay-ı nevāda ذانو ذدن تعظیم کردن
- 17 ṣikāyet ma°nāsına daḡı gelūr meṣelā pādīṣāha ṣikāyet iderūm diyecek
- 18 yerde diyū ta°bīr iderler ve gāh olur ki پیش پادشاه از فلان کس ذا نوامی زنم
- 19 filān kimseye ta°zīm eyledūm diyecek yerde پیش فلان کس تسلیم کردم
- 20 teslīm-i edāsı nevā dilinde ḍano ḍdn ma°nāsına gelūr ki aṅa teslīm ḳaḡatayī

33b

- 01 dirler zıkr olunan ḍano ḍdn meṣeli kātibīnūn bu beytinden fehmlunur *beyt*
- 02 zerre da زره ده سکآن یارمی کوشوند هم ذانو ، رنساق عرش ملائک زند زانوم
- 03 (dahī u zer heft heftī) دهی و زر هفت هفتی ṣu altuna dirler ki on altun °ayārī
- 04 üzre işlenmiş ola ve ḥālīṣ-i bī°-aybdur diyecek yerde زر زرده dirler دهی
- 05 daḡı dimiṣlerdür ve gāh olur ki tamḡalı altundur diyecek yerde زر جعفری
- 06 daḡı dirler ve زر هفت ṣol altuna dirler ki yedi altun üzerine kesilür
- 07 zıkr olunan ḍano ḍdn edāsı mevlānā cāmīnūn bu beytinden ki tevḥīd-i ḥazret
- 08 bārīde dimiṣdūr fehmlunur ez-secce *beyt* مس اوپه ززرده دهی است
- 09 *neṣr* ya°nī anuṅ baḳırı xalṣden ذکر زردره اوپی رهی است
- 10 yolunda ḍano ḍdn eylemek yolsuzluḡdur nitekim kemāl ḥucendīnūn bu beytinden ki
- 11 kendi ebyātı °adedinde dimiṣdūr edāsı ḳatı zāhirdūr *beyt* دهی و هفت هفتی
- 12 کفتهای توکه بر روی ذدن سکته کمال هفت هفتی است ولی چون زرخالص
- 13 (zenaḡ mī zened ü be zenaḡ mī burand) زناḡ می زند و یزنخ می برند ده ده
- 14 döküb çeṅe ḳalu lebe ḳalsa ذرففā-yı °acem فلان کس زناḡ می زند
- 15 bir kimesneye çeṅe ḳalmaḡ ile aldayub bir cānīye gōturse zürefā-yı °acem فلان کس را
- 16 bir kimesneye çeṅe ḳalmaḡ ile aldayub bir cānīye gōturse zürefā-yı °acem فلان کس را
- 16 ḥekīm evḡadū'd-dīn iṣfahānīnūn bu rubā°isinden diyū ḍarb iderler nitekim

- 17 *zāhirdür rubāʿī* ای ماه رخت جامه دل درخون برد ، تادیده ترارخت دل ما
- 18 چون برد ، آن حال که بر کوشه چشمست ترا ، خال لب خوبان نبر نخ بیرون برد
- 19 *neşr* ve daḥī muḥammed ʿaṣṣāruḅ bu beytinden *zāhirdür ez-mihr ü müşteri* *beyt*
خطی کان
- 20 *neşr* bu beyitte zıkr olunan مشتریرا از زرخ زاد ، نشاید کرد ازان بر مهربیداد

34a

- 01 ḥaṭṭ mektüb maʿnāsınadur ki zīrā mihr-i şāhzādeyi ʿāşık-ı müşteri den
- 02 ayırub serāy-ı pādişāhda okudurlar imiş āteş-i hicrān mihr-i müşteriye müstevilī
- 03 olduḡda bir mektüb el altından inşā eyleyüb irsāl eylemiş ol mektübı
- 04 peder-i mihr-i ki pādişāh idi gūşına irişdirürler pādişāh bī-ḥuzūr olub
- 05 oḡlun meydān-ı siyāsete getürüb dest-i cellāda virdükte vezīri
- 06 ḳalkub pādişāhdan ricā eyledük de müşteri nün mektübuna inanma ki ḡayri vākiʿ
- 07 olub çeḅedür diyecek yerde muḥammed ʿaṣṣār beyt-i mezḳürda ol meşeli ʿirād
- 08 itmişdür *bābü'z-zā'ü'l-meksüre* زیره بوعدہ بود را پرورش (zīre be vaʿda būd rā perveriş)
emşāldendür
- 09 şol zamānda ḡarb olunur ki bizi bu vaʿdün ile oyalarsaḅ ve vaʿdün
- 10 kifāyet ider diyecek yerde bu mışraʿ ʿaynıla meşeldür ḡarb olunur
- 11 *mişraʿ* *neşr* ve şeyḥ niżāmīnün bu beytinden maʿnā
- 12 fehm olunur ez-iskender nāme *beyt* امید خورش بهتر است از خورش
- 13 *neşr* bālāda zıkr olunan zīre kemnūn maʿnāsınadur بو عدہ بود زیره را پرورش
- 14 ve bu meşeli ḡarb itdüklerinün aşlı şöyle menḳöldur ki diyār-ı kirmānda zīre
- 15 eyleyen kimesne şuvaracaḳ zamānda şu bulunmayuncu kişt-zārına varub
- 16 tarlasına ḥiṭāb ider dimiş ki ey زیره من ترا آب بسیار خوهم داد dir
- 17 imiş bu vaʿdeden kemnūn neşv ü nümā bulsa gerekdür ol eelden ḳurı
- 18 vaʿdünle bizi iḡyā idersin diyecek yerde fuşaḡā-yı ʿacem ü beḡā-yı semer
- 19 ḳand ve buḡārā *neşr* diyü kināye iderler meşel-i mezḳürı
- 20 zıkr olunduḡı üzre fuşaḡā-yı ʿarab mābeynlerinde daḥī istiʿmāl iderler nitekim
- 21 şāʿirün bu şīʿirinden fehm olunur *şīʿr-i ʿarabī* لا تعجبونی کلمون بمرعة ، ان فاتحه الماء يغينه بالمواد

34b

- 01 زیره را بکرمان میبرد و فلانکس ذیره را بکرمان (zīre rā bekirmān mīburd u filān kes zīre rā bekirmān)
bu meşel şol
- 02 zamān müstaʿmeldür ki zebān-ı türki de filān kimesne būstāncıya tārhün
- 03 iletdi ve iledür diyecek yerde zūrefā-yı ʿacem کس زیره را بکرمان
- 04 diyü ḡarb iderler ḡaflet olunmaya ki zīre نك کرمانيله münāsebeti
- 05 budur ki zīre کرمانده ḡāşıl olub andan eṭrāf ü eknāfa münteşir olur
- 06 vezīrenün yeri kirmān olduḡiçün şāʿir بکرمان diyübdür bedr yā
- 07 bār didi mevlānā ümīdīnün bu beytinden ki necm-i şānī vaşfinda dimişdür
- 08 ez-ḳaşīde-i rāʿīyye *beyt* من این قصیده که آورده ام بدان ماند چنانکه
- 09 *neşr* ve daḥī mevlānā cāmīnün bu beytinden ol زیره بکر مان و در بدر یابار

- 10 meşel kıatı zāhirdür ez kaşīde-i cilā^oü'r-rūḥ *beyt* چنان زیره کی باخود
- 11 (zīre vü bālā) زیر و بالآ میر پیش خداد انان ، نیند دبار زیره انکه باشد غروکر مانش
- 12 (guft) emşāldendür ki şol zamānda đarb olunur ki bir kimesne artıq ve eksük
- 13 söylese idi ve bir kimesne ḥaqqında bir nişān söylese idi zūrefā-yı °acem
- 14 söylese idi ve bir kimesne ḥaqqında bir nişān söylese idi zūrefā-yı °acem
- 14 diyü đarb iderler kıadd-ı maḥbūb vaşında evḥadü'd-dīn
- 15 ıřfahānīnün bu beytinden fehm olunur *beyt* کر زیر فلک بر استی چون بلاست
- 16 (sāye ber kāreş) سایه بر کارش *bābü's-sīnū'l-meftūḥat* کونیدکه هست زیر و بلا بشد
- 17 (neyendāht) bir kimesne kendi sirrin pinhān idüb aḥvāl-i pūşīdesini
- 17 bildürmese
- 18 idi zūrefā-yı °acem dirler ya°nī kendi işi
- 19 üzre gölge bıraķmadı dimekdür ya°nī kendi kārın bildürmedi dimekdür ve سایه
- 20 üzre gölge bıraķmadı dimekdür ya°nī kendi kārın bildürmedi dimekdür ve سایه
- 20 zıkr olunan meşelinün meşelinün zıddıdur selmān sāvecīnün
- 21 bu beytinden ki çemşīd tebdīl-i şūret eyleyüb ḥurşīde teveccūh iderken

35a

- 01 ḥācib-i āşiyāna rast geldükde çemşīd kendüyi bildürmedügi maḥallde dimişdür
- 02 meşel-i sālifü'z-zıkr fehm olunur *meşnevi* ملک درراه دیدش حاجب آسا ، سیه
- 03 پوشیده وحم کشته بالآ ، دارآن تاریکیش فی الحال بشناحت ، ولیکن
- 04 (seg her suvārest) bir denī zevā^oid gördügi
- 04 (seg her suvārest) bir denī zevā^oid gördügi
- 05 ādemden ri°āyet umub yanına varsa ve nān u nemek ḥaqqını bilmeyüb uş
- 06 diyenün ardına uysa zebān-ı türki°de ol maķūle şaḥsa çorlı köpegi gibi
- 07 herkese uyarsın dirler zūrefā-yı °acem aḥa her suvārest
- 07 (seg neşīndī becāy keypāyī) bir eyü kimesnenün yerine bir nekbeti
- 08 (seg neşīndī becāy keypāyī) bir eyü kimesnenün yerine bir nekbeti
- 08 ḥasīs ü denī
- 09 gelse anuḥla bunun münāsebeti yokdur diyecek yerde zūrefā-yı °acem kināye
- 10 ṭarīķile zemm kaşd eyleyüb bu mışrā° ki °aynıla meşeldür đarb iderler
- 11 başcı ve işkenbecidür başcı
- 11 ile köpekün münāsebeti budur ki köpek başcıya öğrenmişdür başcı bir yere gitse
- 12 ile köpekün münāsebeti budur ki köpek başcıya öğrenmişdür başcı bir yere gitse
- 13 köpek sāyir küllābdan başcı yerin qorur anuḥçün zūrefā-yı °acem eyü kimesnenün
- 14 yerine bed gelse ile سک münāsebetin kaşd idüb bu meşeli đarb iderler
- 15 (serdeme) bir kimesne bir kimesnenün üzerine hucūm eylese مکن
- 15 (serdeme) bir kimesne bir kimesnenün üzerine hucūm eylese مکن
- 16 dahı dirler ve gāh olur ki tevbīḥ ma°nāsına dahı gelür mevlānā
- 17 hātifinün bu beytinden ki timur ḥaqqında dimişdür fehm olunur *beyt* دیار عجم
- 18 (ser cūşam ḥürd dāşt) سر جوشم خورد داشت ملک من شدمه ، بملک عرب میبرم
- 18 (ser cūşam ḥürd dāşt) سر جوشم خورد داشت ملک من شدمه ، بملک عرب میبرم
- 19 emşāldendür şol zamānda đarb olunur ki cānum ḥāşılı ile sermāyemün güzīde
- 20 sini yimişdür ve yidürmişem diyecek yerde سر جوشم خورد داشت
- 21 ma°nā-yı luğavīsī her nesnenün güzīdesidür ḥattā yaḥnī üzerinden alınan

35b

- 01 yağa °acem روغن سر جوش şeyḥ niẓāmīnūḡ bu beytinden ol edā fehm
 02 olunur ez-ḥüsrev şirīn der-pāsuḥ rā ez ān ḥüsrev-i şirīn **beyt** اگر آشفته
 03 **(sefid şuden)** سفید شدن شدم هوشم تو بروی ، ببر جوشم که سر جوشم تو خوردی
 04 سفید شدن داخل ḥalīmī ma°nāsına gelür ni°metullah ve ma°nāsına gelür geldüḡünden ḡaflet itmişdür anuḡçün taḥrīr olundu
 05 شدن ma°nāsına gelür geldüḡünden ḡaflet itmişdür anuḡçün taḥrīr olundu
 06 nitekim ehli-yi şīrāzī bir şāhzādeye °āşık olub perīşān aḥvāl-i
 07 olduğunda ol şāhzāde bir gün bāḡa varub baḡt-ı siyāh nām bir zengī
 08 °arabī ol bāḡa derbānlıḡa koyub şāhzāde iḡerüde iken ahālī-yi biḡāre
 09 gelüb iḡerü girmek istedükde baḡtı siyāh duḡülünden men° itmekle faḡīr
 10 ehli bir ḡazel inşā eyleyüb mücevvefū'l-mā iḡine ol ḡazeli idḡāl eyleyüb
 11 bir çöp pāresine bend eyledükden şonra rāh-ı ābdan şāhzādeye irsāl
 12 eyler ol ḡazeli bī-bedelüḡ bu beyt-i pür zīnetinden ma°nā-yı mezkūrū's-sīne-i
 fuşāḡā-yı
 13 °acemde meşḡūr olmişdür ma°nā zāhirdür **beyt** چه خوش بز میست رنگین
 14 صحبت جانان چه سود اما ، که نتوان شد سفید از شومع بخت سپاه انجا
 15 **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki
 16 medḡ yüzinden çeşm-i dilbere āhū dimişlerdür ammā **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki
 17 ağlamadan çeşm aḡırdı dimekdür maḡalline göre isti°māl olunur zīrā yalnız āhū
 18 nuḡ bir kısmına daḡı dirler ki şāḡrālarda olub ḡāyetde devende olduğüçün anı
 19 seyfi vü balaban nām kuşlar ile şayd iderler kühistānīler bir kāf taşḡīr-i zamīme
 20 idüb aḡa **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki
 21 ma°yüb ma°nāsına geldüḡi āşafīnūḡ bu beytinden fehm olunur **beyt** چشمت

36a

- 01 اهوست ولی آهو مشکین خطاست ، چشم خوبان دیگر درغمت اهوی سفید
 02 **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki
 03 mevlānā muḡlişī-yi bedehşānīnūḡ bu beytinden ki çeşmān-ı maḡbūb vaşfında
 dimişdür
 04 fehm olunur **beyt** صید چشمان تو ای جان شده آهوی سفید ، داده صید خان
 05 **(suḡan behem berzed)** سخن بهم برزد **(suḡan behem berzed)** zebān-ı türki°de bir kimesne
 perīşān
 06 söyleyüb ḡalt-ı kelām itse zürefā-yı °acem **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki
 07 iderler ve ḡāh olur ki yalnız **neşr** ve ḡāh olur ki **neşr** ve ḡāh olur ki
 08 nitekim mevlānā evḡadü'd-dīn işfahānīnūḡ bu maḡta°ından ol meşel fehm olunur
 09 **beyt** کریم بر زده بینی سختم عیب مکن ، کاو حدی از می دوشینه بهم برزده بود
 10 **(suḡan der āftābest)** سخن در آفتابست **(suḡan der āftābest)** bu edā-yı mergūbı şol zamānda kināye iderler ki
 söz alçaḡlarda
 11 degül belki a°lālardadır fūrümāye olanlar ne şey°dür ki anları ādem diline ala belki
 12 maḡşūdu merām suḡan-şināsāndadır diyecek yerde suḡan-şināsān °acem سخن
 13 سخن در آفتابست **(suḡan der āftābest)** bu edā-yı mergūbı şol zamānda kināye iderler ki
 söz alçaḡlarda

- 14 چنين مهدي که ماهش در نقابست *beyt* 'ş-şems der-ḥātime-i ḥüsrev ü şirîn
- 15 سرگرفتند (ser griftend) şol zamānda müsta^cmeldür ki meclis-i
- 16 ünsde yāḥūd bir ğayri meclisde bir ser ü āzādeye nām eksüklügi olsa
- 17 zürefā-yı ^cacem فلان محبوب را سرگرفتند
- 18 tāzeligi zamānda bir miqdār mağrūr-ı ḥüsn imiş bir şeb meclis-i şu^carāda ḥayretīye
- 19 nām eksüklügiñi vāki^c olur ḥayretī bāzāra çıķduķda evvelkinden ziyāde mağrūr
- 20 gördüler
- 21 ve güzellenür ve zürefādan birisi dir ki utanmaz mısın ki saña böyle nām eksüklügi
- 22 oldı anlara karşı ḥayretī bi'l bedāhe bu mışra^cı okumış *mişra* شع راحر چند

36b

- 01 را سرکیر ندر شنتر شد *nesr* andan şonra ḥalk mābeyinde ḥayretī
- 02 سر کریفته اند diyü söylenür ser giriftenün ma^cnāsı zebān-ı türkide tut
- 03 başın dimekdür ḥayretī ol şehirde karar idemeyüb bir gün sefer ihtiyār
- 04 idüb yolda giderken tāze bir maḥbūba rast gelür ol maḥbūb şorar ki
- 05 rüy u sebep hicret diyüb شماچه شد diyüb ḥayretī ile muşāḥabet
- 06 iderek li'l-kelām taḥrīrū'l-kelām-ı feḥvāsı üzre ḥayretīnün başına geldügi ḥāl
- 07 ol yigidün başına daḥı gelmiş imiş ol maḥbūbuñ ḥālīne muḥḥali^c olduķda bi'l bedāhe
- 08 bu beyti dimiş bu beytden daḥı meşel-i mezkūrı zāhirdür *beyt* از دست چرخ
- 09 *nesr* bu beytün mışra^c-ı با دل فکارمی رومی ، ماهر دو سر کرفته بیگ بارمی روم
- 10 şāniyesinde nükte-i melīḥa vardır سر در شکم نهاد (ser der şikem nihād) filān kimesne
- 11 itdügünden
- 12 utanub ser efgende oldı ve baş aşığa egdi diyecek yerde zürefā-yı ^cacem
- 13 *beyt* زدوش بسان استره سر درشکم نهاد ، در عهد توهر انکه بیم بی
- 14 سر بر آهست (ser ber āhest) emşāldendür bir kimesne kāmīl olub kemer-beste
- 15 olsaydı
- 16 ve yol erkān bilse *beyt* فلان کس سر بر آهست
- 17 سفید کار است و سیه بیفتی برسر راهی (sefid kār est ü siyeh) چه خوشه سرکش کرسر براهی
- 18 فلان کس سفید کار است کار است (kār est) bir kimesnenün eyü ^cameli olsa fuşāḥā-yı ^cacem
- 19 diyü ḥarb iderler ve gāḥ فلان edāsınun zıddın murād itseler
- 20 dirler nitekim fuḥarā-yı bābullah vaşında evḥadü'd-dīn işfahānīnün
- 21 bu beytden fehm olunur *beyt* تودر لباس سیه شان نظر مکن بخطا که

37a

- 01 سرخن بر پهلوی میکوید در میان سیاهی سفید کار اند (suḥan ber pehlev miğūyed) bir kimesne kināye
- 02 āmiz söz söylese ve kerāhetlü sözler söyleyüb ol sözüñ şonunda
- 03 bir şovukluk olsa ol maḥūle kimesneye zürefā-yı ^cacem سرخن بر پهلوی میکوید diyü
- 04 ḥarb iderler bu meşeli nitekim mevlānā ḥātifīnün bu kıḥ^casından ki meşel zıkr
- 05 olunduğı

- 05 beytinde iki ma^cnā qaşd eylemişdür ve beytün ma^cnā-yı mañtūķisi meşel olduğı
 06 zāhirdür ez-kitāb-ı timur nāme der-āmeden ilç-i şāhib-kırān ez-piş-i tohmış hān
 07 ü āverdün ba^cz suhnān ber-pehlevi perişān ü der-gāzab şoden timur
 08 kürre kān u leşker keşiden ber-ser kıpçāķiyān *meşnevi* ^{مهش نوي} بز هر هلا هل لب آلوده
 09 چه قصده که از غصه فرسوده ، سخن نهای بر پهلويش نيستر ، چو
 10 **(sīne ber tāk şud)** سينه بر طاق شد *bābū's-sinū'l-meksūre* خاری خشک هر طرف نيستر
 11 bir kimesne ^{acem} cāşıķ-ı ser girān olub sīne çāk olsa zūrefā-yı ^{acem} فلان کس
 12 dirler ve daħı ^{acem} muṭlaķā çāk ma^cnāsına gelür ^{acem} سينه بر طاق
 13 *şeyhī*-yi nişābūrīnün bu beytinden zāhirdür *beyt* دل مجروح حاجتمند
 14 **(ser ki pişānist)** سر که چيشانيست مشتاق ، بياد ابو بزه شد سينه برطاق
 15 ma^cnāsına gelür nitekim evḥadū'd-dīn işfahānīnün ^{acem} ترش رو و عبوس الوجه
 16 bu beytinden fehm olunur *beyt* زقلیه های بزکان سرکه چيشانی ، مراسم
 17 **(siyeh bādām rā her su meyandāz)** سیه بادام را هر سو مينداز چرعده می باشنای ميکده بس
 18 nün aşlı budur ki beyne'l-^{acem} cām qā^cide-i müsellemedür ki bir maḥbūb āftāb cemālī
 19 ^{acem} āleme pertev endāz itmiş iken meksūf olub bī-emrullah-ı ta^cāla murğ-ı rūḥī kafes-i
 20 teninden pervāz itseydi māteminde peder ü māderi ile iḥvān u ḥullānı
 21 bayağı bādāmı siyāha boyayub rū-yı māllarına doldurub gūristāna

37b

- 01 varınca tābūti üzerine şaçarlar ve ba^czısı kebüter daħı getürüb
 02 tābūti üstine şalivirürler siyāh bādām edāsı mevlānā cāmīnün bu beytinden
 03 fehm olunur çeşm-i maḥbūb vaşında dimişdür mim *beyt* سیه بادام را هر سو ميکن در نظر بزی
 نکهاد
 04 **(siper endāhtan)** سپر انداختن رش که روز مرگ بر تابوتم اندازی
 05 şoden ma^cnāsına gelür fuşahā-yı ^{acem} cām siper انداختن ^{acem} فلان کس diyü dārb
 06 iderler nitekim şeyḥ sa^cdī tevḥīd-i ḥāzret bārīde ol meşeli īrād itmişdür
 07 ez-dībāçe-i būstān *beyt* نه هر جای مرکب توان تاختن ، که جاها
 08 *nesr* ve evḥadū'd-dīn işfahānı bu beytinden daħı fehm
 09 olunur *beyt* ای تبشويش مادست برآورده ، تيغ چرامي کشی ماسپر انداختن
 10 **(siye kāse est)** سیه کاسه است ^{acem} ba^cz ḥasīsler gündüzün çārşū ve bāzārı gözedüb
 11 ba^cz müsāfir çeşm-i besteyi avlayub veşāķına getürüb ri^cāyet miz-bānī
 12 muķābelesinde o faķiri öldürüb müsāfir kuyusuna atarlar imiş ol
 13 maķūle kimesneye fuşahā-yı ^{acem} cām siper سیه کاسه است
 14 ḥāce ḥāfız şīrāzīnün bu beytinden fehm olunur *beyt* بر اواز خانه کردون
 15 **(siybī vū sücūdī)** سيبی و سجودی بدرو نان مطلب ، کاین سیه کاسه در آخر بکشد مهمانرا
 16 zebān-ı türkīde bir kimesne bir kimseye gelüb muḥabbeten neye kādir ise öñüne
 koyub
 17 izhār-ı ^{acem} cubūdiyyet ṭarīķile dise ki dilden niyāz elden piyāz bu maķūle
 18 yerde fuķarā-yı ^{acem} cām siper dirler nitekim şā^cirün bu beytinden
 19 fehm olunur *beyt* سيب و ذقنت دیدم و در سجده فتادم در فقر

- 20 sıkander hürd (سکندر خورد) طریقیست که سببی و سجودی
 21 فلان کس سکندر خورد °acem زürefā-yı sürçüb depesi aşırı gelse

38a

- 01 dirler diyü °darb iderler ve gāh olur ki سکندر خورد اسب فلان کس
 02 dirler ya°nī atı sürçdi diyecek yerde nitekim üstādun bu beytinden zāhirdür
 03 **beyt** درین صحرای بی پایان غیرا ، سکندر خورد اسب عمر و دارا
 04 **bābū's-şinü'l-meftūhat** (şehirī vü küllī) شهری و کلی bu meşeli şol zamānda ĩrād iderler ki
 05 şehirün bir tuhfesidür ve şehirde şebīhi ü nazīri yoqdur diyecek yerde
 06 zürefā-yı °acem شهری و کلی dirler nitekim mevlānā cāmī sulţān-ı kevneyn resülü's
 07 -şaķaleyn şallallahu ta°āla °aleyhi ve sellem ĥazretlerinün na°t şerīflerinde
 dimişdür
 08 meşel fehm olunur **beyt** کل شهری دو جهان است ولی ، هست شهری
 09 ای کل روی ترا **beyt** zāhirdür **beyt** °neşr ve şā°irün bu beytinden daĥı
 10 (**şellāyīn**) شلایین چون من بحر سوبلیلی ، از تودار داین مسلی شهرت که شهری و کلی
 11 bir kimse bir kimsenün ardına uyub münfekk olmasa ve ol ādeme şaķız gibi
 12 yapışub bir mertebe ĥılzet eylese ki cānından uşandırsa ol maķūle
 13 şaĥşa zürefā-yı °acem عجب شلایین است
 14 muĥteşem kāşī bir nigāra meftūn olub bir gice vuşlatı müyesser olduķda
 15 kendüye şerm-i müstevlī olub perīşān olduĥı ĥālde nazm u neşr
 16 inşā eyleyüb dāmān nigāra şarı şaķız gibi şarılmışdur müşār-i ileyhün
 17 bu beytinden meşel-i شلایین fehm olunur **beyt** که این شرم و ادب بکنار و بر خیز
 18 (**şetel**) شتل شلایین و اردردا مانش آویز
 19 müsta°meldür ki iki kimesne ĥumār oynayub birķaĥ ādem seyirci olsa yeñen
 20 ĥaşm ol seyircilere birer aķçe virür ol aķçeye شتل dirler nitekim efşahū's-şu°arā
 21 řāhir deknī ĥümāyūn-ı pādīşāh vaşında řaşīde-i lāmiyyesinde dimişdür

38b

- 01 fehm olunur **beyt** کرو از شاخ شکوفه چو برد با بهار ، رمی
 02 **neşr** şā°irün bu beytinden daĥı zāhirdür چند نهد درکف ترکس بشتل
 03 **beyt** نقد دکون رابشتل بر فشانده آند درآزروی کوی تورندان
 04 (**şādī merk**) شادی مرک شو شقمار emşāldendür beyne'l-°acām bir kimesne sevinmeden
 05 ölse ölse şādī merk فلان کس شادی مرک شد
 06 edrinevīnün bu beytinden fehm olunur **beyt**⁷ şādī-yi merk °adūden cesīm itdi
 07 cānı terk müddet-i °ömrümde bir şād oldum olda şādī-yi merk شادی همه (**şādī heme**)
 08 (**şalavāt**) صلوات emşāldendür iki kimesne bir mādde de ittifaķ ve bir kelām üzre
 iţtibāk
 09 itdüklerinde °darb olunur ĥāfız şīrāzīnün bu rubā°isinden fehm olunur
 10 **rubā°i** کفتم لبث کفتم لبم آب حیات ، کفتم دهنث کفتم زهیحیت نیات

⁷ Türkçe beyit

- 11 کفتم سخن توکفت حافظ کفت ، شادی همه لتیفه کویان صلوات
- 12 شافعی را بر آمد کشتن (šāfi'ī rā ber āmed gešten) emšāldendür bir şey^o maḥzūrdan ötüri terk olunduğı
- 13 maḥallde ḍarb iderler mevrīd meşel budur ki māverā^oü'n-nehrde daḥı şāfi'ī
- 14 şāyi^c degül iken ^cabīd ḥān ^caşırında buḥārāda bir imāmı şabāḥ namāzında besmeleyi
- 15 cehren okuduğıçün ahālī-yi maḥalle imāmı ḳatlı iderler ^cabīd ḥāndan varub
- 16 bir imām daḥı istedüklerinde imāmuñuz nice oldı diyü su^oāl eyledükde شافعی را بر آمد
- 17 diyü ḍarb iderler nitekim şā'irüñ bu rubā^cīsinden ki şāḥ isma^cīl
- 18 diyü öldüklerinde dimişdür ol meşel fehm olunur سنې بر تخت شافعی بر آمدمی باید کشت
- 19 امامی قزلباش که شیخ چون مشتند ، پیوسته بهم چو ناخن اونکشته *rubā'ī*
- 20 شهیدی (šehīdī) شاه اسمعیل را نشانند ند بخت ، دیدنکه شافعی بر آمد کشتند
- 21 (vü ğulāmī) emšāldendür buḥārīler nigār perest ü zenpāredür diyecek yerde غلامی
فلان

39a

- 01 غلامیست dirler ve غلامپاره در کس شهیداست
- 02 bābū'ş-şinü'l-meksüre شمشیر (şemşīr) egerçi kılıç ma^cnāsınadur ammā ^camūd
- 03 u ğürz ma^cnāsına daḥı gelür ^camūd u ğürz ma^cnāsına geldügin ni^cmetullah ḥalīmī
- 04 ğaflet eylemişdür anuñçün taḥrīr olundu nitekim selmān sāvecinüñ
- 05 çemşīd ü ḥürşīd nām kitābında leşker-i dīvān şīrlere sūvār
- 06 olub üstüḥ^{ān}-ı pīl yapılmış ^camūdı ellerine alub çemşīd üzerine
- 07 geldükde didügi bu beytden ol ma^cnā zāhirdür *beyt* جهای اسب
- 08 شیر شَر زه در زیر ، کرفته استخوان پیل شمشیر *nesr* ğaflet olunmasun ki
- 09 ^cacem diyārından gelen üstād ḥaṭṭ ile kitāb-ı çemşīd ü ḥürşīdde
- 10 zıkr olunan dīvleri üstād taşvīr itdükde āletinde şīr ü destlerinde
- 11 ^camūd taşvīr eylemişdür (şemşīr firengī in yek zemīn pelengī) شمشیر فرنکی انیک زمین پلنکی
- 12 zebān-ı türkīde انیک شمشیر فرنکی و زمین
- 13 işte kılıç işte meydān diyecek yerde زمین پلنکی didügi düz meydān ve zemīn-i ğabrā
- 14 dimekdür زمین پلنکی düz meydān ma^cnāsına geldügi üstādum mevlānā
- 15 muḥlişī-yi bedehşānīñ bu beytinden ki vaşf-ı ḥazret-i sultān-ı kevineyn
- 16 şallallah u ta^cāla ^caleyhi ve sellem de dimişdür fehm olunur *beyt* دریشتر
- 17 قلف قدرت کوه شکوه او ، ریکيست کوه قلف فتاد زمین پلنک
- 18 (şīr ğīr est) emšāldendür beyne'l-a^ccām bu rüz-merre şol zamānda kināye شیر گیر است
- 19 olunur ki bir kimesne şelāşe-i ğassāla çıḳub ğüzende ölseyidi zūrefā-yı
- 20 ^cacem شیر گیر است فلان dirler bu meşelüñ mevrīdi şöyle menḳūldur
- 21 ki behrāmgūruñ kibri kethūdā nām bir müşāḥibi var idi meclisinden şeb-rüz

39b

01 münfekk olmazdı bādeyi ziyāde içmekle helāk olur pādişāh helākından
 02 derhem olub bādeye şöyle yasağ u tenbīh eyler ki دُوَادِ دِهٖ سَالَهٗ دَكْ
 03 rü-yı zemīnde nām bādeyi kimse anmazdı ittifāk birgün keşşger
 04 püserin evlendürmek murād ider leyle-i zifāfda keşşger zāde-i mezbūreye
 05 şerm ü hicāb tāri olur maşlahat başaramaz ol maḥalḥde bir pīr-zen gizlü
 06 bāde-i nāb şaklar imiş ki ba^cz rindān-ı endūh şurbü'l yāhūd idirler imiş
 07 keşşger zāde daḥı pīre-zenūḡ ḥānesine varub şelāşe-i ğassāla çeker bāde-i
 08 nābdan ser germ olıcağ ^carūs ḥāṭırına gelüb yolda giderken karşıısından
 09 bir na^cra gelür ki iy cevān cānuḡ gerek ise şavul cevān deprenmeyüb yerin
 10 bekledi anı gördü ki bir şīr şerze gelür cevān çıkarub arslanūḡ
 11 iki kulağından burub zabṭ itdi şīr bānlara teslīm itdi ol
 12 şīr bānlar daḥı cānib-i serāy-ı pādişāhiye getürürler zīrā ol arslan
 13 behrāmgūruḡ arslan ḥānesinden boşanub çok kimesnenūḡ başını
 14 gösfend-vār koparmış idi pādişāh bu işden ḥazṡ eyleyüb su^ᵂāl
 15 eyledi ki bu arslanı kim tutdı bir nev-cevān tutdı diyü cevāb virdiler
 16 emr eyledi ki iḥzār eyleḡ tek ü pū idüb cevānı pādişāh nazarına getürdiler
 17 pādişāh su^ᵂāl eyledi ki ey cevān kimūḡ oğlısın ve ābā vü ecdādūḡ kimlerdür
 18 didükde keşşger zādeyim didi pādişāh tekrār su^ᵂāl itdi ki nesliḡde
 19 pehlevān varmıdır ḥayır didi emr eyledi ki peder ü māderini iḥzār itsünler
 20 anlar daḥı iḥzār olunduğda su^ᵂāl eyledük ki ābā vü ecdādıḡuzdan pehlevān
 21 gelmişmidür anlarda cevāb virdiler ki keşşger ibn-i keşşgerāyız imdi neslūḡuzde

40a

01 pehlevān yok ise bu şecā^cat şerābdandır ve siz bu yigide bāde-i nāb
 02 içürmüşsiz diyicek ḥavflarından ḥuzūr-ı pādişāhīde cān vireyazdılar
 03 pādişāh sevgend idüb didi ki korkmaḡ ^cafv iderüm sizi toğru söyleḡ
 04 anlar daḥı hezār-ı şemm ü bīm ile li-maşlahatin üç kadeḡ içirdük fermān senūḡdür
 05 didiler pādişāh daḥı cürmlerin ^cafv idüb nidā itdürdi ki şerāb içilsün
 06 arslan tutacağ kadar ammā eyle içilmesün ki karğalar gözin oyacağ
 07 kadar diyü fermān itdi zīrā kethudā-yı mezkūr bādeyi ziyāde içmekle öldükde
 08 karğalar gözin oymışıdı eyle olıcağ şimdilik diyār-ı ^cacemde üç kadeḡ içüb
 09 güzende olana güzendedür diyecek yerde اعجام فلان كس شیر کیر است
 10 dirler nitekim ḥ^ᵂāce ḥāfızūḡ bu beytinden meşel-i sālifü'z-zıkr fehm olunur
 11 ez-sākī nāme **beyt** بده تاروم بر قللك شیر کیر ، ہم برزم دام این کورک پیر
 12 **neşr** ve daḥı nizāmīnūḡ serḥoşa شیر کیر dinüldüḡi bu beytinden zāhirdür
 13 ez-ḥüsrev şirīn keşten ḥüsrev **beyt** زمستی کرد باشیران دلیری که
 14 **(şekm-i bende est)** شکم نیده است نام مستی آمد شیر کبری
 15 ḍarb olunur ki boğazı tokluğu ile karnına ḥizmet ider dimeden ^cibāretdür
 16 nizāmī-yi gencevīnūḡ bu beytinden meşel-i mezkūr fehm olunur der-naşīḥat
 17 sokrāt be iskender **beyt** کسی کو شکم نیده شد چون ستور ، سورتی
 18 برون آید از ناف کور ، چو آید قیامت ترار و بدست ، زکاوای خیر
 19 maḥşūl-ı beyt-i şānī budur ki çünki kıyāmet gününde

- 20 taḥḫīḳ olunasıñ zekāwī ḥamāqatında dimekdür ve نَجْرٌ بایدت بر نشست
- 21 eşeğe binmek gereksiz نَشِين بخر بر نشین zebān-ı türkīde ne ma^cnāya gelürse lisān-ı

40b

- 01 ^cacemde daḥı ol ma^cnāya gelür شیرازی نیستم (şīrāzī nīstem) emşāldendür şol zamānda
- 02 kināye olunur ki ^carabdan ve ^cacemden gelen kimseye ma^crifetden ziyāde ri^cāyet
- 03 olunur ve hemşehriye ne kadar ma^crifeti daḥı var ise ri^cāyet olunmaz
- 04 diyecek yerde zürefā-yı ^cacem شیرازی نیستم diyü ḍarb iderler ki gālībā
- 05 zebān-ı türkīde şol meşeldür ki ṭay esb olmaz ve çerāğ dibi karanju olur
- 06 mevlānā ḥümām tebrīzīnün bu rubā^cīsinden ol meşel ḳatı zāhirdür *rubā^cī*
- 07 بیک کرشمه توانی که کارما سازی ، ولی بیچاره بیچاره کان نه پردادی
- 08 همام سخن دلپذیر بسیارست ، ولی چه سودکه بیچاره تیست شیرازی
- 09 شیرین کار (şīrīn kār) şīrīn ma^cnāsına nedīm ü muşāḥib ü ḥelwāyı ma^cnāsına
- 10 gelür nitekim ūftī-yi ḥalvāgerün bu beytinden fehm olunur *beyt* بس که وصف
- 11 لب اوکفته بشیرین کاری ، شهره شهرین اه وقتی حلواکر *neşr*
- 12 gāh olur ki şīrīn tīz ma^cnāsına gelür ki فلان کس تیزه و جست
- 13 geldi diyecek yerde fuşaḥā-yı ^cacem şīrīn āmed dirler شیر ماهی (şīr-i māhī)
- 14 luğatlara yazılan شیر ماهیدن gayri bir kısım māhīye dirler ki sūt gibi
- 15 beyāzdu ve laḥmi kemāl-i nihāyetde lezīzdür diyār-ı rūmda ala balığı nice mu^cteber
- 16 ise diyār-ı ^cacemde kezālik شیر ماهی mu^cteberdür ni^cmetullah bu ma^cnāya daḥı geldügi
- 17 taḳayyüd itmedügiçün taḥrīr olundı nitekim ḥātifnün bu beytinden zāhirdür ki
- 18 sā'id şīrīn vaşında mevlānā-yı mezkūr irād itmişdür ez-ḥüsrev şīrīn
- 19 *bāb* ز عکس ساعد شیرین کماهی ، رجوی شیر پیدا شیر ماهی *beyt*
- 20 ü's-şinü'l-mazmūmat شرب اليهود (şürbül-yahūd) zebān-ı türkīde birkaç kimesne gizlüçe
- 21 bāde-i ḥamrā nüş itseler fāş itmeseler zürefā-yı ^cacem شرب اليهود فلان کس

41a

- 01 mīkūnend diyü ḍarb iderler ve isti^cāre ṭarīḳile daḥı her nesne ki
- 02 gizlü olsa aña شرب اليهود diyü kināye iderler nitekim mevlānā ümīdīnün
- 03 bu ḳıṭ^casından fehm olunur ez-sāḳī nāme *ḳıṭ^ca* بده ساقی آن آب
- 04 یاقوت فام ، ملامت کنی اهل نامی سن نام ، بمن ده بکلپانک ورود
- 05 bir şey^o olsa (şütür gürbe) شتُر گُریه سرود ، که نتوان ازین پیش شرب اليهود
- 06 içinde eyüsinden kimi ziyāde olsa meşelā bir şā^cirün bir şī^crinde
- 07 bir eyü beyti olsa ve dört fenā beyti olsa ve gāh ebyāta taḥşīş
- 08 itmeyüb bir kimsenün eyü ḥūyı var ammā eyüsinden kim ḥūyı çokdur
- 09 diyecek yerde zürefā-yı ^cacem شتُر گریه است است
- 10 iderler bu meşelün mevrīdi şöyle menḳūldur ki bir kimesnenün bed-ḥūy
- 11 uşturı var imiş yemīn itmiş ki bir dirhem bey^c itmezsem ^cavratum üç

- 12 ʔalāk boş olsun dir şonra peşimān olub ʔalāk vāki^c olmamağa
 13 hīle-i şerʕiyye olsun içün uşturuñ gerdenine kedi ta^clīk idüb
 14 bāzāra çıkarur bahāsını su^oāl idene uştur bürd dirheme kedi biñ dirhem
 15 dūr diyü cevāb virür bu meşel andan ʔalmışdur nitekim ümīdünñ ʔaşıde-i
 16 lāmiyyesinde olan bu ʔı^casından fehm olunur ki necm-i şānī ʔaḫḫında
 17 dimişdür *ʔı^ca* در خورولایق توپیشکشب نیست ، تحفه نیست
 18 که پیشت بود شقدر و محل ، پنج بیت است شتر کر به روان از پیهم
 19 *bābü'ş-şādü'l-meftūḫat* farsda نه سه چاری زسمور و نه قطارزجال
 20 ḫarf-i şād yokdur lākin ^carabīden isti^cāre ʔarīḫile isti^cmāl iderler
 21 şad bīmār ez leb gūr vaknişt (şad bīmār ez leb gūr vaknişt) emşāldendür şol zamānda kināye
 olunur ki tā cān

41b

- 01 tendedür ümīd munḫaṭı^c olmaz ve ʔıḫmayan cānda ümīd var diyecek
 02 yerde تا بر آمد را cān ki cān dirler ve gāh olur ki cān صد بیمار از لب کور واکشت
 03 امید هست diyü kināye iderler ḫazret-i şeyḫ niżāmīnünñ bu beytinden ol
 04 meşel fehm olunur ez-ḫüsrev-i şirīn *meşnevi* ، نشانده کرد بر از ارخود روز
 05 که صد بیمار و اکشت از لب کور *neşr* egerçi meşel-i mezkūr beyān olunan maḫalide
 06 ḫarb olunur ammā gāh olur ki ḡamm u ʔasāvet u rüzgār ber ʔarār degüldür
 07 anuñçün müte^oellim olub kendünñe zarar virme diyecek yerde zıkr olunan
 08 meşeli zıkr iderler nitekim şeyḫünñ sālifu'z-zıkr olan beytinden fehm olunur
 09 şadi (şadi) emşāldendür ekşeriyyā hindīler zebānında ve ^cirāḫīler mābeyninde
 sipāhdan
 10 birisi yüz yigide baş olsa aña صدی diyü ḫarb iderler ve biñ yigide
 11 baş olduḫda aña hezārī dirler gāh صدی diyecek yerde صدده daḫı
 12 dirler meşelā bir kimesne yarar ve bahādır ve yüz yigide baş olsa فلان کس
 13 dirler nitekim ḫātifīnünñ bu beytinden ki şāḫib-ḫırān timur alayı
 14 gösterüb fedāyīler birer birer öñünden geçürdüḫi zamānında fedāyī ʔaḫḫında
 15 dimişdür fehm olunur ez-timur nāme *beyt* بدستوری آن سرفراز و صدده
 16 کشیده اشهبیهای زانو زده *bābü'ş-şādü'l-meftūḫat* bu ḫarf daḫı yokdur
 17 şād olmaduḫı gibi ^carabīden me^oḫūzdur zahḫāk rā be zaḫmet
mārān gūzāştīm ضحاک را بزحمت ماران کزایشتم
 18 bir mekrūhī ehline terk olunmaḫdan ^cibāretdür nitekim şā^cirünñ bu beytinden ki
 19 maḫbūb-ı raḫīb ile hem āḫūş olduḫı ʔaḫḫında dimişdür fehm olunur
 20 *beyt* زلفین اورقیب بکردن گرفته است ، ضحخال را بزحمت ماران کذا
 21 ṭaşt flān kes ez bām üftād (ṭaşt flān kes ez bām üftād) bir
 kimesnenünñ

42a

- 01 aḫvāl-i pūşidesi açılıb ortalıḫa duyulsa ve mecālīs ü maḫāfil
 02 ü kūçe vü bāzārda zebān-ı ḫalkda ḫüft ü ḫü olsa fuşaḫā-yı ^cacem طشتت

- 03 diyü d̄arb iderler nitekim evḥadü'd-dīn iṣfahānīnünج از بام افتاد
- 04 bu beytinden zāhirdür *beyt* اکنون وقتی زخلق راز دل خود نختی ،
- 05 *nesr* rūmda merḥūm bākī efendi dahı نمی توان که زیام او فتاد طشت
- 06 bu meşeli irād itmişdür *beyt* güft ü gū ile pür oldı yine şehr ü bāzār⁸
- 07 bāmdan düşdi dile taşt-ı meh-i nev bu gice (taraf gired) طرف کیرد bir kimesne bir kimseden
- 08 yaña olub aña mu^cayyen ve zahir olsa ve dā^oimā andan yaña söylese فلان
- 09 bu beytinden zāhirdür *beyt* کاتبینونج dirler nitekim kātibīnünج zū'l-vecheyn olan
- 10 bu beytinden zāhirdür *beyt* کاتبینونج خط چنو بانست ، زابکنه
- 11 (tabl-ı der kelīm) طبل در کلیم ایشان طرف دوی نکو می کیرند
- 12 bir kāre mubāşeret eylese ve açmazdan işin başarub bir uğurdan
- 13 şöhret bulub maqbūl ^cālim olsa fuşahā-yı ^cacem در طبل کمسنه
- 14 diyü d̄arb iderler nitekim kemāl ismā^cīlünج bu beytinden ki şadr-ı
- 15 bedr-i kā^oināt muḥammed muştafa şallallah u ta^cāla ^caleyh ve sellem ḥazretlerinünج
- 16 na^ct-ı şerīflerinde dimişdür meşel zāhirdür *beyt* صیت وصد است
- 17 *nesr* مشرق و مغرب و گرفت ، دست بنوت توچوزد طبلدرکلیم
- 18 ḡaflet olunmasun ki ḥazret-i resūl-ı ḥudānuḡ evā^oil-i şöhretinde āşikāre
- 19 ta^cat itmeyüb cebel-i ebū kubesde olan ḡarda ^cibādet-i ḡayy بی هتا
- 20 idüb çeşm-i küffārdan pūşide ḡalk rāh-ı hidāyete da^cvet iderlerdi
- 21 şol zamāna dek ki ḥazret ^cömer raḡıyallahu ^canh gelüb dīn-i islāma

42b

- 01 revnaḡ virdüklerinde bir uğurdan āşikāre ezān-ı muḥammedī okuyub şīt
- 02 ü şadāsı şarḡ u ḡarba āvāze bıraḡdı böyle olıcaḡ şā^cir meşel-i mezkūrı
- 03 ḡatı yerinde beslemiştür nitekim zıkr olundı (alān) *babū'l-^caynū'l-meftūḡat* علان
- 04 ^caziz u muḡterem ve ḡurfānda bir kısım beyāz engüre dahı dirler ^caziz u muḡterem ma^cnāsına
- 05 geldüḡi şā^cirünج bu beytinden ki suḡan-şinās mū-yı şikāf olsa vaşında dimişdür
- 06 fehm olunur *beyt* سخن به پیش سخنندن عزیز و علاست و کرنه زردک
- 07 *nesr* زردک diyār-ı rūmda havuḡ didüḡleridür و شلغم همیشه از رافت
- 08 şirāzīler aña gezer dirler (^cālem-i āb) عالم آب bir kimesne şelāşe-i ḡassāla ḡıḡub mestāne
- 09 olsa ve ^cālem-i şerābda olub ḡammı ferāmūş itse zūrefā-yı ^cacem فلان
- 10 meşel-i dirler meşel-i در عالم آب بود ki ḡah olur ve ḡah dirler در عالم آبست
- 11 mezkūruḡ ^cālem-i şerāb ma^cnāsına geldüḡi āşafīnünج bu maḡla^cından fehm olunur
- 12 *bāb* عالم آب بیرون برد ازدل غم را غم نداریم اکرآب برد عالم را *beyt*
- 13 (özrleng mīkuned) عذرلنگ می کند *ül-^caynū'l-mazmūmat* bir kimesne cüz^oī nesneden kendüye
- 14 bahāne eyleyüb ^camden ihmāl itse zūrefā-yı ^cacem فلان عذرلنگ می

⁸ Türkçe beyit

- 15 كند diyü ډarb iderler nitekim bākīnūn bu beytinden ki timur da bulmuşdur
 16 fehm olunur *beyt* hezārān °özü-i leng eyler kaçar meydāna gelmezdi , eger tārār-
 17 ğamzen da°vet itse cenge timur⁹ عذر بدتر ز کناش تکرید (°özü bedter ze günāhaş negerid)
 diyār-ı rūmda
 18 °özri günāhından çoқdur diyecek yerde kināye olunur nitekim muhteşem kāşinūn
 19 bu beytinden fehm olunur *beyt* عذر خواهی کتدم بعد از قیتل ، عذر بدتر
 20 فلان عذر خواست (°özü h°āst) redd itdi ve kıovdı ma°nāsına gelür زکناش تکرید
 21 فلان کس عذر خواست °acem عذر خواست کس را بدر کرد

43a

- 01 nitekim ħazret-i mevlānā cāmī-yi quddūs sürretü'l-°azizü'l-bistāmī beytinden
 zāhirdür
 02 *beyt* توخوور جتتی اماز چشم قنانت ، زبسکه خواست بلا عزز
 03 *bābü'l-ğaynū'l-meftūhat* غچک (ğıçık) luğat-ı ğayr meşhüredendür
 04 kühistānīler ile bulğarīler zebānında kemānçe ma°nāsına gelür nitekim tāhir
 05 deknīnūn bu beytinden ki şāh gül ü ğonçe vaşfında dimişdür fehm olunur
 06 *beyt* مجلس دل کش کل بنود بی مطرب ، کشته بلبل غچکه شاخ کل و
 07 *(ğānimāne)* غانیمانہ غنچه غچک emşāldendür ki ğarīm düşmeni diyecek yerde a°cām
 08 dirler ve ğāh olur ki bir kimse bir kimesneye ħuşūmet nigāhın itse
 09 diyü ډarb iderler ve ba°z üstād ħüsni-ı ħaṭṭıla
 10 yazılmış kitāblarda غريم yerine غانیمانہ yazarlar nitekim muhteşem kāşinūn
 11 bu beytinden ki kināye-i raķīb-i şūmda dimişdür fehm olunur *beyt* عاشق
 12 *(ğalla)* غلله از حسرت رخسار توآهی نکند ، که درو غیر عننیمانہ نکا هی نکند
 13 *(dān)* دانه ehl-i sūķ küngün için oyub içine aķçe vaz° itdükleri ma°nāya
 14 dirler luğat-ı ğayr-ı meşhüre olduğıçün taħrīr olundu niżāmīnūn bu beytinden
 15 ki fārsīden rüzġār zemminde dimişdür fehm olunur *beyt*
 16 *(ğam-ı ħūd)* غم خود خانہ غولراند پرواز نشان ، دز غلله دان عدم انداز نشان
 17 (ħūr ki tū lāġer neşevī) خور که تو لاغر نشوی bir kimesne bir kimseye pend ü nuşḥ itse
 naşīḥat
 18 pezīr olmayub dise ki var kendi ħāliñ gör kendi ğammıñ yi ki arıķ
 19 lamayasın yerde bu mışra° ki °aynıla meşeldür ډarb iderler *mişra°* غم
 20 خود خور که تو لاغر نشوی *neşr* ve daħı cemāl ħocedīnūn bu beytinden fehm olur
 21 *bābü'l-* غمور ایزاهد کم خواره غم ، غم خود خورکه تو لاغر نشوی *beyt*

43b

- 01 *fāü'l-meftūhat* فرا میگری (ferā mīġerī) bizi masharaya alursın diyecek yerde zürefā-yi
 02 °acem مارا فرا میگری dirler nitekim ħüseyn-i vā°iz ħazretleri süre-i baķarada
 03 olan bu āyet-ı mu°ciz tīrāzun tefsīrinde meşel-i sālifü'z-zīkr īrād itmişdür اعود

⁹ Türkçe beyit

- 04 **(ferdā nīz dūr nīst)** bir kimse bir kimseye فردا نیز دور نیست بالله منالشیطان الرجیم آتخذنا هؤو
- 05 vireceği olub ħalf-ı va^cde ile aldasa ol aldanan ādemüñ yaqasına yapışub
- 06 dise ki niçe birini ferdādan ferdāya şalursın yine dise ki yarın virirüm
- 07 aldanan biçāre dise ki yarın daħı iraq degüldür anı daħı görüriz diyecek yerde
- 08 zürefā-yı a^ccām **(filān mübārek mürde rā)** فلان مبارک مرده را فردا نیز دور نیست
- 09 **(āzādī kuned)** ازدی کند emsāldendür şol zamānda ħarb olunur ki filān kimesne ölmüş
- 10 mübārek āzād ider diyecek yerde meşel-i sālifü'z-zıkr ħarb olunur diyār-ı rümde
- 11 bu meşel kıatı meşhürdur **(firāğat ez rīş u burūteş dārem)** فراغت از ریش و بروتش دارم bir kimesne bir kimesne
- 12 yi yayğara veyā yağanmağ ile ħorqutsa می مالده فلان کس بروت می مالده dirler ve
- 13 üzerine yağınan kimesne dise ki ben andan bī-bāküm diyecek yerde من زر
- 14 **(şafā ma^cnāsınadur nitekim)** فراغت şafā ma^cnāsınadur nitekim dirler bu maħalilde فراغتی دارم
- 15 **(beyt)** هرکه باما بروت می تابده ، مادر نشیش beyt bu beytinden fehm olunur
- 16 **(ferzīn bend āverd)** فرزین بند آورد فراغتی دارم bir kimesne bize ^caceb ħīle geçüb reng itdi
- 17 diyecek yerde zürefā-yı ^cacem فرزین بند آورد کس فلان کس فرزین بند آورد
- 18 nitekim ħāce ^cişmet buħārīnün bu beytinden ki oğlunuñ māt olduğın
- 19 görüb anja ta^clīm-i ħīle şüretinde dimişdür **(beyt)** زعشقت خیال درمانده
- 20 توفزین بند پیش رای ، شود شه مات دریک دم رخت چون باختیر کیرد
- 21 **(feci^c)** **(bābū'l-fā^u'l-meksūre)** فجع zebān-ı türki^cde olan çav başbaşa çatub

44a

- 01 bir kimesnenün ħālin muşāħabet itmege dirler ve fısıldı ma^cnāsına gelür
- 02 senün ħışşan ortalığa düşdi diyecek yerde فجع در میان افتاد
- 03 dirler ħazret-i mevlānānuñ bu beytinden fehm olunur **(beyt)** چونکه این را
- 04 **(bābū'l-fā^u'l-mazmūmat)** بیششه کرد اویر دوام ، فجعی در شهر افتاد و عوام
- 05 **(ferū āmed u furū āverdem)** فرو آمد و فرو آوردم şol zamānda kināye olunur ki serkeş ü ziyāde serd
- 06 iken egdürüb mūm itdi diyecek yerde فلان کس را فرو آوردم
- 07 kināye iderler ve daħı vaħşī vü serkeş iken baña rām olub zebūnım oldı
- 08 diyecek yerde فرو آمد diyü ħarb iderler ve gāh olur ki filān maħbūb
- 09 pürdāddur dirler pürdād edāsı zürefā-yı müte^oaħħirīn beyninde rām-ı şedd ma^cnāsına
- 10 kināye olunur egerçi zıkr olunan edālar maħbūbān mābeyninde kināye olunur
- 11 lākin maħbūba maħşūş degüldür belki muḥlaķā zebūnumdur diyecek yerde
- 12 **(ferū āmed u furū āverdem)** فلان کس فرود آورده منست
- 13 **(ferū āmed u furū āverdem)** edāsı fehm olunur ez-ħüsrev şirīn der-bāsiħ dāden
- 14 **(beyt)** فرود آورده خود را فرود آورده خود را ، فرود آورده خود را
- 15 **(nesr)** میندار ħülāşa-i beyt budur ki senün zebūnuñam ħapunđan dūr idüb
- 16 yabana atma **(kaşşāb āşinā cūyed)** قصاب آشنا جوید **(kaşşāb āşinā cūyed)** kaşşāb āşināsına

- 17 kıyar ve etün kemün virür diyecek yerde قصاب آشنا جوید dirler nitekim
- 18 şeyh kemāl ḥucendīnūn bu beytinden fehm olunur **beyt** کمال آن غمزہ خونت
- 19 رخت چون کردی باویاری ، بنودت یادپنداری که قصاب آشنا جوید
- 20 **neṣr** ve daḥı bir dūst dūstı ile bir ḥuṣūṣda bey^c ve şırā itse ve bey^c
- 21 itdūgi şey^oūn ma^cyūb olduḡın bilüb virse alan şonra ma^cyūb olduḡın

44b

- 01 fehm idüb şikāyet yüzinden izhār idüb dūstluḡ muḡābelesinde bizi
- 02 aldamaḡ inşāfmıdır diyecek yerde قصاب آشنا جوید dirler قلندر (**qalender**)
- 03 دیده کوید (dīde gūyed) bu sözde yalan yoḡdur görüb söyleriz işitme degüldür diyecek
- 04 yerde fuṣaḡā-yı ^cacem دیدن dirler şā^cirūn bu beytinden fehm
- 05 olunur tūyī **beyt** تویی چو دیده مرابلهکه بهتر ازدیده ، منم قلندر و کوید
- 06 olunur tūyī **beyt** تویی چو دیده مرابلهکه بهتر ازدیده ، منم قلندر و کوید
- 07 **neṣr** ve daḥı görüb söylemek ile işidüb söylemek berāber degüldür
- 08 diyecek yerde شنیدن کی بود مانند دیده dirler şā^cirūn bu beytinden fehm
- 09 olunur **beyt** ترا دیدم و نور دیدم کفیتیم ، دروغ نیست ماز دیده کفیتیم
- 09 فلان کس قزوینی است (kezveynī est) قزوینی است
- 10 dirler gāh olur ki ol söz bī-ma^cnādur ve birbirine mesāsı yoḡdur diyecek
- 11 yerde aḡa حادیس قزوینی است dirler nitekim selmān sāvecīnūn bu kıṭ^casından
- 12 ki ^cabīd-i zākānī hicvinde dimiṣdūr fehm olunur **kiṭ^ca** چهیمز هجاکو عبید زاکانی
- 13 مقرر است به بی دولتی و بی دینی ، اگرچه نیست زقروین و دوستا زادست
- 14 قنطوره شاطر جلال (qantūre) luḡat-ı ḡayr-ı meṣhūredendūr cevān
- 15 قنطوره شاطر جلال dirler ki öḡ etegi yoḡdur
- 16 ḡaḡkında didūgi muḡteṣemūn bu beytinden fehm olunur **beyt** زین بلای جان که
- 17 در برداردش قنطوره تنک ، پیکرم از ناله شد در تنکنای غم چونال
- 18 (kelye ḡār) bir kimesne ^caṣıḡ ile ma^cṣūḡı bir yere götürmege sebab olub
- 19 ^caṣıḡun arḡasından geḡene ḡālibā diyār-ı rūmda aḡa کوفته dirler fuṣaḡā-yı
- 20 ^cacem ṣol maḡūle kimesneye قلیه خوار dirler nitekim şā^cirūn bu beytinden
- 21 fehm olunur **beyt** چوکروی قلیه خواری خوانبسیار ، ازین پیش تومکر

45a

- 01 (kavlek) luḡat ḡayr-ı meṣhūredendūr **bābū'l-kāfū'l-maẓmūmat** قولک در بر نشینی
- 02 bir kısım ḡunbārāya dirler ki içine aḡḡe ḡonulur ve قولک daḥı dinūr şā^cirūn
- 03 bu beytinden ki mūz-i aḡzını قولک teşbīh idüb dimiṣdūr **beyt** لغب
- 04 **neṣr** غیبیت کر غماز فراهم نشود ، دهنش پرزر اگر ساخته هم چوقولک
- 05 ya^cnī mūnāfıḡun aḡzını قولک زر ki doldurasın aḡzı ḡapanmaz قوزدن (qūzedan)
- 06 zebān-ı türkiḡe یوف ma^cnāsınadur nitekim ḡāsım envār-i ḡazretlerinūn bu beytinden
- 07 fehm olunur ez-ḡazel-i nūnniye **beyt** بر کهر بالولو زئم بر قصر فیصر قوزئم ،
- 08 (bābū'l-kāfū'l-meftūḡat) ازسوز دل یا هو زئم تاتاش افند در جهان

- 09 kesi dāned ki ūštūr mičārāned کسی داند که اشتر می چراند
 çekēn bilūr diyecek
- 10 yerde zūrefā-yı °acem diyü đarb iderler kuṭbū'l-
- 11 °arīfīn şeyḥ °aṭṭār kuḍdūs-i sūrretü'l-°azīz tezkiretü'l-evliyāsında ḥazret-i sulṭānū'l
- 12 -muḥaqqıķın üveyse'l-°arānīnün merātibin yazduđı yerde dimiş ki sulṭānū'l
 kevineyn
- 13 şallallah u ta°āla °aleyh vesellem ḥazretleri behişt-i ğubur sirişt içinde şöyle
- 14 cilve ide ki cemāl-i be-kemāllerine baķanlar şöyle kıyās ide ki bir nesneyi arar
 cenāb-ı
- 15 ḥaķķdan celle vü zıkre bir nidā geldi ki ya muḥammed ne ararsın resūl u ekber yā
 diye ki
- 16 üveyse'l-°arānīyi ararım ki zīrā dünyāda ol beni görmemişdür şeyḥ °aṭṭār bu
 ma°nā-yı
- 17 ḥayl-i daķıķ itmişdür bu kemīne edebe ri°āyet eyleyüb küstāhlık itmedüm meşelün
- 18 mevrudin bilmek dileyin °aşıķ şeyḥün kitāb-ı mezķūrına tek ü pū eylesün zīrā
 meşelde
- 19 zıkr olan murād ḥazret-i üveyse'l-°arānīdür ki deveyi güden bilūr dimekdür
- 20 ve şā°irün bu beytinden dağı zāhirdür *beyt* میان عاشق و معشوق رمزست
- 21 kulāğeş ber kulūḥı nemī neşined کلاغش بر کلوخی نمی نشیند کسی دانکه اشتر می چراند

45b

- 01 đarb olunur ki bir yerde oturmayub çalıķuşı gibi daldan dala ķona
- 02 ve ķahveden ķahveye gezüb her gördüđi °aşķa mā°il olsaydı şu maķūle
- 03 maḥbūba kebud kīse est کیسه است نشیند کلاغش بر کلوخی نمی نشیند bu beytinden
- 04 fehm olunur ez-ḥūsrev ü şīrīn *beyt* چه باید ملك جان دادن بشوخی ، که
- 05 kebud kīse est bir kimesne züğürd olup beş
 فلان کس کیود
- 06 aķçe ķādir olmasa ve olduğdan şonra ḥatta ğālib olsa
 فلان کس کیود
- 07 dirler ve gāḥ olur ki siyah kīse est dağı dirler nitekim kemāl
 است
- 08 isma°īl işfihānīnün felek ü āftāb vaşfında bu beytinden fehm olunur *beyt*
- 09 بین کیودی این کیسه شهر که او ، بیک درست چنین تیز میکند بازار
- 10 kejd kerd bir kimesne bahādırılık yüzünden bir iş işleye ki dillerde söylene
- 11 bu maķūle yerde a°cām کزد کزد کس فلان dirler egerçi کزد کزد toz ķoparmāķ
- 12 ma°nāsınadur lākin bunda kendi ma°nāsına olmayub zıkr olunan ma°nāya gelür
- 13 nitekim pehlevān kātībīnün bu beytinden meşel fehm olunur *beyt* کرد در چشم غبار
- 14 germ sīr ü serd گرم سیر و سرد خاک ره اوصبا ، کس چه دانستی که ناکه اوچین کردی کند
- 15 sīr beyne'l-°acam şol zamānda kināye olunur ki کرما
 کرما
- 16 dirler ve kezālik سرد سیر گرم سیرک *ādemiyyesine* سواحل راست
- 17 ve yaylaķ *ādemiyyesine* سرد سیر dirler nizāmīnün bu ebyātından zıkr olunan edālar
- 18 fehm olunur ez-kitāb-ı ḥūsrev ü şīrīn der-resīden ḥūsrev bār men ü tekliif-i kerdn
- 19 mehīn-i bānū ḥūsrev rā be-ṭarīķ mihmān-ı be-cānib şehir-i berde° *meşnevi* مهین بانو سین

20 بو سید بر حسب ، خبسر و کفت مارا حاجتی هست ، که دار الملک بردع دانو ازی

21 زمستانی درانجایش بسازی ، هوای گرم سیرت آن طرف را ، فراحینها بود آب

46a

01 و علف را ، اجابت کرد خسرو کفت بر خیز ، تومیر و کامدم من در قفا نیز

02 مدار (medār) filān kimesnenūḡ ḡāṭıırın yıķub incitme ve ķovma diyicek a^ccām

03 nitekim muḡteşem kāşınūḡ bu beytinden fehm olunur *beyt* ای باغبان چو باغ

04 nitekim muḡteşem kāşınūḡ bu beytinden fehm olunur *beyt* ای باغبان چو باغ

05 (kāfir mācer est) bir kimesne کافر ماجر است زمرعان تهی کنی ، کاری بلبلان کهن آشیان مدار

06 ikide birde ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

07 ikide birde ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

08 ceng-i kerden şāḡ isma^cīl sulṭān süleyman rūm u selīm-i rūm münhezim şoden şāḡ isma^cīl

09 *beyt* سپاه فتنه چون کم فرصتی کرد ، سپهری سفله کافرماجرای

10 کم زن (kem zen) emşāldendür ķumārbāz ma^cnāsına gelür muķāmire didüklerinūḡ

11 vechi budur ki iki ḡaşm ķumār oynadūķda bir üç aķçeyi ḡaşmuḡ meydānına

12 vechi budur ki iki ḡaşm ķumār oynadūķda bir üç aķçeyi ḡaşmuḡ meydānına

13 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

14 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

15 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

16 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

17 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

18 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

19 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

20 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar

21 idüb dir ki ^cinād eyleyüb yoḡunluķ eylese ve dilinden ḡalk müteşekkī olsalar¹⁰

46b

01 geldükde aralarında birisin intiḡāb idüb şu başı cānibinden oturdurlar

02 ve öḡüne birisi altı aşık ve bir قولک ķor ķumār oynayan kimesneler ol altı şaķı

03 alub kerpiç üzerine atduķda ol aşıklar niçe yuvalanub düşerse

04 aḡa göre oynarlar ve ol oturan kimesnenūḡ adına میر بساط dirler

05 zıkr olunan قولک aķçe ķoduķları ķunbāra ma^cnāsına gelür قولک aşık

06 u kerpiç میر بساطک öḡüne ķoduķları mevlānā selmān sāvecinūḡ bu kıṭ^ca

07 sından ki میر بساط hicvinde dimişdür fehm olunur کس نکوید که دوع (*kes negüyed ki düḡ*)

08 من ترش است (*men turş est*) bir kimesne dise ki benüm kem yerüm yoķdur diyüb خود بین

¹⁰ Bu satırın yanında yer alan açıklama: *mīzer iķ ṭonı ve fūṭa ma^cnāsına ^carabīdür fārsīde de*
سنا میر (okunamadı)

- 09 **olsa ve zamānede her kime şorsañ kendüyi iyüye** و خود پسند
- 10 **çıkarur kimse dimez ki benüm kem yerüm vardur ve ben kemüm diyecek yerde zūrefā-yı**
- 11 **°acem diyü dārb iderler nitekim şā°irün** است نکوید دوغ من ترش است
- 12 **bu beytinden ki mışra°-ı ūlāda bir lafz türkī ihtiyār itmişdür fehm olunur**
- 13 **beyt** توس چرخ چون بیک یور است ، کس نکوید که دوغ من ترش است
- 14 **neşr ve şeyh nizāmīnün** bu beytinden **zāhirdür ez-heft peyker beyt** هر کسی در
- 15 **(kefīden) luğat-ı** کفیدن زمانه پیر هس است کس نکوید که دوغ من ترش است
- 16 **ğayr-ı meşhūredendür ki ni°metullah ile ħalīmī ħaflet itdükleri içün taħrīr olundu**
- 17 **yarılmağ ve çatlamağ ma°nāsına gelür nitekim evħadü'd-dīn işfahānı** کفیدن
- 18 **bu beytinden fehm olunur beyt** همچو نارم بکفید از غم سبب ذقتش
- 19 **(kārđ bā üstühvān resīd ü ĩn)** کارد باستخوان رسید و این دل فحوانش توکه اوعقل به اند بش ندارد
- 20 **(kār ez ser güzest)** کار از سر گذست **iş başdan aşdı ve bıçağ kemüğe dayandı şu mağūle**
- 21 **mağallde fuşahā-yı °arab dirler evħadü'd-dīn işfahānīnün** bu beytinden بلغالسیل الربا

47a

- 01 **fehm olunur beyt** بنز دیک آن دلربا کفته نیست ، که ماراکذ رکرد سیل
- 02 **(bā kār filān kul kerd)** با کار فلان کل کرد ازرا
- 03 **duyuldı diyecek yerde fuşahā-yı °acem diyü dārb** کار فلان کس کل کرد
- 04 **iderler ve gāh olur ki lafz-ı kārī ħazf idüb yalnız کل کرد** فلان کس کل کرد
- 05 **dağı dirler nitekim eblağü's-şu°arā°ü'l-müte°ahħirīn mevlānā °urfī-yi şirāzīnün**
- 06 **bu beytinden fehm olunur beyt** مشوباهر حسن ای غنچه باغ حیا هدم،
- 07 **neşr ve dağı mevlānā ħālib-i geylānīnün** تبسم کردنت بااین و آن کل می کند آخر
- 08 **bu beytinden zāhirdür beyt** غنچه های کل که قصد خون بلبل می کند
- 09 **(kesī ez behrkes ħūd rāne)** کسی از بھرکس خود رانه عاشقی پنهان نماند عاقبت کل میکشد
- 10 **(geşttest)** bu mışrā° meşeldür şol zamānda dārb olunur ki kimse kimse **کشتست**
- 11 **içün kendüyi öldürmez ve ölmüşün ardınca ölmüş yok diyecek yerde**
- 12 **kināye olunur şirīn kendüyi ħüsrev için öldürdükde şeyh nizāmī ol**
- 13 **meşeli ĩrād itmişdür ez-ħüsrev ü şirīn beyt** بجزشیرین که در خاک در شتست
- 14 **(kāv dilest)** کاو دلست کسی بھر کسی خود رانه کشتست
- 15 **kināye olunur ki bir kimesne aħmağlarun yanına düşüb ellerün hevāsına**
- 16 **uysa idi ve anlarun eli ile zūlm ve ta°addī itse şu mağūle kimesneye**
- 17 **dirler nizāmīnün** bu beytinden fehm olunur **der-naşīħat** کاو دلست
- 18 **surüş be-iskender beyt** مشوباز یون افکنان کاو دل که مانی
- 19 **(kāse-i hemsāye payhā dāred)** کاسه همسایه پیها دارد دراند وه چون خر بکل
- 20 **luğmesi kimsenün ħarnında ħalmaz ve ħoņşu çanağı ŧolu gelürse ŧolu gider**
- 21 **diyecek yerde a°cām-ı ŧāşkend** کاسه همسایه پیها دارد

47b

- 01 kedū ūftād u bādincān ber āmed (kedū ūftād u bādincān ber āmed) bu mışra^c aynıla meşeldür bir
nekbet
- 02 ü şaķīl gitse yerine anuñ gibi nekbet ü şaķīl geçse ikisinüñ ħabāşeti
03 zıkr olunsa ki eyā bu mı eyüdüñ yāĥūd ol giden mi eyüdüñ netīce ikisinüñ
04 daĥı ĥālinde nesne yoķdur giden bir şaķīl ü nekbet idi yerine gelen
05 hem-çünān diyecek yerde zūrefā-yı ^cacem کدو افتاد و بادنجان بر آمد
06 diyü đarb iderler nitekim şeyĥ kemāl ĥucendīnüñ iki dervīş var imiş
07 birine ĥācı aĥmedgil ve birine daĥı ĥācı esved dirler imiş bir gün şeyĥ
08 meclisinde kedū laṭīfesinden ĥācı aĥmedgil alınub şeyĥ ĥazretlerini
09 terk idüb gider şeyĥ daĥı ĥācı esvedi yerine yakın ider ammā ĥācı
10 esvedi daĥı laṭīfe götürmeyüb cüz^oī nesneden alınur imiş şeyĥ ašĥābına
11 bu meşeli zıkr idüb dir ki gūyā کدو افتاد و بادنجان بر آمد meşel-i
12 mezkūr gūyā bu ikisinüñ ĥaķķında ibtidādan kināye olunmuş ĥiç bundan
13 yeg mażmūn düşmez ben size bu mażmūnı bir kıṭ^{ca} a ideyim diyü bu kıṭ^{ca} ayı
14 چو حاجی احمد کل از در شیخ ، جدا افتاد *kıṭ^{ca}* بالبداهه
15 از و افغان بر آمد ، روان بز متظر و حاجی اسود ، طرنیاك و خوش و
16 خندان بر آمد ، چو تابستان رسید و شد هوا کرم ، کدو افتاد و
مددآ
- 17 *neşr* bu meşeli kıatı yerinde ĩrād itmışdür zīrā diyār-ı ^cacemde
18 filān nesne döğüñdi ardınca filān nesne çıķdı diyecek yerde
19 diyü ta^cbīr iderler meşelā kıabuķ dükendi
20 کدو افتاد و بادنجان a^ccām patlıcan çıķdı diyecek yerde
21 kīr kāvī ĥürd ki ĥer neĥüred (kīr kāvī ĥürd ki ĥer neĥüred) کیر کاوی خورد که خر نخورد
دیرلر بر آمد

48a

- 01 zebān-ı türkīde filān kimesne bir kötek yiyekim eşek yimeye diyecek
02 yerde کیر کاو کیر کاوی خورد که نخورد
03 ile kötegüñ münāsebeti budur ki ^cacem ĥammāmçıları کیر کاوی kıurudub
ĥammāmlarda
04 aşarlar bir kimesne ṭās veyāĥūd fūṭa çalsa ol zıkr-i kāvī çüb yerine
05 şuya ışladub anuñla kötek çalarlar keşret-i isti^cmāl olduğundan ağaçla
06 dövdüklerin کیر کاو ile ta^cbīr iderler meşelā filān kimesneye kötek çaldılar
07 diyecek yerde فلان کس را کیر کاو زدند
08 kıṭ^{ca}asından fehmi olunur *kıṭ^{ca}* سرو آکر باقدت کند دعوی ، یارب
09 از عمر خویش یر نخورد ، کیر قیبت کند بطوسی جنک ، کیر کاوی خورد
10 *neşr* şā^cirüñ kāvile ta^cbīr itdüginüñ vechi bābū'l-bā^oü'l-meftūĥat ki
11 el meftūĥat da meşel-i کاو جل بستن beyānında taĥrīr olundu gile-i tū terāvān (gile-i tū terāvān) کل ء تو تراوان
12 men merā (men merā) iki dūst biri biriyle ĥuşūmet itdükden şonra barışub bir yerde
13 ĥaşr olsalar ikisi daĥı biri birinden şikāyet idüb dise ki senüñ
14 şikāyetüñ saña ve benüm baña diyecek yerde کاو جل بستن beyānında taĥrīr olundu gile-i tū terāvān کل ء تو تراوان من مرا

- 15 olunur bu kelām iki dūst aralarında söylendükden sonra mābeynlerinde
 16 bürüdet qalmaz کیر خانۀ قاضیست (kīr ḥāne-i qāzīst) filān yerūn girgūnlūgi olub girme
 17 çıkma çoqdur ve °avratlaruñ ḥammāmına döndi diyecek yerde keşretten
 18 kināye idüb zūrefā-yı °acem قاضیست خانۀ کیر فلان dirler gulām zīrekīnūñ
 19 bu kıt°asından ki qāḏī-yi kūçik nāmında olan buḥārā qāḏīsi ile pesrek
 20 nām cevān hicvinde dimiṣdūr meşel fehm olunur کیت°ا خرا بایتست
 21 قضی کوچک از و بسی راضیست کیرش از کون بدر نمی آید کون اوکیر خانۀ

48b

- 01 قاضیست کیش (kīş) semmūr ma°nāsına gelür ni°metullah ve ḥalīmī semmūr ma°nāsına
 02 geldügin ḡaflet itdükleriçün taḥrīr olundu hātifinūñ bu beytinden fehm
 03 olunur ez-timur nāme der-taḡāvul leşker-i tatar beyt بمنعم نه زر یفت
 04 nesr ve daḡı hilālīnūñ و نه کیش ماند ، نه صد باره خرقة ندر و یش ماند
 05 bu beytinden ki qalpaq semmūr maḡbūb vaşında dimiṣdūr fehm olunur
 06 beyt کیش سیاه بر سران شوخ دلستان ، مانند ابر سر خورشید
 07 nesr ve daḡı hātifinūñ bu beytinden behrāmḡūr °adlinde dimiṣdūr سایان
 08 meşel zāhirdür beyt خارکش راکه بشت بودی ریش ، دید بر دوش
 09 giriz pā کیریز پاست کی gulāmı dirler ki کیریز یا خویش خلعت کیش
 10 şā°irūñ bu beytinden fehm olunur beyt هستم زجان غلامت انا کیریز
 11 (gūvāh-i) کواه bābū'l-kāfū'l-maẓmūmat پام ، صدره اکر فروشی بکر یزم و پیام
 12 (filān der āstīn est) فلان در آستین است bir kimesnenūñ şāhidi ḡāzır olub şāhidi
 13 peşinde olsa zūrefā-yı °acem در کواه فلان در آستین است
 14 murād fevrī bulur dimekdür ḡāh olur ki muşāḡabetde daḡı آستیندن
 15 müsta°meldür ki filān kimesnenūñ ol aşı-ı muşāḡabetler anuñ ḡāzırıdur
 16 diyecek yerde zūrefā-yı °acem در آستین دارد diyü ḡarb iderler
 17 nitekim eşrefü'l- verā şāḡīb-i kābe-qavseyni ev-ednā muḡammed muşāḡafa şallallahu
 18 ta°āla °aleyhi ve sellem ḡazretlerinūñ na°t-ı şerīflerinde kişverī meşel-i mezkūrı
 19 beyt اطلس ذر بقت سلطانت فرسز استان سال
 20 nesr ve daḡı °aşqı-yi tebrizīnūñ bu فقرش را کلید رحمت آندر آستین
 21 beytinden ki ḡaḡ vaşında dimiṣdūr meşel zāhirdür beyt اسبا عدم

49a

- 01 زتون بس طاغ آتشین باشد ، کواه عاشق مسکین در آشین باشد
 02 (gül filān kes şegüft ü gül filān kes şügüfe kerd) گل فلان کس شکفت و کل فلان کس شکوفه کرد
 emşāldendür °aşqdan
 03 bir kimesnenūñ ḡāl-i derūnī ḡālka zāḡir olsaydı şu maḡüle yerde isti°māl
 04 olunur nizāmīnūñ bu beytinden fehm olunur ez-heft peyker der-ḡikāyet-i ḡayr u
 05 şerr u °āşık şoden ḡayr bed ḡatr gerd u fehmīden gerd ez-girye-i gerdün او beyt
 06 (kulāl kāse kerd) ان ازر خنۀ که داشت بلش ، زآب دیده شکوفه کرد کلشن

- 07 ma^cnāsina gelür ki ^carabīde aña ḥazf dirler ḥattā burusada yatan
 08 emīr sultān ḥazretlerinüñ pederine ^camir kلال olduğıçün kوزه کر
 09 ve zīkr olunan ma^cnāya geldügi ḥazret-i h³āce-i ^cişmet buḥārīnün
 10 bu beytinden ^ckatı zāhirdür **beyt**، ^ctem از خال کل کرد دکلال از کل قدخ سازد،
 11 ^cke روزی منخور دیارم قدخ رادرد هن کیرد **neşr** کلال luğatını ni^cmetullah ile
 12 ḥalīmī ḡaflet itdükleriçün taḥrīr olundu **(güşāde ebrüst)** bir kimesne şen
 13 olub güler yüzlü olsa beleḡā-yı ^cacem ^cabrost ^cabrost
 14 iderler nitekim vaḥdī-yi tebrizīnün bu beytinden fehm olunur **beyt**
 15 تا از عبوس زهدش ابر و شود کشاده درکش بین م زندان آز زاهد
 16 **(geh mīḥüred u reh mīraved)** filān ḥāşā filānı yer ve yoluna gider
 17 ammā fuşāḥā-yı ^cacemünj mütā³aḥḥirīni ol edā-yı mekrūhayı ḥazf idüb ḍarb
 18 itmezler
 19 meşelā ^cabrost ^cabrost
 20 iderler monlā müşfikīnün bu kıṭ^casından ki emīni ve yetīmi nām iki şā^cirünj
 21 hicvinde dimişdür fehm olunur **kiṭ^ca**، ^cke شهر از **kiṭ^ca**، ^cke شهر از
 21 جفای مه میروند، نادر ندخبر شعر خود توش ؤ، ^cke منخور ندوره میروند

49b

- 01 **(kūh be kūh nemī resed merdum be merdum mīresed)** diyār-
 1 ^cı rūmda ṭaḡ ṭaḡa kavuşmaz
 02 ādem ādeme kavuşur diyecek yerde ḍarb olunur nitekim şeyḥ niżāmī-yi
 03 gencevīnün bu kıṭ^casından fehm olunur **kiṭ^ca**، ^cke رسد کوه
 04 ^csoy kوه، ^cmerdum رسید مردم و یاور بکر دمی، ^ckeوهی بد این تنم که بد و کوه غم
 05 **(gūsāle ez puşt mīḥ pered)** emşāldendür
 06 ki filān kimesne filān kimesnenün ḡanadı ile uçub istinād ider diyecek
 07 yerde ^cabrost ^cabrost
 08 fehm olunur **mışra^c**، ^cke پرید کوساله از پشت میخ **(ger be heme şeb be ḥ³āb bīned dīne)**
 09 zīkr olunan mışrā^c ki ^caynıla meşeldür şol zamānda kināye olunur ki bir kimesne
 10 kendüzin ne fikirde ise yatduğında ol fikri kendüye şüret bağlar ve anunla
 11 eglenür diyecek yerde **mışra^c**، ^ckeوهی همه شب بخواب ببند دینه،
 12 içilde bu maḡüle yerde aç ṭavuk kendüyi taḥıl bāzārında görür dirler **kuh**
 13 **(zarīf)** kāf-ı ^cacemī ile ḍarb olunur bir kimesne üzerine zārāfet düşmez iken
 14 cüz³ıyyāt şey^ci zārāfetden ^cadd eyleyüb zārīflense zūrefā-yı ^cacem ^ckeوهی
 15 **(kūte bārest)** filān kimesne itdüğün ḥalka ṭuyurur ve her ne
 16 iderse ḥalk anı ṭuyar ve bī-biḡā^cadur ve ḥavşalası tengdür diyecek yerde
 17 zūrefā-yı ^cacem ^ckeوهی ^ckeوهی ^ckeوهی
 18 ısfahānıñ bu beytinden fehm olunur **beyt** و ^ckeوهی ^ckeوهی
 19 **(gurg aştı kerden)**، ^ckeوهی ^ckeوهی ^ckeوهی

- 20 iki kimesne çekişdükdən sonra şüretâ barışub ammâ derünî barışmasalar
21 ve beynlerinde ke'l-evvel huşümet muğarrer olub şeker-âb kıalsalar فلان کسان

50a

- 01 01 diyu d̄arb iderler niẓāmīnūñ bu beytinden آشتی کردند ولی کرک آشتی
02 02 zāhirdür ez-maḥzenü'l-esrār der-maḳāle-i sīz dehem **beyt** یادکه باخاک بکرک ا
03 03 ve daḥī āṣafīnūñ bu beytinden zāhirdür آشتیست ، این ازمین راه بناد آشتیست
04 04 **beyt** ای صیادر دل یوسف بکو یعقوب را ، آشتی کردند اخوانش ولی کرک **beyt**
05 05 (kul-ı zemīn) maḥalle başlarında cem^c olub muṣāḥabet eyleyecek yerlere کل زمین آشتی
ve mecālis
06 06 ve maḥāfile lāyīḳ müferriḥ gūşelere fuṣaḥā-yı ^cacem dirler āṣafīnūñ bu زمین کل دیرلر āṣafīnūñ bu
07 07 beytinden fehm olunur **beyt** درهر کل زمیننی دارند شکل نر کس پیران یاده
08 08 (gurg bārān dīde est) bir kimesne çok ıssı ve şovuk کرک باران دیده است پیما پر کرده جام یاده
09 09 çeküb pişse zūrefā-yı ^cacem است کرک باران دیده است
10 10 nitekim başırī-yi baḡdādīnūñ bu beytinden fehm olunur **beyt** روز باران
11 11 بس که در کوی مغان کر دیده ام ، در طریق عشق بازی کرک باران دیده ام
12 12 (kühne sūvārest) bir kimesne rūzgār-ı dīde vü kār-ı āzmūde tūlek کهنه سوارست
13 13 olub çok rūzgāruñ belāsından arta kıalsa bu maḳūle şaḥşa öte
14 14 yakada rūzgāruñ eski köpegi dirler a^ccām فلان کس کهنه سوارست
15 15 diyu isti^cmāl iderler ve gāh olur ki سوار دییعیک yerde کرک داḥی
16 16 dirler nitekim şā^cirūñ bu kıṭ^casından ki mey vaşında dimişdür fehm
17 17 olunur **kıṭ^ca** درد و مار کهنه سواران کی می است یاری که جز قبول
18 18 نفس میزند نیست ، سنک و محل میست میار ید در نظر ، پید اکنده کس
19 19 ve daḥī zıkr olunan کرک پی meşeli ḥ[~]āce ḥāfızuñ sāḳī یاری که جز قبول
20 20 nāmesinden olan bu beytinden fehm olunur der-ḥiṭāb-ı sāḳī **beyt** بده
21 21 meşeli bāb شیر کیر **nesr** تاروم بر فلک شیر کیر ، چو بر هم زم دام این کرک پی

50b

- 01 01 ü'ş-şinü'l-meksūrede taḥḳīḳ olunmuşdur **bābü'l-lāmü'l-meftūḥat** لب **(leb)**
02 02 (ü seng) sukūt eyle şimden sonra epsem ol diyecek yerde zūrefā-yı ^cacem و سنک
03 03 diyu birbirine kināye iderler ḥamīşluḡın ile münāsebeti لب و سنک
04 04 budur ki ebūbekrū'l-şiddīḳ raḍīyallah u ^canh ḥāzretleri söz söylemeyüb zıkr-i
05 05 ḥudā ile meşḡūl olayın diyu dehān-ı şerīflerine bir dāne ṭaş alurlar imiş
06 06 ol ecluden zūrefā-yı māverā^oü'n-nehr isti^cāre ṭarīḳile ḥāmūş baş
07 07 diyecek yerde لب و سنک diyu d̄arb iderler nitekim mevlānā cāmī īrād
08 08 eylemişdür **beyt** یعنی از کوش خسان در تونک ، دار دای خواجه ازمین
09 09 **nesr** پس لب سنک ceng-i uḥudda resūlallah şallallah u ta^cāla ^caleyhi ve sellem
10 10 ḥāzretlerinūñ dendān-ı şerīfine seng doḳunub bir güher-i nā-süfte şehīd

- 11 olmasına işāretdür ya^cnī yā resūlallah seng-i dürr-i suḥanūḡ ol alçaqlarūḡ
kulaqlarından
- 12 ^cārlanur ve mevlānā hūmāyūnuḡ bu rubā^cīsiden ki hindū-yı pūser vaşfindadır
- 13 meşel-i mezkūr zāhirdür *rubā^cī* هندو پسر بد یدم اندر وصف جنگ رحساره
- 14 اوز اتش می شد کل و رنك ، كفتم صنماز لعل خود کامی نجش ، درخنده
- 15 (luḡat bel kem rā u luḡat zer kem rā) ^caybımız
budur ki
- 16 faḡīrūz ve sōzūmūz diñlenmez ve aḡçemūz olmadūḡından sōzīmūze i^ctibār olmaz
- 17 diyecek yerde a^ccām ra luḡat bel kem rā و لغت بل کم را و لغت زر کم را
- 18 ve gāh aḡçe olan yere kulaḡ urub diñlenūr diyecek yerde kezālik bu mīşra^cki
- 19 ^caynıla meşeldür kināye iderler *mīşra^c* *neşr* جایی که زر است گوشه می باید داشت
- 20 nitekim üstādū'ş-şu^carā kemāleddīn ismā^cīlūḡ bu rubā^cīsinden ki zer-i ḡalḡa-ki
- 21 maḡbūb vaşfinda dimiştür meşel zāhirdür *rubā^cī* آمد بر من چون بر کفتم زد

51a

- 01 پنداشت ، چون دید که زر ند اشمم زد و کذاشت ، از خلقه
- 02 *bābū'l-* کوش او مرا او شد معلوم ، کانجاکه زراست گوشه می باید داشت
- 03 *mīmū'l-meftūḡat* (merā ez zīr leb pūrsīdī vū ez ser pā pūrsīdī) beni yarım
مرا از زیر لب پرسیدی و از سر پا پرسیدی
- 04 aḡızla şorduḡ diyecek yerde merā ez zīr leb pūrsīdī dirler ve beni göñüllü
- 05 göñülsüz şorduḡ diyecek yerde مارا از پا پرسیدی
- 06 zīkr olunan edālar evḡadū'd-dīn işfahānīnūḡ bu beytinden fehm olunur *beyt*
- 07 (men kerdem) من کردم کی سخنی کفتم باورم از زیر لب ، یا بمثل پر ششی از سر پا کرده
- 08 (ū rūzī filān kes rā būd) ben kendūm iḡūn ḡalışub ōz cānuma niyyet
روزی فلان کس را بود
- 09 itmişidūm ammā naşīb filān kimesnenūḡ imiş kimse naşībīn kimse yimez
- 10 diyecek yerde ḡarb olunur şeyḡ niżāmīnūḡ bu beytinden fehm olunur ez-
- 11 ḡūsrev ū şīrīn *beyt* مثل زدکرك چون روبه غابود ، نیت مذکور دم
- 12 (men āsmān mīḡūyem o rīsmān) şol zamānda kināye
من آسمان میگویم او ریسمان و زوی ترا بود
- 13 olunur ki ḡaçan muḡāḡīb-ı mūtekellimūḡ sōzin aḡlamayub zıddın ta^cbīr eylese idi
- 14 zūrefā-yı ^cacem (men āsmān mīḡūyem o rīsmān) dirler nitekim zebān-ı türķide ben
- 15 bayıra ḡekerin ol ḡayıra ḡeker mevlānā ḡuseynī heravīnūḡ bu beytlerinden fehm
olunur
- 16 *beyt* دل از آسمان کرد با او خطاب ، بنود شن خرازز یسمان بد جواب
- 17 *beyt* رخت کفتم بیه مانند میانم کفتم چون مویت ، سؤال از آسمان
- 18 (mār ḡezīde ez resen tū mī tersed) bir kimesne
مار کزیده از رسن تو می ترسد
- 19 bir kerre varḡa-i belāya uḡrayub elem ḡekse ol kimesne cūz^oī nesneden
- 20 mūtevehhim olub ḡorḡar diyecek yerde مار کزیده از رسن تو می ترسد
- 21 kināye iderler ve gāh bir kimesneyi yılan şoḡmaḡ ile kertenkeleden daḡı ḡorḡar

51b

- 01 diyecek yerde ترسد می رسن تو مار کزیده diyü kināye iderler ve gāh bir kimesneyi
 02 yılan şoḡmaḡ ile kertenkeleden daḡı ḡorḡar diyecek yerde fuṣaḡā-yı °acem
 03 ḡarb iderler nitekim niḡāmīnūḡ bu beytinden ḡāhirdür ez-leyli maḡbūn **beyt**
 04 چه مارا هاکزیدم ، مندل (mendel) تر سم ازرسز که ملددیدم ، diyār-ı °acemde ipek ile
 05 ḡarıṣuḡ doḡunmuş alaca destāre dirler ve beyāz ipek ile doḡunmuş şarıḡa
 06 be-ṡarīḡū't-teṣbīh destār-ı şīr ü şeker dirler مندل destār ma°nāsına geldüḡi
 07 توید ستار من چه مینکری ، مندل **beyt** fehm olunur
 08 ماه نو را بروی فلان کس دیدم پاره پاره دارم (māh nev rā berüy filān kes dīdem) emşāldendür
 beyne'l-a°cām
 09 بروی فلان دوست یدم gördüklerinde ماه نوی kıāide-i müsellemedür diyü
 10 biri birine kināye iderler ḡaşdları budur ki evvel şafā vü zevḡle mürür
 11 eyleye mevlānā ḡāletīnūḡ zū'l-vecheyn olan bu beytinden fehm olunur **beyt**
 12 در شب عید ابروی دلدار دیدن خوش بود ، ماه نوآری بروی یار دیدن
 13 مالیدن خوش بود (mālīden) emşāldendür be-ma°nā ḡorden ve daḡı taşarruf ma°nāsına
 gelür
 14 ve gāh olur ki vāfir luḡmeler ḡaldı ve müftāzenlik eyledi diyecek yerde ya°nī
 15 filān kes müftūḡ ḡulıdur diyecek yerde zūrefā-yı °acem غلول مالست dirler
 16 ḡalūl muṡlaḡ ṡa°ām ma°nāsına gelür ammā selmān kitāb-ı ḡemşīd u ḡurşīdinde
 17 ki ḡemşīdi ḡurşīdi ele götürüb ve taşarrufın murād itdükde ol nigār-ı āḡū-yı
 18 vaḡşī-vār serkeşlük idüb rām olmadı diyecek yerde mevlānā mezkūr
 19 چو سهد خویش خوی دان حالش ، ولی **beyt** edāsını īrād itmişdür
 20 تاموم نستانی نمالید nesrya°nī °aselūḡ mūmını ayırmayınca ekli ḡābil degüldür şā°irūḡ
 21 مالیدن ta ḡābil ola murādı budur ki evvel dilberi mülāyim itmek gerek ki مالیدن

52a

- 01 من سنک فلان کس را پای سنکم **(men seng filān kes rā pāy sengem)** bir
 kimse
 02 bir kimesneyi rencīde itse rencīde olan kimesne dise ki benüm andan
 03 ne bākūm vardur ben andan ḡalur degülem ve anuḡla söyleşmeḡe iḡtidārum
 vardur
 04 من سنک فلان کس را پای سنکم diyecek yerde fuṣaḡā-yı °acem
 05 diyü ḡarb iderler پای سنک ma°nā-yı aḡvelisi terāzūnuḡ nāḡıs olan keffe
 06 sine bezz pāresile yaḡlayub aṣāḡa yanından aşılan ṡaşdur ve gāh
 07 olur ki her kiḡinūḡ üsti yanında bir ulu vardur altı yanında olanuḡ ḡaḡḡından
 08 gelür ya°nī deveden büyük fīl var ve el üstine el vardur diyecek
 09 هر سنکی را سنک شکنی هست diyecek yerde fuṣaḡā-yı °acem
 10 بست کردون بر دکوب **beyt** meşel-i mezkūr kātībīnūḡ bu beytinden ḡāhirdür
 11 چرخ چندین سنک و خال ، لیک در میزان قدرت کم نمود از پای سنک
 12 nesr rükūb şol kirpās pāresine dirler ki terāzūnuḡ eksük olan ṡarafiḡun
 13 ḡonulan ṡaşı ol bez pāresine baḡlayub ve terāzūnuḡ keffini aşılan
 14 yukaru ve aḡaca fuṣaḡā-yı °acem şāḡīn dirler şāḡīn zıkr olunan ma°nāya

- 15 geldügi muhteşem kâşînün bu beytinden ki vaşf-ı kemân-ı ebrû-yı maḥbûbda
 16 dimişdür ḡatı zāhirdür *beyt* حسن ترا تراز و ست آن چشم و ابرو اما
 17 olunur der-vaşfı-ı °adl *beyt* چنان بدور تومیزان عدل شد طیار
 19 terāzūnuḡ el ḡutacaḡ yerinden aşıaḡa teveccūh eyleyen mīl ma°nāsınadur
 21 marā frā mīgīrī (marā frā mīgīrī) bizi taḥmīḡ idersin ve bizi maşhara mī ḡann idersin

52b

- 01 diycek yerde marā frā mīgīrī dirler nitekim mevlānā ḡuseyn vā°iḡ
 02 bu āyet-ı mu°ciz-tirāz tefsīrinde meşeli °aynıla tefhīm iḡün ĩrād itmişdür
 03 ba°z yalan peydā eyleyüb ḡalka inandırsa °āḡiller anuḡ yalanın duyub diseler ki
 04 bunuḡ peydāsıdur ve baḡlamasıdur diycek yerde zūrefā-yı °acem
 06 nehye müte°allik ba°z āyet-ı şerīf nüzūl olduḡda ol āyet-ı kerīmeleri ḡazret-i
 08 resūlullah şallallah u °aleyhi ve sellem mü°minlere işrāb buyurduḡlarında cān u
 09 dilden ḡabul eylerlerdi küffār-ı düzah ḡarār ol āyet-ı beyyināt ḡaḡḡında
 10 marā kelāḡ mīgīrī ve marā zāḡ (marā kelāḡ mīgīrī ve marā zāḡ) mīgīrī bu edālar
 12 ol maḡallde ḡarb olunur meşelā bir nūkte-i şināsa yā bir °āḡile bir nādān
 13 ba°z rīş-ḡende ile elinden bir nesnesin almaḡ murād idinse ol
 14 °āḡil daḡı rīş-ḡende olduḡın diyüb ve sen bizi aldayamazsın ve biz saḡa aldanur
 15 kısmı degülüz diycek yerde marā kelāḡ mīgīrī ve marā zāḡ ve ḡāḡ olur ki
 16 deknī ḡaşıde-i şen°ıyyesinde ol edāları itmişdür *beyt* زاع کیرد هم
 18 bu beytinden daḡı zāhirdür *beyt* از بلبل شوریده کلاغ ، برک پژمرده کند باکل صد برک درخت ،
 19 bu beytinden daḡı zāhirdür *beyt* بکر فت طوطی خطت از روی کلاغها
 20 ḡasīs yā bir ezlem-i ḡalkullah merd olsa anuḡ mā-mülki ḡalsa kendü şikārī
 21 merg ḡer °arūsī seg est (merg ḡer °arūsī seg est) bir ḡabīs-i

53a

- 01 zulme ekl ü bel° itse bu maḡūle yerde zūrefā-yı °acem merg ḡer °arūsī seg est
 02 itmişlerdür nitekim kemāl ḡucendīnün bu beytinden zāhirdür *beyt* چه خوش
 04 merd ĩn encir (merd ĩn encir) مرد این انجیر گفت آن نخواندی بطوسی ، که مرد خر بود سک را عروسی
 05 nīstī (nīstī) ol iş senünḡ üzerünḡe düşmez senünḡ aḡzuḡ ḡaşıḡı degüldür diycek
 06 yerde merd ĩn encir (merd ĩn encir) مرد این انجیر نیستی
 07 beytinden fehm olunur *beyt* درین باغ و آکر لاله چینی و کل نخواستی سدن

- 08 مردانجیر عشق *neşr gāh* olur ki مرد این انجیر نیستی diyecek yerde
- 09 مرغ این انجیر نیستی *meşeli bābü'l-mîmü'l-mazmūmat* da مرغ این انجیر نیستی
- 10 *inşallah u ta'āla beyān* olunur مارا بما رها کن (mārā bemā rehā kūn) niçe bir bizi incidürsin
- 11 ey melāmet eyleyen kimesne bizi bize ço diyecek yerde a^ccām مارا بما رها کن
- 12 diyü *ḡarb iderler nitekim kemāl ḥucendīnūḡ* bu beytinden *zāhirdür beyt*
- 13 چند کوی شد بدر یاشک مژککت کمال ، آی ملامت کررها کن یکدمی
- 14 *(miyān gīrī vü ceste gīrī)* میان کیری و جستہ کیری *bābü'l-mîmü'l-meksüre* مارا بما ^cacemde
- 15 ba^cz şahş bir güzergāhda *ṭurub āyende vü nevendeyi ḡāh nā-ḡāh ḡaqlarlar*
- 16 *anlara* میان کیری *daḡı* میان کیری *birine* جستہ کیری *dirler gāh* olur ki
- 17 *dirler ammā keşret-i isti^cmāl sebebi ile sā^oile* میان کیری *dirler nitekim*
- 18 میان کیر آمت عیم مکن پیش *beyt* *kātibīnūḡ* bu beytinden fehm olunur
- 19 *(mulk ḡudā bende-i ḡudā)* ملک خدا بنده خدا میان کیری عجب بنود زد رویش
- 20 *allahūḡ* diyecek yerde *fuşahā-yı* ^cacem *ḡudā* بنده خدا *dirler şā^cirūḡ*
- 21 *bu beytinden fehm olunur beyt* نشینده *ku* عاقل سباش مقید بھج جا ،

53b

- 01 *(miyāncı çünān kūn ne sīḡ sūzed u ne kebāb)* میانجی چنان کن نه سیخ سوزد و نه کباب ملک خدا بنده خدا *bu meşel*
- 02 *diyār-ı rūmda meşhūr ve müsta^cmeldür niḡāmīnūḡ* bu beytinden fehm
- 03 *olunur beyt* میانجی چنان کن زراه صواب که هم سیخ بر جابود هم کباب
- 04 *(mehr-i giyāh ḡurda est)* *filān* kimesne *filān kimse ile* ^cazīm-i *muḡabbet*
- 05 *eyleyüb ḡan yalaşmışlardur* diyecek yerde *zūrefā-yı* ^cacem *ḡurda* کس را بفلان
- 06 *diyü ḡarb iderler nitekim kemāl ḥucendīnūḡ* bu beytinden *zāhirdür beyt* کس مهر کباب *didükleri bir otdur*
- 07 *filfile müşābih ve mûmāşil küḡicek gözleri dehānı ve beyni yerleri olub*
- 08 *ser-i insāna müşābihdür iki kimesne biri biri ile muḡabbet itmek dileseler ol*
- 09 *otdan götürüb biri biri ile ekl iderler ayrıḡ mābeynlerinde bürüdet olmasa*
- 10 *gerekdür ne* ^caceb *filān* ile *muḡabbet üzresin meger* مهر کباب خورده *dirler nite*
- 11 *kim şā^cirūḡ* bu beytinden fehm olunur *beyt* رخ نوچشمه مهرست و کرد چشمه
- 12 *(murḡ)* مرغ *bābü'l-mîmü'l-mazmūmat* مهر ، دمیده سبزه خطت مکرکه مهر کبابست
- 13 *(īn encīr nistī)* این انجیر نیستی *bu iş senūḡ iḡün degüldür ve bu kār senūḡ aḡzuḡ ḡaşıḡı degüldür*
- 14 *diyacak yerde* مرغ این انجیر نیستی *dirler nitekim bābü'l-meftūḡatda* مرد
- 15 *meşelinde* bu *mazmūn īrād* olunmuşdur ki *zīrā ḡorāsānīler lisānında*
- 16 *diyacak yerde* مرغ این انجیر نیستی *dirler ammā semerḡandīler*
- 17 *dirler nitekim gerḡi maḡall-i vāḡidde ḡarb olunur*
- 18 *ammā semerḡandīler* مرغ این انجیر *ta^cbīr itmeleri daḡı faşīḡdur nitekim* مرغ این

- 12 vü ser-gerdānum diyecek yerde **دیرلر ایشی آتشی است** dirler aşlı budur ki diyār-ı
- 13 °acemde ba°z mücerrebāt u nā-necāt esmāların na°l-ı esbe okuyub āteşe birağurlar
- 14 ne niyyet murād ise olması muḳarrerdür ol ecluden kināye iderler nitekim
- 15 ḳuhūrīnünḳ bu beytinden fehm olunur ez-sāḳī nāme **بعل لب نعل** *beyt*
- 16 در آتشم بکشتن ميم ده قلندر وشم **(ne mārest ne māhī)** bir kimesne **نه مارست نه ماهی**
- 17 dūstluḳ yüzinden görinüb münāfaḳat itse ḳürefā-yı °acem **نه کس نه** فلان کس
- 18 **نه ماهی** dirler ve gāh olur ki yā belli dūst ol yā belli düşmen
- 19 diyecek yerde **ماهی** یا مارا باش یا **ماهی** dirler nitekim enverīnünḳ bu beytinden ḳāhirdür
- 20 **بهار مائو بماهی نه آن تمام و نه این ، سنافقی چه کنی مار باش یا ماهی** *beyt*
- 21 **نقش بر آب زد** (**naḳış ber āb zed**) bir kimesne ḳuḣümet yüzinden ḳīle ḳursa fuḣāḳā-yı

55a

- 01 °acem **نقش بر آب زد** فلان کس dirler nitekim ümīdīnünḳ ḣāh isma°il
- 02 ḳaḳḳında olan ḳaḣīdesinde bu beytinde fehm olunur **فلک** *beyt*
- 03 **نواله بر شاخ** بر آب زد نقشى ولی بود ، چو نقش روی آیش بی بقای (**nūvāle ber ḣāh**)
- 04 **اویخت** (**āvīḳt**) bir kimesne ḳaḳa bir faḣ saḳāvet gösterüb ni°metin mebzūl
- 05 itse bir müddet daḳı beḳlden el ḳeküb °ādet-i dīrīnesin terk eylese
- 06 ḳürefā-yı °acem **اویخت** بر شاخ نواله بر شاخ **اویخت** فلان کس diyü ḳarb iderler
- 07 ya°nī luḳmesin yuḳaru aḣdı dimeḳdür evḳadü'd-dīn iḣfahānīnünḳ bu
- 08 rubā°isinden fehm olunur **رباله** *rubā°ī* کل شرم سمن بھیج روی بند ، ارلاله
- 09 **تاکریه** حجالت سر مویی بند ، شب غنچه زان تواله بر شاخ آویخت ، تاکریه
- 10 **واخوردن** (**vāḳürdan**) luḳat-ı ḳayr-ı **بید باز بویی بند** *bābü'l-vāvü'l-meftūḳat*
- 11 meḣḳüredendür ḣataḣmaḳ ma°nāsına gelür ve düḳār ma°nāsına
- 12 gelür ve iki ḳiḣi biri birine rast gelmek ma°nāsına gelür ni°metullah u ḳalīmī
- 13 ḳaflet itmiḣlerdür anuḳün taḳrīr olundı nitekim üstādum maḳlaḣī-yi
- 14 bedeḣḣānīnünḳ bu beytinden fehm olunur der-vaḣf ebrū-yı maḳbüb **بیت**
- 15 **ابروی اوکه آمده چون مد آه کج ، تاوایه مرد مان نخور ذکرده راه کج**
- 16 **neḣr** ve daḳı ḳaflet olunmasun ki alınmaḳ ma°nāsına da gelür filān kimesne
- 17 ḳiḣmından alındı ve ḳocundı diyecek yerde **واخوردن** فلان کس dirler
- 18 nitekim ḳuhūrīnünḳ bu beytinden fehm olunur ez-sāḳī nāme der-ḳiḳāb-ı sāḳī
- 19 **وایه** **(vāye)** **بده تادرین دا مکاه مجاز ذکنجشک من واخوردشا هیاز** *beyt*
- 20 **خوار است** (**ḳārest**) filān ḳīdā-yı her rüzeyī min ba°d terk idemez ol ḳīdādan geḳemez
- 21 anuḳla dirilür diyecek yerde neccārīler **وایه خوار است** فلان کس dirler

55b

- 01 ekḣeriyā ehl-i keyfe kināye olunur **وایه نک** ma°nā-yı luḳaviyesi aḳḣamdan
- 02 düzilen ḳīdādur cāmīnünḳ bu maḳḳa°ından ḳāhirdür **بیت** **وایه جامی**
- 03 **واگونه است کار** **(vāja ḳüne est kār)** **همین لیلی بود ، کرنیابد بوایه خود و آیه**
- 04 **هندوستانی** (**hindüstānī**) hindistānīler dükeli kārları bir °aksdür ḳattā cümleden

- 05 biri pādīšāh °ālem-i divāni diyü anı gündüzün iderler anlar giceyle divāni iderler
 06 ve halk ata şolundan binerler anlar şağından binerler ve niçe kārlar dahı
 07 buncılayın tersinedür anuñçün است کار هندو واژ کونه است dirler
 08 hātif feth nāmesinde timur hān hindüstānda müllev hān ile
 09 ceng eylerken sipāh-pīllerinden havf eyledügi maħalde timur hānda naqlı
 10 ider **beyt** نتر سبی زخرطوم پلان مست که اواستینست حالی
 11 زدست ، دمی دار داز پیش خرطوم نام ، بود و اژ کونه کار هندو تمام
 12 **neşr** ve gāh olur ki هندو ارون کار diyecek yerde کار و هندو ارون
 13 dirler ümīdīnün necm-i şānī vaşında dimişdür وارون fehm olunur
 14 ez-kaşīde-i nūnniye **beyt** یسر می رود درر کاب توکیوان ، که وارون
 15 **(vāyāfte)** bir kimesne tarīkinün eri olub kāmīl وایافته بود کار هندوستان
 16 ü mükemmel olsa fuşaḡā-yı °acem دیفلان کس وایافته است ü mükemmel olsa fuşaḡā-yı °acem
 17 nitekim kātībīnün kitāb-ı tecnīsātında olan bu beytden ki tecnīs-i tām̄m
 18 kaşd itmişdür meşel zāhirdür **beyt** انکه اورات ترا او یلفته ، درطریقته
 19 **(hem duzd mī nāled ü hem kārđānī)** هم دزد می نالد و هم کاردانی **bābū'l-hā'ü'l-meftūḡat** باشد و وایافته
 20 bir düzd kāfileden bir nesne uğurlasa ol şey°i kenāra götürdükte şey°
 21 kaīl olub te°essūf idüb dise ki uğurluḡ eyledügimize degmedi

56a

- 01 māl şāḡibi kezālik aḡlasa eyle olıcaḡ uğurlayanda aḡlar uğurladanda
 02 aḡlar diye yerde هم کاردانی نالد و هم دزد می نالد و هم دزد می نالد و نی هم
 03 āşafīnün bu beytinden fehm olunur **beyt** دلم یرده یصدزاری و می نالد
 04 **(hemīn şikest ü)** همین شکست و زافغانم ، که دیدست الله الله دزد نالد کار و نی هم
 05 **(pūşt bām qarşı)** پشت بام قرشی bu mışra° °aynıla meşeldür bir kimesne bir maşlaḡat
 için
 06 birkaç def°a teveccüh eylese ve ol murād müyesser olmayub °āciz kalsa ḡālet-i
 07 ye°sde bir kerre dahı teveccüh iderüm artıḡ itmege iktidārum yoḡdur diyecek
 08 yerde zūrefā-yı °acem دیبام قرشی و پشت بام قرشی و همین شکست و همین شکست
 09 meşel-i mezkūruñ mevridi şöyle mesmü°dur ki necm-i şānī ki şāh ṡahmāsuñ
 10 ikinci vezīri imiş leşker-i bī-kerān ile cānib-i māverā°ü'n-nehre teveccüh eyleyüb
 11 āb-ı ceyḡūnı °ubūr idüb qarşı nām şehre ki aña fars-ı ḡadīmde neseḡ dirler
 12 gelüb dış ḡişārın ednā-yı teveccüh ile alub ḡatı°āmm eylemiş ol ḡāilde mevlānā
 13 beyānī ḡureşīde imiş bir bām üzerine çıkub seng-i bisyār yanına yıḡub
 14 kızılbaş ile şol ḡadar neberd itmiş ki ol sengler ḡalmayub bir ṡaş ḡalduḡda
 15 bir kızılbaş qarşusından şimşīr-i ābdār ile yürüyüb bī-ḡāre beyānī ol süngi
 16 dahı alub bu beyt-i şāḡib °arş u kürşü olan bārī ta°ālaya münācātında
 17 okuyub kızılbaşuñ başına urmuş ol zamāndan berü bu beytün mışra°-ı
 18 şānīsı beyne'l-a°cām meşel ḡalmışdur ḡarb ider **beyt** مددخوا هم از سلطان
 19 **(hemser ṡāvus est)** همسر طاوس است عرشى ، همین سنکست پشت بام قرشى
 20 u emşāl olub küfvidür diyecek yerde همسر طاوس است
 21 bu beytinden fehm olunur ez-ḡüsrev ü şīrīn **beyt** مراچون من کسى بايد بناکوش

56b

- 01 01 (her çe kārī bad rūy) her kim ne iderse هر چه کاری بد روی که باشد همسر طاوس طاوس
- 02 02 anı bulur ekdigin biçer diyecek yerde هر چه کاری بد روی dirler
- 03 03 gāh olur ki her kim ne iderse kendü kendüye ider gerek eyülik ve gerek kemlik
- 04 04 olsun diyecek yerde هر چه کند یاهیūd کنی dirler
- 05 05 **beyt** هرچه کنییخود کنی کر همه نیک و بد کنی کس نکند نجای تو انکه خود
- 06 06 (hemān her siyāh ber derest) olursa hoş olmazsa kara همان خر سیاه بر درست بخود کنی
- 07 07 eşek kapuda bağıldur diyecek yerde fuşahā-yı °acem همان خر سیاه بر درست
- 08 08 diyü çarb iderler (her buzī rā be pāy h'īş āvīzend) her bir keçi هر بزى را بیای خویش آویزند
- 09 09 aşılır diyecek yerde zūrefā-yı °acem هر بزى را بیای خویش آویزند
- 10 10 diyü kināye iderler (her çe nehūrī yehñī būd) belhīler mābeyninde şol هر چه نخوری بخنی بود
- 11 11 zamānda
- 12 12 çarb olunur ki ğamm-ı ferdāda olma ve ibn-i vaqt ol ki zīrā gice yinmeyüb
- 13 13 şabāha kalan yinmez belki ğayriye naşīb olur diyecek yerde هر چه
- 14 14 dirler yaññī muṭlaqā giceden kalan ṭa°āma dirler
- 15 15 hattā bayat etmege nān yaññī dirler ve giceden kalan pilāva ḥācī dirler
- 16 16 ve ziyāde bayat olan etmege buḥārīler mekbūd dirler (hergiz kes negūyed ki engūr) هرگز کس نکوید که انکور
- 17 17 herkesi söyletseñ kendüyi eyüye çıkarur kimse dimez (men turş est) من ترش است
- 18 18 ki ben kemüm diyecek yerde هرگز کس نکوید که انکور من ترش است
- 19 18 meşeli buña müşābih idi (herze derāyīst) هرزه دراییست
- 20 19 mecālīs ü maḥāfilde bulduğı sözi söyleyüb yāve gūyluḡ eylese fuşahā-yı
- 21 20 °acem دراییست
- 21 21 bu beytinden ki şāh isma°īl sulṭān selīm ile cengi vaşfında dimişdür

57a

- 01 01 fehm olunur **beyt** در این چرخ زد یانک مخالف ، پیشمانست ازین هرزه
- 02 02 **nesr** ve gāh olur ki bir kimesne meclisde bed°en bir söz söylense ki درایی
- 03 03 ol sözden ortalıḡ müte°ellim olsalar zūrefā-yı °acem فلان کس کلوخ
- 04 04 diyü çarb iderler (yek °ināyet kazī) يك عنایت قاضی **bābū'l-ye°ü'l-meftūḡat** است
- 05 05 (be ez hezār guvāh) bir muḡteşem bir faḡīre bilā vasıṭā iḡsān itse به از هزار کواه
- 06 06 ol faḡīrūñ baḡtı kuvvetde olub sitāre-i ṭāli°i mes°üddur diyecek yerde
- 07 07 zūrefā-yı °acem يك عنایت قاضی به از هزار کواه
- 08 08 tevḡīd bārīde dimişdür **beyt** هدایت تومرا بخت از علم و عمل
- 09 09 (yek kaleme) başdan başa diyecek يك قلمه که يك عنایت قضی به از هزار کواه
- 10 10 yerde قلمرو dirler ve gāh olur ki قلمه يك diyecek yerde
- 11 11 ta°bīr iderler nitekim hilālīnūñ bu beytinden ki vaşf-ı kalemde dimişdür
- 12 12 fehm olunur ez-kitāb-ı şāh u dervīş **beyt** ملك معنی از آن تواست همه

- 13 (yek nīm nihādīm) terk eyledūn ve düşürüb kenāra
 14 qodun diyecek yerde zūrefā-yı °acem dirler āşafīnūn
 15 bu maṭla°ından fehm olunur **beyt** مایستر راحت زتویک نیم نهدیم
 16 nesr ve gāh olur ki müretteb ü ihzār بالین اجل راسر تسلیم نهدیم
 17 ma°nāsına dirler maḥalline göre müsta°meldür müretteb ve ihzār
 18 ma°nāsına geldügi āşafīnūn bu beytinden zāhirdür **beyt** بوی دل
 19 (yek) یك کریان مرکباب جکر آمد ، ما بحر سکت هردویک نهدیم
 20 (berv yek revkūn) برو یك روکن filān kimesnenūn işini bitür diyecek yerde kār
 21 diyü ḍarb iderler ve gāh olur ki filān kimesnenūn

57b

- 01 kışşasını oyalama kes at diyecek yerde قصره فلان کس را
 02 dirler ekşeriyyā bir yerde müsta°meldür hātifīnūn bu beytinden
 03 ki timur sulṭān yıldırım bāyezīd ile benerd itdüğünde gürdān-ı timur
 04 vaşfında dimişdür meşel zāhirdür ez-timur nāme **beyt** یکی نستنه
 05 (yesāl) یسال تیغ درود بر میان ، که یك روکنند قصره رومیان
 06 luḡat-ı ğayr-ı meşhūredendür bir yerde cem°iyyet eylemek ve alay ma°nāsına
 07 nitekim hātifīnūn bu beytinden fehm olunur ez-timur nāme **beyt** زیر
 08 nesr ezlās لاس ارلایس یش از شمار ، نمودند چندین یسال از یسال
 09 ile burlas tatar ṭā°ifesiñi iki bölüğine dirler gāh olur ki یسال
 10 diyecek yerde dirler یسال ma°nāsına
 11 geldügi üstāduñ bu beytinden zāhirdür der-vaşf-ı şeb-i rüz **beyt**
 12 تابر سرحیش بسوی روم برده جنک هرسو نهده رو بحر نمیت
 13 (yek bārīki) یك باریکی سپاره زنك bir kimesne ḥazz olunmasa ve ol şakīl gitmek
 14 diledügi ḥālde yārāna dise ki ben giderüm yārāndan birisi aña dise
 15 ki buyurunñ dönmez yollara diyecek yerde zūrefā-yı °acem بار یك باریکی diyü
 16 ḍarb iderler meşelde zıkr olunan kāf kāf-ı °acemīdür **beyt** بار ها
 17 از ستانت رفت و آمد آصفی ، میر و داین بار دیکرهم ولی یکبار کی
 18 (yār ferūş est) یار فروش است bir kimesne mecālis-i maḥāfilde yārānuñ meddāḥı olub
 herkese
 19 ri°āyet üzre olsa fuşaḥā-yı °acem medḥ ḳaşd eyleyüb فلان کس
 20 diyü ḍarb iderler mevlānā seyfi-yi neccārīnūn bu beytinden ki
 21 sükkān-ı maḥbūb vaşfında dimişdür meşel zāhirdür **beyt** سلك تو

58a

- 01 nesr بر همه عالم فروخت سیفی را ، چر آکه یاد فروشی طریق یارا انست
 02 ve gāh olur ki bir kimesne yārānuñ ardınca mecālis ü maḥāfilde kesse
 03 zemm ḳaşd eyleyüb یار فروش است dirler medḥ muḳābilinde
 04 isti°māl itdükleri gibi kezālik zemm maḥallinde daḥı müsta°meldür bir zemmāmlik

SONUÇ

Nevādirü'l-Emsāl, Mîrek Muḥammed Nakşbendî Taşkendî tarafından 1020 yılında Muharrem ayında (Mart 1611) kaleme alınmıştır. Farsça atasözü, deyim ve kinayelerin Türkçe açıklamalarını veren bir sözlüktür. Yazarın hayatı hakkında günümüze fazla bilgi ulaşmamıştır. Bahattin Kahraman ve Yusuf Öz'ün birlikte hazırladıkları çalışmada yer alan bilgilere göre yazar, Özbekistan'ın Taşkent şehrinde ve Nakşbendî tarikatına mensup olduğu için bu nisbe ile anılmaktadır¹¹. Eserin tespit edilebilen 11 nüshası vardır. Mîrek Muḥammed Nakşbendî Taşkendî Türkçeyi iyi bilmediğinden dolayı eser, Türkçe'ye hakim farklı müstensihler tarafından kaleme alınmıştır. Üzerinde çalışma yapılan nüsha, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi *34 Sü-Tarlan 110/1* arşiv numaralı nüshadır.

Çalışma, metindeki yazım özelliklerinin incelenmesi ile başlamıştır. Müstensihden kaynaklanan yazım hataları bu kısımda verildikten sonra ses bilgisi ile ilgili özellikler ele alınmıştır. Bu özelliklerin ilki ses değişimleridir. Daha sonra ünlü uyumları gözden geçirilmiştir. Görüldüğü kadarıyla, metinde kalınlık-incecik ve düzlük-yuvarlaklık uyumuna genellikle uyulmuştur. Buna aykırı örnekler de mevcuttur. Ünsüz değişimleri hususunda eser, çağının genel özelliklerine uymaktadır.

Biçim bilgisi, eserin bir başka incelenen yönüdür. Burada, devrin genel özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Metinde üç tip şahıs ekinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunlar, zamir kökenli ve iyelik kökenli şahıs ekleri ile emir kipinde kullanılan şahıs ekleridir. Metinde ikinci tip şahıs eklerinden 2. çokluk şahıs eki kullanılmamıştır. Bununla birlikte görülen geçmiş zaman 2. çokluk şahıs ekinin kullanımı, öğrenilen geçmiş zaman 2. teklik şahıs ekinin kullanımı, 1. çokluk şahıs ekinin kullanımı yokken; şimdiki zamanın sadece 3. teklik şahısta kullanımı vardır. Gelecek zaman ifadesi *-sA gerekdür* ile karşılanmıştır. Gereklilik kipi *-mek gerek* şeklinde kullanılmıştır. Geniş zamanda 2. çokluk şahıs; istek kipinin 1. teklik, 1. ve 2. çokluk şahıs; şart kipinin 1. ve 2. çokluk şahıs biçimleri yoktur.

¹¹ Bahattin Kahraman, Yusuf Öz, *Şehri ve Güli*, Akçağ Yay., Ankara 2012.

KAYNAKLAR

- Akar, Ali (2013). *Türk Dili Tarihi*, Ötüken Yayınları, Ankara.
- Aydın, Mithat (2013). *Prof. Dr. Önder Göçgün'e Armağan*, Pamukkale Üniversitesi Yayınları, Denizli.
- Aymelek, Handan (2015). *Pîr Mehmed Bin Yusuf El Ankaravî, Tercümân-ı El-Lüga "د ن ر ز ژ س ش ص ض ط ظ" Maddeleri* (İnceleme-Metin), (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Banguoğlu, Tahsin (2007). *Türkçenin Grameri* (8. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Boz, Erdoğan (2007), "Adın Yükleme (Nesne) Durumu ve Tümcenin Nesne Ögesi Üzerine", *Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları*, Volume 2/2 Spring, 102-108.
- Buran, Ahmet (1995). "Türkçede İsim Çekim Ekleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 1/2, 37-48.
- Caferoğlu, Ahmet (2016). *Türk Dili Tarihi*, Altınordu Yayınları, Ankara.
- Civelek, Yakup (1998). "Mehmed b. Mustafa el-Vânî ve Vankulu Lügatı", *Ekev Akademi Dergisi*, Cilt:1/3, 355-362.
- Çakan, İ. Lütfü (1992). "İbrâhim b. Saîd Cevherî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Demiroğlu, Ayla (1992). "Burhân-ı Katı" *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 6, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Develi, Hayati (1995). *Evlîya Çelebi Seyhatnamesine Göre 17. yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri Ve Uyumlar*, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Devellioğlu, Ferit (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedi Lügatı*, Aydın Kitabevi, Ankara.
- Dilçin, Cem (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Duman, Musa (2008). "Eski Türkiye Türkçesi Dönemine Ait Bazı Metinlerdeki Dil Uyumuna Aykırı Örnekler Üzerine" *Türk Dili Üzerine İncelemeler, Makaleler, Eski Türkiye Türkçesinden Osmanlı Türkçesine*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Efendioğlu, Süleyman, İşcan, Adem (2010). "Türkçe Ses Bilgisi Öğretiminde Ses Olaylarının Sınıflandırılması" *TAED*, Sayı:43, 121-143.
- Eker, Süer (2006). *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayınları, Ankara.
- Ercilasun, B. Ahmet, (2010). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Erdal, Marcel (2004). *A Grammar of Old Turkic*, Brill Leiden, Boston.
- Ergin, Muharrem (2007). *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul.
- Gabain, A. Von (2007). *Eski Türkçenin Grameri* (Çeviren: Mehmet. Akalın), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülensoy, Tuncer (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, Cilt 1-2, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Gülsevin Gürer, Erdoğan, Boz (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Hacıeminoğlu, Necmettin (1984). *Türk Dilinde Edatlar*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Kahraman, Bahattin, Öz, Yusuf (2012). *Şehrî ve Güllî*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Kanar, Mehmet (2013). *Farsça-Türkçe Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul.
- Karahan, Leyla (2011). *Türk Dili Üzerine İncelemeler*, Akçağ Yayınları, Ankara.

- Kartallioğlu, Yavuz (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kurgun, Levent (2014). *Et-Tuhfetü'l-Mekkiye* (İnceleme-Metin-Dizin), Nokta Yayınevi, Denizli.
- Kurgun, Levent (2014). *Meftūh* (İnceleme-Transkripsiyon-Sözlük), Nokta Yayınevi, Denizli.
- Kurt, İsmail (2015). *Pîr Mehmed Bin Yusuf El Ankaravî, Tercümân-ı El-Lüga "ع, ح, ج, ت, ث, ب" Maddeleri* (İnceleme-Metin), (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Özdağın, Ünver, Hande (2015). Muhammed Bin Hasan *İlm-i Tıbb*, (İnceleme, Metin, Dizin), (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Özçelik, Sadettin (2001 Haziran). "Türkiye Türkçesinde Belirsizlik ve Soru Zamirlerinin Yapılışları ve Kullanılışları", *Türk Dili*, Sayı: 594, 659-667.
- Özkan, Abdurrahman (2009). *Mehekku'l-İlim Ve'l-Ulemā* (Giriş-İnceleme-Metin-Dizinler-Tıpkıbasım), Fakülte Kitabevi, Isparta.
- Özkan, Mustafa (2009). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Parlatır, İsmail (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Remzi, Hüseyin (1887). *Lugāt-ı Remzî*, Cilt 1-2, İstanbul.
- Sâlehpur, Cemşid (1368). *Farsça-Türkçe Sözlük*, Cilt 1-2, Lâle Yayınevi, Tebriz.
- Sami, Şemseddin (2007). *Kāmūs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- Loannis August Vullers (1854). *Lexicon Persico-Latinum Etymologicum*, Skin 1-2, Bonnae ad Rhenum, impensis A. Marci, Bonn.
- Steingass, F. (1963). *Persian-English Dictionary*, Routledge&Kegan Paul Limited, London.
- Steingass, F. (1963). *English-Arabic Dictionary*, Crosby Lockwood and Son, London.
- Tiken, Kāmil (2004). *Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Timurtaş, F. Kadri (2005). *Eski Türkiye Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Topaloğlu, Ahmet, Kaçalın, S. Mustafa (1999). "Sözlük", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 37, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Tok, Turgut, (2015). Mustafa Nuzuli Efendi, *Nuzuli Divanı* (İnceleme-Metin-Dizin), Nokta Yayınları, Denizli.
- Tok, Turgut, (2009). *Nasāyihü'l-Mülūk* (İnceleme-Metin-Dizin), Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul.
- Yıldız, Osman (2008). *Yūsuf u Zelīhā* (Giriş-İnceleme-Metin-Dizinler), Akçağ Yayınları, Ankara.

Genel Ağ Kaynakları

- Ünver Niyazi, Kaya Dursun (2007). "Yazma Eserler Tasnif ve Kataloglama", T.C. Kültür Bakanlığı http://www.yazmalar.gov.tr/elyazmaciligimiz_tr.php#1.1 (27.04.2007).
- <http://www.topkapisarayi.gov.tr/tr/yazma-eserler-kutuphanesi-katalogu> (20.11.2013).

Nüshalar

- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, 34 Sü-Aşir 438/8.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, 34 Sü-Tarlan 110/1.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Atıf Efendi Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, Atf 2051/2.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 2949.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 3441/1.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 8452.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Mil Yz A 2792.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Milli Kütüphane, Ankara, 06 Hk 916.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi, Kayseri, Râşid Efendi 588.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, 43 Va 1179/1.
- Mîrek Muḥammed Naḳşbendî Ṭaşkendî, *Nevâdirü'l-Emsâl*, Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi, Kütahya, 43 Va 1179/2.

DİZİN AÇIKLAMASI

Dizin çalışması yapılırken, kelimeler koyu yazı tipinde gösterilmiş ve hangi dile mensup oldukları parantez içinde belirtilerek, kelimelerin anlamları karşılıklarına yazılmıştır.

Dizinde isimlere ve fiillere gelen ekler kelimenin ilk harfi alınarak ayrılmış ve koyu yazı tipinde gösterilmiştir. Kelimelerin isim durumları için + işareti, fiil durumları için – işareti kullanılmıştır. Kelimeler, metinde kullanıldıkları hallerine göre anlamlandırılmıştır. Kelimelerin metinde geçtiği yerler, yaprak ve satır numaraları ile belirtilmiştir. Özel isimler dizinde öz. İ.ş. şeklinde gösterilmiştir.

ع ile başlayan kelimeler, Türkiye Türkçesinde seslendirildikleri biçimde değerlendirilerek örneğin, *‘aceb* kelimesi, **A** maddesi altında; *‘ibādet* kelimesi **İ** maddesi altında; *‘ömr* kelimesi **Ö** maddesi altında; *‘ulemā* kelimesi **U** maddesi altında verilmiştir.

DİZİN

A, Ā, °A

āb (Far.) Su

ā. 03b/15, 20a/03, 49b/21, 56a/11

ā.+dan 35b/11

ābā (Ar.) Babalar

ā. 39b/17, 39b/20

°abā (Ar.) Kalın ve kaba kumaş

°a.+ya 24b/15

°abbāsī (Ar.) Hz. Abbās'a mensup olan

°a.+den 14b/02

āb-dār (Far.) Sulu, taze, parlak, hoş, zarif, güzel

ā. 56a/15, 58a/09

°abdürrezzāk öz. İs.

°a.+uñ 05a/01

°abīd (Ar.) Kullar, köleler

°a. 38b/14, 38b/15, 44b/12

abdülvehāb öz. İs.

a. 03a/21

°acām (Ar.) Arap olmayan, Araptan gayri olan kavimler, İranlılar

°a. 14a/19, 45b/15, 27b/18, 37a/18, 38b/04

a°cām (Ar.) Acemler, Arap olmayan kavimler, İranlılar

°a. 03b/03, 03b/07, 03b/20, 04a/05, 06a/17, 06b/05, 06b/11, 07a/09, 07b/16, 08a/12, 08b/18, 09a/22, 09b/08, 14b/20, 17b/13, 20b/07, 21b/08, 23a/13, 23a/21, 23b/08, 29b/15, 30a/04, 32b/17, 32b/19, 33a/08, 39a/18, 43a/07, 43b/08, 45b/11, 46a/02, 47a/21, 47b/20, 50a/14, 50b/17, 51b/08, 53a/11, 56a/18

°āc (Ar.) Fildişi, bağa

°ā.+dan 28a/13

°aceb (Ar.) Şaşma, hayret etme, taaccüp; "acaba"

°a. 08b/21, 43b/16, 53b/10

a°cebnā (Ar.) Şaşma, hayret etme, taaccüp; "acaba" (1. Çokluk şahıs)

a°. 14b/07, 14b/16

°acem (Ar.) Arap olmayan, Araptan gayri olan kavimler, iranlılar

°a. 03a/12, 03a/18, 03b/05, 03b/09, 03b/14, 04a/07, 04a/20, 04b/01, 05a/14, 05b/02, 05b/07, 05b/16, 06a/03, 06a/12, 06b/07, 06b/21, 07a/11, 07a/14, 07b/12, 08a/04, 08a/09, 08a/17, 08b/01, 08b/06, 08b/11, 09a/02, 09b/11, 10a/03, 10a/05, 10a/07, 10b/02, 10b/09, 11a/07, 11b/07, 11b/16, 12a/06, 12a/11, 12b/08, 12b/13, 12b/19, 13a/03, 13a/18, 13b/01, 13b/08, 13b/13, 14a/14, 15a/01, 15a/15, 15b/20, 16a/12, 16b/04, 16b/12, 17a/06, 17a/17, 17b/16, 17b/18, 18a/09, 18a/13, 18b/04, 18b/10, 19a/09, 19a/11, 19a/17, 19b/04, 19b/20, 20a/02,

20b/12, 21a/03, 21b/07, 22a/08, 23b/17, 24a/04, 24a/16, 25a/13, 25a/18, 26a/05, 26a/07, 26a/16, 26a/21, 26b/14, 27a/07, 27a/19, 27b/06, 27b/10, 27b/14, 29a/01, 29a/13, 29b/09, 30a/15, 30a/20, 30a/20, 30b/03, 30b/09, 30b/15, 30b/19, 31a/02, 31a/08, 31b/01, 32a/04, 32a/09, 32b/02, 33a/04, 33b/14, 33b/15, 34a/18, 34b/03, 34b/13, 34b/18, 35a/07, 35a/09, 35a/13, 35b/01, 36a/06, 36a/12, 36a/17, 36b/11, 36b/18, 37a/03, 37a/11, 37b/05, 37b/13, 37b/18, 37b/21, 38a/06, 38a/13, 39a/09, 39a/20, 40b/04, 40b/13, 40b/21, 41a/09, 42a/02, 42a/13, 42b/09, 42b/14, 42b/21, 43b/02, 43b/17, 44b/04, 44b/20, 45a/10, 46b/11, 47a/03, 47b/05, 48a/03, 48a/18, 48b/13, 48b/16, 49a/13, 49b/14, 49b/17, 50a/06, 50a/09, 50b/02, 51a/14, 51b/02, 51b/15, 52a/04, 52a/09, 52a/14, 52b/05, 53a/01, 53a/20, 53b/05, 54a/11, 54b/17, 55a/01, 55a/06, 55b/16, 56a/08, 56b/07, 56b/09, 56b/20, 57a/03, 57a/07, 57a/14, 57b/15, 57b/19, 58a/05, 58a/11

°a.+de 17a/04, 17a/15, 19b/09, 20a/21, 23a/16, 23b/20, 25a/06, 26b/05, 26b/20, 28b/13, 35b/13, 40a/08, 40b/01, 40b/16, 47b/17, 51b/04, 53a/14, 53b/02, 54b/13

°a.+den 07a/13, 10b/16, 40b/02

°a.+üñ 49a/17, 58b/07

°a.+dür 57b/16

°acemī (Ar.) Tecrübesiz, toy, İranlı

°a. 28b/14, 49b/13

°āciz (Ar.) Gücü bir işe yetmez olanın durumu, güçsüzlük, beceriksiz, kabiliyetsiz

°ā. 56a/06

aç Yemek yemesi gereken, yemek bulamayan, tok karşıtı

a. 49b/12

aç- Açmak

a.-mazdan 42a/12

a.-ub 04a/19, 25b/21

açıl- Açılmak

a.-ub 42a/01, 47a/02

ad Ad, isim

a. 04a/20

a.+ıdur 17b/06

a.+ına 46b/04

ādāb (Ar.) Terbiyeler, utanmalar; usuller, yollar, kaideler

ā. 25a/04

°add (Ar.) Sayma, sayılma; itibar etme, edilme

°a. 49b/14

°aded (Ar.) Sayı

°a.+inde 33b/11

ādem (Ar.) İnsan, insanoğlu, adam

ā. 20a/14, 36a/11, 38a/19, 49b/02

ā.+den 35a/05

ā.+e 21a/21, 21b/01, 23a/14, 24b/08, 38a/11, 49b/02, 54b/05

ā.+ūn 18a/12, 26a/06, 43b/05

°adem (Ar.) Yokluk, bulunmama
°a. 04a/12

ādemī (Ar.) İnsanoğlu
ā.+si 15a/21

ādemīye (Ar.) Yoklukla ilgisi olan
ā.+sine 45b/16, 45b/17

°ādet (Ar.) Görenek, usul, tabiat, alışkanlık
°ā. 55a/05

°adl (Ar.) Doğruluk
°a. 52a/18
°a.+inde 48b/07

°adū (Ar.) Düşman, yağı
°a.+den 38b/06

āfāk (Ar.) Ufuklar
ā. 13a/01

āftāb (Far.) Güneş
ā. 03b/10, 37a/18, 45b/08

āftābī (Far.) Tente, güneşlik, şemsiye; güneşe ait
ā. 26b/12

°afv (Ar.) Bağışlama, af
°a. 04a/01, 40a/03, 40a/05

ağaç Ağaç
a.+a 52a/14
a.+la 48a/05

āgāh (Far.) Bilgili, haberli, uyanık
ā. 24b/14

ağart- Ağarmak, beyazlamak
a.-urlar 27b/19

ağır- Ağarmak, beyazlamak
a.-dı 35b/17

ağ(ı)z Ağız
a. 27b/05, 45a/05
a.+ı 27b/05, 45a/05
a.+ımı 33a/02
a.+ın 33a/04
a.+ına 24b/07, 24b/09, 27b/07
a.+ında 13b/02
a.+ını 45a/03, 45a/05
a.+la 51a/04
a.+urū 53a/05, 53b/13

ağla- Ağlamak
a.-madan 35b/17
a.-r 56a/01, 56a/02
a.-sa 56a/01

āgūš (Far.) Kucak
ā. 41b/19

ahālī (Ar.) Halk
a. 35b/08, 38b/15

āhīr (Ar.) Son, sonraki, en sonra, nihayet
ā. 10a/04, 32a/11
ā.+in 09b/19

aħmak (Ar.) Akılsız, sersem, şaşkın
a. 03a/11, 28a/03, 44b/09
a.+a 06a/09
a.+larū 47a/15

aħmedgil öz. İ.ş.
a. 47b/07, 47b/08

āhte (Far.) Dışarı çekilmiş, çıkarılmış, burulmuş
ā. 22a/01, 22a/02, 22a/03, 22a/03

aħşam Akşam, gece
a.+dan 55b/01

āhū (Far.) Ceylan, karaca; güzellerin gözü
ā. 09b/08, 35b/16, 35b/17, 36a/02
ā.+ya 07b/18

aħvāl (Ar.) Durumlar, oluşar, bulunuşlar
a. 09b/03, 34b/17, 35b/06, 42a/01
a.+e 07a/02

aħvel (Ar.) Şaşı
a.+isi 52a/05

°ā°ide (Ar.) Kâr, kazanç, fayda; birisine ait olan hisse
°ā. 24a/21

aķ Ak, beyaz
a. 11b/18, 33a/10

°aķankal (Ar.) Büyük, geniş vadi
°a.+ı 26a/13

aķ- Akmak
a.-ar 23a/03

aķçe Küçük gümüş para, her türlü madeni para
a. 07a/03, 20a/08, 32b/11, 33a/10, 38a/20, 43a/13, 45a/02, 45b/06, 46b/05, 50b/18, 54a/15
a.+müz 50b/16
a.+nūn 46a/13, 46a/15, 46a/17
a.+si 17b/17, 31a/03
a.+ye 21b/02, 38a/20
a.+yi 46a/11, 46a/14

°aķıbet (Ar.) Bir iş veya durumun sonu, sonuç
°ā. 09b/19, 10a/06

°aķil (Ar.) Akıllı
°ā. 52b/14
°ā.+e 52b/12
°ā.+ler 52b/04

aķrān (Ar.) eş ve benzer olanlar, yaşlılar, yaşdaşlar
a. 11b/01, 56a/19
a.+ıla 23a/08

°aķreb (Ar.) Zehirli, kuruklu bir tür böcek
°a. 26a/11

°aks (Ar.) Çarpma, çarpıp geri dönme
°a.+dür 55b/04

°aksî (Ar.) Ters, zıt, inatçı, geçimsiz, huysuz, uğursuz
°a. 07a/11

āl (Ar.) Hile, düzen, dek, aile, evlat, sülale
ā. 14b/13, 24b/12, 24b/12, 24b/13, 24b/13

ala Karışık renkli, çok renkli, alaca
a. 40b/15

°alā (Ar.) Üst, üzere
°a. 12a/16

a°lā (Ar.) Daha, en, pek, yüksek
a°. 36a/11
a°.+ya 22a/07
a°.+lardadur 36a/11

°alāaddīn öz. İs.
°a. 30b/11

alaca Birkaç renkli iplikten yapılmış dokuma, birkaç rengin karışımından oluşan renk, ala
a. 51b/05-

ālām (Ar.) Kederler, elemeler, acılar, sızılar
ā. 05b/01, 08b/19, 09a/01

alay Sıralı insan topluluğu, kortej, genellikle üç tabur ve bağlı birliklerden oluşan asker topluluğu
a. 23b/11, 57b/06, 58a/11
a.+ı 41b/13
a.+lar 58a/09

alçak 1-Yerden uzaklığı az olan, yüksek karşıtı; 2- En kötü, ahlaksızca davranışlarda bulunan, aşağılık, soysuz, namert
a.+larda 36a/10
a.+laruñ 50b/11

alda- Aldatmak, kandırmak, oyun etmek
a.-rlar 20a/14
a.-sa 43b/05
a.-mağ 44b/02
a.-mazsın 52b/14
a.-ub 07b/19, 33b/15

aldan- Görünüşe bakarak yanlış bir yargıya varmak, yanılmak, hayal kırıklığına uğramak
a.-an 43b/05, 43b/07
a.-ub 03a/17
a.-ur 52b/14

ālet (Ar.) Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne
ā.+in 46a/12
ā.+inde 39a/10

°ālem (Ar.) Dünya, cihan, evren
°ā. 27b/20, 42b/09, 42b/11, 55b/05
°ā.+dür 26a/14
°ā.+e 37a/19, 58a/05

°aleyh (Ar.) Karşı, karşıt
°a. 10b/09, 12a/15, 24b/07, 30a/06, 42a/15
°a.+i 11a/09, 12a/02, 18a/05, 27b/21, 38a/07, 39a/16, 45a/13, 48b/18, 50b/09, 52b/08

°aleyhisin öz. İs.
°a. 10a/02

°alī (Ar.) Yüce, ulu
°a. 11b/10, 11b/13, 17a/09, 17b/19

°ālim (Ar.) Alim, bilgin
°ā. 08b/10, 42a/13

alın- Tutulmak, kapılmak, endişe duymak, incinmek
a.-an 35a/21
a.-dı 14b/10, 55a/17
a.-maları 14b/01
a.-ması 13a/18
a.-mağ 55a/16
a.-ub 47b/08
a.-ur 47b/10

allah öz. İs.
a. 15b/19, 15b/20
a.+uñ 53a/19, 53a/20

al- Almak
a.-an 44a/21
a.-mağ 52b/13
a.-miş 25b/21
a.-sa 10a/12
a.-ub 07a/03, 13b/07, 25a/06, 25b/05, 27b/08, 31b/20, 39a/06, 46b/03, 56a/12, 56a/16
a.-ur 46a/15
a.-urlar 50b/05
a.-ursın 43b/01

al(i)n Yüzün kaşlarla saçlar arasındaki bölümü
a.+ı 21a/09, 21a/18

altmış Altmış
a. 28a/16

altun Altın
a. 07a/03, 32a/19, 32b/11, 33b/03, 33b/06
a.+a 33b/03, 33b/06
a.+dur 28a/09, 33b/05

altı Altı
a. 28a/16, 46b/02, 46b/02, 52a/07

alt Alt, aşağı
a.+ına 09b/10, 13b/07, 13b/10, 13b/13
a.+ında 04b/03, 13b/06
al.+ından 33a/03, 34a/03

°ām (Ar.) Sene, yıl
°ā. 56a/12

°amden (Ar.) İsteyerek ve bilerek
°a. 30b/08, 42b/14

āmed (Peh.) Geliş, geri dönüş, gelme eylemi
ā. 40b/13

<p>āmeden (Peh.) Gelmek, varmak, ulaşmak, olmak, gibi gelmek ā. 37a/06</p> <p>°amel (Ar.) Yapılan iş, edim, fil °a.+i 36b/18</p> <p>āmīn (Ar.) “Öyle olsun, Allah kabul etsin” anlamlarında, dualarda kullanılan söz ā. 06b/12, 06b/12 ā.+ine 06b/13</p> <p>āmīz (Peh.) Karışık, karışmış, ihtiva eden, neden ā. 37a/02</p> <p>°amm (Ar.) Amca °a. 21a/05</p> <p>ammā (Ar.) Ama, fakat, lākin a. 04b/09, 09a/21, 09b/10, 09b/14, 10b/02, 13a/06, 14a/07, 14a/21, 15b/08, 15b/09, 15b/19, 18a/19, 19b/08, 20a/14, 21a/08, 21a/19, 22b/07, 25a/01, 26b/05, 26b/16, 31b/13, 32b/12, 35b/16, 39a/02, 40a/06, 41a/08, 41b/06, 47b/09, 49a/17, 49b/20, 51a/09, 51b/16, 53a/17, 53b/16, 53b/18</p> <p>°amūd (Ar.) Direk, sütun °a. 39a/02, 39a/03, 39a/11 °a.+i 39a/06</p> <p>ān (Ar.) An, lahza ā. 35b/02</p> <p>aṅa Ona a. 03b/05, 09a/06, 12a/20, 13a/18, 13b/13, 13b/18, 16a/20, 18a/14, 18b/14, 18b/15, 18b/17, 20a/19, 21a/18, 22a/01, 22b/18, 26a/12, 26a/16, 26b/16, 28a/06, 31b/16, 33a/20, 35a/07, 35b/20, 41a/02, 41b/10, 41b/11, 42a/08, 42b/08, 43b/19, 44b/11, 44b/19, 46b/04, 49a/07, 56a/11, 57b/14, 58a/12, 58a/15</p> <p>°anber (Ar.) Amber balığından çıkarılan güzel kokulu, kül renginde bir madde °a. 13b/14</p> <p>anda Onda a. 58b/07</p> <p>andan Ondan a. 04a/19, 04a/20, 15a/01, 16a/05, 24b/01, 25b/01, 28a/11, 34b/05, 36b/01, 41a/15, 42a/08, 43b/13, 52a/02, 52a/03</p> <p>°anh (Ar.) Ondan °a. 20b/20, 42a/21, 50b/04</p> <p>anı Onu a. 19b/09, 20a/05, 22b/08, 23a/03, 24b/19, 27a/06, 28a/10, 28a/10, 28b/14, 28b/14, 31b/16, 35b/18, 39b/10, 43b/07, 49b/16, 54a/16, 55b/05, 56b/02</p> <p>a°nī (Ar.) Yani a°. 09b/01</p>	<p>anĵla- Anlamak, dinlemek a. 08b/06 a.-mayub 51a/13</p> <p>anlar Onlar a. 06b/02, 39b/20, 40a/04, 55b/05, 55b/06 a.+a 06b/01, 22b/09, 36a/21, 53a/16 a.+da 39b/21 a.+i 36a/11 a.+uṅ 06b/13, 47a/16</p> <p>anĵ- Anmak a.-mazdı 39b/03</p> <p>°anter (Ar.) Berber maymunu, mor renkli iri sinek °a. 11b/14</p> <p>anūṅ Onun a. 17b/15, 24a/16, 24b/07, 27b/13, 30a/19, 33b/09, 33b/09, 47b/02, 48b/15, 52b/04, 52b/21 a.+ila 55a/21 a.+la 24b/10, 35a/09, 48a/05, 49b/10, 52a/03, 54a/04 a.+çün 07b/20, 09b/22, 18b/16, 19a/12, 20a/14, 20b/12, 25b/06, 28a/20, 28b/15, 35a/13, 35b/05, 39a/04, 41b/07, 55a/13, 55b/07, 58a/16</p> <p>°ār (Ar.) Utanma, utanç duyma °ā. 10b/17, 54b/07</p> <p>ārā (Far.) Süsleyen, bezeyen, süsleme, bezeme ā. 17b/21, 27b/13</p> <p>°arab (Ar.) Arap kavminin genel adı, siyah, siyahi °a. 08b/02, 34a/20, 46b/21 °a.+da 12a/20 °a.+dan 40b/02</p> <p>°arabī (Ar.) Arap kavmine mensup, Arapça, Arap dili °a. 34a/21, 35b/08 °a.+de 49a/07 °a.+den 41a/20, 41b/17</p> <p>ara Uzaklık, aralık, boşluk, mesafe; toplu bir durumda, birlikte, toplu olarak a.+larında 46b/01, 48a/15 a.+sında 38a/18</p> <p>ara- Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak a.-r 04b/21, 45a/14 a.-rım 45a/16 a.-rsın 45a/15 a.-yan 23a/21 a.-yıcı 23a/20</p> <p>ārāste (Far.) Bezenmiş, süslenmiş ā. 54a/10</p> <p>art Arka, geri a.+ina 07b/19, 35a/06, 38a/11 a.+inca 47a/11, 47b/18, 47b/20, 58a/02</p> <p>arıĵla- Temizlemek a.-mayasın 43a/19</p> <p>°arīfīn (Ar.) Arifler, bilgililer °ā. 06a/03, 09b/01, 10b/19, 11a/19, 45a/10, 45a/11</p>
--	---

<p>arka Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı, sırt a.+sındaki 04b/03 a.+sından 44b/19</p> <p>°ārīlan- (Ar.) Utanmak °ā.+ur 50b/12</p> <p>armağan Hediye, ödül, başış, ihsan a. 31b/04, 31a/21 a.+a 31b/01</p> <p>arslan Arslan a. 39b/12, 39b/13, 40a/06 a.+ı 39b/15 a.+uñ 39b/10</p> <p>°arş (Ar.) İslam inancına göre göğün en yüksek katı °a. 56a/16</p> <p>arta kal- Artmak, geriye kalmak, fazla bulunmak a. 50a/13</p> <p>artık Bundan böyle, bundan sonra a. 27a/03, 29b/19, 34b/12, 56a/07</p> <p>°arūs (Ar.) Gelin °a. 20a/05, 39b/08 °a.+a 20a/03, 20a/06, 20a/17, 20a/19 °a.+dan 20a/02, 20a/16 °a.+ı 20a/05, 20a/18</p> <p>āşafī (Ar.) Vezire mensup ā. 09a/10, 58a/06 ā.+nün 05b/03, 06b/15, 09a/11, 10a/17, 25b/11, 30b/15, 32a/15, 35b/21, 42b/11, 50a/03, 50a/06, 56a/03, 57a/14, 57a/18</p> <p>aş- Bir şeyi aşağıya sarkacak biçimde bir yere iliştip sarkıtmak a.-arlar 48a/04 a.-dı 55a/07</p> <p>°asel (Ar.) Bal, cennetteki dört sudan biri °a.+ı 17b/08, 17b/10 °a.+üñ 51b/20</p> <p>aşıl- Asma işi yapılmak veya asma işine konu olmak, bir yere tutunup sarmak, tutup çekmek a.-an 52a/06, 52a/13 a.-ur 56b/09</p> <p>aşhāb (Ar.) Sahipler, sahabe a.+ına 47b/10</p> <p>°asker (Ar.) Asker, er °a.+ı 30a/16</p> <p>aşl (Ar.) Asıl, kök, dip, kütük, temel, esas, kaide, kural; hakikat a. 09a/10, 12a/18, 24a/21, 48b/15 a.+ı 14b/01, 16b/18, 17a/15, 23a/15, 25b/02, 34a/14, 37a/18, 54b/12 a.+da 32a/09 a.+dur 24b/21 a.+ına 09a/10 a.+ında 05b/18, 07a/15, 13a/03, 13b/09</p>	<p>aşlā (Ar.) Hiçbir vakit a. 11a/12</p> <p>°aşr (Ar.) Yüzyıl °a.+ında 38b/14</p> <p>°aşşār (Ar.) Usare, özsu çıkarıcı °a. 34a/07 °a.+uñ 33b/19</p> <p>aşağa bkz. aşağı a. 36b/11, 52a/06, 52a/20</p> <p>aşağı Aşağı alt a. 18b/15, 19b/19</p> <p>aş- Fazlalaşmak, aşmak a.-dı 46b/20</p> <p>aşık Aşık kemiği a. 46b/02, 46b/05 a.+lar 46b/03</p> <p>°āşık (Ar.) Birine, bir şeye tutkun, imre, emre °ā. 04a/06, 07a/03, 10a/19, 25a/17, 26b/21, 28b/07, 32b/10, 34a/01, 35b/06, 37a/11, 44b/18, 45a/18, 49a/05, 54b/11 °ā.+dan 07a/05 °ā.+ı 29b/10 °ā.+ın 12b/18 °ā.+ların 04b/18 °ā.+uñ 44b/19</p> <p>°āşıkān (Ar.) Aşıklar °ā. 10b/16, 30b/09</p> <p>āşikāre (Far.) Belli, açık, meydanda ā. 42a/18, 42b/01</p> <p>āşinā (Far.) Bildik, tanıdık ā.+sına 44a/16</p> <p>āşiyān (Far.) Kuş yuvası, mesken, ev ā.+a 35a/01</p> <p>°aşk (Ar.) Sevgi °a. 10b/18 °a.+a 45b/02 °a.+dan 49a/02, 54b/11 °a.+ı 10a/20</p> <p>°aşkī öz. İ.ş. °a. 48b/20</p> <p>āşpez (Far.) Aşçı, ahçı ā. 07b/07</p> <p>aşurı Gereğinden fazla, çok, çokça a. 37b/21</p> <p>at- Atmak, fırlatmak, bırakmak a. 57b/01 a.-arlar 37b/12 a.-dı 14a/20, 14b/15, 14b/16 a.-duğı 18b/16 a.-duğda 46b/03</p>
--	--

a.-ma 44a/16
a.-ub 20a/20, 25b/21, 30b/08

at At

a.+a 55b/06

a.+ı 13b/07, 37b/20, 38a/02

āteş (Far.) Ateş, ot

ā. 29b/15, 34a/02

ā.+e 27a/02, 27a/02, 54b/13

atıl- Atma işine konu olmak, başlamak, bir işe girişmek

a.-dı 18b/20

a.-masını 18b/21

a.-ur 06a/07

°aṭṭār (Ar.) Güzel kokular, iğne iplik vs. satan; aktar

°a. 45a/11, 45a/16

av Tuzağa düşürülen, kendisinden yararlanan kimse

a.+ın 20b/16

a.+ına 20b/12

āvāze (Far.) Yüksek ses, şöhret, ün

ā. 42b/02

āver (Far.) Getiren, taşıyan

ā. 28a/21, 28b/02

ā.+dür 28a/17

āverd (Far.) Harp, cenk, savaş

ā.+üñ 19b/08, 37a/07

āvīz (Far.) Asılı bulunan, asılan

ā. 58a/19

avla- Tuzağa düşürmek, kandırmak, bir avı diri veya ölü ele geçirmek

a.-yub 37b/11

°avrat (Ar.) Kadınlar

°a.+laruñ 48a/17

°a.+um 41a/11

ayak Ayak

a. 12b/11, 13b/06, 13b/07, 24b/20

a.+ı 04a/18, 04b/03, 12b/07, 12b/07, 13b/10

a.+ından 56b/08

°ayār (Ar.) Altının, gümüşün ve kıymetli madenlerin karışma derecesi

°a.+ı 33b/03

°ayb (Ar.) Utanılacak şey, kusur, ayıp, leke

°a.+dur 33b/04

°a.+ı 04a/06

°a.+imuz 50b/15

āyende (Far.) Gelen, gelici

ā. 53a/15

āyet (Ar.) Kur'ân'ın herhangi bir cümlesi.

ā. 21a/04, 43b/03, 52b/02, 52b/07, 52b/07, 52b/09

ayır- Ayırmak; seçmek

a.-mayınca 51b/20

a.-ub 34a/02

āyīn (Far.) Merasim, tören

ā. 04b/10

°ayn (Ar.) Göz, aslı, kendisi, bir şeyin eşi, tıpkısı

°a.+ıla 08a/09, 08b/11, 13a/13, 19b/04, 34a/10, 35a/10, 43a/19, 47b/01, 49b/09, 50b/19, 52b/02, 52b/11, 56a/05

ayrıl- Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak

a.-mam 07b/11

ayrık Başka, diğer, artık, bundan sonra, bir daha

a. 53b/09

āzād (Far.) Serbest bırakma

ā. 43b/10

āzāde (Far.) Hür, serbest

ā.+ye 36a/16

°azīm (Ar.) Büyük, ulu, çok

°a. 24b/13, 53b/04

°azīz (Ar.) Sevgide üstün tutulan, muazzez

°a. 09b/02, 42b/04, 43a/01, 45a/11

°a.+üñ 10b/20

azlem (Ar.) En zâlim, pek ziyâde zulmeden

a. 08a/07

āzmūde (Far.) deneyimli, tecrübeli, denenmiş, sınanmış

ā. 50a/12

°azze (Ar.) Aziz olsun

°a. 06b/11

B

bābet (Far.) Uygun şey, bent, fıkra, münâsebet

b. 12a/03

bād (Far.) Yel, rüzgâr

b. 14b/13, 28a/17, 28a/19, 28a/21, 28b/02, 54a/13

ba°d (Ar.) Hayli zaman sonra, neden sonra

b. 55a/20

bādām (Far.) Badem, sevgilinin güzel gözü

b. 37b/02

b.+ı 37a/21

ba°dehu (Ar.) Ondan sonra

b. 20a/07, 21b/17

bāde (Far.) Şarap, içki

b. 22a/02, 39b/06, 39b/07, 40a/01, 40b/21

b.+ye 39b/02

b.+yi 19a/16, 39b/01, 39b/03, 40a/07

bādī (Ar.) Sebep, sebebolan, ilk, başlangıç

b. 09a/15

bā'is (Ar.) Sebep
b. 09a/15

bāğ (Far.) Bağ, büyük bahçe, bostan
b. 03b/06, 19b/12
b.+a 35b/07, 35b/08

bağdād öz. İs.
b. 14b/02
b.+da 14b/13

bağdādī öz. İs.
b. 14b/13
b.+nün 50a/10

bağla- Bağlamak
b.-dıkları 25b/11
b.-masıdur 52b/05
b.-r 24a/18, 25b/04, 49b/10
b.-riar 17a/16
b.-yub 52a/13

bağlı Bir bağ ile tutturulmuş
b.+dur 18b/16, 56b/07

buğrā (Far.) Yemek adı
b. 28b/12, 28b/13

bağışla- Affetmek, bağışlamak
b.-mazlar 32a/04

bahādir (Far.) Cesur, yiğit
b. 22b/04, 41b/12
b.+lık 45b/10

bahāne (Far.) Vesīle, sebep, kusur, noksan, yalandan özür
b. 42b/14

bahāristān (Far.) İlkbahar mevsimi
b.+da 07a/01

bahā (Far.) Kıymet, değer, eder
b.+sını 41a/14

bahā'e'd-dīn öz. İs.
b. 21a/14

bāhir (Ar.) Belli, besbelli, açık, apaçık
b.+dür 03a/14

baht (Far.) Talih, kısmet, kader, ikbal
b. 35b/07
b.+ı 35b/09, 57a/06

baħr (Ar.) Deniz, büyük göl veya nehir
b. 04b/04, 20b/01

baħş (Far.) Bağış, ihsan
b.+in 54b/05

bāk (Far.) Korku; sakınma; kaygı
b.+üm 43b/13, 52a/03

bağ- Bakmak
b.-ar 10a/05
b.-mağa 13a/01

b.+anlar 45a/14

bakara öz. İs.
b.+da 43b/02

bakır Bakır
b.+ı 33b/09

baķi öz. İs.
b. 42a/05
b.+nün 42b/15

baķla (Ar.) Sebze, yeşillik, yeşil kabuklu, iri taneli sebze
b. 13b/03

baķlava Tatlı, baklava
b. 27b/04

barķ Mülk, ev, aile, çoluk çocuk
b. 26b/05

bal Bal
b. 24a/04, 29b/04

bālā (Far.) Yüksek, yukarı, üst, yüce, boy
b. 09b/19, 20a/07, 22a/15
b.+da 09b/08, 21b/18, 22a/17, 34a/13, 35b/20
b.+ya 09b/21

balaban Çakır doğan, üsküflü doğan, doğan kuşu
b. 35b/19

balıķ Balık
b.+ı 40b/15
b.+uğ 04b/03

bām (Far.) Çatı, dam, kubbe
b. 56a/13
b.+da 20a/09
b.+dan 20a/07, 42a/07

bān (Far.) Meslek yapan ek - ci
b.+lar 39b/12
b.+lara 39b/11

bānū (Far.) Kadın, hatun, hanım
b. 45b/19

bār (Far.) Tanrı, Allah
b. 13b/14, 34b/07, 45b/18

bānī (Ar.) Yaratıcı, yaratıcı
b. 08b/03, 09a/07, 56a/16
b.+de 12b/14, 33b/08, 37b/06, 57a/08

barış- Barışmak, uzlaşmak, anlaşmak
b.-dıkdan 27a/01
b.-masalar 49b/20
b.-sa 30a/15
b.-ub 48a/12, 49b/20

başgun Ansızın girme, beklenmedik saldırı
b. 17a/16

bāsiħ (Far.) Cevap
b. 19b/21, 44a/13

baña Bana
b. 08b/09, 22a/18, 32a/08, 44a/07, 48a/14

başıñ öz. İs.
b. 50a/10

baş Baş; esas; reis; ries tayin etmek
b. 06b/03, 06b/03, 11b/08, 36b/11, 41b/10, 41b/11, 41b/12, 50b/06
b.+a 54a/04, 54b/06, 57a/09
b.+dan 46b/20, 54a/04, 57a/09
b.+dur 11b/09
b.+larında 50a/05
b.+um 14b/21
b.+uğa 19a/09
b.+ı 46b/01
b.+ın 14b/16, 36b/03
b.+ına 08b/10, 33a/09, 36b/06, 36b/07, 56a/17
b.+ını 39b/13
b.+ınğa 12a/11

başar- Bir işi istenilen biçimde bitirmek, muvaffak olmak
b.-amaz 39b/05
b.-ub 42a/12

başbaşa birlikte
b. 43b/21

başcı Baş yönetici, amir
b. 35a/11, 35a/11, 35a/12, 35a/13
b.+ya 35a/12

başla- Başlamak
b.-dı 09a/15, 14b/11

bāverī öz. İs.
b.+nūñ 33a/15

bayat Taze olmayan
b. 56b/14, 56b/15

bayağı Önceki, eski, eskisi, eskisi gibi
b. 37a/21

bāyezīd öz. İs.
b. 09a/17, 57b/03

bayır Kırac tarla, kır
b.+a 51a/15

bāz (Ar.) Geri, geriye; açık, açılmış
b.+uñ 27b/03

baʿz (Ar.) Birkaç, birtakım, kimi
b. 03a/17, 12a/17, 26a/01, 37a/07, 37b/10, 37b/11, 39b/06, 43a/09, 52b/04, 52b/07, 52b/13, 53a/15, 54b/13

bāzār (Far.) Belli bir şeyin satıldığı yer
b. 42a/06
b.+a 36a/19, 41a/14
b.+da 42a/02
b.+ı 04b/13, 37b/10
b.+ında 49b/12

baʿzī (Ar.) < **baʿz** Birkaç, birtakım, kimi
b.+sı 37b/01
b.- (Far.) İle, için -e hali
b. 10b/17, 11a/10, 11b/03, 19a/06, 45a/14, 45b/19, 47a/18, 51b/06, 51b/13

bed (Far.) Fena, yaramaz, çirkin
b. 20a/02, 27a/18, 35a/14, 41a/10, 49a/05

bedel (Ar.) Değer, fiyat, kıymet; karşılık, karşı
b. 03b/12, 05a/12, 06b/05, 08b/07, 26a/04, 32b/01
b.+uñ 35b/12

bedeḥṣānī öz. İs.
b. 02a/21
b.+nūñ 19b/15, 36a/03, 55a/14
b.+ler 07a/21

bedbaht (Far.) Bahtsız, bahtı kara
b. 21b/15

bedduʿā (Far.), (Ar.) İlenme, ilenç, kargış
b. 10b/07

beden (Ar.) Beden, vücut
b.+i 11a/19

bedeḥṣān öz. İs.
b. 19b/15

bedr (Ar.) Yüce, kalp
b. 34b/06, 42a/15

bedāhe (Ar.) Düşünmeksizin, birdenbire, apansızın
b. 36a/21, 36b/07

bedʿen (Ar.) Başlangıçta; ilkin, ilkönce
b. 54a/20, 57a/02

beg Bey, yönetici, hükümdar
b. 58a/11

begen- Beğenmek, hoşuna gitmek
b.-düm 27a/06

behişt (Far.) Cennet, uçmak
b. 45a/13

behrāmgūr öz. İs.
b. 04a/18, 04b/02, 48b/07
b.+uñ 04a/19, 39a/21, 39b/13

bekle- Beklemek, gözetmek
b.-di 39b/10
b.-yene 28b/08

beleḡā (Ar.) Yetişenler, erişmişler, varanlar, erenler
b. 03b/14, 10b/09, 12b/18, 30b/03, 34a/18, 49a/13

belki (Ar.) Olabilir ki, muhtemel olarak
b. 07b/04, 07b/11, 13a/17, 14a/07, 14b/21, 24a/21, 26b/06, 33a/11, 36a/11, 36a/11, 44a/11, 54a/04, 56b/12

belli Beli olan
b. 54b/18, 54b/18
b.+dür 08a/14

belā (Ar.) İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum
b. 25a/03, 29b/21, 31b/13
b.+dandır 08b/10
b.+sından 50a/13
b.+ya 10a/03, 51a/19

belhī öz. İs.
b.+ler 56b/10

bel^c (Ar.) yutma, yutulma
b. 53a/01

ben Ben
b. 07b/05, 16b/09, 22a/16, 24b/01, 43b/13, 45a/09, 46b/10, 47b/13, 51a/08, 51a/14, 52a/03, 56b/17, 57b/14
b.+i 03b/14, 04b/19, 06b/20, 08b/09, 33a/01, 45a/16, 51a/03, 51a/04
b.+üm 03b/21, 19a/08, 27a/06, 31b/07, 32a/08, 46b/08, 46b/10, 48a/14, 52a/02

benān (Ar.) Parmaklar, parmak uçları
b. 18a/05

bend (Far.) Bağ, rabit
b. 35b/11

bende (Far.) Kul, köle, bağlı
b. 31b/10

benerd öz. İs.
b. 25b/17, 57b/03

ber (Far.) Alan, getiren götüren
b. 14b/13, 22a/19, 22a/20, 28a/16, 31a/09, 37a/07, 37a/08, 41b/06

berāber (Far.) Birlikte, beraber, denk
b. 22a/15, 27b/05, 44b/06
b.+lik 11b/02

berāy (Far.) İçin, maksat
b. 31a/12

berber (Far.) Saç, sakal kesilen yer
b. 12a/21

berde^c öz. İs.
b. 45b/19

berdüş (Far.) Başiboş, serseri kimse
b. 24b/16

berr (Ar.) Toprak
b.+ de 04b/04

berü –den bu yana
b. 22a/16, 24b/01, 25a/06, 26b/02, 56a/17

berrāk (Ar.) Duru, temiz; açık, aydınlık
b. 11b/18

beserek İki hörgüçlü deve ile boz devenin melezi olan tülü devenin erkeği
b. 17a/04

besle- Beslemek, yetiştirmek, büyütme
b.-mişdür 19a/11, 42b/03
b.-mişlerdür 19a/12
b.-rier 19b/09
b.-yüb 22a/06, 26b/05

besmele (Ar.) Bismillah sözü
b.+yi 38b/14

beste (Far.) Bağlı, bağlama
b. 14b/14, 36b/14
b.+yi 37b/11

beş Beş, 5
b. 07a/03, 28a/12, 45b/05
b.+e 22b/17

beyin Duyum ve bilinç merkezlerinin bulunduğu organ, dimağ
b.+i 53b/07

beyit bkz. beyt
b. 04b/06, 04b/08
b.+de 14a/21, 26b/12, 33b/20
b.+den 32b/20
b.+inden 17b/10

beyn (Ar.) Ara, aralık; arada, araya, arasında
b. 03b/03, 04a/05, 06a/16, 06b/05, 06b/11, 07a/09, 07b/16, 08b/18, 09a/22, 09b/08, 10a/07, 14a/19, 14b/20, 17b/13, 20b/07, 23a/13, 23b/08, 26a/05, 26a/13, 27b/18, 29b/15, 32b/17, 32b/19, 33a/08, 37a/18, 38b/04, 39a/18, 45b/15, 51b/08, 56a/18
b.+inde 05a/01, 07a/21, 13b/01, 26b/01, 26b/21, 30b/05, 44a/09
b.+lerinde 19b/20

beyt (Ar.) Birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası
b. 03a/14, 03b/11, 04a/03, 04a/09, 04a/14, 04b/15, 05a/02, 05a/05, 05a/10, 05b/04, 05b/10, 05b/13, 05b/19, 06a/05, 06a/15, 06a/20, 06b/04, 06b/09, 06b/15, 06b/18, 07a/17, 07a/20, 07b/02, 07b/08, 07b/14, 08a/01, 08a/05, 08b/03, 09a/03, 09a/08, 09a/12, 09a/18, 09a/19, 09b/16, 10a/09, 10a/12, 10a/17, 10b/06, 10b/11, 10b/20, 11a/20, 11b/03, 11b/11, 11b/12, 11b/18, 12a/02, 12a/08, 12a/16, 12b/04, 12b/09, 12b/15, 12b/19, 13a/08, 13a/14, 13b/04, 13b/12, 13b/15, 13b/20, 14a/11, 14b/18, 15a/10, 15a/12, 15a/19, 15b/21, 16a/07, 16a/09, 16b/01, 16b/05, 16b/07, 16b/16, 17a/01, 17b/11, 18a/06, 18a/16, 18b/01, 18b/05, 18b/07, 18b/12, 18b/18, 19a/02, 19a/06, 19a/12, 19a/19, 19b/01, 19b/06, 19b/12, 19b/16, 19b/21, 20a/11, 20b/03, 20b/05, 20b/10, 20b/16, 20b/18, 20b/21, 21a/06, 21a/11, 21b/11, 21b/17, 21b/20, 22a/04, 22a/10, 22b/19, 23a/01, 23a/10, 23a/18, 23b/01, 23b/07, 23b/09, 23b/12, 23b/15, 23b/18, 24a/02, 24a/06, 24b/04, 25a/15, 25b/09, 25b/11, 25b/13, 26a/03, 26a/17, 26b/08, 26b/11, 26b/18, 27a/04, 27a/08, 27b/01, 27b/11, 27b/16, 27b/21, 28a/04, 28b/01, 28b/03, 29a/09, 29a/17, 29b/13, 30a/01, 30a/11, 30a/12, 30a/17, 30a/21, 30b/16, 30b/20, 31a/05, 31a/11, 31a/13, 31a/19, 31b/02, 31b/05, 31b/09, 31b/11, 31b/19, 32a/01, 32a/05, 32a/13, 32a/16, 32a/20, 32b/04, 32b/09, 32b/18, 32b/20, 32b/21, 33a/13, 33b/01, 33b/08, 33b/11, 33b/19, 34a/07,

- 34a/12, 34b/08, 34b/10, 34b/15, 35a/17, 35b/02, 35b/12, 35b/13, 35b/21, 36a/04, 36a/09, 36a/14, 36b/08, 36b/13, 36b/16, 36b/21, 37a/13, 37a/16, 37b/03, 37b/07, 37b/09, 37b/14, 37b/19, 38a/03, 38a/08, 38a/09, 38a/17, 38b/01, 38b/03, 38b/06, 39a/07, 39a/16, 40a/11, 40a/13, 40a/17, 40a/19, 40b/10, 40b/19, 41b/15, 41b/20, 42a/04, 42a/06, 42a/10, 42a/16, 42b/06, 42b/12, 42b/16, 42b/19, 43a/02, 43a/06, 43a/11, 43a/15, 43a/21, 43b/15, 43b/19, 44a/03, 44a/14, 44a/15, 44a/18, 44b/05, 44b/08, 44b/16, 44b/21, 45a/03, 45a/07, 45a/20, 45b/04, 45b/08, 45b/13, 46a/04, 46a/09, 46a/20, 46b/13, 46b/14, 46b/18, 47a/01, 47a/06, 47a/08, 47a/13, 47a/18, 48b/03, 48b/06, 48b/08, 48b/10, 48b/19, 48b/21, 49a/05, 49a/10, 49a/14, 49b/18, 50a/02, 50a/04, 50a/07, 50a/10, 50a/20, 50b/08, 51a/06, 51a/11, 51a/16, 51a/17, 51b/03, 51b/07, 51b/11, 51b/19, 52a/10, 52a/16, 52a/18, 52b/17, 52b/19, 53a/03, 53a/07, 53a/12, 53a/18, 53a/21, 53b/03, 53b/11, 53b/19, 54a/08, 54a/13, 54a/18, 54b/02, 54b/09, 54b/15, 54b/20, 55a/02, 55a/14, 55a/19, 55b/02, 55b/10, 55b/14, 55b/18, 56a/03, 56a/16, 56a/18, 56a/21, 56b/05, 57a/01, 57a/08, 57a/12, 57a/15, 57a/18, 57b/04, 57b/07, 57b/11, 57b/16, 57b/21, 58a/07, 58a/13, 58a/18, 58b/08
- b.+de** 52a/19
- b.+den** 15a/11, 36b/08, 39a/07, 55b/17
- b.+i** 03a/13, 04b/08, 05a/19, 32b/15, 36b/08, 41a/07, 41a/07
- b.+inde** 04b/05, 06a/04, 09a/20, 13b/14, 14a/10, 23a/02, 37a/05, 55a/02
- b.+indeki** 09a/17
- b.+inden** 03b/10, 04a/03, 04a/09, 04a/14, 05a/02, 05a/05, 05a/08, 05b/03, 05b/10, 05b/12, 05b/18, 06a/14, 06a/20, 06b/08, 06b/15, 06b/17, 07b/02, 07b/13, 07b/21, 08a/05, 08b/03, 09a/03, 09a/11, 09b/12, 09b/16, 10a/09, 10b/04, 10b/11, 10b/20, 11a/01, 11a/20, 11b/10, 11b/17, 12a/01, 12a/07, 12a/16, 12b/04, 12b/09, 13a/08, 13a/14, 13b/04, 13b/11, 14b/18, 15a/10, 15a/18, 15b/04, 15b/21, 16a/07, 16a/09, 16a/21, 16b/06, 16b/15, 16b/21, 18a/04, 18a/16, 18a/21, 18b/04, 18b/07, 18b/11, 18b/17, 19a/01, 19a/05, 19a/19, 19a/21, 19b/06, 19b/11, 19b/15, 19b/20, 20a/10, 20b/02, 20b/09, 20b/13, 20b/17, 20b/21, 21a/06, 21a/10, 21b/19, 22a/04, 22a/10, 22b/19, 22b/21, 23a/10, 23a/18, 23b/01, 23b/11, 23b/14, 23b/18, 24a/01, 24a/05, 24b/04, 25a/14, 25b/08, 25b/11, 25b/13, 26a/17, 26b/08, 26b/10, 27a/04, 27a/08, 27b/01, 27b/11, 27b/15, 28a/04, 28a/21, 28b/03, 29a/08, 29a/16, 29b/13, 29b/20, 30a/05, 30a/10, 30a/16, 30b/16, 30b/20, 31a/04, 31a/10, 31a/13, 31a/19, 31b/02, 31b/05, 31b/09, 31b/11, 31b/18, 32a/05, 32a/12, 32a/16, 32a/19, 32b/03, 32b/08, 33a/12, 33b/01, 33b/07, 33b/10, 33b/19, 34a/11, 34b/07, 34b/09, 34b/15, 34b/21, 35a/17, 35b/01, 35b/21, 36a/03, 36a/13, 36b/12, 36b/15, 36b/21, 37a/13, 37a/16, 37b/02, 37b/08, 37b/14, 37b/18, 38a/02, 38a/09, 38a/17, 38b/02, 38b/06, 39a/15, 40a/10, 40a/12, 40a/16, 40b/10, 40b/17, 41b/03, 41b/08, 41b/13, 41b/18, 42a/04, 42a/10, 42a/14, 42b/05, 42b/15, 42b/19, 43a/01, 43a/05, 43a/11, 43a/14, 43a/20, 43b/15, 43b/18, 44a/03, 44a/12, 44a/18, 44b/04, 44b/07, 44b/16, 44b/20, 45a/03, 45a/06, 45a/20, 45b/03, 45b/08, 45b/13, 46a/04, 46a/07, 46a/20, 46b/12, 46b/14, 46b/18, 46b/21, 47a/06, 47a/08, 47a/17, 48b/02, 48b/05, 48b/07, 48b/10, 48b/21, 49a/04, 49a/10, 49a/14, 49b/18, 50a/01, 50a/03, 50a/07, 50a/10, 50a/20, 51a/06, 51a/10, 51b/03, 51b/07, 51b/11, 52a/10, 52a/15, 52a/17, 52b/19, 53a/03, 53a/07, 53a/12, 53a/18, 53a/21, 53b/02, 53b/11, 53b/19, 54a/07, 54a/12, 54b/01, 54b/09, 54b/15, 54b/19, 55a/14, 55a/18, 56a/03, 56a/21, 56b/21, 57a/11, 57a/18, 57b/02, 57b/07, 57b/11, 57b/20, 58a/13, 58a/17
- b.+lerinde** 49b/21
- b.+lerinde** 51a/15
- b.+ün** 23b/08, 32b/16, 32b/19, 36b/09, 37a/05, 56a/17
- beyyinât** (Ar.) Deliller, şahitler
b. 52b/09
- beyân** (Ar.) Anlatma, açık söyleme, bildirme
b. 06b/04, 22a/13, 41b/05, 53a/10
b.+ında 48a/11
- beyânî** öz. İ.ş.
b. 56a/13, 56a/15
- beyâz** (Ar.) Ak, kara, siyah karşıtı
b. 31b/14, 36a/02, 42b/04, 51b/05
b.+dur 40b/15
- beyâzî** öz. İ.ş.
b.+nün 16a/21
- bey^c** (Ar.) Satma, satış, satılma
b. 41a/11, 44a/20, 44a/20
- bezz** (Ar.) Bez, dokuma, çaput
b. 16b/14, 52a/06, 52a/13
b.+e 06a/07
- bezl** (Ar.) Bol bol verme, saçma
b.+den 55a/05
- beñ(i)z** Yüz, çehre
b.+i 11a/18
- bıçak** Kesici araç
b. 46b/20
b.+ı 29b/11
- bırağ-** Bırakmak
b.-dı 14b/06, 42b/02
b.-madı 34b/19
b.-urlar 54b/13
- bî-** (Far.) ile, için edatı
b. 03b/04, 03b/12, 04b/04, 05a/12, 06b/05, 07a/01, 07a/03, 08b/07, 13a/05, 18b/03, 19a/21, 20b/15, 21b/16, 23b/12, 25b/07, 25b/19, 25b/20, 26a/04, 30a/14, 30b/14, 31a/09, 32b/01, 33b/04, 34a/04, 35b/12, 37a/19, 43b/13, 44b/10, 49b/16, 54b/11, 56a/10, 56a/15, 58b/06, 58b/12
- bid'at** (Ar.) Sonradan meydana çıkan şey
b. 30a/18
- bidih** öz. İ.ş.
b. 15b/16

bigâne (Far.) Kayıtsız, ilgisiz, yabancı
b. 16a/19

bîh (Far.) Kök, asıl, temel
b. 21a/21

bil- Bilmek, anlamak
b.-di 25a/03
b.-mek 45a/18
b.-mese 03a/12
b.-meyüb 27b/05, 35a/05, 54a/02
b.-mezlikden 11a/06, 11a/11
b.-se 36b/15
b.-üb 14b/13, 16a/04, 44a/21
b.-üñ 24b/13
b.-ür 30b/06, 45a/09, 45a/19
b.-ürüm 45a/09

bildür- Bildirmek, anlatmak
b.-medi 34b/19
b.-medügi 35a/01
b.-mese 34b/17

bile İle, birlikte, ve, da, dahi
b. 24a/19, 24b/01, 24b/03

bilin- Bilme işine konu olmak, anlaşılacak,
öğrenilmek
b.-mesi 10b/03, 20b/13

billah (Ar.) Allah için
b. 14b/02
b.+uñ 14b/04

bilâ- (Ar.) Arapça kelimelerin başıan getirilir, -siz
b. 57a/05

bilâd (Ar.) Memleketler, şehirler kasabalar
b. 04b/13

bîm (Far.) Korku; tehlike
b. 40a/04

bînende (Far.) Gören, görücü; akıllı, uyanık
b. 22a/12

bin- Binmek
b.-erler 55b/06, 55b/06
b.-mek 40a/21

bir Bir, sayı
b. 03a/11, 03b/04, 03b/05, 04a/06, 04a/06, 04a/11,
04a/12, 04a/18, 04a/18, 04a/19, 04a/21, 05a/21,
05b/06, 05b/21, 06a/09, 06b/01, 06b/06, 07a/01,
07a/01, 07a/02, 07a/09, 07a/14, 08a/02, 08a/07,
08a/10, 08a/11, 08a/19, 08a/20, 08a/20, 08a/21,
08b/08, 08b/08, 08b/19, 08b/20, 09b/09, 09b/18,
09b/18, 10a/02, 10a/02, 10a/03, 10a/08, 10a/08,
10a/11, 10a/11, 10a/11, 10b/07, 10b/13, 11a/04,
11a/05, 11a/18, 11b/18, 11b/18, 11b/19, 11b/20,
12a/05, 12a/13, 12b/03, 12b/06, 12b/17, 12b/17,
12b/18, 12b/21, 13a/11, 13a/17, 13a/17, 13a/17,
13b/06, 13b/16, 13b/17, 14a/08, 14a/08, 14a/09,
14a/14, 14a/19, 14b/03, 14b/04, 14b/05, 14b/10,
15a/21, 16a/02, 16a/11, 16a/18, 16a/20, 16b/03,
16b/11, 17a/05, 17b/04, 17b/06, 17b/07, 17b/14,
17b/14, 17b/17, 18a/11, 18a/11, 18a/11, 18b/03,

18b/09, 18b/14, 18b/14, 18b/15, 19a/11, 19a/16,
19b/03, 19b/09, 20a/03, 20a/04, 20a/16, 20a/17,
20a/20, 20b/01, 20b/19, 21a/18, 21a/20, 21b/05,
21b/14, 22a/06, 22a/13, 22b/08, 22b/13, 22b/15,
23a/13, 23a/16, 23b/05, 24a/03, 24a/15, 24a/15,
24a/17, 24a/18, 24b/06, 24b/06, 24b/08, 24b/08,
24b/08, 24b/16, 24b/18, 25a/17, 25b/01, 25b/02,
25b/04, 26a/05, 26a/15, 26a/20, 26b/15, 26b/15,
27a/10, 27a/14, 27a/18, 27b/07, 27b/09, 27b/13,
27b/18, 27b/18, 28a/02, 28a/06, 28a/09, 28a/13,
28a/15, 28a/16, 28a/18, 28b/07, 28b/14, 28b/20,
29b/10, 29b/10, 29b/10, 29b/15, 29b/17, 30a/13, 30a/18,
30b/02, 30b/07, 30b/11, 30b/18, 30b/18, 31a/01,
31b/13, 31b/14, 31b/14, 31b/15, 31b/17, 31b/20,
31b/20, 32a/10, 32a/10, 32b/01, 33a/01, 33a/01,
33a/09, 33a/09, 33b/13, 33b/14, 33b/15, 33b/15,
34a/03, 34b/12, 34b/13, 34b/13, 34b/17, 35a/04,
35a/08, 35a/08, 35a/12, 35a/15, 35a/15, 35b/06,
35b/07, 35b/07, 35b/10, 35b/11, 35b/18, 35b/19,
36a/02, 36a/05, 36a/16, 36a/16, 36a/18, 36a/18,
36b/03, 36b/04, 36b/14, 36b/18, 37a/01, 37a/03,
37a/11, 37a/18, 37b/16, 37b/16, 37b/20, 38a/05,
38a/11, 38a/11, 38a/12, 38a/14, 38a/14, 38b/04,
38b/07, 38b/08, 38b/08, 38b/12, 38b/14, 38b/16,
39a/19, 39a/21, 39b/03, 39b/05, 39b/09, 39b/10,
39b/15, 40b/14, 41a/05, 41a/06, 41a/09, 41a/07,
41a/08, 41a/10, 41a/11, 41b/12, 41b/18, 41b/21,
42a/11, 42a/12, 42a/12, 42b/01, 42b/04, 42b/08,
42b/13, 43a/08, 43a/08, 43a/17, 43a/17, 43b/04,
43b/04, 43b/11, 43b/11, 43b/16, 44a/01, 44a/20,
44a/20, 44b/09, 44b/18, 44b/18, 45a/02, 45a/14,
45a/15, 45b/01, 45b/05, 45b/10, 45b/10, 46a/05,
46a/11, 46a/21, 46b/02, 46b/08, 46b/12, 47a/02,
47a/15, 47b/01, 47b/04, 47b/07, 47b/13, 48a/01,
48a/04, 48a/12, 48b/12, 49a/03, 49a/12, 49b/09,
49b/13, 50a/08, 50a/12, 50b/05, 50b/10, 51a/18,
51a/19, 51a/21, 51b/01, 52a/02, 52a/07, 52b/03,
52b/12, 52b/12, 52b/12, 52b/13, 52b/20, 52b/21,
53a/10, 53a/15, 53b/06, 54a/02, 54a/02, 54a/03,
54a/06, 54a/09, 54a/14, 54a/20, 54b/04, 54b/16,
54b/21, 55a/04, 55a/04, 55a/05, 55b/04, 55b/15,
55b/20, 55b/20, 56a/05, 56a/05, 56a/07, 56a/13,
56a/14, 56a/15, 56b/08, 56b/18, 57a/02, 57a/02,
57a/05, 57a/05, 57b/02, 57b/06, 57b/13, 57b/18,
58a/02, 58a/04, 58a/08, 58b/08

b.+de 46a/06

b.+den 21b/14

b.+er 38a/20, 41b/14, 41b/14

birbir bkz. birbir

b.+ine 50b/03

b.+lerine 08b/07

biribiri Karşılıklı olarak biri öteki

b.+ne 32a/04, 44b/10

bir Biri, birisi

b. 06a/12, 15b/01, 18a/14, 18b/10, 21b/04, 24b/17,
27b/08, 28a/12, 28a/13, 32b/14, 48a/12, 48a/13,
51b/10, 53b/08, 53b/08, 53b/09, 53b/09, 54a/10,
54b/05, 55a/12, 55b/05

b.+le 18b/10, 21b/04

b.+n 27b/08

b.+nden 48a/13

b.+ne 06a/12, 15b/01, 47b/07, 47b/07, 51b/10,
53a/16, 54a/10, 55a/12

b.+ni 43b/06

b.+si 07a/13, 08b/09, 08b/20, 10b/16, 12b/12, 28a/14, 28a/15, 28a/16, 36a/20, 41b/10, 46b/02, 57b/14	bolis öz. İs. b. 26b/17
b.+sin 46b/01	bosna öz. İs. b. 58a/10
b.+sine 10b/13	boya- Boyamak b.-yub 37a/21
b.+sinde 13a/17	boynuz Boynuz b.+umı 14b/15 b.+ uñ 14b/09
b.+siyle 48a/12	boy Boy, dikine uzunluk b.+uca 21b/06
birinci Birinci. b. 09a/01	boyun Baş ile gövde arası b.+una 25b/03 b.+ımı 25b/01 b.+ını 25b/07 b.+ça 20a/20
birlik Tek, bir olma durumu, vahdaniyet b.+de 16b/03	boyun eğ- İtaat etmek b. 11b/09
birkaç Çok olmayan, az sayıda b. 07a/13, 12b/11, 13a/02, 13a/05, 22a/17, 22a/19, 29b/16, 38a/19, 40b/20, 56a/06	boz- Bozmak, geçersiz duruma getirmek b.-ub 58a/09
bismilî öz. İs. b.+nün 07b/13	bozul- Bozulmak, arızalanmak b.-du 11b/05 b.-sa 18b/03
bisyār (Peh.) çok, pek çok, birçok b. 32b/11, 56a/13	boğaz Boğaz, imik, kursak b.+ı 40a/15
bit- Bitmek, tamamlamak. b.-di 32b/07, 32b/07 b.-dükden 19a/09 b.-ecek 13a/11 b.-er 30a/04 b.-mez 15b/01	boş Boş, dolu karşıtı b. 41a/12
bitür- Bitirmek, tamamlamak b. 57a/20 b.+ürsem 07b/06	boşan- Sıyrılmak, kurtulmak, kaçmak b.-ub 39b/13
biğā'a (Ar.) Sermaye, mal b.+dur 49b/16	bölük Parça, kısım b.+ine 57b/09
biç- Biçmek, kesmek b.-er 56b/02	böyle Bu türlü, bunun gibi b. 11a/06, 15b/08, 19a/11, 20a/07, 20a/13, 25a/04, 36a/20, 42b/02
biçāre (Far.) Çaresiz, zavallı b. 35b/08, 43b/07	bu Bu b. 03a/12, 03a/13, 03a/19, 03a/20, 03b/03, 03b/10, 03b/12, 03b/16, 04a/03, 04a/05, 04a/09, 04a/11, 04a/14, 04a/16, 04b/05, 04b/08, 04b/14, 04b/17, 05a/02, 05a/03, 05a/03, 05a/04, 05a/08, 05a/11, 05a/15, 05a/17, 05a/21, 05b/03, 05b/10, 05b/12, 05b/14, 05b/17, 05b/21, 06a/04, 06a/07, 06a/14, 06a/16, 06a/20, 06a/21, 06b/05, 06b/08, 06b/11, 06b/15, 06b/17, 07a/08, 07a/15, 07a/17, 07a/21, 07b/02, 07b/04, 07b/10, 07b/13, 07b/21, 08a/05, 08a/09, 08a/21, 08a/21, 08b/02, 08b/03, 08b/07, 08b/11, 08b/13, 08b/18, 09a/01, 09a/03, 09a/11, 09a/17, 09a/20, 09a/21, 09b/11, 09b/12, 09b/16, 09b/18, 10a/07, 10a/09, 10a/17, 10b/04, 10b/11, 10b/18, 10b/20, 11a/01, 11a/03, 11a/07, 11a/20, 11b/08, 11b/10, 11b/17, 11b/19, 12a/01, 12a/07, 12a/16, 12a/20, 12b/04, 12b/09, 12b/10, 12b/12, 12b/14, 12b/18, 13a/03, 13a/03, 13a/08, 13a/13, 13a/14, 13a/16, 13a/19, 13b/04, 13b/11, 13b/14,
biñ Bin, sayı 04b/07, 06b/03, 07a/03, 09a/01, 09a/01, 41a/14, 41b/10	
bistāmī (Far.) Mercan b. 43a/01	
bīve (Far.) Dul b. 03a/19	
biz Biz b. 08b/21, 52b/14 b.+den 05b/15, 15a/14 b.+e 15a/08, 18a/08, 30b/14, 30b/14, 43b/16, 53a/11, 54a/06 b.+edür 05b/15 b.+i 04b/20, 13b/07, 13b/07, 13b/10, 28b/19, 34a/09, 34a/18, 43b/01, 44b/01, 52a/21, 52a/21, 52b/14, 53a/10, 53a/11 b.+im 15a/14	
bizzāt (Ar.) Aracısız, kendisi olarak b. 11a/02	

13b/18, 14a/01, 14a/07, 14a/10, 14a/18, 14b/07, 14b/16, 14b/18, 14b/20, 15a/05, 15a/10, 15a/11, 15a/18, 15b/04, 15b/08, 15b/13, 15b/15, 15b/21, 16a/07, 16a/09, 16a/14, 16a/14, 16a/21, 16b/05, 16b/06, 16b/10, 16b/15, 16b/21, 17a/08, 17a/13, 17a/20, 17b/08, 17b/09, 17b/10, 17b/13, 17b/20, 17b/21, 18a/03, 18a/04, 18a/12, 18a/16, 18a/21, 18b/04, 18b/07, 18b/11, 18b/17, 19a/01, 19a/05, 19a/19, 19a/21, 19b/04, 19b/06, 19b/07, 19b/11, 19b/15, 19b/20, 20a/10, 20a/12, 20a/15, 20a/21, 20a/21, 20b/02, 20b/07, 20b/09, 20b/13, 20b/17, 20b/21, 21a/06, 21a/10, 21b/05, 21b/10, 21b/19, 22a/04, 22a/10, 22a/16, 22a/21, 22b/07, 22b/10, 22b/19, 22b/21, 23a/02, 23a/10, 23a/13, 23a/18, 23a/20, 23b/01, 23b/05, 23b/07, 23b/08, 23b/11, 23b/14, 23b/18, 24a/01, 24a/05, 24a/11, 24a/16, 24b/01, 24b/04, 24b/10, 24b/19, 25a/01, 25a/03, 25a/14, 25a/19, 25b/07, 25b/08, 25b/11, 25b/13, 25b/20, 26a/04, 26a/08, 26a/17, 26a/17, 26a/19, 26b/06, 26b/06, 26b/08, 26b/10, 26b/12, 26b/20, 27a/04, 27a/08, 27a/13, 27b/01, 27b/11, 27b/15, 27b/16, 28a/04, 28a/20, 28a/21, 28b/03, 28b/08, 28b/12, 28b/18, 29a/03, 29a/08, 29a/16, 29b/06, 29b/13, 29b/20, 30a/05, 30a/10, 30a/16, 30b/10, 30b/16, 30b/20, 31a/04, 31a/10, 31a/13, 31a/19, 31b/02, 31b/05, 31b/09, 31b/11, 31b/18, 31b/21, 32a/05, 32a/12, 32a/16, 32a/19, 32b/01, 32b/03, 32b/06, 32b/08, 32b/15, 32b/20, 33a/05, 33a/08, 33a/11, 33a/12, 33b/01, 33b/07, 33b/10, 33b/16, 33b/19, 33b/20, 34a/09, 34a/10, 34a/11, 34a/14, 34a/17, 34a/21, 34b/01, 34b/07, 34b/09, 34b/15, 34b/21, 35a/10, 35a/14, 35a/17, 35b/01, 35b/12, 35b/21, 36a/03, 36a/08, 36a/10, 36a/13, 36a/21, 36b/08, 36b/08, 36b/09, 36b/12, 36b/15, 36b/21, 37a/04, 37a/04, 37a/13, 37a/16, 37a/17, 37b/02, 37b/08, 37b/14, 37b/17, 37b/18, 38a/02, 38a/04, 38a/09, 38a/17, 38a/18, 38b/02, 38b/06, 38b/09, 38b/17, 39a/07, 39a/15, 39a/18, 39a/20, 39b/14, 39b/15, 40a/01, 40a/01, 40a/10, 40a/12, 40a/16, 40b/06, 40b/10, 40b/16, 40b/17, 41a/03, 41a/10, 41a/15, 41a/16, 41b/03, 41b/13, 41b/16, 41b/18, 42a/04, 42a/06, 42a/07, 42a/10, 42a/14, 42b/05, 42b/11, 42b/15, 42b/19, 43a/05, 43a/11, 43a/14, 43a/19, 43a/20, 43b/03, 43b/11, 43b/14, 43b/15, 43b/18, 44a/03, 44a/12, 44a/18, 44b/03, 44b/04, 44b/07, 44b/11, 44b/16, 44b/20, 45a/03, 45a/06, 45a/16, 45a/17, 45a/20, 45b/03, 45b/08, 45b/11, 45b/13, 45b/17, 46a/03, 46a/04, 46a/07, 46a/16, 46a/19, 46b/06, 46b/12, 46b/14, 46b/18, 46b/21, 47a/06, 47a/08, 47a/10, 47a/17, 47b/01, 47b/03, 47b/11, 47b/12, 47b/13, 47b/13, 47b/17, 48a/07, 48a/15, 48a/19, 48b/02, 48b/05, 48b/07, 48b/10, 48b/20, 49a/04, 49a/10, 49a/14, 49a/19, 49b/03, 49b/07, 49b/12, 49b/18, 50a/01, 50a/03, 50a/06, 50a/10, 50a/13, 50a/16, 50a/20, 50b/12, 50b/18, 50b/20, 51a/06, 51a/10, 51a/15, 51b/03, 51b/07, 51b/11, 52a/10, 52a/15, 52a/17, 52a/19, 52b/02, 52b/10, 52b/11, 52b/19, 53a/01, 53a/02, 53a/03, 53a/06, 53a/12, 53a/18, 53a/21, 53b/01, 53b/02, 53b/11, 53b/13, 53b/13, 53b/15, 53b/19, 54a/07, 54a/12, 54b/01, 54b/03, 54b/09, 54b/15, 54b/19, 55a/02, 55a/07, 55a/14, 55a/18, 55b/02, 55b/17, 56a/03, 56a/05, 56a/16, 56a/17, 56a/21, 56b/21, 57a/11, 57a/15, 57a/18, 57b/02, 57b/07, 57b/11, 57b/20, 58a/13, 58a/17, 58b/06, 58b/06, 58b/09	35a/12, 37a/18, 38b/13, 40a/19, 44a/15, 46a/11, 46a/17, 48a/03, 50b/04, 50b/15, 51b/10, 51b/21, 54b/12 b.+nda 45b/12 b.ndan 47b/12 b.+nuñ 35a/09, 52b/05 būd (Far.) Varlık b. 22a/20 buğa Boğa b.+nuñ 03a/20 buḡārā öz. İs. b. 22b/09, 31b/18, 34a/19, 48a/19 b.+da 31b/13, 38b/14 b.+ya 31b/18 buḡārī öz. İs. b. 31b/13 b.+ler 38b/21, 56b/15 b.+nün 13a/07, 22b/10, 43b/18, 49a/09 bul- Bulmak, aramak, kazanmak b.-dum 22b/07, 29b/12 b.-duğı 56b/19 b.-duğın 27b/05 b.-mışdur 31a/05, 42b/15 b.-sa 34a/17 b.-salar 29b/10 b.-ub 42a/13 b.-ucı 23a/21 b.-ur 04a/19, 23a/21, 48b/14, 56b/02 b.-ursa 14b/05 b.-uñ 24b/16 bulun- Bulunmak, durmak b.-mayuncu 34a/15 b.-mayıcağ 20b/15 b.-ur 18a/14 buluşdur- Kavuşturmak b.-ub 28b/07 bulğārī öz. İs. b.+ler 43a/04 buğa b. 56b/18 buncılayın Bunun gibi, bunun kadar b. 55b/07 bur- Bükme b.-ub 39b/11 burlas öz. İs. b. 57b/09 burusa öz. İs. b.+da 49a/07 būs (Far.) Öpme, öpücük, öpüş b. 24b/17, 30a/11 büstān (Far.) Bahçe; Şeyh Sādī'nin ünlü eseri b. 20b/03, 37b/07
--	--

b.+da 27a/13

büstāncı (Far.) Bahçeye bakan, ekip diken
b.+ya 34b/02

buyur- Hükmetmek, emretmek

b.-dılar 23b/06

b.-duklar 21a/19

b.-duklarında 52b/08

b.-mişlar 06a/04

b.-uñ 14b/14, 57b/15

buz Buz

b.+a 13a/16

buzağı Siğir yavrusu

b. 21a/18

buzağı bkz. buzağı

b. 03a/19

bürd (Ar.) Kumaş, aba

b. 41a/14

bürüdet (Ar.) Soğukluk

b. 26b/21, 27a/02, 27a/03, 48a/16, 53b/09

büyü- Büyümek, yetişmek

b.-düñ 06a/11

b.-mişdür 26b/03

b.-yüb 26a/20

büyük Büyük, kocaman

b. 04a/19, 52a/08, 54b/05

büzürğî (Far.) Büyüklük, ululuk

b. 08a/03

C

cāh (Ar.) İtibar, makam

c. 14a/10

cāhil (Ar.) Bilgisiz; genç, tecrübesiz

c. 26b/15

cān (Far.) Can, ruh; gönül; hayat

c. 05b/06, 05b/07, 40a/02, 41a/21, 41b/02, 52b/08

c.+da 41b/01

c.+ı 38b/07

c.+ından 38a/12

c.+la 27a/20

c.+um 19b/03, 35a/19

c.+uma 51a/08

c.+uñ 39b/09

cānān (Far.) Sevgili, gönül verilmiş

c.+uñ 07b/19

cānib (Ar.) Taraf, cihet, yan

c. 11a/13, 28a/19, 39b/12, 45b/19, 56a/10

c.inden 09a/17, 10a/21, 46b/01

cāni (Far.) Azîz, candan sevilen

c.+ye 33b/15

cāmî öz. İs.

c. 07a/01, 11a/08, 13b/14, 28a/03, 28a/06, 38a/06, 43a/01, 50b/07

c.+nūñ 13b/11, 21a/06, 23a/10, 25a/07, 33b/07, 34b/09, 37b/02, 55b/02

cāyî (Far.) Emre bağlı olmak; bağımlılık

c. 12b/17

cebel (Ar.) Dağ

c. 42a/19

cedd (Ar.) Dede, büyük baba, ata

c. 24b/18

cefā (Ar.) Zulüm

c. 10b/13, 32a/10

cefākeş (Far.) Cefa çeken, sıkıntıya katlanan

c. 25a/17

cehren (Ar.) Açıktan, alenen

c. 38b/15

cehūd (Ar.) Yahudi

c.+ u 09b/02, 26b/17

celle (Ar.) "Yüce ve aziz olun" duā sözü

c. 06b/11, 45a/15

cellād (Ar.) Cellat

c. 25b/03

c.+da 34a/05

celāl öz. İs.

c. 44b/15

celāleddīn öz. İs.

c. 06b/01

cemāl¹ öz. İs.

c. 43a/20

cemāl² (Ar.) Yüz güzelliği, yüz

c. 45a/14

c.+i 37a/18

cem^c (Ar.) Toplama, yığma

c. 24b/12, 25b/06, 25b/06, 31a/07, 50a/05

cem^ciyet (Ar.) Topluluk

c. 23b/10, 57b/06

ceñg (Far.) Savaş, vuruşma

c. 09a/15, 19a/02, 21b/13, 46a/08, 50b/09, 55b/09

c.+e 42b/17

c.+i 56b/21

cenāb (Ar.) Şeref, onur

c. 45a/14

cesīm (Ar.) İri, büyük, kocaman

c. 38b/06

cevāb (Ar.) Cevap

c. 14b/09, 22a/17, 23b/08, 24a/21, 39b/15, 39b/21, 41a/15

cevâhir (Ar.) Cevher, elmaslar, kıymetli taşlar
c. 20a/05

cevân (Far.) Genç, taze, canlı
c. 07b/07, 12a/21, 39b/09, 39b/10, 39b/15,
39b/17, 44b/14, 48a/20
c.+e 13a/07
c.+ı 39b/16

cevânlik (Far.) Civan olma durumu
c.+dan 14a/04

ceyhûn öz. İs.
c.+ı 56a/11

ceza^c (Ar.) Sabırsızlıkla sızlanma
c. 09a/20

cezâ'ir (Ar.) Adalar
c. 28a/18

cibilliye (Ar.) Yaratılıştaki olan, tabii
c.+si 22a/14

cihân (Far.) Dünya, âlem
c. 10b/05

cilâ³ (Ar.) Parlatma, parlaklık
c. 34b/10

clve (Ar.) Tecelli, görünme, kırıma
c. 45a/14

cinnî (Ar.) Cine mensup; ecinli, bir cin
c.+ye 15b/04

cins (Ar.) Çeşit, türlü; soy
c. 11b/20, 11b/20, 12a/01
c.+ı 22a/06
c.+ile 23a/08

cüdâ (Far.) Ayır, ayrı düşmüş, ayrılmış
c. 20a/17

cühelâ (Ar.) Bilgisizler, bilmezler
c. 12a/18

cümle (Ar.) bütün, hep, birikiş
c. 04a/17, 27b/13
c.+den 32b/14, 55b/04
c.+si 17b/06
c.+sine 46a/17

cünûn (Ar.) Delirme, çıldırma, delilik
c. 10a/19

cürm (Ar.) Suç
c.+lerin 40a/05

cüz³ (Ar.) Kısım, parça, bölük
c. 15a/17

cüz'î (Ar.) Az, pek az, az miktarda
c. 06b/06, 09b/10, 18b/03, 19a/16, 26a/06, 30a/13,
42b/13, 47b/10, 51a/19

cüz'iyât (Ar.) Ehemiyetsiz, değersiz, ufak tefek şeyler
c. 49b/14

Ç

cādū (Ar.) Büyüleyici
ç. 07b/17

çağatay öz. İs.
ç. 33a/16

çağatayî öz. İs.
ç. 33a/20

çāk (Far.) Yarık, yırtık; yırtmaç
ç. 37a/11, 37a/12

çakışdır- Çakıştırmak
ç.-ub 54a/10

çal- 1- Vurmak, çarpmak, çırpmak. 2- Hırsızlık yapmak
ç. 19a/09

ç.-arlar 48a/05

ç.-dı 51b/14

ç.-dılar 48a/06

ç.-mak 23a/14, 23a/16, 33b/15

ç.-mişdur 11b/14

ç.-sa 33b/13, 48a/04

ç.-insa 23a/14

ç.-u 33b/13

çalıkuşu öz. İs.
ç. 45b/01

çalış- Gayret göstermek, uğraşmak, çabalamak
ç. 08b/06

ç.-dı 15a/14

ç.-sa 04b/01

ç.-ub 05b/07, 15a/16, 51a/08

ç.-ur 04b/04

çanağ Topraktan yapılan yayvan kap
ç.+a 29a/19
ç.+ı 47a/20

çepâr Kırçıl, alacalı at
ç. 58a/12

çâr bkz. çehâr
ç. 20b/20, 21a/07

çäre (Far.) Yol; yardım; ilaç, tedbir
ç. 21b/16, 25b/07, 56a/15
ç.+ye 07a/03

çarp- Hızla değmek, vurmak
ç.-ar 28b/15

çârşü (Far.) Çarşı, pazar
ç. 37b/10

çatla- Yarılmak
ç.-mak 46b/17

çat- Bir şeyi yapmak için bir araya gelmek, getirmek
ç.-ub 43b/21

çav Ses, ün, haber
ç. 43b/21

çayır Otluk, düz ve nemli yer
ç.+a 51a/15

çıban İrin, çıban
ç. 31a/01, 31a/02, 31a/03, 31a/06
ç.+a 31b/13

çehâr (Far.) Dört, sayı
ç. 21a/07, 21a/09, 21a/13
ç.+uñ 21a/09

çegne- Ayak altına alıp ezmek
ç.-k 13b/07
ç.-seler 13b/06

çek- Bir ucundan tutup uzatmak, katlanmak
ç. 25b/01
ç.-di 15a/14
ç.-düm 09a/01
ç.-e var- 22a/06
ç.-en 45a/09
ç.-er 25b/04, 27a/21, 39b/07, 51a/15
ç.-erin 51a/15
ç.-erler 31b/16
ç.-mese 26a/20
ç.-mekden 20b/19
ç.-miş 08b/19
ç.-mişim 45a/09
ç.-se 25a/03, 51a/19
ç.-üb 15a/14, 22a/15, 50a/09, 55a/05

çekin- Saygı, korku, utanma
ç.-mez 30b/03

çekirdek Tohum, çekirdek, nüve
ç. 09a/05
ç.+ine 09a/06

çekiş- Mücadele etmek, tutuşmak
ç.-dükden 49b/20
ç.-mek 10b/15

çelebi Görgülü, terbiyeli, olgun
ç.+lük 26a/20

çemşīd öz. İ̇s.
ç. 34b/21, 35a/01, 39a/05, 39a/06, 39a/09, 51b/16
ç.+i 51b/17

çengi
ç. 07a/01 (Far.) Çalgı eşliğinde oynayan kadın

çenâr (Far.) Çınar, çınarağacı
ç. 22a/17, 22a/20
ç.+a 22a/15
ç.+uñ 22a/13

çene Çene
ç. 33b/13, 33b/15
ç.+dür 34a/07
ç.+lerin 17a/16

çenîn (Far.) şöyle; böyle; bunun gibi
ç. 25b/06

çerez (Far.) Yenilen yaş veya kuru yemiş vb. şeyler
ç. 20a/08

çerân (Far.) Otlama, mera
ç. 29a/15
ç.+lik 29a/15

çerâğ (Far.) Fital, mum
ç. 40b/05

çeşen (Far.) Bayram; ziyafet, şölen; düğün
ç. 24b/13

çeşm (Far.) Göz
ç. 07b/17, 07b/20, 20a/02, 35b/15, 35b/16, 35b/20, 37b/03, 37b/11, 42a/20, 35b/17, 54a/15
ç.+in 25b/11

çeşmek (Far.) Güzellik
ç. 18b/06

çeşmân (Far.) Gözler
ç. 36a/03
ç.+uñ 11a/11
ç.+ında 11a/12

çeşmâr (Far.) Gözler
ç.+ı 20b/06

çevir- Çevirmek
ç.-düb 32b/11

çık- İçeriden dışarıya gitmek, ayrılmak
ç.-ub 39a/19, 42b/08
ç.-amazsın 54a/04, 54b/06
ç.-ar 08a/17, 27a/20, 31b/15
ç.-dı 15b/12, 47b/18, 47b/20
ç.-duğda 31b/15, 36a/19
ç.-ma 48a/17
ç.-ması 31b/17
ç.-mayan 41b/01
ç.-mazsa 31b/17
ç.-mağa 28a/14
ç.-ub 04a/06, 24a/15, 28b/16, 56a/13

çıkâr- Çıkarmak, ayırmak
ç.-an 31a/03
ç.-dum 31a/02
ç.-sa 31a/02
ç.-sın 54a/05
ç.-ub 27a/02, 39b/10
ç.-ur 41a/14, 46b/10, 56b/16

çiçek çiçek
ç.+dür 06a/08
ç.+lerden 06a/08

çift (Far.) İki, ikiz
ç. 04a/18
ç.+ci 04a/18

çīn (Far.) Kıvrım, büküm, kırışıklık; toplayan, derleyen
ç. 32b/02

çirkîn (Far.) Güzel karşıtı
ç. 20a/13

çorlı öz. İ̇s.
ç. 35a/06

çok Çok
ç. 05a/18, 09a/01, 14b/06, 15a/21, 17b/09, 17b/17, 20b/08, 21b/07, 21b/07, 23a/02, 25a/03, 32b/11, 39b/13, 50a/08, 50a/13
ç.+dur 41a/08, 42b/18, 48a/17

çüb (Far.) Ağaç değnek, odun, sopa
ç. 48a/04

çumra- Katlamak, çekmek
ç.-yub 11b/15

çuvāl (Far.) < **cuvāl** Çuval, büyük torba
ç.+a 14a/14

çünān (Far.) Öyle, böyle
ç. 47b/05

çök- Oturmak, birdenbire oturmak
ç.-üb 29a/11

çölmek Çömlük
ç. 30b/13

çöp bkz çüb
ç. 35b/11

çünki (Far.) Şu sebepten ki, zira
ç. 40a/19

D, Đ

da, de da, de dahi
d. 08b/16, 14b/11, 26b/15, 26b/13, 28a/13, 28a/19, 34a/06, 39a/16, 42b/15, 48a/11, 52b/16, 55a/16

dāden (Far.) Vermek
d. 19b/21, 44a/13

dad Tat, lezzet; damak tadı
d.+ın 27b/05

dahı dahi, de, da
d. 03a/14, 03b/15, 04b/10, 04b/19, 05b/09, 05b/12, 06b/17, 07a/03, 07a/18, 07b/05, 08a/21, 09a/06, 09a/09, 09a/09, 09a/10, 09a/22, 09b/15, 09b/18, 10a/15, 10a/16, 10b/16, 11a/13, 11b/07, 11b/15, 11a/17, 12a/03, 12a/06, 12a/19, 12b/08, 13b/13, 14b/04, 14b/16, 15a/12, 15b/09, 15b/14, 16a/09, 16a/13, 16a/20, 16b/03, 16b/06, 16b/08, 16b/14, 17a/17, 17b/03, 17b/08, 18b/06, 19a/21, 19b/09, 19b/15, 20a/20, 20b/01, 20b/02, 20b/18, 21a/09, 22a/10, 22b/08, 23b/13, 24b/03, 24b/08, 25b/10, 25b/12, 27a/12, 27a/21, 27b/08, 27b/08, 27b/09, 28a/06, 28a/17, 28b/02, 28b/07, 28b/13, 29b/03, 29b/11, 29b/17, 30a/10, 32a/11, 33a/03, 33a/17, 33b/05, 33b/06, 33b/19, 34a/20, 34b/09, 35a/16, 35a/16, 35b/18, 36a/02, 36b/07, 36b/08, 37a/12, 37b/01, 37b/08, 38a/09, 38b/02, 38b/13, 38b/16, 39a/03, 39a/13, 39b/07, 39b/12, 39b/20, 40a/04, 40a/05, 40a/12, 40b/01, 40b/03, 40b/16, 41a/01,

41b/11, 41b/16, 42a/05, 42b/04, 42b/10, 43a/20, 43b/07, 43b/07, 44a/07, 44a/20, 44b/06, 45a/02, 45a/20, 45b/07, 46a/21, 47a/05, 47a/07, 47b/04, 47b/07, 47b/09, 47b/10, 48a/13, 48b/04, 48b/07, 48b/14, 48b/20, 49b/11, 50a/03, 50a/15, 50a/19, 51a/21, 51b/02, 51b/13, 52a/17, 52b/14, 52b/19, 53a/09, 53a/16, 53a/17, 53b/18, 55a/05, 55a/16, 55b/06, 56a/07, 56a/16, 57b/10, 58a/04

dahı bkz. dahı
d. 29b/03

dā'imā (Ar.) Her vakit, sürekli olarak, daim
d. 42a/08

dal Dal, ağaç dalı
d.+a 45b/01
d.+dan 45b/01

dāliyye (Ar.) Osmanlıca "dal" harfi
d. 06a/05

dāmān (Far.) Etek
d. 38a/16

dāne (Far.) Tane, adet
d. 50b/05

dārā (Far.) Kişi adı, hükümdar
d. 25b/17, 25b/20, 25b/21
d.+dan 26a/02
d.+ya 25b/18
d.+yı 25b/21

darb (Far.) Kabul etmek; dikkat çekmek
d.03a/13, 03b/03, 03b/07, 03b/15, 03b/21, 04a/08, 05a/01, 05b/08, 05b/16, 05b/21, 06a/19, 06b/21, 07a/12, 07b/02, 07b/13, 08a/07, 08a/09, 08a/12, 08b/12, 08b/17, 09a/02, 09a/14, 09b/18, 09b/20, 10b/09, 10b/10, 10b/18, 11a/04, 11a/08, 11b/02, 11b/15, 11b/19, 11b/21, 12a/04, 12a/10, 12a/14, 12b/06, 12b/11, 12b/13, 12b/19, 13a/07, 13a/13, 13b/08, 13b/20, 14a/07, 14a/15, 14a/20, 15a/02, 15a/08, 15a/09, 15a/16, 15a/17, 15a/20, 16a/02, 16a/11, 16a/12, 16b/04, 17a/06, 17b/16, 18a/10, 18a/13, 18a/20, 18b/02, 18b/04, 18b/11, 18b/19, 19a/05, 19a/10, 19b/04, 21b/08, 22a/08, 22a/13, 22b/07, 23a/07, 24b/02, 25a/11, 25a/21, 26a/07, 26b/20, 27a/17, 27a/20, 29a/02, 29a/13, 29b/01, 29b/09, 30a/05, 30b/04, 30b/05, 30b/10, 30b/15, 30b/20, 31a/17, 32b/06, 32b/12, 33a/11, 33b/14, 33b/16, 34a/09, 34a/10, 34a/14, 34b/04, 34b/12, 34b/14, 35a/07, 35a/10, 35a/14, 35a/19, 36a/06, 36a/07, 36a/13, 36b/19, 37a/04, 37b/05, 38a/01, 38a/13, 38b/09, 38b/13, 38b/17, 40a/15, 40b/04, 41a/01, 41a/09, 41b/06, 41b/10, 42a/03, 42a/14, 42b/15, 43a/09, 43a/19, 43b/08, 43b/09, 43b/10, 43b/17, 44a/08, 45a/10, 45b/01, 46b/11, 47a/03, 47a/10, 47b/06, 48a/02, 48a/14, 48b/16, 49a/17, 49a/18, 49b/02, 49b/07, 49b/13, 49b/17, 50a/01, 50a/09, 50b/07, 50b/17, 51a/05, 51a/10, 51b/03, 52a/05, 52a/09, 52b/12, 52b/16, 53a/02, 53a/12, 53b/06, 53b/17, 54a/12, 54b/08, 55a/06, 55b/16, 56a/02, 56a/08, 56a/18, 56b/08, 56b/11, 56b/20, 57a/04, 57a/21, 57b/16, 57b/20, 58a/12

dayan- Yaslanmak, kendini dayamak
d.-dı 46b/20

daķık (Ar.) Düzenli işleyen, aksamayan
d. 45a/17

daʿvet (Ar.) Çağrı, çağırma
d. 07a/13, 42a/20, 42b/17

daʿvā (Ar.) Dava, iş, olay; sav
d. 08a/03, 11b/01
d.+sın 09b/10

daʿīr (Ar.) Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ile ilgili, üstüne
d. 08a/20

defīne (Ar.) Para veya değerli şeyler, gömü
d. 04a/19

defʿ (Ar.) Savma
d. 20a/02, 20a/17

defʿa (Ar.) Kez, kere
d. 07a/13, 56a/06

defter (Ar.) Dikilmiş kağıt mecmuası
d. 27b/20

değiş- Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek
d.-üb 24b/15

deg- Birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek; ulaşmak, erişmek
d.-medi 55b/21
d.-mese 13a/02

degnek Düzgün ağaç, sopa, çomak
d.+lerini 23a/16

degül Değil
d. 26b/06, 36a/11, 38b/14
d.+dür 06a/18, 07b/04, 07b/11, 08b/11, 10a/19, 13a/17, 14b/21, 15a/01, 21a/20, 22a/18, 41b/06, 43b/07, 44a/11, 44b/03, 44b/06, 51b/20, 53a/05, 53b/13, 53b/13
d.+em 52a/03
d.+sün 08b/17
d.+üz 52b/15

dehüm (Far.) Onuncu
d. 25a/15, 50a/02

dehlevī öz. İs.
d. 07a/19

dehān (Far.) Ağız
d. 50b/05
d.+ı 53b/07
d.+ına 25a/06

dek Bir durumun sona erdiği zaman veya yer, kadar, değin
d. 27a/21, 42a/21

deknī öz. İs.
d. 38a/21, 52b/17
d.+nūñ 18b/04, 43a/05

del- Delik açmak, delmek
d.-üb 31b/17

delük Dar, küçük açıklık
d.+e 04a/18
d.+i 04a/19

demür Demir
d.+ine 18b/15

demāʿil (Ar.) **bkz.** dümmel Çıbanlar
d. 31a/07

dendān (Far.) Diş
d. 50b/10

denī (Ar.) Alçak, rezil, soysuz
d. 03a/11, 22a/06, 35a/04, 35a/08

depe Bir şeyin en üstteki bölümü
d.+si 37b/21

depren- Kimildamak, hareket etmek, sarsılmak
d.-meyüb 39b/09
d.-ür 31b/15

der (Far.) -de, içinde
d. 12a/02, 19a/06, 19a/02, 19b/21, 20b/03, 23b/15, 26a/09, 29a/09, 29b/21, 30a/11, 35b/02, 36a/14, 36b/16, 37a/06, 37a/07, 40a/16, 44a/13, 45b/18, 46a/07, 46a/20, 47a/17, 48b/03, 49a/04, 50a/02, 50a/20, 52a/18, 54a/12, 55a/14, 55a/18, 57b/11, 58a/06

derbān (Far.) Kapıcı, kapıya bakan
d.+lığa 35b/08

derhem (Far.) Karışık, karmakarışık; incinme
d. 25a/02, 28b/21, 39b/02

dermān (Far.) İlaç; çāre; tākat; güç
d.+de 21b/13

dermek Dernek; cemiyet
d. 23b/10

derūn (Far.) İç, içeri, dahil; gönül, lab, yürek
d. 08a/14
d.+unda 30a/14

derūnī (Far.) İçten, gönülden
d. 49a/03, 49b/20

dervīş (Far.) Tarikat ehlinde kimse, alperen
d. 12b/08, 14b/08, 26a/14, 47b/06, 57a/12
d.+lik 24b/15

dervīşān (Far.) Dervişler
d.+uñ 29a/19

deryā (Far.) Deniz
d.+da 28a/18
d.+nuñ 19b/08

- dest** (Far.) El
d. 14b/14, 21b/10, 34a/05
d.+lerinde 39a/10
- destār** (Far.) Sarık, tülbent
d. 51b/06
d.+a 22b/08
d.+e 51b/05
d.+ın 23a/05
d.+ını 23a/04
- destūr** (Far.) İzin, müsāade, ruhsat
d. 23b/06
- deşt** (Far.) Bozkır, çöl, kır, ova
d. 16a/21, 30a/16
- deve** Deve
d. 16b/18, 17a/03, 17a/04, 23a/06, 29a/07
d.+den 06a/02, 52a/08
d.+ye 16b/19, 22b/17
d.+yi 06a/01, 45a/19
- devende** (Far.) Gezen, dönüp dolaşan
d. 35b/18
- devlet** (Ar.) Devlet; büyüklük, mevki
d.+e 17a/18
- dış** Hariç, iç karşıtı
d. 56a/12
- diş** Diş
d. 29b/04
- dib** Bir şeyin en alt bölümü
d. 08b/05
d.+i 40b/05
d.+inde 22a/14
- dībāçe** (Ar.) Başlangıç, önsöz
d. 37b/07
- dicle** öz. İ.ş.
d.+ye 14b/06, 14b/15
- dīde** (Far.) Göz
d. 50a/12
- di-** Söylemek, demek
d.-di 14b/07, 14b/08, 14b/09, 14b/15, 14b/16, 24b/17, 24b/21, 25a/04, 25a/05, 34b/07, 39b/18, 39b/19, 40a/03, 58b/10
d.-diler 22b/16, 40a/05, 46a/18, 52b/10
d.-dügi 04b/03, 18b/14, 18b/14, 22a/19, 23a/06, 39a/07, 39a/13, 44b/16
d.-düginün 46a/17
d.-dügleridür 42b/07
d.-dükde 14b/10, 24b/16, 24b/19, 39b/18
d.-dükleri 06a/08, 20b/02, 21b/21, 24b/21, 28b/13, 31a/17, 32a/14, 53b/06
d.-düklerinün 46a/10
d.-meden 40a/15
d.-mek 06a/01, 17b/07, 28b/18
d.-mekden 05a/04, 05b/06, 27a/21
d.-mekdür 03a/19, 04b/05, 10a/20, 10a/21, 13a/16, 13b/10, 14a/06, 15b/19, 15b/20, 16b/10, 17b/08, 21b/21, 23a/06, 25b/17, 27a/20, 28a/05, 29b/03, 31b/07, 32a/19, 33a/16, 34b/19, 34b/19, 35b/17, 36b/03, 39a/14, 40a/20, 45a/19, 46a/14, 46a/18, 48b/14, 54b/01, 55a/07
d.-melük 24b/09
d.-meyeler 32a/04
d.-mez 46b/10, 56b/16
d.-miş 21a/16, 22a/16, 22a/17, 24b/13, 26b/04, 32b/13, 34a/16, 36b/08, 45a/12
d.-mişdür 03a/21, 03b/17, 04b/09, 05a/10, 07a/05, 07a/19, 09a/18, 12a/07, 12a/21, 13a/20, 13b/20, 14a/02, 15b/05, 17b/21, 18a/06, 18b/01, 19a/01, 19b/12, 19b/16, 20a/11, 20b/16, 21a/11, 22b/10, 22b/21, 23a/18, 26a/09, 26a/13, 27b/21, 28a/07, 28a/21, 28b/09, 29a/03, 29a/17, 30a/06, 30a/17, 30a/21, 30b/11, 32a/12, 33a/05, 33a/13, 33b/08, 33b/11, 34b/07, 35a/01, 35a/17, 36a/03, 37b/03, 38a/07, 38a/21, 38b/18, 39a/16, 41a/17, 41b/15, 41b/19, 42a/16, 42b/05, 43a/05, 43a/11, 43a/15, 43b/19, 44b/12, 45a/03, 46b/07, 48a/20, 48b/05, 48b/07, 48b/21, 49a/20, 50a/16, 50b/21, 52a/16, 54a/18, 54b/02, 55b/13, 56b/21, 57a/08, 57a/11, 57b/04, 57b/21, 58a/06, 58a/18
d.-mişlerdür 33b/05, 35b/16
d.-r 34a/16, 36a/20, 41a/12, 46a/12, 46a/13, 46a/16, 47b/11, 48b/13
d.-rler 03a/16, 03a/18, 03a/20, 03b/05, 03b/09, 04a/01, 04b/10, 04b/11, 04b/19, 04b/20, 04b/21, 05b/09, 06a/03, 06a/07, 06a/14, 06b/04, 06b/14, 06b/15, 07b/07, 07b/17, 07b/17, 07b/18, 08a/04, 08a/16, 08a/18, 08b/02, 09a/06, 09a/10, 09a/22, 09b/15, 09b/18, 10a/01, 10a/04, 10a/06, 10a/16, 10b/02, 10b/16, 11a/17, 11a/19, 11b/06, 11b/07, 11b/08, 11b/10, 11b/17, 11b/20, 12a/06, 12a/18, 12a/20, 12b/03, 12b/08, 13a/03, 13a/06, 13a/18, 13b/03, 13b/09, 13b/13, 13b/14, 13b/18, 14a/10, 15a/04, 15a/10, 15b/20, 16a/04, 16a/05, 16a/07, 16a/14, 16a/19, 16a/21, 16b/09, 16b/13, 16b/14, 16b/19, 17a/15, 17a/18, 17a/19, 17b/05, 17b/08, 17b/19, 18b/06, 18b/14, 18b/15, 18b/17, 18b/21, 19a/18, 19b/08, 19b/09, 20a/08, 20a/21, 20b/02, 20b/12, 21a/09, 21a/09, 21a/13, 21a/21, 21b/01, 21b/02, 21b/02, 21b/03, 22a/01, 22a/01, 22a/10, 22b/06, 22b/08, 22b/09, 22b/14, 22b/15, 22b/18, 22b/18, 23a/06, 23a/10, 23a/15, 23b/01, 23b/05, 24a/01, 24a/09, 24a/10, 24a/16, 24b/08, 25b/02, 26a/15, 26a/17, 26b/05, 26b/16, 27a/01, 27a/02, 27a/07, 27a/12, 27b/04, 27b/06, 27b/07, 27b/10, 28a/03, 28a/06, 28a/21, 28b/06, 28b/07, 28b/08, 28b/13, 28b/14, 28b/17, 29a/07, 29a/11, 29a/14, 29a/16, 29a/19, 29b/02, 29b/12, 29b/17, 29b/18, 30a/15, 30a/20, 30b/07, 31a/03, 31a/12, 31b/01, 31b/01, 31b/05, 31b/08, 31b/16, 31b/21, 32a/03, 32a/09, 32a/10, 32a/12, 32a/15, 32b/03, 32b/08, 33a/05, 33a/19, 33b/01, 33b/03, 33b/04, 33b/06, 33b/06, 34b/18, 35a/07, 35a/16, 35a/20, 35b/15, 35b/18, 35b/20, 36b/12, 36b/15, 36b/20, 37a/12, 37b/13, 37b/18, 38a/01, 38a/02, 38a/06, 38a/20, 39a/01, 39a/01, 39a/13, 39a/20, 40a/10, 40b/13, 40b/14, 41b/02, 41b/11, 41b/12, 41b/13, 42a/09, 42b/04, 42b/08, 42b/10, 42b/10, 42b/21, 43a/08, 43a/14, 43b/02, 43b/12, 43b/14, 44a/01, 44a/03, 44a/09, 44a/12, 44a/17, 44b/02, 44b/04, 44b/07, 44b/10, 44b/11, 44b/15, 44b/19, 44b/20, 45a/02, 45b/07, 45b/07, 45b/11, 45b/16, 45b/17, 46a/03, 46a/07, 46b/04, 46b/21, 47a/05, 47a/17, 47a/21, 47b/07, 47b/21, 48a/18, 48b/09, 48b/09, 49a/07,

- 49a/08, 49b/11, 49b/12, 49b/15, 50a/06, 50a/14, 50a/16, 51a/04, 51a/14, 51b/05, 51b/06, 51b/15, 52a/12, 52a/14, 52b/01, 52b/06, 52b/16, 53a/02, 53a/06, 53a/09, 53a/16, 53a/17, 53a/20, 53a/20, 53b/10, 53b/14, 53b/16, 53b/17, 54a/01, 54a/17, 54a/21, 54b/12, 54b/18, 54b/19, 55a/01, 55a/17, 55a/21, 55b/07, 55b/13, 56a/11, 56a/20, 56b/02, 56b/04, 56b/13, 56b/13, 56b/14, 56b/14, 56b/15, 56b/17, 57a/07, 57a/10, 57a/14, 57a/17, 57b/02, 57b/09, 57b/10, 57b/10, 58a/03, 58a/06, 58a/12, 58a/15, 58a/16
d.-rlerdi 06b/01
d.-se 08b/09, 08b/09, 08b/21, 08b/21, 33a/01, 37b/17, 43a/18, 43b/06, 43b/06, 43b/07, 43b/13, 46b/08, 48a/13, 52a/02, 54a/04, 54b/06, 55b/21, 57b/14, 57b/14
d.-seler 11a/06, 21a/03, 21a/04, 52b/04
d.-ye 45a/15, 56a/02
d.-yecek 03b/06, 03b/09, 03b/14, 03b/21, 04a/02, 04b/10, 04b/18, 04b/19, 04b/21, 05a/13, 05b/02, 05b/09, 05b/15, 06a/02, 06a/12, 06a/13, 06a/18, 06b/14, 06b/20, 07b/06, 07b/12, 08a/11, 08a/15, 08a/17, 08b/01, 08b/06, 08b/11, 08b/17, 09a/02, 09a/10, 09a/16, 10a/15, 10a/21, 10b/03, 10b/09, 10b/15, 11b/02, 11b/05, 11b/09, 11b/16, 11b/20, 12a/11, 12b/07, 13a/13, 13b/03, 13b/07, 14a/09, 14a/14, 14a/20, 15a/01, 15a/03, 15a/08, 15a/15, 15a/17, 15b/10, 15b/12, 15b/19, 16a/03, 16a/04, 16a/06, 16a/13, 16b/13, 17a/07, 17a/14, 18a/09, 18a/20, 18b/20, 19a/04, 19a/09, 19b/04, 19b/19, 20b/08, 21a/13, 21b/03, 22a/02, 22a/09, 22b/05, 23a/09, 23a/15, 23a/21, 23b/04, 23b/17, 24a/04, 24a/08, 24a/09, 25a/13, 25a/17, 25b/02, 26a/14, 26b/03, 27a/06, 28b/05, 28b/16, 29a/07, 29a/21, 29b/04, 29b/12, 30a/04, 30b/03, 30b/06, 30b/14, 31a/08, 31a/17, 31a/18, 31b/08, 32a/09, 32a/15, 32b/07, 32b/11, 33a/02, 33a/04, 33a/10, 33a/17, 33a/19, 33b/04, 33b/05, 34a/07, 34a/10, 34a/18, 34b/03, 35a/09, 35a/20, 36a/12, 36b/11, 38a/02, 38a/05, 38b/21, 39a/01, 39a/12, 40a/09, 40b/04, 40b/13, 41a/09, 41b/01, 41b/07, 41b/11, 42b/18, 42b/21, 43a/07, 43b/01, 43b/07, 43b/10, 43b/13, 43b/17, 44a/02, 44a/06, 44a/08, 44a/11, 44a/17, 44b/02, 44b/03, 44b/07, 44b/10, 45a/09, 45b/15, 46b/10, 47a/03, 47a/11, 47a/21, 47b/05, 47b/18, 47b/20, 48a/01, 48a/07, 48a/14, 48a/17, 48b/16, 49a/18, 49b/02, 49b/06, 49b/11, 49b/16, 50a/15, 50b/02, 50b/07, 50b/17, 50b/18, 51a/04, 51a/05, 51a/10, 51a/20, 51b/01, 51b/02, 51b/14, 51b/15, 51b/18, 52a/04, 52a/08, 52b/01, 52b/05, 52b/15, 53a/05, 53a/08, 53a/11, 53a/20, 53b/05, 53b/14, 53b/16, 53b/21, 54a/05, 54b/07, 54b/12, 54b/19, 55a/17, 55a/21, 55b/12, 56a/07, 56a/20, 56b/02, 56b/04, 56b/07, 56b/09, 56b/12, 56b/17, 57a/06, 57a/09, 57a/10, 57a/14, 57a/20, 57b/01, 57b/10, 57b/15, 58a/05
d.-yenüñ 35a/06
d.-yicek 40a/02, 46a/02
d.-yüb 17a/18, 36b/05, 36b/05, 46b/08, 52b/14
d.-yübdür 34b/06

dihlevî öz. İs.
d. 27b/19
d.+nüñ 11b/17, 12a/01, 12b/09, 23b/14, 30b/20

dik- Ayakta durdurmak
d.-mişler 22a/14

dikkat Düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık; ilgi, özen;
d.+e 08a/20
dil Dil
d. 09b/08, 11a/12, 15a/08, 20a/04, 26a/06, 26a/08, 26a/14, 31b/21, 33b/13
d.+den 05b/06, 05b/07, 08b/20, 10b/13, 37b/17, 52b/09
d.+e 42a/07
d.+im 32b/08
d.+imde 32b/07, 32b/07
d.+imi 33a/01
d.+inde 33a/20
d.+inden 46a/06
d.+ine 36a/11
d.+lerde 45b/10

dilber (Far.) Alımlı, güzel kadın
d. 15b/16, 30a/21
d.+e 35b/16
d.+i 51b/21

dile- Kendi düşünce, görüş ve isteğini yapmak; rica etmek, arzu etmek
d.-dügi 57b/14
d.-dügünde 23b/07
d.-mege 10a/08
d.-r 24b/10
d.-se 12a/14, 19b/03
d.-seler 53b/08
d.-yenler 20a/18
d.-yin 45a/18

dīn (Far.) Allah'a inanma ve bağlanma
d. 42a/21

din- Söylenmek, sözü edilmek
d.-nmişdür 23b/12
d.-nür 45a/02

dinül- Söylenmek, sözü edilmek
d.-dükde 35b/16
d.-se 23a/14
d.-seydi 05b/01, 06a/10
d.-dügi 40a/12

dinle- İşitmek için kulak vermek
d.-se 10b/01

dinlen- Dinlenmek
d.-mez 50b/16
d.-ür 50b/18

dirhem (Ar.) Dirhem, gümüş para
d. 28a/14, 41a/11, 41a/14
d.+e 41a/14
d.+dür 41a/15

dirâz (Far.) Uzun
d. 22a/15

diril- Güçlenip canlanmak
d.-ür 55a/21

dîrîne (Far.) Eski
d.+sin 55a/05

dīvān (Ar.) Büyük meclis
d. 39a/05

dīvāne (Far.) Deli, budala, alık
d. 22b/21, 23a/05, 54b/11
d.+nūḡ 23a/03

dīvānī (Ar.) Ferman, berat
d. 55b/05

dīv (Far.) Dev; şeytan; cin
d.+leri 39a/10

diyār (Ar.) Memleket, ülke
d. 04b/12, 17a/04, 17a/15, 17b/05, 19b/09, 20a/21, 22a/01, 23a/15, 25a/06, 26b/05, 26b/20, 29a/02, 31b/13, 34a/14, 40a/08, 40b/15, 40b/16, 42b/07, 43b/10, 44b/19, 47b/17, 49b/01, 51b/04, 53a/14, 53b/02, 54b/12
d.+dānsın 14b/09
d.+ına 22b/09
d.+ında 04a/21, 22b/08, 58a/10
d.+ından 39a/09

diyū Herhangi bir yargıya vararak; niteleyerek; sanarak, diyerek

d.-yū 03a/12, 03a/17, 03b/07, 03b/15, 04a/02, 04a/08, 04a/13, 04a/20, 04b/02, 05a/14, 05b/03, 05b/08, 05b/16, 06a/12, 06a/19, 06b/07, 06b/12, 06b/21, 07a/12, 07b/01, 07b/13, 08a/12, 08b/01, 08b/06, 08b/17, 09a/02, 09a/16, 09b/12, 09b/20, 10a/09, 10b/10, 10b/18, 11a/03, 11a/07, 11a/08, 12a/12, 12a/14, 12b/13, 12b/19, 13b/08, 13b/19, 14a/15, 15a/02, 15a/09, 15a/15, 15a/17, 15b/19, 16a/12, 16b/04, 16b/15, 17a/05, 17a/06, 17a/08, 17a/17, 17b/16, 18a/10, 18a/13, 18b/04, 18b/11, 19a/05, 19a/10, 19b/05, 19b/08, 19b/20, 20a/05, 20b/06, 20b/09, 21b/08, 21b/09, 22a/03, 22a/08, 22b/07, 23a/17, 23b/18, 24a/05, 24b/03, 25a/13, 25a/18, 26a/07, 26a/21, 26b/03, 27a/20, 27b/14, 28b/20, 29a/01, 29a/13, 29b/01, 29b/03, 29b/05, 29b/11, 30a/05, 30b/04, 30b/06, 30b/10, 30b/15, 30b/20, 31a/02, 31a/09, 31a/15, 31a/18, 32b/12, 32b/15, 32b/18, 33a/03, 33a/11, 33a/18, 33b/14, 33b/16, 34a/19, 34b/04, 34b/14, 35a/07, 36a/06, 36a/07, 36a/13, 36a/17, 36b/02, 36b/19, 37a/03, 37b/05, 38a/01, 38a/13, 38b/05, 38b/16, 38b/17, 38b/18, 39b/15, 40a/07, 40b/04, 41a/01, 41a/02, 41a/09, 41a/15, 41b/03, 41b/10, 42a/03, 42a/14, 42b/15, 43a/09, 43b/08, 43b/17, 44a/06, 44a/08, 45a/10, 45b/03, 46b/11, 47a/03, 47b/06, 47b/13, 47b/19, 48a/02, 48a/14, 48b/16, 49a/13, 49b/07, 49b/17, 50a/01, 50a/09, 50a/15, 50b/03, 50b/05, 50b/07, 50b/17, 51a/05, 51a/20, 51b/01, 51b/09, 52a/05, 52a/09, 53a/02, 53a/12, 53b/06, 54a/12, 54a/16, 54b/08, 55a/06, 55b/05, 55b/16, 56a/02, 56a/08, 56b/08, 56b/10, 56b/20, 57a/04, 57a/21, 57b/15, 57b/20, 58a/12

doğur- Açlığını gidermek
d.-umadın 29a/14

doğım (Far.) Huysuz, tıynetisiz; gardiyan; cellat
d. 25b/04

dolaş- Gezmek, gezinmek

d.-ub 06b/13

doldur- Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek

d.-asın 45a/05

d.-dı 25a/06

d.-ub 24b/09, 37a/21

donanma Donanmak işi

d. 04b/11, 04b/14

d.+sına 04b/10

donat- Süslemek

d.-dılar 04b/10

doğun- El sürmek, temas etmek

d.-miş 51b/05, 51b/05

d.-ub 50b/10

doğ- Üşümek, soğuktan zarar görmek

d.-arlar 03a/17

doğdur- Donmasını sağlamak; soğutmak

d.-an 03a/20

doğur- Doyurmak

d.-umadın 29a/15

dögün- Çok üzülme

d.-di 47b/18

dök- 1-Çok söylemek; 2- Dökmek, boşaltmak

d.-üb 06a/17, 33b/13

dön- 1- Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzetmek; 2- telafisi olmayan işlere girmek; 3- Kendi eksenini üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek

d.-di 48a/17

d.-mez 57b/15

d.-se 11a/19

dört Dört, sayı

d. 21b/12, 41a/07

döv- Dövmek, tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak

d.-düklerin 48a/06

döşe- Döşemek

d.-dükleri 25b/13

d.-r 25b/04

duā (Ar.) Yalvarma, niyaz

d.+sı 06b/13, 06b/14

duā° bkz. duā

d. 10b/09, 24b/07

dūḡār (Far.) Uğramış, yakalanmış, tutulmuş

d. 55a/11

duḡūl (Ar.) İçeri girme, içine girme

d.+ünden 35b/09

dur- Bir yerde olmak veya bulunmak

d.-an 46a/13

d.-ur 23a/17

çurûb (Ar.) Döğmeler, vurmalar, çarpmalar
d. 20a/15, 20a/15, 33a/09, 58b/07

duy- Duymak, işitmek
d.-ub 52b/04

duyul- Duyma işi, başkasından duyma
d.-sa 42a/01
d.-dı 47a/03

dūzah (Far.) Cehennem
d. 52b/09

dügün 1- Dügüm; 2- Tören, eğlence, cemiyet
d. 26a/12, 26a/12
d.+e 25b/16

dükeli Hep, cümle, hepsi, bütün, herkes.
d. 55b/04

düken- Bitmek, sona ermek, kalmamak
d.-di 47b/19

dümell (Ar.) Büyük kan çıbanı
d. 31a/06

dünyā (Ar.) İçinde yaşadığımız alem, yer yuvarlağı
d. 24b/14
d.+da 45a/16
d.+yı 06b/12

dürr (Ar.) İnci
d. 50b/11

dū (Far.) İki, 2
d. 07a/16, 11b/14, 27b/20

dūr (Far.) Uzak
d. 44a/15

dūst (Far.) Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş
d. 16a/06, 31a/08, 31a/10, 31a/21, 44a/20, 48a/12,
48a/15, 54b/18
d.+ı 44a/20
d.+ın 30b/06
d.+luğ 44b/01, 54b/17
d.+una 19b/03, 30a/14

dūstān (Far.) Dostlar, arkadaşlar
d.+la 16a/19

düş- Düşmek
d.-di 42a/07, 44a/02
d.-dükde 14b/07, 25b/19
d.-e 25b/07
d.-erse 46b/03
d.-mez 47b/13, 49b/13, 53a/05
d.-üb 13b/17, 47a/15

düşmen (Far.) < duşmān Dost karşıtı
d. 21b/03, 31a/07, 54b/18
d.+dur 31a/07, 31a/08
d.+i 43a/07

düşmenān Düşmanlar, yağılar
d. 31a/10

düşme- Düşmemek
d.-se 24b/07

d.-yicek 08a/03

düşnām (Far.) Sövme, sövüp, sayma
d. 21b/09

düşür- Düşmesine sebep olmak
d.-üb 57a/13

düşvār (Far.) Güç, zor
d. 22a/18

dütün Duman
d. 29b/16, 29b/18, 29b/20

düz Düz
d. 39a/13, 39a/14

düzd (Far.) Hırsız, uğru
d. 55b/20
d.+e 25a/11
d.+lük 27a/10

düz- Düzmek
d.-di 28a/11

düz- Düzmek
d.+mekle 20a/14

düzdān (Far.) Hırsızlar
d.+ile 30b/19
d.+la 30b/18

düzgün Düzenli, kusursuz
d.+lū 20a/13

düzil- Tamamlanmak, intizama girmek
d.-en 55b/02

E

e'ādī (Far.) Düşmanlar, hasımlar, yağılar
e. 14a/01

ebrū (Far.) Kaş
e. 15b/15, 30a/20, 52a/15, 55a/14
e.+sını 23a/04

ebyāt (Ar.) İki mısradan meydana gelen manzum
e.+a 41a/07
e.+dan 04b/14
e.+larında 20b/12
e.+ı 33b/11
e.+ında 09b/03
e.+ından 45b/17

ebū'l-beşer (Ar.) Hz. Adem, insanların babası
e. 12a/15

ebā (Ar.) Baba
e. 28a/17

ebū (Ar.) Baba, ata
e. 42a/19

ebūbekrū'l-şiddik öz. İ.ş.

e. 50b/04 Ö

ecdād (Ar.) Dedeler, atalar, babalar

e.+uñ 39b/17

e.+ından 28a/17

e.+ıñuzdan 39b/20

ecl (Ar.) Sebep, illet

e.+den 14b/17, 17a/17, 18a/03, 19b/11, 23a/17, 34a/17, 50b/06, 54b/14

edeb (Ar.) İyi, terbiye

e. 06a/11

e.+e 45a/17

edebsiz Utanmaz, sıkılmaz, terbiyesiz

e. 21b/06

e.+dür 16a/13

e.+lik 16a/11

ednā (Ar.) Pek aşağı, bayağı, en alçak

e. 48b/17, 56a/12

edrinevī öz. İ.ş.

e.+nūñ 38b/06

edā (Ar.) Tarz, ifade, üslup

e. 05a/03, 05b/21, 07a/21, 08b/18, 10b/18, 10b/19, 11b/11, 20b/06, 35b/01, 36a/10, 36a/13, 38a/18, 49a/17

e.+da 11b/08

e.+dur 09a/21, 32a/14

e.+lar 03b/03, 04a/16, 04b/06, 04b/17, 05a/01, 07b/04, 07b/10, 09b/18, 10b/02, 14a/07, 14a/18, 14b/17, 14b/20, 16a/17, 16b/01, 16b/10, 17a/13, 17b/13, 23a/13, 25b/07, 26a/17, 26a/19, 26b/20, 27a/12, 29b/20, 32b/06, 44a/10, 45b/17, 51a/06, 52b/11, 52b/16

e.+ları 07b/14, 10b/03, 21b/05, 27a/13, 52b/17

e.+nuñ 31a/18

e.+sı 03b/08, 03b/10, 09b/03, 10b/14, 17b/03, 18a/16, 25b/09, 26b/07, 26b/10, 31b/02, 32b/16, 33a/12, 33a/20, 33b/07, 33b/11, 37b/02, 44a/09, 44a/13

e.+sını 26b/04, 51b/19

e.+sınuñ 16a/21, 36b/19

e.+ya 53a/02

edāni (Ar.) Alçak, aşağılık kimseler

e. 14a/01

efendi (Rum.) Efendi, sahip, bey

e. 19a/10, 42a/05

efgende (Far.) Yıkılmış, yıkık, düşürülmüş, yere atılmış

e. 36b/11

efrāsiyāb öz. İ.ş.

e. 24b/11

efşah (Ar.) Daha, fasih, uzdilli

e. 03b/09, 04a/08, 09a/22, 10b/11, 15b/14, 38a/20

efzal (Ar.) En, erdemli; en üstün

e. 03a/21, 30a/06

eg- Eğmek, bükmek

e.-di 36b/11

e.-mez 11b/09

egdür- Eğik duruma getirmek, getirtmek

e.-üb 44a/06

eger (Far.) Eğer, şayet

e. 12a/19, 14b/05, 42b/16, 46a/14, 46a/15

egerçi Her ne kadar, olsa da, ise de

e. 09a/05, 10b/02, 15b/07, 20b/12, 21a/07, 24b/21, 30a/03, 31b/12, 35b/15, 39a/02, 41b/05, 44a/10, 45b/11

eglence Eğlenme işi, sefahat

e.+si 28a/05

eglen- Neşeli, hoşça vakit geçirmek

e.-ür 49b/11

egril- Eğri duruma gelmek

e.-üb 31b/17

ehl (Ar.) Sâhip, mâlik; mahâretli, usta

e. 08b/20, 26b/01, 26b/05, 26b/15, 43a/13, 55b/01

e.+i 10b/17, 16b/09, 35b/06, 35b/10

e.+ine 41b/18, 53b/21

ehemm (Ar.) Önemli

e. 10b/03

ekber (Ar.) Daha, büyük

e. 45a/15

e.+üñ 06b/01

ek- Ekip, biçmek

e.-digin 56b/02

ekl (Ar.) Bir şey yemek, yenilme

e. 53a/01, 53b/09

ek Parça, ilave

e.+li 51b/20

eknāf (Ar.) Canipler, taraflar, sığınacak yerler

e.+a 34b/05

eksük Noksan, tam olmayan

e. 16b/12, 21b/13, 34b/12, 46a/17, 52a/12

eksüklük Eksik olma durumu

e.+i 36a/16, 36a/20

e.+iñi 36a/19

ekābir (Ar.) Rütbece, görgü ve faziletçe büyük olan

e.+üñ 18a/14

ekşer (Ar.) En çok, daha ziyâde

e. 18a/18

ekşeriyâ (Ar.) Çok defa olarak, çok zaman; sık sık

e. 11b/20, 41b/09, 55b/01, 57b/02

ekül (Ar.) Çok fazla yiyen, obur

ö. 27b/04

<p>el¹ El e. 20b/19, 28a/05, 30b/18, 33a/03, 34a/03, 48a/11, 52a/08, 52a/08, 52a/20, 55a/05 e.+e 10a/12, 31b/20 e.+den 37b/17 e.+i 25a/12, 47a/16 e.+ile 28b/14 e.+inde 18b/16, 27b/08, 28a/10 e.+inden 13a/11, 21b/13, 24a/15, 25b/05, 30b/18, 52b/13 e.+ine 46a/12 e.+lerine 39a/06</p> <p>el² Yabancı, başkası, halk e.+e 24b/12, 51b/17 e.+lerün 47a/15 e.+ile 13a/12</p> <p>elān (Ar.) Şimdi, henüz, hala, daha, şu anda e. 20a/21</p> <p>elbette (Ar.) Her hâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet e. 18a/14</p> <p>elbise (Ar.) Giysi e. 20a/04, 20a/18</p> <p>elem (Ar.) Acı, üzüntü, dert, keder e. 15a/14, 51a/19 e.+im 09a/01 e.+siz 24a/08</p> <p>elif (Ar.) Doğru ve düzgün e. 24b/17 e.+i 23b/21</p> <p>emîn (Ar.) Güvenli, emniyetli e.+i 49a/19</p> <p>emîr (Ar.) Bir kavim, şehir veya ülkenin başı e. 30b/20, 49a/08</p> <p>emir bkz. emr e.+dür 08b/06, 15b/08</p> <p>emr (Ar.) Buyruk, komut, talimat, ferman e. 15a/16, 20b/16, 24b/20, 39b/16, 39b/19, 52b/06, 54a/01</p> <p>emrullah öz. İis e. 37a/19</p> <p>emşāl (Ar.) Örnekler e. 17b/21, 28b/09, 56a/20, 58b/07, 58b/10 e.+den 20a/15, 33a/09 e.+dendür 03a/16, 03b/20, 05a/07, 06b/19, 07b/04, 08a/16, 08b/18, 09a/13, 11a/17, 11b/01, 12b/02, 15a/20, 16a/18, 18a/08, 19a/03, 19b/18, 20a/01, 20a/15, 21a/02, 22a/05, 22a/12, 27a/17, 28b/04, 29b/09, 30b/05, 31a/16, 32a/02, 34a/08, 34b/12, 35a/19, 36b/14, 37b/04, 38b/04, 38b/08, 38b/12, 38b/21, 39a/18, 40a/14, 40b/01, 41a/21, 41b/09, 43a/07, 43b/09, 46a/10, 47a/14, 49a/02, 49b/05, 51b/08, 51b/13, 56a/19 e.+ün 11b/01</p>	<p>emvāt (Ar.) Ölüler e.+da 20b/21</p> <p>enbiyā (Ar.) Peygamberler e.+dan 30a/07</p> <p>endāz (Far.) Atıcı e. 37a/19</p> <p>endīş (Far.) Düşünen, ölçülü davranan e. 09b/19, 10a/06</p> <p>endūh (Far.) Gam, keder, tasa, kaygı, üzüntü, sıkıntı e. 39b/06</p> <p>engūşt (Far.) Parmak e. 28a/13</p> <p>engīz (Far.) koparan, karıştıran; depreten e. 54a/09</p> <p>engūr (Far.) Üzüm e.+e 42b/04</p> <p>enşārī (Ar.) Hz. Muhammed'e yardım eden kimseler e. 06a/04</p> <p>enverī öz. İis. e.+nūr 53b/19, 54b/19</p> <p>envār (Ar.) Aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar e. 12a/02, 30a/08, 45a/06</p> <p>envā^c (Ar.) Çeşitler, türüler e. 20a/04</p> <p>epsem Ses çıkarmayan, susan e. 50b/02</p> <p>erbāb (Ar.) Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse e. 08a/14, 10b/13, 22a/07</p> <p>er İşini iyi bilen, yetenekli kimse e.+i 55b/15 e.+idür 26b/02</p> <p>erit- Erimesine yol açmak e.-ici 03a/19</p> <p>erişte (Far.) İnce ince kesilip kurutulan hamur e.+ye 28b/14</p> <p>erkān (Ar.) Yol, yöntem e. 36b/15</p> <p>erāzil (Ar.) Reziller e. 14a/01</p> <p>esās (Ar.) Ana öge, temel e. 09a/09</p> <p>esedī öz. İis. e.+nūr 31b/11</p>
---	---

eşer (Ar.) Nişan, iz, basılmış kitap
e. 11a/12, 30b/07

esb (Far.) At, beygir
e. 21a/09, 21a/10, 21a/13, 21a/13, 40b/05
e.+**te** 21a/08, 21a/19, 54b/13

eski Eski
e. 50a/14

esmā (Ar.) İsim, ad
e.+**ların** 54b/13

esrār (Ar.) Gizler, sırlar
e. 11b/18, 23b/15, 50a/02
e.+**ında** 25a/14

esrū- Sarhoş olmak, aklını kaybetmek, delirmek, kızmak
e.-**dükde** 17a/04

ester (Far.) Katır
e. 04a/17

esterābādī öz. İ.ş.
e.+**nūñ** 11b/10, 19a/19, 32a/19, 33a/12

esterān (Far.) Katırlar
e. 16b/21

esved öz. İ.ş.
e. 47b/07
e.+**ti** 47b/09, 47b/10
eş- Eşmek
e.-**di** 14a/20

eşek Eşek
e. 24a/19, 48a/01, 56b/07
e.+**te** 40a/21
e.+**ti** 24a/18, 25b/16
e.+**lerin** 24a/18

eşref (Ar.) Daha, şerefli
e. 48b/17

et Et
e.+**ün** 44a/17

et- Bir işi yapmak
e.-**en** 28a/18

etek Etek, yamaç
e.+**ti** 44b/15
e.+**lerin** 11b/15

etmek Ekmek
e.+**te** 56b/14, 56b/15

eṭrāf (Ar.) Çevre
e. 34b/05
e.+**ta** 07a/10, 09b/21
e.+**ına** 10a/05
e.+**ında** 29b/15

ev Ev, konut, yapı
e. 26b/05, 48b/17

e.+**de** 14b/10, 25a/12
e.+**ti** 25a/11
e.+**in** 46a/12

evāhid (Ar.) Bir, birlik
e.12b/19

evā'il (Ar.) İlk vakitler, evvel zamanlar
e. 42a/18

evḥadū'd-dīn öz. İ.ş.
e. 05b/12, 15a/04, 16b/15, 18b/06, 18b/17, 25a/18, 29b/06, 31b/08, 33b/16, 34b/14, 36a/08, 36b/20, 37a/15, 37b/08, 42a/03, 46b/17, 46b/21, 49b/17, 51a/06, 53a/06, 55a/07
e.+**ün** 06b/08, 16a/14, 16b/06

evlen- Evlenmek
e.-**düğinden** 21b/12
e.-**se** 21b/07

evlendür- Evlendirmek
e.-**mek** 39b/04

evlād (Ar.) Çocuklar, oğul, kız çocuk
e. 27b/20
e.+**ı** 08a/07, 10b/08, 25a/03

evlā (Ar.) Daha uygun, daha layık, daha iyi
e.+**dur** 20b/13

evliyā (Ar.) Keramet sahibi olanlar, erenler
e.+**sında** 45a/11

evvel (Ar.) Önce, ilk, birinci, başlangıç
e. 16a/05, 20a/05, 25b/01, 49b/21, 51b/10, 51b/21
e.+**inde** 13a/01
e.+**inden** 11a/01

evvelā (Ar.) Birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce
e. 20a/18

evvelī (Ar.) Önceki
e.+**sinde** 20b/05
e.+**sinden** 32b/16

evvelki (Ar.) Evvelki, önceki; ilk
e.+**nden** 36a/19

evzān (Ar.) Ölçüler
e. 13a/05

ey "Ey", seslenme sözü
e. 14b/08, 34a/16, 39b/17, 53a/11, 54a/04, 54b/06

eyā (Ar.) "ey, hey"
e. 47b/03

eyle- Kılmak, yapmak, gerçekleştirmek
e. 04a/01, 15b/02, 16a/05, 20a/21, 28b/17, 40a/06, 40a/08, 46a/18, 50b/02, 56a/01
e.-**di** 03b/14, 04b/18, 08b/09, 13b/07, 13b/07, 24b/20, 29a/21, 32a/08, 32b/11, 39b/15, 39b/16, 39b/17, 39b/19, 51b/14
e.-**dükden** 35b/11
e.-**düm** 15b/08, 33a/19
e.-**dügi** 32b/20, 55b/09

e.-dügimize 55b/21
e.-dük 28a/19, 34a/06, 39b/20
e.-dükde 38b/16
e.-dün 28b/20, 57a/13
e.-me 11b/02, 14a/08
e.-medügi 18a/03
e.-mek 08a/11, 33b/10, 53b/21, 57b/06
e.-mez 11b/09
e.-miş 07a/15, 26a/01, 34a/03, 56a/12
e.-mişdür 09a/08, 13b/15, 14a/16, 17b/11, 37a/05, 39a/04, 39a/11, 47b/14, 48b/19, 50b/08
e.-mişlerdür 15b/10, 15b/11, 15b/12, 32b/15, 32b/18
e.-rj 39b/16
e.-r 03a/16, 06b/12, 22a/06, 35b/12, 39b/02, 42b/16
e.-rdi 11a/10
e.-rken 55b/09
e.-rlerdi 52b/09
e.-se 08a/03, 08b/20, 09b/10, 10b/17, 11a/07, 13b/18, 16a/11, 17b/15, 18a/11, 18a/12, 19a/17, 31a/02, 31b/21, 32b/02, 35a/15, 38a/12, 42a/12, 46a/06, 51a/13, 55a/05, 56a/06, 56b/19
e.-seydi 22a/07
e.-sün 45a/18
e.-ye 29a/15, 51b/11
e.-yecek 50a/05
e.-yen 34a/15, 52a/20, 53a/11
e.-yerek 09b/22
e.-yüb 06b/20, 07a/15, 09b/19, 10a/04, 10b/10, 13b/17, 14b/03, 14b/14, 22b/07, 34a/03, 34b/21, 35a/10, 35b/10, 35b/10, 38a/16, 39b/14, 42b/14, 45a/17, 46a/06, 49b/14, 52b/04, 53b/05, 56a/10, 57b/19, 58a/03

eyü iyi
e. 30a/03, 30a/03, 35a/08, 35a/13, 36b/18, 41a/07, 41a/08
e.+dür 47b/03, 47b/03
e.+si 30a/04
e.+sinden 41a/06, 41a/08
e.+ye 56b/16

eyülik İyilik
e. 56b/03

ez (Far.) “den, dan”
e. 05b/09, 06a/04, 09a/18, 10b/04, 11b/17, 12a/02, 12b/14, 13a/14, 13b/12, 13b/15, 14b/09, 15a/18, 16b/01, 17a/01, 17a/10, 19a/02, 19a/19, 19b/12, 20b/03, 20b/16, 22b/19, 23a/01, 23b/12, 23b/15, 24a/06, 26a/09, 28b/01, 29a/09, 29b/21, 30a/10, 30a/17, 31a/05, 31a/10, 31a/13, 32b/04, 33b/08, 33b/19, 34a/12, 34b/10, 34b/08, 35b/02, 36b/16, 37a/06, 37b/07, 40a/11, 40a/13, 40b/18, 41a/03, 41b/04, 41b/15, 44a/13, 45a/07, 45b/04, 45b/18, 46a/20, 46b/14, 47a/13, 48b/03, 49a/04, 49a/05, 50a/02, 51a/10, 51b/03, 54a/08, 54b/15, 55a/18, 55b/14, 56a/21, 57a/12, 57b/04, 57b/07, 58a/13

ez- Ezmek
e.-er 21b/15

ezā (Ar.) İncinme, incitme, can yakma, eziyet
e. 21a/05

ezān (Ar.) Ezan
e. 42b/01

ezdād (Ar.) Karşı olan şeyler
e.+dandur 26a/04

ežher (Ar.) Pek beyaz, güzel ve parlak
e. 36a/13

ezkiyā (Ar.) Hâlisler, faziletliiler
e.+lar 30b/05

ezlās öz. İ.ş.
e. 57b/08

ežlem (Ar.) Pek ziyade zulüm eden
e. 52b/21

F

fāhire (Ar.) Şanlı şöhretli; kıymetli, değerli
f. 20a/04, 20a/18

fahreddīn öz. İ.ş.
f.+ün 06a/14

fā'ide (Ar.) Yarar
f. 04b/01, 04b/04, 24a/15, 24b/01

fānī (Ar.) Ölümlü, gelip geçici
f.+de 24b/14

faķir (Ar.) Yoksul, fakara, zengin karşıtı
f. 04a/11, 08a/03, 20a/08, 20a/14, 30b/02, 35b/09, 54a/02, 54a/04, 54b/04, 54b/06
f.+dür 25a/01

f.+e 18a/11, 54a/04, 54b/06, 57a/05
f.+i 37b/12
f.+üz 50b/16
f.+ün 13b/17, 27b/18, 57a/06

farazā (Ar.) Farzedelim ki, diyelim ki
f. 13a/01

fāriğ (Ar.) Sıkıntısız, rahat; vazgeçmiş
f. 20b/19

fars (Ar.) Fars, İran
f. 33a/15, 56a/11
f.+da 41a/19

fārsī (Ar.) Farsça, İranlı
f. 20b/01
f.+de 07b/01, 12a/19, 16b/18
f.+den 43a/15

farķ (Ar.) Ayrılık, başkalık
f.+ı 26b/01, 27b/03

faşl (Ar.) Ayrıntı; ayırma, ayrılma, kesme
f. 55a/04

faşih (Ar.) Güzel, düzgün ve açık konuşan
f.+dur 53b/18

fāş (Ar.) Meydana çıkma, duyulma, açığa vurma
f. 31a/18, 40b/21

fażl (Ar.) Fazla, ziyade
f. 26b/15

fażlullah öz. İ̇s.
f. 23b/07

fedā (Ar.) Gōzden ıkarma, uğruna verme
f. 19b/04

fedāyī (Ar.) Canını esirgemeyen
f. 32a/03, 32a/04, 41b/14
f.+dūr 22b/05
f.+ler 41b/14

feh̄m (Ar.) Anlama, kavrama
f. 03b/10, 04a/03, 04a/14, 04b/06, 04b/14, 05a/02, 05a/05, 05a/10, 05a/15, 05b/18, 06b/08, 07a/06, 07b/02, 07b/21, 08a/05, 08b/13, 09a/03, 09a/18, 09b/12, 09b/16, 10a/09, 10a/17, 10b/04, 11a/01, 11b/11, 11b/17, 12a/01, 12a/07, 12b/04, 12b/09, 13a/08, 13a/14, 13b/04, 13b/11, 14a/01, 14b/18, 15a/05, 15a/10, 15b/05, 15b/21, 16a/09, 16b/01, 16b/05, 16b/16, 17a/01, 17a/20, 17b/11, 17b/21, 18a/06, 18b/01, 18b/05, 18b/11, 19a/01, 19a/06, 19a/19, 19b/06, 19b/12, 19b/16, 19b/21, 20a/11, 20a/16, 20b/03, 20b/10, 20b/14, 20b/18, 20b/21, 21a/06, 21a/10, 21b/11, 21b/19, 22a/04, 22a/10, 22a/21, 22b/11, 22b/19, 22b/21, 23a/10, 23a/18, 23b/01, 23b/12, 23b/18, 24a/01, 24a/05, 24a/11, 24b/04, 25a/08, 25a/15, 25a/19, 25b/09, 26a/03, 26b/11, 27a/04, 27a/08, 27b/01, 27b/11, 27b/16, 27b/21, 28a/04, 28a/07, 28b/01, 28b/03, 29a/04, 29a/08, 29a/17, 29b/13, 29b/21, 30a/07, 30a/17, 30a/21, 30b/11, 30b/16, 30b/20, 31a/13, 31a/19, 31b/09, 31b/11, 31b/18, 32a/01, 32a/05, 32a/12, 32a/19, 32b/04, 32b/09, 33a/06, 33b/01, 33b/08, 34a/12, 34a/21, 34b/15, 35a/02, 35a/17, 35b/01, 35b/21, 36a/04, 36a/08, 36b/12, 36b/16, 36b/21, 37a/16, 37b/03, 37b/08, 37b/14, 37b/19, 38a/08, 38a/17, 38b/01, 38b/06, 38b/09, 38b/18, 39a/16, 40a/10, 40a/16, 40b/10, 41a/03, 41a/16, 41b/04, 41b/08, 41b/15, 41b/19, 42b/06, 42b/11, 42b/16, 42b/19, 43a/05, 43a/11, 43a/15, 43a/20, 43b/15, 44a/03, 44a/13, 44a/18, 44b/01, 44b/04, 44b/07, 44b/12, 44b/16, 44b/21, 45a/07, 45b/04, 45b/08, 45b/13, 45b/18, 46a/04, 46a/07, 44b/09, 46a/20, 46b/07, 46b/12, 46b/18, 47a/01, 47a/06, 47a/17, 48a/08, 48a/20, 48b/02, 48b/05, 48b/10, 49a/04, 49a/14, 49a/20, 49b/03, 49b/08, 49b/18, 50a/07, 50a/10, 50a/16, 50a/20, 51a/06, 51a/10, 51a/15, 51b/07, 51b/11, 52a/17, 53a/07, 53a/18, 53a/21, 53b/02, 53b/11, 53b/19, 54a/08, 54a/12, 54b/01, 54b/09, 54b/15, 55a/02, 55a/08, 55a/14, 55a/18, 55b/13, 56a/03, 56a/21, 57a/01, 57a/12, 57a/15, 57b/07, 58a/06, 58a/18

feh̄mī (Ar.) Feh̄m ile ilgili, feh̄me mensup
f.+den 49a/05

felek (Ar.) Felek, gōkyūzū
f. 15b/12, 22a/06, 45b/08
f.+de 18a/05

felekiyāt (Ar.) Gōkyūzū ilmi, astronomi
f. 19a/19

fenā (Ar.) Kōtū; hořa gitmeyen
f. 41a/07

ferāgat (Ar.) Vazgeme, el ekme
f. 29b/02

ferāřřāh öz. İ̇s.
f. 21a/20

ferāmūř (Far.) Unutma
f. 25b/18, 42b/09

ferdā (Far.) Yarın, yarınki gūn; ōbūr dūnya, kıyamet
f.+da 26a/16, 56b/11
f.+dan 43b/06
f.+ya 43b/06

fermān (Far.) Buyur, emir
f. 40a/04, 40a/07

feryād (Far.) Feryat, haykırış
f. 11a/10

ferzendī (Far.) Evlatlık
f. 28a/13

feteħnā öz. İ̇s.
f. 21a/05

feth (Ar.) Feth etme; açma, açılma
f. 20b/16, 23b/12, 54a/17, 55b/08
f.+ile 13b/11

fevrī (Ar.) Birdenbire, dūřunmeden yapan
f. 48b/14

feza^c (Ar.) Korkma, bağırıp çağırma; dayanamama
f. 09a/21

feh̄vā (Ar.) Mana anlam, kavram
f.+sı 36b/06

fırřat (Ar.) Uygun zaman, elveriřli durum, hal ve mūnasebet
f. 04b/21

fıřılı Gūlūkle duyulan sesin adı
f. 44a/01

fişkır- Basınçla yukarıya doğru birdenbire ve hızla çıkılmak
f.-ub 18b/20

fī (Ar.) İçinde
f. 18a/13

fīh (Ar.) Onda, içinde
f. 08b/02

fik(i)r (Ar.) Dūřune
f. 09b/19, 10a/02, 10a/03, 10a/05, 16a/05
f.+de 49b/10
f.+i 49b/10

fīl (Ar.) Fil
f. 52a/08

fişil (Ar.) Biber
f.+e 53b/07

filān (Ar.) Falan

f. 03b/13, 04a/01, 04a/16, 04b/20, 06b/14, 07b/05, 07b/06, 07b/11, 07b/12, 07b/12, 08b/09, 09a/14, 10a/14, 10a/14, 10a/15, 10b/08, 11b/05, 11b/08, 13b/02, 13b/06, 14a/05, 14a/06, 14a/08, 14a/19, 14a/20, 14b/21, 15a/02, 15a/13, 16a/12, 17a/07, 18a/08, 22b/05, 26a/14, 26b/01, 28b/05, 28b/15, 29a/06, 29a/20, 29b/02, 30b/13, 31a/07, 31b/07, 32b/10, 33a/03, 33a/19, 34b/02, 36b/10, 43b/09, 44a/08, 46a/02, 47b/18, 47b/18, 48a/01, 48a/06, 48a/16, 48b/15, 49a/16, 49b/06, 49b/06, 49b/15, 51a/09, 51b/15, 53b/04, 53b/04, 53b/10, 54a/15, 54a/21, 55a/16, 55a/20, 57a/20, 57a/21
f.+ı 49a/16

fī'l-vāki' (Ar.) Gerçi, gerçekten

f. 21a/18, 22a/19

firdevsī öz. İ̇s.

f. 04b/14, 15b/11, 17a/08

firār (Ar.) Kaçma, kurtulma

f. 25b/17

fitne (Ar.) Karışıklık, kargaşa

f. 15b/20, 54a/09

fī'ī (Ar.) İş, kār, amel

f.+ini 27a/18

fūkarā (Ar.) Yoksul, fakir

f. 10a/07, 15b/20, 36b/20, 37b/18

f.+ya 17b/15

fūṣaḥā (Ar.) Güzel, düzgün ve açık konuşanlar, fasihler

f. 04a/17, 05b/16, 08b/02, 09a/16, 10b/02, 12a/06, 12a/14, 15a/01, 17b/15, 21a/03, 25a/13, 26a/05, 26a/16, 30a/04, 30b/15, 30b/19, 34a/18, 34a/20, 35b/12, 36b/18, 37b/05, 37b/13, 40b/13, 42a/02, 42a/13, 44b/04, 44b/19, 46b/21, 47a/03, 49a/17, 50a/06, 51b/02, 52a/04, 52a/09, 52a/14, 53a/20, 54a/05, 54a/11, 54a/16, 54b/21, 55b/16, 56b/07, 56b/19, 57b/19, 58a/11

fūṭa (Ar.) Peştamal; sarık, destar

f. 48a/04

fūrümāye (Far.) Sütü bozuk, mayası bozuk

f. 36a/11

G, Ğ

ğabrā (Ar.) Yer, yeryüzü

ğ. 39a/13

ğaddār (Ar.) Katı yürekli, insafsız davranan, kıyıcı

ğ. 22a/06

ğudūd (Ar.) Tümör, bez, ur

ğ. 06a/06

ğadr (Ar.) Hainlik, vefasızlık; zulüm, merhametsizlik

ğ. 19a/06

ğaflet (Ar.) Dalgınlık, boş bulunma, bilmezlik

ğ. 05a/19, 08b/04, 08b/16, 10b/13, 11b/12, 14a/21, 15b/09, 17b/03, 17b/09, 18a/18, 20b/05, 24a/19, 26b/12, 31b/04, 32b/17, 34b/04, 35b/05, 39a/04, 39a/08, 42a/18, 46b/16, 48b/02, 49a/12, 55a/13, 55a/16

ğā'ib (Ar.) Gözden kaybolan, hazır olmayan, kayıp

ğ. 15a/16

ğāh (Far.) Zaman bildiren edat

ğ. 04b/20, 05b/08, 06a/09, 06a/13, 09a/21, 09b/14, 09b/14, 10a/11, 10b/14, 10b/16, 11a/16, 11b/06, 11b/07, 11b/21, 12b/08, 13b/13, 15a/02, 15a/09, 15a/16, 15b/10, 16a/05, 16a/12, 16b/08, 16b/13, 17a/06, 17b/07, 17b/17, 18a/19, 20b/01, 21a/08, 21a/12, 21b/08, 22a/01, 22a/08, 22b/06, 24a/09, 24b/02, 26a/15, 29b/01, 29b/03, 31a/15, 32a/15, 32b/07, 33a/18, 33b/05, 33b/14, 35a/16, 35b/15, 36a/07, 36b/19, 38a/01, 40b/12, 41a/07, 41b/02, 41b/06, 41b/11, 42b/10, 43a/08, 44a/08, 44b/10, 45b/07, 47a/04, 48b/14, 50a/15, 50b/18, 51a/21, 51b/01, 51b/14, 52a/06, 52b/03, 52b/15, 53a/08, 53a/16, 54b/18, 55b/12, 56b/03, 57a/02, 57a/10, 57a/16, 57a/21, 57b/09, 58a/02

g.+ı 13b/10, 23b/21

ğalaṭ (Ar.) Yanlış kelime veya söz; yanlışla

ğ. 12a/18

ğālib (Ar.) Üstün gelen, yenen

ğ. 07a/10, 21b/07, 45b/06

ğālibā (Ar.) Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi

ğ. 03a/19, 19b/09, 40b/04, 44b/19

ğalūl (Ar.) Yumuşak yiyecek

ğ. 51b/16

ğamm (Ar.) Tasa, kaygı, üzüntü

ğ. 26a/16, 41b/06, 56b/11

ğ.+ı 42b/09

ğ.+ıı 43a/18

ğammāz (Ar.) İspiyoncu

ğ. 32b/02

ğamze (Ar.) Yüzde bulunan küçük çukur

ğ. 15b/15

ğ.+n 42b/17

ğarb (Ar.) Batı

ğ.+a 42b/02

ğār (Ar.) Mağara, in

ğ.+da 42a/19

ğarīm (Ar.) Alacaklı, hasım, rakip

ğ. 43a/07

ğassāl (Ar.) Ölü yıkayıcı

ğ.+a 39a/19, 39b/07, 42b/08

ğavğā (Far.) Kavga, dövüş

ğ. 21b/13

ğ.+ya 09a/15

ğayb (Ar.) gizli olan, göze görünmeyen şey
ğ. 58b/09

ğāyet (Ar.) Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde
ğ. 12b/21, 14b/10
ğ.+de 35b/18
ğ.+le 16b/11

ğayr (Ar.) Başka kimse, başkası
ğ. 09a/05, 22a/01, 22b/17, 43a/03, 43a/14, 44b/14, 45a/01, 46b/16, 55a/10, 57b/06
ğ.+dan 28b/21

ğayri Başka, başkası, başkasıyla ilgili
ğ.+i 13a/04, 13a/12, 14b/07, 31b/17, 34a/06, 36a/16, 40b/14
ğ.+ye 56b/12
ğ+ler 13a/11

ğazab (Ar.) Öfke, kızgınlık, hiddet
ğ. 37a/07

ğazel (Ar.) Gazel
ğ. 35b/10, 45a/07
ğ.+i 35b/10, 35b/12

ğazālī öz. İ. s.
ğ. 18a/15, 29a/16

ğāzī (Ar.) Savaş yapmış kimse
ğ. 58a/08

geç- Geçmek
g. 03b/21, 30a/03, 30a/03, 30a/15
g.-di 06b/02
g.-emez 55a/20
g.-ene 44b/19
g.-er 04a/19, 15a/03
g.-mez 32a/18
g.-se 47b/02
g.-üb 12a/13, 43b/16

geçür- Geçirmek
g.-dügi 41b/14
g.-elüm 24b/19
g.-mişdür 05b/02
g.-mişem 20b/08
g.-üb 25b/05, 26a/16, 29a/12

gel- Gelmek
g. 06b/13, 17b/17, 30a/03, 35a/01, 36b/04, 55a/12
g.-di 30a/03, 30a/03, 40b/13, 45a/15
g.-digi 46a/19
g.-digini 31b/04
g.-dise 46a/14
g.-dügi 12a/01, 15b/13, 15b/16, 17b/17, 19b/10, 22b/11, 22b/19, 23b/14, 32a/07, 35b/21, 36b/06, 39a/14, 40b/16, 42b/05, 42b/11, 49a/09, 51b/06, 52a/15, 57a/18, 57b/11
g.-dügin 15b/09, 39a/03, 48b/02
g.-dügini 04b/11, 05a/19
g.-dügünden 35b/05
g.-dük 28a/13
g.-dükde 15b/20, 24a/19, 24b/09, 33a/10, 35a/01, 39a/07, 46b/01
g.-düklerinde 22b/09
g.-e 06b/13

g.-ecek 08b/10
g.-en 12a/20, 22b/20, 39a/09, 40b/02, 47b/04
g.-eni 24a/04
g.-mek 55a/12
g.-meyüb 07a/13
g.-mez 04b/07, 13a/11, 54a/06
g.-mezdi 42b/16
g.-miş 36b/07
g.-mişmidür 39b/21
g.-se 06a/01, 10a/08, 10b/08, 17b/07, 21b/04, 35a/09, 35a/14, 37b/21
g.-sün 12a/10
g.-üb 10a/11, 11a/07, 19a/17, 24b/09, 24b/10, 30a/07, 35b/09, 37b/16, 39b/08, 42a/21, 56a/12
g.-ür 03b/15, 04b/09, 05a/17, 08b/05, 08b/10, 09a/05, 09a/06, 09a/09, 09a/21, 10b/15, 12a/19, 15b/03, 15b/09, 16b/18, 21a/08, 22b/04, 23b/11, 31a/07, 32a/21, 32b/19, 33a/15, 33a/17, 33a/20, 35a/16, 35b/04, 35b/05, 36a/02, 36b/04, 37a/12, 37a/15, 37b/05, 39a/03, 39b/09, 39b/10, 40b/01, 40b/10, 40b/12, 42b/20, 43a/04, 44a/01, 45b/12, 46a/10, 46b/05, 46b/17, 48b/01, 49a/07, 51b/13, 51b/16, 52a/08, 55a/11, 55a/12, 55a/12, 55a/16
g.-ürdi 11a/11
g.-ürse 40a/21, 47a/20

genc İhtiyar karşıtı
g. 04a/16, 04b/03, 28a/17, 28a/20, 28b/02
g.+ile 04a/17
g.+ünj 04a/20

gencevī öz. İ. s.
g.+nünj 40a/16, 49b/03

genci öz. İ. s.
g. 20a/10

gerd (Far.) Toz, toprak
g. 49a/05, 49a/05

gerdān (Far.) Dönen, dönücü
g.+um 54b/12

gerden (Far.) Gerdan; boyun
g. 14b/14
g.+ime 25b/01
g.+ine 41a/13

gerdiş (Far.) Dönüş, dönme, dolaşma
g. 26a/01

gerdün (Far.) Dönücü, dönen, devreden
g. 22a/06, 49a/05

gerek Gerek, şart, ihtiyaç
g. 24b/16, 39b/09, 51b/21, 56b/03, 56b/03
g.+dür 07b/06, 21a/18, 23a/15, 25a/03, 34a/17, 53b/10
g.+siz 40a/21

germ (Far.) Sıcak
g. 39b/08

gerçi (Far.) Her ne kadar ... ise de, vakıa
g. 53b/17

getür- Getirmek
g.-üb 14b/13, 16b/19, 34a/05, 37b/01, 37b/11
g.-di 14b/04
g.-diler 39b/16
g.-düm 14b/15
g.-e 22a/07
g.-eyim 14b/10
g.-miş 21a/16
g.-ür 08a/11
g.-ürler 17b/08, 20b/12, 39b/12

getürici Getiren kişi
g.+si 19a/16

getüril- Gelmesini sağlamak
g.-en 31a/21

gevher (Far.) Elmas, cevher, inci
g.+in 19a/17

geylānī öz. İs.
g.+nūḡ 47a/07

gez- Gezmek
g.-er 42b/08
g.-üb 29a/15, 45b/02

ḡıdā (Ar.) Besin
ḡ. 55a/20
ḡ.+dan 55a/20
ḡ.+dur 55b/02

ḡılzet (Ar.) Sertlik, kalınlık, kabalık
ḡ. 38a/12

gibi Benzer
g. 04b/02, 17a/05, 17b/04, 18b/20, 20b/02, 21a/19, 21b/21, 22a/19, 26a/12, 28a/10, 28a/11, 31b/15, 31b/15, 35a/06, 38a/11, 38a/16, 40b/14, 41b/17, 45b/01, 47b/02, 58a/04, 58a/11
g.+dür 09b/08, 26b/07, 32a/18

gice Gece
g. 38a/14, 42a/07, 56b/11
g.+den 56b/13, 56b/14
g.+yle 55b/05

gir- Girmek, katılmak, erişmek
g.-di 12b/06
g.-digim 14a/14
g.-en 27a/20
g.-me 14a/06, 48a/16
g.-mek 14a/14, 35b/09

girdāb (Far.) Dönme, eğrim, çevri, anaför
g. 05a/09

girec (Far.) Kireç
g. 27b/19

girgünlük Çok girip çıkma
g.+i 48a/16

girifte (Far.) Tutulmuş, yakalanmış
g.+nūḡ 36b/02

girye (Far.) Ağlama, gözyaşı
g. 11a/10, 11a/12, 49a/05
girü Yine, tekrar, bir daha; geri
g.+ye 12b/12

girān (Far.) Ağır, şekil
g. 37a/11

git- Gitmek
g.-en 47b/03, 47b/04
g.-er 47a/20, 47b/09, 49a/16
g.-erken 36b/04, 39b/08
g.-ersin 05a/13
g.-erüm 57b/14
g.-dükde 10a/04, 24b/03
g.-dükden 16b/12
g.-mek 23b/06, 57b/13
g.-se 35a/12, 47b/02

giy- Giymek
g.-dikleri 22b/13
g.-dügi 44b/15

giydür- Giydirmek
g.-üb 20a/04

giz Sır
g. 30a/14

gizle- Gizlemek, saklamak
g.-nüb 09b/10
g.-yüb 11a/11

gizlü Gizli, gizemli
g. 08a/14, 39b/05, 41a/02, 42a/11
g.+dür 31b/07
g.+çe 40b/20

ḡonçe (Far.) Gonca, çiçek
ḡ. 31a/04, 43a/05

göger- Büyümek, yeşillenmek, yeşermek
g.-di 32b/08

gölge Gölge
g. 34b/19
g.+ye 03b/08

gölgelik Gölge altında bulunan yer
g. 03b/08

gönül Gönül, yürek
g. 30b/06
g.+den 30b/05
g.+e 30b/06
g.+lü 51a/04
g.+süz 51a/05

gör- Görmek, bakmak, değerlendirmek
g. 05a/12, 43a/18
g.-dü 14b/05, 39b/10
g.-dügi 04a/21, 04b/02, 26a/06, 29a/11, 35a/04, 45b/02
g.-düklerinde 51b/09
g.-düler 36a/19
g.-düm 07b/05
g.-ecek 54a/16

- g.-icek** 11b/05, 26a/01
g.-ür 20a/14
g.-mek 20a/05
g.-memişdür 45a/16
g.-miş 05b/17
g.-mişdür 05b/01
g.-se 24a/16
g.-üb 05b/01, 11a/10, 20b/08, 25b/20, 43b/19, 44b/03, 44b/06
g.-ür 49b/12
g.-üriz 43b/07
- göre** Uygun olarak gereğince
g. 06b/02, 10b/18, 35b/17, 46b/04, 57a/17
- görin-** Görünmek
g.-üb 10b/13, 54b/17
- görül-** Görülmek, görülme eylemi
g.-dükde 07a/10
- güsfend** (Far.) Koyun
g. 39b/14
- göster-** Göstermek, gördürmek, işaret etmek
g.-mez 06a/02
g.-üb 41b/14, 55a/04
g.-ürler 20a/06, 20a/19
- götür-** Yakından uzağa alıp gitme
g.-di 24b/01
g.-dükde 55b/20
g.-dükleri 25b/03
g.-mege 44b/18
g.-meyüb 47b/10
g.-miş 24a/19
g.-mişlerdür 10b/03
g.-se 33b/15
g.-üb 04b/13, 14b/14, 24b/12, 51b/17, 53b/09
- gözet-** Korumak, bakmak, özen göstermek
g.-üb 37b/10
g.-ür 04b/19
g.-medüñ 25a/05
g.-mekde 24a/18
- göz** Görme organı, çeşm, ayn
g.+i 54a/16
g.+in 09b/21, 25b/04, 25b/21, 40a/06, 40a/08
g.+leri 53b/07
g.+üm 27a/06
g.+üne 19a/17
- gū** (Far.) Söyleyen, diyen
g. 42a/02, 42a/06
- gubār** (Ar.) Toz
ğ. 26b/21, 27a/02
- güderz** öz. İ̇s.
g. 04b/12, 24b/12, 24b/13
- gulām** (Ar.) Genç; köle, esir
ğ. 48a/18
ğ+ı 48b/09
- gürdān** öz. İ̇s.
g. 57b/03
- gūristān** (Far.) Mezarlık, mezarlıklar
g.+a 37a/21
- ğurūr** (Ar.) Boş şeylerle böbürlenme, kibir
ğ. 17a/19
- gūş** (Far.) Kulak
g. 05b/09
g.+ına 34a/04
- gūşe** (Far.) Köşe, bucak
g. 14b/10, 21b/16
g.+lere 50a/06
- gūyā** (Far.) Sözde, sanki
g. 47b/11, 47b/12
- güzende** Sarhoş olmak
g. 39a/19, 40a/09
g.+dür 40a/09
- güden** Gütmek, gütmeye işini yapan
g. 45a/19
- gūft** (Far.) Söz, laf, lakırdı, söyledi, dedi
g. 42a/02, 42a/06
- gūften** (Far.) Söyleyen, diyen
g. 19a/06
- güher** (Far.) Elmas, cevher, inci
g. 50b/10
- gül** (Far.) Çiçek, gül
g. 43a/05
g.+de 31a/04
- gül-** Gülmek
g.-er 49a/13
g.-mege 31b/05
- gülgūn** (Far.) Gül renkli, pembe
g.+a 20a/03
- gūlşen** (Far.) Gül bahçesi
g. 30a/08
- gūn** Gün
g. 21b/13, 21b/14, 22a/17, 23b/05, 33a/10, 35b/07, 36b/03, 39b/03, 47b/07
g.+de 12b/18
g.+den 08a/08, 11a/18, 13a/02, 13a/05, 22a/19
g.+e 08a/08, 11a/18
g.+i 03a/16
g.+ünde 40a/19
- gündüz** Gündüz
g.+in 37b/10, 55b/05
- gūneş** Güneş
g.+e 03a/16, 03a/18, 03a/19, 03b/04, 03b/06, 13a/16
g.+üñ 03a/17

günāh (Far.) Kötü iş, kötü davranış, vebal
g.+ından 42b/18

güreş Güreşmek
g. 17a/03, 17a/05

gürz (Far.) Uzun saplı, demir topuz
g. 39a/03, 39a/03

güsel bkz. güzel
g.+sün 10b/09

güzel Güzel
g. 13a/01, 20a/14

güzellen- Güzel olmak, güzel bir durum almak
g.-ür 36a/20

güzergāh (Far.) Geçilen yer, geçit
g.+da 53a/15

güzide (Far.) Seçkin, seçilmiş, beğenilmiş
g. 35a/19
g.+sidür 35a/21
g.+sini 35a/20

H, H, H

habāşet (Ar.) Kötülük, alçaklık, çirkeflik
h.+i 47b/02

haberdār (Far.) Haberi olan, haberli
h. 03a/11

habīr (Ar.) Haberle ilgili
h. 29b/19

habīş (Ar.) Kötü, alçak pis
h. 52b/20, 53a/02, 54a/01

h'āce (Far.) Hoca, efendi, ağa, çelebi
h. 09a/11, 05a/04, 05b/03, 06b/15, 10a/16, 14b/03, 20b/21, 21a/14, 21a/15, 21b/16, 21b/19, 21b/21, 24a/01, 26b/08, 27a/03, 27a/21, 27b/11, 27b/20, 37b/14, 40a/10, 43b/18, 49a/09, 50a/19
h.+si 14b/04

h'ācevi (Far.) Hoca ile ilgili
h. 32b/03

hācı (Ar.) Hacca giden
h. 47b/07, 47b/08, 47b/09, 47b/09

hāci (Ar.) Eskimiş, kalmış
h. 56b/14

hācib (Ar.) Vezir ve amirler için kullanılan bir ünvan
h. 14b/09, 35a/01
h.+i 14b/14
h.+e 14b/04
h.+ün 14b/16

hadd (Ar.) Sınır; insanın değeri
h.+in 54a/02
h.+inden 16a/02

hādım (Ar.) Hizmet eden, hizmetçi
h. 21b/21

hāfız (Ar.) Saklayan, koruyan
h. 05a/04, 10b/11, 37b/14, 38b/09
h.+uñ 20b/21, 24a/01, 26b/08, 27a/03, 27b/01, 27b/11, 40a/10, 50a/19

hāfī (Ar.) Gizli, saklı
h. 07a/03

hāvāh (Far.) İsteyen, ister
h. 53a/15

hāk (Far.) Toprak
h. 22a/07, 25b/0, 25b/03

hākānī öz. İ.ş.
h.+nūñ 31a/13

hākla- Bozmak, perişan etmek, yenmek
h.-rlar 53a/15

hākk (Ar.) Allah; hakikat, doğruluk; pay, hisse
h. 06b/11, 25b/18, 58b/06
h.+dan 45a/15
h.+dur 17a/09

h.+ında 09a/18, 12a/16, 26a/09, 26b/17, 28a/06, 28a/21, 30a/16, 34b/13, 35a/17, 41a/16, 41b/14, 41b/19, 44b/16, 47b/12, 52b/09, 55a/02, 58a/18
h.+ından 52a/07
h.+ını 35a/05
h.+uñ 04a/21

hāksār (Far.) Toz toprak içinde kalmış
h. 58a/09

hāl (Ar.) Hal, durum
h. 05a/09, 30b/07, 33a/10, 36b/06, 49a/03
h.+i 04a/06, 32b/14
h.+de 25b/20, 38a/15, 56a/12, 57b/14
h.+in 44a/01
h.+in 43a/18
h.+inde 47b/04
h.+ine 36b/07
h.+ünde 19b/19
h.+üm 31b/07

hālāt (Ar.) Haller, suretler, keyfiyetler; nitelikler
h. 30b/09

haleb öz. İ.ş.
h.+e 23b/06

hālet (Ar.) Keyfiyet, nitelik, durum, hal
h. 56a/06

hāletī öz. İ.ş.
h.+nūñ 51b/11

hālf (Ar.) Art, arka
h. 43b/05

hālife (Ar.) Hz. Muhammed'in vekili ve dünyadaki müslümanların başı olan kimse; hükümdar
h. 14b/02

ḥalīmī öz. İs. ḥ. 35b/04, 39a/03, 46b/16, 48b/01, 49a/12, 55a/12	ḥarāmzāde (Ar.) Haram yiyen ḥ.+lere 30b/18
ḥālīş (Ar.) Hilesiz katkısız ḥ. 33b/04	ḥarāret (Ar.) Sıcaklık; susama, susuzluk ḥ. 03b/04, 54b/11 ḥ.+inden 03a/17
ḥāliyā (Ar.) Şimdiki zamanda, şimdiki halde ḥ. 24a/01	ḥarc (Ar.) Harcanan para, masraf ḥ. 07a/04
ḥalk (Ar.) Halk, topluluk, kamu ḥ. 30a/19, 36b/01, 42a/20, 46a/06, 49b/16, 55b/06 ḥ.+a 49a/03, 49b/15, 52b/04, 55a/04 ḥ.+da 42a/02 ḥ.+dan 31b/07, 42a/11 ḥ.+ı 17b/06	ḥarclık Ufak tefek gereksinimler için harcanacak para ḥ. 32a/21
ḥalka (Ar.) Halka, çember ḥ. 50b/20	ḥarem (Ar.) Saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm, selamlık karşıtı; karı, eş ḥ.+den 28a/14
ḥalkullah (Ar.) Allahın yarattıkları, mahlukat ḥ. 26a/05, 52b/21 ḥ.+uḡ 08a/07	ḥarf (Ar.) Dildeki bir sesi gösteren ve alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri, kod ḥ. 23b/20, 41a/20, 41b/16
ḥalt (Ar.) Karıştırma ḥ. 36a/06	ḥarīz (Ar.) Gücsüz, takatsiz kimse ḥ. 12b/03, 24a/19
ḥalvāger öz. İs. ḥ.+üḡ 07b/07, 40b/10	ḥārūn (Ar.) Huysuz, inatçı ḥ. 23a/06
ḥamākat (Ar.) Ahmaklık, beyinsizlik ḥ.+ı 21b/07 ḥ.+ında 40a/20	ḥasan öz. İs. ḥ. 27b/19
ḥāmeşāḥ öz. İs. ḥ. 21a/21	ḥased (Ar.) Kıskaçlık, çekememezlik, günü ḥ. 18a/12 ḥ.+inden 54a/16
ḥām (Far.) Olgun olmayan, olmamış ḥ.+ından 04b/04	ḥāsīd (Ar.) Haset eden, kıskanan, kıskanç ḥ. 54a/14
ḥamīş (Ar.) İç yağı ḥ.+luḡın 50b/03	ḥasīs (Ar.) Cimri, pinti ḥ. 18a/11, 20b/03, 35a/08, 52b/21 ḥ.+ler 37b/10
ḥammāmci (Ar.) Hamam işleten kimse ḥ.+ları 48a/03 ḥ.+ına 48a/17 ḥ.+larda 48a/03	ḥasīsān (Ar.) Cimriler, pintiler ḥ. 17b/20
ḥamrā (Far.) Kırmızı ḥ. 40b/21	ḥaşm (Ar.) Düşman ḥ. 38a/20, 46a/11 ḥ.+ına 46a/12, 46a/15 ḥ.+ından 18b/16 ḥ.+uḡ 11b/14, 46a/11
ḥāmūş (Far.) Susmuş, sessiz ḥ. 50b/06	ḥāşā (Ar.) Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz ḥ. 49a/16
ḥān (Far.) Han, kervansaray, otel ḥ. 09a/18, 20b/15, 23b/12, 30a/16, 37a/06, 38b/14, 55b/08, 55b/08 ḥ.+da 55b/09 ḥ.+dan 38b/15	ḥaşr (Ar.) Toplanma, cem'etme ḥ. 48a/13
ḥāne (Far.) Ev ḥ. 24b/15, 25b/19 ḥ.+sinde 21b/13 ḥ.+sine 27b/18, 39b/07 ḥ.+sinden 39b/13	ḥatb (Ar.) Güç, iş, büyük iş ḥ.+a 23a/04
ḥarām (Ar.) Haram, yasak ḥ.+ile 08a/07	ḥatır (Ar.) Düşünme, akılda tutma, hafıza, zihin, akıl, yâd ḥ.+da 05b/18
	ḥatı (Ar.) Çizgi, yazı, biçim ḥ. 25b/01, 25b/04, 34a/01, 39a/09

h.+ıla 43a/09

hattā (Ar.) Bile, hem de

h. 03b/05, 09a/06, 15b/11, 21a/14, 22b/09, 32a/03, 35a/21, 45b/06, 49a/07, 55b/04, 56b/14

hatr (Ar.) Ahdini bozmak, birini aldatmak

h. 49a/05

hāṭır (Ar.) Birine karşı duyulan saygı, sevgi

h. 07a/14, 26a/11, 26b/21, 31a/12

h.+ı 27a/02, 30b/14

h.+ın 10a/12, 26a/06, 31b/20, 46a/02

h.+ına 39b/08

h.+ında 07a/16

h.+içün 16b/20, 24a/18

h.+umuz 15a/14

hāṭıra (Ar.) Anı

h.+m 15a/01

hātīf öz. İs.

h. 55b/08, 58b/09

h.+nün 09a/17, 10b/04, 16a/09, 18b/21, 20b/13, 22b/19, 23b/11, 30a/16, 35a/17, 37a/04, 40b/17, 41b/13, 48b/02, 48b/07, 54a/07, 54a/17, 57b/02, 57b/07, 58a/13, 58a/17

hātime (Ar.) Son, sonuç

h. 30a/07, 36a/14, 58a/19

h.+sinde 54a/18

havā (Ar.) Hava

h. 28a/16

havāle (Ar.) Yollama, gönderme

h. 32a/08, 32a/11, 32a/11

havf (Ar.) Korku

h. 06b/07, 55b/09

h.+larından 40a/02

h.+ından 28a/18

havşala (Ar.) Zihnin bir şeyi anlama ve kavrama yetisi

h.+sı 49b/16

havuç (Far.) Havuç

h. 42b/07

hāvut (Far.) Deve semeri

h.+ı 06a/01

hayālī öz. İs.

h. 30a/20

hāye (Far.) Er bezi

h.+sine 21b/15

hayır (Ar.) Yok, öyle değil, olmaz, hayır

h. 139b/19

hayl (Ar.) At, at sürü; atlı sürüsü; zümre, takım

h. 45a/17

hayr (Ar.) Hayır, iyilik

h. 12a/10, 28a/14, 49a/04, 49a/05

hayretī öz. İs.

h. 36a/19, 36a/21, 36b/01, 36b/03, 36b/05

h.+nün 36a/17, 36b/06

h.+ye 36a/18

hayvān (Ar.) Hayvan

h.+a 21b/21, 22a/02

hayy (Ar.) Diri, canlı

h. 42a/19

hazāyin bkz. hazine

h.+ini 28a/18, 28a/20

hazf (Ar.) Aradan çıkarmak, çıkarılma, yok etmek

h. 15b/10, 29b/04, 47a/04, 49a/07, 49a/17

hāzır (Ar.) Hazır olmak

h. 11b/16, 48b/12

h.+ıdur 48b/15

hazırlan- Hazır duruma getirilmek

h.-sunlar 15a/16

hazine (Ar.) Hazine

h. 04a/19

h.+ye 28a/20

h.+si 04a/20

hazret (Ar.) Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan

h. 08b/03, 09b/01, 09a/07, 10b/19, 10b/21, 11a/09, 11a/20, 12a/02, 12a/15, 12b/14, 17a/09, 17b/19, 21a/06, 24a/01, 24a/05, 26b/17, 29b/20, 33b/07, 37b/06, 39a/15, 41b/03, 42a/18, 42a/21, 43a/01, 44a/03, 45a/11, 45a/19, 49a/09, 52b/07

h.+leri 11b/10

h.+lerinün 42a/15

h.+leri 06a/04, 06b/11, 19b/07, 43b/02, 45a/13, 50b/04

h.+lerini 47b/08

h.+lerinün 27b/21, 30a/06, 38a/07, 45a/06, 48b/18, 49a/08, 50b/10

hazz (Ar.) Hoşa giden duygulanma, hoşlanma, zevk

h. 14b/06, 25a/02, 29b/19, 39b/14, 57b/13

heft

h. 46b/14, 49a/04

hekīm (Ar.) Bilge

h. 15b/04, 33b/16, 53b/19

helāk (Ar.) Ölme, öldürme, yok etme, yok olma

h. 04b/18, 04b/19, 39b/01

h.+ından 39b/01

helvā (Ar.) Helva

h.+yı 40b/09

hem (Far.) Hem bağlacı

h. 41b/19, 47b/05

hemān (Far.) Çabucak, hemen

h. 10a/04

hemşehrî (Far.) Memleketti
h.+ye 40b/03

hep (Far.) Sürekli olarak, her zaman, daima
h. 58b/07, 58b/08

her (Far.) Her, hepsi, bütün, daima
h. 04a/21, 04b/02, 08b/10, 09a/09, 10a/19, 12b/17,
12b/18, 21b/13, 23a/08, 23a/08, 24a/17, 27b/20,
31b/13, 35a/21, 41a/01, 45b/02, 46b/09, 49b/15,
52a/07, 55a/20, 56b/01, 56b/03, 56b/08

heravî öz. İs.
h.+nüñ 51a/15

herîf (Ar.) Adam
h.+den 24a/20

herkes (Far.) Herkes
h.+e 35a/07, 57b/18
h.+i 56b/16
h.+üñ 08a/13, 06b/13

hevâ (Ar.) Keyif, âlem
h.+sına 47a/15

hey°et (Ar.) Heyet, kurul
h.+de 14b/03
h.+dür 06a/11
h.+üñ 06a/10

heykel (Ar.) Heykel
h. 09b/09

hezân (Far.) Sonbahar
h. 54a/13

hezâr (Far.) Bülbül
h. 40a/04

hezârân (Far.) Bülbüller
h. 42b/16

hezârî (Far.) Bin
h. 06b/04, 41b/11

hıfz (Ar.) Saklama, ezberleme
h. 28a/18

hırlu Yaramaz, şımarık, kötü kimse
h. 08b/16

hırsız Başkasının malını çalan kimse, uğru
h. 17a/18
h.+dur 17a/14

hırş (Ar.) Sonu gelmeyen istek, aşırı tutku
h.+la 04b/01

hışm (Ar.) Evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler
h.+ından 55a/17

hışm (Far.) Öfke, kızgınlık
h.+ı 26b/16

hışt (Far.) Kerpiç, tuğla
h. 18b/15

hibe (Ar.) Bağış
h. 07a/03

hicâb (Ar.) Utanma, sıkılma
h. 39b/05

hicrân (Ar.) Ayrılma, ayrılık
h. 34a/02

hicret (Ar.) Hicret
h. 36b/05

hicv (Ar.) Eleştirme, yergi
h. 14a/15, 21b/17

h.+inde 03a/21, 17a/20, 17b/21, 18a/15, 22b/10,
22b/21, 29a/17, 30b/11, 44b/12, 46b/07, 48a/20,
49a/20

hiç (Far.) Hiç; anlam pekiştiren söz
h. 24b/14, 47b/12

hidâyet (Ar.) Doğru yol, hak olan Müslümanlık yolu
h.+e 42a/20

hikmet (Ar.) Bilgelik, gizli sebep
h. 28a/10
h.+i 08a/21

hikâyet (Ar.) Hikayeler
h. 09b/02, 20b/03, 46a/20, 49a/04,
h.+inde 09b/03

hil°at (Ar.) Süslü elbise, kaftan
h. 24b/14

hîle (Ar.) Hile, düzen, dolap, oyun, ayak oyunu,
alavere dalavere, desise, entrika
h. 41a/13, 43b/16, 43b/19, 54b/21

hîlekâr (Far.) Hileci
h. 27a/14

hîlekârlık (Ar.) Hile yapma
h. 27a/11

hilâlî öz. İs.
h.+nüñ 19b/11, 48b/04, 57a/11

hindî öz. İs.
h.+ler 06a/21, 41b/09
h.+leri 21b/08
h.+lerüñ 22b/15

hindü bkz. hindî
h. 50b/12
h.+laruñ 22b/13

hindistân öz. İs.
h. 07a/19, 11b/21

hindistânî öz. İs.
h.+ler 12a/03, 22b/10, 55b/04

hindüstân bkz. hindistân
h. 22b/08
h.+da 17b/06, 55b/08

hişār (Ar.) Küçük kale
h.+in 56a/12

hiṭāb (Ar.) Sözü birine veya birilerine yöneltme, seslenme
h. 14b/08, 25a/03, 30a/11, 31a/15, 33a/05, 34a/16, 46a/12, 50a/20, 55a/18, 56a/12
h.+a 11a/04

hiẓmet (Ar.) Birinin işini görme veya birine yarayan bir işi yapma
h. 05b/07, 15b/02, 40a/15
h.+in 11b/05
h.+de 15b/01
h.+e 27a/14
h.+i 15b/01

hiẓmetkār (Far.) İş gören genellikle erkek işçi, uşak
h. 25a/11, 25a/12
h.+ı 15a/21
h.+lerine 06b/02

hıcedī öz. İs.
h.+nüh 43a/20

horāsānī öz. İs.
h. 18a/15, 29a/16
h.+ler 05a/01, 32b/07, 53b/15

horden (Far.) Yemek, dokunmak
h. 51b/13

hoş (Far.) Hoş, iyi, beğenilen
h. 14b/21, 56b/06
h.+dur 23a/09

hüb (Far.) Güzel, hoş, iyi
h. 29b/16

hübān (Far.) Güzeller, iyiler
h. 18a/21

hucendī öz. İs.
h. 13a/19, 13b/20, 14a/15
h.+nüh 06a/19, 22a/21, 24a/10, 24b/04, 30b/10, 33b/10, 44a/18, 47b/06, 53a/03, 53a/12

hucüm (Ar.) Saldırı
h. 08b/20, 35a/15

hüd (Far.) Zırh, başlık, miğfer
h. 16a/19

hudā (Far.) Allah
h. 30b/09
h. 50b/05
h.+nuḥ 42a/18

huddām (Ar.) Hizmetçiler
h. 25b/18

hüde (Far.) Hak, sahih, doğru
h. 25b/19

hullān (Ar.) Sadık dostlar
h.+ı 37a/20

hün öz. İs.
h. 11a/12, 24b/11

hur mā (Far.) Hurma meyvesi
h. 09a/07, 09a/06, 24a/11

hurşīd öz. İs.
h.+e 34b/21
h.+i 51b/17
h.+inde 51b/16

hurşīd bkz. hurşīd
h. 39a/05
h.+de 39a/09

hseynī öz. İs.
h. 51a/15

husūd öz. İs.
h.+da 54a/18

huşūmet bkz. huşūmet
h. 43a/08, 48a/12

huşūmet (Ar.) Hasım olma durumu
h. 49b/21, 54b/21

huşūş (Ar.) Konu, madde
h. 26a/06
h.+da 44a/20
h.+çün 33a/01

huşk (Far.) Kuru
h. 11a/13

hūy (Far.) Mizaç, tabiat
h. 41a/10
h.+ı 27a/18, 41a/08, 41a/08

huzūr (Ar.) Gönül rahatlığı, rahatlık, erinç
h. 18b/03, 30a/14, 30b/14, 34a/04, 40a/02

hükemā (Ar.) Hakimler, bilginler
h. 28a/10

hülāgū öz. İs.
h.+nüh 14b/12
h.+ya 14b/13

hülāşa (Ar.) Kısaca
h. 44a/15

hümām (Ar.) Himmetli, azimli
h. 40b/06

hümāyūn (Far.) Mübarek, kutlu
h. 38a/21
h.+uḥ 50b/12

hüner (Far.) Beceri, beceriklik
h. 22a/18

hüseyn öz. İs.
h. 10b/05, 43b/02, 46a/20, 52b/01

hüsn (Ar.) Güzel, iyi
h. 30a/01, 36a/18, 43a/09

hüsniyyât (Ar.) Güzeller, iyiler
h.+ı 14b/08

hüsrev öz. İs.

h. 07a/19, 11b/17, 12a/01, 13a/14, 19a/06, 19b/21, 23b/14, 24b/17, 25a/02, 28a/10, 28a/11, 28a/17, 28a/20, 28a/21, 28b/01, 29b/21, 30a/11, 30b/20, 35b/02, 36a/14, 40a/13, 40b/18, 41b/04, 44a/13, 44a/14, 45b/04, 45b/18, 45b/18, 45b/19, 47a/12, 47a/13, 51a/11, 56a/21
h.+e 28a/11, 28a/19

I, Ğ

ıraq Uzak
ı. 43b/07

ıırâkî öz. İs.
ı.+ler 41b/09

ıрмаğ Akarsu, nehir
ı. 06a/18

ıırz (Ar.) İffet, namus
ı.+ imuz 06a/18

ıssı Sıcaklık, hararet
ı. 26a/20, 50a/08

ıısıcak Sıcak
ı. 16a/20

ııfahân
ı.+ıı 16a/14, 25a/18, 37b/08, 46b/17, 49b/18

ııfahânî öz. İs.
ı.+nün 05b/12, 15a/04, 15a/05, 16a/14, 16b/15, 18b/07, 18b/17, 29b/06, 31b/09, 33b/16, 34b/15, 36a/08, 36b/20, 37a/15, 42a/03, 45b/08, 46b/21, 51a/06, 53a/06, 55a/07

ııılat- Islak duruma getirmek
ı.-ub 48a/05

ııılan- Islak duruma gelmek
ı.-maz 13b/03

ııımarla- Sipariş etmek, söylemek
ı.-mağ 13b/09
ı.-mıııdur 25a/11

ııılâk (Ar.) Salıverme, koyuverme
ı. 06a/10

ıııııläc (Ar.) Boş şeylere heves etme.
ı.+ı 25a/01

I, İ, Ğ

ıııbâdet (Ar.) Bir dinin buyruklarını yerine getirme
ı. 42a/19

ıııbadullâh öz. İs.
ı. 06a/03

ıııbâret (Ar.) Oluşan, meydana gelen
ı. 04a/12
ı.+dür 05a/04, 05b/06, 20b/19, 27a/21, 40a/15, 41b/18

ıııbn öz. İs.
ı. 14b/04, 14b/09, 14b/14, 14b/16, 17a/09, 39b/21, 56b/11

ıııbtidâ (Ar.) Başlama, başlangıç
ı. 31b/15
ı.+dan 47b/12

ıııcâd (Ar.) Buluş
ı. 30a/19
ı.+ından 30a/19

ıııcrâ (Ar.) Yapma, yerine getirme, bir işi yürütme
ı. 20a/21, 25a/07

ıııçerü İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı
ı. 35b/09
ı.+de 35b/08
ı.+ye 31b/17

ıııç Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı
ı.+imizdendür 31a/07
ı.+inde 06a/07, 08a/19, 19b/09, 20a/09, 22a/17, 23a/16, 26b/03, 28a/15, 31b/14, 41a/06, 45a/13
ı.+ine 19b/08, 20a/08, 35b/10, 43a/13, 45a/02
ı.+inden 08a/17
ı.+lerinden 12b/12

ıııç-
ı.-mekle 19a/16, 39b/01, 40a/07
ı.-se 31b/13
ı.-üb 40a/08

ıııçil öz. İs.
ı.+de 49b/12

ıııçil- İçme işi
ı.-en 31a/12
ı.-dükde 28a/15
ı.-mesün 40a/06
ı.-sün 40a/05

ıııçir- İçmesine yol açmak, içmesini sağlamak
ı.-dük 40a/04
ı.-mııııız 40a/02

ıııçün Amacıyla, maksadıyla
ı. 07a/05, 08b/03, 13b/10, 15a/14, 17a/05, 17b/09, 20a/02, 20a/17, 20b/05, 23b/06, 24b/11, 26a/06, 28a/18, 28b/19, 31a/21, 31a/21, 32b/13, 41a/13, 46b/16, 47a/11, 47a/12, 51a/08, 52b/02, 53b/13, 56a/05
ı.+dür 33a/10

ıııdhâl (Ar.) İçine alma
ı. 35b/10

ıııdici Edici, yapan, işleyen
ı. 17a/03

idin- Kendini bir şeye sahip kılmak, kendine sağlamak, iktisap etmek	50b/05, 51a/21, 51b/02, 51b/04, 51b/05, 52b/13, 53a/17, 53b/04, 53b/08, 53b/09, 53b/10, 54b/06, 55b/08, 56a/10, 56a/12, 56a/14, 56a/15, 56b/21, 57b/03, 57b/09, 58a/09, 58b/08
i.-se 17b/15, 32a/10, 52b/13	
i.-üb 08a/03, 17b/14, 27a/13	
ifāde (Ar.) Anlatım	
i.+siçün 23b/21	
ihlāş (Ar.) Temiz sevgi ve yürekten bağlılık	
i. 21a/03	
ihmāl (Ar.) Boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme	
i. 13a/12, 42b/14	
ihsān (Ar.) İyilik etme, iyi davranma	
i. 07a/04, 18a/11, 57a/05	
i.+ına 18a/12	
ihtiyāc (Ar.) Gereksinim	
i. 28a/14	
ihtiyār (Ar.) Yaşlı, kocamış olan, pir (kimse), genç karşıtı, seçme	
i. 21b/17, 24b/15, 25b/20, 30b/03, 36b/03, 46b/12	
iḥvān (Ar.) Yakın dostlar, arkadaşlar	
i. 26a/08, 31a/09, 37a/20	
i.+ı 12b/12	
iḥyā (Ar.) Diriltme, lutfetme	
i. 10a/14, 10a/20, 34a/18	
iḥzār (Ar.) Hazırlama, hazır etme	
i. 39b/16, 39b/19, 39b/20, 57a/16, 57a/17	
i.+a 24b/20	
iki İki, sayı	
i. 05b/19, 06b/12, 06b/12, 08a/11, 15b/11, 22a/12, 27a/14, 28b/20, 37a/05, 38a/19, 38b/08, 39b/11, 46a/11, 47b/06, 48a/12, 48a/15, 49a/19, 49b/20, 53b/08, 55a/12, 57b/09	
i.+de 46a/06	
i.+nci 56a/10	
i.+si 48a/13	
i.+sinüñ 47b/02, 47b/03, 47b/12	
i.+ye 21b/02	
iklīm (Ar.) Ülke, diyar	
i. 14b/11	
iktidār (Ar.) Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret	
i.+um 52a/03, 56a/07	
ile İle, birlikte, ve	
i. 05a/19, 06a/01, 06b/04, 10a/11, 10a/15, 10b/17, 11b/01, 11b/01, 11b/02, 12b/11, 12b/21, 14a/06, 14a/13, 14b/21, 17a/19, 17b/17, 18a/05, 18a/19, 20a/05, 20a/18, 21a/02, 22a/14, 23b/07, 24a/16, 24b/02, 26a/07, 26a/20, 26a/21, 26b/21, 27a/02, 27a/11, 27a/20, 27b/03, 27b/04, 27b/19, 28a/10, 28b/07, 29a/12, 31b/16, 32a/02, 32b/15, 32b/18, 33b/15, 34a/09, 35a/11, 35a/12, 35a/14, 35a/19, 35b/19, 36b/05, 37a/20, 39a/09, 40a/04, 40a/15, 41b/19, 42a/06, 43a/04, 43b/05, 43b/12, 44a/20, 44b/06, 44b/18, 46a/18, 46b/16, 47a/16, 48a/03, 48a/06, 48a/19, 49a/11, 49b/06, 49b/13, 50b/03,	
	50b/05, 51a/21, 51b/02, 51b/04, 51b/05, 52b/13, 53a/17, 53b/04, 53b/08, 53b/09, 53b/10, 54b/06, 55b/08, 56a/10, 56a/12, 56a/14, 56a/15, 56b/21, 57b/03, 57b/09, 58a/09, 58b/08
	i.+dür 34b/03
	ilet- Götürmek, ulaştırmak, nakletmek, geçirmek
	i.-di 34b/03
	ile'l-ān (Ar.) bu ana kadar, şimdiye kadar, hala
	i. 25a/07
	ileyh (Ar.) Erkek olan tek kişiye, ona
	i. 07a/05, 11a/13, 52b/10
	i.+üñ 15b/13, 20b/17, 21a/15, 21b/19, 38a/16
	ileyhā (Ar.) Dişi olan tek kişiye, ona
	i.+yı 07a/02
	ilk Önce gelen, son karşıtı
	i. 24a/18
	ilm (Ar.) Bilmek, bilim
	çj. 14b/03
	çj.+ile 14b/12
	î'mā (Ar.) İşaret, dolayısıyla anlatma
	î. 29b/06, 06a/13
	imām (Ar.) En önde bulunan kimse, önder, namaz kıldırın kimse
	i. 11b/10, 38b/16
	i.+ı 38b/14, 38b/15
	i.+unğuz 38b/16
	imdi Şimdi
	i. 21a/19, 39b/21
	inād (Ar.) Ayak direme, direktme, direnim
	çj. 46a/06
	inan- Bir şeyi doğru olarak benimsemek
	i.-ma 34a/06
	inandır- İnanmasını sağlamak
	i.-sa 52b/04,
	ince İnce; hafif
	i.+cık 31b/15
	incel- İnce duruma gelmek
	i.-üb 11a/18
	incin-
	i.-di 30b/14
	i.-elüm 05b/15
	i.-se 10a/11, 30a/14
	incit- İncinmesine yol açmak
	i.-dü 08b/09
	i.-me 46a/02
	i.-mege 04b/21
	i.-mez 29b/20
	i.-se 10b/14
	i.-seydi 29b/18
	i.-ürsin 53a/10

inek İnek i. 21a/18 i.+e 21a/20	irişdir- Erişmek, ulaşmak, varmak i.-ürler 34a/04
inkār (Ar.) Yaptığını saklama, gizleme i.+a 29b/10 i.+ı 28a/07	irsāl (Ar.) Gönderme, yollama, salıverme i. 06b/12, 28a/19, 34a/03, 35b/11
in- Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek i.-mesūn 14a/06	irtikāb (Ar.) Uygunsuz ve kötü iş yapma i. 11a/06
iñşāf (Ar.) Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet i.+mıdur 44b/02	işābet (Ar.) Hedefe varma, hedefi vurma i. 03b/05, 20a/06, 20a/19
insān (Ar.) Ādemoğlu, ādem evladı i. 17a/04 i.+a 21b/21, 53b/08 i.+ı 07b/19	işhāk öz. İ. s. i.+uñ 08b/02
iñşā (Ar.) Yapma, meydana getirme i. 34a/03, 35b/10, 38a/16	iskender öz. İ. s. i. 05a/09, 11b/03, 15a/18, 16b/19, 17a/01, 18a/21, 25b/20, 26a/02, 34a/12, 36b/16, 40a/17, 47a/18 i.+den 25b/17 i.+ti 25b/21
iñşallah (Ar.) Tanrı dilerse, Tanrı nasip ettiyse i. 53a/10	iskenderū öz. İ. s. i.+ya 16b/20
intihāb (Ar.) Seçme, seçilme, seçim i. 46b/01	islām öz. İ. s. i.+a 42a/21
intihā (Ar.) Son, sona erme, sonu gelme i.+sı 24b/11	ism (Ar.) İsim, ad i. 22b/16 i.+idūr 06a/09, 20a/16
intikāl (Ar.) Bir yerden başka bir yere geçme, geçiş i. 28a/18	ismaʿīl öz. İ. s. i. 38b/17, 45b/08, 46a/08, 46a/08, 55a/01, 56b/21 i.+ūñ 15b/15, 42a/14, 50b/20
ipek İpek böceği kozaları çözülerek yapılmış çok ince, esnek ve parlak tel i. 51b/04, 51b/05	çişmet öz. İ. s. ç. 13a/07, 43b/18, 49a/09
ip İp i.+ı 14a/06 i.+ile 14a/06 i.+im 24b/01 i.+ini 24a/19 i.+lik 31b/12, 31b/15	isnād (Ar.) İftira etme i. 26b/06
īrād (Ar.) Getirme, söyleme İ. 03a/14, 04b/14, 06a/04, 07a/15, 07b/08, 09a/08, 11a/14, 13b/15, 14a/11, 14a/16, 15b/03, 15b/11, 15b/12, 17b/11, 26a/02, 26b/18, 27a/13, 34a/07, 37b/06, 38a/04, 40b/18, 42a/06, 43b/03, 47a/13, 47b/17, 48b/19, 50b/07, 51b/19, 52b/02, 53b/15	isrār (Ar.) Sır tutma, gizleme i.+ında 07a/19
irāde (Ar.) Dileme, isteme, emir, buyruk i. 15a/17, 18b/10	iste- İstemek; dilemek; aramak; sormak i.-dügi 28a/11 i.-dükde 28b/15, 35b/09 i.-düklerinde 38b/16 i.-seler 23a/16 i.+yenlere 20a/05
īrān öz. İ. s. İ.+a 04b/13	istiʿāre (Ar.) Ödünç, borç veya eğreti alma, ödünçleme i. 07b/20, 13a/06, 23b/20, 41a/01, 41a/20, 50b/06
īrāniyān öz. İ. s. İ. 04b/13	istidlāl (Ar.) Dalâlette bulunmasını isteme, ayartmaya çalışma i. 05a/20, 06b/05, 32b/15, 58b/08
iriñlen- İltihaplanmak, cerahatlanmek i.-ür 31b/14	istimāʿ (Ar.) Dinleme, işitme, kulak verme i. 11b/13, 21b/12
	istiʿmāl (Ar.) Kullanma i. 05a/12, 09a/22, 13a/17, 19b/20, 23b/20, 26b/14, 30a/02, 33a/08, 34a/20, 35b/17, 41a/20, 46a/18, 48a/05, 49a/03, 50a/15, 53a/17, 58a/04

istinād (Ar.) Dayanma, güvenme
i. 17b/14, 49b/06

istişhā (Ar.) Şahit
i. 21b/18

istişhād (Ar.) Şahit getirme, şahit gösterme
i. 14a/21, 32b/15, 32b/18, 32b/20

iş İş, hal, durum
i. 13a/11, 45b/10, 46b/20, 53a/05, 53b/13
i.+de 13a/11, 46a/16
i.+den 39b/14
i.+e 10a/02, 12b/03
i.+i 34b/18
i.+in 42a/12
i.+ini 07b/06, 57a/20
i.+iñ 30a/03
i.+iñe 12a/10
i.+üñ 16b/09

iş°ār (Ar.) Yazı ile bildirme
i. 11a/03

işāret (Ar.) Bir şeyi gösterme, iz, alāmet, nişan
i. 18a/05
i.+dür 06a/09, 29b/17, 30a/08, 50b/11

işit- İşitmek, duymak
i.-üb 44b/06
i.-me 44b/03

işkenbeci İşkembe veya işkembe çorbası satan kimse
i.+dür 35a/11

işle- İşlemek, etmek, yapmak
i.-ye 45b/10
i.-nmiş 33b/04

işrāb (Ar.) İçirme, içirilme
i. 52b/08

işte İşte, işaret sözü
i. 14b/15, 20a/05, 39a/12, 39a/12

it- Etmek, yapmak, işlemek
i.-düh 11a/06
i.-di 08b/21, 14b/09, 18a/09, 24b/17, 38b/06, 39b/11, 39b/11, 39b/18, 40a/07, 42b/20, 43b/16, 44a/06
i.-diler 04b/14, 46a/19
i.-dügi 04b/14, 20b/05, 21b/10, 31a/10, 32b/13, 32b/15, 44a/21
i.-dügimüzde 06b/04
i.-dugin 49b/15
i.-duginde 09b/19, 57b/03
i.-duginüh 14b/01, 48a/10
i.-dügün 14b/12
i.-dügünde 15b/04
i.-dügünden 36b/10
i.-dükde 07a/13, 07a/14, 14b/04, 16b/20, 20b/15, 20b/16, 28a/17, 39a/10, 51b/17
i.-dükden 08a/11, 24b/12, 48a/12
i.-dükleri 17a/16, 17b/09, 20a/02, 43a/13, 46b/16, 58a/04
i.-düklerinde 38b/09

i.-düklerinde 21b/09
i.-düklerinüh 04a/17, 34a/14
i.-dükleriçün 48b/02, 49a/12
i.-düm 05a/18, 17b/09, 23b/06
i.-üb 03b/17, 04a/12, 06a/10, 07a/03, 07b/17, 08b/09, 08b/20, 10a/02, 11a/13, 12a/18, 13a/07, 13b/14, 14b/08, 15a/16, 15b/01, 18b/10, 19b/03, 20a/04, 20a/06, 20a/17, 20a/18, 20a/19, 20b/06, 22a/15, 22b/06, 24a/01, 24a/19, 24b/13, 24b/15, 24b/17, 25a/04, 25b/18, 29b/18, 30b/03, 32b/17, 33a/05, 34b/17, 35a/14, 35b/20, 36b/04, 39b/16, 40a/03, 40a/05, 41a/13, 42a/20, 44a/15, 44b/01, 44b/01, 45a/03, 46a/13, 46b/01, 47a/04, 47b/09, 47b/11, 48a/13, 48a/18, 49a/17, 51b/18, 55b/21, 56a/11
i.-dürdi 40a/05
i.-dürüb 20a/07, 25b/06
i.-dürür 25b/07
i.-e 04b/19, 07a/04, 45a/14, 45a/14
i.-emeyüb 36b/03
i.-emez 55a/20
i.-ene 41a/14
i.-er 10a/20, 11a/03, 11a/08, 21b/17, 34a/10, 34a/16, 39b/04, 40a/15, 43b/10, 47b/09, 49b/06, 54b/07, 55b/10, 56a/18, 56b/03
i.-erdi 11a/13
i.-erek 36b/06
i.-erin 20a/14
i.-erken 09a/14, 25b/17, 34b/21
i.-erler 03a/13, 03b/07, 03b/15, 03b/21, 04a/02, 04a/08, 04a/13, 04b/02, 05a/14, 05b/03, 05b/08, 05b/16, 06a/13, 06a/19, 06b/02, 06b/08, 06b/13, 06b/21, 07a/12, 07b/02, 07b/13, 08a/09, 08a/12, 08b/01, 08b/07, 08b/12, 08b/17, 09a/02, 09a/16, 09b/12, 09b/20, 10a/09, 10b/10, 10b/18, 11b/21, 11b/21, 12a/12, 12a/14, 12b/13, 12b/19, 13a/04, 13a/07, 13a/13, 13b/08, 13b/20, 14a/15, 15a/02, 15a/09, 15a/16, 15a/17, 15b/02, 15b/03, 15b/10, 15b/20, 16a/12, 16b/04, 16b/15, 17a/06, 17a/08, 17a/18, 17b/16, 18a/10, 18a/13, 18a/20, 18b/04, 18b/11, 19a/05, 19a/10, 19b/05, 19b/20, 20a/09, 20a/10, 20a/20, 20b/09, 21b/05, 21b/08, 22a/03, 22a/08, 22a/13, 22b/07, 23a/17, 23b/18, 23b/20, 24a/05, 24a/20, 24b/02, 25a/07, 25a/14, 25a/18, 26a/08, 26a/21, 26b/04, 26b/15, 27a/20, 27b/15, 29a/02, 29a/13, 29b/01, 29b/04, 29b/05, 29b/06, 29b/09, 29b/11, 29b/19, 30a/05, 30b/04, 30b/10, 30b/15, 30b/20, 31a/09, 31a/16, 31a/19, 32b/12, 33a/03, 33a/11, 33a/18, 33b/14, 33b/16, 34a/19, 34a/20, 34b/04, 34b/14, 35a/07, 35a/10, 35a/14, 35b/19, 36a/07, 36a/07, 36a/10, 36a/13, 36a/17, 36b/19, 37a/04, 37b/06, 38a/01, 38a/04, 38a/13, 38b/05, 38b/13, 38b/15, 38b/17, 40b/04, 41a/01, 41a/02, 41a/10, 41a/20, 41b/03, 41b/08, 41b/10, 42a/03, 42a/14, 42b/15, 43a/09, 43a/19, 43b/08, 43b/17, 44a/07, 44a/08, 45a/10, 45b/03, 46b/11, 47a/04, 47b/06, 47b/19, 48a/02, 48a/06, 48b/16, 49a/14, 49a/19, 49b/07, 49b/17, 50a/01, 50a/09, 50a/15, 50b/03, 50b/07, 50b/17, 50b/19, 51a/05, 51a/21, 51b/01, 51b/03, 51b/10, 52a/05, 52a/09, 53a/12, 53b/06, 53b/09, 54a/12, 54b/08, 54b/14, 55a/06, 55b/05, 55b/05, 55b/16, 56a/02, 56a/08, 56b/08, 56b/10, 56b/20, 57a/04, 57a/11, 57a/21, 57b/16, 57b/20, 58a/12
i.-erlerdi 42a/20
i.-erse 49b/16, 56b/01, 56b/03
i.-ersin 34a/18, 52a/21, 52a/21

i.-erüm 33a/17, 40a/03, 56a/07
i.-eyim 47b/13
i.-eyor 19a/04
i.-erler 39b/06
i.-me 27a/14, 31a/18
i.-medügiçün 40b/17
i.-medüm 45a/17
i.-mege 21b/01, 44a/01, 56a/07
i.-megin 04b/12
i.-mek 10b/08, 20a/02, 20a/17, 20a/18, 51b/21, 53b/08
i.-mekle 35b/09, 58a/10
i.-meleri 53b/18
i.-mem 29b/02
i.-mese 27a/19
i.-meseler 40b/21
i.-mesün 14a/09
i.-meye 13a/12, 13a/13, 20a/07
i.-meyüb 04a/21, 10a/02, 10a/03, 10a/05, 14b/06, 22a/02, 25a/02, 32a/11, 41a/08, 42a/19
i.-mez 08a/17, 20a/19
i.-mezler 49a/17
i.-mezsem 41a/11
i.-miş 07a/04, 09a/07, 09a/11, 14b/05, 24b/13, 32b/15, 32b/18, 37a/19, 41a/11, 51a/09, 56a/14
i.-mişdür 04b/05, 07b/21, 10a/14, 11a/14, 14a/11, 16b/21, 20a/13, 20a/16, 21b/17, 22b/15, 23a/04, 26a/03, 26b/18, 27a/14, 31b/04, 34a/08, 35b/05, 37b/06, 40b/18, 42a/06, 43b/03, 45a/17, 46b/12, 47a/13, 47b/17, 51b/19, 52b/02, 52b/11, 52b/17, 55b/18
i.-mişler 28a/11, 28a/11
i.-mişlerdür 05a/19, 28b/19, 32b/14, 53a/03, 55a/13
i.-se 03b/05, 04a/06, 06b/07, 10a/08, 12b/18, 30a/19, 30b/09, 30b/19, 32a/11, 36a/06, 42b/09, 42b/14, 42b/17, 43a/08, 43a/17, 44a/20, 47a/16, 52a/02, 53a/01, 54b/05, 54b/17, 55a/05, 57a/05
i.-seler 12b/12, 36b/19, 40b/21
i.-seydi 05b/07, 29b/16, 37a/20
i.-señ 04b/07
i.-sünler 39b/19

ic̣tibār (Ar.) Saygı gösterme, şeref haysiyet
i. 50b/16

ittifāk (Ar.) Anlaşma, uyuşma, bağlaşma
i. 12b/11, 38b/08, 39b/03

iṭṭibāk (Ar.) Kapaklamak, kapamak, ittifak etmek
i. 38b/08

iy Seslenme sözü
i. 21a/17, 21a/18, 24b/13, 24b/17, 25a/04, 39b/09

ic̣iyāl (Ar.) Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler, kadın, eş
ic̣. 20b/06, 26b/05

iyü İyi, kötü karşıtı
i.+ye 46b/09

iz
i.+ine 23a/06

izāle (Ar.) Giderme, giderilme
i.+si 24b/02

izhār (Ar.) Gösterme, meydana çıkarma
i. 37b/17, 44b/01

izlām (Ar.) Zulmette, karanlıkta bırakma; karanlık etme
i. 26a/05

K, Ḳ

kabağ Kabak
k.+ından 29a/19

kabar- Böbürlenmek, gururlanmak
k.+sa 17b/05

kābe öz. İs.
k. 48b/17

kābil (Ar.) Olabilir, muhtemel, olası, mümkün
k. 51b/20, 51b/21
k.+indendür 15a/18

kabl (Ar.) Ön, önce, öndeki, evvelki
k. 16b/03,

kabuk Kabuk, kendiliğinden oluşan sert kısım
k. 47b/19

kabül (Ar.) Benimsemek, onaylamak
k. 52b/09

kaçan Ne zaman, nasıl, ne suretle
k. 51a/13

kaç- Kaçmak, uzaklaşmak
k.-ar 31b/17, 42b/16
k.-arken 05a/08
k.-ub 24a/19

kadar (Ar.) Değer, kıymet, miktar
k. 15a/21, 22a/18, 30b/02, 40a/06, 40a/07, 40b/03, 46a/15, 54a/15, 56a/14

kadd (Ar.) Boy
k. 22a/15, 22a/17, 23a/18, 34b/14
k.+e 22a/16
k.+in 24b/17

kadem (Ar.) Ayak
k. 22a/19

kadeh (Ar.) Ayaklı bardak
k. 40a/04, 40a/08
k.+e 31a/12

kādī (Ar.) Şeriat hükümlerini uygulayan hakim
k. 06a/14, 17a/20, 48a/19
k.+si 17b/04, 48a/19

kādir (Ar.) Her şeye gücü yeten
k. 04a/12, 12b/03, 37b/16, 45b/06

kādīm (Ar.) Eski
k.+de 24a/17, 33a/15, 49b/13, 56a/11

kafes (Ar.) Kafes
k. 19b/09, 37a/19

kāfile (Ar.) birlikte hareket eden topluluk
ķ.+den 55b/20

kāfir (Ar.) Allah'ı inkar eden kimse
 k. 58a/09
ķ.+lerdür 17b/06

kāğıt (Far.) Kağıt
ķ.+a 13b/13

ķahve (Ar.) Kahve
ķ.+den 45b/02
ķ.+ye 45b/02

ķā'ide (Ar.) Kural, usul, yol, ayaklık
 ķ. 20a/21, 25a/07, 26b/20, 27b/18, 37a/18, 51b/09

kā'ināt (Ar.) Evren, yaratılmış her şey
 k. 30a/05, 42a/15

ķāl (Ar.) Söz, laf
 ķ. 17a/06

ķal- Kalmak, sürdürmek, olmak
ķ.-an 56b/12, 56b/13, 56b/14
ķ.-duķda 56a/14
ķ.-dı 30b/14
ķ.-ıcaķ 25a/12
ķ.-madı 24b/14
ķ.-mamış 19b/19
ķ.-mayub 56a/14
ķ.-maz 47a/20, 48a/16
ķ.-mazdı 28a/14
ķ.-mişdur 41a/15, 56a/18
ķ.-sa 50a/13, 52b/21, 56a/06
ķ.-salar 49b/21
ķ.-ub 12b/12, 25a/07
ķ.-ur 18b/16, 52a/03

ķalem (Ar.) Kalem
 k. 29a/09, 57a/11

ķaldur- Bulunduğu yerden almak
ķ.-dı 14a/20
ķ.-ub 09b/21

ķalpaķ Kesik koni biçiminde deri, kürk veya kumaştan yapılmış başlık
 ķ. 17b/10, 48b/05

ķālil (Ar.) Az, çok olmayan
 ķ. 55b/21
ķ.+de 22a/16

ķalk- Gitmek üzere yerinden ayrılmak
ķ.-ub 24b/21, 34a/06

kāmīl (Ar.) Kamil, olgun, eksiksiz
 k. 10b/14, 11a/02, 36b/14, 55b/15

kān (Far.) Bir şeyin kaynağı, maden ocağı
 ķ. 37a/08

ķan Kan; suç, kargaşa
 ķ. 53b/05
ķ.+uñ 18b/20

ķanā'at (Ar.) Kanıklık, yeter bulma, yetinme
 ķ. 04a/21, 36b/16

ķanat Kanat
ķ.+ı 22b/14, 49b/06

ķanğı Hangi
 ķ. 14b/09

ķanı Hani
 ķ. 14b/09, 16a/20, 18b/19

ķan'üre (Ar.) Ön eteği olmayan bir tür üstlük
 ķ. 44b/15

ķapa- Kapamak, kapatmak
ķ.-dı 33a/02
ķ.-dum 33a/04

ķapan- Kapalı duruma gelmek
ķ.-maz 45a/05
ķ.-sun 10b/08

ķapla- Kaplamak, sarmak, istila etmek
ķ.-ma 32a/18

ķapu Kapı
ķ.+da 56b/07
ķ.+dan 10a/08, 29a/14
ķ.+sı 10b/08
ķ.+ya 29a/14
ķ.+yı 28b/07
ķ.+ñdan 44a/15
k.+sın 27b/19

kār (Far.) Kazanç
 k. 22a/18, 50a/12, 53b/13, 57a/20
k.+a 09b/18, 28b/20, 29a/20, 29a/21
k.+dan 07b/12, 29b/02
k.+e 14a/08, 14a/09, 42a/12
k.+ı 11a/06, 47a/04
k.+ın 34b/19
k.+i 25b/19
k.+lar 55b/06
k.+ları 55b/04
k.+uñ 09b/19, 16b/03

ķara Kara, siyah, esmer
 ķ. 03a/20, 33a/10, 56b/06

ķaranı Karanlık
 ķ. 40b/05

ķarār (Ar.) Düzgünlük, sağlamlık
 ķ. 07a/01, 22a/19, 22a/20, 36b/03, 41b/06, 52b/09, 54b/11

ķarğa Karga
ķ.+lar 40a/06, 40a/08

ķarınca Karınca
 ķ. 12b/07

ķarışuķ Karışık, anlaşılması güç
 ķ. 51b/05

karīb (Ar.) Yakın, yakın olan
k. 18b/15

karın Mide
k.+ in 29a/14, 29a/15
k.+ına 40a/15
k.+ında 47a/20

karşı Karşı
k. 56a/11

karşu bkz. karşı
k. 03b/04, 03b/06, 36a/21, 54a/03, 54b/05
k.+dur 03b/08
k.+sından 39b/08, 56a/15

kartal Kartal, kuş
k.+a 05b/16

kasāvet (Ar.) Donukluk, soğukluk, acımasızlık
k. 41b/06

kāsım öz. İ. s.
k. 45a/06

kaşd (Ar.) Hedef, amaç
k. 04b/05, 10a/03, 13a/06, 18b/10, 22b/15, 27b/15, 28a/17, 29b/18, 35a/10, 35a/14, 37a/05, 55b/18, 57b/19, 58a/03
k.+ları 51b/10

kāse (Far.) Tas, çanak
k. 28a/15

kaşīde (Ar.) Bir manzume türü
k. 06a/04, 16b/01, 17b/20, 19a/19, 19b/12, 21b/19, 23a/01, 26a/12, 31a/05, 31a/13, 34b/08, 34b/10, 38a/21, 41a/15, 52b/17, 55b/14
k.+nün 21b/18
k.+sinde 55a/02
k.+sinden 21b/10
k.+sinün 18a/16

kaşşāb (Ar.) Sığır, koyun gibi eti yenecek hayvanları kesen kişi
k. 44a/16

kaşşābān (Ar.) Kasaplar
k. 21a/20

kaş Kaş
k.+ın 04b/18

kaşī- Kaşımak, hafifçe ovmak
k.-yıcak 31b/14

kaşīğ Kaşık
k.+ı 53a/05, 53b/13
k.+dan 28b/15

kāşī öz. İ. s.
k. 38a/14
k.+nün 42b/18, 43a/10, 46a/04, 52a/15

kaţf (Ar.) Meyva devşirme
k.+lerden 11a/11

katı Yumuşak karşıtı
k. 03b/01, 03b/17, 04a/09, 05b/04, 05b/10, 05b/12, 07a/17, 07b/16, 09a/12, 15b/14, 15b/16, 16b/07, 26a/09, 27a/15, 28b/10, 29a/02, 32b/20, 33a/13, 33b/11, 34b/10, 40b/06, 42b/03, 43b/11, 47b/17, 49a/10, 52a/16

kat Kat, tabaka
k.+ına 24a/19
k.+ında 08a/14, 14b/01, 14b/17, 15a/03

kātīb (Ar.) Yazman
k.+i 27a/14

kātībī öz. İ. s.
k. 10a/12
k.+nün 04a/03, 10a/09, 13b/03, 14a/10, 23a/17, 23b/18, 27b/15, 30a/05, 31b/02, 33b/01, 42a/09, 45b/13, 52a/10, 53a/18, 55b/17

katī (Ar.) Öldürme
k. 24b/12, 38b/15

katī°āmm (Ar.) Katliam, kırım
k. 56a/12

kāv (Ar.) Ağaç kabuğu; iğneli konuşma
k. 14b/01, 14b/17
k.+ile 48a/10

kāvī (Ar.) Dağlayan, yakan, yakıcı
k. 04a/17, 04a/20, 48a/04
k.+yle 14a/21

kaṣī (Ar.) Sağlam, güçlü, kuvvetli
k. 09b/09

kaṣeyn öz. İ. s.
k.+ i 48b/17

kaṣuṣ- Kavuşmak, bir araya gelmek
k.-maz 49b/01
k.-ur 49b/02

kaṣd (Ar.) Kaydetme, deftere geçirme
k. 20a/13

kaṣīṣ Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi
k.+la 18b/16

kaṣmaḳ Bir yerden bir yere geçmesi, yer değiştirmesi
k.+a 18b/06

kaṣs öz. İ. s.
k. 26a/12

kaṣṣer öz. İ. s.
k. 28a/17
k.+e 28a/20
k.+ün 28a/17

keḅūter (Far.) Güvercin
k. 37b/01, 52a/19

keçi Keçi, oğlak, teke, çebiç
k. 16b/14, 16b/14, 56b/08
k.+ye 21a/21

keçi Kedi
k. 41a/13, 41a/14

kedü (Far.) Kabak
k. 22a/14, 22a/20, 47b/08
k.+yi 22a/14

keff (Ar.) Avuç, el içi
k.+ini 52a/13

keffe (Ar.) Kefe, terazi
k.+sine 52a/05

kefş (Far.) Ayakçı
k.+lerden 24b/17

kefşger (Far.) Ayakkabıcı, eskici
k. 39b/03, 39b/04, 39b/07, 39b/18, 39b/21

kefşgerā bkz. keşşger
k.+yız 39b/21

kehyüsrev öz. İs.
k.+i 04b/12

ke'l-evvel (Ar.) Evvelki gibi, eskisi gibi
k. 49b/21

kelām (Ar.) Söz
k. 36a/06, 36b/06, 38b/08, 48a/15
k.+da 03a/13
k.+ında 08a/14
k.+inuñ 18b/09

kelle (Far.) Baş, kafa
k.+yi 23b/04

kem (Far.) Kötü, fena
k. 24b/08, 46b/08, 46b/10
k.+üm 46b/10, 56b/17
k.+lik 56b/03

kemer-best (Far.) Kahraman, yiğit
k. 36b/14

kemik Kemik
k. 09a/05
k.+e 46b/20

kemnün (Ar.) Kimyon
k. 34a/13, 34a/17

kemün bkz. Kemik
k. 44a/17

kemāl öz. İs.
k. 06a/19, 13a/19, 13b/20, 14a/15, 15b/15, 22a/21,
24a/10, 24b/03, 30b/10, 32b/04, 33b/10, 40b/15
42a/14, 44a/18, 45b/07, 47b/06, 53a/03, 53a/12

kemāleddīn öz. İs.
k. 50b/20

kemāl (Ar.) Olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik
k.+lerine 45a/14

kemān (Far.) Yay
k. 15b/15, 52a/15

kemānce (Far.) Kemençe
k. 43a/04

kemīne (Far.) Noksan, eksik
k. 05a/17, 15b/08, 17b/09, 22b/07, 45a/17
k.+dür 26b/06
k.+nün 09b/12

kenār (Far.) Kenar, kıyı
k.+a 55b/20, 57a/13

kendi Kendi, öz
k. 04b/18, 05b/17, 07b/04, 07b/10, 13a/11, 13a/16,
14a/07, 14b/20, 32a/11, 33b/11, 34b/17, 34b/18,
34b/19, 43a/18, 43a/18, 45b/12

kendü bkz. kendi
k. 52b/21, 54a/02, 56b/03, 56b/08
k.+den 54b/04
k.+m 51a/08
k.+ñden 11b/02
k.+ñe 41b/07
k.+ñçe 26b/16
k.+si 37b/20
k.+sinden 52b/03
k.+ye 16a/03, 38a/15, 42b/13, 49b/10, 56b/03
k.+yi 03a/12, 30b/08, 35a/01, 46b/09, 47a/11,
47a/12, 49b/12, 56b/16

kendüz Kendisi, şahsı
k.+in 25b/20, 49b/10

kenīz öz. İs.
k.+ün 07a/02, 15b/04

kerāhet (Ar.) İğrenme, tikslenme
k.+lü 37a/02

kerāmet (Ar.) Kerem, başış
k.+in 21a/15

kerān (Far.) Kenar, uç, kıyı
k. 56a/10
k.+e 20b/15

kerem (Ar.) Soyluluk, ululuk, büyüklük, asalet
k. 06b/20, 07a/02, 07a/05, 18a/11

keremullah (Ar.) Allah'ın büyüklüğü
k. 11b/10, 17b/19

kerpiç Güneşte kurutulmuş saman ve balçık
karışımı tuğla
k. 46b/03, 46b/06

kerrāt (Ar.) Kerreler, defalar, kezler
k. 58a/08

kerre (Ar.) Defa, kez
k. 08a/11, 51a/19, 56a/07

kerret (Ar.) Sabah ve akşam
k. 11b/21

kertenkele Kertenkele
k.+den 51a/21, 51b/02

kerim (Ar.) Soylu, cömert
k.+de 54a/01

kerime (Ar.) Kız evlat
k.+leri 52b/07

kes (Far.) Kimse, kişi
k. 10a/14, 14a/19, 15b/02, 51b/15, 57b/01
k.+den 07b/11
k.+ün 04a/01, 06b/14

kes- Kesmek
k.-üb 14b/16
k.-se 58a/02

kesici Kesme işine yarayan
k. 17a/15

kesil- Kesme işi yapılmak
k.-ür 33b/06

keşret (Ar.) Çokluk, bolluk, ziyadelik
k. 12a/04, 46a/18, 48a/05, 53a/17
k.+den 48a/17

keşkül (Far.) Keşkül
k. 29a/18

keşiden (Peh.) Çekmek, çizmek, tartmak, germek,
örmek
k. 29b/21, 37a/08

keşt (Ar.) Keşif etme, bakma, inceleme, bilgi edinme
k. 06b/13

keştî (Far.) Gemi
k.+ye 28a/18
k.+yi 28a/19

keḥudā (Far.) Kahya
k. 39a/21, 40a/07

kevkeb (Ar.) Yıldız
k. 06b/12, 06b/12

kevneyn (Ar.) Dünya ve ahiret
k. 38a/06, 39a/15, 45a/12

keyf (Ar.) Sağlık, âfiyet
k.+te 55b/01

keyāniyān öz. İs.
k.+dan 25a/01
k.+uñ 24b/11, 24b/16
k.+ı 25a/04

keyḥüsrev öz. İs.
k. 24b/11, 24b/21

keyū öz. İs.
k. 04b/12

keżālik (Ar.) Keza, bu; bu da öyle
k. 03a/14, 03b/07, 04b/20, 10a/01, 17a/17, 28b/14,
31a/17, 40b/16, 45b/16, 50b/18, 56a/01, 58a/04
kible (Ar.) Kâbe'nin bulunduğu yön
k.+den 25b/05

kıç Kuyruk sokumu bölgesi
k.+ı 11b/05

kıl- Kılmak, etmek, eylemek
k.-dı 32a/08
k.-ub 20a/05, 22b/16
k.-ur 28a/19

kılıç Kılıç
k. 39a/02, 39a/12

kın Kılıç kabı
k.+ında 29b/12

kıpçak öz. İs.
k. 30a/16

kıpçakiyān öz. İs.
k. 37a/08

kırān (Ar.) Yakınlık, iki şeyin birleşmesi
k. 19a/01, 37a/06, 41b/13

kır- Kırmak, parçalamak
k.-maz 05a/13

kırım öz. İs.
k. 17b/04

kısm
k. 22b/08, 22b/13, 28b/14, 40b/14, 42b/04, 45a/02
k.+ı 52b/15
k.+ına 22b/15, 35b/18
k.+ından 32b/19

kısım (Ar.) Bölüm, bölüm, cüz, kısım
k. 36a/02

kışsa (Ar.) Hikaye, rivayet
k. 09a/10, 09a/11, 11b/03
k.+sı 31b/07
k.+ñ 44a/02
k.+sını 57b/01

kış Kış mevsimi
k. 03a/16

kıḥa (Ar.) Dörtlük
k. 03b/01, 08b/13, 12a/20, 12a/21, 13a/20, 14a/02,
17a/10, 17b/21, 22a/21, 22b/11, 26a/09, 28b/10,
28b/18, 29a/04, 30b/11, 41a/03, 41a/17, 44b/12,
46b/06, 47b/13, 47b/14, 48a/08, 48a/20, 49a/20,
49b/03, 50a/17, 58b/05
k.+da 28b/12, 28b/17
k.+sındaki 03a/20
k.+sından 08b/13, 12b/14, 14a/01, 17a/08, 17b/20,
19b/11, 22a/21, 22b/10, 26a/08, 28b/08, 29a/03,
30b/10, 37a/04, 41a/03, 41a/16, 44b/11, 48a/08,
48a/19, 49a/19, 49b/03, 50a/16
k.+yı 13a/19, 47b/13

kıy- Doğramak
k.-ar 44a/17

kıyāmet (Ar.) kıyamet, mahşer günü
k. 40a/19

kıyās (Ar.) Karşılaştırma, oranlama, mukayese
k. 45a/14

kıyl u kāl (Ar.) Dedikodu
k. 17a/05

kızılbaş Şii mezhebinin bir kolundan olan
k. 56a/14, 56a/15
k.+uñ 56a/17

ki (Far.) Ki, bağlama sözü

k. 03a/16, 03a/19, 03b/03, 03b/04, 03b/06, 03b/08, 03b/13, 03b/21, 04a/05, 04a/11, 04a/16, 04a/19, 04b/10, 04b/17, 04b/19, 04b/20, 05a/07, 05a/07, 05a/09, 05a/12, 05a/21, 05b/01, 05b/08, 05b/15, 05b/15, 05b/17, 05b/21, 06a/01, 06a/07, 06a/09, 06a/10, 06a/11, 06a/13, 06a/17, 06a/21, 06b/01, 06b/02, 06b/06, 06b/11, 06b/19, 07a/04, 07a/05, 07a/09, 07b/05, 07b/11, 07b/16, 07b/18, 07b/18, 08a/02, 08a/07, 08a/07, 08a/10, 08a/13, 08a/16, 08a/19, 08b/05, 08b/08, 08b/09, 08b/11, 08b/16, 08b/18, 08b/18, 08b/21, 08b/21, 09a/14, 09a/21, 09a/22, 09b/08, 09b/09, 09b/14, 09b/14, 09b/18, 10a/02, 10a/04, 10a/07, 10a/11, 10a/14, 10a/19, 10a/21, 10b/05, 10b/07, 10b/08, 10b/13, 10b/14, 10b/16, 11a/04, 11a/06, 11a/16, 11b/01, 11b/04, 11b/06, 11b/07, 11b/08, 11b/10, 11b/12, 11b/13, 11b/15, 11b/19, 12a/05, 12a/10, 12a/13, 12a/21, 12b/02, 12b/06, 12b/08, 12b/11, 12b/17, 12b/17, 12b/21, 13a/04, 13a/10, 13a/17, 13b/02, 13b/06, 13b/09, 13b/13, 13b/16, 14a/01, 14a/07, 14a/13, 14a/19, 14a/21, 14b/01, 14b/02, 14b/05, 14b/05, 14b/08, 14b/09, 14b/09, 14b/21, 15a/02, 15a/08, 15a/09, 15a/13, 15a/16, 15a/20, 15b/04, 15b/08, 15b/10, 15b/15, 16a/02, 16a/05, 16a/11, 16a/12, 16a/18, 16b/03, 16b/08, 16b/11, 16b/13, 17a/04, 17a/08, 17a/13, 17a/15, 17a/16, 17a/18, 17b/03, 17b/04, 17b/07, 17b/14, 17b/17, 17b/20, 18a/04, 18a/05, 18a/10, 18a/18, 18a/19, 18a/19, 18a/21, 18b/02, 18b/09, 18b/14, 18b/15, 18b/19, 19a/01, 19a/04, 19a/08, 19a/11, 19a/15, 19b/02, 19b/03, 19b/07, 19b/09, 19b/11, 19b/15, 19b/18, 20a/01, 20a/03, 20a/06, 20a/10, 20a/13, 20a/14, 20a/16, 20a/19, 20b/01, 20b/06, 20b/08, 20b/13, 21a/08, 21a/12, 21a/16, 21a/16, 21a/20, 21b/05, 21b/08, 21b/12, 21b/15, 21b/18, 21b/18, 22a/01, 22a/05, 22a/09, 22a/12, 22a/13, 22a/16, 22a/17, 22b/06, 22b/07, 22b/08, 22b/10, 22b/14, 22b/15, 22b/21, 23a/08, 23a/13, 23a/14, 23a/15, 23a/18, 23b/03, 23b/06, 23b/11, 23b/16, 24a/09, 24a/15, 24a/17, 24a/20, 24a/21, 24b/02, 24b/06, 24b/11, 24b/13, 24b/14, 24b/17, 24b/21, 25a/02, 25a/04, 25a/11, 25a/17, 25b/01, 25b/02, 25b/07, 25b/16, 26a/05, 26a/08, 26a/14, 26a/15, 26a/19, 26a/21, 26b/01, 26b/04, 26b/06, 26b/10, 26b/12, 26b/15, 26b/20, 26b/20, 27a/02, 27a/06, 27a/10, 27a/14, 27a/18, 27b/03, 27b/04, 27b/07, 27b/15, 27b/18, 28a/06, 28a/09, 28a/12, 28a/13, 28a/15, 28a/16, 28a/17, 28a/21, 28b/05, 28b/08, 28b/13, 28b/18, 28b/19, 29a/03, 29a/11, 29a/14, 29a/16, 29a/20, 29b/01, 29b/03, 29b/09, 29b/15, 29b/18, 30a/03, 30a/05,

30a/16, 30b/05, 30b/05, 30b/11, 31a/03, 31a/04, 31a/15, 31a/16, 31a/18, 31b/13, 32a/04, 32a/10, 32a/12, 32a/15, 32b/01, 32b/06, 32b/07, 32b/13, 33a/01, 33a/09, 33a/12, 33a/18, 33a/20, 33b/03, 33b/05, 33b/06, 33b/07, 33b/10, 33b/14, 34a/01, 34a/04, 34a/06, 34a/09, 34a/14, 34a/16, 34b/02, 34b/04, 34b/05, 34b/07, 34b/12, 34b/12, 34b/21, 35a/10, 35a/12, 35a/16, 35a/17, 35a/19, 35b/15, 35b/18, 36a/03, 36a/07, 36a/10, 36a/11, 36a/15, 36a/17, 36a/20, 36a/20, 36b/04, 37a/04, 37a/18, 37a/18, 37b/17, 38a/01, 38a/04, 38a/12, 38a/19, 38b/13, 38b/17, 39a/08, 39a/15, 39a/19, 39a/21, 39b/02, 39b/06, 39b/09, 39b/10, 39b/15, 39b/16, 39b/17, 39b/18, 39b/19, 39b/20, 39b/21, 40a/03, 40a/05, 40a/06, 40a/15, 40a/19, 40b/02, 40b/04, 40b/05, 40b/12, 40b/12, 40b/14, 40b/17, 41a/01, 41a/10, 41a/11, 41a/16, 41a/21, 41b/02, 41b/06, 41b/13, 41b/18, 42a/14, 42a/18, 42a/21, 42b/05, 42b/10, 42b/15, 43a/05, 43a/07, 43a/08, 43a/11, 43a/15, 43a/18, 43a/18, 43a/19, 43b/06, 43b/06, 43b/07, 43b/09, 43b/13, 43b/18, 44a/05, 44a/08, 44a/15, 44b/07, 44b/10, 44b/12, 44b/15, 45a/02, 45a/03, 45a/05, 45a/09, 45a/12, 45a/14, 45a/14, 45a/15, 45a/15, 45a/16, 45a/19, 45b/01, 45b/07, 45b/10, 45b/15, 46a/11, 46a/13, 46a/17, 46b/07, 46b/08, 46b/10, 46b/12, 46b/16, 47a/04, 47a/10, 47a/15, 47b/03, 47b/11, 48a/03, 48a/10, 48a/13, 48a/19, 48b/05, 48b/09, 48b/14, 48b/15, 48b/21, 49a/07, 49a/19, 49b/06, 49b/09, 49b/09, 50a/15, 50a/16, 50b/04, 50b/12, 50b/15, 50b/20, 51a/13, 51b/09, 51b/10, 51b/14, 51b/17, 51b/21, 52a/02, 52a/07, 52a/12, 52a/15, 52b/03, 52b/04, 52b/15, 53a/08, 53a/16, 53b/15, 54a/04, 54a/15, 54b/01, 54b/04, 54b/06, 54b/12, 54b/18, 55a/16, 55b/12, 55b/17, 55b/21, 56a/09, 56a/09, 56a/11, 56a/14, 56a/19, 56b/03, 56b/11, 56b/11, 56b/17, 56b/21, 57a/02, 57a/02, 57a/10, 57a/11, 57a/16, 57a/21, 57b/03, 57b/09, 57b/14, 57b/15, 57b/20, 58a/02, 58a/16, 58a/17

kıbr (Ar.) büyüklük, ululuk

k. 17a/19

k.+i 39a/21

kiçi bkz. keçi

k.+nün 52a/07

kifāyet (Ar.) Yetişme, elverme

k. 34a/10

kilk (Far.) Kamış kalem

k. 13b/14

kim Hangi kişi

k. 03a/16, 04a/17, 25a/11, 29a/03, 31b/13, 39b/15, 41a/08, 53b/11, 56b/01, 56b/03, 58b/06

k.+den 05b/15, 29b/16

k.+e 46b/09

kimesne Soru zamiri kimseler, bazıları

k. 03a/11, 04a/11, 04a/16, 04a/21, 04b/20, 05b/06, 06b/06, 07a/01, 07a/17, 08b/09, 08b/19, 08b/20, 09b/09, 09b/18, 10a/02, 10a/08, 10a/15, 10b/13, 11a/06, 11b/05, 11b/08, 12a/05, 12b/06, 13b/02, 13b/06, 13b/16, 14b/21, 15a/02, 15a/14, 15b/02, 16a/02, 16a/11, 16a/13, 16a/18, 16a/20, 16b/11, 17a/05, 17a/07, 17b/04, 17b/14, 18a/03, 18a/08,

18a/11, 18b/03, 18b/09, 19a/16, 19b/03, 22b/05, 24a/03, 24a/15, 24a/17, 24b/06, 24b/08, 26a/05, 26a/14, 26a/15, 26a/20, 26b/01, 26b/15, 27a/10, 27b/13, 27b/19, 28a/02, 28a/06, 28b/05, 28b/10, 29a/06, 29a/20, 29b/16, 30a/13, 30a/18, 30b/14, 30b/18, 31a/01, 31a/07, 31b/20, 32a/12, 32b/02, 33b/14, 34a/15, 34b/02, 34b/12, 34b/13, 34b/17, 35a/15, 36a/05, 36b/10, 36b/14, 37a/01, 37a/11, 37b/16, 38a/19, 38b/04, 38b/08, 39a/19, 40b/20, 41b/12, 42a/11, 42b/08, 42b/13, 43a/17, 43b/09, 43b/11, 43b/11, 43b/13, 43b/16, 44b/09, 44b/18, 45b/05, 45b/10, 46a/05, 46b/08, 47a/15, 48a/01, 48a/04, 49a/12, 49b/06, 49b/09, 49b/13, 49b/15, 49b/20, 50a/08, 50a/12, 51a/18, 51a/19, 52a/02, 52b/03, 53a/11, 53b/04, 53b/08, 54a/03, 54a/09, 54a/20, 54a/21, 54b/06, 54b/16, 54b/21, 55a/04, 55a/16, 55b/15, 56a/05, 56b/18, 57a/02, 57b/13, 57b/18, 58a/02
k.+de 54a/15
k.+den 03b/13, 08b/08, 11a/04, 12a/13
k.+ler 13a/12, 20a/09, 46b/02
k.+nün 04a/06, 07a/09, 07a/16, 07b/05, 07b/06, 09a/14, 10b/08, 13a/17, 14a/05, 14a/08, 14a/08, 14b/06, 15a/21, 15b/01, 27a/18, 28b/16, 31a/03, 31b/07, 31b/20, 33a/09, 35a/08, 35a/13, 35a/15, 36b/18, 37b/20, 39b/13, 41a/10, 41b/21, 44a/01, 46a/02, 46b/04, 47a/02, 48b/12, 48b/15, 49a/03, 49b/06, 51a/09, 57a/20, 57a/21
k.+ye 03a/12, 05a/21, 06a/01, 09b/11, 10b/07, 11b/09, 13b/18, 17a/18, 19a/17, 23a/13, 23a/16, 27b/04, 27b/09, 29b/17, 30b/09, 32a/10, 33a/03, 33b/13, 33b/15, 37a/03, 37b/13, 43a/08, 44b/20, 47a/16, 48a/06
k.+yi 29b/19, 32a/11, 51a/21, 51b/01, 52a/02
kim Bazısı, birtakımı, kimi
k.+i 41a/06
k.+herdür 39b/17
k.+ün 39b/17
kimse Herhangi bir kişi
k. 05a/13, 10a/11, 14a/06, 21b/06, 32a/10, 33a/01, 38a/11, 39b/03, 43a/08, 43b/04, 46b/10, 47a/10, 47a/10, 51a/09, 51a/09, 52a/01, 53b/04, 54a/06, 54a/14, 56b/16
k.+den 08b/11, 10a/11
k.+nün 38a/11, 41a/08, 47a/19, 47a/20
k.+ye 12b/03, 13a/02, 16a/19, 17b/14, 26b/15, 27b/07, 29a/11, 29a/14, 30b/03, 32a/10, 33a/19, 37b/16, 40b/02, 43a/17, 43b/04
k.+yi 21b/06
kın (Far.) Öç alma isteği, garaz
k. 29a/06
kināye (Ar.) Kapalı ve dolaylı anlatım
k. 03a/13, 03b/13, 04a/02, 04a/05, 04a/11, 04a/13, 04b/02, 04b/17, 05a/14, 05a/21, 05b/03, 06a/12, 06a/17, 06b/08, 07a/09, 07b/05, 08a/10, 08a/13, 08a/16, 08a/19, 08b/01, 08b/07, 08b/18, 09a/16, 09b/12, 10a/14, 10b/18, 11b/08, 11b/21, 12a/05, 12a/12, 12a/12, 12b/16, 13a/04, 13a/10, 13b/02, 13b/06, 13b/16, 15a/13, 15b/19, 16a/18, 16b/11, 16b/15, 17a/08, 17b/03, 18b/09, 19a/04, 19a/08, 19a/15, 19b/05, 19b/18, 20b/08, 20b/09, 22a/05, 23a/13, 23a/17, 23b/03, 23b/18, 24a/05, 24a/14, 24b/03, 24b/06, 25a/13, 25a/18, 26a/05, 26a/14,

26a/19, 26a/21, 26b/03, 27a/06, 27a/10, 27b/14, 28b/05, 29a/20, 29b/03, 29b/11, 31a/19, 33a/03, 34a/19, 35a/09, 36a/10, 36a/17, 37a/01, 38b/05, 39a/18, 40b/02, 41a/02, 41a/21, 41b/03, 42b/18, 43a/11, 44a/05, 44a/07, 44a/10, 44a/10, 45b/03, 45b/15, 47a/12, 47a/15, 47b/12, 48a/18, 49a/13, 49b/09, 50b/03, 50b/19, 51a/12, 51a/21, 51b/01, 51b/10, 54a/18, 54b/14, 55b/01, 56b/10, 58b/08
k.+si 13a/07
kināyeten bkz. kināye
k. 28b/16
kīnlü (Far.) Kindar
k.+dür 29a/07
kirlü Leke, toz vb. ile kaplı, pis, murdar,
k. 29a/12
kirmān (Far.) Kurtlar
k. 34b/06
k.+da 34a/14
kirmānī öz. İ.ş.
k.+nün 32b/03
kirpās (Far.) Ham beze, keten bezine ve pamuklu beze verilen ad
k. 52a/12
kīse (Far.) Kесе, küçük, büyük, torba kap
k. 04b/04
kişi Kişi, kimse
k. 08b/08, 55a/12
kişt (Far.) ekin, tarla
k. 34a/15
kişverī öz. İ.ş.
k. 48b/18
k.+nün 22a/10
kitāb (Ar.) Kitap
k. 09a/10, 11a/09, 11b/17, 12a/02, 14b/03, 14b/05, 21a/15, 29a/09, 30a/11, 32b/04, 36b/16, 37a/06, 39a/09, 45b/18, 46a/20, 51b/16, 55b/17, 57a/12, 58b/06, 58b/11
k.+larda 43a/10
k.+uñ 14b/07
k.+ında 32b/13, 39a/05, 52b/06
k.+ını 14b/15
ko- Koymak
k. 13a/16, 53a/11
k.-dukdā 46a/12
k.-dukları 46b/05, 46b/06
k.-duñ 57a/14
k.-mağdur 20b/21
k.-miş 19b/19
k.-r 04a/20, 46b/02
k.-sa 54a/03
koçun- Bir şeyden alınmak, gücenmek
k.-dı 55a/17

kon- Konmak, konaklamak
ķ.-a 45b/01

ķoņsu Komşu
ķ. 47a/20

ķonul- Koyma veya konma işi yapılmak
ķ.-an 52a/13
ķ.-ur 45a/02

ķopar- Koparmak, ayırmak
ķ.-maķ 45b/11
ķ.-mış 39b/14

ķork- Korkmak
ķ.-ar 51a/20, 51a/21, 51b/02
ķ.-maņ 40a/03
ķ.-sa 09b/11

ķorkaķ Korkan kimse
ķ. 06b/06

ķorkut- Korkutmak
ķ.-sa 43b/12

ķoru- Korumak
ķ.-r 35a/13

ķov- Kovmak, defetmek, savmak
ķ.-dı 42b/20
ķ.-ma 46a/02

ķoy- Koymak, yerleştirmek
ķ.-ub 28a/18, 35b/08, 37b/16, 54b/05

ķoyun Koyun
ķ.+a 21a/21

ķohne (Far.) Eskiyip yıpranmış, bakımsız kalmış
k. 22a/02, 22a/02

ķopek Kopek, it
k. 35a/12, 35a/13
k.+i 35a/06, 50a/14
k.+uņ 35a/12

ķorel- Keskinliğini yitirmek
k.-mek 32a/14

ķorpe Taze olan, kart karşıtı, ok geņ
k. 21a/21

ķotek (Far.) Sopa, dayak
k. 23a/14, 23a/14, 23a/16, 48a/01, 48a/05, 48a/06
k.+uņ 48a/03

ķubeys z. İs.
ķ.+de 42a/19

ķue (Far.) arşı, pazar
k. 04b/13, 22b/13, 42a/02

ķuik (Far.) İtibarı kk olan
k. 48a/19

ķudds z. İs.
ķ. 09b/01, 10b/19, 43a/01, 45a/11

ķudret (Ar.) G, erk, erke, iktidar
ķ.+i 20a/08

ķh (Far.) Dağ
k. 19b/15

ķhe bkz. ķh
k. 25b/20

ķhistn z. İs.
k.+ler 35b/19, 43a/04

ķul İnsan, kle
ķ. 53a/19
ķ.+uņ 08b/10
ķ.+ı 06b/01
ķ.+ıdur 51b/15

ķl (Ar.) demek, sylemek
ķ. 31b/10

ķulaķ Kulak
ķ. 06a/02, 50b/18
ķ.+ından 39b/11
ķ.+larından 50b/11

ķumr (Ar.) Kumar, para koyarak oynanan oyun
ķ. 38a/19, 46a/11, 46b/02

ķumrbz (Far.) Kumar oynayan kişi
ķ. 46a/10, 46a/18, 46a/19

ķm z. İs.
ķ.+nuņ 29a/08

ķunbra (Far.) İçine para atılan küçük kap
ķ. 46b/05
ķ.+ya 45a/02

ķur (Ar.) Kyl
ķ. 04b/13

ķurn z. İs.
ķ. 54a/01

ķureři z. İs.
ķ.+de 56a/13

ķurı Heyecanı, tadı olmayan, tekdüze
ķ. 34a/17

ķur- Kurma işi
ķ.-sa 54b/21

ķurř (Ar.) Bir gök cisminin teker biçimde görülen yüzü
ķ. 18a/05

ķurut- Suyunu ve ıslaklığını gidermek
ķ.-ub 48a/03

ķuř Kanatlı, havada uçan hayvan
ķ.+a 19b/09
ķ.+dan 06a/10
ķ.+lar 35b/19
ķ.+una 19b/10
ķ.+uņ 06a/10

kuṭb (Ar.) Bir konuda yüksek bilgisi ve yetkisi olan kimse k. 06a/03, 09b/01, 10b/19, 11a/19, 45a/10	lafz (Ar.) Söz I. 46b/12, 47a/04 I.+ı 09a/20 I.+ın 22a/02
kuvvet (Ar.) Fiziksel güç, takat k. 14b/12, 25a/02 k.+de 57a/06	lāğar (Far.) Arık, zayıf, cılız I. 11a/18
kuyruk Kuyruk k.+ı 26a/11	lahm (Ar.) Et I.+ i 40b/15
kuyu Kuyu k.+suna 37b/12 k.+ya 14a/06, 14a/06	lākin (Ar.) Ama I. 07a/15, 41a/20, 44a/11, 45b/12
kuṣāt (Ar.) Kadılar k. 03a/21	lāmiyye (Ar.) Lam şeklinde olan I. 19b/12, 23a/01, 31a/05 I.+sinde 26a/12, 38a/21, 41a/16
kuzğun Karanlık, gölgelik; kötü k. 18a/08	laṭif (Ar.) Hoş, güzel, nazik I. 58b/06 I.+e 13a/19, 29b/18, 47b/10 I.+si 14b/17 I.+sinden 47b/08
küçcek Küçük, küçücük k. 53b/07	lāyik (Ar.) Yakışan, yaraşır I. 16a/03, 50a/06
küffār (Ar.) Kafirler, dini inkar edenler k. 52b/09 k.+dan 42a/20	lāzım (Ar.) Gerek I. 06a/01, 10b/08, 15b/03, 17b/07, 21b/04, 23a/14, 24b/09, 25b/16, 29b/04, 32b/19
küfv (Ar.) Eş, benzer, denk, arkadaş k.+idür 56a/20	lāzime (Ar.) Gerekli şey I.+si 05b/19
küll (Ar.) Hep, bütün, çok k. 15a/18, 28b/21	leb (Far.) Dudak I. 32b/13 I.+e 33b/13
küllāb (Ar.) Çengel, kanca k.+dan 35a/13	lebān (Ar.) Göğüs I.+un 11a/13
külāh (Far.) Külâh, başlık k.+a 24b/15	leff (Ar.) Sarma; dürüp bir zarf içine koyma; devşirip kaldırma I. 04b/05
künk (Far.) pişmiş topraktan yapılmış kalın su borusu, su yolu k.+üñ 43a/13	lehrāseb öz. İ.ş. I. 24b/18, 24b/21 I.+i 24b/20
kürre (Far.) Sıpa, tay k. 37a/08	lekāt öz. İ.ş. I. 06b/04
kürş (Ar.) bkz. kürs Göğün arş kısmının altındaki kürs k.+ü 56a/16	leng (Far.) Topal, aksak I. 42b/16
küstāhlik (Far.) Küstah olma durumu, terbiyesizlik k. 10a/08, 16a/11, 45a/17 k.+ın 24b/09	leşker (Far.) Asker I. 37a/08, 39a/05, 48b/03, 56a/10
küttāb (Ar.) Katipler, yazıcılar k.+dan 27a/10	leyl (Ar.) Gece I. 33a/13 I.+e 39b/04 I.+i 51b/03
küşende (Far.) Öldüren, öldürücü k. 17a/09	leziz (Ar.) Lezetli, tatlı, hoşça giden I.+dür 40b/15
L	
lāden (Far.) Bir cins çalı I. 28a/10	

lisān (Ar.) Dil

l. 05a/12, 12a/20, 23b/20, 32b/01, 40a/21

l.+ina 24a/03

l.+ında 06a/21, 53b/15

luġat (Ar.) Kelime, söz, luġat kitabı, sözlük

l. 05a/18, 09a/05, 16b/17, 16b/21, 17b/09, 19b/16, 20b/12, 22b/17, 43a/03, 43a/14, 44b/14, 45a/01, 46b/15, 55a/10, 57b/06

l.+a 18a/03

l.+da 16b/14

l.+dan 17b/09, 20a/21

l.+ı 09a/08, 15b/16, 19b/07, 26b/12, 31b/03

l.+ın 06b/04

l.+ınuġ 20a/12

l.+ını 49a/11

l.+lara 40b/14

luġavī (Ar.) Luġata mensup, luġat anlayan

l.+si 14a/05, 35a/21

l.+yesi 55b/01

luġme (Ar.) Lokma

l. 08a/07

l.+sı 47a/20

l.+yı 27b/07, 27b/09

l.+ler 51b/14

l.+sin 55a/07

M

ma^cāric (Ar.) Merdivenler

m. 52b/06

mābeyn (Ar.) Ara, iki şeyin arası

m.+inde 21a/20, 36b/01

m.+lerinde 27a/03, 29b/05, 34a/20, 48a/15, 53b/09

m.+inde 12a/04, 41b/09, 44a/10, 46a/03, 56b/10

mācerā (Ar.) Ortaya çıkan, geçen, olup geçen şey

m. 16b/12

mādde (Ar.) Madde

m.+de 38b/08

māder (Far.) Anne, ana

m. 21a/17

m.+i 37a/20

m.+ini 39b/19

maġlūb (Ar.) Yenik

m. 25b/17, 37b/04

maġrūr (Ar.) Kurumlu, gururlu, kibirli, kendini beġenmiş

m. 36a/18, 36a/19

maġāfil (Ar.) Oturulacak, görüşülecek yerler

m. 42a/01

m.+e 50a/06

m.+de 56b/19, 57b/18, 58a/02

maġall (Ar.) Yer

m. 09b/10, 52b/16, 53b/17

m.+de 07a/04, 11a/07, 13a/17, 23b/04, 33a/08, 35a/01, 38b/13, 39b/05, 41b/05, 43b/14, 46b/21, 52b/12, 55b/09, 58b/08

m.+e 04b/08, 10b/18, 38b/15, 50a/05

m.+inde 18a/18, 18a/19, 19a/11, 22a/13, 58a/04

m.+ine 35b/17, 57a/17

maġbūb (Ar.) Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen
m. 04b/17, 12b/17, 12b/21, 14a/10, 17b/10, 23a/18, 34b/14, 36a/03, 36b/04, 37a/18, 37b/03, 44a/08, 41b/19, 48b/05, 50b/21, 54b/01, 55a/14, 57b/21

m.+a 12b/18, 13a/03, 26b/06, 36b/04, 44a/11, 45b/03

m.+da 52a/15

m.+dadur 26b/11

m.+uġ 07b/20, 28b/20, 36b/07

m.+ı 32b/14

maġbūbān (Ar.) Sevgili

m. 44a/10

maġbūn (Ar.) Kıtık için saklanan şey

m. 51b/03

māhī (Far.) Ay

m. 18a/05

m.+ye 40b/14

māhīce (Far.) Ay gibi

m. 28b/13, 28b/18

maġlaşī öz. İS.

m. 55a/13

maġşūl (Ar.) Ürün

m. 40a/19

maġşūş (Ar.) Özgü

m. 10a/19, 21a/19, 44a/11

maġşūşa (Ar.) Mahsus, hususi

m.+dur 20a/03

m.+nuġ 20a/16

m.+ya 20b/01

ma^chūd (Ar.) Ahdolunmuş, bilinen, sözü geçen

m. 21a/20

m.+ı 21b/15

ma^chūdāne (Ar.) Sözü geçene yakışır

m. 21b/04

māhiyye (Os.) Aylık

m. 28b/16

maġzā (Ar.) Ancak, yalnız, tek

m. 29a/14

maġzen (Ar.) Gizli yer, içinde eşya saklana yer, yer altı

m. 07a/19, 11b/17, 23b/15, 25a/14, 50a/02

maġzūr (Ar.) Engel, sakınca

m.+dan 38b/12

maġzūz (Ar.) Hazetmiş, hoşlanmış

m. 24b/20, 27b/14

mā^cil (Ar.) Bir yana eğilmiş, eğik, eğri

m. 07a/01, 45b/02, 54a/10

- makāle** (Ar.) Söz, nutuk
m. 25a/15, 50a/02
- makbūl** (Ar.) Kabul olunmuş
m. 42a/13
- makreme** (Ar.) Sofra havlusu, el bezi, başa sarılan nakışlı örtü
m. 32a/03, 32a/07
m.+ye 32a/03
- maḳṣūd** (Ar.) Kasdolanın, istenilen şey
m. 20b/20, 21a/02, 24b/02
m.+u 36a/12
- maḳṭaʿ** (Ar.) Divan edebiyatında gazelin veya kasidenin son beyti
m.+ından 16b/05, 36a/08, 55b/02
- maḳūle** (Ar.) Akıllıca, akla uygun
m. 03a/12, 03a/19, 08b/02, 09b/11, 09b/22, 11a/07, 12b/12, 12b/18, 13a/03, 13b/18, 15b/03, 18a/12, 19a/17, 22a/08, 26b/06, 27a/19, 27b/06, 27b/09, 29a/13, 29b/10, 30a/19, 30b/09, 35a/06, 37a/03, 37b/13, 37b/17, 38a/12, 44b/20, 45b/02, 45b/11, 46b/20, 47a/16, 49a/03, 49b/12, 50a/13, 53a/01, 53a/02
m.+sin 20a/08
- māl** (Ar.) Varlık, servet
m. 22a/07, 32b/11, 56a/01
m.+larına 37a/21
m.+um 19b/04
- māldār** (Far.) Malı olan, zengin
m. 29b/17
- mālik** (Ar.) Sahip bir şeye sahip, bir şeyi olan
m. 28a/20
- māliyye** (Ar.) Mala, paraya mensup, mal ile ilgili
m.+den 04a/12
- maʿlūm** (Ar.) Bilinen, belli
m.+dur 25a/12
- maʿmūr** (Ar.) Bayındır
m.+dur 10a/15
- maʿnā** (Ar.) Anlam
m. 05b/04, 05b/18, 08a/03, 08a/20, 09a/11, 14a/05, 18a/06, 19b/08, 20b/07, 21b/15, 29a/08, 34a/11, 35a/21, 35b/12, 35b/13, 37a/05, 39a/07, 45a/16, 51b/13, 52a/05, 55b/01
m.+dur 44b/10
m.+sı 13a/16, 15b/19, 16b/09, 32b/19, 33a/15, 36b/02
m.+sın 20a/12
m.+sını 15b/12
m.+sına 03b/15, 04b/09, 04b/11, 05a/17, 05a/18, 07b/04, 07b/10, 08b/05, 09a/05, 09a/05, 09a/09, 09a/21, 10b/15, 11b/21, 12a/01, 12a/04, 12a/19, 12a/20, 13a/16, 14a/07, 14b/20, 15b/08, 15b/09, 15b/09, 15b/13, 15b/16, 16b/18, 17a/03, 19b/10, 21a/08, 22b/04, 22b/11, 22b/18, 22b/20, 23b/11, 23b/14, 28b/12, 31b/04, 32a/05, 32a/07, 32a/21, 33a/15, 33a/17, 33a/20, 35a/16, 35b/04, 35b/05, 35b/21, 36a/02, 37a/12, 37a/15, 37b/05, 39a/03, 39a/03, 39a/14, 40b/09, 40b/09, 40b/12, 42b/04, 42b/11, 42b/20, 43a/04, 44a/01, 44a/09, 45b/12, 46a/10, 46a/19, 46b/05, 46b/17, 48b/01, 48b/01, 49a/07, 51b/06, 51b/13, 51b/16, 55a/11, 55a/11, 55a/12, 55a/16, 57a/17, 57a/18, 57b/06, 57b/10
m.+sınadur 07b/01, 09b/15, 11a/17, 14a/04, 16b/14, 17a/04, 18a/03, 21a/14, 23b/21, 24a/12, 26b/13, 28b/13, 30b/13, 31a/06, 31b/10, 31b/12, 32a/03, 33a/12, 34a/01, 34a/13, 39a/02, 43b/14, 45a/06, 45b/12, 52a/20, 58a/15
m.+ya 22b/14, 40a/21, 40b/01, 40b/16, 43a/13, 45b/12, 49a/09, 52a/14
m.+yadur 14a/19
- manşib** (Ar.) Devlet hizmeti, memuriyet, makam, rutbe
m. 22a/07
- manşūr** (Ar.) Galip, üstün gelinmiş
m. 03a/20, 19a/02
- manṭūḳī** (Ar.) Söylenilmiş, denilmiş
m.+si 37a/05
- maraz** (Ar.) Hastalık, dayanılması güç durum
m.+dur 31b/13
- maʿrifet** (Ar.) Ustalık, hüner, uzmanlık
m.+den 03a/11, 40b/02
m.+ti 22a/07, 40b/03
- maʿrūf** (Ar.) Herkesçe bilinen, tanınan, belli, sanlı
m. 06a/08, 09a/21
- maḣhara** (Ar.) Eğlendirici, sevimli, güldürücü, soytarı, hoş
m. 52a/21
m.+ya 43b/01
- maḣlaḣat** (Ar.) İş, önemli iş, mesele
m. 39b/05, 40a/04, 56a/05
m.+um 19a/09
m.+ın 07b/05
- maʿṣūḳ** (Ar.) Sevilen, âşık olunan erkek
m. 26b/21, 28b/07
m.+tı 44b/18
m.+ıla 29b/10
- māt** (Far.) Yenilme
m. 43b/18
- mātem** (Ar.) Yas
m.+inde 37a/20
- maṭlaʿ** (Ar.) Divan edebiyatında kaside veya gazelin ilk beyti
m. 03a/13, 12a/02
m.+ı 21b/18
m.+ında 21b/10
m.+ından 10a/17, 32a/01, 42b/11, 57a/15
- maṭlūb** (Ar.) Talep edilen, istenilen şey
m. 24b/02

māverāʾü'n-nehr öz. İs.

m. 09a/16, 21b/04, 50b/06, 54a/05

m.+e 56a/10

m.+de 14b/12, 38b/13

maʿyüb (Ar.) Ayıplanmış; ayıplanan

m. 35b/15, 35b/21, 44a/21, 44a/21

maẓarrat (Ar.) Zararlar, ziyanlar

m.+ı 20a/06

m.+ın 20a/02

mazbūṭ (Ar.) Ele geçirilmiş, zaptolunmuş

m.+umdur 24a/17, 24b/10

mazmūmat (Ar.) Zamme ile, ötre ile okunan, ötreli

m. 03a/02, 09a/04, 17a/12, 19a/07, 22b/17, 27a/05, 30b/17, 31b/20, 40b/20, 42b/13, 44a/04, 45a/01, 48b/11, 53a/09, 53b/12

mazmūm (Ar.) İlave olunmuş

m.+dur 14b/17

mazmūn (Ar.) Nükteli, sanatlı ince söz

m. 31a/04, 47b/13, 53b/15

m.+ı 47b/13

mazlūm (Ar.) Zulüm görmüş

m. 08b/21

m.+a 08b/21

maʿzūr (Ar.) Özürlü olan, özürü

m. 04a/01, 14b/14

mebzūl (Ar.) Bol, çok

m. 55a/04

mecāl (Ar.) Güç, kuvvet, takat

m. 29b/10

mecālis (Ar.) Meclisler, toplantılar

m. 42a/01, 50a/05, 56b/19, 57b/18, 58a/02

mecāzen (Ar.) Mecaz yoluyla, mecaz olarak

m. 27b/10

meclis (Ar.) Oturulacak, toplanılacak yer

m. 19b/03, 27a/01, 27b/13, 31a/12, 36a/15, 36a/18, 54a/10

m.+de 19a/16, 21b/06, 27a/01, 29b/17, 36a/16, 57a/02

m.+inde 47b/08

m.+inden 39a/21

mecmaʿ (Ar.) Toplanılacak yer

m.+da 24b/16

mecnūn (Ar.) Deli, divane

m. 21a/10

m.+a 10a/19

meddāḥ (Ar.) Medheden, halkı eğlendiren kimse

m.+ı 57b/18

medrese (Ar.) Fakülte, İslam dini kurallarına uygun bilimlerin okutulduğu yer

m.+yi 21b/17

medḥ (Ar.) Övme

m. 03b/07, 09b/20, 18a/19, 26b/06, 35b/16, 57b/19, 58a/03

mefhūm (Ar.) Kavram

m.+ıdur 05a/07

mefṭūn (Ar.) Sihire düşmüş, sihirlenmiş, gönül vermiş, tutkun

m. 25a/17, 38a/14

mefṭūḥat (Ar.) Açılmış, açık; fetha ile, üstün ile, e ile okunan

m. 03a/01, 03a/09, 05a/19, 06b/04, 10a/06, 18a/02, 19b/02, 23b/03, 24a/14, 26b/13, 27b/17, 31a/15, 32a/17, 34b/16, 38a/04, 41a/19, 41b/16, 41b/21, 42b/03, 43a/03, 43b/01, 44a/16, 45a/08, 48a/10, 48a/11, 50b/01, 51a/03, 53b/14, 54a/14, 55a/10, 55b/19, 57a/04

meger (Far.) Meğerse, oysa, oysaki

m. 25b/16, 53b/10

meh (Far.) Ay

m. 42a/07

mehīn (Ar.) Hor, hakir; zayıf

m. 45b/19

meʿḥūz (Ar.) Alınmış; çıkarılmış, tutulmuş

m.+dur 41b/17

mekbūd (Ar.) Ciğer ağrısı olan kişi

m. 56b/15

mekrūha (Ar.) Mihnet, keder, şiddet

m.+yı 49a/17

mekrūhī (Ar.) Mekruh olan

m. 41b/18

meksūf (Ar.) Keşfolunmuş, meydana çıkarılmış

m. 37a/19

meksūre (Ar.) Kesre ile, esre ile, yani i sesi ile okunan harf

m. 08a/18, 15b/07, 18b/13, 22b/04, 26b/14, 31b/04, 34a/08, 37a/10, 39a/02, 43b/21, 47b/21, 50b/01, 53a/14

mektüb (Ar.) Mektup

m. 07a/14, 34a/01, 34a/03

m.+ı 34a/03

m.+una 34a/06

melāmet (Ar.) Ayıplama, kınanama; azarlama, çıkışma

m. 53a/11

melīḥa (Ar.) Güzel, şirin, sevimli

m. 36b/10

men (Far.) Ben

m. 25a/18, 45b/18

menʿ (Ar.) Men etme, yasak etme

m. 35b/09

- menām** (Ar.) Uyku, rüya, düş
m.+ında 11a/10
- menkūl** (Ar.) Nakledilmiş, taşınmış
m.+dür 28b/18, 34a/14, 39a/20, 41a/10
- mennā'ü'l-ḥayr** (Ar.) Hayra, iyiliğe mani olan
m. 18a/12
- mensüb** (Ar.) Bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan, ilişkili, -den olan, -e bağlı (kimse)
m. 31b/18
- menzil** (Ar.) Mesafe
m.+li 10a/14
- merām** (Ar.) İstek, maksat, niyet
m. 36a/12
- merātib** (Ar.) Rütbeler, dereceler
m.+in 45a/12
- merbūt** (Ar.) Bağlanmış, bağlı
m. 18b/09
- merd** (Far.) Adam, insan, erkek, özü sözü doğru
m. 11b/01, 20b/03, 46a/20, 52b/21
- merdüm** (Far.) İnsan, adam, gözbebeği
m. 30b/02, 30b/03
m.+dür 30b/03
- merdümzāde** (Far.) İnsanoğlu
m. 30b/02
- merğüb** (Ar.) Beğenilmiş, istenilen, sevilen
m.+ı 36a/10
- merḥūm** (Ar.) Ölmüş, ölü
m. 42a/05
- merk** (Far.) Vefat
m. 38b/06, 38b/07
- merrāt** (Ar.) Defalar, bir çok defalar
m. 58a/08
- merre** (Ar.) Defa, kere
m. 20b/07, 23b/09, 29b/15, 37a/17, 39a/18
m.+si 26b/07
- mertebe** (Ar.) Aşama, derece, rütbe
m. 19a/11, 38a/12
m.+de 12b/17
- mervī** (Ar.) Sağlam olarak bilinmeyen
m.+dür 36a/17
- meşel** (Ar.) Örnek alınacak söz
m. 03a/21, 03b/12, 03b/17, 04a/05, 04a/11, 05a/11, 05a/21, 05b/10, 05b/14, 06a/08, 06a/16, 06a/21, 06b/05, 06b/11, 06b/17, 07a/05, 07a/08, 07a/15, 07a/17, 07a/20, 07b/08, 08b/03, 08b/07, 08b/13, 10a/01, 10a/07, 11a/01, 11a/03, 12a/16, 12b/10, 13a/03, 15a/11, 16a/14, 17a/09, 18a/18, 19a/11, 21b/05, 23a/20, 25a/08, 26a/03, 26a/04, 26a/09, 27a/14, 27b/16, 29a/02, 30a/06, 31a/05, 32b/01, 32b/16, 33a/08, 34a/19, 34b/01, 34b/10, 35a/02, 36a/08, 36b/08, 37a/04, 37a/05, 38a/08, 38a/17, 38b/13, 38b/18, 40a/10, 40a/16, 40b/06, 41a/15, 41b/04, 41b/05, 42a/16, 42b/02, 42b/10, 43b/03, 43b/10, 43b/11, 45b/13, 46a/03, 47b/11, 48a/11, 48a/20, 48b/08, 48b/18, 48b/21, 50b/13, 50b/21, 52a/10, 53b/01, 54b/03, 55b/18, 56a/09, 56a/18, 57b/04, 57b/21
m.+de 33a/11, 45a/18, 57b/16
m.+dür 08b/11, 13a/10, 34a/10, 35a/10, 40b/05, 43a/19, 47a/10, 47b/01, 49b/09, 50b/19, 56a/05
m.+ti 09b/08, 11a/14, 15a/04, 15b/03, 16a/09, 19a/11, 19a/21, 24a/11, 24b/01, 26a/02, 26b/08, 26b/18, 27b/10, 29b/06, 32a/18, 32b/20, 33b/01, 34a/07, 34a/14, 35a/14, 37a/04, 37b/06, 38a/04, 41b/08, 42a/06, 47a/13, 47b/11, 47b/17, 50a/19, 50a/21, 52b/02, 52b/10, 53a/09, 53b/19, 56b/18
m.+inde 53b/15
m.+inden 20b/05, 29b/19
m.+ine 12b/10
m.+inüñ 34b/20
m.+ün 05a/07, 13a/16, 23b/05, 24a/16, 24b/10, 39a/20, 41a/10, 45a/17, 58b/09
- meşelā** (Ar.) Söz gelişi
m. 05b/06, 10a/21, 21a/21, 22a/01, 22b/05, 33a/17, 41a/06, 41b/12, 47b/19, 48a/06, 49a/18, 52b/12, 54a/15, 58a/10
- meşhare** (Ar.) Soyтары, kepaze
m. 28b/18
- mesmūc** (Ar.) İşitilmiş, duyulmuş
m.+dur 07b/18, 56a/09
- meşnevī** (Ar.) Uyaklı bir divan edebiyatı nazım biçimi
m. 09b/03, 11a/14, 24a/06, 28a/07, 30a/08, 35a/02, 37a/08, 41b/04, 45b/19
m.+sinde 09b/02, 12a/15
- mest** (Far.) Sarhoş
m. 19a/16
- mestāne** (Far.) Sarhoşça, sarhoşçasına
m. 42b/08
- mesūd** (Ar.) Mutlu, sevinçli, ongun
m. 29a/08
m.+dur 57a/06
- meşhedī** öz. İs.
m.+nün 18a/15, 29a/16
- meşhūr** (Ar.) Ünlü, tanınmış, herkesçe bilinen, angın
m. 07b/16, 13a/01, 26a/07, 27a/11, 29a/02, 35b/13, 46a/03, 53b/02, 54b/03, 58a/10
m.+dur 31a/03, 43b/11, 54b/04
- meşhūre** (Ar.) Ün salmış, ün kazanmış
m. 43a/14
m.+den 16b/17
m.+dendür 16b/18, 22b/17, 43a/03, 44b/14, 45a/01, 46b/16, 55a/11, 57b/06
m.+dür 09a/05, 29b/15

meşğül (Ar.) Bir işle uğraşan, iş görmekte olan
m. 50b/05

meşk (Ar.) Bir öğretmenin aynısını yazmaları için öğrencilerine verdiği yazı örneği
m. 13b/13

meşrûh (Ar.) Açıklanmış
m. 32b/17

metn (Ar.) El yazması parça, tekst
m. 09a/10

mevlânâ öz. İs.

m. 03a/13, 03b/10, 03b/16, 04a/08, 04b/14, 05a/01, 05b/09, 05b/12, 06b/08, 07a/01, 07a/04, 07b/07, 07b/13, 08b/02, 09a/10, 09a/17, 09b/01, 10b/04, 10b/19, 11a/08, 11a/13, 11b/17, 12a/15, 13b/11, 13b/14, 13b/21, 14b/18, 15a/04, 15b/13, 17a/08, 17b/19, 18a/04, 18a/14, 18b/06, 19a/21, 19b/15, 20a/10, 20b/04, 20b/17, 21a/10, 21b/09, 21b/18, 22a/10, 22b/10, 23a/10, 25a/07, 26b/04, 26b/10, 28a/03, 28b/08, 28b/18, 29a/08, 29a/16, 31a/04, 31a/19, 31b/11, 32b/03, 32b/19, 33b/07, 34b/07, 34b/09, 35a/16, 36a/03, 36a/08, 37a/04, 37b/02, 38a/06, 39a/14, 40b/06, 40b/18, 41a/02, 43a/01, 46b/06, 47a/05, 47a/07, 50b/07, 50b/12, 51a/15, 51b/11, 51b/18, 52b/01, 52b/06, 52b/10, 56a/12, 57b/20, 58a/17
m.+nuş 11a/01, 11a/20, 24a/05, 26b/17, 44a/03

mevkûf (Ar.) Vakfedilmiş
m. 25b/08

mevrid (Ar.) Varacak yer, varılacak yer
m. 38b/13
m.+i 24a/17, 24b/10, 39a/20, 41a/10, 56a/09
m.+in 45a/18
m.+ini 23b/05

mey (Far.) Şarap
m. 50a/16

meydân (Ar.) Alan, saha
m. 25b/03, 34a/05, 39a/12, 39a/13, 39a/14
m.+a 42b/16
m.+ına 46a/11

meyyit (Ar.) Ölmüş
m. 20b/20

mezbûr (Ar.) Adı geçen, yukarıda söylenmiş olan
m. 11b/13

mezbûre (Ar.) Adı geçen, yukarıda söylenmiş olan
m.+ye 39b/04

meze (Far.) İçki içilirken yenilen yiyecek
m.+si 28b/16

mezellet (Ar.) Alçalma, bayağılaşma, aşağılaşma
m.+de 22a/07

mezemmet (Ar.) Kınama, yerme
m. 58a/06

mezkûr (Ar.) Zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış
m. 03a/21, 04b/06, 11a/01, 11b/11, 19b/16, 20a/15, 25b/05, 28b/19, 29a/02, 35b/12, 40a/07, 40a/16, 40b/18, 41b/05, 47b/12, 50b/13, 51b/18, 52a/10
m.+da 34a/07

m.+ı 07a/15, 19a/11, 31a/04, 34a/19, 36b/08, 42b/02, 48b/18
m.+ına 45a/18
m.+lar 27a/14
m.+uñ 16b/21, 20b/05, 28b/02, 42b/11, 56a/09

mezkûre (Ar.) Zikrolunmuş, adı geçmiş, anılmış
m.+nüñ 21b/19

mışrâ^c bkz. mışrâ^c

m. 05b/19, 07a/16, 08a/09, 08a/09, 08b/11, 08b/12, 11a/01, 11a/02, 15b/14, 20b/05, 23b/08, 32a/07, 34a/10, 34a/11, 36a/21, 36b/09, 43a/19, 43a/19, 46b/12, 47b/01, 49b/08, 49b/11, 50b/18, 50b/19, 56a/05, 56a/17
m.+ı 19b/04, 36a/21
m.+ından 49b/07

mışrâ^c (Ar.) Dize

m. 13a/10, 32b/16, 35a/10, 47a/10, 49b/09
m.+ı 13a/13
m.+ından 15b/13

mızrâk (Ar.) Uzun saplı, sivri demir uçlu silah
m.+dur 18b/14
m.+ın 18b/15

mihmân (Far.) Misafir, konuk
m. 19b/03, 27b/19, 45b/19

miñnet (Ar.) Zahmet, eziyet, gam, keder
m. 26a/01

mihr (Far.) Güneş
m. 33b/19, 34a/01, 34a/02
m.+i 34a/04

miqdâr (Ar.) Bir şeyin ölçülebilin, sayılabilen veya azalıp çoğalabilen durumu, nicelik
m. 06b/01, 14b/04, 36a/18

mîl (Ar.) Türlü işlerde kullanılmak için yapılan ince ve uzun metal çubuk
m. 52a/20

mimiyye (Ar.) Mim harfi ile ilgili
m. 16b/01

min (Ar.) –den beri
m. 20b/01, 55a/20

mîr (Far.) Baş, kumandan, amir
m. 22b/21, 23a/03, 23a/05

mesâ (Ar.) Kötü bir başkasına kötü davranmak ya da can sıkıcı davranmak
m.+sı 44b/10

mişâl (Ar.) Örnek olarak alınabilen, gösterilen şey, örnek
m. 58b/06

miskīn (Ar.) Çok uyuşuk olan
m. 52b/06

mīve (Far.) Meyve
m.+ye 13a/04, 13a/07

mīz-bānī (Far.) Ev sahibilik
m. 37b/11

mollā (Ar.) Büyük kadı, bilgin
m. 19b/05

monlā bkz. mollā
m. 21a/15, 21b/12, 21b/14, 21b/16, 49a/19
m.+nuḡ 21b/15

mū (Far.) Kıl
m. 42b/05

mu^caṭṭal (Ar.) Tatil edilmiş, bırakılmış
m. 15b/02

mu^cāmele (Ar.) Davranma, davranış
m. 30b/19

mu^cāvenet (Ar.) Yardım, yardım etme
m.+ine 13b/18
m.+iyle 14a/08, 14a/09

mu^cāvin (Ar.) Yardımcı
m. 13b/17

mu^cavveḡ (Ar.) Nüsha, Nazarlık yeri
m. 21a/02

mu^cayyen (Ar.) Tayin edilmiş, belli, belirli
m. 17b/15, 30b/18, 42a/08

mu^cciz (Ar.) İcazededen, acze düşürülen
m. 43b/03, 52b/02

mu^ccize (Ar.) Olağanüstü, şaşırtıcı
m. 18a/04

muḡabbet (Ar.) Sevgi, dostça konuşma, yârenlik
m. 15b/04, 53b/04, 53b/08, 53b/10

muḡabbeten (Ar.) Muḡabbet istinaden
m. 19b/03, 31a/12, 37b/16

muḡabbetli Muḡabbeti güzel olan
m. 16a/18, 16a/20

muḡakkıkīn (Ar.) Gerçeği bulup ortaya çıkarırlar
m. 45a/12

muḡāl (Ar.) Mümkün olmayan
m. 13a/18

muḡālīf (Ar.) Bir tutuma, bir görüşe, bir davranışa karşı olan, aykırı olan kimse
m. 24b/06, 28a/19

muḡammed öz. İ. s.
m. 08b/12, 27b/20, 33b/19, 34a/07, 42a/15, 45a/15, 48b/17

muḡammedī (Ar.) Hz. Peygamber ile ilgili
m. 42b/01

muḡanneḡ (Ar.) Korkak, alçak, kalles
m. 06b/07

muḡārebe (Ar.) Savaş, çarpışma
m.+de 09b/10

muḡāṭīb (Ar.) Hitabeden, söz söyleyen
m. 51a/13

muḡhīṭ (Ar.) Çevre, yöre, etraf
m. 20b/01
m.+e 05a/09

muḡliṡī öz. İ. s.
m. 19b/15, 36a/03, 39a/15
m.+nūḡ 18a/04

muḡterem (Ar.) Saygıdeğer
m. 42b/04, 42b/04

muḡteṡem öz. İ. s.
m. 15a/21, 27b/18, 38a/14, 42b/18, 43a/10, 46a/04, 52a/15, 57a/05
m.+e 54a/03
m.+üḡ 32a/12, 44b/16

mu^cīn (Ar.) Yardımcı
m. 52b/06

muḡaddem (Ar.) Sunulan, takdim edilen
m. 16b/11

muḡallid (Ar.) Bir şeyi takan, kuşatan; taklitçi
m.+de 30b/07

muḡarrer (Ar.) Kararlaştırmış; şüphesiz, sağlam
m. 49b/21
m.+dür 31b/17, 54a/07, 54b/14

muḡābele (Ar.) Karşılık verme, karşılama, karşılık
m.+sinde 37b/12, 44b/01

muḡābil (Ar.) Bir şeye karşılık olarak yapılan, bir şeyin karşılığı olan
m.+inde 58a/03

muḡāmīr (Ar.) Kumarbaz
m.+e 46a/10

muḡāmīrān (Ar.) Kumar oynayanlar, oynaşanlar
m. 38a/18, 46a/21

muḡkades (Ar.) Kutsal
m.+dür 14b/02

multān öz. İ. s.
m. 22b/16

multānī öz. İ. s.
m. 22b/15, 22b/16
m.+ler 22b/08

mūm (Far.) Mum
m. 44a/06

m.+ını 51b/20

mūmā (Ar.) İma
m. 07a/04

munkaṭīʿ (Ar.) Kesilen, kesilmiş
m. 10b/08, 41b/01

murḍār (Far.) Kirli, pis
m. 53b/21

murād (Ar.) İstek, dilek
m. 03b/15, 07a/14, 07b/17, 08a/03, 10b/09, 11a/02, 15a/16, 17a/18, 20b/01, 20b/20, 21a/04, 21a/04, 21a/05, 22b/06, 24b/07, 24b/18, 27a/13, 32a/10, 35b/15, 36b/19, 39b/04, 45a/19, 46a/14, 46a/18, 48b/14, 51b/17, 52b/13, 54b/14, 56a/06
m.+ı 08a/13, 23a/05, 51b/21
m.+um 03b/13, 06b/20, 15a/03, 24b/14
m.+uma 03b/14, 06b/20

murādāt (Ar.) İstekler, dilekler
m.+a 13a/12

murū (Far.) Kuş
m. 37a/19

musallaḥ (Ar.) Bir kimse veya şeyin üzerine bıktırarak kadar düşen (kimse)
m. 32a/08

muşāhebet (Ar.) Sohbet, etme, konuşma, görüşme
m. 36b/05, 44a/01, 50a/05
m.+de 48b/14
m.+ler 48b/15

muşāhib (Ar.) Sohbet eden, konuşan, arkadaş
m. 40b/09
m.+i 39a/21

mūsī (Ar.) Vasiyet eden, tavsiye eden
m. 12a/20, 12a/20

muşāfa öz. İs.
m. 27b/20, 32b/13, 42a/15, 48b/17, 58a/10

muşt (Far.) Yumuruk, tokat
m.+in 54a/06

muştuluk müjde
m. 24a/18

muṭṭaliʿ (Ar.) Bilgili, haberli
m. 36b/07, 07a/02

muṭteber (Ar.) İtibar, hatırı sayılır, saygın
m. 04a/05, 40b/15
m.+dür 40b/16
m.+in 09b/01

muṭlaḥ (Ar.) Kesinlikle
m. 51b/16

muṭlaḥā (Ar.) Kesinlikle
m. 03b/15, 21a/13, 32a/21, 37a/12, 44a/11, 56b/13

mutāzaccir (Ar.) İçi sıkılan, sıkıntılı
m. 30a/19

mutāzammun (Ar.) İçine alan; kefil olan, içinr alan
m. 14a/02

mūy (Far.) Kıl
m. 12a/05

mūz (Ar.) Muz
m. 45a/03

muẓāf (Ar.) Katılmış, bağlanmış, bağlı
m. 22b/16

muẓtarib (Ar.) İztırabı, sıkıntısı olan
m. 05a/09

mübārek (Ar.) Bereketli, feyizli
m. 16b/14, 43b/10

mübāşeret (Ar.) Bir işe başlama, girişme
m. 09b/19, 10a/02, 14a/08, 29a/20, 42a/12

mübtelā (Ar.) Bağımlı
m. 10a/03

mübtezel (Ar.) Saygınlığını yitirmiş, değersiz
m. 13a/02

mücerrebāt (Ar.) Tecrübe olunmuş, denenmiş, sinanmış
m. 54b/13

mücevvef (Ar.) Oyuk, içi boş
m. 35b/10

mücrim (Ar.) Suçlu
m. 25b/07
m.+i 25b/02, 25b/04
m.+üñ 25b/03, 25b/06, 25b/10

müdüām (Ar.) Devam eden, süren, sürekli
m. 23a/16

müdüārā (Far.) Yüze gülme, dost gibi görünme
m. 09a/14
m.+nuñ 09a/15

müdbir (Ar.) Düşkün, talihsiz
m. 20a/10

müddet (Ar.) Süre
m. 38b/07, 55a/05

müdevver (Ar.) Döndürülmüş; yuvarlak, tekerlek
m. 18a/03

müʿeddī (Ar.) Eda eden, sebep olan, doğuran
m. 11a/05

müʿellif (Ar.) Kitap yazan, eser sahibi
m.+e 09b/13, 18b/12, 19a/13

müferraḡ (Ar.) Boş
m. 20b/20

müferrih (Ar.) Ferahlık veren, iç açan, iç açıcı
m. 50a/06

müft (Far.) Beleş, bedava
m. 28b/12
m.+e 05a/13
m.+üñ 51b/15

müftâzenlik (Far.) Beleşçilik
m. 51b/14

müheyyâ (Ar.) Hazır, hazırlanmış
m. 11b/16

mükemmel (Ar.) Kusursuz
m. 55b/16
m.+üm 11a/03

mülâyim (Ar.) Yumuşak huylu
m. 28a/10, 51b/21

mülcem (Ar.) Gemli, yularlı
m. 17a/09

mülk (Ar.) Ev, dükkân, arazi vb. taşınmaz mal
m. 53a/19, 58b/13
m.+i 52b/21
m.+üne 28a/17

müllev öz. İ̇s.
m. 55b/08

mülük (Ar.) Hükümdarlar
m.+inuñ 14b/11

mümâşil (Ar.) Benzeyen, andıran
m. 53b/07

mü³min (Ar.) İman etmiş, müslüman
m.+lere 52b/08

münâcât (Ar.) Yalvarma, dua etme
m. 09a/07, 12b/14
m.+ında 56a/16

münâfakat (Ar.) Münafıklılıklar, ikiyüzlülükler
m. 54b/17

münâfık (Ar.) İkiyüzlülük eden, iki yüzlü
m. 32b/02
m.+uñ 45a/05

münakkaş (Ar.) Nakşedilmiş, nakışlı, resimli
m. 21a/08

münâsebet (Ar.) Uygunluk; ilişik, ilgi, yakınlık
m.+i 18b/10, 22a/13, 34b/04, 35a/09, 35a/12,
48a/03, 50b/03
m.+in 35a/14

münâsib (Ar.) Uygun, yerinde
m. 04b/08

müñfekk (Ar.) Ayrılan, ayrılmış, çıkmış; sökülmüş
m. 38a/11, 39b/01

münhezim (Ar.) Hazimete uğrayan, bozguna uğrayan
m. 46a/08

müntefi³ (Ar.) Yararlanmış
m. 03a/17

münteşir (Ar.) Yayılmış, açılmış; dağılık
m. 07a/10, 07a/10, 34b/05

münzevî (Ar.) Çekilip bir köşede oturan
m. 08a/20

mürâca³at (Ar.) Başvurma, danışma, yardım isteme
m.+a 14b/11

mürekkab (Ar.) Yazı yazmak, desen çizmek veya basmak için kullanılan, türlü renklerde sıvı madde
m.+dür 32a/03

müretteb (Ar.) Dizilmiş, yerli yerine konmuş
m. 04b/05, 57a/16, 57a/17

mürselîn (Ar.) Peygamberler
m. 30a/07

mürür (Ar.) Geçme, geçip gitme, sona erme
m. 51b/10

müsâfir (Ar.) Misafir, yolcu
m. 37b/11, 37b/12

müsâvî (Ar.) Eşit, denk
m. 22a/18

müsebbeb (Ar.) Sebep olan
m. 18b/10

müselleme (Ar.) Mesele
m.+dür 26b/20, 27b/18, 37a/18, 51b/09

müsta³rık (Ar.) Dalmış, dalgın, düşünen
m. 10b/17

müsta³mel (Ar.) Kullanılmış, eski, köhne
m. 32b/17

m.+dür 04a/16, 05b/14, 06a/21, 06b/06, 06b/11,
07a/21, 07b/11, 07b/16, 08a/02, 08b/08, 09b/09,
10a/07, 10b/07, 11b/04, 12b/21, 14a/07, 14a/13,
14a/19, 14b/21, 16b/03, 17a/13, 17b/14, 18a/10,
18a/19, 19b/02, 21b/05, 23b/16, 25a/17, 25b/16,
29a/02, 29b/04, 31a/16, 32b/01, 34b/02, 36a/15,
38a/19, 46a/03, 48b/15, 53b/02, 54b/04, 57a/17,
57b/02, 58a/04

müsta³şim öz. İ̇s.
m. 14b/02, 14b/03

müstecâb (Ar.) Kabul olunmuş
m. 06b/14, 06b/14

müstevlî (Ar.) Ele geçen
m. 34a/02, 38a/15

müşâbeh (Ar.) Benzeme, benzeyiş
m.+i 19b/10

müşābih (Ar.) Benzer, benzeyen
m. 08a/08, 20a/17, 22a/18, 22b/14, 31b/14, 53b/07, 56b/18
m.+dür 12b/11, 53b/08

müşāhede (Ar.) Görme
m. 07a/11

müşār (Ar.) İşaret olunan
m. 07a/02, 11a/13, 15b/13, 20b/17, 21a/15, 21b/18, 38a/16, 52b/10

müşevveş (Ar.) Karışık, düzensiz, karmakarışık
m.+im 25a/17

müşfikī öz. İ.ş.
m. 22b/10
m.+nūñ 22b/21, 23a/02, 49a/19

müşterī (Ar.) Alıcı
m. 33b/19
m.+den 34a/01
m.+nūñ 34a/06
m.+ye 34a/02

müşāla^a (Ar.) Okuma, tetkik, düşünce
m. 14b/04

müte^aahhīrīn (Ar.) Son zamanlarda gelenler, yetişenler
m. 08b/17, 13a/06, 26a/13, 29b/05, 44a/09, 46a/03, 47a/05
m.+i 49a/17

müte^aallik (Ar.) Asılı, bağlı
m. 52b/07

müte^aellim (Ar.) İçi sızlayan, acı duyan
m. 41b/07, 57a/03

müte^ahakkīn (Ar.) Doğruluğu meydana çıkanlar
m. 21a/14

müte^ahayirīn (Ar.) Hayrette kalanlar, şaşırılmışlar
m. 09a/22

müte^akaddimīn (Ar.) Eskiler, eski insanlar
m. 04a/08, 04a/17, 09b/01, 15b/15

müte^akellim (Ar.) Söyleyen, konuşan
m.+ūñ 51a/13

mütemeşsil (Ar.) Bir şeyin şekline giren
m. 07b/19

mütevehhim (Ar.) Vahimlenen, kuruntulu
m. 51a/20

müteyakkız (Ar.) Uyanık bulunan, uyanmış
m. 23b/17

müteşekki (Ar.) Şikayette bulunan, şikayetçi
m. 46a/06

müttefik (Ar.) Müttefik, bağlaşıp
m. 07b/11

müyesser (Ar.) Kolayı bulunup yapılan; kolay gelen
m. 38a/14, 56a/06

müzeyyen (Ar.) Süslenmiş, süslü
m. 20a/05

N

nā (Far.) –mayan, –meyen
n. 15b/02, 16b/14, 18b/09, 22a/06, 22a/20, 24b/19, 26b/15, 26b/16, 44b/09, 50b/10, 53a/15, 54b/13

nāb (Far.) Saf, arı; katıksız; berrak
n. 29a/03, 39b/06, 40a/01
n.+dan 39b/08

nādān (Far.) Bilgisiz, cahil
n. 20a/10, 52b/12
n.+uñ 17b/17

nādir (Ar.) Seyrek, az bulunur
n. 58b/09
n.+e 28a/12

naḥl (Ar.) Hurma ağacı
n. 24a/11

nā^ail (Ar.) Erişmiş, ele geçirmiş, başarmış, kazanmış, ulaştırmış
n. 22a/17

nākes (Far.) Cimri, pinti
n.+i 22a/06

nākis (Ar.) Noksan, eksik, tam olmayan
n. 52a/05

naḳl (Ar.) İletme, aktarma, taşıma, geçirme, aktarım
n. 20b/01, 22a/13, 55b/09

naḳş (Ar.) İşleme, el işi, ince iş
n. 20a/17, 21a/14
n.+ı 04b/04

naḳşbendī öz. İ.ş.
n.+ye 21a/15

na^al (Ar.) Ayakkabı, papuç, nal
n. 54b/13

nāle (Far.) İnleme, inilti
n. 11a/19

nām (Far.) İsim, ad, ün
n. 09b/02, 11b/14, 24b/18, 30b/11, 35b/07, 35b/19, 36a/16, 36a/19, 36a/20, 39a/05, 39a/21, 39b/03, 48a/20, 49a/19, 52b/06, 54a/20, 56a/11
n.+ı 07a/10, 07a/10
n.+ın 58b/10
n.+ında 48a/19
n.+ını 04a/20

namāz (Far.) Namaz
n.+ında 20b/20, 38b/14

nāmdār (Far.) Namlı, ünlü
n. 58a/10

<p>nāme (Far.) Yazılı, yazılmış; mektup n. 07a/12, 09a/18, 12b/14, 15a/19, 17a/01, 17a/10, 19a/02, 20b/16, 22b/19, 23b/12, 26a/09, 30a/17, 31a/10, 32b/04, 34a/12, 36b/16, 37a/06, 40a/11, 41a/03, 41b/15, 48b/03, 54a/08, 54b/15, 55a/18, 57b/04, 57b/07, 58a/13, 58a/18 n.+dür 10b/05 n.+sinde 26a/02, 55b/08 n.+sinden 50a/20 n.+sinüñ 54a/17</p> <p>nāmūs (Ar.) Toplumsal değerlere bağlılık, iffet n. 10b/17</p> <p>nān (Far.) Ekmek n. 25b/18, 35a/05, 56b/14</p> <p>na'ra (Ar.) Haykırma, bağırma n. 39b/09</p> <p>nās (Ar.) İnsanlar n.+a 17b/18</p> <p>naşib (Ar.) Kısmet, talih, baht n. 28a/12, 51a/09, 56b/12 n.+in 51a/09 n.+inden 04b/07</p> <p>naşir (Ar.) Yardımcı n. 14b/03, 14b/05, 14b/08, 14b/14</p> <p>naşihat (Ar.) Öğüt n. 15b/04, 26a/01, 27a/13, 40a/16, 43a/17, 47a/17, 54a/03</p> <p>na'c (Ar.) Döşek n. 25b/04, 25b/05, 25b/13</p> <p>naft (Ar.) Hz. Peygamberi övmek için yazılan şiir n. 12a/02, 27b/21, 30a/06, 38a/07, 42a/16, 48b/18</p> <p>nā'ik (Ar.) Söyleyen, konuşan, lakırtı n.+a 22a/01</p> <p>nāvek (Far.) Ok n. 18b/14</p> <p>nāzik (Far.) İnce yapılı, narin n. 07a/17</p> <p>nazar (Ar.) Bakış, bakma, göz atma n. 08b/02, 09b/21, 10a/05 n.+ına 24b/10, 39b/16 n.+ında 17a/04</p> <p>na'ir (Ar.) Benzer, eş n. 20a/03, 58b/06 n.+i 38a/05</p> <p>nazm (Ar.) Şiir n. 15b/05, 21b/17, 27a/15, 38a/15, 47b/14, 58b/03, 58b/06 n.+da 10b/03</p> <p>ne Hangi şey n. 05b/01, 05b/01, 06a/08, 06a/10, 06a/11, 06a/11, 06a/11, 08b/10, 10b/15, 15a/21, 24a/21, 25a/12,</p>	<p>29b/04, 30b/02, 36a/11, 40a/21, 40b/03, 45a/15, 49b/10, 49b/15, 52a/03, 53b/10, 54b/14, 56b/01, 56b/03, 58b/08 n.+dür 11a/07 neberd (Far.) Harp, savaş n. 56a/14</p> <p>nebiyyin (Ar.) Nebiler, peygamberler n.+e 12a/16</p> <p>nebī (Ar.) Haberci, peygamber n. 58b/06</p> <p>necāt (Ar.) Kurtulma n. 54b/13</p> <p>neccāran (Ar.) Dülger, marangoz n. 21a/20</p> <p>neccārī (Ar.) Dülgerlik, marangozluk n.+ler 55a/21 n.+nün 57b/20</p> <p>necm (Ar.) Yıldız n. 34b/07, 41a/16, 55b/13, 56a/09</p> <p>nedim öz. İs. n. 40b/09</p> <p>nefs (Ar.) Öz varlık, kişilik n. 28b/21</p> <p>nefsānī (Ar.) Gereksinim ve isteklerle ilgili, beden arzularıyla ilgili n. 21b/07</p> <p>nehy (Ar.) Yasak etme n.+e 52b/07</p> <p>nekbet (Ar.) Talihsizlik, bahtsızlık, düşkünlük n. 46a/19, 47b/01, 47b/02, 47b/04 n.+i 35a/08</p> <p>nemā (Ar.) Artma, çoğalma n.+da 22a/14</p> <p>nemek (Far.) Tuz n. 35a/05 n.+i 25b/18</p> <p>nereye Hangi yere n. 14b/15</p> <p>nesef öz. İs. n. 56a/11</p> <p>nesimī öz. İs. n. 23b/06 n.+ye 23b/07</p> <p>nesl (Ar.) Kuşak n.+i 10b/09 n.+in 39b/18 n.+ün 39b/21</p>
--	--

nesne Her türlü cansız varlık, şey, obje

n. 19b/19, 19b/19, 23a/08, 23a/08, 31b/15, 41a/01, 47b/04, 47b/18, 47b/18, 55b/20

n.+den 06b/06, 09b/10, 18b/03, 20b/19, 30a/14, 42b/13, 47b/10, 51a/19

n.+nün 09a/09, 35a/21

n.+sin 52b/13

n.+ye 13a/04, 31a/21

n.+yi 13b/06, 45a/14

neşr (Ar.) Düzyazı

n. 04b/07, 18a/18, 19a/21, 21b/12, 23b/20, 25b/10, 25b/12, 26a/11, 26b/09, 26b/12, 28b/12, 29a/18, 30a/10, 31a/06, 31b/03, 32a/07, 32a/21, 33a/14, 33b/09, 33b/19, 33b/20, 34a/11, 34a/13, 34b/09, 35b/15, 36a/02, 36b/01, 36b/09, 37b/08, 38a/09, 38a/15, 38b/02, 39a/08, 40a/12, 40b/11, 41b/05, 42a/05, 42a/17, 42b/07, 43a/20, 44a/15, 44a/20, 44b/06, 45a/04, 46a/21, 46b/14, 47a/07, 47b/17, 48a/10, 48b/04, 48b/07, 48b/20, 49a/11, 50a/21, 50b/09, 50b/19, 51b/20, 52a/12, 52a/17, 52a/19, 52b/18, 53a/08, 55a/16, 55b/12, 57a/02, 57a/16, 57b/08, 58a/01, 58b/04

n.+ile 58b/06

neşr (Ar.) Yayma, dağıtma

n. 04b/05

neşv (Ar.) Büyüme, yetişme

n. 22a/14, 34a/17

netice (Ar.) Sonuç

n. 47b/03

nev (Far.) Yeni

n. 17a/18, 39b/15, 42a/07

nev^c (Ar.) Çeşit, tür

n. 18b/14, 18b/14, 28a/09

nevā (Far.) Ses, seda, makam

n. 33a/20

n.+da 22b/18, 33a/16

nevādir (Ar.) Nadir olan

n. 20b/12, 58b/10

nevāyī öz. İ.ş.

n.+de 10a/21, 20b/11, 58a/12

n.+dür 10b/02

nevāzlık (Far.) Okşayan, okşayıcılık

n. 31b/21

nevbet (Ar.) Sıra

n. 13a/02

nevende (Far.) Hızlı giden at; postacı

n.+yi 53a/15

nevrez (Far.) Yeni yetişen, yeni biten

n. 24b/12, 24b/13

nevī (Far.) Yenilik

n.+sin 21a/10

neye Hangi şeye

n. 37b/16

nezāket (Ar.) İncelikle davranma, incelik, naziklik

n.+i 23a/03

ni^cāl (Ar.) Ayakkabıların bırakıldığı yer

n.+e 12a/13

nice Kaç, ne kadar

n. 22a/16, 38b/16, 40b/15

niçe bkz. nice

n. 22a/20, 43b/06, 46b/03, 53a/10, 55b/06, 58a/09

niçün Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye

n. 06a/17, 11a/06, 25a/04

nidā (Ar.) Ses, bağırma, çağırma

n. 40a/05, 45a/15

niğāh (Far.) Bakma, bakış

n.+in 43a/08

niğār (Far.) Resim, sevgili

n. 28b/05, 38b/21, 51b/17

n.+a 07a/01, 38a/14, 38a/16

nihāvendī öz. İ.ş.

n.+nün 08b/12

nihāyet (Ar.) Son

n.+de 40b/15

nīlgūn (Far.) Lacivert

n.+a 15b/12

ni^cmet (Ar.) İyilik, lütuf, ihsan

n.+in 55a/04

ni^cmetullah öz. İ.ş.

n. 04b/09, 04b/11, 15b/09, 19b/07, 20a/13, 20a/15, 31b/03, 35b/04, 39a/03, 40b/16, 46b/16, 48b/01, 49a/11, 55a/12

nisbet (Ar.) Bağlılık, ilgi

n. 28b/20

nisbiyye (Ar.) Nisbetlen olan

n. 17b/07

n.+ye 22b/16

nişābūrī öz. İ.ş.

n.+nün 37a/13

nişān (Far.) Nişan, iz, belirti

n. 34b/13

nişānla- (Far.) Hedeflemek

n.-miş 27b/09

nitekim Gerçekten, hakikaten

n. 03a/13, 03a/20, 03b/09, 04a/03, 04a/08, 05a/04, 05a/08, 05a/14, 05b/03, 05b/17, 06a/03, 06a/14, 06a/19, 06b/08, 06b/15, 06b/21, 07b/02, 07b/07, 07b/13, 07b/21, 08a/04, 08b/01, 09a/02, 09a/07, 09b/12, 09b/15, 10a/09, 10a/16, 10b/04, 10b/10,

11a/08, 12a/06, 12a/14, 12b/13, 13a/19, 13b/03,
13b/11, 13b/14, 13b/20, 14a/10, 14a/15, 15a/10,
15a/18, 15b/21, 16a/07, 16b/04, 17a/19, 18a/14,
18b/04, 18b/11, 18b/17, 18b/21, 19a/05, 19a/10,
19a/18, 19b/05, 19b/11, 20a/10, 20b/09, 20b/13,
20b/21, 21a/06, 21a/10, 22a/03, 22a/21, 23a/10,
23a/17, 23b/01, 23b/11, 23b/18, 24a/05, 24a/10,
24b/03, 25a/07, 25a/14, 25a/18, 25b/08, 25b/17,
26a/08, 26a/17, 26b/13, 26b/17, 27a/03, 27a/07,
27a/12, 27a/21, 27b/15, 27b/19, 28a/03, 28a/06,
29a/02, 29a/08, 29b/12, 30a/05, 30a/16, 30a/20,
30b/10, 30b/15, 30b/20, 31a/12, 31a/19, 31b/08,
31b/18, 31b/21, 32a/15, 32a/19, 32b/03, 33a/05,
33a/12, 33b/10, 33b/16, 34a/20, 35b/06, 36a/02,
36a/08, 36a/17, 36b/20, 37a/04, 37a/15, 37b/06,
37b/13, 37b/18, 38a/02, 38a/06, 38a/13, 38a/20,
38b/05, 38b/17, 39a/04, 40a/10, 40b/10, 40b/17,
41a/02, 41a/15, 41b/08, 41b/13, 41b/18, 42a/03,
42a/09, 42a/14, 42b/03, 42b/15, 42b/18, 43a/01,
43a/04, 43a/10, 43b/02, 43b/14, 43b/18, 44a/12,
44a/17, 44b/11, 44b/20, 45a/06, 45b/07, 45b/13,
46a/04, 46b/11, 46b/17, 47a/05, 47b/06, 48a/07,
48b/17, 49a/14, 49b/02, 49b/07, 49b/17, 50a/10,
50a/16, 50b/07, 50b/20, 51a/14, 51b/03, 52b/01,
52b/16, 53a/03, 53a/06, 53a/12, 53a/17, 53b/10,
53b/14, 53b/17, 53b/18, 54a/01, 54a/07, 54a/12,
54a/17, 54b/01, 54b/08, 54b/14, 54b/19, 55a/01,
55a/13, 55a/18, 55b/17, 56a/02, 56b/20, 57a/07,
57a/11, 57b/07, 58a/06, 58a/12

niyyet (Ar.) İsteyip düşünme, maksat
n. 51a/08, 54b/14

niyâz (Far.) Yalvarma, yakarma
n. 37b/17

nizâmî öz. İs.
n. 04b/05, 09a/07, 09a/19, 26a/02, 40a/16, 47a/12,
49b/02
n.+nün 05a/08, 06b/17, 08a/04, 12b/04, 13a/13,
15a/18, 15b/03, 16b/19, 18a/21, 19a/05, 19b/20,
25a/14, 25b/13, 28a/21, 29b/20, 30a/10, 31b/05,
34a/11, 35b/01, 36a/13, 36b/12, 36b/15, 40a/12,
41b/03, 43a/14, 44a/12, 45b/03, 45b/17, 46b/14,
47a/17, 49a/04, 50a/01, 51a/10, 51b/03, 52a/17,
53b/02, 56a/20
n.+dür 11b/03

nizâm (Ar.) Düzen
n. 07a/19, 11b/10, 19a/19, 23b/15, 32a/19, 33a/12

nünniye (Ar.) Nun harfi ile ilgili
n. 17b/20, 45a/07, 55b/14

nuşh (Ar.) Nasihat verme, öğüt
n. 43a/17

nüş (Far.) Tatlı, bal
n. 40b/21

nübüvve (Ar.) Nebi, haberci
n. 52b/06

nücüm (Ar.) Yıldızlar
n. 33a/13

nükte (Ar.) Düşündürücü ve şakalı söz, espri
n. 08a/20, 36b/10, 52b/12
n.+nün 08a/21
n.+ye 08b/02

nümâ (Far.) Gösteren, bildiren
n. 34a/17
n+da 31a/10

nüzül (Ar.) Aşağı inme
n. 52b/07

○

o ○
o. 11b/08, 11b/20, 14b/07, 26b/02, 30a/07, 31a/07,
37b/12

odun Yakılmak için kesilmiş ağaç
o.+la 25b/16

oğ(u) Erkek evlat
o.+ı 04b/12, 24b/20, 26b/02
o.+ıdur 14b/13
o.+ısın 39b/17
o.+u 16b/20
o.+un 34a/05
o.+nun 43b/18

oğlan Oğlan, oğul, erkek çocuk
o. 28b/06

oğ Ok
o. 05b/16, 18b/20
o.+dur 18b/14
o.+la 04b/19

oğu- Okumak, çağırmak, davet etmek
o.-duğıçün 38b/15
o.-miş 36a/21
o.-mişlar 25b/16
o.-riar 13b/11
o.-yub 42b/01, 54b/13, 56a/17

oğut- Okutmak
o.-urlar 34a/02

ol o
o. 03a/17, 03a/18, 03b/05, 04a/19, 04a/20, 05b/01,
05b/04, 05b/10, 05b/18, 06a/09, 06b/12, 07a/04,
07a/20, 08a/20, 08b/03, 08b/19, 08b/20, 08b/21,
08b/21, 09a/07, 09b/19, 10b/03, 10b/14, 11a/06,
11a/07, 11a/14, 14b/04, 14b/16, 14b/16, 15a/21,
15b/02, 16a/19, 16b/01, 16b/09, 17a/17, 18a/06,
18a/12, 18b/15, 19a/11, 19a/17, 20a/06, 20a/07,
20a/19, 21a/09, 21a/16, 21a/18, 21b/18, 22a/06,
22a/14, 22a/18, 22b/14, 23a/14, 23a/17, 23b/04,
23b/17, 24a/15, 24b/01, 24b/06, 24b/08, 24b/10,
24b/16, 25a/06, 25a/07, 25b/03, 26b/17, 27a/01,
27a/19, 27b/06, 27b/09, 28a/20, 28b/20, 29a/08,
29b/19, 30a/19, 31b/14, 31b/17, 32a/11, 32b/18,
32b/19, 34a/03, 34a/07, 34a/17, 34b/09, 35a/06,
35b/01, 35b/07, 35b/08, 35b/10, 35b/12, 36a/08,
36a/13, 36b/03, 36b/04, 36b/07, 36b/07, 37a/02,
37a/03, 37b/06, 37b/12, 38a/11, 38a/12, 38a/20,
38a/20, 38b/18, 39a/07, 39b/05, 39b/11, 39b/12,
40b/01, 40b/06, 41b/03, 43b/05, 44b/10, 45a/16,

- 46a/12, 46a/13, 46a/14, 46a/15, 46b/02, 46b/03, 46b/04, 47a/12, 47b/03, 48a/04, 48b/15, 49a/17, 49b/10, 50b/02, 50b/06, 50b/11, 51a/15, 51a/19, 51b/17, 52a/13, 52b/07, 52b/09, 52b/12, 52b/13, 52b/17, 53a/05, 53b/08, 54a/03, 54b/05, 54b/06, 54b/14, 54b/18, 55a/20, 55b/20, 56a/06, 56a/12, 56a/14, 56a/15, 56a/17, 56b/11, 57a/03, 57a/06, 57b/13
o.+dur 11b/08
- ol-** Olmak, meydana gelmek
o.-a 27b/09, 29a/13, 33b/04, 51b/21
o.-acağı 25a/12
o.-alum 03a/17
o.-an 06a/07, 09a/21, 09b/03, 12a/16, 12b/03, 12b/14, 14b/02, 17a/09, 17b/20, 18a/15, 20a/08, 20a/08, 20a/09, 20b/06, 20b/14, 20b/20, 21a/08, 22b/14, 23b/07, 24b/11, 28a/15, 28b/14, 29b/19, 32a/07, 41a/16, 41b/08, 42a/09, 42a/19, 43b/03, 43b/21, 45a/19, 48a/19, 50a/20, 50b/18, 51b/11, 52a/02, 52a/05, 52a/12, 55a/02, 55b/17, 56a/16, 56b/15
o.-ana 26b/05, 40a/09
o.-anlar 36a/11
o.-anur 52a/07
o.-anı 20a/09
o.-ayın 50b/05
o.-du 06b/14, 11b/16, 12b/07, 12b/07
o.-dular 10b/15
o.-dum 22a/17, 24a/08, 38b/07
o.-duğu 08a/14
o.-duğuna 29b/17, 30a/08
o.-duğunda 05a/09, 07a/02, 35b/07
o.-duğundan 32b/17, 48a/05
o.-duğunun 07a/10
o.-duğun 22a/16
o.-duğı 04a/07, 21b/19, 31b/19, 32a/05, 37a/05, 38a/15, 41b/19
o.-duğın 17b/11, 20a/15, 43b/18, 44a/21, 44a/21, 52b/14
o.-duğün 04b/08, 10b/03, 16b/14, 25b/08, 26b/02, 31b/16, 34b/06, 35b/18, 43a/14, 49a/08
o.-duğda 06b/03, 06b/03, 11a/10, 13a/05, 13a/18, 22a/15, 34a/03, 36b/07, 38a/14, 41b/11, 52b/07
o.-duğdan 20a/09, 21b/16, 27b/08, 45b/06
o.-di 03b/13, 09a/15, 24b/20, 25a/02, 28a/20, 28b/16, 28b/18, 30b/14, 36a/21, 36b/11, 38b/16, 42a/06, 44a/07, 54b/01, 58b/06, 58b/08
o.-disa 10a/20
o.-ıcağ 11a/05, 13a/12, 14a/21, 15b/02, 28b/17, 33b/09, 39b/08, 40a/08, 42b/02, 46a/18, 56a/01
o.-ma 56b/11
o.-maduğı 22a/13, 41b/17
o.-maduğından 10a/06, 50b/16
o.-madi 51b/18
o.-mam 07b/12
o.-mamağa 41a/12
o.-mamağla 05b/19
o.-masa 16b/12, 18b/10, 19a/16, 26a/16, 29b/10, 38a/11, 45b/06, 53b/09, 54a/16
o.-masayidi 03a/11, 04a/12
o.-masi 54a/07, 54b/14
o.-masın 19b/03
o.-masına 50b/11
o.-maya 12b/03
o.-mayan 16a/03
- o.-mayub** 11a/12, 21b/14, 30b/08, 43a/18, 45b/12, 56a/06
o.-maz 14a/14, 27a/03, 40b/05, 41b/01, 50b/16
o.-mazdı 39b/01
o.-mazsa 56b/06
o.-mağla 07a/16, 22b/14
o.-mağ 15b/02, 17b/17, 22a/18, 32b/19
o.-mağdur 22a/19
o.-miş 28a/12
o.-mişdur 07a/17, 23b/09, 25b/16, 35b/13
o.-sa 03b/06, 07a/10, 08a/08, 08a/20, 08b/19, 09b/20, 10a/03, 11a/05, 12a/05, 12a/13, 13a/02, 13a/18, 13b/17, 15a/21, 16a/19, 16a/20, 16b/03, 16b/11, 17a/06, 21a/09, 21b/07, 23a/14, 26a/07, 26b/16, 27a/11, 27a/18, 28a/02, 28a/03, 28b/21, 30b/18, 32b/02, 36a/16, 36b/18, 37a/03, 37a/11, 38a/19, 41a/02, 41a/05, 41a/06, 41a/07, 41a/07, 41b/10, 41b/12, 42a/02, 42a/08, 42a/13, 42b/05, 42b/09, 44b/09, 45b/06, 46b/09, 48b/13, 49a/13, 52b/21, 54a/15, 54a/20, 55b/16, 57b/19, 58a/10
o.-salar 26b/21, 27b/14, 30a/19, 46a/06, 48a/13, 57a/03
o.-sam 24b/16
o.-sayıdı 04a/07, 06b/07, 12b/17, 27b/19, 36b/14, 45b/02, 49a/03
o.-sun 09a/02, 19b/04, 20a/08, 20a/21, 41a/12, 41a/13, 46a/17, 56b/04
o.-ub 03a/11, 03b/04, 04a/12, 06b/06, 07a/01, 07a/02, 07a/14, 07b/19, 08a/08, 08a/20, 09b/09, 10b/09, 11a/18, 12b/17, 13a/01, 13a/05, 16a/19, 16a/20, 17a/19, 18a/12, 18b/03, 19a/16, 20b/19, 21b/06, 21b/07, 21b/13, 22a/20, 23b/17, 25a/05, 25b/17, 25b/19, 26a/06, 26b/21, 27b/04, 27b/05, 27b/13, 28a/19, 30a/14, 30b/18, 31b/18, 32b/02, 32b/16, 33a/09, 34a/04, 34a/07, 34b/05, 35b/06, 35b/18, 36b/14, 37a/11, 37a/19, 38a/14, 38a/15, 39a/06, 39b/02, 41a/12, 41b/07, 42a/08, 42b/09, 43b/05, 44a/07, 44b/18, 45b/05, 48a/16, 48b/12, 49a/13, 49b/21, 50a/05, 50a/13, 51a/20, 53b/07, 54a/10, 54a/15, 55b/15, 55b/21, 56a/20, 57a/06, 57b/18, 58b/07
o.-ur 03b/06, 04b/20, 05b/08, 06a/09, 06a/13, 06b/14, 09a/21, 09b/14, 09b/14, 10a/11, 10b/14, 10b/16, 11a/16, 11b/06, 11b/07, 12b/08, 13b/13, 14b/06, 15a/02, 15a/03, 15a/09, 15a/16, 15b/02, 15b/10, 16a/12, 16b/08, 16b/13, 17b/07, 17b/17, 18a/19, 20b/01, 21a/08, 21a/12, 21a/19, 21b/08, 22a/01, 22a/04, 22a/09, 22a/21, 22b/06, 24a/09, 24b/02, 26a/15, 29b/01, 29b/03, 31a/04, 31a/15, 31b/14, 32a/15, 32b/07, 32b/09, 33a/18, 33b/05, 33b/14, 34b/05, 35a/16, 35b/15, 36a/07, 36a/19, 38a/01, 39b/01, 39b/05, 40b/05, 40b/12, 41b/02, 41b/06, 42b/10, 43a/08, 43a/20, 44a/08, 44b/10, 45b/07, 46a/12, 47a/04, 48b/14, 50a/15, 51b/14, 52a/07, 52b/03, 52b/15, 53a/08, 53a/16, 54b/18, 55b/12, 56b/03, 56b/12, 57a/02, 57a/10, 57a/16, 57a/21, 57b/09, 58a/02
o.-urdi 28a/14, 28a/15
o.-ursa 20a/20, 24b/19, 56b/06, 58b/08
- olun-** Olunmak, edilmek
o. 24b/14
o.-an 05a/01, 07b/08, 07b/14, 09a/11, 09b/08, 10b/02, 10b/19, 13a/10, 15b/03, 16a/08, 16a/17, 19a/21, 20b/01, 21a/04, 21b/04, 22b/15, 24b/02, 26a/02, 26b/04, 26b/07, 27a/12, 28b/09, 28b/12, 28b/17, 29b/20, 31a/18, 32a/11, 32b/16, 33b/01,

- 33b/07, 33b/20, 34a/13, 34b/20, 35b/20, 39a/10, 41b/05, 41b/07, 44a/10, 45b/12, 45b/17, 46b/05, 49a/09, 49b/09, 50a/19, 51a/06, 52a/14, 52a/19, 52b/16, 57b/16
- o.-asıñ** 40a/20
- o.-duğı** 34a/20, 37a/04, 38b/12
- o.-duğda** 35b/15, 39b/20
- o.-dı** 04b/08, 04b/12, 05b/19, 07a/16, 10b/04, 11b/13, 17b/10, 18a/04, 19a/12, 19b/11, 20b/13, 21b/12, 21b/18, 25b/08, 28a/13, 35b/05, 39a/04, 40b/17, 42b/03, 43a/14, 46b/16, 48a/11, 48b/02, 49a/12, 55a/13
- o.-maduğı** 19b/10
- o.-mağdan** 41b/18
- o.-masa** 57b/13
- o.-masun** 08b/05, 14a/21, 17a/16, 17b/03, 18a/18, 26b/12, 39a/08, 42a/18, 55a/16
- o.-maya** 08b/16, 10b/13, 11b/12, 34b/04
- o.-maz** 14a/07, 40b/03
- o.-miş** 26b/13, 28a/16, 47b/12
- o.-mişdur** 03a/14, 05a/20, 07b/08, 23b/21, 27b/15, 50b/01, 52a/01, 53b/15, 54a/01
- o.-sa** 07a/11, 14b/01, 47b/03
- o.-ub** 18a/19, 24b/07
- o.-ur** 03b/03, 03b/11, 03b/13, 04a/03, 04a/05, 04a/11, 04a/14, 04b/06, 04b/15, 04b/17, 05a/01, 05a/02, 05a/05, 05a/10, 05a/12, 05a/15, 05a/21, 05b/18, 05b/21, 06a/17, 06b/03, 06b/05, 06b/08, 07a/06, 07a/09, 07b/02, 07b/05, 07b/21, 08a/05, 08a/07, 08a/10, 08a/13, 08a/16, 08a/19, 08b/13, 08b/18, 09a/03, 09a/14, 09a/18, 09a/22, 09b/12, 09b/16, 09b/18, 10a/09, 10a/14, 10a/17, 10b/04, 10b/19, 11a/01, 11a/04, 11b/02, 11b/11, 11b/15, 11b/17, 11b/19, 12a/01, 12a/04, 12a/05, 12a/07, 12a/10, 12a/13, 12b/04, 12b/06, 12b/09, 12b/11, 12b/17, 13a/08, 13a/10, 13a/14, 13a/17, 13b/02, 13b/04, 13b/06, 13b/11, 13b/16, 14a/01, 14a/20, 14b/18, 15a/05, 15a/08, 15a/10, 15a/13, 15a/20, 15b/05, 15b/21, 16a/02, 16a/05, 16a/09, 16a/11, 16a/18, 16b/01, 16b/05, 16b/11, 16b/16, 17a/01, 17a/20, 17b/04, 17b/11, 17b/21, 18a/06, 18b/01, 18b/02, 18b/05, 18b/09, 18b/11, 18b/19, 19a/01, 19a/04, 19a/06, 19a/08, 19a/15, 19a/19, 19b/05, 19b/06, 19b/12, 19b/16, 19b/18, 19b/21, 20a/11, 20a/21, 20b/03, 20b/08, 20b/10, 20b/14, 20b/18, 20b/21, 21a/05, 21a/06, 21a/10, 21b/11, 21b/19, 22a/01, 22a/10, 22a/13, 22a/21, 22b/11, 22b/19, 22b/21, 23a/08, 23a/10, 23a/13, 23a/18, 23b/01, 23b/03, 23b/12, 23b/18, 24a/02, 24a/06, 24a/11, 24a/15, 24b/03, 24b/04, 24b/06, 25a/08, 25a/11, 25a/15, 25a/19, 25b/01, 25b/09, 26a/03, 26a/05, 26a/14, 26a/19, 26b/11, 26b/20, 27a/04, 27a/06, 27a/08, 27a/10, 27a/12, 27a/18, 27b/01, 27b/11, 27b/16, 27b/21, 28a/04, 28a/07, 28b/01, 28b/03, 28b/05, 29a/04, 29a/08, 29a/17, 29a/20, 29b/13, 29b/21, 30a/03, 30a/07, 30a/17, 30a/21, 30b/05, 30b/11, 30b/16, 30b/20, 31a/13, 31a/17, 31a/19, 31b/09, 31b/11, 31b/18, 32a/01, 32a/05, 32a/13, 32a/20, 32b/04, 32b/06, 33a/06, 33a/09, 33b/01, 33b/08, 34a/09, 34a/10, 34a/12, 34a/21, 34b/12, 34b/15, 35a/02, 35a/17, 35a/19, 35b/02, 35b/17, 35b/21, 36a/04, 36a/08, 36b/12, 36b/16, 36b/21, 37a/16, 37b/03, 37b/09, 37b/14, 37b/19, 38a/08, 38a/17, 38b/01, 38b/06, 38b/09, 38b/09, 38b/18, 39a/16, 39a/19, 40a/10, 40a/15, 40a/16, 40b/02, 40b/03, 40b/10, 41a/03, 41a/16, 41a/21, 41b/04, 41b/06, 41b/08, 41b/15, 41b/19, 42b/06, 42b/11, 42b/16, 42b/18, 42b/19, 43a/05, 43a/11, 43a/15, 43b/09, 43b/10, 43b/15, 44a/03, 44a/05, 44a/10, 44a/10, 44a/13, 44a/18, 44b/05, 44b/08, 44b/12, 44b/16, 44b/21, 45a/07, 45b/01, 45b/04, 45b/08, 45b/13, 45b/15, 45b/18, 46a/04, 46a/07, 46a/20, 46b/07, 46b/12, 46b/18, 47a/01, 47a/06, 47a/10, 47a/12, 47a/15, 47a/17, 48a/08, 48a/15, 48a/20, 48b/03, 48b/05, 48b/10, 49a/04, 49a/04, 49a/14, 49a/20, 49b/02, 49b/03, 49b/08, 49b/09, 49b/13, 49b/18, 50a/07, 50a/10, 50a/17, 50a/20, 51a/06, 51a/10, 51a/10, 51a/13, 51a/15, 51b/07, 51b/11, 52a/18, 52b/12, 52b/16, 53a/07, 53a/10, 53a/18, 53a/21, 53b/03, 53b/11, 53b/17, 53b/19, 54a/08, 54a/12, 54b/01, 54b/09, 54b/15, 55a/02, 55a/08, 55a/14, 55a/18, 55b/01, 55b/13, 56a/03, 56a/21, 56b/11, 57a/01, 57a/12, 57a/15, 57b/07, 58a/06, 58a/18
- on** On, 10
- o.** 33b/03
- ora** Ora, orası, o yer
- o.+dan** 14b/10
- orta** Orta
- o.** 19b/08
- o.+ya** 30b/08
- ortalık** Yer, çevre
- o.** 57a/03
- o.+a** 04a/07, 42a/01, 44a/02, 47a/02
- o.+ı** 54a/10
- otarıcı** Ot otlatan kimse
- o.+ya** 29a/15
- ot** Ot
- o.+dan** 53b/09
- o.+dur** 53b/06
- otur-** Oturmak, yerleşmek, bulunmak
- o.-an** 46b/04
- o.-mayub** 45b/01
- o.-sa** 17b/04
- o.-sayıdı** 29b/16
- o.-ub** 14b/11
- oturağ** Oturulacak yer veya şey
- o.** 14a/04
- oturt-** Oturtmak
- o.-urlar** 46b/01
- oy-** Yontarak veya delerek çukur oluşturmak
- o.-acak** 40a/06
- o.-ub** 43a/13
- o.-mışıdı** 40a/08
- oyala-** Meşgul etmek
- o.- ma** 57b/01
- o.- rsañ** 34a/09
- oyna-** Oynamak, eğlenme, vakit geçirme, bir şeyle uğraşmak
- o.-duğda** 46a/11
- o.-rlar** 46a/16, 46b/04
- o.+yan** 46b/02
- o.+yub** 38a/19

oynat- Oynatmak, istenen şeyi yaptırmak
o.-urdu 28a/10
o.-mağla 04b/18

oynağ Kimıldayan, yerinde sağlam durmayan, hareketli
o.+ı 13b/07

oyun Oyun, eğlence
o.+dan 06a/09
o.+uñ 06a/09

Ö, ʕÖ

öğren- Öğrenmek
ö.-mişdür 35a/12

öğret- Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak
ö.-memişler 06a/11

öküz Öküz
ö.+den 04a/16
ö.+ı 04b/02
ö.+lerinüñ 04a/18
ö.+üñ 04b/02

öl- Ölmek
ö.-dükde 40a/07
ö.-dükden 05a/13
ö.-düklerinde 38b/18
ö.-meyı 05a/12
ö.-meyince 27a/18
ö.-miş 43b/09, 47a/11
ö.-mişüñ 47a/11
ö.-se 38b/05
ö.-seyidi 39a/19

öldür- Öldürmek
ö.-dükde 47a/12
ö.-mez 47a/11
ö.-üb 03a/18, 37b/12

öñ Ön, ileri
ö. 44b/15
ö.+ünde 27b/08, 46a/13
ö.+ünden 41b/14
ö.+üne 10a/05, 13b/17, 37b/16, 46b/02, 46b/06

ʕömer öz. İ.ş.
ʕö. 42a/21

ʕömr (Ar.) Yaşa
ʕö.+ümde 38b/07
ʕö.+in 26a/15

ʕöşr (Ar.) Öşür, onda bir, ondalık
ʕö. 21a/04

öte Arkadan gelen bölüm; daha fazla, çok
ö. 50a/13
ö.+si 08a/21

ötürı Ötürü
ö. 04a/20, 15a/14, 29a/15, 38b/12

öz Kendine, kendi kendini
ö. 51a/08

ʕözr (Ar.) Sebep, mazeret; kusur, eksiklik
ʕö. 42b/16
ʕö.+ı 42b/18
ʕö.+in 10a/08, 12a/13, 24b/10

P

pādişāh (Far.) Padişah, hükümdar
p. 09b/02, 24b/19, 24b/21, 25a/02, 26b/17, 34a/04, 34a/04, 38a/21, 39b/01, 39b/14, 39b/16, 39b/17, 39b/18, 40a/03, 40a/05, 55b/05
p.+a 33a/17
p.+da 34a/02
p.+dan 34a/06
p.+ı 14b/02, 27a/13
p.+lar 17a/04

pādişāhzāde (Far.) Padişah oğlu
p. 24b/18
p.+dür 24b/18

pādişāhı (Far.) Padişaha ait
p.+de 40a/02
p.+ye 39b/12

pahalı Fiyatı yüksek olan, ucuz karşıtı
b. 13a/05

pāre (Far.) Parça, kısım
p. 20a/20, 20a/20
p.+sile 52a/06
p.+sine 35b/11, 52a/12, 52a/13

paşlu Pas tutmuş, paslanmış
p. 29a/12

pāsuñ (Far.) Cevap, karşılık
p. 35b/02

patıcan (Ar.) Patıcan
p. 47b/20

pavlus öz. İ.ş.
p. 09b/02

pāy (Far.) Ayak
p. 22a/07, 25b/05, 25b/06, 25b/06
p.+inçden 25b/01

pāzeng (Far.) Pezevenk
p.+ine 28b/06

peder (Far.) Baba
p. 34a/04, 37a/20, 39b/19
p.+ı 24b/11
p.+ine 08a/08, 49a/08

pehlevān (Far.) Pehlivan, güreşçi
p. 18a/15, 23b/18, 39b/19, 39b/20, 40a/01, 45b/13, 58a/17

pehlevı öz. İ.ş.
p. 37a/07

pejmürde (Far.) Eski, püskü
p. 28b/21

pek Sert, katı p. 29a/21	p.+lerinden 55b/09
penbe (Far.) Pembe renk p. 18a/15	pilāv (Far.) Pilav p.+a 56b/14
pend (Far.) Nasihat, öğüt p. 43a/17	pinhān (Far.) Gizli p. 34b/17
penç (Far.) Beş p. 21a/04	pīr-zen (Far.) İhtiyar kadın, koca karı p.+ün 39b/05
pençe (Far.) Pençe, Yırtıcı hayvanların ön ayak tırnakları p.+dür 28a/13	pīrāhen (Far.) Gömlek p.+lerin 27a/01
perenden (Far.) Uçucu, uçan p.+dür 05b/17	pīrī (Far.) İhtiyarlık p. 23b/07
perest (Far.) Tapan, tapınan, taparcasına seven p. 38b/21	pīş (Far.) Ön, ileri, ön taraf p. 37a/06
perīşān (Far.) Dağınık, düzensiz, karmakarışık p. 28b/21, 35b/06, 36a/05, 37a/07, 38a/15, 54b/11	pīşānī (Far.) Alın p. 21a/09, 21a/11, 21a/13, 21a/19
pertev Far Işık, parlaklık, yalım p. 37a/19	piş- Pişmek, yenilebilir duruma gelmek p.-se 50a/09
pertāb (Far.) Atılma, sıçrama p. 20a/07	piyāz (Far.) Soğan p. 37b/17
pervāz (Far.) Uçma, uçuş p. 37a/20	pū (Far.) Araştırma, inceleme p. 05a/18, 22b/07, 39b/16, 45a/18
pervīz (Far.) Üstün p. 09a/17, 28a/10	pul (Far.) Süs olarak kullanılan parlak, incecik, genellikle metal levhacık p. 21a/08, 21a/08
pesrek öz. İs. p. 48a/19	pūr (Far.) Dolu p. 28a/15, 35b/12, 42a/06
peş (Far.) Arka, art p.+inde 48b/13	pūrdād (Far.) İhsan dolu p.+dur 44a/09
peşimān (Far.) Üzülen, pişman p. 25a/05, 41a/12 p.+lık 08a/11	pusu Saldırmak için saklanarak beklenen yer p.+ya 12b/06
peten öz. İs. p. 17a/20	pūşīde (Far.) Örtülmüş p. 42a/20 p.+dür 31b/07 p.+si 42a/01, 47a/02 p.+sini 34b/17
peydā (Far.) Belli, açık p. 20a/02, 22a/20, 28a/16, 28a/19, 31b/14, 52b/04 p.+sıdur 52b/05	pūser (Far.) Oğul, çocuk p. 50b/12 p.+in 39b/04
peyker (Far.) Yüz, surat p. 20a/02, 20a/16, 20b/01, 46b/14, 49a/04 p.+e 20a/06 p.+i 20a/19	pūserān (Far.) Çocuklar, oğullar p. 10b/05
pezeveng (Far.) Pezevenk p.+idür 28b/05	
peżīr (Far.) Kabul eden, edici, alan; kabul edilebilir p. 20a/04, 43a/18	
pīl (Far.) Fil p. 39a/06	
	R
	rāh (Far.) Yol r. 35b/11, 42a/20
	raķīb (Ar.) Rakip r. 41b/19, 43a/11 r.+de 14a/16, 32a/12

rām (Far.) İtaat eden, boyun eğen
r. 44a/07, 44a/09, 51b/18

rāst (Far.) Doğru
r. 06b/13, 17b/17, 35a/01, 36b/04, 55a/12
r.+in 25b/05, 25b/06

redd (Ar.) Geri çevirme, kabul etmeme
r. 42b/20

rencīde (Far.) İncinmiş, kalbi kırılmış
r. 07a/14, 15a/01, 28b/19, 52a/02, 52a/02

renk (Far.) Renk
r. 43b/16

resm (Ar.) Resim
r. 20a/04

resūl (Ar.) Peygamber, haberci
r. 18a/04, 38a/06, 42a/18, 45a/15

resūlullah (Ar.) Hz. Peygamber
r. 50b/09, 50b/11, 52b/08

revnāk (Ar.) Parlaklık, güzellik, tazelik
r. 13a/05, 42b/01
r.+ı 14b/06

rezālet (Ar.) Kepazelik, maskaralık, rezillik
r. 30b/02

ri^ʿāyet (Ar.) Gütme, gözetme; sayma, saygı
r. 13b/10, 35a/05, 37b/11, 40b/02, 40b/03, 45a/17, 57b/19

ricā (Ar.) Dileyiş, dileme, dilek
r. 34a/06

ric^ʿat (Ar.) Geri dönme
r. 25a/05

rīg (Far.) Toz
r. 25b/04, 25b/13

rīsmān (Far.) İp, halat
r.+a 23a/03

rīş-ḥande (Far.) Alay etme, gülme
r. 52b/13, 52b/14

rindān (Far.) Kalenderler
r. 39b/06

riyāyī öz. İ.ş.
r. 58a/07

riyāzī öz. İ.ş.
r. 54b/08

rū (Far.) Yüz, çehre
r. 17a/18, 17a/19, 25b/19, 25b/21, 37a/21, 39b/03

rubā^ʿī (Ar.) Rubai, şiir, dördül
r. 03b/17, 05a/15, 07a/06, 14a/16, 15a/05, 15b/17, 16a/15, 17a/20, 24a/12, 25a/08, 25a/19, 29b/07,

33a/06, 33b/17, 38b/10, 38b/19, 40b/06, 50b/13, 50b/21, 55a/08
r.+dür 05b/18, 07a/15
r.+siden 50b/12
r.+sinde 03b/16
r.+sinden 05a/15, 15a/05, 15b/15, 16a/14, 17a/20, 24a/11, 25a/07, 25a/19, 29b/06, 33a/05, 33b/16, 38b/09, 38b/17, 40b/06, 50b/20, 55a/08

ruḥ (Far.) Yanak, yüz çehre
r. 26b/10

rūḥ (Ar.) Can, nefes
r. 34b/10

rūḥī (Ar.) Ruhla ilgili, ruhca
r. 37a/19

ruḥsār (Far.) Yanak
r. 20a/03, 20a/17

rūm öz. İ.ş.
r. 46a/08, 46a/08
r.+da 18b/15, 22a/01, 29a/02, 40b/15, 42a/05, 42b/07, 43b/10, 44b/19, 49b/01, 53b/02

rūmī öz. İ.ş.
r.+nūḡ 20a/10

rūspī (Far.) Orospu
r. 17a/07

rūşen (Far.) Aydın, parlak
r.+dür 08a/15

rūy (Far.) Tunç
r. 03b/05, 03b/08, 03b/10, 29b/17, 36b/05
r.+tuḡ 03b/08

rūz (Far.) Gün
r. 11a/10, 20b/07, 26b/07, 23b/08, 29b/15, 37a/17, 39a/18, 39a/21, 57b/11

rūze (Far.) Oruç
r.+yi 55a/20

rūzgār (Far.) Rüzgar
r. 17b/21, 22a/20, 26a/08, 28a/12, 41b/06, 43a/15, 50a/12
r.+a 22a/18
r.+da 25a/14, 28b/09
r.+dan 03b/16, 05b/01, 14a/01, 22a/16, 26a/01
r.+um 54b/11
r.+uḡ 08b/19, 09a/01, 50a/13, 50a/14
r.+ın 29a/12

rūkūb (Ar.) Binme
r. 52a/12

rūşvet (Ar.) Rüşvet
r. 33a/03

S, Ş, Ş

şabāḥ (Ar.) Sabah
ş. 11a/10, 38b/14

ş.+a 56b/12

şabâvet (Ar.) Sabilik, çocukluk
ş.+den 26b/02

sâbık (Ar.) Geçici, geçen, geçmiş
s. 07a/06, 17a/01

şâbit (Ar.) Sabit, hareketsiz, yerinde duran
ş. 22a/19, 22a/20

şabûh (Ar.) Sabah şarabı
s. 08b/16

şaç- Saçmak, dağıtmak, dökmek
ş.-arlar 37b/01

sa°d (Ar.) Kutluluk, uğur
s. 14b/12

şadâ (Ar.) Ses
ş.+sı 42b/02
ş.+sından 30b/08
ş.+yı 15b/11

sâde (Far.) Sade
s. 22b/14
s.+sine 22b/13

şâdir (Ar.) Çıkan
ş. 11a/05, 12a/13

sa°dî öz. İs.
s. 09a/06, 20b/02, 27a/13, 37b/06, 53a/02
s.+nûh 46a/19
s.+ye 28a/07

şadî Far Yüz, 100
ş. 06b/03

şadr (Ar.) Göğüs
ş. 42a/14

şafâ
ş. 43b/14, 51b/10
ş.+larından 04b/13
ş.+ndan 19b/18
ş.+ya 24a/08, 54a/20, 54a/21
ş.+yıla 26a/16

şaff (Ar.) Sıra, saf
ş. 12a/13
ş.+dan 15b/11

şağ Sağlam, esen
ş. 10a/21

şağ Sağ, sağ yan sol karşıtı
ş.+ından 55b/06

şahân (Ar.) Kap
ş.+da 27b/09

şahâvet (Ar.) Cömertlik
s. 55a/04

şâhib (Ar.) Sahip, koruyan
ş. 07a/02, 07a/05, 07a/12, 07a/16, 12a/05, 18a/11, 19a/01, 37a/06, 41b/13, 48b/17, 56a/16
ş.+i 26b/05, 56a/01

şahn (Ar.) Sıcaklık, hararet
s. 32b/02

şahrâ (Ar.) Kır, ova, çöl
ş. 19b/12
ş.+larda 35b/18
ş.+yı 19b/15

sâ°id öz. İs.
s. 32b/14, 40b/18

sâ°il (Ar.) Saldıran; soru soran
s.+e 53a/17

sâ°ir (Ar.) Seyreden
s. 30a/07

şakal Sakal
ş.+a 31b/05

şakaleyn (Ar.) İnsan ve cin
ş. 38a/07

şakar (Ar.) Cehennem
ş. 21a/09, 21a/14, 21a/18

şakın Sakınma, koruma
ş. 21b/03, 23b/04

şakız Sakız
ş. 38a/11, 38a/16

sâkî (Ar.) Su veya şarap dağıtan
s. 12b/14, 26a/09, 31a/10, 40a/11, 41a/03, 50a/19, 50a/20, 54b/15, 55a/18
s.+ye 33a/05

şakî öz. İs.
ş. 21a/15

şakîl (Ar.) Ağır
ş. 47b/02, 47b/02, 47b/04, 57b/13

sâkin (Ar.) Dingin, durgun
s. lerinden 20b/14

şakla- Saklamak
ş.-maz 13b/02
ş.-r 39b/06

şallallah (Ar.) Allah
ş. 27b/20, 38a/07, 39a/16, 42a/15, 45a/13, 48b/17, 50b/09, 52b/08

şalavât (Ar.) Namazlar, peygambere okunan dua
ş. 12a/15, 30a/06

şalın- Salınmak
ş.-sa 17a/19

şal- Salmak, bırakmak, serbest bırakmak
ş.-ursın 43b/06
ş.-maduğičün 10a/05
ş.-ub 11a/11

sālif (Ar.) geçen, geçmiş
s. 03a/14, 03b/17, 06b/17, 08b/13, 12a/16, 14b/17, 25a/08, 26a/03, 35a/02, 40a/10, 41b/08, 43b/03, 43b/10

salyar (Rum.) Salya
s.+ları 23a/03

salṭanat (Ar.) Sultanın egemenliği
s. 25a/01
s.+ı 16b/20

şām öz. İs.
ş. 24b/20

şan- Sanmak işi, zannetme, zanneyleme
ş. 12a/10
ş.-ub 04b/04
ş.-ur 04b/03

sana bkz. saṇa
s. 30a/04

saṇa Sana
s. 06a/11, 08b/21, 23a/14, 36a/20, 48a/14, 52b/14

şan^{at} (Ar.) Sanat, ustalık, hüner
ş. 04b/05, 26b/02
ş.+ınur 26b/02

şanāyi^c (Ar.) Sanatlar, zanaatlar
ş. 26b/01, 32b/12

şānī (Ar.) İkinci
ş. 34b/07, 40a/19, 41a/16, 55b/13, 56a/09
ş.+de 11a/02, 32a/07
ş.+si 23b/08, 56a/18

şāniye (Ar.) İkinci, akabinde
ş.+sinde 36b/10

şar- Sarmak
ş.-arlar 22b/08

şarar- Sararıp solmak, sararmak
ş.-miş 23a/05
ş.-sa 11a/18

şarf (Ar.) Harcama, tüketme, kullanma
ş. 07a/04

şarı Sarı, renk
ş. 38a/16

şarıl- Sarılmak
ş.-mişdur 38a/16

şarığ Sarılarak meydana getirilen başlık
ş.+a 51b/05

şaplama Yemek, tutmaç
ş. 28b/13

şataş- Sataşmak, karışmak
ş.-mak 55a/11

şat- Satmak
ş.-dı 58a/05
ş.-sa 17b/18, 12b/12

sāvecī öz. İs.
s.+nūḡ 03b/10, 04a/09, 04a/13, 05b/10, 27a/07, 34b/20, 39a/04, 44b/11, 46b/06

şavl (Ar.) Saldırış, atılış
ş. 10a/21

şavul- Savunmak, korumak
ş. 39b/09

şay- Saymak, farzetmek, tutmak
ş.-ub 46a/14

şay^y (Ar.) Çalışmak, çabalamak, gayret etmek
s. 04b/07, 13b/18

sāye-bān (Far.) Gölgelek
s. 05a/17, 26b/12

şayd (Ar.) Av, avlama
ş. 35b/19

sāyir (Ar.) **bkz.** sā'ir Seyreden, yürüyen
s. 35a/13

sebeb (Ar.) Sebep
s. 18b/10, 29b/21, 36b/05, 44b/18
s.+i 10a/15, 24a/16, 46a/18, 53a/17
s.+ile 17b/15

sebū (Far.) Testi, şarap kabı
s.+ya 20a/03
s.+yı 20a/07

secce öz. İs.
s. 13b/12, 13b/15, 33b/08
s.+sinde 28a/06

sefer (Ar.) Sefer, yolculuk
s. 20b/15, 36b/03

seg (Far.) Köpek, it
s. 14a/13

seḡḡāre (Ar.) Büyüleyici, büyü
s.+sine 07b/20

seksen Seksen, 80
s. 21b/17

şelāşe (Ar.) Üç, 3
ş. 39a/19, 39b/07, 42b/08

sellem (Ar.) Selamete ermek
s. 11a/09, 12a/02, 18a/05, 27b/21, 38a/07, 39a/16, 42a/15, 45a/13, 48b/18, 50b/09, 52b/08

selmān öz. İs. s. 03b/10, 04a/09, 04a/13, 05b/09, 27a/07, 34b/20, 39a/04, 44b/11, 46b/06, 51b/16	serkeş (Far.) Kafa tutan, başkaldıran s. 11b/08, 44a/05, 44a/07 s.+lük 51b/18
selīm öz. İs. s. 46a/08, 56b/21	sermāye (Far.) Varlık, servet s.+münj 35a/19
semer (Rum.) At, eşek, katır vb. hayvanların sırtına yerleştirilen ağaçtan araç s. 09b/10	server (Far.) Baş, başkan, resi, ulu s. 30a/05
semerķand öz. İs. s. 34a/18	serverī (Far.) Başlık, başkanlık s. 26b/04, 32b/12 s.+nünj 32b/19
semerķandān öz. İs. s. 54b/07, 54a/16	servī öz. İs. s. 20b/04
semerķandī öz. İs. s.+ler 08a/15, 32a/03, 53b/16, 53b/18, 54b/04 se.+nünj 54b/08	serhoş (Far.) Sarhoş s.+a 40a/12
semir- Şişmanlamak s.-üb 12b/02	sevād (Ar.) Karalık, siyahlık, karartı s. 33a/13
semmūr (Ar.) Samur s. 48b/01, 48b/01, 48b/05	sevdā (Ar.) Güçlü sevgi, aşk s. 10a/19, 10b/17
sem'e (Ar.) İşitme, duyma s. 25b/08	sevgend (Far.) And, yemin, kesem s. 40a/03
sen Sen s. 08b/16, 28b/19, 52b/14, 54a/04, 54b/06 s.+i 05a/13 s.+iñdür 08b/16, 40a/04 s.+ünj 44a/02, 44a/15, 48a/13, 53a/05, 53a/05, 53b/13, 53b/13 s.+ünjle 54b/07	sevin- Sevinmek s.-meden 38b/04
sene Yıl s.+sinde 30a/04	sevķ (Ar.) Gönderme, götürme s. 28a/19
seng (Far.) Taş s. 50b/10, 50b/11, 56a/13 s.+ler 56a/14 s.+ünj 46a/13	sevķ bkz. sevķ ş. 16a/18
seper bkz. siper s. 13b/11	seyfī öz. İs. s. 35b/19, 57b/20
ser (Far.) Baş, kafa, kelle s. 25b/21, 27b/20, 36a/16, 36b/02, 36b/11, 37a/08, 37a/11, 39b/08, 47a/02, 53b/08, 54b/12 s.+den 06b/02	seyirci Seyirci, izleyici s. 38a/19 s.+lere 38a/20
serā (Far.) Söyleyen s. 21b/21, 21b/16, 21b/19	seyr (Ar.) Gidiş, yürüyüş, ilerleyiş s. 20a/18 s.+in 12b/12
serāy (Far.) Saray, hükümdarın bulunduğu yapı s. 34a/02, 39b/12	seyyid (Ar.) Efendi s. 23b/06
serd (Far.) Esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen s. 44a/05	seyyi (Ar.) Fena, kötü s. 30a/18
şerħad (Far.) (Ar.) Sınır boyu ş.+dan 25b/04	seyyāh Yolcu, gezici s. 26a/14
	şifat (Ar.) Yüz, kılık ve dış görünüş ş. 16a/19
	şıçra- Sıçramak ş.-masını 18b/20
	şığa- Sivamak, okşamak, meshetmek ş.-dı 11b/15

şık- Sıkmak
ş.-ar 21b/15

şıklet (Ar.) Sıkıntı
ş. 29a/12

sirr (Ar.) Gizli kalan, gizli tutulan şey
s.+in 34b/17

şıyrıl- Sıyrılmak
ş.-ub 28b/15

silsile (Ar.) Dizi, sıra
s. 10a/19

şime (Ar.) Damga, işaret
s. 32b/14

şine (Far.) Göğüs
s. 37a/11, 35b/12
s.+sine 23a/05

şinek Sinek
s. 22b/14

şinî (Far.) Büyük tepsi, sini
s. 18a/03

siper (Far.) Korunulacak, saklanılacak yer
s. 29a/09
s.+den 13b/09

sipāh (Far.) Asker
s. 20b/15, 23b/11, 55b/09
s.+dan 41b/09

sipariş (Far.) Sipariş, ısmarlama
s. 13b/17

şir (Far.) Tok, doymuş
s. 25a/15

sirişt (Far.) Yaratılış, huy, tabiat
s. 45a/13

sirke (Far.) Sirke, üzüm, elma, limon suyu
s. 22a/02, 22a/03

şit (Ar.) Ün, şöhret, iyi
ş. 42b/01

sitān (Far.) Alan, alıcı
s. 25b/07

sitāre (Far.) Yıldız
s. 57a/06

siyāh (Far.) Siyah, kara
s. 35b/07, 35b/09, 37b/02
s.+a 37a/21

siyāset (Ar.) Siyaset, politika
s.+e 25b/03, 34a/05

siyāvüş öz. İs.
s. 04b/12

siz Siz
s. 40a/01
s.+e 47b/13
s.+i 40a/03

soğātī (Far.) Armağan
s. 31b/01

şok- Sokmak
ş.-mak 51a/21, 51b/02

sokrāt öz. İs.
s. 40a/17

şol Sol, sol yan, sağ karşıtı
ş.+undan 55b/06

şon Son, nihayet, sonuç
ş.+unda 37a/02
ş.+ın 10a/03, 10a/05

şonra Sonra
ş. 05a/13, 07a/13, 07b/01, 08a/11, 13a/02, 13a/05, 16a/06, 16b/12, 19a/09, 20a/10, 21b/16, 22a/20, 24b/12, 24b/14, 25b/01, 27a/01, 27b/08, 30a/07, 35b/11, 36b/01, 41a/12, 44a/21, 45b/06, 48a/12, 48a/15, 49b/20, 50b/02

şor- Sormak
ş.-ar 36b/04
ş.-duñ 51a/04, 51a/05
ş.-sar 46b/09

şorut- Sordurmak, sorma işini yapmak
ş.-ub 17b/04

şovuk Soğuk
ş. 26a/20, 50a/08
ş.+luk 37a/03

söyle- Söylemek
s. 16a/04, 16a/06
s.-di 16a/03
s.-dikde 26b/15
s.-düñ 25a/04
s.-meden 32b/08
s.-mek 44b/06, 44b/06
s.-meyüb 50b/04
s.-ñ 40a/03
s.-riz 44b/03
s.-rler 21b/09
s.-rsiñ 15a/08
s.-se 24a/04, 24b/06, 24b/08, 34b/13, 34b/13, 37a/02, 42a/08
s.-yi 32b/06, 32b/06
s.-yüb 16a/03, 18b/09, 21b/06, 36a/06, 37a/02, 56b/19

söylen- Söylenmek
s.-dükden 48a/15
s.-e 45b/10
s.-se 57a/02
s.-ür 36b/02

söylet- Söyletmek
s.-mese 21b/06
s.-meyüb 33a/02
s.-ser 56b/16

söyleş- Söyleşmek, sohbet etmek
s.-mege 52a/03, 54b/07
s.-mek 21b/04

söz Söz, laf, kelam
s. 08a/19, 08a/20, 08b/06, 13b/02, 21b/06, 24b/06, 24b/07, 24b/08, 25a/04, 36a/10, 37a/02, 44b/10, 50b/04, 57a/02
s.+de 44b/03
s.+den 24b/19, 25a/01, 25a/03, 57a/03
s.+i 16a/03, 56b/19
s.+imüze 50b/16
s.+in 51a/13
s.+inden 08a/14
s.+ler 37a/02
s.+üm 15a/03
s.+ümüz 50b/16
s.+ünden 25a/05
s.+üñ 08a/21, 16a/04, 37a/02

şu Su
ş. 23a/16, 25b/16, 34a/15, 46b/01
ş.+ya 14b/07, 48a/05
ş.+yı 06a/18, 06a/18, 28a/15
ş.+yın 06a/17, 31b/13
ş.+yından 31b/18

suʔāl (Ar.) Sorma, soru
s. 23b/05, 24a/20, 38b/16, 39b/14, 39b/17, 39b/18, 39b/20, 41a/14

şuç Suç, aykırı davranış
ş.+umdan 03b/21
ş.+ın 04a/01

şūfī (Ar.) Sofu
ş. 30b/07, 30b/11

suḥān (Far.) söz, lakırtı
s. 08a/08, 08a/14, 12a/05, 12a/07, 36a/12, 42b/05, 44b/09
s.+uñ 50b/11

şuḥbet (Ar.) Sohbet, söyleşi, hasbihal
ş.+inden 27b/13

suḥnān (Ar.) Sıcak gün, sıcak
s. 37a/07

sūḳ (Ar.) Baldır, incik
s. 43a/13

sulṭān (Ar.) Hükümdar, padişah
s. 10b/05, 21a/14, 21a/16, 32b/13, 38a/06, 39a/15, 45a/11, 45a/12, 46a/08, 49a/08, 56b/21, 57b/03
s.+uñ 30a/07

sūre (Ar.) Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri
s. 21a/05, 43b/02
s.+lerdür 21a/04

şūret (Ar.) Görünüş, biçim
ş. 20a/04, 20a/13, 20a/17, 34b/21, 49b/10
ş.+inde 31a/08, 43b/19
ş.+ine 07b/19
ş.+ler 28a/11

ş.+dür 20a/14

şūretā (Ar.) Görünüşte
ş. 49b/20

şuvar- Su vermek, suvarmak
ş.-acak 34a/15

sūt Süt
s. 40b/14

sūfte (Far.) Delinmiş, delikli
s. 50b/10

sūkūt (Ar.) Susma, söz söylememe
s. 50b/02

sūkkān (Ar.) Oturanlar
s. 57b/21

sūleyman öz. İs.
s. 46a/08

sūngi Süngü, delici silah
s. 56a/15

sūrʔat (Ar.) Çabukluk, hız
s. 22a/14

sūr- Pulluk veya sabanla toprağı işlemek
s.-erken 04a/18

sūrç- Yürürken yanlış adım atıp dengesini yitirmek
s.+di 38a/02
s.-üb 37b/21

sūrgūn Sürgün, sürülme, sürülen yer
s. 20b/11, 20b/15

sūrre (Ar.) Göbek, merkez
s. 09b/02, 10b/19, 43a/01, 45a/11

sūrūş (Far.) Haberci, melek
s. 47a/18

sūvār (Ar.) Binici, ata binmiş
s. 39a/05

Ş

şād (Far.) Sevinçli, neşeli
ş. 38b/07

şādī öz. İs.
ş. 38b/06, 38b/07

şāfīʔī öz. İs.
ş. 38b/13

şāh (Far.) Padişah
ş. 07a/14, 07a/19, 08b/12, 10b/05, 11b/13, 17a/10, 18b/04, 23b/15, 24b/16, 38b/17, 43a/05, 46a/08, 46a/08, 55a/01, 56a/09, 56b/21, 57a/12

şāhān (Far.) Şahlar
ş. 07a/13

şāhī (Far.) Şahlık, hükümdarlık ş. 24b/15	şedd (Ar.) Sıkı bağlama, sıkı bağlanma ş. 44a/09
şāhid (Ar.) Şahit, tanık ş. 33a/15 ş.+ti 48b/12, 48b/12	şedāyid (Ar.) (şedā'id) Şiddet, çetin işler ş. 05b/01 ş.+ün 08b/19, 09a/01
şāhin (Far.) Şahin ş. 52a/14, 52a/14	şehit (Ar.) Şehit ş. 50b/10
şahş (Ar.) Kişi ş. 53a/15 ş.+ta 09b/22, 18a/13, 27a/19, 27b/06, 29a/13, 30a/19, 35a/06, 38a/13, 50a/13	şehir bkz. şehir ş.+de 36b/03, 38a/05 ş.+dür 22b/16
şāhzāde (Far.) Şah oğlu, prens ş. 10b/05, 19a/02, 35b/07, 35b/08 ş.+ye 35b/06, 35b/11 ş.+yi 34a/01	şehir (Far.) Şehir, kent ş. 04b/10, 14b/09, 42a/06, 45b/19 ş.+e 56a/11 ş.+i 04b/10 ş.+ün 17b/06, 17b/06, 38a/05
şā'ir (Ar.) Şiir söyleyen, yazar kimse ş. 14a/21, 22b/15, 34b/06, 42b/02 ş.+ün 04b/07, 05a/14, 05b/17, 07b/02, 07b/21, 09a/03, 09b/15, 12a/07, 12a/20, 15a/10, 16a/07, 17a/20, 17b/10, 18b/11, 20b/09, 22a/03, 23b/01, 25b/08, 29b/13, 31b/18, 31b/21, 32a/04, 32b/08, 32b/15, 32b/20, 33a/05, 34a/21, 37b/18, 38a/09, 38b/02, 38b/17, 41a/06, 41b/18, 42b/05, 43b/15, 44b/04, 44b/07, 44b/20, 45a/02, 45a/20, 46b/11, 48a/10, 48b/10, 49a/19, 49b/07, 50a/16, 51b/07, 51b/20, 53a/20, 53b/11, 54b/01, 57a/07	şeker (Far.) Şeker ş. 49b/21, 51b/06 şekker (Far.) bkz. şeker s.+i 27b/04
şakāvet (Ar.) Bedbahtlık, bahtı kara ş.+ti 08a/08	şekm (Ar.) Sertlik, güç, kuvvet ş. 07a/16, 29a/15, 29a/15
şakī (Ar.) Bahtsız, fena, hareketli ş. 46b/02	şemm (Ar.) Koklama, koklanma, koku ş. 40a/04
şākir (Ar.) Şükreden ş. 09b/03	şemme (Ar.) Bir kere koklama; pek az şey ş. 03a/11
şakḳ (Ar.) Yarma, yarıma, çatlama ş. 18a/05	şems (Ar.) Güneş ş. 03b/04
şarḳ (Ar.) Doğu ş. 42b/02	şen Sevinçli, neşeli ş. 49a/12
şāṭır (Ar.) Neşeli, şen, keyifli ş. 44b/15 ş.+laruḳ 44b/15	şen'iyye (Ar.) Gerçeklik ş.+sinde 52b/17
şāyi (Ar.) Duyulmuş, herkesçe bilinmiş ş. 04a/07, 38b/14	şerr (Ar.) Kötülük, fenalık ş. 49a/05
şeb (Far.) Gece ş. 11a/10, 36a/18, 39a/21, 57b/11	şerāb (Ar.) Alkollü içki, mey ş. 22a/03, 29a/03, 40a/05, 42b/11 ş.+dandur 40a/01 ş.+da 42b/09
şebih (Far.) Benzeyen ş.+ti 38a/05	şerbetçi Şerbetçi, şerbet yapan kişi s.+ye 13a/19
şebistān (Far.) Yatak odası, harem dairesi ş. 18a/21	şeref (Ar.) Değer, onur ş. 07a/12, 07a/14, 07a/16
şecā'at (Ar.) Yiğitlik, yüreklilik ş. 40a/01	şerif (Ar.) Kutsal, şerefli ş. 21a/04, 21a/05, 52b/07 ş.+lerinde 30a/06 ş.+dür 21a/03 ş.+e 58a/11 ş.+ine 50b/10 ş.+iñüz 24b/19 ş.+lerinde 27b/21, 38a/07, 42a/16, 48b/18 ş.+lerine 50b/05

şer'îyye (Ar.) Şeriata ait, şeriata uygun
ş. 41a/13

şerm (Far.) Utanma
ş. 38a/15, 39b/05

şerze (Far.) Kudurmuş, kuduruk
ş. 39b/10

şevk (Ar.) İstek, arzu
ş. 10b/17

şeyh (Ar.) Hoca, şeyh
ş. 04b/05, 05a/08, 06a/19, 06b/17, 07a/18, 08a/04, 09a/06, 09a/07, 09a/22, 13a/13, 13b/20, 15a/18, 16b/19, 16b/21, 17a/18, 17a/19, 18a/20, 19a/05, 19b/20, 20b/02, 23b/06, 23b/07, 26a/02, 27a/12, 28a/07, 28a/21, 28b/02, 29b/20, 30a/10, 34a/11, 35b/01, 36a/13, 37b/06, 41b/03, 44a/12, 44a/18, 45a/11, 45a/16, 45b/03, 46a/19, 46b/14, 47a/12, 47b/06, 47b/07, 47b/08, 47b/09, 47b/10, 49b/02, 51a/10, 53a/02
ş.+**üh** 41b/08, 45a/18

şeyhî öz. İs.
ş. 37a/13

şey° (Ar.) Şey
ş. 24a/15, 24b/02, 28a/12, 38b/12, 41a/05, 55b/20
ş.+**ti** 08a/10, 13a/17, 49b/14, 55b/20
ş.+**den** 04a/21, 24a/15
ş.+**dür** 36a/11
ş.+**te** 04a/12
ş.+**üh** 22a/12, 44a/21

şikâf (Far.) Yarık, yırtık, çatlak
ş. 12a/05, 42b/05

şikâñ (Far.) Ava mensup, av ile ilgili
ş. 52b/21

şikâyet (Ar.) Sızlanma, yakınma
ş. 03b/16, 08b/08, 14a/02, 21b/10, 25a/14, 28b/09, 31a/02, 31a/09, 33a/17, 33a/17, 44b/01, 48a/13
ş.+**üh** 48a/14

şiken (Far.) Kıran, kırıcı
ş. 26a/08
ş.+**lik** 26a/06

şikest (Far.) Kırılmış, kırık
ş. 14b/06, 20a/07, 20a/09, 20a/20, 20a/21

şimden Şimdiden
ş. 07b/01, 24b/14, 50b/02

şimdi Şimdi
ş.+**lik** 40a/08

şimşîr (Far.) Kılıç
ş. 56a/15, 58a/09

şinäs (Far.) Anlayan, tanıyan
ş. 12a/05, 12a/07, 42b/05
ş.+**a** 52b/12

şinäsân (Far.) Anlayanlar, tanıyanlar
ş. 08a/08
ş.+**dadur** 36a/12

şîr (Far.) Arslan
ş. 27a/20, 39a/10, 39b/10, 39b/11, 39b/12, 51b/06
ş.+**lere** 39a/05

şirâ (Ar.) Alım satım
ş. 44a/20

şirâzi öz. İs.
ş. 35b/06

ş.+**ler** 42b/08
ş.+**nün** 05a/04, 10b/11, 20b/02, 37b/14, 38b/09, 47a/05

şîr (Ar.) Anlama
ş. 34a/21
ş.+**de** 32b/12
ş.+**inde** 41a/06
ş.+**inden** 34a/21

şîrîn bkz. şîrîn
ş. 13a/14, 35b/02, 35b/02, 36a/14, 40a/13, 41b/04, 56a/21

şîrîn (Far.) Tatlı, sevimli
ş. 19a/06, 19b/21, 28b/01, 29b/21, 29b/21, 30a/11, 40b/09, 40b/12, 40b/13, 40b/18, 40b/18, 44a/13, 44a/14, 45b/04, 45b/18, 47a/12, 47a/13, 51a/11

şiş- Şişmek, büyümek, gururlanmak
ş.-**üb** 17b/05

şîve (Far.) Naz, eda
ş. 04b/19

şoden (Peh.) Olmak, yapılmak; geçmek, gitmek
ş. 37b/05, 37a/07, 46a/08, 49a/05

şol Şu
ş. 03a/16, 03b/03, 03b/12, 03b/20, 04a/05, 04a/11, 04a/16, 04b/17, 05a/07, 05a/12, 05a/21, 05b/14, 05b/21, 06a/17, 06b/05, 06b/11, 07a/09, 07b/05, 07b/11, 07b/18, 08a/02, 08a/06, 08a/10, 08a/13, 08a/16, 08a/19, 08b/08, 08b/18, 09a/13, 09b/08, 09b/18, 10a/07, 10a/14, 10b/07, 11a/03, 11b/04, 11b/14, 11b/19, 12a/04, 12a/09, 12a/12, 12b/06, 12b/11, 12b/16, 12b/21, 13a/10, 13a/17, 13b/01, 13b/05, 13b/16, 14a/07, 14a/13, 14a/19, 14b/21, 15a/07, 15a/13, 15a/20, 16a/02, 16a/10, 16a/18, 16b/03, 16b/11, 17a/13, 17a/18, 17b/03, 17b/14, 18a/10, 18b/02, 18b/08, 18b/19, 19a/04, 19a/08, 19a/15, 19b/02, 19b/18, 20b/08, 21b/05, 22a/05, 23a/07, 23a/13, 23b/03, 23b/16, 24a/14, 24b/06, 25a/10, 25a/16, 25a/21, 25b/15, 26a/05, 26a/13, 26a/19, 26b/14, 26b/20, 27a/06, 27a/10, 27a/17, 27b/04, 27b/07, 28b/04, 29a/11, 29a/14, 29a/20, 30a/02, 30b/05, 31a/16, 32a/10, 32b/01, 32b/06, 33a/08, 33b/06, 34a/09, 34b/01, 34b/12, 35a/19, 36a/10, 36a/15, 38a/04, 38a/18, 39a/18, 40a/14, 40b/01, 40b/05, 41a/21, 42a/21, 43b/09, 44a/05, 44b/20, 45a/21, 45b/15, 46a/16, 47a/10, 47a/14, 48b/09, 49b/09, 51a/12, 52a/12, 54a/15, 54b/04, 56a/14, 56b/10

şorbā (Far.) Çorba
ş.+sı 27b/05

şöhret (Ar.) Ün
ş. 14b/05, 42a/13
ş.+inde 42a/18

şöyle Şunun gibi, şuna benzer biçimde
ş. 07b/18, 21b/15, 24a/17, 24b/10, 31a/03, 34a/14, 39a/20, 39b/02, 41a/10, 45a/13, 45a/14, 56a/09

şu Şu
ş. 09b/22, 15b/03, 16b/11, 22a/07, 29a/13, 29b/10, 30b/09, 33b/03, 45b/02, 46b/20, 47a/16, 49a/03

şu^carā (Ar.) Şairler, ozanlar
ş. 03b/10, 03b/16, 07b/20, 07a/12, 08b/17, 12b/19, 13a/06, 19a/11, 20b/12, 28b/19, 36a/13, 38a/20, 50b/20
ş.+da 36a/18

şu^carā³ bkz. şu^carā
ş. 04a/08, 15b/14, 47a/05

şüm (Far.) Uğursuz, şom
ş.+da 43a/11

şümār (Far.) Hesapsız, sayısız
ş. 01b/03, 23b/12

şurb (Ar.) İçmek, içilecek nesneyi yudum yudum içmek
ş. 39b/06

şuyūh (Ar.) Şeyhler, yaşlı kimseler
ş. 09b/01

T, Ṭ

tā (Far.) Kadar, dek, değin
t. 11a/10, 20a/06, 41a/21

ta^caddī (Ar.) Geçme, öteye geçme, saldırmaceçme, öteye geçme, saldırma
t. 17b/15, 47a/16

ta^cāla (Ar.) Hakk teālā
t. 27b/20, 37a/19, 38a/07, 39a/16, 42a/15, 45a/13, 48b/18, 50b/09, 53a/10
t.+ya 56a/16

ta^callül (Ar.) Vesile ve bahane arama
t. 13a/12

ta^cām (Ar.) Yemek, aş
ṭ. 27b/07, 51b/16
ṭ.+a 56b/13

ṭā^cat (Ar.) İbadet etme
ṭ. 42a/19
ṭab^c (Ar.) Tabiat, huy, yaratılış
ṭ. 12a/05

taban Taban; kitle
t. 14a/20

ta^cbīr (Ar.) İfade, anlatma
t. 04a/17, 06b/02, 06b/03, 07b/21, 09a/07, 09a/11, 14b/01, 16b/21, 18a/19, 20b/06, 21b/05, 22a/03, 27a/12, 31a/09, 33a/18, 47b/19, 48a/06, 48a/10, 51a/13, 52b/11, 53a/02, 53b/18, 57a/11

tābūt (Ar.) Tabut, sal, ölü salı
t.+ı 37b/01, 37b/02

tāc (Ar.) Taç, başlık
t.+ı 24b/15

ṭağ Dağ
ṭ. 48b/21, 49b/01
ṭ.+a 49b/01

ṭağıt- Dağıtmak, saçmak
ṭ.-sa 54a/11

taḥakküm (Ar.) Zorbalık etme
t. 09a/20

taḥıl (Ar.) Tahıl, hububat
t. 49b/12

ṭāhir öz. İs.
ṭ. 18b/04, 38a/21, 43a/04, 52b/16
ṭ.+uḡ 52b/18

taḥkik (Ar.) Doğruluğunu, gerçekliğini araştırma
t. 40a/20, 50b/01

ṭahmās öz. İs.
ṭ.+uḡ 56a/09

taḥmīk (Ar.) Ahmak olduğunu söyleme
t. 52a/21

taḥrīr (Ar.) Yazma, yazılma
t. 04b/08, 04b/12, 05b/19, 07a/16, 10b/04, 17b/10, 18a/04, 19a/12, 19b/11, 20b/13, 25b/08, 31a/10, 35b/05, 36b/06, 39a/04, 40b/17, 43a/14, 46b/16, 48a/11, 48b/02, 49a/12, 55a/13, 58b/07

taḥşıl (Ar.) Öğrenim
t.+ı 16b/03

taḥşış (Ar.) Bir şeyi bir kimseye veya bir yere ayırma
t. 22a/02, 41a/07

taḥta (Far.) Tahta, işlenmiş ağaç parçası
t.+sına 27a/21

taḥt (Far.) Hükümdarlık makamı
t.+ına 24b/16
t.+uḡuza 24b/19

ṭā^cife (Ar.) Kavim, kabîle
ṭ.+sinūḡ 57b/09

taḥayyüd (Ar.) Bağlanma, bağlı olma; çalışma
t. 04b/11, 18a/03, 19b/10, 40b/17

ṭaḥıl- Takılmak
ṭ.+ub 12b/18

taklid (Ar.) Benzemeye veya benzetmeye çalışma t. 30b/08	taşarruf (Ar.) Tutum, tasarruf t. 51b/13 t.+in 51b/17
talāk (Ar.) Boşanma t. 21b/16, 41a/12, 41a/12	taşgır (Ar.) Küçültme, ufaltma t. 35b/19 t.+i 16b/18
talīb (Ar.) İsteyen, istekli t. 47a/07	taşvır (Ar.) Resmini yapma, resim t. 20a/04, 39a/10, 39a/11 t.+i 20a/18
talīc (Ar.) Şans, talih t.+i 14b/12, 57a/06 t.+lerin 14b/11	taş Taş t. 50b/05, 56a/14 t.+dur 52a/06 t.+ı 52a/13
ta'lik (Ar.) Asma, asılma; bağlı gösterme t. 41a/13	taşkend öz. İ.ş. t. 47a/21
ta'lim (Ar.) Öğrenme, öğretme, öğretim, öğretilme t. 43b/19	taşkendī öz. İ.ş. t.+ler 58a/15
ta'ma (Ar.) Doymazlık, çok isteme t. 04b/04	taş (Far.) Leğen t. 42a/07
ta'mğalı Damgalı t. 33b/05	tatar öz. İ.ş. t. 48b/03, 57b/09
ta'ne Mülk, ganimet t. 58a/09	ta'tavul öz. İ.ş. t. 48b/03
tāmm (Ar.) Bütün, eksiksiz t. 27b/15, 55b/17	ta'tlu Tatlı, ağıza hoş gelen t. 03b/06
ta'mmā (Ar.) Son derece tamah eden t. 05b/21	ta'vr (Ar.) Durum, vaziyet, hal t. 04b/09
ta'n (Ar.) Sözmeye, yerme; ayıplama t. 22a/15, 29a/09	tavşif (Ar.) Vasıflandırma, niteleme; ilim, bilgi t. 13b/14
ta'psur - Teslim etmek, emanet etmek t.-dı 13b/10 t.-mağa 13b/09	tavuk Tavuk t. 49b/12
ta'raf (Ar.) Taraf; yöre, yer t. 19a/21 t.+dan 10b/01 t.+içün 52a/12	tay Tay t. 40b/05
tārār öz. İ.ş. t. 42b/16	tayak Dayak, dayanacak değenek t. 30b/18
tārī (Far.) Karanlık, kasvet t. 39b/05	ta'yan - Dayanmak, yaslanmak t.-ub 22a/19
ta'rik (Ar.) Yol t. 10a/19, 10a/20, 13a/19, 45b/19, 51b/06 t.+ile 07b/20, 18b/21, 23b/20, 28a/20, 31b/16, 35a/10, 37b/17, 41a/01, 41a/20, 50b/06, 54a/03, 58a/05 t.+inün 55b/15	ta'yin (Ar.) Atama t. 27a/14
tārḥūn (Far.) Bir türlü ekşi bitki t. 34b/02	ta'ylik Toy, beş yaşındaki deveye derler t. 22b/18, 22b/21, 23a/06
tarla Tarla, toprak parçası t.+sına 34a/16	tāze (Far.) Bozulmamış, bayatlamamış olan t. 36b/04
tas (Ar.) Tas, kap t. 48a/04	tāzelik Dinç, diri olma, taze olma t.+i 36a/18
	ta'zim (Ar.) Saygı gösterme, büyük sayma t. 33a/19

- tebāreke** öz. İs.
t. 21a/05
- tebbet** öz. İs.
t. 25a/05
- tebdīl** (Ar.) Başka hale geçme, değişme, değiştirme
t. 34b/21
- tebrīz** öz. İs.
t. 28b/19
- tebrīzī** öz. İs.
t.+nūḡ 40b/06, 48b/20, 49a/14
- tecāhül** (Ar.) Bilmemezlikten gelme
t. 11a/07, 11a/13
- tecāvüz** (Ar.) Saldırı
t. 20a/06, 20a/19
- tecnīs** (Ar.) Cinas
t. 27b/15, 55b/17
- tecnīsāt** (Ar.) Cinaslar
t.+inda 55b/17
- tecrübe** (Ar.) Deneyim
t. 08a/11, 08a/11
- tedārik** (Ar.) Tedarik, hazırlama, araştırıp bulma
t. 23b/04, 23b/17
- te°ennī** (Ar.) Yavaş gitme, yavaş hareket etme
t. 31b/16
- te°essüf** (Ar.) Acıma, tasalanma
t. 55b/21
- tefhīm** (Ar.) Anlatma, anlatılma
t. 52b/02
- tefsīr** (Ar.) Yorum
t.+inde 43b/03, 52b/02
- te°hīr** (Ar.) Sonraya, geriye bırakma, geciktirme
t. 31b/13
- tek** Tek, eşi olmayan
t. 05a/18, 22b/07, 39b/16, 45a/18
- tekāsül** (Ar.) Üşenme, tembellik
t. 15b/01
- tekbīr** (Ar.) Tekbir
t.+dür 20b/20
- tekebbürük** (Ar.) Kibir gösterme, büyüklük satma
t. 17b/18
- tekellüm** (Ar.) Söyleme, konuşma
t. 08b/05
- teklīf** (Ar.) Yapması için birinden bir iş isteme
t. 15b/01, 45b/18
t.+in 18a/08
- tekrār** (Ar.) Bir daha, yine, yeniden, gene
t. 08a/11, 39b/18
- telef** (Ar.) Yok etme, öldürme
t. 32b/11
- televvüş** (Ar.) Kirlenme, pislenme
t. 29a/12
- te°līf** (Ar.) Uzlaştırma, barıştırma
t. 14b/03, 14b/05, 32b/13
- temenni** (Ar.) dileme, dilek
t.+sinden 14b/07
- temmet** (Ar.) Son, bitmek
t. 58b/11
- ten** (Far.) İnsan vücudunun dış yüzü, cilt
t.+dedür 41b/01
t.+inden 37a/20
- tenbel** (Far.) Tembel, üşengeç
t. 12b/03
- tenbīh** (Ar.) Hatırlatma, uyarı, uyarma
t. 39b/02
- teneşir** (Far.) Ölü yıkanan ayaklı tahta, salacak, teneşir tahtası
t. 27a/21
- tenezzül** (Ar.) Kendi durumundan daha aşağıdaki bir işi, bir durumu kabul etme, alçalma, inme
t. 11b/09
- teng** Denk
t. 54a/15
t.+dür 49b/16
- tenhā** (Far.) Issız
t. 25a/12
- terāzū** (Far.) Tartı, mizan, tartma aracı
t.+nuḡ 52a/05, 52a/12, 52a/13, 52a/20
- tercime** (Ar.) Çeviri
t. 19a/13
- terḡāna** (Far.) Tarhana çorbası
t. 27b/05
- terk** (Ar.) Bırakma, ayrılma
t. 10b/17, 27a/19, 38b/07, 38b/12, 41b/18, 47b/09, 53b/21, 55a/05, 55a/20, 57a/13
- ters** Umulanın aksine, karşıt olarak, bilakis, aksine
t.+inedür 55b/07
- teslīm** (Ar.) Bırakma, devretme
t. 16b/20, 33a/20, 39b/11
- tesvīd** (Ar.) Karartma, karartılma
t. 07a/15
- teşbīh** (Ar.) Benzetme

t. 09b/22, 18b/21, 23a/04, 31b/16, 32b/14, 32b/14, 32b/18, 45a/03, 51b/06	tohtamış öz. İs. t. 20b/14
teşhîş (Ar.) Ne olduğunu anlama, tanıma, seçme t. 17a/16	tokluk Tok olma durumu t.+ı 40a/15
tetebbu ^c (Ar.) Anlamaya çalışma, etraflıca inceleme t. 15b/08, 17b/09	tokun- Dokumak, kumaş yapmak t.-miş 05b/17
tevārîh (Ar.) Tarihler t. 07a/12	tolama Giysilerin üstüne giyilen, önü açık bir tür üstlük t.+ya 44b/15
tevāzu ^c (Ar.) Alçakgönüllülük gösterme t. 36b/16	tolu Dolu t. 47a/20, 47a/20 t.+ya 05a/08
tevbîh (Ar.) Azarlama, paylama, takdir t. 35a/16	ton Giysi t.+ın 11b/15
teveccüh (Ar.) Güler yüz gösterme, yakınlık duyma, hoşlanma, sevmeye; yönelme, yüzünü çevirme t. 14a/09, 29b/16, 34b/21, 52a/20, 56a/06, 56a/07, 56a/10, 56a/12	ton- Çok üşümek, buz tutmak, donmak t.-madı 11b/05
tevhîd (Ar.) Bir kılma, bir etme, birleştirme t. 08b/02, 30b/08, 33b/07, 37b/06, 57a/08	toprak Toprak, arazi, arsa t. 24b/09, 25a/06
tezkire (Ar.) Tezkere, pusula t. 45a/11	toyğar öz. İs. t. 19b/10
tezyîn (Ar.) Süsleme, süslenme t. 20a/18	toz Toz, toprak t. 45b/11 t.+ı 46a/17
tırâş (Far.) Yalan, asılsız, biktirici t. 26b/15 t.+uñ 26b/16	tönbek (Far.) Dümbelek t. 18a/05
tırâz (Far.) Süsleyen, donatan t. 52b/02 t.+uñ 43b/03	tuhfе (Ar.) Hediye, armağan, güzel şey t.+sidür 38a/05
tîğ (Far.) Kılıç t. 29a/09	tuğm (Far.) Tohum t. 09a/06
timur öz. İs. t. 07a/12, 09a/17, 09a/18, 10b/04, 10b/05, 19a/01, 19a/02, 20b/14, 22b/19, 23b/12, 30a/17, 35a/17, 37a/06, 37a/07, 41b/13, 41b/15, 42b/15, 42b/17, 48b/03, 54a/08, 55b/08, 55b/09, 57b/03, 57b/04, 57b/07, 58a/13, 58a/17, 58a/18	tülek avcı kuş; sakin, barışık t. 50a/12
tîñ (Ar.) İncir t. 21a/02	tulü ^c (Ar.) doğma, doğuş t. 03a/16
tîz (Far.) Tez, çabuk; keskin, sık t. 40b/12, 58a/19	türân öz. İs. t.+dan 04b/12
toğru Doğru, dost doğru t. 40a/03	turfânda (Far.) Mevsimin başında ilk yetişen (meyve, sebze) t. 42b/04
toğur- Doğurmak; sebep olmak, yol açmak t.-duğda 21a/19 t.-sa 21a/18	turfândalık (Far.) Sebzelik t. 13a/04
tohmiş öz. İs. t. 30a/16, 37a/06	tur- Durmak, vaziyet almak; ayağa kalkmak t.-mayub 09a/14 t.-ub 53a/15
	tromba İta. Sıvıları alçak yerlerden çekmeye veya yüksek yerlere çıkarmaya yarayan araç t. 14b/07, 14b/16

tüsem öz. İs.
t. 14b/09

tüsi öz. İs.

t. 03a/21, 04b/14, 14a/21, 14b/03, 14b/05, 14b/14, 15b/11

t.+ler 14b/01, 14b/17

t.+nün 14b/18, 15b/21, 16b/04, 17a/08, 19b/05, 48a/07

t.+ye 14b/08

tüşäbe öz. İs.

t. 11b/03

tüt- Tutmak; varsaymak

t. 04a/02, 36b/02

t.-acağ 40a/06, 52a/20

t.-alum 13a/11

t.-arlar 17a/05

t.-dı 14b/12, 27a/06, 33a/01, 39b/15, 39b/15

t.-ub 11a/05, 24a/18, 27b/08, 30a/14

tüfi (Far.) Papağan

t. 19b/09

tutmaç Dört köşe kesilmiş küçük hamur parçalarından yapılan yoğurtlu çorba

t.+a 28b/13

tutucu Muhafazakâr

t.+dur 29a/06

tutul- Tutmak, bu işi yapmak

t.-an 13b/13

tuy- Duymak, işitmek

t.-ar 49b/16

tüyi öz. İs.

t. 44b/05

tuyur- Duymasını sağlamak, ilan etmek

t.-ur 49b/15

tüccār (Ar.) Ticaret yapan, ticaretle uğraşan kimse

t. 11b/20

türki Türkçe

t. 24b/12, 46b/12

t.+de 03a/19, 03b/04, 03b/13, 03b/21, 04a/06, 04a/11, 05a/07, 05a/12, 05a/21, 05b/06, 05b/15, 06a/08, 06b/02, 06b/06, 06b/19, 07a/09, 08a/21, 08b/05, 08b/08, 08b/19, 09b/09, 10b/07, 11a/04, 12a/10, 12a/19, 12b/06, 12b/17, 12b/21, 13b/02, 14a/13, 15a/13, 16b/09, 17a/14, 18a/08, 18a/11, 18b/03, 18b/09, 18b/19, 23a/20, 24a/04, 26a/20, 27a/18, 27b/04, 29a/11, 29b/02, 30a/03, 32a/14, 32b/01, 32b/06, 33a/09, 34b/02, 35a/06, 36a/05, 36b/02, 37b/16, 39a/11, 40a/21, 40b/05, 40b/20, 43b/21, 45a/06, 48a/01, 51a/14, 58a/14

tüvān (Far.) Güç, takat

t. 20b/06

tüy Tüy

t. 32b/07, 32b/07

U, Ū, °U

u (Far.) ve

u. 03a/11, 03a/13, 04b/04, 04b/09, 04b/13, 04b/13, 05b/06, 05b/07, 07b/17, 08b/02, 09a/10, 10a/21, 10b/05, 10b/17, 10b/17, 11b/01, 12a/05, 12a/05, 12a/16, 13a/05, 14a/10, 14b/01, 15b/15, 17a/06, 17b/15, 17b/15, 19b/15, 19b/18, 21a/03, 21a/05, 21a/21, 22a/20, 25a/03, 25b/04, 26a/01, 27b/20, 29a/09, 29b/17, 35a/05, 36b/05, 37a/08, 37a/20, 38a/15, 39a/03, 39a/03, 39a/16, 39b/02, 41b/06, 41b/06, 42a/15, 42b/02, 42b/04, 42b/04, 44b/09, 45a/13, 45a/15, 46a/08, 46b/06, 49a/04, 49a/05, 49a/05, 50b/04, 50b/09, 51b/16, 52b/08, 52b/08, 53a/10, 54b/11, 54b/13, 55a/12, 56a/16, 56a/20, 57a/12, 58a/08, 58b/06, 58b/14

°ubūdiyyet (Ar.) Kulluk, kölelik

°u. 37b/17

°ubūr (Ar.) Bir suyun öte yakasına geçme

°u. 56a/11

uc Uç, bir şeyin baş ve uç noktası

u.+ı 18b/16

u.+ıla 15a/08

uç- Uçmak, gitmek

u.-ub 49b/06

üfi öz. İs.

ü. 07b/07, 40b/10

uğra- Uğramak, rastlamak, maruz kalmak

u.-dı 05a/08

u.-duğı 16b/12

u.-yub 05a/09, 51a/19

uğur İyi nitelik, talih, şans

u.+dan 42a/12, 42b/01

uğurla- Geçirmek, yolcu etmek

u.-yanda 56a/01

u.-sa 55b/20

uğurlat- Başkasına geçirtmek, başkasına yolcu etmek

u.- anda 56a/01

uğurluk Uğur sayılan kimse, hayvan veya nesne, maskot

u. 55b/21

uħud öz. İs.

u.+da 50b/09

°uqalā (Ar.) Bilgiçlik taslayan

°u.+dan 54a/03, 54b/05

ülā (Ar.) Birinci, ilk

ü.+da 46b/12

°ulemā (Ar.) Alimler, ilim sahipleri

°u. 28b/19

ulu Erdemleri bakımından çok büyük, yüce
 u. 24b/08, 52a/07
u.+dan 24b/09
u.+nun 24b/10

um- İstemek, beklemek; sanmak
 u.-ub 04b/01, 35a/05
 u.-arken 24a/15, 24b/01

unut- Aklında kalmamak, hatırlamamak
 u.-mışam 14b/10

ur- Vurmak, kesmek; koymak; haykırmak
 u. 15b/13, 15b/16, 25b/02
u.-duğda 25b/07
u.-miş 56a/17
u.-sa 54a/07
u.-ub 50b/18

urfî öz. İ.ş.
 u. 47a/05
u.+nün 31a/19

uşandır- Usanmasına yol açmak
 u.-sa 38a/12

uslûb (Ar.) Anlatma, oluş, deyiş veya yapış biçimi,
 tarz
 u. 04b/09, 05a/03, 46a/16

usta (Far.) Usta, mesleğinin erbabı kişi
 u. 09a/22, 09b/03
u.+ıla 13a/11

ustura (Far.) Çok keskin bıçak
 u. 12a/19, 12a/19

usturlâb (Ar.) Yıldızların yeryüzüne olan yükseklik
 derecesini bulan alet
 u.+a 14b/11

uş Köpek için kullanılan nida, seslenme
 u. 35a/05

uştur (Far.) Deve
 u. 41a/14
u.+ı 41a/11
u.+uñ 23a/05, 41a/13

utan- Üzüntü duymak, mahcup olmak
 u.-mazmısın 36a/20
 u.-ub 36b/11

uy- Zevke, anlayışa uygun düşmek
 u.-arsın 35a/07
u.-sa 35a/06, 47a/16
u.-ub 38a/11

uyluk Kalçadan dize kadar olan bacak bölümü
 u. 58a/16
u.+un 11b/14
uyudur- Uydurmak, sağlamak, bulmak, elde etmek
 u.-ur 07b/19

uz İyi, güzel; işe yatkın, becerikli, mahir
 u. 22b/04

uzat- Uzatmak, sunmak, vermek
 u.-ur 25b/06

uzun Uzun, uzunluk
 u. 18b/15, 25a/12

Ü

ü (Far.) Ve

ü. 03a/14, 04b/05, 05a/18, 08b/19, 09a/01, 09a/15,
 09a/15, 09a/20, 09a/21, 09a/22, 09b/01, 09b/03,
 10a/19, 11a/09, 11a/10, 11b/08, 11b/18, 12b/03,
 13a/14, 17a/19, 20a/04, 20a/17, 21a/05, 21b/13,
 22a/14, 22a/15, 22a/17, 22a/18, 22a/19, 22a/20,
 22b/07, 24b/12, 24b/13, 24b/21, 25a/05, 25b/18,
 25b/18, 26a/14, 26b/05, 26b/10, 27b/20, 28b/01,
 28b/21, 28b/21, 29b/21, 30a/11, 30b/08, 32b/13,
 32b/14, 33a/13, 33b/19, 34a/17, 34a/18, 34b/05,
 35a/08, 36a/14, 36a/16, 37a/07, 37a/07, 37a/20,
 38a/05, 38b/21, 39a/05, 39a/09, 39a/10, 39b/05,
 39b/16, 39b/19, 40a/04, 40b/09, 40b/09, 42a/01,
 42a/02, 42a/02, 42a/06, 42a/06, 42b/02, 43a/05,
 43a/17, 44a/05, 45a/18, 45b/04, 45b/08, 45b/18,
 45b/18, 47a/02, 47a/13, 47b/02, 47b/02, 47b/04,
 51a/11, 51b/06, 52b/06, 53a/01, 55b/16, 56a/21,
 56b/19, 57a/16, 58a/02, 58b/06

üç Üç

ü. 16b/19, 22b/17, 40a/04, 40a/08, 41a/11, 46a/11

üçyüz Üçyüz

ü. 28a/16

üflet (Ar.) Alışma, kaynaşma; görüşme, konuşma
 ü. 12b/18

ümîd (Far.) Umut, umma

ü. 41b/01, 41b/01

ümîdî öz. İ.ş.

ü. 21b/12

ü.+nün 03a/13, 13b/21, 21b/10, 28b/08, 29a/03,
 31a/04, 34b/07, 41a/02, 41a/15, 46a/07, 55a/01,
 55b/13, 56b/20

ü.+yi 21b/14, 28b/18

üns (Ar.) Alışıklık, alışkanlık, alışma

ü. 19b/03, 27a/01

ü.+de 31a/12, 36a/16

üş- Üşüşmek

ü.-üb 21b/14

üst Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, üzeri

ü.+i 52a/07

ü.+ine 37b/02, 52a/08

ü.+ünde 22b/14

üstühvân öz. İ.ş.

ü. 09a/05, 09a/09, 09a/11, 39a/06

üstâd (Far.) Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi
 ve yeteneği olan kimse; usta, öğretici

ü. 03b/16, 05a/19, 09b/02, 26b/02, 39a/09, 39a/10, 43a/09, 50b/20
 ü.+uñ 38a/02, 57b/11
 ü.+ım 18a/04, 19b/15, 36a/02, 39a/14, 55a/13
 ü.+ımdan 23b/05

üstädzâde (Far.) Üstad oğlu
 ü.+dür 26b/01

üveyse'l-karanî öz. İs.
 ü.+ dür 45a/19
 üv.+nün 45a/12
 ü.+yi 45a/16

üzeri Üzeri
 ü.+me 32a/08
 ü.+nde 21a/08
 ü.+nden 35a/21
 ü.+ne 08a/03, 08b/20, 11a/05, 20b/15, 25b/05, 33b/06, 35a/15, 37b/01, 39a/06, 43b/13, 46b/03, 49b/13, 56a/13, 58a/16
 ü.+ñe 53a/05

üzre Müddetçe, süresince, kadar
 ü. 05a/04, 23b/04, 23b/17, 24b/20, 32b/17, 33b/04, 34a/20, 34b/19, 36b/06, 38b/08, 46a/14, 46a/16, 57b/19
 ü.+dür 26a/12
 ü.+sin 53b/10

üzüm Üzüm
 ü.+i 03b/06

V

va^çde (Ar.) Mühlet, süre
 v. 43b/05
 v.+den 34a/17

va^çd (Ar.) Söz verme
 v.+ün 34a/09, 34a/09
 v.+ünle 34a/18

vâfir (Ar.) Çok, bol
 v. 51b/14

vaḥdî öz. İs.
 v. 49a/14

vâhid (Ar.) Tek bir yer
 v.+de 52b/16, 53b/17

vaḥşî bkz. vaḥşî
 v. 16a/19, 51b/18

vaḥşî (Ar.) Yabani; kaba, saygısız
 v. 44a/07,

vaḥşî öz. İs.
 v. 17b/19, 26a/17
 v.+nün 26b/10, 54a/12
 vâ'iz (Ar.) İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütçü
 v. 43b/02, 52b/01

vaḳı^ça (Ar.) Vuku bulan, olan, düşen; olagelen, rastlayan
 v. 21a/05

vâki^ç (Ar.) Vuku bulan, olan, düşen; olagelen, rastlayan
 v. 07a/17, 26b/21, 34a/06, 36a/19, 41a/12

vaḳt (Ar.) Vakit, zaman
 v. 56b/11

vâlî (Ar.) Vali, ili idâre eden memur
 v. 22b/04

vâlide (Ar.) Anne
 v.+sine 21a/16

vâr (Far.) Benzetme edatı gibi
 v. 51b/18

var Var, mevcut
 v. 06b/01, 08a/21, 08b/10, 19a/09, 19b/09, 21a/20, 24a/17, 28a/07, 39a/21, 40b/03, 41a/08, 41a/11, 41b/01, 43a/18, 47b/06, 52a/08

v.+dur 08a/21, 09a/01, 19b/10, 23a/03, 24b/18, 30b/06, 36b/10, 46b/10, 52a/03, 52a/03, 52a/07, 52a/08, 54a/16

v.+midur 39b/19

var- Varmak, gitmek, ulaşmak, erişmek
 v.-dum 46a/14, 46a/17

v.-duḳça 22a/06

v.-sa 35a/05

v.-ub 14b/10, 14b/10, 14b/13, 34a/15, 35b/07, 38b/15, 39b/07

v.-inca 22b/18, 37b/01

vârî (Far.) Sahib, gibi
 v.+yem 16b/10

vaşf (Ar.) Nitelik, hal, sıfat
 v. 07a/05, 10b/05, 11b/18, 23b/15, 26b/10, 39a/15, 52a/15, 52a/18, 54a/12, 55a/14, 57a/11, 57b/11

v.+ında 07a/19, 07b/07, 12a/07, 12a/21, 14a/11, 16b/21, 17b/10, 17b/19, 18a/21, 19a/01, 19b/12, 19b/16, 21a/11, 23a/18, 23b/12, 29a/03, 30a/21, 33a/13, 34b/07, 34b/14, 36a/03, 36b/20, 37b/03, 38a/21, 40b/18, 42b/05, 43a/05, 45b/08, 48b/05, 48b/21, 50a/16, 50b/21, 54b/02, 55b/13, 56b/21, 57b/04, 57b/21

v.+ındadur 11b/11, 15b/16, 50b/12

vâşıl (Ar.) Ulaşan, varan
 v. 03b/14, 06b/20, 17a/19, 22a/16, 24a/08, 54a/20, 54a/21

vâsiṭ (Ar.) Ortada bulunan, ikisinin ortası
 v. 03b/04
 v.+a 57a/05

vaşiyet (Ar.) Vasiyet, yapılması istenilen şey
 v. 26a/01

vaşl (Ar.) Birleştirme, ulaşma, birleşme
 v.+ı 28b/21

varṣa (Ar.) Kuyu gibi oyuk yer, uçurum
v. 51a/19

vaẓc (Ar.) Koyma, konulma
v. 11a/05, 20a/09, 43a/13

ve (Ar.) Ve

v. 03b/08, 03b/14, 03b/15, 04a/01, 04a/01, 04a/20, 04b/03, 04b/19, 04b/20, 05b/08, 05b/16, 05b/18, 06a/09, 06a/10, 06a/11, 06a/11, 06a/13, 06b/03, 06b/07, 06b/11, 06b/17, 06b/20, 07a/16, 07a/18, 07b/05, 07b/11, 07b/12, 07b/16, 08a/14, 08a/20, 08a/21, 08b/05, 08b/09, 08b/10, 08b/19, 09a/09, 09a/15, 09b/14, 10a/08, 10a/11, 10a/15, 10b/08, 10b/13, 10b/16, 10b/17, 11a/02, 11a/05, 11a/09, 11a/12, 11a/16, 11a/18, 11b/05, 11b/06, 11b/07, 11b/09, 11b/09, 11b/21, 12a/02, 12a/03, 12a/19, 12b/03, 12b/07, 12b/08, 13a/01, 13a/04, 13a/12, 13a/16, 13b/02, 13b/07, 13b/09, 13b/13, 13b/17, 13b/18, 13b/21, 14a/08, 14a/14, 14a/20, 14a/20, 14b/14, 14b/15, 14b/16, 15a/01, 15a/02, 15a/03, 15a/09, 15a/14, 15a/16, 15a/21, 15b/01, 15b/02, 15b/13, 15b/14, 16a/05, 16a/08, 16a/12, 16a/20, 16b/06, 16b/08, 16b/13, 17a/06, 17a/17, 17b/03, 17b/04, 17b/06, 17b/08, 17b/15, 17b/17, 18a/05, 18b/06, 18b/21, 19a/17, 19a/21, 19b/04, 19b/08, 19b/15, 19b/19, 20a/08, 20a/18, 20a/19, 20a/20, 20a/21, 20b/01, 21a/04, 21a/09, 21a/12, 21a/13, 21a/21, 21a/21, 21b/01, 21b/01, 21b/02, 21b/02, 21b/03, 21b/07, 21b/07, 21b/12, 21b/14, 22a/06, 22a/07, 22b/15, 23a/04, 23a/06, 23a/08, 23a/14, 23a/21, 23b/04, 23b/08, 23b/10, 23b/10, 23b/11, 23b/13, 24a/09, 24b/02, 24b/08, 24b/08, 24b/13, 24b/14, 24b/17, 24b/20, 25a/01, 25a/04, 25a/06, 25a/17, 25b/04, 25b/04, 25b/04, 25b/06, 25b/10, 25b/12, 25b/13, 26a/15, 26a/20, 26b/02, 26b/02, 26b/10, 27a/02, 27a/11, 27a/11, 27a/18, 27a/21, 27b/06, 27b/08, 27b/08, 27b/21, 28a/03, 28a/13, 28a/14, 28a/15, 28a/16, 28b/02, 28b/06, 28b/07, 28b/18, 29a/02, 29a/07, 29a/12, 29a/12, 29a/14, 29a/21, 29b/01, 29b/03, 29b/11, 29b/17, 29b/19, 30a/03, 30a/07, 30a/10, 30a/14, 30b/14, 30b/14, 30b/18, 30b/18, 31a/03, 31a/07, 31a/08, 31a/12, 31b/01, 31b/07, 32a/03, 32a/08, 32a/18, 32a/19, 32b/02, 32b/07, 32b/11, 32b/15, 33a/01, 33a/03, 33a/11, 33a/16, 33a/18, 33b/04, 33b/05, 33b/06, 33b/14, 33b/19, 34a/09, 34a/11, 34a/14, 34a/19, 34b/03, 34b/09, 34b/12, 34b/13, 34b/19, 35a/05, 35a/11, 35a/16, 35a/20, 35b/04, 35b/15, 36a/02, 36a/07, 36a/20, 36a/20, 36b/11, 36b/15, 36b/19, 37a/02, 37a/05, 37a/12, 37b/01, 37b/08, 37b/10, 38a/01, 38a/05, 38a/07, 38a/09, 38a/11, 38b/08, 39a/01, 39a/13, 39a/13, 39a/16, 39b/17, 40a/01, 40a/12, 40a/20, 40b/02, 40b/03, 40b/05, 40b/15, 41a/01, 41a/07, 41a/07, 41b/01, 41b/02, 41b/09, 41b/10, 41b/12, 41b/12, 42a/01, 42a/08, 42a/08, 42a/12, 42a/15, 42b/04, 42b/09, 42b/10, 42b/20, 43a/08, 43a/09, 43a/20, 43b/12, 44a/01, 44a/07, 44a/08, 44a/17, 44a/20, 44a/20, 44a/20, 44b/06, 44b/10, 45a/02, 45a/09, 45a/13, 45a/20, 45b/02, 45b/06, 45b/07, 45b/16, 45b/17, 46a/02, 46a/03, 46a/06, 46a/12, 46a/18, 46a/21, 46b/02, 46b/02, 46b/04, 46b/09, 46b/10, 46b/14, 46b/17, 46b/20, 47a/04, 47a/07, 47a/11, 47a/16, 47a/16, 47a/20, 47b/07, 48a/14, 48a/17, 48b/01, 48b/04, 48b/07, 48b/18, 48b/20, 49a/09, 49a/16, 49a/19, 49b/10, 49b/11, 49b/15, 49b/16, 49b/16, 49b/21, 50a/03,

50a/05, 50a/06, 50a/08, 50a/15, 50a/19, 50b/09, 50b/12, 50b/16, 50b/16, 50b/18, 51a/04, 51a/21, 51b/01, 51b/05, 51b/13, 51b/14, 51b/14, 51b/17, 52a/03, 52a/06, 52a/08, 52a/13, 52a/14, 52a/17, 52a/21, 52b/03, 52b/05, 52b/08, 52b/14, 52b/14, 52b/15, 52b/18, 53b/02, 53b/07, 53b/07, 53b/13, 54b/11, 54b/18, 55a/11, 55a/12, 55a/16, 55a/17, 55b/06, 55b/06, 55b/12, 56a/06, 56b/03, 56b/11, 56b/14, 56b/15, 57a/02, 57a/10, 57a/13, 57a/16, 57a/17, 57a/21, 57b/06, 57b/13, 58a/02, 58a/10

vecd (Ar.) Dalgınlık; heyecan; kederlenme
v. 30b/08

vech (Ar.) Yüz, surat, çehre

v. 06b/12, 32b/17

v.+e 11b/10, 17b/19

v.+i 04a/17, 46a/11, 46a/17, 48a/10

vefā (Ar.) Sözünde durma, yerine getirme
v. 31a/09

vehhāb (Ar.) Çok bağışlayan, hibe eden
v. 58b/14

velāyet (Ar.) Ermişlik, velilik

v.+ile 25a/02

veled (Ar.) Çocuk, erkek evlad

v. 17a/05

velī (Ar.) Ermiş

v. 23b/07

veliyy (Ar.) Veli, evliya; ermiş, eren

v. 16a/21

verā (Ar.) Halk, mahluk; alem, kainat

v. 48b/17

veşāk (Ar.) Bağ

v.+ına 37b/11

veş (Far.) Gibi

v. 54b/11

veyā (Ar.) Veya, yahut

v. 43b/12

veyāhūd (Ar.) Yahut

v. 48a/04

veysī öz. İs.

v. 19a/10

vezīr (Ar.) Vezir, vekil, paşa

v. 26b/17

v.+ūñ 09b/02

v.+i 34a/05, 56a/10

vezīre bkz. vezīr

v.+nūñ 34b/06

vezn (Ar.) Ölçü, tartı

v. 16b/20

v.+e 13b/10

vilāyet (Ar.) İl
v. 11b/13

vir- Vermek

v. 15b/08

v.-di 06b/20

v.-düğine 04a/21

v.-dükde 34a/05

v.-düklerinde 42b/01

v.-diler 39b/15, 39b/21

v.-e 15b/19, 15b/20, 29a/12, 40a/02

v.-ecegi 43b/05

v.-irüm 43b/06

v.-me 41b/07

v.-miş 19b/08

v.-mişdür 20b/07

v.-mişlerdür 23b/08

v.-se 44a/21

v.-üb 21b/16, 22a/17, 33a/03

v.-ür 38a/20, 41a/15, 44a/17, 46a/15

v.-ürmiş 24a/21

vucüd (Ar.) Var olma, varlık

v. 58a/11

vukū^c (Ar.) Olma, meydana gelme

v.+da 31b/01

vuşlat (Ar.) Kavuşma

v.+ı 38a/14

vü (Far.) Ve

v. 03a/11, 04b/12, 04b/13, 04b/13, 05b/12, 06a/13, 07b/17, 09a/09, 11b/16, 11b/16, 14a/01, 14a/01, 19b/12, 20a/03, 21a/05, 21a/05, 22a/02, 22a/03, 23a/04, 23a/08, 24b/15, 28a/17, 28b/19, 29b/21, 31a/10, 35b/19, 39b/17, 39b/20, 42a/02, 44a/07, 45a/15, 50a/12, 51b/10, 53a/15, 54b/12

Y

yā (Ar.) Hey, ey

y. 22b/16, 24b/21, 34b/06, 45a/15, 45a/15, 50b/11, 52b/12, 52b/21, 54b/18, 54b/18

yā (Ar.) Arap alfabesinin 28. harfi

y. 17b/07

yap (yap) yavaş yavaş

y. 26b/15, 26b/15

yaban Dışarı, uzak yer

y.+a 06a/07, 44a/16

yādigār (Far.) Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi, andaç

y. 18a/15, 29a/16

yağ Yağ

y.+a 35b/01

yağanmak Yapmayı tasarladığı kötülüğü şurda burda söylemek, atıp tutmak

y. 43b/12

yağınan Atıp tutan , tasarladığı kötülüğü şurda burda söyleyen
y. 43b/13

yağla- Yağlamak, yağ sürtmek

y.-yub 52a/06

yağmā (Far.) Malı alıp kaçma, talan

y. 20a/10

yağmur Yağmur

y.+dan 05a/08

yaḥnī (Far.) Et yemeği

y. 35a/21, 56b/13, 56b/14

yāḥūd (Far.) Veya, ya da

y. 04a/06, 04a/13, 12b/07, 30b/02, 36a/16, 37b/20, 39b/06, 47b/03, 56b/04, 56b/04

yaqa Yan, cihet, kıyı

y. 10b/15, 10b/15

y.+da 50a/14

y.+sına 43b/05

yaq- Yakmak

y.-arlar 27a/02

y.-duq 27a/03

yaqın Yakın, yaklaşmış

y. 47b/09

yaqış- Yakışmak, yaraşmak

y.-ur 23a/08

yalan Yalan

y. 44b/03, 52b/04

y.+ın 52b/04

yalaş- Yalamak

y.-mişlardur 53b/05

yalğuz Yalnız

y. 58a/12

yalñuz Yalnız

y. 06a/14, 10a/19, 17a/17, 29b/05, 35b/17, 36a/07, 37a/14, 47a/04, 58a/09

yañ Yan, yön, taraf, cihet

y.+a 18b/16, 25b/05, 29b/16, 42a/08, 42a/08

y.+ına 12b/18, 35a/05, 47a/15, 56a/13

y.+ında 18a/14, 27b/04, 52a/07, 52a/07

y.+ından 52a/06

yan- Yanmak

y.-sayıdı 29b/15

ya^cnī (Ar.) Yani

y. 03a/18, 04b/02, 04b/03, 04b/07, 10a/18, 13b/10, 14b/07, 15b/20, 20a/13, 24a/21, 26a/11, 27a/20, 29a/01, 32b/08, 33b/09, 34b/18, 34b/19, 38a/02, 45a/05, 46a/13, 46a/16, 50b/11, 51b/14, 51b/20, 52a/08, 54a/06, 54a/21, 55a/07

yap- Yapmak

y.-arlar 28b/14

yapıl- bkz. yapı-
y.-an 29a/19

yapıl- Yapılmak, bina edilmek
y.-miş 39a/06

yapış- Yapışmak, tutunup kalmak
y.-di 29a/21
y.-ub 21b/15, 38a/12, 43b/05

yaprağ Yaprak
y. 10a/11

yara Yara, kesik
y. 31b/14
y.+yı 31b/14

yara- Yaramak, fayda etmek
y.-maz 27a/18
y.-r 41b/12

yārān (Far.) Dostlar
y. 12a/07, 12b/11, 24a/19, 27b/13
y.+a 29a/12, 57b/14
y.+dan 57b/14
y.+uñ 57b/18, 58a/02
y.+ı 54a/11
y.+ına 13b/17

yarı Yarım, yarı
y.+sın 46a/15

yarıl- Yarılmak, çatlamak
y.-mağ 46b/17

yarım Yarım, yarı
y. 51a/03

yarın Yarın, gelecek
y. 43b/06, 43b/07

yarı bkz. yarı
y.+sı 46a/15
y.+sına 46a/14

yasak Yasak, engel
y. 39b/02

yāsin öz. İs.
y. 21a/05

yaşşı Yayvan, düz
y. 23a/05

yaşar Bir yaşını geçmiş at, sığır, deve
y. 16b/19, 22b/17

yaş Doğuştan beri geçen ve yıl
y.+ından 21a/16

yat- Yatmak
y.-an 49a/07
y.-duğında 49b/10

yāve-gūy (Far.) Saçma sapan konuşan
y.+luğ 56b/19

yaylak Yaylak, oylak
y. 45b/17

yayğara Gereksiz olarak yüksek sesle bağırıp çağırma
y. 43b/12

yaz- Yazmak, yazı ile bildirmek
y. 13a/16
y.-an 21a/15
y.-anlar 05a/18
y.-arlar 43a/10
y.-duğı 45a/12
y.-duğda 21a/16
y.-dılar 40a/02
y.-miş 19b/07

yazu Yazı, yazma işi
y. 13b/13

yazıl- Yazılmak
y.-an 40b/14
y.-miş 43a/10

yedi Yedi, 7
y. 14b/11, 21a/16, 33b/06

yedir- Yedirmek, doyurmak
y.-mişim 35a/20

yeg İyi, üstün
y. 47b/13
y.+dür 53b/21

yek (Far.) Bir, tek
y. 33b/09, 54b/05, 54b/05, 58a/19

yelek Ceket altına giyilen kolsuz ve kısa giysi
y.+i 05b/17

yemîn (Ar.) Ant
y. 25b/18, 41a/11

yeñ- Üstünlük sağlamak, üstün gelmek
y.-en 38a/19

yer Yer, yir
y. 03b/04, 49a/16

y.+de 03b/06, 03b/09, 03b/14, 03b/21, 04a/02, 04b/10, 04b/18, 04b/20, 04b/21, 05a/14, 05b/02, 05b/09, 05b/15, 06a/02, 06a/11, 06a/11, 06a/12, 06a/13, 06a/18, 06b/14, 06b/21, 07b/06, 07b/12, 08a/12, 08a/15, 08a/17, 08b/01, 08b/06, 08b/11, 08b/17, 09a/02, 09a/11, 09a/16, 10a/15, 10b/01, 10b/03, 10b/09, 10b/15, 11b/02, 11b/05, 11b/09, 11b/16, 11b/20, 12a/11, 12b/07, 12b/13, 13a/13, 13b/03, 13b/08, 14a/09, 14a/14, 14a/20, 15a/01, 15a/03, 15a/08, 15a/15, 15a/17, 15b/03, 15b/10, 15b/12, 15b/19, 16a/04, 16a/05, 16a/06, 16a/13, 16b/12, 16b/13, 17a/07, 17a/14, 18a/09, 18a/20, 18b/20, 19a/04, 19a/09, 19b/04, 19b/19, 20b/09, 21a/13, 21b/03, 21b/12, 22a/03, 22a/08, 22a/09, 22b/05, 23a/09, 23a/15, 23a/21, 23b/17, 24a/04, 24a/08, 24a/10, 25a/13, 25a/17, 25b/02, 26a/15, 26b/03, 27a/07, 28b/05, 28b/16, 29a/07, 29a/11, 29a/21, 29b/04, 29b/10, 29b/11, 29b/12, 30a/04, 30b/03, 30b/06, 30b/14, 31a/08, 31a/17, 31a/18,

31b/08, 32a/09, 32a/15, 32b/08, 32b/11, 33a/02, 33a/04, 33a/10, 33a/18, 33a/19, 33b/04, 33b/05, 34a/07, 34a/10, 34a/18, 34b/03, 35a/09, 35a/20, 36a/12, 36b/11, 37b/18, 38a/02, 38a/05, 38b/21, 39a/01, 39a/12, 40a/09, 40b/04, 40b/13, 41a/09, 41b/02, 41b/07, 41b/11, 42b/18, 42b/21, 43a/07, 43a/19, 43b/01, 43b/07, 43b/10, 43b/13, 43b/17, 44a/02, 44a/06, 44a/08, 44a/11, 44a/17, 44b/02, 44b/04, 44b/07, 44b/11, 45a/10, 45a/12, 45b/01, 45b/11, 45b/15, 46b/10, 47a/03, 47a/11, 47a/21, 47b/05, 47b/18, 47b/20, 48a/02, 48a/12, 48a/14, 48a/17, 48b/16, 49a/03, 49a/18, 49b/02, 49b/07, 49b/11, 49b/12, 49b/16, 50a/15, 50b/02, 50b/07, 50b/17, 50b/18, 51a/04, 51a/05, 51a/10, 51a/20, 51b/01, 51b/02, 51b/14, 51b/15, 51b/18, 52a/04, 52a/09, 52b/01, 52b/05, 52b/15, 53a/01, 53a/06, 53a/08, 53a/11, 53a/20, 53b/05, 53b/14, 53b/16, 53b/21, 54a/05, 54b/07, 54b/12, 54b/19, 55a/17, 55a/21, 55b/12, 56a/02, 56a/08, 56a/20, 56b/02, 56b/04, 56b/07, 56b/09, 56b/12, 56b/17, 57a/06, 57a/10, 57a/10, 57a/14, 57a/20, 57b/01, 57b/02, 57b/06, 57b/10, 57b/15, 58a/05	yevmiye (Ar.) Gündelik y.+sine 07a/04
y.+dedirler 48a/07 y.+den 20a/20 y.+e 03b/05, 14b/16, 28b/07, 29b/15, 35a/12, 44b/18, 46a/21, 50b/18 y.+i 31b/17, 34b/06 y.+in 35a/13, 39b/09 y.+inde 19a/11, 22a/20, 23a/08, 42b/03, 47b/17 y.+inden 52a/20 y.+ine 19b/08, 35a/08, 35a/14, 43a/10, 47b/02, 47b/04, 47b/09, 48a/04 y.+lere 50a/05 y.+leri 53b/07 y.+üm 46b/08, 46b/10 y.+ün 48a/16	yezdî öz. İs. y.+nün 17b/19 y.+ye 07a/14 y.+yi 07a/12
yerzî öz. İs. y.+nün 26a/17	yığ- Biriktirmek y.-ub 56a/13
ye's (Ar.) Ümitsizlik, elem y.+de 56a/07	yıka- Yıkamak, temizlemek y.-duklarında 21b/14 y.-rlar 21b/14 y.-rsın 06a/18
yesâr (Ar.) Varlık, zenginlik y.+dan 25b/18	yıl Yıl, sene y. 04b/07
yesîr (Ar.) Kolay; az şey y.+de 22a/15	yılan Yılan y. 12b/07, 31b/15, 51a/21, 51b/02
yeşil Yeşil renk y. 10a/11	yıldırım öz. İs. y. 09a/17, 57b/03 y.-mada 26a/11 y.-ub 26a/06, 46a/02
yetim (Ar.) Yalnız, tek, kimsesiz; anası babası ölmüş çocuk y.+i 03a/18, 49a/19	yi- Yemek, yeme y. 43a/18, 43b/12 y.-me 24a/04 y.-meden 12b/02 y.-meye 48a/01 y.-mez 51a/09 y.-mişdür 35a/20 y.-nmeyüb 56b/11 y.-nmez 56b/12 y.-rken 27b/07 y.-se 27b/05 y.-ye 48a/01 y.-yecek 29a/11
yetimân (Ar.) Yetimler, kimsesizler y. 03a/17	yimek Yemek, aş, taam, ekmek y. 28b/15 y.+e 29b/04
yetiş- Yetişmek, ulaşmak, erişmek y.-di 21b/03 y.-düricek 25b/19 y.-e 15b/19	yigit Yiğit, güçlü ve yürekli, kahraman, alp y.+e 06b/03, 06b/03, 40a/01, 41b/10, 41b/10, 41b/12 y.+ün 36b/07
yetmiş Yetmiş, 70 y. 21b/17	yine Yeniden, bir daha, tekrar, gene y. 28a/15, 30b/03, 32b/14, 42a/06, 43b/06
	yoğunluk Yoğun olma durumu y. 19a/04, 46a/06
	yoğsa Yoksa, aksi takdirde y. 05a/13
	yok Yok, olmayan, bulunmayan y. 14a/14, 19b/19, 40a/01, 47a/11 y.+dur 04a/20, 14b/08, 23b/20, 25a/01, 35a/09, 38a/05, 41a/20, 41b/16, 44b/03, 44b/10, 44b/15, 46b/08, 47b/04, 56a/07
	yol Yol; gaye, maksat y. 30b/06, 36b/15

y.+a 10a/04
y.+da 36b/04, 39b/08
y.+dan 31a/21
y.+lara 57b/15
y.+una 49a/16
y.+unda 33b/10
y.+uñda 08b/10

yolsuzluğ Görevi kötüye kullanma; yolu olmama
y.+dur 33b/10

yukarı Yukarı, üst
y. 11b/15, 11b/15, 52a/14, 55a/07
y.+ya 18b/19, 18b/20

yunānī öz. İs.
y. 16b/19

yūsuf öz. İs.
y. 11a/09, 11a/09

yutdur- Düşürmek, yatırmak
y.-dīsa 46a/15

yut- Yutmak, yemek
y.-madın 11a/12
y.-ub 06a/02

yuvalan- Yuva kurmak
y.-ub 46b/03

yüksek Yüksek
y. 20a/20

yürü- Yürümek
y.-dügünde 09b/21
y.-r 09b/22
y.-yüb 56a/15

yüz Sima, çehre, surat
y. 06a/18, 41b/10,
y.+timüz 06a/17
y.-inden 03b/07, 06b/20, 09b/20, 09b/22, 10b/13,
15b/05, 16a/11, 35b/16, 44b/01, 45b/10, 54b/17,
54b/21
y.+ine 13a/01, 16a/06, 28b/15
y.+lū 49a/13

yüz Yüz, 100
y. 06b/02, 07a/03, 07a/03, 41b/12

Z, Ẓ, Ž, Ẓ

zabt̄ (Ar.) Sıkı tutma
z. 39b/11

zāde (Far.) Evlat, oğul
z. 38b/05, 39b/04, 39b/07
z.+dür 17a/07
z.+yim 39b/18

zāhid (Ar.) Çok, aşırı sofu
z. 58a/07

zāhir (Ar.) Görünen, açık, belli, meydanda
z. 03a/14, 11a/12, 17b/20, 19a/17, 21a/19, 49a/03

z.+dür 03b/01, 03b/17, 04a/09, 05b/04, 05b/10,
05b/12, 06a/14, 06a/20, 06b/15, 06b/18, 07a/20,
07b/08, 07b/14, 08b/03, 09a/12, 09b/03, 10b/11,
10b/20, 11a/20, 12a/16, 12b/14, 15a/12, 15a/18,
15b/14, 15b/16, 16a/07, 16a/14, 16b/07, 17a/09,
18a/16, 18b/07, 18b/17, 19a/21, 23b/14, 25b/11,
25b/13, 26a/09, 26a/17, 26b/08, 27a/15, 28b/10,
29b/07, 30a/10, 31a/05, 31a/10, 31b/02, 31b/05,
31b/19, 32a/07, 32a/16, 32b/21, 33a/13, 33b/11,
33b/17, 33b/19, 34b/10, 35b/13, 36b/08, 37a/06,
37a/13, 38a/02, 38a/09, 38b/02, 39a/07, 40a/12,
40b/06, 40b/17, 42a/04, 42a/10, 42a/16, 43a/01,
45a/20, 46b/14, 47a/08, 48b/08, 48b/21, 49a/10,
50a/02, 50a/03, 50b/13, 50b/21, 51b/03, 52a/10,
52a/16, 52b/19, 53a/03, 53a/12, 54b/19, 55b/02,
55b/18, 57a/18, 57b/04, 57b/11, 57b/21, 58a/13

zāhīr (Ar.) Arka çıkan, yardımcı
z. 17b/15, 42a/08
z.+ūñ 03b/16

zāhīre (Ar.) Gerektiği zaman kullanılmak üzere saklanan yiyecek
z. 20b/15

zāh̄mehā bkz. zaḥmet
z. 25b/18

zāh̄met (Ar.) Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık
z. 15a/14, 29b/21
z.+siz 54a/21

zāh̄rcı (Ar.) Coşan, kaynayan; kesret üzere olan
z. 08a/17

zācīfe (Ar.) Zayıf, güçsüz; tembel
z.+den 11a/18

zākānī öz. İs.
z. 44b/12

zāqn (Ar.) Çene
z. 14a/11

zāl (Far.) İhtiyar, yaşlı
z. 24b/20, 25a/03, 25a/04, 25a/05
z.+e 25a/03

zālīm (Ar.) Zulmeden, haksızlık eden
z. 08b/20, 08b/21

zamān (Ar.) Süre, vakit
z. 22a/15, 22a/16, 24a/17, 34b/02
z.+a 18a/14, 42a/21

z.+da 03b/03, 03b/12, 03b/21, 04a/05, 04a/11,
04a/16, 04b/17, 05a/12, 05a/21, 05b/14, 05b/21,
06a/17, 06b/05, 06b/11, 07a/09, 07b/05, 07b/11,
07b/18, 08a/02, 08a/06, 08a/10, 08a/13, 08a/16,
08a/19, 08b/08, 08b/18, 09a/14, 09b/08, 09b/18,
10a/07, 10a/14, 10b/07, 11a/04, 11b/04, 11b/15,
11b/19, 12a/04, 12a/10, 12a/12, 12b/06, 12b/11,
12b/16, 12b/21, 13a/04, 13a/10, 13b/01, 13b/05,
13b/16, 14a/07, 14a/13, 14a/19, 14b/21, 15a/07,
15a/13, 15a/20, 16a/02, 16a/10, 16a/18, 16b/03,
16b/11, 17a/13, 17a/16, 17b/03, 17b/14, 18a/10,
18b/02, 18b/09, 18b/16, 18b/19, 19a/04, 19a/08,
19a/15, 19b/02, 19b/18, 20b/08, 21b/05, 22a/05,

23a/07, 23a/13, 23b/03, 23b/16, 24a/14, 24b/06, 25a/11, 25a/16, 25a/21, 25b/03, 25b/15, 26a/05, 26a/13, 26a/19, 26b/14, 26b/20, 27a/06, 27a/10, 27a/17, 28b/04, 29a/20, 30a/02, 30b/05, 31a/16, 32b/01, 32b/06, 34a/09, 34a/15, 34b/12, 35a/19, 36a/10, 36a/15, 36a/18, 38a/04, 38a/18, 39a/18, 40a/14, 40b/01, 41a/21, 43b/09, 44a/05, 45a/21, 45b/15, 47a/10, 47a/14, 49b/09, 51a/12, 54b/04, 56b/10

z.+dan 24b/01, 25a/06, 56a/17

z.+ında 04a/18, 41b/14

zamāne (Ar.) İçinde bulunulan zaman, dönem
z.+de 46b/09

zamīme (Ar.) Ek, artırma, katma, ekleme
z. 35b/19

zarar (Ar.) Ziyan, eksiklik, kayıp
z. 24a/16, 41b/07

zār (Far.) Eklendiği sözcüğe yer adı yapar
z.+ına 34a/15

zann (Ar.) Sanma, sanı
z. 52a/21

zān (Far.) O zamandan beri
z. 28b/12

zānū (Far.) Diz

z.+sına 25b/21

zarāfet (Ar.) Naziklik, zariflik
z. 49b/13

z.+den 49b/14

zarfiyyet (Ar.) Zarf olarak kullanılma
z. 23b/21

zarīflen- (Ar.) Güzel, şık; nazik, ince, şık
z.+se 49b/14

zāt (Ar.) Kişi, şahıs
z.+ına 07a/10

zebān (Far.) Dil, lisan
z. 03a/19, 03b/04, 03b/13, 03b/21, 04a/05, 04a/11, 05a/07, 05a/21, 05b/06, 05b/15, 06a/08, 06b/02, 06b/06, 06b/19, 07a/05, 07a/09, 07b/01, 08a/20, 08b/05, 08b/08, 08b/19, 09b/09, 10a/20, 10b/02, 10b/07, 11a/04, 12a/10, 12a/19, 12b/06, 12b/17, 12b/21, 13b/02, 14a/13, 15a/13, 16b/09, 17a/14, 18a/08, 18a/11, 18b/02, 18b/09, 18b/19, 20b/11, 21a/20, 22a/15, 22b/18, 23a/20, 24a/04, 26a/02, 26a/20, 27a/18, 27b/03, 29a/11, 29b/02, 30a/03, 31b/01, 32a/14, 32b/06, 33a/09, 33a/16, 34b/02, 35a/06, 36a/05, 36b/02, 37b/16, 39a/11, 40a/21, 40b/05, 40b/20, 42a/02, 43b/21, 45a/06, 48a/01, 51a/14, 58a/12, 58a/14
z.+ında 41b/09, 43a/04, 54b/04, 58a/15
z.+ile 11b/14

zebūn (Far.) Zayıf, güçsüz, aciz
z. 11b/02

z.+umdur 44a/11

z.+uñam 44a/15

z.+ım 44a/07

zekāvī öz. İs.
z. 40a/20

zemīn (Far.) Yer, yeryüzü

z. 24b/17, 30a/11, 39a/13

z.+de 39b/03

z.+e 06b/12, 25b/19, 25b/21

zemm (Ar.) Yerme, kınama

z. 10a/03, 18a/18, 32a/12, 35a/10, 58a/03, 58a/04

z.+dür 26b/06

z.+inde 20a/11, 43a/15

zemmām (Ar.) Dedikoducu, yerici

z.+lık 58a/04

zenān (Far.) Kadınlar

z. 20a/02, 21b/13, 21b/14

z.+a 21b/16

z.+da 21b/17

z.+dan 21b/10

zen (Far.) Kadın, hanım

z.+inden 25b/19, 25b/20

z.+üñ 39b/07

zengi (Far.) Siyah adam, zenci

z. 35b/07

zenpāre (Far.) Zampara, kadın düşkünü

z.+dür 38b/21

zer (Far.) Altın, sarı

z. 04b/04, 50b/20

z.+le 20a/03

zerre (Ar.) Çok küçük parçacık

z. 03a/11

zerrīn (Far.) Altın; altın gibi sarı; parlak

z. 58a/18

z.+e 24b/16

zevā'id (Ar.) Ziyade, fazla

z. 35a/04

zevcī (Ar.) Karı koca

z. 11a/11

zevk (Ar.) Hoşa giden, hoş duygu, haz

z. 04b/13, 10b/17, 19b/18

z.+le 51b/10

zidd (Ar.) Karşıt, ters

z.+ı 18a/19

z.+ıdur 03b/08, 10a/02, 16a/21, 31a/18, 34b/20, 45b/16

z.+ıla 27a/12

z.+ın 22b/06, 36b/19, 51a/13

z.+ına 09a/15

zifāf (Ar.) Gerdek

z.+da 39b/04

zıkr (Ar.) Anma, anılma

z. 03a/14, 03b/17, 05a/01, 06b/17, 07a/06, 07b/08, 07b/14, 08b/13, 09a/11, 09b/08, 10b/02, 10b/19, 12a/16, 13a/10, 14b/01, 14b/17, 15a/17, 15b/03,

16a/08, 16a/17, 17a/01, 18b/10, 19a/21, 20b/01,
21a/04, 21b/04, 22b/15, 25a/08, 26a/02, 26a/03,
26b/04, 26b/07, 26b/13, 27a/12, 28a/12, 28b/09,
28b/12, 28b/17, 29b/20, 31a/18, 32b/16, 33b/01,
33b/07, 33b/20, 34a/13, 34a/20, 34b/20, 35a/02,
35b/20, 37a/04, 39a/10, 40a/10, 41b/07, 41b/08,
42b/03, 43b/10, 44a/10, 45a/19, 45b/12, 45b/17,
46b/05, 47b/03, 47b/11, 48a/04, 49a/09, 49b/09,
50a/19, 50b/04, 51a/06, 52a/01, 52a/14, 52a/19,
52b/16, 57b/16
z.+e 45a/15

zille (Ar.) Peygamber hatası
z. 12a/13

zinā (Ar.) Zina
z.+dur 17a/05

zīnet (Ar.) Süs, bezek
z.+inden 35b/12

zīr (Far.) Alt, aşağı
z. 13b/13, 20a/09

zīrā (Far.) Çünkü, şundan dolayı
z. 09b/15, 09b/21, 10a/04, 11b/13, 13a/04, 17a/04,
20a/16, 20b/13, 22b/16, 23a/03, 25a/02, 25a/12,
28b/13, 34a/01, 35b/17, 39b/12, 40a/07, 45a/16,
45a/18, 47b/17, 53b/15, 56b/11

zīre (Far.) Kimyon
z. 34a/13

zīrekī öz. İs.
z.+nüñ 48a/18

ziyāde (Ar.) Artma, çoğalma
z. 04b/01, 04b/07, 16a/03, 23b/21, 24a/01, 26b/16,
31a/04, 36a/19, 39b/01, 40a/07, 40b/02, 41a/06,
44a/05, 56b/15

ziyān (Far.) Zarar, kayıp
z. 08a/17

zuhūr (Ar.) Görünme, meydana çıkma
z. 04a/06
z.+a 28a/13

zuhūrī öz. İs.
z.+nüñ 12b/13, 19a/21, 26a/08, 31a/09, 54b/15,
55a/18

zū'l-fikār öz. İs.
z. 11b/13

zulm (Ar.) Zulüm, haksızlık
z. 08b/09, 08b/20, 08b/21, 17b/15, 47a/16
z.+e 53a/01

zūgürt Parasız, yoksul, meteliksiz olan
z. 45b/05

zūleyhā öz. İs.
z. 11a/09
z.+dan 11a/14
z.+sında 11a/09

zūlf (Far.) Saç lülesi
z. 14a/10, 26b/10, 32b/13

zū'l-veccheyn (Ar.) İki yüzlü
z. 42a/09, 51b/11
z.+dür 11b/13

zūrefā (Ar.) Zeki, zarif kimseler
z. 03a/12, 03a/18, 03b/05, 04a/07, 04b/01, 05a/14,
05b/02, 05b/07, 06a/02, 06a/12, 06b/07, 06b/21,
07a/11, 07b/12, 08a/04, 08a/17, 08b/01, 08b/06,
08b/11, 09a/02, 09b/11, 10a/03, 10a/05, 11a/07,
11b/06, 11b/16, 12a/11, 12b/07, 12b/13, 13a/02,
13a/18, 13b/01, 13b/08, 13b/19, 15a/15, 15b/20,
16a/11, 16b/04, 16b/12, 17a/06, 17a/17, 17b/18,
18a/09, 18a/13, 18b/03, 18b/10, 19a/09, 19a/17,
19b/04, 19b/19, 21b/03, 21b/07, 22a/08, 23b/17,
24a/04, 24a/16, 25a/18, 26a/07, 26a/13, 26a/20,
26b/14, 27a/07, 27a/19, 27b/06, 27b/09, 27b/14,
28b/21, 29a/13, 29b/05, 29b/09, 29b/19, 30a/15,
30a/20, 30b/09, 31a/02, 31a/08, 31a/21, 32a/03,
32a/09, 32b/02, 33a/04, 33b/14, 33b/15, 34b/03,
34b/13, 34b/18, 35a/07, 35a/09, 35a/13, 36a/06,
36a/17, 36b/11, 37a/03, 37a/11, 37b/21, 38a/06,
38a/13, 39a/19, 40b/04, 40b/21, 41a/09, 42b/09,
42b/14, 42b/21, 43b/01, 43b/08, 43b/17, 44a/09,
45a/10, 46b/10, 47b/05, 48a/18, 48b/13, 48b/16,
49b/14, 49b/17, 50a/09, 50b/02, 50b/06, 51a/14,
51b/15, 52b/05, 53a/01, 53b/05, 54b/07, 54b/17,
55a/06, 56a/08, 56b/09, 57a/03, 57a/07, 57a/14,
57b/15, 58a/05
z.+dan 36a/20

ÖZ GEÇMİŞ

1988 yılında Bitlis'in Ahlat ilçesinde doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Bitlis'te tamamladı. 2006 yılında Bitlis Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesinden, 2012 yılında Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. 2013 yılında Pamukkale Üniversitesinde Yeni Türk Dili Anabilim Dalında yüksek lisans programına başladı. 2013-2014, 2015-2016, 2016-2017 yıllarında özel eğitim kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı.

EKLER

Örnek Sayfalar

Nevâdirü'l-Emşâl, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul, 34 Sü-Tarlan 110/1
(ana nüsha)

ارمن در کذا دانیدر لر و فلان کسک صوچن عفو ایله و معدور
طوت تدبیه جلب یرده از فلان کس در کذا دانیدو کخایه ایدر لر
نته کیم کابتی نک بو بیتندن فهم اولنور **بیت تیری زرو چشمت**
طلبد اینر ککستاخ. **قماکه نه ریخند و ازور کذا رند ایم بروی**
کار آمد بو مثل معینین الاعجام شول زمانده کخایه اولنور که زبان
ترکده بر کسنه نک عینی چیقوب بر جالی ظهور اتیسه بلخورد عاشق
اولدوغی و رته لغه شایع اولسیدی ظرفای عجم آب فلان کس بروی
کار آمد دیوضرب ایدر لر نته کیم افصح الشعراء المتقدمین. **مولانا**
سلمان ساوجینک بو بیتندن قتی ظاهر در **بیت ابی بروی کارمن**
آمد دیده باز. **آن آب کچه باز نیامد بکار ما اب در جکر نیست**
بو مثل شول زمانده کخایه اولنور که زبان ترکیده بر کسنه فقیر
اولوب بر شیشه قادر اولسیدی عدم مالیه دن عبارت ایدر
اب جکر نیست بلخورد ایم در جکر نیست دیو کخایه ایدر لر سلمان ساوجینک
بو بیتندن فهم اولنور **بیت باب اب در جکر نیست هر شبی**. باشد
خیال روی تو امهمال چشم **ارکا و کجی فی خواهد و فلان کس از ما**
درهم بو ادالرشول زمانده مستعملدر که فلان کسنه او کوزدن کج
استر جمله وضعی متقدمین کاوی کخیله بقیارتد کلرنیک جمعی بودریم
بهرام کوزر زمانده بچفتی چفت سوررکن او کوزلرنیک یعنی بر لوقه
کچ اولد لوقا چوب برد فینه بولور که بهرام کورت امدن بیولخینه
سی بو قدر و اول کجک منی کج کاود یواد قوراندن او توری عجم
دیاند بر کسنه حقل و رد و کنه قناعت ایتیوب هر کوزدو کی شید

فائده اموب زیاده حاصله چالشه ظرفای عم فلان کسی کس از کا کج
 می خواهد یو کجایه ایدر لر یعنی بهرام کورا او کوزی کجی هر کورد و کجا او کوزل
 ایغی التنده کج صنور و از ماهی درم دید و کی یعنی بالفلا قدسندگی
 نقشی کیسه زر صنوب طمع خامندک بخر و برده بی فائده چالشور
 دیکدر شیخ نظامی بو بیتنده صنعت لاف و نشر مرتب قصد می شد
 مذکور اد الرهنم اول نور **بیت** کسی کو برد بر تر و خشل رنج . زماهی در
 خواهد از کا و کج **نقش** یعنی بیل سخی اتیلک ضیندن زیاده کلم شاعر
 بویتی محله مناسب اولدو غنچون تخر اولندی **بیت** نه دهنت زیاده
 از روزی **آین** نغمه الله طور و اسلوب معنا سنه کلورد می شد . اما
 این شهر و نغمه سنه دخی دیر لکه شهری دو نندیلر دیبه جل برده
 شهر این پسندیدیر لر این دو نغمه معنا سنه کلد و کفی نغمه الله تقید
 ایتمکین تخر اولندی کیو و کورد زریساوشن اوغلی کجیسر وی دیار طور ^{تندک}
 ایرانه کتور و بیایرینان دو قوصفا لرندن بلود و قرا او کوجه و بازار
 دو نغمه ایتدیلر مولانا فردوسی طوسی ایراد ایتدو کی بو ایاتدن هم
 اول نور **بیت** بر این جهانی شدارسته درو بام و دیار بر خواسته
 سراسر همه شهر این بیت بسیار است میدان خود بر نشست **ابرو**
بالا کرد و انداز من دارد بواد الرشول ز فائده کجایه اول نور که محبوب
 کند قاشن او نیمغله عاشقترین هلاک ایلدی دیبه جا ریده ابرو
 بالا کرد دیر لر و دخی نچی کوزه در که شیوه و قیله هلاک ایلدی دیبه جل
 یرده کنلک انداز من دارد دیر لر و کاه اولور که فلان کمنه بزی
 انجتمکه فرصت آرد دیبه جل یرده فلان کسی انداز من دارد دیر لر

زبان مرابشکت بر کسه دلپسه که بر خصو صیچون دلمی طوتدی بنی
 سولیتیموب اغز قیادی دییه جب یرده فلان کسر زبان مرابشکت
 دیو کخایه ایدر لرو دخی ال التدن فلان کمنه یه نشوت و پرو
 اغزن قیاد مدییه جب یرده ظرفای عجم فلان کسر رابشکت
 دیر لرغنه کیم شاعر لبور با عیسندن ساقی به خطاب ایدوبه یشد
 فهم اولنور و **ربلی** ساقی بدکن قدح زبانم بشکن. و زیاده حمار دل و جان
 بشکن پیشانی توبه رابشکت زلیت کر توبه کم دیگر دهام بشکن
زر سفید ما از برای روز سیه بو مثل بین الاعجام شول محله استعمال
 اولنور که زبان ترکیده ضرب امثال دن اولوب بر کمنه نک باشنه
 حال کلدکده قانچه قره کون ایچوندر دییه جب یرده زر سفید از پی
 روز سفید نیست بلکه از پی روز سیاهست دیو ضرب ایدر لرو و ثولده
 از پی داسی لاجل معناسنه در غیته کیم نظام استرا ابدینل یو بتیندن که
 سواد لیل و نجوم و صفنده همیشه رقتی ظاهر در **ربیت** بود همیشه
 از پی روز سیه زر سفید اختر و شب بصدق واقعه داد باوری **نشر**
 باور نیل معناسی و شر قدیم شاهد معناسنه کلور **زنوار زن و تقسیم**
کردن زبان چغتای نواده زانوزدن تعظیم کردن دیکدر روزانوزدن
 سکایت معناسنه دخی کلور مثلاً پادشاهه سکایت ایدر مدییه جب
 یرده پیش پادشاه از فلان کسر زانواغی ز نور دیو بقی ایدر لرو گاه اولور که
 فلان کسبه تعظیم ایدر مدییه جب یرده پیش فلان کس تسلیم کردم بر
 تسلیم داسی نوادیلنده زانوزدن معناسنه کلور که اکان تسلیم چغتایی

دیر لوز کراولنان زانوزدن مثلی کابستی نلبوبیتندن فهم اولنور **بیت**
 سکان یارمن کوشوند همزانوه رساق عرش ملائک زنند زانوه **زده ده**
دهی زده هفت هفتی زرده دهی شوال تونه دیر لکه اول التون عیاری
 اوزره اشلنش اولواخالص فی عیب در دیده جلیده زرده دهی دیر لوز
 جعفری دخی دیشلرد روکاه اولور که تمغالی التون در دیده جلیده زر
 مهری دخی دیر لوز زده هفت شوال تونه دیر لکه یدی التون اوزرینه کسلو
 ذکر اولنان زرده دهی اداسی مولانا جانی بوبیتندن که تو حید حضرت
 باریده دیشلدر فهم اولنور از سجه **بیت** مس اویه زرده دهی است
 ذکر زرد رو دیر دهی است **ش** یعنی انما قری زرخا صدک یلای لبحی انوک
 یولنده ذکر زرا یلک یولسن لفتد نیته کیم کمال مجدی نیل بوبیتندن که
 کنایه ایاتی عدد نه دیشلدر زرده دهی و هفت هفتی اداسی ظاهر **بیت**
 کفتهای نو که بروی زدن سکه کمال هفت هفتی است و چون ذرخا لور
ده ده زرخ میزند و بزنج و بزنج بر کسنه یه دلد کوی چکه چالولینه
 ظرفای عجم فلان کس زرخ میزند یوضرباید لر و کاه اولور که بر کسنه
 بر کسنه یه چکه چالمق ایله الیایوب بر جابینه کتور سه ظرفای عجم فلان کس
 زرخ میزند یوضرباید لر زنته کم حکیم اوحد الدین اصفهانینا **بیت**
ظاهر در رباعی ای ماه رخت جامه دلدر خون برده تا دیده ترا رخت دل ما
 چون برده آن حال که بر کوشه چشمست ترا خال لب خوبان بزنج بیرون برده
ش و دخی محمد عصارک بوبیتندن ظاهر در از مهر و مشتری **بیت** خطی
 مشتری ترا از زرخ زاده نشاید کرد از آن بر مهر بیدان **ش** بوبیتنده ذکر اولنان

فهم اول نور **بیت** بنزد یگان دلبر با گفته نیست که ما را کذر کور و سیل
 از ربا **با کار فلان کل کرد** بر کس نه نکتر پوشید سی آچیلو با در لغت
 دو یلدی دیبه جل یرده فضحای عجم کار فلان کس کل کرد یو ضرب
 ایدر لو کاه اولور که لفظ کاری حذف ایدوب یا کز فلان کس کل کرد
 دخی ریر لرنیه کم بلغ الشعراء المتأخرین مولانا عرفی شیراز نینک
 بو بیتندن فهم اول نور **بیت** مشو با هر ضعیفی غنچه باغ حیا همد
 تبسم کردنت با این وان کل می کند آخر **نثر** و دخی مولانا طالب کمال ویند
 بو بیتندن ظاهر در **بیت** غنچه های گل که قصد خون بلبلی می کند
 عاشق نپهان نماید عاقبت کل میکشد **کسی از بهر کس خود رانه**
کشتت بو مصرع مثلدر شولر مانده ضربیا اول نور که کیمسه کیمسه
 ایچون کذوی اولد فر و اولمشک از بنجا اولمش بوقد دیبه جا یرده
 کتایه اول نور شیرین کذوی خسرو ایچون اولدورد که شیخ نظای اول
 مثلی ایراد ایتشد از خسرو شیرین **بیت** بحر شیرین که در خالک **کشتت**
 کسی بهر کسی خود رانه کشتت **کا و دلست** امثال دندر شولر مانده
 کتایه اول نور که بر کس نه مقلرت ایته دو شوب ایلر لهوا سنه
 اولیسه ایدی وانلرت الی ایله ظلم و تقدی ایسه شو مقوله کمنیه
 فلان کس کا دلست دیر لفظ امینک بو بیتندن فهم اول نور در **بیت**
 سروش با سکندر **بیت** مشو بار بون امکان کا ولدل که مانی
 در اندوه چون خن جل **کاسه همسایه پایها دارد** کسه نک
 لقمه سی کسه نک قرننده قالمز و قو کشو چنغی طلکو کور سه طلکو کدر
 دیبه جل یرده اعجام طاشکند کاسه همسایه پایها دارد ریر لر

عاشق اولد بیه طرب عشقی اچا ایدر دیکدر **برافند** بو مننم برل
 شول غلن ستملدر که زبان تکیم برکسنه یه بر دعا تمک لازم
 کلیدی که فلان کسه نک قابوسی قنایسون و اولادی منقطع او کوب
 طبری کلسون دیه جک یوده بلاء عجم دعاء علیه مراد ایدر یوز الهی
 فلان سن برافند و کجش سوز و دیو صوب ایدر لر ننگم افصح شغرا
 خواجه حافظ شیرازینک بو بیتدن دای سالف کند کز ظاهر **بیت**
 بس تجربه کردیم دیزین دیو مکافات بادرد کشان هر که در افتاد بر افتاد
 و غفلت او بمنسونکه برکسنه ارباب دلدن برینسه جفا یوزن کور یوز
 اینجسته ایدی اول کامل ازجه رو بماد در افتاده دیر **کاه اولور** که
 در افتاد ان داسی چشمک مغناسنه کلور یقیده یه اولدو دیه جک
 یوده فلان کسان بکیدی کور در افتادند دیور **ودخی کاه اولور** که
 عاشقان عجمدن برسی شون و دوزن الهی ایله پریشان و ترک عارو
 ناموس ایسه ایدی بسودای عشق بر افتادم و خانه بر انداختم چون یه
 ایدر لر بو آد اچکنه کوریه ضرب اولور ذکر اولنان دا حضرت
 قطب معارین **وسلطان محققین حضرت مولانا قدس**
 الغزیک بو بیتدن ظاهر اولور **بیت** بسودای سز بعش در افتادم بر افتام
 دیزین ریاضی پایان در افتادم بر افتادم **صنوت مولانا تک بو بیتیک**
 مصوع اولندن مثل مذکور فخم اولور و مصوع ناسیده ذکر اولنان در افتام
 بر افتادم دن مقصود بالذات کامل و مکلم دیو اشعار ایدر فلیتامل

5
 دید جگه بریم کندک اندازم دارد دیر لودگاه اولور که فغانک سهری
 انجمنک فرصت ارار دید جگه بریم فغانس اندازم دارد دیر لودگاه اولور که فغانک سهری
 اولور خواس نیر میانده ضرب اولور نته بکم مونا عبد آرزاقک بو
 بیسنه اول منافع اولور **بیت** باز برود کرد بال ترک تیر اندازمن .
 عالمی راکشت و دار داین زمانه اندازم . این دست بو اسلو لوزره
 دیکمده جبارتد خواجه حافظ شیرازی بک بویتنم فیم اولور **بیت** ساقی
 ارباح این دست بجام اندازد . زاهد زاهد در شرب مدام اندازد . از
 باران که بخته وزیرنا و دان من امثالند زبانه تر کیده شول منک
 مضمومیدر که غمور و زنجیر کن طولویه و غزادیر دیر زنه کیم شیخ نظر منک
 بویتنم که اس کدر کزوب محیطه اوغزایوب مضطر جبار اولور
بیت کنون در خطر گاه جان امیدم . زبانه سوی ناودان امیدم
 آب باب نمی سد و آب باقی غرایب بو مشایخ بدل شول زنده مستعمله
 است تر کیده اولدی کور اولد قد زهکده مفته کیدرس کیم سنی قایم
 دید جگه بریم نظر فاعلم آب باب غرر سد جو کنا بیدر زنه کیم شاعرک بو
 رباعیسنم فیم اولور **رباعی** بیدر جهان بستر نخواهد آمد . و انزوه تو کارگر
 نخواهد آمد . صد بچو تو کز خاک خواهد در شد . هم آب بر نخواهد
 آمد . اقبالی سیاه مناسنه کلور بو کینه جوق کتک و پویتدم
 لغت یازنم اقبالی سیاه مناسنه کلد و غنر غفلت ایتم در در

با خود ایم در جگر نیست دیو کنایه ایدر لر ^{سما}
 سا و چنگ بویشدن فرهم و لنور بیت چشم
 با انکاب در حکم نیرت شکی باشد خیال روی تو ^{ان زمان}
از کاو کنج می خواهد و قنار کس از ماهی در هم
 بواد الر شول زمانه سنجله که فلان کسند
 او کوزد کنج اسبیر جمله فصحا؛ متقدیمین کاوی
 کنج ایله تغییر اید کلر نیک و جهای بو در کیم بهرام
 کوز زمانده به چفتی چفت سور رکن او کوز لر
 ایغی بر دلو که کچ اول دلو که آجوب بر دینسه بولنور
 بهرام کوزک اندزه بیوک خزینه سی بو قدره اول
 کنجک نامنی کنج کاو دیو آدقور اندزه اونوری عجم
 دیارنده بر کسند حقیق و مردو کسند قناعت
 اینیوب بهر کوزدو کی سید؛ فائده او موب
 زیاده حوصله جالسینه طرفای عجم فلان کس
 از کاو کنج می خواهد دیو کنایه ایدر لر یعنی بهرام
 او کوزی کیم بهر کوزدو که او کوزک ایغی التندره
 کنج صنور و از ماهی در هم دیدو که یعنی بالفک

و یکدیگر نرفته که شیخ نظامینک بو بیتین صنعت لغو شکر تبخیر خسته
 ذکر اولنا اولیهم اولیهم **میت** کسی بود بر زود شک ریخ ز مای دم خوابند کج
یعنی سبک سبک جانشک نصیبند زیاده کلمه شاعرک بو یعنی محله مناسب
 اولد کچون تو بر اولندی **بیت** عالمی رانفس بر سوزی نده نهند زیاده از روی
ابرو بالا کرد و انداز من دارد ذکر اولنا اولیهم امثالده مشول تمامه کنیله
 اولنور که محبوب کند و فاشین او بنمغله عاشقانن ملاک ایلدی و یکج برده
 ابرو بالا کرد دیر او دخی بنی کوزد که شوه او قیلده ملاک ایلدی و یکج برده کنگ
 انداز من دارد دیر او کاه او نور که فلانک زری انجمنکه فرصت ارادیکج
 برده فلانک انداز من دارد دیر او ذکر اولنا اولیهم اسانیدر مابیننده صبر
 اولنور نته کم مولانا عبداکر زافک بو بیتنده اول معنی فهم اولنور **بیت**
 باز ابرو کرد بالا تر که نیر انداز من **عالمی** راکشت دارد این زمانه انداز من
ازین دست بو اولیهم اولیهم اوزره و یکدن عبارت ندر نته کم خوابده حافظ
 شیراز نیک بو بیتنده فهم اولنور **ساقی** ارباده ازین دست بجام اندازده
 عارفان اسمده در شرب مدام اندازده **آب** آب نخی **دست** آب آب نخی
 بو مثل جی بدل نول زمانده مستعملد که سناز کیده اولماچی کور بوشه
 اولد قد نهمکه مضت کیدرسن کسی قایر و دیکج برده طوفای عجم آب
 نخی رسد و بو کنایه ایدر نته کم شاعرک رباعیندن اول معنی فهم اولنور
باز ایدر نیا نجه ایدر آمده اندوه تو کار که نخواهد آمد مصلحتم چون تو کونجاک خواهد
 م آب آب در نخواست ایدر آمده **آفتابی** سیایان **معنا** سنگلور بو کینه چوق نیک

ایتمه یا خود عاشق اولدینی او تعلقه دو دیوب شایع
 اولسیدی ظرفای عجم آب فلان کس بروی کار آمد حیو فرب
 ایدر لسته کیم فصیح الشعراء المتقدنین مولانا سلسا و جنیک
 بو بیتند اول مثل قتی ظاهر در **بیت** آبر بروی کار کن
 آمد ز دیده باز آن آب اگر حید با خضیا مد بکار ما آب **در حکم**
نیت بو ادا رسول زمانه کنایه اول نور که زبان تر کسده
 بر کینه فقیر اولوب بر شینه قادر اولسید عدم اقتدار
 حالیه در عبارت ایدوب ایم در حکم نیت جو کنایه
 ایدر لر آب در حکم نیت متلی مولانا سلسا و جنیک بو بیتند
 فتم اظهور **بیت** با آنکه آب در حکم نیت هر شبی . باشد
 خیال روی تو ام بهمان چشم **از کاو کنج بخوابد و فلان کس زمانه**
 بو ادا رسول زمانه ستملدر که فلان کینه اول کوز دنج استر
 جمیع فصحا متقدمین کاو کنجله تعبیر است کلر نیک و جبر بودر که بحرم
 کوز زماننده بر خنج حفت سور کن او کوز لرنیک انبی
 بر دلو که بکر اول دلو که آجیک بر دینه بولور که بهرام کوز
 اندر بیوک دینه سی اولسه کر کردر و اول کنجک نامنی کنج
 کاو حیواد قور اندر او توری کیم شم دیارنده بر کینه به کوز دنی
 رز قدنه قابده او موب زیاده حوصله جانشیدی و خدنگ
 و بر دکنه قناعت ایتسید ظرفای عجم فلان کس از کاو کنج بخوابد

گفته اند آفتاب شمع منجم آفتابی ولی سیم کشتی آفتاب روی و سایه روی
 بود اولی بین الایحی شول زمانه ضرب اولنور که زبان ترکیده بریر که گفته فرشتو
 اولوب بی واسطه حرارت منس الکاحاصات اتیه ایس نظر فای عجم اول بره آفتاب
 روی دیر لر حتی بر باغ که گفته فرشتو اولس ایس اوزمی طمانت اولور دیه جک
 میره انجام مدح یوزندن انکور باغ آفتاب رویت دیو ضرب ایس لر کذک سته
 اولس آفتاب رویک صدیدر که کونکه به فرشتو در دیه جک میره اعجاز فغان جک
 سایه رویت دیر لر نته که افصح الشوم اولنا سلمان ساو جیک بویتند
 آفتاب روی اولی اسی فهم اولنور بیت بر سایه سواد سر زلف خویش کیر
 مارا که سوختیم دیرین آفتاب روی آت من از فغان کس کشتا دوشنل
 بی بدل شول زمانه کنایه اولنور که زبان ترکیده فغان گفته دیر هر ادم حاصل
 اولدیک و بنی دادمه و اصل ایس دیه جک میره بلفای عجم آب من از فغان کس
 کشتا دیو ضرب ایس لر و اولز آب مطلقا ادمعنا سنه کلور استا و شعرا
 مولانا نظر میرک بور با عینده روز کاردن شکایت ایس دیو بیت در
 رباعی هزار دامه کوشا نشان کردم که هیچ کس شهبه در کنار شهبه
 هزار بیت بگفتم که آب ازو بچکید که جز دیدن دیکر آیم از کس نکشاد
 از من در کفران و از فغان کس نیز در کفران امثالند راجع شول زمانه
 ضرب ایس لر که زبان ترکیده بنم صو جیک کچ دیه جک میره از من در کفران دیر لر

آفتاب بیتیتم کشش بیوه کدانه امثالند آفتاب بیتیتم کشش
 سول کنش در لر که قشش کوفی طلوع ایبر که بعضی بیتما اول کنش کنش
 حوار سندن مستفیع اولالم دیوالدانوب دونار لر غلغای عجم اول
 کنش آفتاب بیتیتم کشش بیوه کدانه در لر یعنی بیتیتم اولدور ب بیوه
 ار بیویجی دیبکر که غابا زبان ترکیده بو مقوله کنش بو زاعی دو کدران
 در لر نته کم منصور قره بو غانک بو قلمه سندن که فضل العفنه عهد لونه
 طلوسی بچونزه و میشد که مثل مذکور قتی ظاهر در **۸**

فدنیابرسر بیتمانی **۹** خون شان رنجوری مکره شیبی
 گفته آفتاب شرح منم **۱۰** آفتابی ولی بیتیتم کششی
آفتاب و قشایه رو بر او الر شول زمانده ضرب و لونه
 که زبان ترکیده بریر که کنش قر شولوبوب می و ایطه حاکم
 شمشلی اسابت ایتسیدی غلغای عجم اول بره آفتاب وی
 دیر لر حق بر باغ که کنش قر شولوسا و زومی طلدا و اولور
 دیبجک برده اعجام مدح یوز نزن انکور باغ آفتاب بیست
 دیو ضرب ایدر لر کفک سایه روی او آفتاب آفتاب رو بیکش
 مندیبد که کوکله کله کوکله به قر شولور دیبجک برده اعجام
 فلان جای سایه رو بیست دیر لر نته کم انفضح الشوا مولانا سلمه

